Ч. 78. Чернівцї. середа дня 3. (15.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише за попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Лист до краєвого маршалка.

Ваша Ексцеленциє!

Підчас конференциї, яка відбула ся в пятницю 11. с. м. між краєвим президентом а предсїдателем руского клюбу д-ром Смаль-Стоцким, оповістив краєвий президент др. Смаль-Стоцкому негативний результат єго даремних заходів около того, щоби соймові партиї змінили тактику, яку они заняли супротив нашого клюбу 21. с. м. і твердив, що соймовий волоский клюб був приневолений, — від сего в першій мірі мав вийти плян, щоби не допустити мою особу до соймових комісий — до такої тактики через те, як сам сей клюб оповістив краєвому президентови „що я заняв у віденьскім парляментї таке полїтичне становище, яке загрожує в крайній мірі краєвим інтересам.

З огляду на се, що я від мого від грудня 1900 відбутого ся повного вибору до державної ради все намагав ся, поступати в порозуміню з волоским клюбом дотично заступництва справ нашого коронного краю, і що не почуваю ся до жадного дїла нї в парляментї самім нї поза ним, котре ставило би мене в суперечність до моїх волоских товаришів-послів, пересьвідчений я, що ті пани члени парляментарного волоского клюбу, що заразом членами сойму, не мали нагоди, про щось подібного оповістити своїх соймових товаришів. Проте позваляю собі просити, щоби Ваша Ексцеленция предклала отсї виводи до осуду соймовому волоскому клюбови покликуючи ся на знамениті відносини, не лише особистого характеру, але також на кождім поли, котре потребує заступництва буковиньских послів дотично відносин і бажань нашого коронного краю, котрі я підтримував з Вами Ексцеленциє і з членами Вашого клубу у Відни.

Я забирав шість раз голос в парляментарній борбі 1901/02. Перший раз з нагоди дебати над престольною предмовою Є. В. цїсаря при отвореню парляменту.

По критицї галицкої адміністрациї, поступованя при поборі податків і там практикованого поступу при виборах, (се говорити припоручив менї мій клюб), перейшов я до буковиньских справ, протестував против програми Всенїмцїв, після якого мала би Галичина і Буковина отримати в австрийскім державнім звязку відокремлене становиско і вимагав, щоби наш коронний край зробили супротив Галичини самостійним зглядно зелїзничої управи і судівництва.

Мою другу предмову мав я з нагоди дебати над будовою водових доріг і регуляциями рік. І тут рефлектував я після припорученя мого клюбу передовсїм на галицкі відносини і знаходив ся згідно з виводами посла др. Рапапорта, що є членом польского клюбу.

На сторонї 4657 стенографічного протоколу можна читати, що я по зазначеню, що в предложеню водних доріг не споминає ся нї одним словом коронний край, Буковину, обговорив в річений спосіб дотичні бажаня нашого коронного краю, головно те, що дотикає каналїзацию Прута і реґуляцию Черемша і заявив, що, коли не залагодить ся бажань Буковини, се мене змусить, занати супротив правительства опозицийне становиско, відносячи, що говорю се в моїм імени, а нї іменем наших буковиньских послів.

3. грудня 1901 предложено державній радї тримісячну буджетову провізорию. Я з'ужив сю нагоду знову на те, щоби говорити за відорванем Буковини від Галичини в справах зелїзничої управи і судівництва, вказав на те, що з 21 резолюций, які ухвалив сойм одноголосно, не узглядненo в буджетї нї одної, і обговорив докладнїйше найважнїйші з них, між иньшим заложенє нового староства, державної підмоги в сумі 1,000.000 корон для заложеня гіпотекарного і культурного банку в Буковинї, підалаштенє нашої копальнї соли буковиньскій скарбовій дирекциї.

Помимо того, що я був особисто переконаний, що жаданя чесько-нїмецкого посла др. Шікера, щоби заснувати католицке нїмецке епископство в Буковинї викликало невдоволенє не лише в менї і моїх партийних товаришів, а специяльно також межи Волохами, не залишив я перед обговоренем сеї справи зазначити, що я не маю уповажненя говорити іменем иньших буковиньских послів. Я уважав себе з'обовязаним, покликуючи ся на сю обставину, що наша внутрішна і вищша урядова мова є і без того нїмецка, виступити против виводів пос. др. Фльоріяна Лупу з волоского клюбу, котрий заповів оборону нїмецкої державної мови на Буковинї зі сторони Волохів навіть супротив Нїмцїв. З перебиваючих окликів посла барона Василька, після котрих п. др. Фльоріян Лупу не дає виразу поглядам волоского клюбу, лише своїм приватним, я з повним оправданем зрозумів, що я сим місцем моєї бесїди не образив волоску націю.

Мої виводи, котрі я мав 27. лютого 1902 підчас специяльної дебати над буджетом, мали ту цїль, щоби доказати за підмогою цифрів буджету заведбанє нашого коронного краю. Я думаю, що ледви пошкодив я моєю бесїдою краєвим інтересам, в котрій я перейшов цифру за цифрою цїлого буджету і після сих цифр сконстатував наше покривдженє, що нимагає докладних студий буджету, в котрій я межи иньшим сконстатував, що Буковина забирає перше місце межи всїма иньшими коронними краями в рубрицї приходів, кошта ексекуцийні (90.000 к.) і домово-клясовий податок (330.000 к.) Але і всї мої иньші жалоби над неузглядненем в соймі одноголосно ухвалених резолюций дотично надсилання чужих урядників а головно обговоренє нашої скарбової управи і виглядн наших буковиньских дїтий краю, котрі є в єї службі, се-ж все прецїнь доказує моє намаганє, служити не лише моїм виборцям, а цїлому краєви і також Волохам. В сїй бесїдї був я примушений, осьвітити також дїяльність трох буковиньских урядників нїмецкої народности: президента суду Клара, краєвого шкільного інспектора Тумлїржа і адміністрацийного радника Вольфа. Тому що пос. др. Флон-

---

Гр. Л. Толстой.

Кавярня в Суратї

(З російского — Ф. Королевский).

В індийскому городї Суратї була одна кавярня... Подорожні й чужинцї з усього сьвіта з'їздили ся тут по свойому звичаю, щоб один-другий у неї зустрінув ся, щоб кождий з собою погутерив.

Раз зайшов до кавярнї учений перський духовник. Весь свій вік намагав ся він вислїдити божеське єство і по тому дїлу прочитав богато книжок, по чому й сам не одно написав. І так довго мудрував він у сім напрямі, так довго читав і писав книжки поки з тої мудрости не одурів. У його мізгу покрутились думки, а опісля до того дійшло, що він покинув вірити в Бога.

Хтось довіс об сьому до самого шаха а той прогнав його з перського царства.

Тому, що нещасний, учений Божий, весь житє розбирав віковічні правди, покрутилось у його так в голові, що він без вагання попав в сумнїв, мов би в сьвітї не було висшої душі, котра управить-пермує одвічними правами — замість зрозуміти, що та сама ідея у його високо замотиличена.

У сього ученого Божого був за невольника один Мурин, що всюди йому ходив за питами. Коли духовник зайшов до кавярнї, остав ся невольник тут, за дверми. Він усадовив ся на каминній плитї, під благодатними сонїшними лучами та обганяв від себе комашню.

Учений Божий простягнув-ся у кавярнї на килимі і всїм подати собі індийське опіюм. Хвиля-хві, а вже наш рабисько Божий справив ся, і тілько опіюм вдарив у голову, звернув ся він до свойого невольника:

— Скажи шановний невольнику, виповідж, як ти гадаєш, чи є який Бог? — заговорив до його духовник.

— Го! само собою чей вже розуміє ся, що мусить бути великий Бог. — одвітив невольник й видобув з мошонки свойого божка... Оттой саме Бог, що мене береже, як тілько узрів я сонїшне сьвітло. Той Бог є зроблений зі сьвятого дерева, до котрого всї молять ся у нашому краю.

Всї гостї, що були на той час у кавярнї, стали слухати розмови між духовним й невольником і дуже-дуже чудували-сь.

Дивним здало-сь їм питанє пана, ще більше дивною відповідь невольника.

Якийсь брамін, що пійняв слова невольника, звернув ся до нього і сказав:

— Невдячне сотворінє! Як можна представити собі, що Бога можна встромити в мошонку якогось чоловіка. Бог є одинокий — Брама. А той Брама є більший, чим сам сьвіт, бо-ж він сотворив його. Брама є одиноким могутним Богом, він Бог, котрому ставлять сьвятий на берегах Ґанґесу, він Бог, якому служать його одинокі духовники — Брамін. Тільки сї сьвященики знають правдивого Бога. Двайцять тисяч років вже промнуло і стільки обернулась довкруги земля, сї духовники остались тими самими, якими були по всї часи, бо їх хоронить одинокий, правдивий Бог — Брама.

Такого набалакав Брамін і надїявсь всїх переконати.

Та жидівський мінайло відповів йому:

— Нїколи — сказав він, — сьвятиня правдивого Бога не є в індийському краю!... А Бог не є покровителем Брамінів! Правдивий Бог, не є Богом Брамінів, тільки Бог Авраама, Ізаака і Якова. І сей Бог хоронить тільки свій вибраний народ, народ Ізраїля. Від початку сьвіта не перестав Бог любити тільки наш народ. А коли той народ нинї розсипаний по усьому сьвіту, так се тільки проба, бо Бог, як він прийде, збере назад свій народ в Єрусалимі, щоб воскресити чуда старини, щоб відбудувати Єрусалимську сьвятиню і поставити Ізраїля паном всїх народів!

Такими словами промовив жид і гірко важко заплакав. Він хотїв ще дальше вести свою бесїду так Італїянець, що прислухував ся весь час, перебив йому:

— Ти сказав неправду — озвав ся він до Жида. — Ти приписуєш Богови несправедливість. Бог не може любити один народ більше другого. Зовсїм просто, коли Бог колись боронив ізраїльський народ, так мстить ся тепер на вас Жидах від вісімнайцять віків, а в доказ сього гнїву розбурив вам царство, а вас самих розкинув по сьвітї, так що ваша віра не то що не ширшає, а навпаки все більш і більш меншає. Бог нїякого народа не ставить висше другого, він кличе кожнього, хто хоче спасти душу, у притвори римсько-католицької церкви, а поза нею нема спасення!...

Такої засьпівав Італїянець, Але присутний протестантський пастор побіг і гримнув католицькому місіонареви.

— Як ти сьмієш казати, що спасення тільки у вашому товаристві? Чи ти не знаєш, що після Євангелїя тільки ті прийдуть до вічної щасливости, що кланяють ся Богу в духу і правдї.

По тих словах звернув ся до обох Християн якийсь Турок, що був урядником при саратівськім цїлнім урядї і досї мовчки курив свою люльку.

— У вас нема нїякої правдивої віднятвя, ваша римська віра сього доказує, — сказав з рішучим виразом на лици. — Ваша віра вже шість сотен лїт є заступлена правдивою вірою Магомета. І нинї можете переконатись, що вона ширшає геть по Европі, в Алжі, а навіть в просьвічених Хінах. Ви самі признаєте, що Бог відкинув жидів, а в доказ на те ставите таке, що жиди живуть в погордї, що їх віра вже дальше не ширшає. Пізнайте проте правду віри Магомета, бо вона могуча, славна — і більше й більше ширшає. Тільки тих душі будуть помилувані, що вірять в послїдного, божого профета — в Магомета... а й з тих тільки піддані Омара, бо піддані Алї суть невірними.

На такі слова хотїв відповісти учений, перський духовник, бо він належав до секти Алї. Та в кавярни счини-

дор в попередній соймовій сесиї напав на п. Клара, як з оправданем узнаю, не без причини, а на діяльність п. Тумлїржа вже роками жалують ся в соймі бесїдники волоского клюбу, мусїв я бути переконаний, що сим не противдїлаю в жадин спосіб інтенциям волоского клюбу. Маю також причину сумнївати ся, що мои би мої виводи про пана Волфа діткнули в який небудь спосіб волоскі інтереси, так само як і мої жалоби на незнане краєвих мов зі сторони судових урядників.

Один одиїсїнький раз, а була се моя предмова 19. марта 1902, в котрій я спростовував провокацийні вислови пос. др. Скедля супротив Русинів, висказав я на єї початку надію, що всї посли Буковини, посла д-ра Скедля, не будуть перечити моїм виводам. А що майже всї буковиньскі посли — також Ваша Ексцеленция — прислухували ся з уважностию моїм виводам, і, помимо нагоди, яка надавала ся до фактичного спростованя, мої виводи не спростували, думаю, що нїчого такого не сказав, котре заслужило би на супротивлене зі становища Буковинця взагалї а Волоха з окрема. Мою послїдну предмову мав я 4. червня с. р. з нагоди обговореня внеска Романчука і товаришів в справі заплати громадских додатків зі сторони дирекциї пропінацийного фонду в Галичинї і в Буковинї. Ся справа є для фінансів наших сельских громад — байдуже чи они волоскі чи рускі — така важна, що з мого боку зробив я се в правдивім інтересї нашого краю, коли я єї обговорив.

Крім сих на публичних засїданях відтриманих бесїд виїв я цїлий рад інтерпеляций, і так:

1. В справі президента суду Клара із запитанем, чи зволять зарядити, щоби в повітових судах знали бодай варні судиї мову населеня їх повітів; друге, чи постарають ся, щоби ексекуцийний відділ краєвого суду в Чернівцях отримав яко начальника урядника, що умів одну з краєвих мов;

2. задля розпорядженя повітового суду в Чернівцях, в котрім закидувало ся одному православному сьвященникови уживане кирилиці у повідомленю переданім повітовому судови;

3. до міністра справедливости, дотично ображумчих висловів субституга прокураториї др. Полака у Відни про правні відносини в Буковинї із запитанем, чи міністер справедливости зволить попукати повної сатисфакциї ображеному населеню Буковини, єї присятним і судиям;

4. до міністра просьвіти дотично поступованя німецких професорів в II. державній гімназиї в Чернівцях супротив руских учеників;

5. до міністра просьвіти в справі відмовленя принятя руских студентів в університетї в Чернівцях. До сеї інтерпеляциї додаю, що, хотяй менї було докладно відомо, що і волоскі професори приклали свої руки до сеї акциї нетерпимости супротив руских студентів, не спімнув я їх в інтерпеляциї жадним словом.

Нинї нехай буде менї позволено, принімнути Вашій Ексцеленциї і ті внески, котрі я почасти самий, почасти з тов. Пігуляком ставив у парляментї:

1. Знане краєвих мов зі сторони убігателїв о публичне місце в Буковинї:

2. управильнене викладової мови в руско-німецких паралельках в низшій гімназиї в Чернівцях;

3. заснованє рускої гімназиї в Буковинї;

4. креованє стипендий в цїли осуненя недостатка православних руских сьвященників;

5. управильнене викладової мови в православній народній школї для хлопців у Чернівцях;

6. основанє звичайної катедри для східно европейскої історії в Черновецкім університетї і

7. два внески в справі недостатків громад Вижниці і Руского-Банилова.

Ся витягом представлена моя діяльність яко посла у Відни, може послужити Вашій Ексцеленциї яко руковід, щоби менї забезпечити справедливійший осуд моєї парляментарної діяльности у соймовім волоскім клюбі, як се є сї погляди, що на їх підставі мали волоскі посли у буковиньскім соймі — після оповіщеня краєвого президента — взяти інциятиву в ухвалї у соймі 21. м. м. Нехай менї буде ще позволено, порушити ще й другий вислів краєвого президента, що після него Волохи не хотять дальше терпіти, щоби я іменем краю Буковини говорив у Відни. Повисший витяг є доказом, що я нїколи не арроґував собі у Відни право, говорити іменем всїх буковиньских послів або іменем краю. Справді ставляв я мій мандат в службу інтересів краю при обсаджуваню або иньших нагодах, але як Ваша Ексцеленция і иньші парляментарні товариші потвердять, завсїгди лише в повнім порозуміню з иньшими буковиньскими послами але нїколи без того, щоби з ними не порозумівати ся. Розумів ся виняв і випадки, де я з'обовязаний був заступати чисто рускі справи. У повній сьвідомости сего поведеня яко посла до державної ради, а також переконаний, що особисті справи не можуть так далеко опанувати поважний політичний звязок, яким є волоский клюб, щоби не довріти в моїм поступованю при провіреню без пересуду противність ворожого поведеня супротив краю або волоскої нациї, шукаю я за причинами, котрі оправдували би особисте становиско цїлого волоского клюбу супротив мене, котре так радо привитав краєвий президент. Причини становиска німецкого клюбу супротив мене признав краєвий президент цїлком отверто. Він сказав: „Німцї боять ся, що в тій хвилї, коли они подають, розпаде ся тонка стїна, що сегодня дїлить Волохів від Русинів і сї обі народности, Зглядно їх політичні партиї, увійдуть у звязок, котрий був би для Нїмцїв страшенним небезпеченьством.

По сих виводах остає ся менї, оддати до Вашої Ексцеленциї яко голови парляментарного волоского клюбу просьбу, щоби зробити їх підставою до дискусиї в соймовім волоскім клюбі, до якого і Ваша Ексцеленция належить, ізза сеї цїли, щоби бодай публичности представити ті причини, котрі споводували політичний звязок, до котрого належить тілько мужів поваги, в так чисто особистий спосіб виступити против посла, котрий роками служив совістно своїй нациї, а також совістно краєви.

Витаю радо сю нагоду і запевняю Вашу Ексцеленцию о моїй незміненім поважаню і преданности.

Николай Василько.

Політичні вісти.

Галицкий сойм.

(Засїданє з дня 11. липня 1902.)

По промові еп. Пельчара заняв слово пос. Томашевский, який між иньшим осудив намірений страйк народних учителїв і пос. Шаєр, який жадав помноженя семинарий і „ународовленя“ шкільних підручників, а відтак пос. Станіньский жалував ся, що інспектори розвідують ся про учителїв у обшарників та жандармів і уживають учительство до політичних цїлий. Видко, що деяких справозданцїв польских дневників так вже разить руске слово, що слухати єго годину — є для них вічностию, бо в минїшних ранїших виданях „Słowo Polskie“ і „Dziennik“ вже оголосили руску обструкцию з тої причини, що пос. Богачевский позволив собі говорити довше як дві години. Тимчасом се не була зовсїм обструкцийна бесїда, але річева, оперта на фактах з области покривдженя Русинів на поли шкільництва. Сю бесїду подамо у повному змістї. По промові референта п. Козловского принято всї рубрики шкільного фонду. — По ухваленю постійної субвенциї для заведеня глухонїмих у Львові и сумі 2.500 к. річно, прийшла під дискусию справа „Просьвіти“. Посол Велецкий виступає з обвиненями на „Просьвіту“, закидуючи їй, що она є головним мотором всенародної аґітациї против Поляків. Властиво належало би зовсїм відказати субвенциї такому товариству, але бесїдник не ставить на раї жадного внесеня в тім зглядї. Хоче лише своїм остереженем звернути увагу польского загалу на те, що довкола него дїє ся. — Пос.

за ся велика колотнеча між присутними, чужинцями ріжних вір та сект. Були тут абисинські християни, індийські Лама, Ізмаїлїти та поклонники вогню.

Всї сварили ся над естством Бога і проте, як до нього треба молитись і йому служити. Кожнїй говорив, що тільки в його краю знають і служать правдивому Богови.

Всї сварили ся заєдно і кричали. Тільки Китаєць, ученик Конфуция, сидїв спокійно в кутї каварнї і не мішав ся до тої сварки. Він пив свій чай, прислухував ся розмовам і тільки сидїв і мовчав....

Турок, що замітив його в середині сварки, звернув ся до нього і сказав: — Поможи в дечому, добрий сину Китаю, ти мовчиш, а можеш дещо сказати до мойого доказу. Я знаю, що в вас в Китаю нинї розродили ся всїлякі секти вір. Ваші купцї вже нераз виповідали менї, що Китайцї серед всїх релїґій уважають за найлучшу могаметанську і радо навертають ся до неї. Дай сили моїм словам і скажи своє слово, що думаєш про правдивого Бога і його пророка?

— Таки так, такой таки, скажи, що ти об усьому думаєш, — відізвались до нього й иньші цїкаві.

Китаєць, ученик Конфуция, примкнув очи, пождав одну хвилину, потряс відтак відтвираючи очи, своїми довгими руками, так, що руки остались у нього вільними, зложив їх на груди перехрестем, і став легеньким, спокійним голосом таке виповідати:

* * *

— Мої панове, — сказав він, — Коли ви задасьте собі того труду, переслухати мене до самого кінця, то я об'ясню вам се на одному примірі. — Я зайшов з Китаю до Сурати на одному анґлїйському пароходї, що вже нераз обпливав землю. По дорозї спинились ми на східному березї півострова Сумаатри, щоб забезпечитись на ново водою. Під самий пiдень висїли ми з корабля і покласись по морському березї в ходї кокосових пальм, не далеко одного села.

— Нас було богато з всїляких країв.

— Коли ми розсїлись, прийшов до нас якийсь слїпець.

— Він всїли, як пізнїйше ми про те довідались, з того, що довго глядїв просто на сонце, щоб переконатись, що таке сонце. Він захотїв дійти до того, щоб яким чином спіймати сонце.

Довго томив ся над тим і покористував ся всїми науками, щоб тільки дійняти свої мети. Він захотїв декільки сонячних лучів спіймати до фляшки, а там опісля їх сильно примкнути.

Довго томив ся над тим, глядїв безперервно на сонце, а все таки не дійняв свойого. Тільки хиба достежив сього, що від ясного блеску вчення очної недуги, а в недовзї опісля й ослїп.

Таке сказав до себе самого:

„Сонячне сьвітло є нїяким плином, бо будь сьвітло плином, то-б змогли ми його переливати з посудину, а вітер колихав би його, наче воду. З нього також нїяний вогонь, бо будь воно вогнем, так і погасло-б під водою. Сьвітло не є також і духом, бо чейже Кожнїй бачить сьвітло, не є воно нїяким тїлом, бо-ж його нїхто не в силї ворохнути. А тому, що наше сонячне сьвітло не є зовсїм нї плином, нї вогнем, не є нї духом, анї тїлом, так що-ж воно саме й є?

— Сонячне сьвітло є — нїчо.

„От таке змудрував він, а що раз в раз глядїв на сонце і раз-у-раз од нього й думав, так потерпа він очи, потерав і розум.

„Аж тодї, коли він став справдешнїм слїпцем, аж тодї здорово переконав ся, що на небу нема нїякого сонця.

„Сей слїпець-калїка напленетав-сь коли то зі своїм рабом до нас. Раб усадовив пана в тїни кокосу, підійняв з землї кокосовий горіх і став робити з нього нічну лямпу. Він уплїв ґніт з кокосових ниток, натиснув олїю з зернятка в лушпину і затопив ґніт у тому олїю.

„Коли раб запив ся ладженем нічної лямпи, слїпець схвачи промовив до нього:

„Що-ж, суди сам, неправду я виповів, що на небу нема нїякого сонця? Глянь, подивн ся, яка скрізь темрява. А люди говорять, що сонце... Так, а що-ж воно тее сонце?

„Я сього не знаю, що таке сонце? — відізвав ся раб. Воно мене нїяк не обходить, але сьвітло таки понимаю й я. От саме зробив я нічну лямпу, вона посьвітить менї, а через те і тобі можу послужити — найти усього у хатї.

І взяв той раб лупину в руки.

„От то — виповів він — от моє сонце!

Коло нього сидїв кривак-калїка зі своїми кулями. Він чув бесїду слїпого і засьміяв ся.

„Здає-сь, що ти від уродженя слїпий, — сказав до слїпого, коли ти не знаєш, що таке сонце. Я розповім тобі: сонце то одна вогнена куля; ся куля що дня виринає десь з моря а відтак ховає ся в гори нашого острова. Таке бачимо ми всї і ти-б таке побачив, коли-б ти зміг дивити ся.

Один рибак, що був між ними саме в той час, прислухував ся сьому і сказав до кривого:

„По тобі видко, що ти дальше не бував поза границями нашого острова. Коли-б ти не ходив криво, а вийшов на повнїське море, то-б ти зрозумів, що сонце не ховає ся за гори нашого острова. Як воно й виринає з моря, так й поринає у море назад. Се-бути може що найпевнїйшим, бо-ж я се день в день оглядаю своїми очима.

Його підслухав Індиєць.

„Мене дивує — сказав він — як може такі нерозумні речі говорити такий учений чоловік. Чи се можливо, що-б огнена куля поринула в воду і не загасила ся? Сонце є конечне нїяною огненною кулею, воно є божеством. Воно, божество звесь Даєва. Воно об'їзджає на возї по небу золоту гору, на йменя Сперуна. Прийде час, коли лихі вужі Рабу і Кету кинуть ся на Даєву, його поглощуть, тодї буде скрізь темнота. Але наші жерцї молять об те, щоб божество спасло-сь, щоб воно стало вольним. Тільки несовістні люди, як ви, що нїкуда поза своїм островом й не бували, можуть говорити, будь сонце тільки у них сьвітить.

Йому дав одвіт властитель одного египетського короля:

Нїяк, — сказав він — нїяк не може бути правдою, що сонце є якимсь божеством і ворухає ся тільки над Індиєю довкруги тамошної золотої гори. Я всюди бував, всюди їздив: був: на

Могильницкий підпирає з обуренєм і погордою в імени цїлого руского народа інсинуациї против „Просьвіти“, яких речником був п. Целецкий. Відтак на доказ культурної і просьвітної, реальної працї „Просьвіти“ розказує єї історию і дїла від повстаня до тепер. Вкінци приводить до тої послїдної книжочки, яка стала причиною здержаня ухваленої вже субвенциї за р. 1901. У своїм виводї бесїдник доказує, що в сїй книжочцї говорить ся не про церковну Унїю, але про любельску унїю. Ся унїя підготовлювала ся двіста лїт, отже видно з того, що на нїй дуже залежало польским предкам і що єї дуже боялися литовско-рускі вельможи та бояри. Доказаним історично фактом є, що литовско-рускі депутати утїкли не підписавши акту любельскої унїї, бо не довіряли польскому кличови: równi z równymi, wolni z wolnymi! Отже сама любельска унїя є односторонним актом, а що єї основи рівности і справедливости стали парафразою, про се сьвідчить сумна теперішність руского народа. За такі плоди сеї унїї Русинам нема як єї величати і пишучи про неї, они мусять висказати ся умно. Дальше бесїдник хоче перейти до гайдамаччини, але задля спізненої пори (пів до першої год.), просить маршалка, щоби міг завтра докінчити свою бесїду. Маршалок годить ся на се і замикає засїданє.

(Засїданє з дня 12. липня с. р.)

О годинї 10. перед полуднем розпочало ся засїданє відчитанєм петиций і відповідий виділу краєвого на інтерпеляциї. Відтак вибрано доповняючо членом краєвого видїлу др. Ст. Дембского а заступником д-ра Адольфа Вурста. — Пос. Стапіньский ставить нагле внесенє в справі конфіскати львівскою прокураториєю відозви задля сьвяткованя ґрунвальдскої річницї, в справі заказу маршалком відчитаня в соймі сконфіскованих місць і в справі заказу станиславівскім старостою обходу. Внескодавець покликує ся та те, що дотичну відозву не сконфіскувано на Буковинї, де Поляки не мають в приближеню тої сили, що тут. — Пос. Тарнавский інтерпелює правительство, чому полїция в Перемишли заборонила збори і похід в день обходу річницї. — Пос. Козловский представляє справозданє шкільної комісиї в справі зміни краєвого закона про правні відносини учительского стану і про поліпшенє їх биту. — По фактичних спростованих пп. Барвіньского, Гурика і Цяньского та промові референта Козловского і Бобжиньского, ухвалено одноголосно внесенє поліпшеня долї учителїв. — З черги приняв сойм внесеня комісиї краєвого господарства що-до водних і мелїорацийних будівлїв та переходить до дальшої буджетової розправи, в якій забирає голос пос. Могильницкий для докінченя своєї бесїди в обороні „Просьвіти“.

Ювилейні діссонанси.

Подаємо за „С.-Петербургскими Вѣдомостями“ Ч. 172 з 10. липня с. р. отсю статейку без жадних коментарів зі своєї сторони:

„Підчас ювілейних сьвят Пушкіна та Гоголя поли всї славяньскі землї злили ся, віддаючи пошану сим ґенїям думки і слова, і кожна галузь славяньского племени несла по спроможности „лепту“ в ювілейні сьвята, — в загальному славяньскому хорі не чути було тільки української мови. Твори Пушкіна перекладались більш ніж на 50 мов і діялектів, між котрими українські переклади по часу появи на сьвіт займають одно із перших місц; не вважаючи на се, на день сторічних роковин народженя поета українські переклади вічних творів Пушкіна не могли бути видані. Як бачите, так виконувалось заповідне бажанє поета:

„Слухъ обо мнѣ пройдетъ по всей Руси великой и назоветъ меня всякъ сущій въ ней языкъ.“

Така-ж доля спіткала зараз і українські переклади творів Гоголя; їх заборонили друкувати. Через то твори ґеніяльного письменника-українця по походженю, що вніс в російску літературу могутню течію українського елементу, що брав значну частину своїх сюжетів із українського житя, то часто-густо вориствував ся у своїх творах українським словом не можуть побачити сьвіта на рідній постовій мові.

Українські переклади Гоголя заборонені, розуміють ся, не через свій зміст а мову. Така заборона не зовсїм зрозуміла: думаєсь би, нема жадних поводів забороняти в одній мові те, що цїлком дозволено в другій?

У відомім розпорядженю 1876 р., уривки котрого не один раз появлялись в російских часописях мовить ся: „Друкованє і виданє в імперії оріґінальних творів і перекладів на тій же (українській) мові заборонеть ся, за винятком лише: а) історичних актів та памяток та б) творів красного письменьства.“

Простий зміст сих слів не робить жадного сумніву; видно, що твори красного письменьства є в данному разї до зволеня винятком, як оріґінальні так і в перекладах (українських); як то виявляє практика, так розуміли се розпорядженє впрост з довгого часу; велике число перекладів російских та закордонних письменників на українську мову, як видно, дозволялись без всякої перешкоди (в тім числї і переклади творів Гоголя). Так із українських перекладів Гоголя були видані: „Тарас Бульба“ в перекладї М. Лебали — 1882 р. „Переклади із Гоголя“ повісти Гоголя із українського житя О. Пчілки 1881 р. „Сорочинська Ярмарка“ в перекладї Старицкого 1883 р.

Всї отсї переклади творів Гоголя появили ся, як то можливо було на підставі прямого змісту вище наведеного розпорядженя: Через се сьогочасна заборона тих перекладів є непорозумінєм тим більше сумним, що воно вже внесло діссонанс в ювілейне сьвято памяти ґеніяльного письменника-українця.“

НОВИНКИ.

Політична ситуация в краю все ще та сама. Наші посли не дїставши доси сатисфакциї позістають далї у своїй абстіненциї.

V. засїданє сойму відбуває ся вчера. Справозданє подамо задля браку місця в другім числї.

З дирекциї дібр. Учитель Александер Садаґурский зістав іменований рахунковим практикантом у рахунковім відділї дирекциї дібр. — Завідатель лїса і доменів Василь Галїц в Селетині іменований надлїсничим.

Гонороний дар для барона Мустаци. Як відомо, поставили внесок рускі посли на першім соймовім засїданю, щоби послови баронови Мустаці ухвалити гонороний дар. Скарбова комісия, котрій відіслано сей внесок, рішила предложити соймови до ухвали нї одноразовий дар а дожизтну гонорову пенсию для барона Мустаци.

Іспит зрілости в учительскій муж. семинариї відбув ся від 2. до 9. с. м. під проводом директора реальної школи Мандичевского. До іспиту ставили ся 57 питомців. З них апробовано: 1 зрілий з відзначенєм, 34 зрілі, 16 (4 екстерністи) дістали позвіл, повторити іспит з поодиноких предметів по феріях; 6 (2 екстерністів) репробовано на рік. — Апробовані публичні питомцї (Викладову мову, з якої приняно питомцеви зрілість подаємо в скороченю р.-руска, в.-полска, н.-німецка. Імена руских пит. з перестріленими буквами): Албота Димитрій р. н., Баделіца Юрій н., Балабащук Касиян в. н., Білобрам Юлій н., Ботезат Василь в. н., Константинович Стефан л., Космович Василь в., Добош-Бока Іліа в. н., Ґенон Василь р. н., Гінца Михайло в. н., Ґріґорі Іван р. н., Гон Вілгелм н., Ілюк Петро р. н., Ілюк Орест р. н., Іванович Северин р. н., Костюк Юрій р. н., Лупашко Василь р. н., Маґко Йосиф р. н., Мандриґ Євгеній р., Меленка Николай р. Некорак Іван р., Понескул Ґорґіян в. н., Попович Василь в. Розброй Рудолф н. (з відзначенєм) н., Ротарю Гавриїл в. н., Зубчиньский Петро н., Шрайґер Антін р., Таранґуа Демитрій р. — Апробовані екстерністи: Герман Василь в., Гекел Филип н., Юренич Вінтер Маріан н., Копачук Володимир р. н., Вебер Адам н., Шкурган Александер р. н.

Ярмарок міста Чернівців. „Петра“ зістав отворений в суботу 12. с. м. зі звичайними церемоніями. Парубки з поблизьких сіл зі своїми дївчатами і музикантами розпочали ярмарок старим звичаєм, танцем перед маґістратом на ринку. По півгодинній такій забаві винесли міску хоругов і удали ся походом під проводом офіцияла маґістрату Івана Рея на толоку т. зв. „Sturmwiese“, де нарід розпочав ярмаркувати, а офіциял Рей урядувати.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Учитель ч. 13 з дня 5. липня 1902. Зміст: Нові дослїди над дїтьми. — Мова і єї розвиток у дїтий. — Сумний стан нашого шкільництва. — Коротенький перегляд австрийскої держави від Марії Тереси до Франц Йосифа I. — Поліпшенє платнї народних учителїв. — Дрібне.

Комаря ч. 12. і 13. з 7. липня 1902. визначає ся гарними ілюстрациями і добірними статейками. На примір подаємо одну анекдотку: Праотець Адам по добрій вечері лиг під пальмою і не міг заснути, бо щось єго дуже кололо в боцї. Стогін Адама почув Господь, явив ся перед ним і питає:

— Чому так, Аламе, стогнеш?

— Ой, — каже Адам, — ратуй мене Боже, бо щось мене дуже в боцї коле!

Господь змилосердив ся над Адамом, усипив єго і вийняв з боку... кольку і з неї сотворив женщину.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Чорному морю, був і в арабській пустинї, був на Мадаґаскарі і філїпиньских островах і, твердо переконав ся, що сонце не тільки сьвітить для Індиї, не обкружає одної гори. Воно сходить також на острові японському, що тільки й від того прожив-сь. Японом а в мові тамошних племен значить се: народжене сонця; воно відбігає опісля від них далеко і дуже далеко на заходї ген-ген за прийтийским островом заходить. Об сьому я знаю, дуже певно, бо й сам я вже богато бачив, богато чував я від мойого дїда, а мій дїд заїхав аж на край моря.

Ще доннє хотїв він дещо гуторити, так анґлїйский моряк з нашого корабля перебив йому.

„Нїгде не має иньшого краю над Анґлїю, говорив він, иньшого краю, де б хто лучше знав, як сходить сонце. А ми у Анґлїї знаємо, що сонце нїгде не сходить, нїгде не криє ся за гори. Воно безвинно кружляє довкруги землї. Ми відаємо об сьому дуже добре. Ми й обплили землю довкруги, а нїяк не стрічали по дорозї сонця. Всюди, от так, як і в нас виринає воно ранним ранком, а западає у вечір.

І взяв Анґлїєць свою палицю, начертав на піску круг і став толкувати, яким то чином сонце кружляє по небу довкруг по землї. Та він не подужав сього провенити, тільки вказав на стернина свойого корабля:

„Ся людина більше путня, сказав, вона з'уміє вам се повснити.

Стерник був справдї ученою людиною і тільки прислухував ся доси мовчки розмові, доки не спитали його думки об сьому. Проте, коли всї завернули на нього очима, він взяв на слово і промовив:

„Всї ви дурите один-одного, а зі всїх найбільш себе самих. Сонце нїяк не кружляє довкруги землї, тільки навпаки, земля довкруги сонця, крім сього крутить ся земля ще доокруги себе і до сонця навертаєть ся що двайцять чотири години раз Япан, то знов филипиньскі острови, Суматра, де ми тепер пробуваємо, то Африка, Европа, Азия і ще девілька других країв. Сонце сьвітить не лиш для одної гори, для одного острова, для моря чи то хоть і для землї, тільки ще для богато других планет, що зовсїм подобають до землї. Всьо тее Конфуцій міг би пійняти, коли-б він глядїв горі, у небо, а не під свої тільки ноги. Тодї нїхто нїяк не сказав би, що сонце сьвітить тільки для нього, чи може для його одного краю.

От такого набалакав мудрець-стерник, що нераз вже об'їздив сьвіт, що досить наглядїв ся у небо.

* * *

„Справдї, крутанина й нелад людий у їх питаних віри — се тільки наслїдок їхнього самолюбства“, говорив далше Китаєць, ученик Конфуция. „От таке, як зі сонцем, так воно і з Богом. Кожний чоловік хотїв би мати свойого питомого, принайменьш питомого свойому краєви — Бога. Кожний народ хотїв би замкнути у своїй сьвятинї тільки того, що його весь сьвіт нїяк не пійняє.

„А чи може рівняти ся де яка сьвятиня з тою, що єї сам Бог збудував, щоб у нїй збиратись всї народи в одній вірі і в одному пізнаню.

„Всї людські сьвятинї суть збудовані на взір тої сьвятинї — божого сьвіта. У всїх сьвятинях суть кропильницї, суть склепіня, сьвітла, сьвяті образи, написи, книги законів, жертви, жертвенники та жрецї. Та в нїй сьвятинї є така кропильниця, — така, як океан, таке склепіня — як саме небо, сьвітла — як сонце, місяць і зьвізди, сьвяті образи — як живучі, кохаючі, і одна одною спомагаючі люди? Де є такі написи божого милосердя, як от ті божі добродїйства, які Бог раз в раз насилає для щастя і спасеня людий? Де є така книга законів, яка була-б так зрозумілою і ясною, як та, що кожньому вписана в серцї? Де є така жертва, що могла-б зрівнати ся з жертвою відреченя ся себе самого, яку взаїмно любячі ся люди приносять для своїх ближнїх? А де-ж є такий жертвенник як людське серце, з котрого сам Бог приймає жертви?

„Чим совершенїйше чоловік пійматиме Бога, тим краще спізнає він його. А чим краще спізнавати-ме він Бога, тим більше стане він близшати до нього і наслїдувати його ласку, милосердє, та любов до людий.

„А проте винен чоловік, що бачить сьвітло сонця, котре наповнює всьо, ною вселенну, не осуджувати й ругати поганина, що у свойому божестві добачує тільки один луч сього великого сьвітла: проте винен він не ругати невіжу, котрий слїпець-калїка не бачить зовсїм сього сьвітла.

Таке сказав китаєць, ученик Конфуция, а всї присутні в каварнї замовкли і не спорили вже дальш об сїм, чия віра є найкрасшою.

В товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

прибуло в місяци червни с. р. 8.549 важних поліс на суму 8,628.359 кор. обезпеченої вартости з премією 81.841 кор. 30 сот.

Разом від початку року до кінця червня видано 46.938 важних поліс на суму 50,001.447 кор. з премією 449.043 кор. 45 сот., попередного року в тім самім часї було 41.094 важних поліс, на суму 44,455.261 кор., з премією 392.590 кор. 20 сот. то є сего року о 5844 поліс і 56.453 кор. 43 сот. премії більше.

Шкід в червни прибуло 107 случаїв, разом було від початку року до кінця червня було 417 шкід з котрих 398 вже виплачено 2 шкід находить ся в лїквідациї, а виплату 17 відшкодовань, (в сумі 9.243 кор.) на разї з причин правних вдержано.

Сума всїх 417 шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 239.871 кор. з чого по потрученю части реасекурованої лишає ся на власний рахунок 110.259 кор. 16 сот. Попередного року за той сам час було 387 шкід на суму 202.589 кор. (на власний рахунок 99.518 кор. 11 сот.)

При відновленю поліс по конець червня с. р. зараховано членам титулом 8% звороту квоту 30.423 кор. 82 сот.

Фонд резервовий з днем 30 червня с. р. виносить 426.961 кор. 84 сот

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, стоваришеня зареестр. з обмеж. порукою за місяць червень 1902.

I. Стан довжний:		Кор. сот.
1. Удїли членські		89,586·22
2. Фонд резервовий		10,521·02
3. Специяльна резерва страт		1,111·59
4. Вкладни щадничі:		
а) Стан на початку черв.	1,004,182 28 с.	
б) вложило в червни	69,293·47 „	
разом	1,073,475·75 с.	
в) виняло в червни	42,446·62 „	
Позістає з кінцем червня		1,031,029.13
5. Сальдо проц. (побраних)		27,579·95
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 1901		5,065·79
7. Кошта спору		763·93
8. з рахунку ріжних сторін		542·29
9. Кредит банк. в банку пр.		146,981·64
10. Р. зиску за рік 1901		1,144·43
Сума		1,314,325·99

II. Стан чинний:		Кор. сот.
1. Позички удїлені на скрипта і векслї:		
а) стан на початку червня	1,146,570.14 с.	
б) удїлено в червни	45,400·— „	
разом	1,191,970·14 с.	
в) сплачено в червни	16,084·53 „	
Стан з кінцем червня		1,175,885·61
2. Готівка в касї з днем 30 червня 1902		8,337·98
3. Цінні папери фонду резер.		8,587·—
4. „ „ инші		42,560·—
5. В щадниці почтовій (оборот чековий)		2,083·99
6. В инших товариствах і банках		43,382·81
7. Рах. біжучий з Тов. „Дніст.“		28.000·—
8. На рахунку ріжних сторін		35.60
9. Сальдо коштів адміністр.		5,453·—
Сума		1,314,325·99

Членів прибуло 47 в 48 удїл. убуло 7, остає з кінцем червня 1902 всїх членів 2220 з 2308 деклярованими удїлами в сумі 115.400 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиєю на кошта адміністрациї 6½ проц.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої стали, подоймого гарту, світлі, з тонким полотном, дуже легкі, добре рубають гірску траву. — Хто накупить 5 кільограмів кіс, отримає даром одну косу і один камінь до остреня. — Радимо! Косїть косами кіс, то найлучші в сьвітї; косячи ними, заощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх аґентам: 50 жидівских кіс не стоять одної анґлїйскої!

Довготи кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку з каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кильову посилку їде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої стали, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не мусить їх в руках. Хто замовить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна за один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої стали. Не [illegible] можна оголити і 30 найтвердїйших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Безьгїбкі камінї до бритви по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабольь, кукурузи і всякої ярини, з найтвердїйшої анґлїйскої стали, не загинають ся ані в найтвердїйшій землї, штука **1** кор.

Брусаки до остреня кіс по **50** сот.

Маю також на складї **мешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., з ґваранциєю дане на 10 лїт.

На всякі замовленє треба прислати 2 кор. задатку, бо инакше не виконаю на. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляю, щоби не тратити гроший на письма і квіти. — Адрес:

Александер Копач.

в Струтинї вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручуваня на 24 години, з дзвонцем — правильно ходячий, і з ґваранциєю на 1 рік.
1 шикавна кравата з шпилькою з імітациєю камеєя „Edelstein“.
1 практичний прибір до писаня, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, мankетів і шпильки з подвійної імітациї.
1 кармеєва дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імит. камеєя „Edelstein“.
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара кольтків з каменем „Semili“.
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 начарованих картів, котрими забавить ся кожде товариство.
1 кишеньковий аппарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна нотатка.
1 цигарниця з бурштином.
1 цвіорик.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук єгипетского правдоподобника.
1 машина до рахованя „Patenta“, котра найтяжші рахунки в секунді обчисляє, до того 20 важних предметів до переглядненя, а ще 300 инших, що з кождім домі здадуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export“.

Склад товарів Б. Бальтіжестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на поволи і санки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до сьвату.

Балеві кравати: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Ріпсо і батисту. Найновійші коннїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до коннїрів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знежених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лиєровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, новелєті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: норвежські кожухи, дамські зарукавки, чапочки, воаґери і т. д. Правдива білизна Єґера: кальтанки, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаши; огрівачі нудьса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 79. Чернівцї, пятниця дня 5. (17.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рускі посли вертають до сойму.

В тій справі отримали ми від руского клюбу отсе повідомлене:

В середу пополудни явили ся у Є. Е. маршалка краєвого п. Лупула предсїдатель руского клюбу п. др. Смаль-Стоцкий і пос. Николай Василько. Відбула ся довша нарада, при чім докладно обговорено так лист посла Николая Василька з дня 14. с. м., звернений до краєвого маршалка, як також евентуальний поворот руских послів до сойму. Рускі посли набрали із слів краєвого маршалка переконаня, що він стоїть на становиску, якому дав вираз в конференциї предсїдателїв клюбів, а то, що про якусь акцию посла Ник. Василька у віденьскій державній радї против волоского парляментарного клюбу або против краєвих інтересів єму особисто нїчого не відомо а так само, що маршалок краєвий зовсїм не вмішаний в подїї на засїданю соймовім з дня 1. червня і що він, поза кілько єму, з огляду на се, що яко краєвий маршалок не може мішати ся в партийні спори, се вільно, **готов, ужити всяких можливих способів**, аби в разї, як рускі посли повернуть назад до сойму, **дати їм можність, оставати далї в соймі**. Краєвий маршалок звернув ся до руских послів з просьбою, аби вони з огляду на спокій в краю і з огляду на дуже важну участь заступників всїх націй в нарадах соймових, вступили назад до сойму.

Предсїдатель руского клюбу заявив відтак, що з огляду на тактичне і очивидячки зовсїм щире посередництво краєвого маршалка, щоби полагодити справу сповненого гвалту з 21. червня, котру поставила у правдиве сьвітло заява руских послів з 2. липня, а головно з огляду на щиру вічливість, яку видно було на сегодїшній нарадї по стороні краєвого маршалка, рускі посли будуть намагати ся, через поворот до сойму також зі своєї сторони причинити ся до заведеня нормальних відносин в соймі, щоби перед сьвітом і краєм показати, що они знають оцїнити правдиву обєктивність і чесну вічливість.

* * *

В справі повороту руских послів до **сойму** відбула ся вчера в середу о 10. годині перед полуднем конференция предсїдателїв усїх клюбів спрошена президентом краєвим під проводом маршалка краєвого Лупула. Волоский клюб виступали др. Волчиньский і др. Янко Фльондор, армено-польский Абрагамович і Весьоловский, німецкий др. Сведль і Марін а руский др. Смаль-Стоцкий. Президент краєвий заявив, що правительство щиро бажає спокою в соймі і просить, щоби сї наради не остали ся безуспішні. Полагодити ріжниці поміж руськими послами а більшостию соймовою можна лише через компроміс. Маршалок краєвий, обіймаючи провід, каже, що єму дуже на тім залежить, щоби не лише в соймі але і в краю заявнувати спокій. Відтак др. Смаль-Стоцкий заявляє, що помимо заподїяної руским послам кривди і зневаги рускі посли виявили велику уступчивість лише в тій цїли, аби уможливити супокій в соймі. Уступчивість лежить в тім, що

1. руский клюб заявить, що всї справи буде трактувати лише предметово і що виминати буде всяких особистих нападів так на партиї соймові як і на поодиноких послів. Се дає можність партиям, відступити від своєї ухвали звернено́ї против п. Василька,

2. руский клюб не обстає більше при тім, щоби назначені ним кандидати до комісий при евентуальнім виборі були вибрані одноголосно, а жадає лише, щоби більшість соймова чи то піданням білих картон чи яким иньшим чином уможливила вибір назначених ним кандидатів.

За те взамін уступчивости не бачать Русини від більшости соймової нїякого того, що тота більшість на попередній конференциї признала ся, що вовнила „помилку“. Від того жаданя, супроти більшости соймової аби при виборах до комісиї кождій партиї полишено було назначувати кандидатів і аби ті кандидати були вибрані, руский клюб нїяким чином відступити не може.

На те заявив перший Волчиньский, що згаданої др. Стоцким заяви для більшости зовсїм не потрібно, бо така заява була би правдою для всїх руских послів окрім Николая Василька, хиба що ті посли хочуть гріхи другого взяти на себе. Між тим, як Волчиньский др. Стоцкому і иньшим руским послам сказить всякими сахнословіями за заслуги для краю і добачає в тім прихильність більшости для Русинів, що иньших послів руских вибрано до комісий, чим збудовано для Русинів золотий міст для примиреня, то не може стерпіти, щоб Николай Василько засїдав в комісиї. Волохи вже від давна докладають всїх сил, аби Николая Василька виживути із політичних заступників, лише що доси не мали они можности се учинити. Тепер же радо з найбільшим вдоволенням стріли они ту нагоду і нїяким чином не допустять Василька до комісий, бо він нїби то заволочує спокій.

Другий промовив др. Янко Фльондор і заявив, що не з особистих причин але з причин чисто політичних Волохи мусять против Василька виступати і що колиб спокійна ся воля Русинів то се булоби насильством заподїяним на більшости.

Абрагамович повторив ще раз, що Вірмени Русинам сприяють, але своєї ухвали супроти Василька змінити не можуть.

Сведль нарікав на страшні напади Василька на Нїмцїв, що єго дїяльність є ворожа Нїмцям, що він перший збойкотував Нїмцїв при виборі до делеґациї і що Нїмцї з тої причини хоть „прихильні“ Русинам мусять против Василька виступити, і що всї партиї соймові в тім солїдарні.

Відтак др. Стоцкий констатувавши заязатість і неуступчивість більшости соймової висказав жаль, що справа остає далї неполагоджена, та що се не причинить ся до супокою в краю. Се, що більшість вибрала руских послів до комісий без порозуміня з ними, не є золотим мостом для примиреня а лише новою обидою руских послів, бо они не є нїчиїми попехачами. Иньшим партиям відмовляє др. Стоцкий рішучо права, кваліфікувати руских послів і вмішувати ся в рускі справи. Пос. Василько вибраний одноголосно руськими виборцями має повне їх довіріє і довіріє всїх Русинів взагалї, проте нанесена зневага послови Васильови є зневагою руского народу. А що і других руских послів обиджено тим, що без порозуміня з ними командировано ними після вподоби, то заяви прихильности супроти Русинів є пустою фразою.

Супроти Нїмцїв заявив др. Стоцкий, що в їх поступованю і в новім напрямі їх політики лежить причина, що Русини а тимто і посол Василько мусїли супроти них змінити своє поступоване. Русини не відмовляють Нїмцям права, старати ся утримати як найдовше своє становиско на Буковинї здобуте передом в часї як Волохи і Русини були ще малолїтні, не мали нїякої інтелїґенциї і не могли проте в рідним краю виповнити задач державної і краєвої адміністрациї. Але з тою думкою мусять Нїмцї освоїти ся, що Буковина є русько-волоский край і що нових придбань і здобутків в тім краю Нїмцям не належить ся. Такої думки були до недавна і самі Нїмцї з др. Ротом, Тіттінґером, Кинером на чолї. Тепер же не вдоволяють ся они тим своїм становиском оправданим минувшостию Буковини, а ведуть заборчу політику. Доказом

Казимир Глиньский.

ДРАМА.

Нарештї затих грім оплесків, що на хвилю потряс воздухом, стрійні постатї женщин вихилили ся з льож, плескали в малі, нещені долонї.

— Славно! славно!...

Сала зрітелїв наповнила ся одним предовгим окликом.

На сценї стояв автор що-лиш відограної драми. Був видно зворушений принятєм, осліплений блеском жіночих очий, загушений бравами і цьвітистим дощем, що падав на него зі всїх сторін величезної салї. Подане йому дивовний вінець. На даний знак заграла музика триюмфальний марш. Триюмфатор був іще молодий, навіть дуже молодий на таку хвилю признаня — то сильні румянцї виступили на його лице; здавало ся, що оголомшений нагаром, несподїваним щастєм — зімлїє.

В другій льожі від сцени сидїла молода, гарна женщина — донька князя. Коли загреміли оклики і на сценї явив ся творець майстерної драми, коли посипав ся дощ цьвітів, а тисяч рук піднесло ся до гучного брава — она засунула ся в глубину льожі, не плеснула в долонї і не порушила устами. Великі, чорні очи вглядала в героя нинїшнього вечера і непорушно глядїла на його молоде лице, блїде від надмірної працї; на високе чоло, що висувало тілько думок потрясаючих до дна душі. І розбудило ся щось в глубинї її душі, щось, що спало дотепер під заслоною тонку і дорогого кружева. Якийсь великий горизонт працї і людских терпінь розстелив ся перед нею; зійшла в низини, на ниї глядїла дотепер гордим оком, і побачила серця, що їх кровю жила, серця, що кидали добре зерно на запущену рілю і клали ся без гомону в могили; — і побачила себе дивно маленькою в тім величезнім круговороті працї і терпінь, красним метеликом, що перолїтає понад ниви житя і гине без слїду... Сала дихала від оплесків, — а она непорушно, з лискавицею в очах глядїла на лице поета.

На сцену ступило кількох панів. Зблизили ся до поета і сердечно стиснули йому руку.

— Чи зволите зробити менї ту честь — сказав князь Іван — і бути нинї у моїм домі?

Поет приняв запросини, княжна заворушила ся в льожі і післала йому усьміх, з якимсь ідичним поглядом.

Неве вим, дрожучим кроком опускав поет театральну салю. Князь взяв його під руку, сїв з ним до повоза і велїв візникови рушати.

До сего часу мало був звістний в літературнім сьвітї нинїшний щасливець. Декотрі який його ідичний стих звертав увагу знавцїв; згадувано про нову силу, але на тім і кінчило ся. Стали відтак з'являти ся короткі образки прозою, новелї, в яких блукали недосказані гадки, пірвані зітхами, сльозами, що на рісницях зависали і не могли, чи й не хотїли упасти... Нараз і то урвало ся, молодий автор замовк, чи заснув на довго. Але славний був його обзив, дїйстно пробудженє льва.

* * *

Яскраво горіли сьвітла в сальонах нинїшної палати, водограє холодили душний воздух комнат, наповнених гістьми — старі і молоді, мущини і жінки ждали на триюмфальний вхід поета.

Мармурові сходи застелені мягкими килимами тишили слабий хід поета. Дрожучі сьвітла замкнені в алябастрових канделябрах окружали ніби ореолею чоло ґенія і глядїли в його очи; з них бив блеск якийсь, ніби лучі заходячого сонця.

Переступив поріг салї...

Глухий шепіт трунув мовчаливий воздух, колюмни фонтан блиснули срібляк і тихим шепотом здавало ся говорили: глядїть!

З гори залунав марш.

Відчиненими дверми війшла служба несучи на срібних тацах чаші з вином. Мущини і женщини взяли пугарі в руки і вінцем окружили гостя.

— Най жиє! — клинули двіста голосів.

Поет підніс чашу до уст, але пугар в половинї дороги розприв ся. Мигнули в воздусї кришталеві блески — шкло з брязкотом упало на підлогу. Кілька пань підбігло — кожда жертвувала йому свій пугар. Приняв один, але не пив. Просили його о імпровізацию.

— Не можу — шепнув.

Був надто зворушений.

По кількох хвилях сидїв в фотелї засипаний питанями, чарований нїжними жіночими поглядами. Княжна сїла подалеки, бо серед стиску не могла зблизити ся, щоб стиснути його руку. Колиж на голос маршалка двора, що заповідав вечерю, всї встали з місць — зблизила ся швидко до великого гостя і випереджуючи замір инших пань, подала йому маленьку руку.

— Проводїть мене — шепнула — най хоть кілька слів з вами поговорю. Я так того бажала!..

Поет подав рамя... пішли. Він чув, як било її серце, она відчувала дрожаннє цїлого його тїла. Ішов поволи, але так нервово, як та мала дитина, що перший раз хибкі кроки кладе. Княжна глянула йому в очи — горіли як зьвізди, але в його устах не було нї краплї крови.

— Заспокійте мою цїкавість — промовила тихо — лишень не сьмійте ся з мене. Уважайте мене дитиною і відповідайте як дитині.

— Слухаю.

— Ви творець, могучий творець — шептала дальше. В нїмім захватї слухала в звуки чародійної поезиї, яку ви висьпівали; в сполучила ся з вашою душею, війшла в думку вашу і була тодї подорожною, так як ви, подорожною, що завдяжувала на ваші причали невідомі менї дотепер сьвіти. Але правда — говорили дальше, а голос її ложив ся і дрожав — що творець само, як і має небесну розкіш, то й біль приносить великий? Так! Ви мусите терпіти, бо

того є приміром їх жадане, аби Німець був вибраний до делеґациї і таким чином заступав там сей руско-волоский край. Таке жадане просто обурююче. Зрештою ні ми ні посол Василько не гинемо за мандатами. Противно пос. Василько зміркувавши в лютім сего року новий напрям в буковиньскій політиці хотів зложити свій мандат посольский, та президент краєвий рішучо се відрадив запевняючи, що політика краєва не змінить ся. Тепер єму годі сего пробати. Але як би н. президент перед сесиєю соймовою був хоть натякнув, на що в соймі заносить ся то певно найшов би ся був вихід із сеї для всїх неприємної справи. Коли-ж се не стало ся то Русини добачають в тім очивидний намір, знищити Василька і приперти Русинів до стіни. Сего зрештою доказом і тота безуспішна конференция.

Президент краєвий у своїй відповіди потвердив, що посол Василько хотів зложити мандат із заміткою, що він в такі справи не мішає ся і сказав, що єму вправдї від двох осіб було відомо перед сесиєю, що більшість соймова хоче посла Василька збойкотувати, але що він сего немів Русинам сказати, бо сю відомість отримав на довірочну.

Помимо що ся конференция була безуспішна маршалок і президент краєвий ще таки висказали на кінци надію, що справу дасть ся полагодити і длятого назначена була нова конференция з др. Стоцким на суботу.

Русні посли набравши переконана, що заходи полагодити справу з дня 21. червня є нещирі і що тою дорогою не дійдуть до цїли, рішили піти иньшою дорогою. Поміщене на першім місце повідомлене руского клюбу вказує ту дорогу.

Буковиньский сойм.

(Засїдане з дня 15. липня с. р.)

IV. сесия IX. виборча каденция.

Руских послів нема в палатї.

Межи надісланими петициями є петиция міста Чернівців передана заступником краєвого маршалка, пос. посадником бароном Кохановским о заведене прямого телеграфічного сполучення межи Чернівцями а Віднем.

Відтак уділено пос. Калїнескулови відпустку.

По відісланю правительственого предложени дотично увільнення від податків до адміністрацийної комісиї, забирає слово барон Бурґіньон, щоби відповісти на інтерпеляциї. Відповідає наперед на інтерпеляцию пос. Весьоловского (на засїданю 2. липня) в справі минової заборони польскої мови розпорядженої управою зелїзництва: З причини жалоб деяких часописий зарядила управа зелїзництва, що на всїх зелїзничих стациях має ся викликати від'їзд потягів лише в рускій, волоскій і нїмецкій мові. Рівночасно завзиває ся начальників стаций, щоби они остро стерегли додержаня сих приписів. Але зовсїм не грозило ся зелїзничим слугам дисциплїнарками в разї недотримання приписів. Також не робить се розпорядженє зелїзничого заряду то враженє, що мов би уживанє польскої мови було прямо заборонене. Се цїлком природна річ, що кождий зелїзничий функціонер може послугувати ся тою мовою, якою до него і говорять ся. Отже нема причини до сего, щоби задля сего видати окремі розпорядженя.

Відповіди на інтерпеляцию д-ра Штравхера в справі шкандалю при матурі краєвий президент не може дати, бо і слїдства ще не цїлком покінчені.

На внесок референта пос. Богоєвича відіслано прелїмінар краєвого видїлу дотично платнї і пенсий учителїв краю і міста Чернівців до адміністрацийної комісиї.

Пос. др. Штравхер ставляє додатковий внесок, щоби завізвати адміністрацийну комісию, щоби она ще підчас сеї сесиї здала справозданє про сю справу. (Принято.)

Відтак приходить пос. барон Юрій Василько до слова, щоби узасаднити свої два внески, дотично знаня волоскої яглядно рускої краєвої мови буковиньских державних урядників і виставленя урядових таблиць у волоско-нїмецко-рускій мові.

Промова пос. Юрія Василька.

Я обговорю мої два внески рівночасно з уваги на бажанє Є. Е. і високого сойму, щоби щадити час. Коли ми хочемо у високім соймі щадити час, то се повинно стати ся не лише через то, що ми поодинокі внески скоммулюємо, а також через то, що ми взагалї завозьмемо ся, і не постанимо у будуче жадної резолюциї. Бо внесені резолюциї падуть звичайно у воду, їх не узглядняє зовсїм правительство, они заповняють лише архів нашої палати і над ними ідуть до дневного порядку. Ми досьвідчили сего з резолюциями, що були поставлені з огляду на національні справи, і з такими, що обговорювали економічні справи; ми додавали собі працї, щоби сї резолюциї обговорити в парляментї, але конець кінцем Буковина позістає на дальше упослїдженим краєм.

Такої самої долї зазнали резолюциї, котрі поставлено у високій палатї в роцї 1900 і 1901 і котрі містили в собі зазив, щоби державні урядники, котрі настановляє правительство, уміли краєві мови. Я обговорював підчас дебати над судівництвом докладнїйше се, як шкідливе є для населеня та обставина, що богато із урядників настановлених в Буковинї не розуміють тої мови, якою говорять тутешні сторони. Коли, мої панове, сторони являють ся перед судиєю, а він примушений порозумівати ся з ними через товмача, то тут не може бути бесїда про правний вирок, як се повинно бути в модерній правній державі. Він примушений звертати ся до свого писаря, або по більшій части до писаря-молодика, яких тепер повно в наших повітових судах.

Сегодня дав Є. Е. краєвий президент з нагоди обговореня інтерпеляциї панів пос. Весьоловского і товаришів таке вияснене: Кондуктори як і цїлій зелїзничій услузї вільно уживати мову подорожних сторін. Я не знаю дословно замітки Є. Е., але там стоїть, що той урядник **може** уживати ту або иньшу мову. Він **може** уживати; але ц. к. державним урядникам, не сказало ся, іще до сегодня, що они **мусять** уживати мову сторін. (Далї буде).

Полїтичні вісти.

Галицкий сойм.

Ранїшне засїданє в пятницю. — В дальшій розправі буджетовий забрав голос о 2. годинї попол. пос. **Мотильницкий** для продовженя своєї промови в обороні видавництва „Просьвіти“ перед закидами ширеня ненависти до польскої народности. Бесїда, виголошена з незвичайною красноріччивостию, викликувала зі сторони публики на ґалериї що хвилї гучні „брава“, а польских послів так поразила, що сидїли мовчки як злочинцї, прихоплені на горячім учинку. Русини не домагають ся від сойму нїякої милостинї, але звороту частини того, що складає наш власний нарід. Ми шануєм за високо наше народне достоїньство, щоби жадати виплати відмовленої субвенциї, але не можемо дозволити на таке поведенє з нами.

Відтак промовляли ще в тій справі пп. Верещиньский і Бобжиньский.

За субвенциєю для „Просьвіти“ промовляв пос. Гурик, підносячи величезні заслуги сего товариства около подвигненя руского народа, против ухваленя субвенциї говорив пос. Целецкий. Вкінци по оживленій ще дискусиї, в котрій забирали голос пп. Барвіньский і Могильницкий, сойм відмовив „Просьвітї“ субвенциї за рік 1901, а на рік 1902 ухвалено 6.000 к. до розпорядимости краєвого видїлу. Вечірнє засїданє в пятницю — отворив кр. маршалок о $8^1/_2$ год. вечером. По ухваленю 16.000 к. запомоги для польскої школи в Балїй, забрав слово пос. Барвіньский в справі жіночої видїлової школи у Львові, удержуваної Руским товариством педаґоґічним і домагав ся для неї права публичности та жадав, аби в будучім роцї кр. видїл вставив висшу квоту на удержанє сеї школи, як сего року. При голосованю принято внесене комісиї с. є. 6.400 к.

По ухваленю буджету забирали голос пп. Райский і Станїньский, критикуючи поведенє правительства зглядом галицкого сойму. О $7^1/_2$ год. вечером за брав голос намісник і заявив, що з найвисшого порученя відрочує соймову сесию, а по нїм промовив краєвий маршалок. В своїй промові маршалок згадав, що мимо коротного тревання сесиї праця в соймі була інтензивна і видатна. Не згадую про иньші висші справи хоч може менше важні, але не могу промовчати двох, а іменно про бюра посередництва працї і справу заснованя ґімназиї в Станиславові. Ся послїдна справа, яка в високій степени обходить руску народність, війде також на дневний порядок вже найблизшого засїданя. Тодї безперечно розвине ся основна дискусия, а маю надію, що она причинить ся і доведе до сего, аби обі народности більше зблизити, а не віддалити від себе.

(По руски.) „Певне число справ полагодив В. Сойм, висилаючи їх до краєвого видїлу. Могу запевнити В. Палату, що кр. видїл кожду таку справу провірить з всею точностию і совісностию, але думаю, що при подібнім полагоджуваню не все сойм бажав показати через відосланє, що дотичну справу має ся полагодити прихильно, отже коли би кр. видїл по провіреню прийшов до відмінного осуду, не буде отягати ся представити справоздань і поставити внесенє, хотяй би неприхильне, і закінчив свою промову окликом: Франц Йосиф I. най жиє, який посли з одушевленєм повторили трикратю.

Засїданє покінчило ся о 8. год. вечером.

По галицкім соймі.

„Руслан“ пише:

По тритижневих нарадах відрочено сесию галицкого сойму в суботу до осени.

Склад і настрій теперішнього сойму зазначив ся рішучою і безглядною неприхильностию для руских потреб і домагань, а се найнагляднїйше проявило ся в шкільній комісиї над внесенєм посла Барвіньского і кр. видїлу о заснованє рускої ґімназиї в Станиславові, як і в розправі над відмовою виплати підмоги для тов. „Просьвіта“ за рік 1901. Головний провід в соймі обняли тепер в національно-політичних справах подільскі дрібні шляхтичі, як все найнеприхильнїйше відносили ся до рускої справи. А позаяк extrema se tangunt, отже природними союзниками сьої протирускої полїтики уважають соймові неґаторі Руси наших доморощених ничарів, москвофілів, покликають ся в своїх промовах на їх спідоцтва, позаяк і москвофіли так само, як і они, не хотять національного і культурного розвитку руского народу. А що школа є неперечно підвалиною культурного розвитку всякого народу, тим то головні напасти так соймових противників руского народу, як і наших москвофілів були звернені проти рускої школи, тимто і справа рускої ґімназиї викликала найбільші напасти на рускі ґімназиї і руску молодіж.

Горстка руских послів мала отже вельми трудне становище серед такого складу і настрою пригноблюючої більшости соймової. Хоч рускі посли лише зазначили, що могли спинити соймові наради, і тим дали своє memento соймови, проявило ся вже серед соймової більшости велико роздратованє і нетерпеливка, а польске дневникарство, задля поступованя руских послів відказувало їм культурности, а то длятого, позаяк рускі посли своїми промовами в тритижневій сесиї забрали соймови аж 10 годин дорогого часу.

инакше ви не могли б сотворити такого майстерного твору. Менї здаєть ся, що заким ви уберете свою думу в тїло, в вашій души як в кузнї великій молоти титанів гремлять. Як в чародїйній лїхтарнї пересувають ся веїлані постатї з серцями чистими або ялиними, з усьміхом на устах або сльозами болю. Ви мусите відчути радість тисячий і тільки раз серцю свому нанести, сто раз умерти і воскреснути сто раз! І може минуть довгі хвилї, літа цїлі, заким ті постатї виповнять ся, наберуть дійстний форм і зажадають від майстра одного подиху творчости. Аж та хвила є щастєм, розкошию незнаною иньшим людям. Статуї готові — ти їх оживляєш! І здаєть ся менї, що чую удари вашого серця, коли німе камінє під вашою рукою оживає, коли тепло його крови, удари його жил ви відчуваєте. Тодї кидаєте на них блески і сьвітла, тїни і півтїни, відповідно до ролї, яка їм призначена. І забуваєте о сьвітї цїлім в тій хвилї найвисшого вітхненя, найвисшої екстази. Скажіть, чи так повстають ґенїальні твори?

— Ви дали, пані, власним запитам так точну відповідь, що я не маю нїчо додати, хиба спитати, відки ви о тім знаєте, чи самі творите?

— О ю, нї! — відповіла скоро. — Я вам завдячую відкрите тої тайни і більше... щось більше може...

Нестало їй віддиху, нестало віддиху і грудям поета. Сидїв блїдий, нетчені страви забирали слуги з перед него.

— Коло півночи ослаб — попращав ся і вийшов.

* * *

— Панове! — сказав князь Іван — я їду завтра до нашого поета, хто зі мною?

— Я! — обізвала ся княжна.

Взяв за жарт той оклик, але намір княжни був тривкий.

Другого дня перед дім, де мешкав поет, заїхало кілька повозів.

— Тут мешкає? — поспитали сторожа.

— На четвертім — відповів здивований візитою панів до бідного льокатора.

По вузких темних сходах вийшли на четвертий поверх. То було вже піддаше, низькі двері вели до комнати поета. Княжні серце било, оперла ся дрожучою рукою до стїни — князь запукав до дверий.

Не відповів нїхто.

Князь йшов за клямку — двері отворили ся, але ті, що йшли наперед подали ся нагло в зад.

На постелї уложений в вохкім путику, лежав вибранець долї. Голова звішена із земли, голі груди нарисували ся виставочними ребрами, кусень записаного паперу лежав перед ним; в правій, зімлїлій руцї держав перо, по котрім спливала чорна кацля.

Княгиня кинула ся з криком до умерлого — погляд її упав на білу картку паперу. На нїй стояв виписаний заголовок драми:

„Голод“.

. . . . . .

За кілька днїв відбув ся похорон поета. А в кілька місяців опісля чиясь невідома рука показала на могилї камінь з написом: „Заки піду там, де Ти тепер, працювати буду тут, де Ти колись був!“

Переклав *Лесь Гр...*

А вжеж промови руских послів не були зовсїм говоренем на вітер, бо все в них було чи то в полїтично-національних, чи в шкільних, чи економічних справах основане на певних фактах.

Сим разом однак правительству внось не вело ся, бо не лише з руської сторони обзивали ся голоси рішучої критики, але можна сказати, що з цїлого сойму відозвали ся важні докази проти краєвого правительства і цїлої адміністрациї.

Можна отже безпересадно стверджити, що весь сойм неприхильно і недовірчиво відніс ся до сучасної краєвої адміністрациї.

Се може послужити доказом, що у нас в краю положене недобре, що оно вимагає рішучої направи з гори аж в долину, що жалоби руских послів тим лише потверджено і авторизовано. Руські посли своєю тактикою спонукали відрочене закона про бюра праці, спинили внесене закона про рентові оселї, вимогли поставлене на найблизшім засїданю справи руської ґімназиї в Станиславові, але й критикою краєвого правительства осягнули певний успіх, бо й инші сторонництва, особливо з лївиці заявили при відрочению сойму, що приступлять до тактики руских послів, наколи правительство буде маловажити потреби краю.

З краєвих соймів.

Коли в соймі Дальматиї репрезентант правительства промавляв по італїйски, посол Бянкіні (хорват-автономіст) запротестував рішучо против того, почім Хорвати з ґрупи Бянкінього (автономіста) і Продана (партия права) опустили салю засїдань і вернули, аж коли репрезентант правительства скінчив промову. — Посол Спінчіц заінтерпелював в соймі Істриї маршалка, чому внесена хорватцкими послами інтерпеляция в хорватцкій мові, була відчитана в палатї по італїйски. Спінчіц заповів, що коли ще раз щось подібного повторить ся, Хорвати і Словінцї ужиють найрадикальнїйших способів против того. — В конституцийній комісиї сойму Стириї вела ся специяльна дискусия над проектом виборчої реформи. Намісник, ґраф Клюрі, заявив, що правительство не має нїчого против заведеня загальної куриї при соймових виборах. — На вчорашнім засїданю зальцбурґского сойму, президент краю предложив проект закону що-до признаня податкових льгот для дешевих і здорових робітничих домівок. — Моравский сойм переказав краєвому видїлови правительственний проект в справі податкових пільг для дешевих робітничих домів. Сойм вчера замкнено. — Тироль і Чехія. Politik пише, що відносини в Чехії так різнять ся (?!) від тирольских, що внесений італїйско-нїмецкий компроміс що до полудневого Тиролю не можна вважати нїяким взором (?) для відмінних цїлком (?) ческих відносин. (? ? !)

Австро-угорскі переговори.

Дневники висказують вдоволене з корисного перебігу угорских переговорів. Сель вернув вже до Будапешту, але инші угорскі мінїстри остали у Відни для детайлїчних переправ. Супірних точок в цловій тарифі есть неменьше, тілько 600. Ходить головно о цло на машини, нафту, скіру і скірані вироби та о ветеринарский нагляд над довозом угорских безрог. — Послїдні переправи відбудуть ся 23. с. м. і коли покінчать ся згідно, тодї оба мінїстри-президенти поїдуть до Ішлю, де в присутности цїсаря доведе ся умови до кінця. — З угорских півурядових дневників зник непримирений настрій і вісе тепер угодовий дух. Рівночасно успокоюють сї дневники мадярску опінїю, що Сель буде обережний при уступках і не посьвятать за богато мадярских интересів для доведеня умови до кінця.

Анґлїйский президент мінїстрів.

Сельсбері (Salisbury) уступив задля своїх пікових лїт і потреби випочинку, а місию уложеня нового кабінету обняв мінїстер Бельфур, провідник унїонїстичної партиї. Вчера відбули ся збори сеї партиї, на яких промавляв Бельфур і між иньшим висказав жаль, що мусить зречи ся поперття одного з найвизначнїйших товаришів іменно канцлера скарбу, льорда Гікбаха, який зголосив свою димісию. Остаточно заявив, що при обнятю керми мінїстерства не має нїчого нового до висказаня, бо полїтика партиї остає незмінена, хотя особисті зміни в кабінетї не є виключені. Опісля забрав голос Гікбах і заявив, що нїкого так не поважає, як провідника партиї Бельфура, але вже перед двома роками просив Сельсберіого о звільнене з уряду, хотяй з ним товаришував 25 лїт, і лише на его наляганя остав на дальше, а тепер уважає відповідною пору уступити місця молодшому. Однак, щоби зложити доказ поважаня для теперішнього премієра, він остане еще короткий час в кабінетї. — Як доносить бюро Райтера, на підставі слів, висказаних Бельфуром, сподїють ся знатних змін в складї кабінету.

Убійця Стамбулова.

Карне слїдство против співвиновника убійства Стамбулова, Македонця Саврова, не принесло нїяких конкретних доказів его вини. Хоч богато свидків сего убійства, то нїхто не хоче зрадити властивого виновника, аби не допустити до відновленя цїлого процесу.

Републиканьске сьвято.

З нагоди вчерашного національного сьвята відбули ся тут великі торжества при участи президента Любета і инших державних достойників. Біржа була замкнена.

Італїйский король в Росиї.

Вчера приїхав тут італїйский король. О 12 годинї був король на снїданю в італїйскій амбасадї. Король поїде до Петербурґа а звідтам з царом до Царского Села.

Новий кабінет в Анґлїї

Сельсбері уступив зі становища президента мінїстрів — кажуть, що лише з причини своєї недуги. На свого наслїдника поручив Бальфура, котрий відразу згодив ся принити становище шефа кабінету. Склад кабінету лишить ся якийсь час той самий, однак пізнїйше наступлять певні зміни.

Зворот Тянтсіну.

Представителї держав в Хінах рішили віддати заряд Тянтсіну назад в руки хіньского правительства. Бюро Вольфа доносить, що заступники держав вислали до хіньского правительства збірну ноту в справі провізоричного заряду в Тянтсіні.

Допись.

З Вижницького повіту.

Рокова прогулька школярів — се дуже важний чинник в зближеню народу до школи, в розбудженю прихильности нашого селянина до того пробутку просьвіти, від якого, завдяки несовістних інтриґ неприхильних одиниць, подекуда на жаль сторонить.

Зрозумів то п. Цурканович, надучитель з Карапчева і уладив таку прогульку дня 13. липня, с. р., в котрій кромі шкільної дїтвори взяла місцева і заміснева інтелїґенция (головно учителї) і велике число народу так з Карапчева, як і з поблизьких сіл. — При звуках музики, під бачним доглядом учителїв забавляли ся дїти в ріжні гри. Зараз потім наступили хоральні продукциї дїтвори, котра своїм умілим, гарним, нїжним сьпівом чарувала публику. Відтак слїдували хори мужескі (учителїв) і мішані при співучасти орхестри, на котрих програму склали ся такі пісні як: „Чом красна Буковина“, „Як бим була я вазула“, „Ой летїла“, „У горах Карпатах“, і много-много иньших. Прогульку закінчив над'учитель п. Цурканович гарною, глубоко обдуманою промовою до дїтий і їх родичів, а п. Влад в сердечних словах подякував іменем родичів над'учителеви і учителям за піднятї ними труди.

При звуках народного гимну і національного: „Ще не умерла Україна“ розходив ся нарід домів несучи в серцях милий вспомин радісної хвилї і вдячність для свого довголїтного труженника на просьвітній ниві.

Не від річи буде згадати тут і про те, що устроєня згаданої прогульки звязане було із немалими трудностями і треба було побороти дуже значні перешкоди кидані учительству під ноги з тої сфери, відки повинна плисти лиш згода, християньска любов і єдність, але завдяки непохитній вдачи, і рішучому, та вельми тактовному поступованю над'учителя добра справа перемогла а вороги посрамились.

НОВИНКИ.

VI. засїданє бук. сойму відбуде ся сегодня 18 с. м.

Іменованя. Канцлїст Михайло Цурканович іменований офіциялом в краєвім правительстві в Чернівцях. — Почтовий концепіст др. Леопольд Мілер в Чернівцях іменований почтовим комісарем.

Промоция. В залї тутешного унїверситета промовано 15. с. м. правительственного концепіста Льва Єха на доктора прав. Промотором був др. Рошман. Др. Лев Єх родом з Галичини із Залїся був свого часу головою акад. тов. „Союз“.

До тов. „буковиньскої рускої шляхти“ вплатили членські вкладки: Михайло Данчуа і Пилип Андрюк.

Вінчанє п. Дамяна Сімовича із п-ною Павлїною Войновскою відбуде ся 20. липня с. р. в гр. кат. церкві в Погорилївцї.

З бурси „Народного Дому“. Сего року було у руській бурсї „Народного Дому“ в Чернівцях 50 питомців. Поступи в науцї майже всїх бурсаків були, як звичайно, доволї добрі. Із тих 50 учеників мають з кінцем сего шкільного року 6 першу клясу з відзначенем, а іменно: Іван Боднарюк, Сидір Поклїтар, Трифон Кийовский, Николай Міґалюк, Іван Орелецкий і Іван Доцїшин; 38 мають чисту першу клясу, 4 мають поправку з одного предмету, а 2 другу.

Млин згорів в Вашківцях н. Ч. в ночи з дня 15. на 16. липня с. р. Млин був власностию обшарника Фрайтаґа. Вогонь здаєть ся підложений. Челядник млинарський, котрий під тую пору ночував в млинї ледво спас утечею житє. — Млин був аскурований.

Злодїї в судї. В ночи з дня 11. на 12. липня с. р. вдерли ся вінком незвісні злодїї до суду і до уряду податкового в Вашківцях над Черемошом; там поперевертали акта поломали деякі шуфляди, та не могучи добутись до грошей відійшли з нїчим. Жандармерия енерґічно слїдить за злочинцями.

Дзвінниця сьв. Марка, знана прикраса міста Венедики завалила ся 14. с. м. рано.

З усїх сторін.

Бистроумність педаґоґа. Один управитель школи на прускім Шлеску взяв на оригінальну гадку. Він добачив то, що мало-що не всї люди в его сторонах не розуміють ся як потреба на зелїзничих розкладах їзди, не уміють їх відчитувати і не знають як розпізнавати на них, котрі поїзди з котрими сполучають ся. Він вислав для того до дирекциї зелїзничої у Вроцлаві просьбу, щоби она прислала ему для ужитку в его школї старі розклади їзди, отже на будучо будуть з тої школи виходити люди, що будуть знати ся також і на розкладах їзди.

Підпалене з любови. Віденьский суд карний судив сими днями оригінальну справу, і треба признати, що судиї присяжні осудили цїлу справу зовсїм справедливо. Річ була така: Людвик Шніц, властитель корсетів, був жонатий, а держав у себе касиєрку Марию Шу, давну свою любку, котра тепер також була віддана. Обоє ще й тепер любили ся. Шніцеви внось не видко ся, і він потребував в послїдних часах більше гроший, як коли небудь, бо сподївав ся приросту родини. Отже щоби прийти до гроший, обезпечив склеп на 12.000 зр., хоч він варт був ледви що більше як 200 зр. Коли ему жінка завгляв, він вислав касиєрку, щоби та роздобула ему гроший, а коли то не удало ся, він казав їй підпалити склеп, щоби тим способом уплатити премію асекурацийну. На день перед тим розповів він касиєрцї докладно як і що она має зробити, від чого зачати, а навіть зробив маленьку пробу. На другий день перед вечером, коли вже склеп треба було замикати, Шніц пішов собі на місто а Шу підпалила склеп і замкнула. Незадого станув цїлий склеп в полуміни і вигорів до тла. Але коли опісля комісар полициї переводив слїдство, з чого взяв ся огонь, Шу розповіла зараз все як було і длятого обоє зі Шніцом мусїли відповідати перед судом. Шніц виправ ся всего і сказав, що то касиєрка із злости на него за то, що він не хотїв вже дальше з нею жити, кинула на него то підозрінє. Тимчасом Шу представила річ зовсїм инакше. Она любила Шніца, коли той був ще нежонатий, не перестала его любити, коли він єї покинув а з другою оженив ся; противно, она обняла у него посаду касиєрки і помагала ему в его грошевих клопотах, ходила по людях і позичала гроші для него а коли его жінка занедужала, она й дома ему помагала та вела его господарство. Коли Шніц сказав їй, щоби она підпалила склеп, она зараз налякала ся того злочину, але коли він став єї просити і представляв своє сумне положенє, єї взяв жаль і она дїйстно підпалила, але потім злочинї так єї совість гризла, що она таки мусїла все виявити. Судиї присяжні признали одноголосно невинною. Трибунал засудив Шніца на 4 роки тяжкої вязниці а Марію Шу увільнив мимо того, що она власною рукою підложила огонь.

Надіслане.

Загальні збори читальнї і каси райфайзеньскої в Берґометї над Черемошом відбудуть ся 20. липня пополудни о 2. годинї зі звичайним дневним порядком.

Якім Бужор, гол. каси. *Танасій Верчик*, гол. читальнї.

Телеґрами „Буковини“.

Інсбрук, 17. липня. Сесию соймову відрочили сегодня по залагодженю кількох льокальних справ.

Бреґенц, 17. липня. Сесию соймову замкнено по ухваленю законного проекту в справі соймової виборчої реформи і зміненю краєвого порядку.

Куплю рій або кілька роїв
ЧЕЛЕ.
Хто має їх на продаж, зволить ласкаво звернути ся до мене.
Л. Ренчин, ул. Руска 134, Чернівцї.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- пани і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Glacé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіні і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на поноги і сани, а також наривала на дїжа. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до сонгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до ковніри і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань: штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіні.

Білїні засоби на складї: перкальові кучми, дамскі заручники, чапочки, колєри і т. д. Правдива білизна бєґра: кафтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі сиідняні, камаши; огрівані пульса і хитон; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совгання для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Дорні-Шонні

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівці, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

Дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. Фалєй

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої сталї, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном, дуже легкі, добре рубають гірску траву. — Хто заплатить 5 кільограмів кіс, отримає дарми одну косу і один камінь до острення. — Родимці! Коси моїм косили, то найлучші в сьвітї; косити косу, зощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх агентам: 50 жидівских кіс не стоять одної анґлїйскої!

Довжина кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
На одну штуку з камінем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кілову посилку їде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої сталї, дуже добре жнуть збіжа і легко перетинають, так, що не чути їх в руках. Хто запишить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна за один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої сталї. За 15 мінут можна обголити і 30 найтвердїйших б-род. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Бельгійскі камені до бритв по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабель, кукурузи і всякої ярини, з найтвердїйшої анґлїйскої сталї, не загинають ся ані в найтвердїйшій землї, штука **1** кор.

Брусаки до острення ніс по **50** сот.

Маю також на складї **нешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., з ґваранцією дані на 10 лїт.

На всяке замовлення треба прислати 2 кор. задатку, бо инакше не вишлю ся. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляти, щоби не тратити гроший на письма і ка.ти. — Адрес:

Александер Копач,

в Струтинї вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний пояльочний годинник до наручування на 24 години, з дзвонцем — правильно задачий, і з ґарантиєю на 1 рік.
1 шовкова правдива з шпильцею з імітацією каменя „Edelstein“.
1 практичний прибір до ковзання, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, манжетів і ковнарика з подвійної імітациї.
1 красна дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з іміт. каменя „Edelstein“.
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара контків з каменем „Sensil“.
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 зачарованих картів, котрими забавить ся всяке товариство.
1 дивовижний апарат до фотоґрафовання.
1 цвуче пиво.
1 красна нотатка.
1 цигарниця з бурштином.
1 дзеркало.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук єгипетского брандсмовника.
1 машина до рахованя „Puissta“, котра найтяжші рахунки в секунді обчислює, до того 20 важних предметів до кореспонденції, а ще 500 инших, що в кождім домі здадуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export“.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

Ч. 80. Чернівцї, недїля дня 7. (19.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Поворот руских послів до сойму.

По даремних заходах руских послів около того, щоби привести соймову більшість до віддання сатисфакциї скривдженим Русинам, а тим сам имдати єї нагоду, очистити себе від ганебного учинку, який нїколи не змаже ся з історії буковиньского парляментарного розвитку і добре в памяти лишить ся на завсїгди Русинам, віж тим зробити руским послам яку ласку, повернули рускі посли назад до сойму, щоби отверто побороти ся зі своїми ворогами, пластично-ж їх могучий вплив, звернений на шкоду Русинів, спаралїзувати. Заява руских послів, котру подаємо низше, представляє їх поворот у належнім сьвітлї. Рускі посли вступили до сойму не на радість ворогам, бо хотяй єї плаксивими словами запевняли, що они раді всего добра для руского народу і що оплакують той стан руского народу, до якого привели его рускі посли, бо полишили руский нарід без заступників у соймі, они намагали ся, перевести цїлу сесию без руских послів, щоби тим самим поставити руских заступників народу у пожадане ними сьвітло. Поворот руских послів до сойму се більший удар для них як ексодус свого часу. Рускі посли повернули, бо они бачили, що найважнїйші справи обговорюють ся, ухвалюють ся без них і не одна ухвала перейшла в соймі котрою Русини, коли не покривджені, то все-ж таки цїлком не узглядненї, як ся належить.

Таки тої самої дними, коли посли вернули, уратували они одну руску петицию від непорозуміня, через котре мало вкоротити ся „Народний Дім“ о 500 к. Рускі посли зробили свій поворот і дальше добре пожите з другими партиями зависимим від такого услїня, що їх передвчерашний внесок, щоби змінити § 17 соймового регуляміну, ухвалить ся. *День повороту* руских послів до сойму перебіг в найбільшім супокою, виняши час заяв руских послів і правительства, головно руска сторона намагала ся уникати всяких спорів, кожду заточку з противної сторони відбивали рускі посли спокійним, вічливим поведенем.

При отвореню засїданя з 18. липня видно на салї трох руских послів. Пос. Пігуляк не явив ся через слабість. Предсїдатель краєвий маршалок Лупул відкрив засїданє промовою до руских послів: „Я тїшу ся, що маю нагоду, поздоровити найсердечнїйше в сїй палатї руских послів, котрі назад вернули, і дати вираз надїї, що з їх поворотом покінчена немила справа з 21. червня“.

Краєвий президент бар. Бурґіньон висказує в імя правительства вдоволенє, що рускі посли рішили ся на поворот до сойму, а з другої сторони висказує подяку правительства краєвому маршалкови за его успішне посередництво. (Ник. Василько: Лише єму має ся завдячити!)

Відтак відчитує предсїдатель руского клюбу пос. проф. др. Смаль-Стоцкий отсю заяву:

Маю честь іменем руского клюбу з нагоди нашого повороту до сойму отсе подати до відомости високому соймови, щоби вияснити причини *нашого повороту*:

Заступники руского народу позістають і на далї на своїм становиску, котре они близше пояснили у відповіди на заподїяне насильство на засїданях з 21-го червня і 2-го липня. Они дуже жалують, що Русинам противні нерускі партиї сеї палати не направили доси блуд, до якого явно признали ся. Коли помимо того рускі посли рішили ся, вступити назад до сойму, то їх спонукали до сего отсї розважаня:

1. З нагоди відбутих вже по виступі руских послів зі сойму конференций прийшли рускі посли до переконаня, що рішенє до виконаня насильства з 21. червня не виключало ся межи самими не-рускими партиями, а дала почин до него поза соймом стояча особистість, котра надто поликана лише до того, підтримувати заступництво краєве в роботї над добром краю і бути посередником межи его бажанями а центральним правительством і короною, через поодиноких підданих єї мужів довіря з поодиноких партий, щоби з особистих мотивів зовсїм упокорити одного члена з нашого клюбу, котрий єї не сподобав ся.

2. Рускі посли прийшли з нагоди сих переговорів до непохитного переконаня, що помимо численних конференций ухвалену відмову сатисфакциї, о котру рускі посли допоминали ся і котра з правного становиска їм безперечно належала ся, мусить ся звести на ту саму причину і що з сеї сторони лагодив ся новий против руских послів звернений акт насильства.

Ясно проте для нас, як і для кождого, котрий без пересудів провірить стан річий, що руский нарід присуджено тепер до борби з самоволею і з вжиском всїх средств могучости, котрі попали в непокликані руки, і що тому в сїй важній хвилї є невідкличним обовязком послів рускої нациї, запити то місце, котре їм повірили їх виборцї, щоби боронити ся і на нїм вистояти до кінця.

3. Вже отсї наведені тут причини вистарчають, щоби вложити на нас обовязок повернути назад до сойму. Сей обовязок тим легше нам сповнити, бо з вдоволенем можемо сконстатувати, що одна часть неприступних чужому впливови послів, із всїх не-руских партий сойму, явно ганить заподїяне над Русинами насильство і що деякі з сих послів, як се показало ся при голосованю для 2. липня над внеском нашого предсїдателя клюбу, явно дали вираз своїм симпатиям для нашої справедливої справи.

4. В сїй для нас так тяжкій і нам накиненій ситуациї маємо ми задоволенє, яке нас подвійно підносить, в тій повній сатисфакциї, котру удїлено руским послам через те, що ми із розмови з Є. Е. паном маршалком краєвим винесли то повне переконанє, що він, хотяй уважає ся его від вступу в політичне житє безперечно знаменитим членом волоскої партиї, стоїть цїлком подалеки від ухвали волоского соймового клюбу, котра попередила засїданє з 21. червня, дальше, що Є. Е. краєвий маршалок без нагана дав вираз у відбутих конференциях предсїдателїв своєму поглядови, що насильство з 21. чер-

---

Із поезий

Сергія Канюка.

Ще знає той лїсок.

В лїсну он-тім миленьким,
Як вітер повівав,
На дереві маленьким
Все соловій сьпівав.
Під деревом тихенько
Сидїла ти, серденько,
І з далека мене питала,
Чи я тебе люблю, питала
У тім раю миленьким,
Де соловій сьпівав.

Мій біль і жаль лишав я
У милім тім лїсу,
Імя твоє писав я
На білому піску.
Ой там було миленько,
Бо ти своє серденько
До мого усе тулила —
І цїлувала і пестила, —
Тому мій жаль лишав я
У милім тім лїсу.

Вже много проминуло
І лїта і зими,
А серце не вернуло
Твоє туди, де ми
Обоє все сидїли,
Любились і радїли.
Даром тебе я виглядаю,
Тебе нїгде там не видаю,
Хоть много вже минуло
І лїта і зими.

І ще в лїску лунають
Усї твої слова,
Лунають, не минають,
Їх шепче вся трава.
Лиш ти уже не знаєш,
Любви до них не маєш.
А жалась добре розлюбити
Й мене невинного згубити!?
Тому в лїску лунають
Усї твої слова!.....

Усе ще те саме.

Не той домок є се,
В котрий я все спішив,
Де мину я свою
В сльозах любви лишив.

Не той садок є се,
Куди ми йшли нераз,
Де в поцїлунях нам
Минав свобідний час.

Не те село є се,
Що милим нам колись,
Де з рідними єї
Розмови все велись.

Ой нї! — Усе тепер
Таю, *яке було*,
Лиш ти уже чужа,
Тому чуже й село...

Перші проби.

Минає не вертає:

Не верне, не верне
Нї милість нї доля...
Завмерли дитинні
Лиш щастєм зрошені
І хвилї і воля.

Стрілою влетїли
Лїта молоденькі
А в здогін за ними,
Пігнали мов вихри
Часи солоденькі.

Минуле те давне
Не верне й у гостї,
Та добре що вчасно
Розбіглось мов срібло
Живе на помостї.

Ревна 22./XII. 1901. *Дашкевич.*

I.

Збудилась наново природа,
Началось правдиве житє:
Ожило завмерли у грудях
Сьвятої любови чутє.

Квіти зацвили й дорогу встелили
До земського раю спішіть
Веселі, натхнені любовю, щасливі
Й мене зі собою возьміть!

Нехайже і я поликую,
Вдоволю серденько бажаня
І втоплю у хвилях любови
Все горе та нужду й ридання

Най мрія солодка й для мене
Лиш раз у житю хоч здійснить ся,
Най серце в любови скупаєсь,
І нектаром доли упить ся!

II.

То ти у снї мені явилась,
То ти, то ти, моя кохана;
То я тебе плакав я на грудях,
То я тебе я просив прощаня.

Тебе просив! — а ти простила,
Мене до серця притулила
І моє серце, що зранила
Колись, тепер ти їцїлила.

І ми тулились, обіймались,
І плакали й разом сьміялись,
А сльози втїхи зились..., лились...,
А ми все, ще все тулились!...

III.

У хвилях веселих любови сьвятої,
Находжу відраду мою,
І горя не чую, мов його не має,
Нї пекла на сьвітї, бо я у раю!

Чернівцї, 26./III. 1902. *Петро К.*

вня не відповідає звичаям, котрі приняли ся в сїй палатї і иньших парляментарних корпорациях; також дав він в льояльний спосіб свій правдивий компетентний осуд про дїяльність того члена нашого клюбу, против котрого звернений в першій мірі сповнений акт насильства з 21. червня. Єго осуд звучав, що він після свого особистого переконаня не є в станї дїяльність сего посла назвати ворожою краєви; и кінци не могли ми не винести з нагоди розмови з Є. Є. краєвим маршалком вражіня правдивої обєктивности і чесної вічливости, головно з огляду на єго при сїй нагодї висказану обіцянку, що він ужиє всїх єму до розпорядимости стоячих средств, щоби нам уможливити дальший побут в соймі.

Се корректне, обєктивне і в кождім взглядї щире становиско Є. Е. краєвого маршалка, котре було сполучене з сьвідомостию, що парляментарний волоский клюб, о скілько єго члени належать також до сойму, стоїть подалеки від випадку з 21. червня так само, як предсїдатель сего клюбу, Є. Е. краєв. маршалок, і що окрім того є ще цїлий ряд поважаних послів в сїй палатї, котрі свою дїяльність уладжують після ними заступлених принципів і після їх переконань, стоять по нашій сторонї, се все є для нас по докладній розвазї над випадками послїдного часу вистарчаючою причиною, в тій хвилї, коли по гірких досьвідах є безперечно потрібним, вести в імя нашого народа борбу против переваги, котра не лякає ся перед жадним актом насильства, до сеї палати назад вступити. Розуміє ся що наше поступоване і дальший побут в соймі від того залежить, які кроки п. краєвий маршалок задумує зробити при помочи иньших нам сприяючих послів в сїй високій палатї, щоби запобічи повтореню таких випадків, як насильство з 21. червня.

Краєвий президент бар. Бурґіньон в своїй відповіди на сю заяву каже, що він не заробив на такі надзвичайно ріжкі напади звернені против єго особи, (др. Вольчиньский і, др. Скедль: Цїлком справедливо! Браво! — Ник. Василько: Оклики із сеї сторони доказують вашу обєктивність!) Він намагав ся з самого початку, привести всї партиї до примиреня. По єго поглядам не має правительственний заступник мішати ся в спори межи поодинокими послами, а лише в конфлїкт, який починає дотикати публичні інтереси. (Ник. Василько: Думали ви все так само? Ми знаємо один другого три роки, ни мене а я вас!) Ще в навечерю 21. червня дістав він звістку від одного мужа довіря, що не задумує ся жадної акциї против руских послів. Але коли 21. червня не хотїли иньші посли порозуміти ся з рускими послами що до вибору поодиноких членів до комісий, почало се дотикати публичні інтереси і тодї він вмішав ся в сю справу намагаючи ся бути завсїгди як найбільше обєктивним. (Ник. Василько: Се ваша специфічна обєктивність!)

Помимо нападів на єго особу зі сторони руских послів витає він їх не лише тому, що він має до сего обовязок, яко заступник правительства, але також тому, щоби не залишити, висказати свою симпатию до руского народу. Правительство не встанї служити одній партиї, а старає ся о добро цїлого краю, від чого єї не відстрашуть і погрози.

Пос. др. Смаль-Стоцкий зголошує ся до фактичного спростованя. Він спростовує, що краєвий президент твердив на одній із конференций, що він знав вже вечером 20. червня, що лагодить ся для Русинів, але що краєвий президент не міг з сего ужиток зробити, позаяк єму се доніс муж довіря. Дальше спростовує він, що в заяві руского клюбу і в єго иньших виводах не містить ся жадної погрози.

Краєвий президент бар. Бурґіньон відповідає на се спростоване, що він не говорив про те, що мов то він не знав на перед про пляни більшости, але, що він не є опікуном поодиноких послів, котрі сюда висилає населене. Можна прецїнь припустити що, коли посли починають якусь акцию, сьвідомі їх наслїдків, а кождий успіх то їх самих заслуга. Що до замітки передбесїдника, що в їх заяві нема погрози то приймає він до сьвідомости з великою подякою.

Відтак приступлено до звичайного порядку дневного і хід нарад в соймі поплив звичайним руслом.

Буковиньский сойм.

(V. засїдане з 15 липня 1902.)

Далї вказує пос. бар. Василько на те, що такий урядник посланий із заходу, якому доводить ся коли небудь переспрaвляти з волоским чи русским мужиком, чи в суді, чи підчас комісийної подорожи, не розуміючи мови сторони, говорить до неї через тозмача. Тозмач знов підрядна особистість незаховний юриста не кладе вагу на дїйсний зміст бесїди мужика, лише оповідає, цїлком після свого зрозуміня річи. З сего виходить велика шкода для сторін, котрі з огляду на такі прикрі обставини не можуть добити ся свого права. Бесїдник не думає звертати вістре против иньші народности або партиї. Але він не може опустити сеї замітки, що одну з резолюций, котрі ставило ся дотично сеї справи в парляментї, не хотїв підписати один з тих, що сю саму резолюцию підпирав в соймі. Бесїдник жалує, що один з буковиньских послів належить в парляментї до такої партиї, котра якраз не завсїгди заступає інтереси нашого краю".

Дальше скаржить ся бесїдник, що такий самий непорядок панує взглядом урядових таблиць і надписий. Таблиці прецїнь не виставлені лише для урядників, котрі добре знають, в котрій комнатї чи будинку знаходить ся сей або той уряд. Зате завсїгди трафляє ся, що селянин, котрий має дїло до податкового уряду увійде до уряду ґрунтових книг, другий, що до суду, то зайде до старостства. Щоби єго внески мали пожаданий вплив і скорий успіх ставить бесїдник новий внесок: оба внески не пішлють ся до адміністрацийної комісиї а до язикової, котра мала би складати ся із 6 членів. Се язикова комісия не мала би лише нараджувати ся над сими внесками, але також вмішувати ся в національні спори і впливати на них успокоюючи.

На жадане д-ра Вольчиньского перериває предсїдатель засїдане на 5 хвиль. По поновному отвореню засїдання заявляє бар. Василько, що відступає від свого внесна зі застереженем, що єго поставить підчас другої сесиї.

Др. Штравхер реферує відтак про загальну часть справоздання рахункового, котрий здає краєвий видїл за рік 1901 і ставляє внески 1. в справі збільшеня числа ґеометрів удержуючих нагляд, 2. в справі доповненя і обновленя ґрунтових книг, 3. в справі заснованя нових повітових судів, трох нових судових трибуналів і власного висшого суду для Буковини, 4. в справі неминучо потрібного розділу політичних повітових властий, помноженя числа політичних урядників, 5. в справі телефонічного сполученя Чернівців з Віднем, 6. вкінци в справі вибору комісиї, яка мала би заняти ся виборчою реформою.

Підчас ґенеральної дебати над сими внесками заберали слово краєвий президент, радник двору Барлеон, посли Лапґенгаи, др. Вольчиньский, Бадмош, др. Флондор і референт. З помежи них ставили деякі додаткові внески. Головні і додаткові внески принято. Конець засїданя о 1-ій годинї 30 хвиль.

Полїтичні вісти.

В справі угоди.

До Ішля приїде дня 20. липня др. Кербер і в присутности цїсаря відбуде конференцию з Сельом. На тій конференциї мають бути остаточно вирівнані діфференциї в справі австро-угорскої угоди.

Против всенїмців.

Рада громадска міста Міс (в зах. Чехії) ухвалила, що не годить ся на тактику всенїмецкого сторонництва, котрого провідник виголосив в парляментї оклик: Hoch u. Heil dem Hause Hohenzollern та що взиває послів свого округа Всенїмців: Шалька і Гаука до зложеня мандатів. (Вся акция послїдного часу против Всенїмців замовлена у нїмецких лїбералів д-ром Кербером під натиском „з гори" і обчислена на замасковане дїйсного стану річей в нїмецкій Чехії. Телеґрами бюра кореспонденцийного в тій справі не заслугують зовсїм на віру. — Ред.)

Нїмецка тарифа цлова.

Комісия для цлової тарифи обрадувала вчера над цлом від дерева, при чім принято підвисшене цла від дерева будівляного і ужиткового з 3-ох марок на 6. Се підвисшене ухвалено на внесене самого правительства для спинени довозу дерева з Галичини тому, що є плян залїсити більші, мало видатні простори в самій Нїмеччинї.

Перші блискавиці на Балканї.

В Македонії заносить ся знов на революцию. Орґанїзацийний македоньский комітет оголошує, що пора до сього тепер дуже пригідна та що 6000 люда стоїть вже готових до боротьби.

Візита італїяньского короля.

В середу відбула ся в Краснім Селї ревія війск в присутности царя і короля Віктора Емануїла. Король вернув вже в четвер з поворотом до Італії.

З ческого сойму.

На вчерашнім засїданю сойму ухвалено резолюцию з зазивом до правительства, щоб видало закон ухилюючий лихі наслїдки цукрових та буракових картелїв. Опісля пос. Праде (Нїм.) мотивував свое внесене, щоб на спосіб проекту автономії в Тироли дїлено також в Чехії буджет краєвий на нїмецкий та ческий та щоби кожда людність з власних додатків до податків покривала всї свої видатки на цїли культурні.

Бунт в російских семинарах духовних.

Доносять з Новгорода, що там як і в иньших російских містах вибухнув бунт клериків в семінарах духовних против зарядів і професорів. Петербурский синод видав указ з погрозою безпроволочного видаленя на случай дальшого хочби найменьшого опору.

Національна автономія в Тироли.

Оводї відбули ся численні збори виборців в цїлім Трентинї в справі проекту виготовленого конституцийною комісиєю що до автономії в Тироли. Збори заявили ся всюди за проектом з тим тілько обмеженем, щоби Фассаньску рівнину влучено до териториї італїяньскої а не до спільного округа. Проект прийде завтра під обради сойму.

Дописи.

Зі Львова.

В справі руских богословів сецесіоністів пишуть нам: Довідуємось з достовірного жерела, що Вир. Митрополит Шептицкий постановив відкликати своє недавне розпорядженє взглядом поновного принятя богословів до семінара духовного у Львові та ординациї увічнених богословів-українців.

Будоби пожаданим, щоби сей відклик наступив чим скорше по дни в інтересї нашої церкви але і самого Митрополита, щоби чим скорше затерти немилі враженя, яке згадане зарядженє Митрополичє мусїло викликати у всеї руско-української суспільности. Хиба якийсь ворог руского народу міг порадити Вир. Митрополитови, щоби покарав богословів-українців за те, що станули в обороні подоптаних прав свого народу. Інакше і не можна витолковати згаданого Митрополичого зарядженя, наколи зважить ся, що богословы українцї слухали богословія за сертифікатом митрополичого ординариату, якого нїхто правдиво не відкликав! Наколи наші власти духовні конечно хотїли, щоби богословы-Українцї зараз по першім семестрі повернули до семінара у Львові та повписувались наново на львівский університет, то повинні були се у урядових вістниках епарх. оголосити. Тимчасом поступоване властий духовних було таке, що з него було мож вносити хиба пробату для сего, що робили богословы-Українцї. Семінар у Львові зістав справдї отворений — для тих що вернути хотїли — але не було завізване, щоби вернули всї. Що більше з поведеня ректорату у Львові — котрий прецїнь дїлає з гнесного поручени — мож було вносити, що сам Митрополита не бажає собі повороту всїх богословів. А если так, то там де не було провини не повинно бути і кари... Sapienti sat.

З Радовецкого повіту.

В суботу, 21. червня с. р. устроїла станївска філїя товариства „Руска Школа" в Глинци в память 41 роковини смерти незабутного кобзаря нашого „Тараса Шевченка" сьвяточний музикально-декламаторский вечерок з танцями. Дивує мене не мало, що до сеї пори не подав ще нїхто мабуть з видїлових дописи о сім вечерку. Відай не люблять видїлові сеї філїї чванитись.

З щирої дяки, що забавляли ся на їхнім вечерку так гарненько, оповім і сьвітови, що то за забава була в тій невидній Глинци.

Саля гостинного дому Фльондора була заходом місцевого пп і окресного учительства чудово прибрана. На стїнї чільний образ нашого найсилнїйшого цїсаря а побіч штучно, здаєсь легкою дамською рукою зладжений монограм, що заступав бюст незабутного кобзаря нашого Тараса Шевченка, в память котрого то сьвяткувано й вечерок сей.

Тут бо і не щадили келишів своїх нї там Глинцкі нї Драчинскі пані. — А яка то чудова краса тоті їх келиши: хиба стій та диви ся на одну домову індустрию наших селянок. Не бракло тут і гарного осьвітленя салї, нї там бокових ґардероб, та бієтерні.

Коли вже насьніла пора сходу, то не стало об'єму тої салі, а тут візи приносять нових гостей. Вже о 9. годині стала саля битком набита. 1/2 10 годині розпочалась офіцияльна часть сего вечерка: голова сеї філії Парт. Данчул привитав гарно та урочистою предмовою прибулих гостей, опопівши по відсего вечерка, а впрочно запрошений хор учительских семинаристів виступав сей раз під проводом давного їх дирегента п. Дашкевича з своїми вельми удачними як і гарними відсьпівами; а виявував ся з сеї своєї задачі чудесно. Та не бракло й на прегарнім відчиті з сторони п. Понича, в котрім з'умів дуже удачно змалювати Кобзаря України Тараса Шевченка. П. Нестор Данчул хотяй ще молодий но за то сьміли декламатор виголосив прехорошо „Послание" Шевченка, а п. Партеній Данчул, вже нам звісний оратор виголосив пориваючи серця Тараса Шевченка „Наймичку". Всї гостї прислухувались декламациям та співам з великим зацікавленем і одушевленем, хотяй духота страшно доскулювала. В Глинициї але була й на се порада: боковий що правда малесеньки але прегарний огородець став ся по сїй першій части нагідно погідної ночи принадою до милих товариских проходів, а побічні столики та лавочки вабили до милого відпочинку а заразом чути було через відтворені вікна салї гучну та милу музику звісного капельмайстра Алеки Паращука з Глинициї. Помимо малого обему салї ставало яких 60 пар в двох кольонах до кадрилї. Та бо й не диво, коли прибуло так поважне число гостей окрім Станїславского, ще з Кіцманьского, Черновецкого та Сторожинецкого повіту. Соточка пороя яко чистий дохід відіслано до бурси „Народного Дому" яко скромна лепта сему чоловіколюбному інституговн. Тут було й не мало переплати з сторони гостей, котрі то радо й дали той гріш. *Гість.*

З Вижницького повіту.

Сходини тов. „Рускої правосл. шляхти в Волоцї. Як було заповіджено на 12. липня 1902 мали відбути ся сходини сего товариства в домі п. Назара Балошескула. День передом нїхто і не думав, щоби сї сходини так славно випали. Дощ, буря і віддалене могли відобрати надію на удачу. Але місцевий комітет не тратив надії і працював невтомимо до послїдної хвилї дуже енерґічно.

Вечером 11. липня падав дощ з бурею. Кождий стратив охоту їхати на ті сходини, одні не їхали через злу погоду, другі через байдужність, треті з гордости, а четверті з боязни, щоби не мішати ся в полїтику і т. д.

Ну й їдемо ми до Барбінців як було нам від місцевого комітету наказано. Вислав комітет 4 фіри за гостями, та бо й нас було чотирох і ми посїдали їдимо і сумуємо, що так мало гостей. Приїздимо до Волоки тут бо цїлком иньший рух. Наш невтомимий п. Партемій Данчул з своєю всечесною родиною і з місцевим комітетом працюють щиро, щоби справити як найприємнїйші сходини. Прекрасні комнати до угощуваня і забави старших гостей і превелика стодола з підлогою, удекорована вінцями та хоругвами для танців у п. Н. Балошескула. Та гостей не було аж до 5-ої години. В той час зачали сходити ся місцеві і позамісцеві гості, хоть і дощ зачав знов падати і в короткім часї стала превелика стодола битком повна. Була там наша шляхта з Волоки, Станівців, Іванківців, Педиківців, Бросківців, Комарівців, Карачева, Барбівців, Кабина, Костинців і и.

О 6 годині привитав зібраних п. Партемій Данчул горячими словами. Потім виголосив дуже красну і поучаючу промову до зібраної шляхти, дякуючи їм за їх ласкаве прибутє, котру промову нагородили грімкими оплесками і окликами „славно". Потім знаний нам декламатор п. Нестор Данчул декламував „Довбуша" і „Кирджалї", а п. Партемій Данчул декламував „Стрілецка пригода" і „Фрасунок" оба були нагороджені оплесками і окликами „славно". Декламациї були перепліталї сьпінами місцевого хору молодих шляхтичів. Потім зачали ся танцї під проводом п. академика Володимира Данчула. Глинницка музика заграла першу коломийку, до котрої стало 54 пар, тілько пар було і при кадрилю. Так забавляли ся аж до 7 години рано. Всїх гостий було зверх 150 осіб.

Тепер ми пізнали, що шляхта прийшла до самопізнаня, що всї кажоти нїчого не поможуть, щоби наша руска православна шляхта відкурала ся від своєї дорогої рідної мови, як то виразни ся оден шляхтич п. Николай Перч, котрий вписав ся в члени з своєю нанею і дарував на наше товариство 10 кор. Честь най буде єму, котрий пізнав, що таке товариство є потрібне для рускої правосл. шляхти і заохочував і других до приступленя до товариства. Честь і слава най буде вам п. Николай Перч і вашій всечестній родинї. Честь і слава вам чесна родино Данчуля за ваші труди, котрі ви приймили задля окраси наших сходин і сполученя наших братів в одну родину-товариство. Честь і слава вам пани комітетові: Назарі Балошескул, Василь Лупулеско, Александер Балошескул, Василь Серетян, Алекс. Стратейчук, Евгеній Перч за ваші труди, котрі приймилисьте, щоби окрасити наші сходини. Честь і слава нехай буде тобі руска правосл. шляхто, що Ти пізнала з ким Тобі лучити ся і кого слухати, щоби не піти служити ворогам руского народу.

Отак то відбули ся наші сходини у Волоцї.

В члени вступили до нашого товариства отсї пани: Іван Василович, Евгеній Ґенґа, Николай Цопа, Іван Вітенко, С. Готиничан, Нестор Данчул, Николай Перч, М. Перч, Е. Годованьский, Костантин Цопа, Лось Лазар, Іван Сираба, Ґ. Іванчиснул. Честь і слава їм!

Поздоровляючі телеґрами прибули від др. Галїна і Івана Циганюка.

М. К.

НОВИНКИ.

Над справою реґуляциї рік розвинула ся на послїднім соймовім засїданю оживлена дискусия, в котрій брали участь також руські посли. Пос. Николай Василько станув в тій справі внесок, щоби, поки правительство так по мачошеному обходить ся з Буковиною і навіть не думає уреґулювати ріки, котрі з своїми повинями так страшно знищили наших хлїборобів, бодай охоронили ся найбільше небезпечні місця поодиноких рік. Над внесенем Василька відбула ся поза соймом нарада цїлого сойму, в котрій инжинер Маєр сказав, що аби се зробити, треба всї ріки обїхати, виробити начерки плянів реґуляций; тодї можна буде і найбільше небезпечні місця охоронити. Президент краєвий сказав, що всї громади, як лише звернуть ся з жаданем до правительства, аби було їм помічне, то правительство зараз бере ся до того так, що се громаду майже нїчого не коштує. Громада мусить в такім разї перебрати лише обовязок, такі каменї утримувати.

Рільничий страйк вибухнув в Розворанах коло Гачини і в Різдованах, рогатиньского повіта.

Перший дневник в Ґренляндиї заложив Ескімос Лаза Мелер, який недавно помер. Мелер був одним з перших провідників славного подорожника, проф. Норденскіельда. Визначав ся бистротою ума і по короткім часї научив ся від товаришів подорожи богато пожиточних річей, а між иньшими читати і писати. По повороті до вітчини Лаза Мелер посьвятив ся научуваню читаня своїх земляків і витворив величезний круг письменних Ескімосів. По сих приготованих приступив до видаваня ілюстрованої часописи п. заг. „Лектура". Про спосіб редаґованя ґазет чув Мелер в часї виправи з Норденскіельдом. Виразнї не була се ще в повнім того слова значіню ґазета, але поодинокі картки з ілюстрациями і коротними текстами, однак з часом прибрала звичайний формат часописи, в чім помогло Мелерови данське правительство. По смерти свого заснователя „Лектура" перейшла в руки иньшого Ескімоса, який помагав перед тим редакторови Мелерови.

Відозва.

Земляки!

Скрізь, як широка наша Русь-Україна, розносять ся жалї і нарікання на наше загальне упосліджене. Жалї сї чути вже не від нинї, тай не від нинї шукаємо ми за причинами сего стану. Причину нашого упосліджения бачать одні в нашій нещасливій минувшости, другі в невідрадній теперішности, а ще инші в душевних свійствах характеру нашого українсько-руского люду. Нам здає ся, що всї три наведені причини разом зложили ся на наше теперішне положене, та ми переконані, що всеж таки нашого народу не сьміли би так упосліджувати, колиб не наша некультурність!

Теперішний вік — се вік просьвіти і промислу, вік пари і електрики; тому нарід, що має еще сотки тисяч анальфабетів, що має так мале число інтелїґенциї, що не має свого промислу та своїх питомих інституций для науки і штуки, мусить стати підніжком більше культурних народів.

А коли нас еще до нинї не роздавили другі більш культурні народи, так як драбинчастий віз роздавлює парова машина, що стане їй на дорозї: коли ми нинї починаємо давати чим-раз то дужші познаки нашого житя: то се є лиш відрадним доказом з одної сторони не надто великої культурности усїх наших найблизших сусїдів, а з другої сторони великого еще засобу житєвих сил нашого українсько-руского народу.

Та сї обставини треба нам як найскорше вискористати на нашу користь, бо наші сусїди йдуть приспішним ходом вперед тай вскорі можуть нас так випередити в культурі, що нам вже не стане сил дігнати і випередити їх в цивілїзацийнім походї.

Тому то філїя „Руского товариства педаґоґічного" в Коломиї, що має на цїли вкраз дбати про просьвітно-економічний розвій нашого народу в отсїй закутинї нашої великої України, звертаєсь з отсим зазивом до всїх сьвітлих людий з вірних синів нашого народу.

Пора вже крайна взятись нам до дїла, до горячої невтомимої працї на нашій занущеній народній нивї! Чужі пороги про нас не подбають, ми самі мусимо працювати для себе! А вся та наша праця мусить стреміти до сего, щоби піднести просьвіту і добробит нашого народу.

Одним з найуспішнїйших средств до сего єсть як найбільша і найскорша продукция нашої українсько-рускої інтелїґенциї, бо вона є цьвітом народу і сповняє незвичайно важну задачу в культурнім єго розвою.

В тій отже цїли звертаємось до всїх наших Високоповажаних Отців духовних і Учителїв, що вже стілько разів давали докази любови до свого народу та посьвячення для єго добра. Ви, Високоповажані Добродїї, маєте найбільше нагоди пізнати єго талановитї одиницї. Ви можете найперше вишукати і зібрати їх та заохотити родичів до громадного посиланя до школи тих талановитих дїтий, що їх тілько укриваєсь і марнує серед нашого народу. Нехай наші селяньси засиплять школи мійскі, заводові, промислові і ґімназиї, нехай они навчать ся добри, нехай виростають на добрих трудівників народу і краю.

Особливо просимо і взиваємо всїх Висп. Патриотів до заохочуваня наших селян і міщан, щоби громадно обіслали нашу руску 4-клясову мужеску школу в Народнім Домі, руску ґімназию в Коломиї, де наші дїти в своїй рідній мові і під проводом своїх людий побирають науку і виховують ся в нашім українсько-рускім дусї.

Думаємо, що наші Впов. Священики і учителї займуть ся ревно сею справою та що не лиш вишукають таких талановитих хлопчиків але також пожертвують ся, щоби приготовити їх до вимаганих іспитів вступних, і тому вже заздалегід подаємо до відомости ті, вимоги, котрим мусять відповісти ті, що хотять вступати до шкіл мійских, промислових і ґімназий.

До школи деревної приймають учеників, що скінчили сїльску школу т. є. скінчили з вдоволячим поступом IV. степень науки (по нашому значить ся, що скінчили 6-тилїтну науку обовязуючу в школї народній), при тім мусять виказатись, що суть увільнені від дальшого ходженя на науку в школї народній. Та клявзула має бути уміщена на сьвідоцтві шкільнім. Ученик має мати 14 лїт.

До школи гончарскої приймають лишень тих учеників, що скінчили IV-у клясу школи народної.

При школї деревній є інтернат, річ вельми важна; до него приймають за умірено, що найменьше 8 кор. виносячою оплатою в грошах або в натурі (хлїб, мука, картофлї, фасоля і т. п.) або цїлком безплатно (сироти, бідаки), виробляють декотрим здібним ученикам стипендию, що іде на оплату інтернату.

В школї гончарскій удїляють стипендиї від 8 до 20 кор., ученик має мати 13 лїт.

Вимоги при іспитї вступнім до I. ґімн. кл. суть слїдуючі:

1. З науки релїґії: відомости, які може собі присвоїти ученик в перших чотирох лїтах обовязкової шкільної науки в 4-клясових народних школах.

2. З руского язика: Плавне та виразне читане, поволене річеве прочитаного з поданем мисли, оповідане змісту ширшими уступами; знане частий мови, відміна імен і єислова; знане реченя простого розширеного і розбір складових єго частий, що-до згоди підмету з присудком і складні падежів; поправне писане диктату з круга понятий, відомих ученикови з углядненем головних засад перепинаня, і аналїза реченя письменно.

3. З нїмецкого язика: Плавне і зрозуміле читане, відміна родівника, іменників, прикметників та заіменників (особових, присвоюючих, указуючих і відносних); відміна дієслів помічних і слабих у всїх формах родів дїйсного і страдального. Відтак відміна найзвичайнїйших міцних дієслів, засіб слів відповідних понятям ученика; правильне писане легкого диктату, котрого зміст подасть ся ученикам в мові викладовій перед подиктованем.

4. З рахунків: Писане чисел до міліона включно, виправність в чотирох головних дїланях рахункових цїлими числами; певність в таблицї множеня і знане важнїйших метричних мір.

Ученик мусить мати бодай 10 лїт скінчених, або кінчити десятий рік житя до 31. грудня того року, в котрім до 1. кляси зголошує ся.

При руській ґімназиї в Коломиї є приготовляюча класа; до неї можуть зголошувати ся ученики, що мають 9 лїт скінчених, або кінчать девятий до 31. грудня того року, в котрім до приготовляючої класи зголошують ся. Від них вимагає ся підготовленя з релїґії, нїмецкого, руского і рахунків, яке виносить з третої кляси народної школи.

Хто не хоче свого сина післати до школи деревної анї до гончарскої анї до ґімназиї, то нехай умістить єго в рільничій школї в Городенцї або в учительскій семинариї в Заліщиках або в Станїславові.

Ми певні, що Високоповажані Добродїї ревно займуть ся сею справою та вже до найблизших іспитів вступних підготовлять можливо найбільше число учеників. Продукция освіченої інтелїґенциї лежить не лише в інтересї нашого народу, але також нашого краю і держави, тож думаємо, що не буде нїкого, хто мав би відвагу відказатись від сего народного і горожаньского обовязку, бо через то стягнув би на себе закид байдужности та ворожого настрою взглядом всїх культурних і цивілїзацийних змагань нашого народу, краю і держави.

Менше заможні міщани і селяни не потребують лякати ся видатків на мундури, оплати шкільні і книжки, бо 1) в першій клясї не потребує біднїйший ученик ходити в мундурі, але може носити своє убране (в Коломиї ходять в гуньках); 2) від оплати вже в I. курсї увільнюють добрих учеників, чого давнїйше не бувало; 3) книжками запомагають бідних учеників школа і добродїйні товариства при школах (прим. в Коломиї „Шкільна Поміч").

Від видїлу філїї „Руского товариства педаґоґічного" в Коломиї.

Куплю рій або кілька роїв
ПЧІЛ.
Хто має їх на продаж, зволить ласкаво звернути ся до мене.
Л. Ренчин, ул. Руска 134, Чернівцї.

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

- - **Чернівці** - -
улиця Руска ч. 8.

- - **Чернівці** - -
улиця Руска ч. 8.

поручає свій

Великий склад ріжнородних Годинників

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлевий Remontoir, наручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталевий „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлевий Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлевий годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунцірований ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans“ і „Barok“ від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

- - За кожде купно і репарацию ґарантує ся. - -

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручування на 24 години, з дзвонячим — правильно ходячий, і з ґарантиєю на 1 рік.
1 шовкова кравятка з шпильцею з імітацию каменя „Edelstein“.
1 практичний прибір до писани, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, маншетів і коннірика з подвійної імітациї.
1 париска дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імітацию каменя „Edelstein“.
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара кольтів з каменем „Beschi“.
1 ґарнітур карти для забави, складаючий ся з 7 начарованих карти, котрими забавить ся кожде товариство.
1 шкільний апарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна потятка.
1 цигарник з бурштином.
1 цигари.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук египетского правдомовника.
1 машинка до рахованя „Patenta“, котра найтяжші рахунки в секунді обчисляє, до того 40 инших предметів до пересвідченя, а ще 300 инших, що в кождім домі придасть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export“.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої сталї, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном, дуже легкі, добре рубають гірску траву. — Хто нанятить 5 німоґрамів ніс, отримає даром одну косу і один камінь до остреня. — Родимці! Косїть моїми косами, то найлучші в світї; косячи ними, заощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх аґентам: 50 жидівских ніс не стоять одної анґлїйскої!

Довгота ніс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку в каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кильову посилку їде штук	16	15	14	13	13	12	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої сталї, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути їх в руках. Хто замовить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна за один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої сталї. На 35 місяців можна обходити і 30 найтвердїйших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Бельгійскі кишені до бритв по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабель, кукурузи і осикої ярини, з найтвердїйшої анґлїйскої сталї, не загинають ся ані в найтвердїйшій землї, штука **1** кор.

Брусаки до остреня ніс по **50** сот.

Маю також на складї **кешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., а ґваранцию даю на 10 лїт.

На всякі замовленє треба прислати 2 кор. задатку, бо инакше не вишлю ся. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляти, щоби не тратити гроший на письма і вкути. — Адрес:

Александер Копач,
в Струтинї вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також наприпала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балові кравати: найновійшого жанра. Балові мужескі сорочки шовкові, з Ріґве і батисту. Найновійші коннірки і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґудзики до коннірів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Зза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі зарукавки, чапочки, колєри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтанники, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хусткі вовняні і полотняні дамскі спідниці, памаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 81. Чернівцї, середа дня 10. (22.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поединоке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

По повороті.

Не можуть собі вороги з Русинами дати ради. Насамперед горлали про перевагу Русинів в публичнім житю на Буковинї помимо того, що в соймі є лише пять руских послів, що отже о такій перевазї мови бути не може, хиба що мають они на думцї духову перевагу тих послів над собою, котра ворогам не раз дала ся в знаки. З тої то причини заговорили про диктатуру посла Николая Василька і взагалї Русинів на Буковинї, котрої їм годї стерпіти. Ся перевага Русинів виявила ся після думки противників в тім, що вони своїм впливом переперли, що директором II. ґімназиї черновецкої став Русин, що президентом торговельно-промислової палати Лангенган, що той Лангенган не втратив посольского мандату нї посади видїлового, як сего собі дехто бажав, і що заступником президента зістав іменований радник двору Фекете. Той вплив посла Николая Василька треба було зломити, треба було перед Віднем показати, що такі і всякі его заходи, а так само і заходи руских послів, поправити стосунки на Буковинї, є ворожі і пагубні для краю. Аби замаскувати правдиві наміри, піднято борбу нїби то лиш против одного посла Николая Василька, ба ще й доси увесь конфлїкт в буковиньскім соймі зводить ся на особисту борбу всїх против одного посла Николая Василька. Вороги так занадто зайняті були думкою упокореня сего посла, що зовсїм не добачали сьмішности своєї ролї, бо що-ж се за така борба всїх против одного. Але нехай і так, то борби всїх против одного доси мати-ме особистий характер, доки в тій борбі задля упокореня противника не нарушить ся нїяка полїтична чи парляментарна засада. Скоро-ж в тій борбі дочуть ся ногами сороклїтні парляментарні звичаї, скоро она прибрала вид брутального насильства вже не над особою, але над засадами, звичаями, правами, законами, то в тій хвили борба перестає бути особистою, а стає борбою о засади, тодї той, хто стає в обороні етичних засад, хоть би був і слабший, мусить справу виграти. Тому то Русини в буковиньскім соймі не улягли. Плани противників, аби знищити зовсїм руских послів, їм не вдали ся. Рускі посли зміркувавши, о що властиво ворогам головно ходить, зробили їм велику несподїванку і повернули назад до сойму, чим збили їх зовсїм з навтелику. Річ ясна, що ворогам годї признати ся, що програли справу, тому то вони представляють поворот руских послів до сойму в такім сьвітлї, буцїм то рускі посли налякали ся утрати мандатів. Але-ж бо посли, котрі боять ся утрати мандатів, не промавляють так, як руский клюб устами д-ра Стоцкого в заяві з дня 18. липня. В тій заяві нїхто безперечно не найде нї тїни страху, а рішучість і непохитність на занятім становиску. Зрештою славне віче з дня 7. липня, перед котрим дрожали вороги, дає вимовне сьвідоцтво, що рускі посли мають увесь руский нарід за собою, о мандати свої проте зовсїм безпечні, що вони з мічиєї ласки послами, лише з довіря і волї руского народу. Зрештою і се відома річ, що посол Василько в лютім с. р. хотїв добровільно зложити мандат. Знано також всїм, що й всї иньші рускі посли, виразно заявили, що кождої хвилї готові добровільно, уступити із сойму, але переконавши ся, що тим зробили би лише утїху ворогам, а нїякої прислуги народови, вони з виразного наказу партиї рішили ся, повернути до сойму, аби тут лицем до лиця, змірити ся з ворожими затїями. Тай маючи посла Марина перед очима, котрому з уст чотиритисячного народу дістав ся вираз обурення, котрий отримавши виразне завізване, зложити мандат, помимо того єго не складає, бо очивидячки боїть ся єго втратити, говорити про таку боязнь у руских послів, річ просто сьмішна. Своїм незручним нїчим неоправданим виступом против Русинів осягнули наші вороги лише один позитивний успіх, а то що самі побачили і переконали ся, що руский нарід на Буковинї, се сила, котру легковажити годї, о котру всї ворожі затїї відібють ся так, як від твердої скали. Ми сегодня з'єднані, як нїколи доси, наша єдність і сила приневолила ворогів, вдарити перед нами чолом, і за се ми ворогам вдячні. Вдячні ми тим більше, що вороги по були обовязані допомочи нам до такого національного і морального успіху.

Буковиньский сойм.

(VI. засїданє з 18. липня 1902.)

По напах руского клюбу і правительства, які ми подали в послїдним числї, ставить пос. др. Стоцкий отсей внесок: перший уступ § 17 соймового порядку має змінити ся в тім змислї, що членів до соймових комісий не вибирає сойм, лише партійні ґрупи і клюби, котрі підчас виборів до комісий є в соймі. Двох послів, що не належать до жадного клюбу або партийного звязку має ся уважати за самостійну ґрупу. Щоби установити число мандатів до комісий, які припадають на поодинокі партійні ґрупи, має ся в сім параґрафі установити призначений ключ.

Сей внесок відсилають по належитім, попираню до адміністрацийної комісиї.

Відтак відповідає краєвий президент Бурґінъон на інтерпеляцию дра Штранхера в справі шкандалю при матурі в тутешній ґімназиї: слїдства окінчені і показали, що матуральний іспит з грецкої мови не відбув ся після законних приписів, тому іспитовано матурантів ще раз з того предмету.

Пос. др. Штранхер реферує предложенє краєвого видїлу дотично будівельного порядку для міст опрім головного міста Чернівцїв і сїл і ставає внесок, щоби се предложенє відіслати назад до краєвого видїлу, щоби він в порозуміню з правительством доповнив сей порядок, або деякі місця переробив і на другій сесиї соймови предложив.

Сей будівельний порядок уложив др. Смаль-Стоцкий на підставі довгих і докладних студій будівельних порядків инших коронних країв, а найбільше опер він свою роботу на найновійшім будівельнім порядку Галичини, котра має до того майже ті самі умови як і Буковина, але як сам др. Стоцкий підчас дебати над сею справою заявив, твір, що вийшов з людских рук не може бути нїжом без блудів і певна річ є, що й по доповненю сего нового порядку виказують ся пізнїйше недостачі в тім взглядї.

Дагни Пшибишевська.

III.*) Sing mir das Lied vom Leben und vom Tode.

Переклав *Прослав Весоловський.*

...І лежав отсе мертвий.

Вона сидїла без руху і цїпко глядїла на ту білу твар і примкнені, погаслі очи.

Ах, як він любив єї! Його любов строїла єї блеском королївських шат і окружувала єї виски невидимою королївською короною, яку всї відчували, перед якою всї хилили свої голови. Лиснїючі промінї його очий окружували єї чоло диядемом, що перевисхом своїх барв притемнював всї диядеми на чолах королївен вселенної.

Вона була королевою в королївстві любови, бо ще нїколи не любив так мущина, як він її любив.

А тепер лежав ось мертвий...

І вона вже не глядить йому нїколи в очи і не вичитає вже нїколи в них тих дивних слів, що вона була сонцем, около якого обертала ся земля. І нїколи вже не буде вглядати в себе запаху цьвітів, який розливала його любов в округ душі єї. Цьвіти вже зівяли, а королївську корону здерла з єї чола костиста рука смерти.

Сидїла й глядїла на тиху твар померлого і думала про цїлодальні жертви, які складав він у стіп єї — і думала про ту холодну обоятність, якою його шаблала. І лежав отсе мертвий, а вона без жалоби глядїла в задубілу твар його, що сяяла перше радостю й захватом. Чула ся суверенною, свобідною, майже веселою. Випрямила рамена і зітхнула глубоко, нїби єї душа якась дратуюча опустила.

Ах, в городци його любови цьвіти буйно єї сповили, придушуючі їх запахи заперли їй віддих, а довгі їх биля опеле їй житє; — і в кінци почула себе звязаною, спутаною на віки.

В його очах лиснїли все тисячні питаня: „чи тепер мене любиш? чи так мене любиш?

Почувала, що є довжником, який не має спромоги сплатити свого довгу. Чула ся упокореною, завстидженою через ту велику, неглубоку, безбережну пристрасть, якої не вміла відчути.

А тепер лежав ось мертвий. Із якоюсь солодостию випрямила рамена, мов той, що будить ся з тяжкого, прикрого сну.

Він окружив єї житє муром заквітчаним блющом, щоб його, лиш його бачила, а вона хотїла той мур знівечити і впустити крізь него подуви всїлени!

* * *

І час минав.

Рідко про него думала, рідко за ним тужила. Була молодою, а краса єї була тою мінячою ся й змінчивою, що привовує й оцїпує увагу. Єї усьміх був повний загадки, і много хотїло продерти ту таємницю. Але туга єї йшла далекими шляхами, а усьміх єї блукав у просторах і слухав далекого відгомону власних думок.

Розкошувала ся мрачною невесостию своїх почувань і безупинним приливом і відливом думок своїх.

Не бажала собі орла, щоб на пишних своїх крилах поніс єї під небеса і соловея не бажала, щоб сьпівав про єї красу.

Хотїла заповнити собі житє павутиною, веселчаною тканиною мрій своїх...

* * *

І час минав.

І надійшов день, в якому туга єї стала шукати границї і пропасти, щоби потонути. Надійшов день, в якому серце єї тужити стало за сильним битєм иньшого серця і з тужливою трівогою глядїти стала в очи, що з єї очима стрічали ся.

І дня одного почула на собі зір, що палив єї мов полума.

Знала той погляд, він згинав їй колїна своєю міцностию.

Вже давнїйше чула те полуми коло свого серця.

Але де? коли?

І днями й ночами думала над тою загадкою, про ті очи, що наповнювали єї грозою й незнаною ще досї хорою тугою...

І нараз відгадала... То були його очи, очи померлого. Були то очи чоловіка, котрий любив єї так безмірно, що тріпотанє крил його любови навіть по смерти пішло за єї житєм...

Може прийшов, щоб спитати єї, чи вона справдї покинула його мов зівялий листок, чи справдї погребала разом із обмерлим тїлом і память про него і його обійми.

Нї, не хотїла бачити тих визиваючих очий. Не хотїла, щоб вони пригадували єї без упину довг і уливали всяких погляди, щоб лише не стрінути ся із тим поглядом повним запитїн, на які не хотїла шукати відповіди.

* * *

І час минав.

Питаючі очи зникли знов із єї очий. Знов замкнули ся на жалобу і біль житя. Не думала вже зовсїм про суму скаргу тих очий.

І одного дня почула його голос.

Із перераженя зблїдла.

Відки походить той голос — його голос. Нї, нї, то були лише сумні пісні моря, що побуджували давні спомини в єї души.

Була з ним так часто над берегом моря, так часто слухала його голосу, що колисав єї немов ритмом фаль, які безперервно підносили ся й опадали.

Алеж нї. Тепер знов його чула. То не море то він шептав їй до уха, що не умер, що нїколи не міг умерти, бо любов його була сильнїйша від житя і смерти. Бо любов його була безсмертна.

---

*) І. і II. гл. ч. 82 „Буковини“ з 13. VII. 1901.

Референт признає дрови Стецкому солідність его праці, але по его думці треба би то ще добре розглянути.

Пос. барон Василько реферує про нагаі внески послів: Чунтулянка і Тодера Фльондера і тов. в справі елементарних шкіл в часі від 12. до 18. червня. Над сим розвиває ся довга й оживлена дебата, підчас якої вносить пос. Николай Василько внесок, про який ми споминали в послїднім числї з причини якого відбула ся зараз нарада цїлого сойму і інжинерів, котрих краєвий президент завізвав на сю нараду, а котрий внесок пос. Николай Василько в той час назад відтягнув, коли лише пос. др. Волчиньский вийшов з таким самим трохи ширшим внеском. Пос. Николай Василько хотїв тим зазначити, що єму не ходить о то хто внесок ставить, а о то, щоби жадане внеска було як найскорше здїйснене.

Пос. Юрій Бадмош реферує справоздане краєвого видїлу про приймінар для краєвого шкільного фонду за рік 1900.

Пос. др. Штравхор критикує в острий спосіб цїле народне шкільництво краю. Нарікає, що держава так мало опікує ся народним шкільництвом назначуючи на сю цїль в державнім буджетї мінімальну суму, а із тої суми хіснують більше клерикальні ворожні краї як прим. Тироль, ніж Буковина. Всї видатки на шкільництво спадають на вже й так ріжними додатками обтяжені громади. Відтак критикує, остро бесїдним недбалість властий в призначеню шкільних убікацій. Правительственний заступник референт в шкільних справах Пеєїч Косиадоль признає лихий стан шкільництва і приріка, що правительство зробить, що лиш зможе.

Пос. Юрій Бадмош реферує справоздане краєвого видїлу з приймінаром краєвого шкільного фонду для 1902. р. Сей приймінар назначує ся з вимогою 1,364.910 корон із покритєм 515. 124 кр. Для покритя недобору 859.186 корон ухвалює ся додаток 50 сот. від кождої корони на рік 1902 приписаних податків ґрунтових, домово-чиншових і домово-класових, загального заробкового, заробкового податку підприємств, що підлягають публичному справоздану рахунків. Місто Чернівцї і его предмістя вільні від сего додатку.

Відтак наступають вибори до краєвої комісиї заробкового податку.

Пос. Марін реферує нагаий внесок посла др. Стецкого і тов. в справі ухваленя говорового дару для бар. Николая Мустаца. Пос. Ник. Василько критикує в рішучий і острий спосіб реферат Маріна, котрий обиджаючи посольску гідність і завсїгди чесне становиско внесодавця відкидає нагаий внесок, а предложує до ухвали иньший внесок так само устилїзований як внесок руских послів.

Пос. Яку Фльондор реферує справоздане краєвого видїлу про основане культурно-технїчного краєвого уряду. Дотичні его внески принято.

Пос. Де Льож реферує про законний проект дотично осьвідчеия повітових доріг краєвими і про справоздане дїяльности видїлу краєвого дотично публичних не-державних доріг за рік 1901. В дебатї що над сею справою відбуває ся, бере участь і пос. Левицкий вступаючи ся за внесеним рогатон.

По причитаню петиций замкнено засїдане о пів до 8. вечером.

Полїтичні вісти.

Ческо-нїмецка угода?

Півофіцияльно запевняють, що правительство виготовило вже язиковий проект ческо-нїмецкої угоди та що проект сей буде предложений до пертрактаций обом інтересованим сторонам. В тій цїли мають бути скликані правительством ческо-нїмецкі конференциї, хоч доси не постановлено, де і коли сї конференциї відбудуть ся. Правительство сподїє ся, що конференциї доведуть принайменьше до такого порозуміня, що осїнна сесия ради державної відбуде ся без прикрих інцидентів. На постанови проекту мали вже заздалегідь згодити ся рішаючі нїмецкі сторонництва через своїх проводирів.

Трактати і договір Австриї з Угорщиною.

Дневник Magyar Nemzet доносить на підставі урядових інформаций, що Угорщина згодила ся на домаганє Австриї, щоби торговельно-цлова умова між обома половинами монархії обовязувала помимо опізненя через 10 лїт, так що торговельні трактати з иньшими державами европейскими будуть на случай їх заключеня, тріватн так само довго як і угода австро-угорска, то є через 10 лїт починаючи від року 1903. — Запевняють, що наради референтів обох мінїстерств, угорского і австрийского, в справі ветеринарийній, довели в головних точках до понажного результату. Наради сї відносили ся до найважнїйшого спірного моменту між обома мінїстерствами в справі торговельно-цлової угоди і покінчили ся вчера.

З австрийских соймів.

В соймі ческім принято вчера в II. і III. читаню внесеня водної комісиї, після котрих сойм годить ся на будову каналів запроєктованих для Чехії в звісним державним законї з дня 11. червня 1901 з тим, щоб видїл краєвий мав доперва порозуміти ся з правительством що до висоти удїлу краю в коштах будови і з тим, що правительство має пасуґнувати з гори відповідну часть позички, яку в тій цїли має удїлити краєви з державного фонду. Против каналів а за самими мелїорациями і реґуляциями промовляли одні ческі аґрарії, лишили ся однак в меньшости. Аґрарії боять ся, що канали через удешевлене імпорту убють рільництво. В суботу радила шкільна комісия над проектом краєвого видїлу що до шкіл промислових, після котрого все промислове шкільництво зістає украєвлене і віддане під абсолютну власть краєвого видїлу. Позаяк через те Нїмцї боять ся чехізацийних тенденций, то посли нїмецкі при голосованю над сим проектом вийшли і здекомплєтували комісию. — Сойм горішно-австрийский ухвалив вчера візване до правительства, щоб в радї державній предложив сейчас проект закона що до відшкодовань громад за поручений обоиг дїланя — по чім сойм з цїсарского приказу замкнено. — На передвчерашнім засїданю стирийского сойму відбуло ся перше читане нового проекту реформи ординациї виборчої до сойму. Після того проекту курия великої посїлости має мати 12 мандатів, курия міст і палат торговельних 27, курия малої посїлости 23 а курия загального голосованя 7. В куриї селяньскій (малої посїлости) кожда місцевість поверх 500 мешканцїв становить вже місце вибору. Громади з 500 або з низше як 500 мешканцями вибирають разом. В куриї загального голосованя вибори відбувають ся безпосередно і картками. — В соймі каринтийскім радила в суботу виборча комісия над реформою ординациї виборчої до сойму, против котрої підносять опозицию клерикальні Словінцї. Судьба реформи є тому непевна, бо може забракнути потрібних $^{2}/_{3}$ голосів. Перед повним сойм прийде ся реформа вже в перших днях сего тижня. — Сойм шлеский залагодив на суботнїшнім засїданю проект зміни закона ловецкого — по чім сойм з приказу цїсаря замкнено. — В дальматиньскім соймі заявив на суботнїшнім засїданю намісник бр. Ґандель, що правительство має поважний намір уреґульовати справу язикову в Дальматиї, при чім однак вислухає всї сторонництва і буде старати ся, щоби новими нормами не нарушити одноцїльности краю. Кожда національність одержить права відповідно до реальної потреби і фактичної сили.

Успіхи Італії.

З приводу подорожи короля Віктора-Емануїла з першою візитою до царя, Італїя зискала значні уступки на поли торговельнім що до імпорту до Росиї полудневих овочів і вина. Дефінїтивної угоди що до сего однак не заключено, бо правительство італїяньске вижидає перед тим результату нїмецкої тарифи цлової, хотячи в той спосіб мати атут і виконати пресию на Нїмеччину і Австриї. В наслїдок сего запанувало в дипльоматичних кругах нїмецких хвилеве невдоволене і напружене.

Трибунал для міжнародних спорів.

Італїя звернула ся до міжнародного мирового суду з жаданим, щоб розслїдив і рішив дипльоматичний спір сеї держави з Швайцариєю. Трибунал займе ся сею справою вже в найблизшім часї.

На Балканах кипить!

З Атенів доносять, що там власти грецкі викрили субкомітет болгарского революцийного комітету, який має на цїли винищити елемент грецкий в Македониї і приготовити там терен для болгарскої окупациї. Осїдок сего руху має бути в самій Македониї але місце сего осїдку близше незвісне. Комітет оперує не лиш штилетами, амуніциєю і грішми але також матеріялами вибухованими. З поміж заговірщиків арештовано вже 26-ох. Також на границї Чорногори прийшло до оружного конфлїкту між Чорногорцями а Турками, при чім двох Чорногорцїв убито а богато має бути ранених. Через те повстало в Константинополи поважне занепокоєнє.

I говена безмірною трівогою утїкала перед тим голосом, що долїтав до неї з країн смерти, перебігала моря і суші, щоби забути про него, про його погляд і любов, що сильнїйша була від житя і смерти.

Окружила твердою сталею своє серце і одного дня з усьміхом на устах кинула свій перстінь у море.

І тодї почула горяче битє його серця. Задрожала. Як воно було те велике, незглубиме серце, що було лише для неї!

Чула битє його і в морю і в землї під стопами і у великих мрачних горах.

І чула тепер, як хоре його серце було любовию у власнім єї серци.

І чула, як оплїтав єї раменами і притискав до того серця, що не могло вмерти, бо було так повне любови.

І чула лише його, бачила його лише — його понад всїми.

Чула, як рука його стискала кліщами її руку, чула як голос його шептав безупинну про невмирущу любов — вона все ще була йому всїм, і смерть анї гріб не згасить тої любови, що піде за нею у вічність.

Глядїла в ті очи, що все шукали у неї жару і віддання ся, але не знайшли його нїколи.

Чула у власнім віддиху горячі удари його жилчиків, дике битє його серця у власній груди і метала нею та сама безнадїйна туга за ним, за його тїлом і пристрастию, та сама незацитькана туга, що і йому затроювала житє цїле.

Клякала перед спомином його великої любови. Збудувала йому в своїм серци затишну каплицю, а всї єї мрії, єї біль і туги, немов дим надяла, окружували його образ, образ того, що побідив по смерти єї серце, що по смерти обдарував єї страшним тягаром власної своїї туги...

Дописи.

Зі серетского повіта.

Саму вже гадку про орґанїзацию Русинів мусить кождий щирий родимець приняти з одушевленем, тому що гадка звичайно вже й першим кроком до дїла. І справдї важне дїло хоче з'єднати всїх серетских Русинів. З помежи цїлком поважних і тямущих людий вирвала красна далекосягла гадка: заснованя руської бурси в Серетї. Нема руської душі, щоби сею важною справою не заінтересувала ся.

Почин до так важного дїла дали невідрадні обставини, які витворюють ся при тутешній новозаснованій ґімназиї в покорність серетских Русинів, яких число тут в повітї дуже велике, а котрі длятого й найбільше мусять на утриманє тої школи причинити ся, хотяй на часї немають з неї великого хісна, бо власне й тут такі самі як всюда наровадяжують ся для нас Русинів незвидні ба й ворожі стосунки.

Руских учеників в тутешній ґімназиї проте можна би на пальцях порахувати, але й тих би скоро не стало, як би не вмикали ся і не вставляли ся за ними руські серетскі патріоти, а філїя тов. „Руска Школа" не жертвувала би всї свої убогі грошеві засоби рік річно лиш на тих кілька бідних руских школярів, платячи за них такси вписові і шкільні гроші, купуючи їм книжки й одежу.

Русини добродїї серетскі признали ізза тих невідрадних обставин конечність заложеня руської бурси в Серетї, а з'єдинивши ся і утворивши тимчасовий комітет приготовляючий, наміряють закласти вже від слїдуючого нового року шкільного бодай скромненьку бурсу.*) До тимчасового комітету належать так всї серетскі як і позасеретскі чімнїйші Русини а між ними занимають перші місця чільні особистости руської буков. громади яко основателї й добродїї. Що бурса конечна в Серетї про то й не треба доводити. Лиш питане чи зможуть серетскі Русини самі єї удержувати? Коби то цїлий руский загал хотїв про ню дбати, аби не спав тягар удержаня на плечі кількох одиниць. Бурса в Серетї вирятувала би богато дїтий від винародовленя і виплекала би нових щирих Русинів інтелїґентів. Серетскому рускому населеню дуже трудно через віддалене посилати своїх дїтий для дальшої осьвіти до ґімназий як до сучавскої, радовецкої або й черновецкої. Того єму тепер не треба, маючи свою ґімназию в Серетї. Селяни могли би цїлком добре достарчати віктуалїв в натурі а інтелїґенция спомагала би грішми.

Чей-же не треба богато тут слів тратити над питанєм чи потреба тут бурси чи нї. Кождий Русин-патріот з усїх українських країн, повинен прилучити ся до сеї акциї якоюсь лептою і тим причинити ся до уратованя серетскої шкільної молодїжи перед винародовленєм.

Надсеретский Русин.

*) Гляди на відозву в сїй справі приміщену на иньшім місце сегодняшного числа.

НОВИНКИ.

Стан здоровля пос. Пігуляка поліпшив ся так, що небезпеченьства нема. Пос. Пігуляк приходить до сил.

Дїла гідного самовільної шляхти з попередних столїть мав допустити ся

барон Юрій Василько дідич із Берегомету. Вчера ходили по нашім місті 150 мужиків із своїми родинами шукаючи правди і оборони против самовільного дідича, котрий їх вигнав з їх хатів, хати попалив, зелене збіже скосив, добро їх позабирав а їх пустив з торбами в жебри. Се по просту не хочеть ся вірити. Тому подаємо нараз лише коротку звістку. Відтак вернимо ще до сеї справи.

Пос. Николай Василько відїхав у суботу до Відня. Сегодня рано прибуде назад сюда, щоби брати участь в дальших соймових засіданях.

Вінчанє п. Гр. А. Григоровича царского колежского совітника і гімн. проф. у Владимирі з п-ною Марією Шорш в Кіцмани відбудеть ся в гр. прав. церкві у Кіцмани дня 10 серпня 1902. о год. 7-ій вечером.

Заступником управителя руху в Чернівцях має бути після певних вістий др. Гнідий, винїсь чеський технік, що був через довший час в службі при румуньских зелїзницях.

Відзначенє Русина. П. Модест Сосенко, артист малар, Русин, родом з Галичини, дістав за свої образи, виставлені на сегорічній звичайній виставі образів в Монахіюм, похвальне письмо від тамошної Академії красних штук.

З українського житя.

(З Росиї з житя.) **Іван Купайло.** Під сим заголовком житомірский „Волинь“ помістив довшу статю з етноґрафії Волини, в якій описує обхід на Україні Івана Купайла в день Рождества св. Івана Хрестителя (7. (25. червня) липня), та вірування селян в чудну властивість цьвіта папороті, яка має цвести тої ночи. Вже тиждень перед сьвятом Рождества св. Івана Хр. дівчата і паробки сходять ся вечерами на вигоні, роблять з галузя страхопуда і довкола него танцюють і бавлять ся. Такі сходини відбувають ся аж до переходня сьвята. Тоді дівчата ломлять галузки і шукаючи, бють одна другу, а кожда, що єї ударить друга, мусить, після вірування, вийти того року замуж. Поломані галузки кидають опісля на капусту, аби гусїнниці єї не нищили. В богато околицях на Україні молодїж палить огні т. зв. „купальні огні“, і дівчата побравшись з хлопцями за руки, скачуть через полонїнь. Єсли обоє разом перескочуть, держучись за руки, то поберуть ся. Дівчину, що не перескочить огню, уважають за відьму. — Того самого вечера після вірувань народу — цвите папороть, а відьми і всї нечисті сили стережуть сего цьвіту. Хто би зміг сей цьвіт зірвати, буде щасливий, буде всьо мати та все знати. Аби дістати сей цьвіт, треба полїзночи вийти до лїса, до росте папороть, не оглядаючись на крики і свисти відьом і нечистих духів, належить зачеркнути довкола себе волосо сьвяченою крейдою і ставути на скатерть, в якій сьвячено пасху. Аби нечисті сили не мали приступу до сьмільчака, треба держати в руках хрест посьвячений на Великдень і страстну сьвічку. Весь час належить дивити ся на папороть, і як лишень за цвите, сейчас цьвіт зірвати і сховати за пазуху. Коли кури другий раз запіють, можна вийти з лїса. Про цьвіт папороти нарід має богато оповідань; на Волині знають два оповідання.

Перше оповідане звучить: Був „собі один-сьміливий чоловік, захотїв він дістати цьвіт папороті, він пішов на купальску ніч в лїс, до ріс папороть, зробив все так, як люди казали, не злякав ся ніяких страхів, дістав цьвіт папороті, заховав єго в шапку і іде вже до дому. Іде — коли здибав свого пана (в другім варіянті — начальство), мужик здіймив шапку, поклонив ся, а цьвіт папороті і пилетів з шапки; пан підхватив той цьвіт, сховав, не віддав, тай сам счез. То був не пан, а нечистий“. — Друге оповідане є таке: „То був собі в однім селї дурний мужик, звали єго Іваном. Він був собі придурковатий, не сповна розуму, нїчим не займав ся, і так собі по селї і скрізь ходив, блукав, як дурний. Раз він на купальню ніч, в північ блукав по лїсї, та йшов через лїс, а на ту пору як-раз цьвіт папороть. Іван йшов коло папороті, зачепив єго ногою, а один листочок з цьвітка папороті і упав єму за ноготь, і став зразу дурний Іван знати і відати, де що у кого на Божому сьвітї тілько робить, став бачити, де під землею тілько які гроші лежать, і стало все, що він захоче, спомнити ся. Прийшов дурний Іван в своє село — і всї люди стали дивовати ся, — звідкіл дурний Іван набрав ся такого розуму, що все знає, і все під землею бачить. Походив дурний Іван в постолах один день — тай не захотїв більше ходити в постолах — захотїв чобіт, — скинув постоли, — листок з квітом папороти вилетїв, загубив ся — надїв Іван чоботи, — тай став знов такий самий дурний — як був перше: перестав знати і відати, де що робить і бачити, де під землею гроші“.

З усїх сторін.

Страйк. Ученики II. і III. р. рільничої школи в Дубляних, в числї 23, застрайкували, скинували свої річи в клунки і виїхали на ферії, мимо того, що ферий у них тепер нема. Причиною страйку має бути жостоке і непедаґоґічне поведенє управителя сеї школи, п. Норіцкого. Ся справа була вже давнїйше предметом доходжень краєв. виділу, однак задля удержаня поваги школи не усунено п. Новіцкого з управи школи. Аж тепер в наслїдок штрайку пр. видїла усуне п. Новіцкого і зарядить нові вписи.

Лев ґр. Толстой — як доносить „Южний Край“ — повернув зовсїм до здоровля і перед тижнем виїхав з родиною до свого майна, Ясна Полина.

Ґр. Тахович. На остров Гананна прибув якийсь подорожник, що представив ся заможнїйшим мешканцям острова яко ґр. Тахович з Австриї і просив о средства на подорож до Европи. Ґр. Тахович показував сьвідоцтва з підписами аж 10.900 консулїв і амбасадорів на доказ що відбував подорож довкола землї, а тепер не стало єму средств до житя, мимо того, що — як каже — має в Австриї — майно, вартости пів міліона корон...

Диван, чи добрий чоловік? В Пільзенци в Чехії помер якийсь Кжіш, в 71-ім році житя, котрий цїле своє майно в сумі 300.000 корон записав міскій стрільници під тим услівєм, що що року буде відбувати ся велика прогулька, а всї учасники разом з родинами будуть підчас тої прогульки угощені за проценти з того капіталу. Добрий чоловічиско хотїв тим, що остали ся при житю, бодай раз в рік зробити веселий і безжурний день. За то вдячні люди надали єму титул — дивака! Не дармо кажуть, що ще ся той не вродив, котрий би всїм догодив.

Кадетскі школи. З початком шкільного року 1902/3 будуть приняті до кадетских шкіл ученики а то: на I рік кадетских шкіл для піхоти у Відни, Будапешті і Празї по 90, на I рік кадетских шкіл для піхоти в Карльштадт, Кенґсфельд на Морані, в Лобзові коло Кракова, Германштадтї, Трестї, Марбурзї. Лїбенав коло Градця, Пресбурзї, Інсбруцї, Темешварі, Каменици коло Петроварадину, Штраєї коло Марбурґа і у Львові по 30 до 50, на I рік школи кадетскої для піхоти 50; до висших клас тих шкіл будуть приняті ученики лише в міру опорожнених місць. Приняте на четвертий рік, а до кадетскої школи для артилериї і піонїрів також на третий рік виключене. Подання о приняте треба внести до 15. серпня до команди найблизшої кадетскої школи для піхоти, згадно до команди кадетскої школи для кінноти, артилериї і піонїрі.

Новий сонячний планет. Як звісно, сонячні планети слїдують по собі в певній, означити давчій ся проґресиї віддалени. Послїдний, доси звісний планет, Нептун, віддалений від сонця на 4.490,000.000 кільометрів (земля тілько на 150 міл. кам.), а від него до найблизшої нашому сонцю звізди лишила би ся пуста просторонь 34.000 міліон. кільом. — значить — сім разів так велика. Давнїйше, доки не відкрито Нептуна, ся „пуста просторонь“ була в людскій сьвідомости ще більшою, бо зачинала ся вже на планетї Урані. Спосіб в який відкрито Нептуна, каже одним здогадувати ся, що Нептун не конче мусить бути границею сонячного системи. Істноване і положенє Нептуна стверджене астрономи математичним обчисленєм на основі замічених в обіґу Урану забурень і збочень. Пізнїйше, по збудованю улїпшених телєскопів стверджено 1846. р. наочно істноване сего найдальшого планета і то як раз у тім віддаленю, де він мав бути після астрономічних обчислень. На докладне розслїджене цїлого обігу Нептуна довкола сонця треба 165 лїт, тож і астрономи не могли поки що порішити, чи заходять які забурення в єго обігу довкола сонця, котрі би були викликані впливом якого ще дальшого незнаного планета. Аж анґлїйский астроном др. Форбес на основі помічень що-до обігу деяких кометів, заключає, що поза Нептуном мусить кружити ще один планет, котрого маса більша від Юпітра, а дорого сто разів довша від землї. Свої виводи предложив др. Форбес еденбурскій Академії Наук і астрономи шукають тепер в небесних безвістях здогадуваного планета.

Жінки дорожкарями. В місті Нельзон на Новій Зеляндиї, де жінки цїлком рівноправні з мущинами, одна з тамошних горожанок хопила ся від якогось часу нової для жінок галузи заробковання — дорожкарства. Тепер має місто Нельзон дорожкарки усякого калїбру і віку, менше і більше привабні, що при тім сповняють своє нове занятє не гірше від мущин.

Відозва.

Вже четвертий рік істнує в Серетї ґімназия, а мимо того, що повіт серетский заселений переважно Русинами, все ж таки учеників-Русинів в тій ґімназиї дуже невеличка горстка, бо їзза недостаточного числа сьвідомих інтелїґентних Русинів в повітї нема що там такої інституциї, котра, подаючи шкільній руській молодежи моральну і материяльну поміч, заохочувала-б наших людий, посилати своїх дїтий до висших шкіл і тимто із сьвітла науки, яке ширить заложена ґімназия, користати так, як користають з него инші народности. Тому то педаґоґічне товариство „Руска Школа“ за помочию кількох сьвітлих одиниць із Серету і Черновець задумує із слїдуючим шкільним роком заложити в Серетї для ґімназистів-Русинів бурсу і вже на ту цїль зібрано доси 1100 кор. Але що тота сума ще за мала, щоб могла вистарчити на заложенє і удержуванє такого закладу, то підписаний видїл центральний товариства звертає ся до руської суспільности з просьбою, підперти ласкаво дальшими жертвами так важне для просьвітного розвитку буковиньскої Руси дїло. Всякі датки, хочби найменьші, приймаємо з вдячности і просимо їх надсилати до філїї товариства „Рускої Школи“ в Серетї (на руки п. учителя Одовійчука) або до видїлу центрального товариства, Чернівцї ул. Петровича ч. 2.

Від видїлу центрального товариства „Руска Школа“.

Чернівцї, 18. н. ст. липня 1902.

Актін Клим, голова. *Сергій Шойкаровский,* секретар.

(Хвальні рускі часописи просимо о ласкавий передрук сеї відозви).

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Молода Україна, часопись української молодїжи. Зміст: 1, 2. і 3. числа 1902. Національна вага університету і консеквенциї її для реченґатів. Декілька слів про історичне значіння Т. Гр. Шевченка. Матеріяльне положенє університетского студенства і акция віденьских студентів в сїй справі. Кацапска пантоміна на віденьскому ґрунтї. Богдан Лепкий. Бартина з дневника. Хроника з нашого житя. Дрібні вісти. Бібліоґрафія. Переписка Редакциї.

„Хлопска полїтика“. Під таким заголовком розпочав п. В. Будиновский видавництво популярних полїтичних брошур. Перша серия буде складати ся з 24 аркушів в чотирох томах. Перший том першої серії (6 аркушів) вже вийшов і містить: 1) Хлопский стрейк, 2) Хлопский рай в Новій Зеляндиї, 3) народ а сойм, 4) Стрейкуйте! 5) Хлопским коштом, 6) Хлопска земля. Передплата обчислена після числа аркушів, числячи по 8 сотиків від аркуша (без почти). Всї IV томи будуть коштувати разом з почтою 2 корони 12 сотиків (без почти 1 к. 92 сот.). Один том з почтою коштує 53 сотиків (без почти 48 сот.). Гроші присилати під адресою „Свобода у Львові“, або „Вячеслав Будиновский у Львові, Батория 24“.

„Як поступати в часї стрейків“. С. Вітина. Учить дуже добре, як мають поступати стрейкуючі селяни, аби стрейку не попсувати. Сю книжочку можна дістати через редакцию „Свободи“ по 2 сотики за примірник. Менше не розсилає ся як по 3 примірники. Гроші присилати марками в листї. Окрім того тебе прислати на оплату почти. Почта за три примірники коштує 3 сотики, за 6 примірників 5 сотиків, за 6 до 15 прим. 10 сот., за 15 до 31 примірників 20 сот.

Slovansky Prehled. Зміст числа 10. річника IV. Статї: Ф. Водседалек: Льва Н. Толстого християньска наука. Фр. Ідешич: Чесько-словіньска взаємність у минуцнинї. В Прах: Ґлеб Іванович Успеньский. Дописи: З Хорватска, з Познаньщини і з галицкої Руси (Остапа Луцкого) Перегляд: Західно-західні Словяни. Східні Словяни: Між иньшим про буковиньске судівництво, про церковні справи в Буковинї. Русини-Уніяти в Америцї. Про галицку біду. Л. Лазаревский. Зїзд русько-українських студентів. Полудневі Словяни Slovansky Prehled всеславяньский орґан виходить у Празї, ул. Єрусалемска 11.

ПОДЯКА.

В користь бурси, що із слїдуючим шкільним роком для ґімназистів-Русинів має отворити ся в Серетї, зволили ласкаво жертвувати по сто корон Високоповажані Панове: Артимович Александер, ц. к. віцепрезидент суду краєвого, др. Гординьский Степан, адвокат, Ґреґор Йосиф, заступник бурмістра черн. Дрогомирецкий Николай, ц. к. нотар, Калка Вячеслав, інжінер, др. Мидькович Володимир ц. к. університ. проф., др. Могильницкий Корнило, ц. к. ад'юнкт судовий в Серетї, Неночерна Антін, ц. к. радник суду краєвого, Сопоцкий Адриян, ц. к. нотар, др. Стоцкий Степан, ц. к. унїв. проф., і др. Филипович Володимир, директор шпиталю краєвого, разом 1100 кор. — за що підписаний видїл складає їм найсердечнїйшу подяку.

Від видїлу центрального товариства „Руска школа“

Чернівцї, 18. н. ст. липня 1902.

Актін Клим, голова. *Сергій Шойкаровский,* секретар.

Телеґрами „Буковини“.

Відень. 21. липня. Румуньский король прибуде 3. серпня до Ішля. Цїсар повитає єго на зелїзничій стациї. Остане ся до 6. серпня. Відтак поїде до Раґазу.

Гамбурґ, 21. липня. Паровець „Прімус“ потонув спіткнувши ся з другим паровцем „Ганзою“. Із 185 пасажерів вратовано лише 30.

Кіев, 21. липня. Вчера упав у сих околицях два рази хмаролом з тучею. Багато шиб повибиваних, вода дістала ся до пивничних помешкань, де затопила, як доси сконстатовано, 15. осіб. Вода залила улиці один метер високо. Шкода величезна.

Рим. 22. липня. Кардинал Ледоховский умер.

Куплю рій або кілька роїв
ПЧІЛ.
Хто має їх на продаж, зволить ласкаво звернути ся до мене.
Л. Ренчин, ул. Руска 134, Чернівцї.

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

- - Чернівці - - улиця Руска ч. 8.

- - Чернівці - - улиця Руска ч. 8.

поручає свій

Великий склад ріжнородних годинників

по можливо найдешевшій ціні

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлевий Remontoir, накручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталевий „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлевий Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	3·50
Никлевий годинник системи Roskopf-a	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунціронаний ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans“ і „Barok“ від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

- - За кожде купно і репарацию ґарантує ся. - -

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї нижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої сталї, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном, дуже легкі, добре рубають гірску траву. — Хто заплатить 5 кільоґрамів кіс, отримає даром одну косу і один камінь до острени. — Родинні! Косїть мойми косами, то найлучші з сьвітї; почекайте ними, пощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх аґентам: 50 жидівских кіс не стоять одної анґлїйскої!

Довгота кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку з каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кілову посилку кіс штук	16	15	14	13	13	12	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої сталї, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути їх в руках. Хто замовить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна за один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої сталї. На 35 мінут можна обголити і 30 найтвердїйших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Белгійскі камінї до бритв по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабол, кукурузи і всякої ярини, з найтвердїйшої анґлїйскої сталї, не загинають ся ані в найтвердїйшій земї, штука **1** кор.

Брусани до остреня кіс по **50** сот.

Мав також на складї **кешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., а ґваранцию даю на 10 лїт.

На всяке замовленє треба прислати 2 кор. задатка, бо инакше не вишле ся. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляти, щоби не тратити гроший на пересилки і на ґ. — Адрес:

Александер Копач,

в Струтинї нижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручування на 24 годин, з лапцюшком — правдиво ходячий, і з ґарантиєю на 1 рік.
1 шовкова краватка з шпильою з імітацию камена „Edelstein“.
1 практичний прибір до писаня, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, маншетів і коміряка з подвійної імітациї.
1 парисна дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імітац. камени „Edelstein“.
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара ковтків з каменем „Semill“.
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 замарованих картів, котрими забавить ся кожде товариство.
1 кишеньковий апарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна потятка.
1 циґаренця з бурштином.
1 ковірик.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук елеґантного прадиномника.
1 машина до рахованя „Patenta“, котра найтяжші рахунки в секунді обчисляє, до того 20 важних предметів до кореспонденциї, а ще 300 инших, що в кождім домі здадуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export“.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший виробъ, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земїш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повозах і санях, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балеві кроватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Ріпе і батисту. Найновійші ковнїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: ливеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, попелясті зі шкіри земїш.

Більші засоби на складї: порцеляньові ручки, дамські зарукавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Єґера: плетанки, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargren і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганини для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 82. Чернівцї, пятниця дня 12. (25.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(VII. засїданє з 23. липня 1902.)

По верифікациї протоколу з послїдного засїданя і по відчитаню інтерпеляциї дра Янка Фльондора і тов. в справі мнимих заходів около рутенїзациї судового радника Оробка і нотара Совєвицкого з Боян, реферують про петициї посли др. Штраихер, Богосевич, Теодор Фльондор, Ончуд, Чунтуляк. Відтак заберає слово пос. Николай Василько і ставить отсї запитаня до краєвого президента:

Високий сойме! Я позволю собі Є. Е. пана краєвого президента отсе запитати: Є. Е. на засїданю з 18. липня 1902, у відповіди на заяву, котру дав предсїдатель нашого клюбу і в котрій він наводив мотиви, чому ми до палати назад вернули і під якими услівями ми се зробили, сказав слїдуюче: „Що правительство, хотяй оно не в станї, служити одній партиї або навіть одному народови“ і відтак прийшли щоденні, нам звісні фрази.

Ваша Ексцеленциє! Я питаю ся Вас в присутности цїлого сойму, в присутности цїлої авдиториї, я питаю ся Вас перед цїлим загалом, котрий дізнасть ся про те, о що я Вас питаю і що Ви менї на то відповіли; я питаю ся Вас перед Вашою старшиною, котра учує про те, о що я Вас питаю, і питаю Вас перед тим, в якого імя Ви ще сего дня урядуєте: Коли звернула ся руска партия з тим прошенєм, щоби Ви єї виключно самій служили в соймі? Може В. Е. навести хоч один випадок, в котрім ми прийшли перед Вас з прошенєм, нам служити? Противно Ви можите потвердити, що якраз ми були підчас переправ послїдних часів ті, котрі казали: Ми не хочемо нїчо, лише щоби правительство підперало нас в тих рамках, в яких ми стремимо до здїйсненя того, що належить ся нашій нациї. Хочемо рівночасно жити в найбільшім порозуміню з тими партиями, що репрезентують автохтоньскі елементи краю, а Ви були тим, котрий сказав, що зі становиска правительства не можна сего собі желати.

Що тичить ся другої точки, то Є. Е. також сказали: „нї одній особі служити“. Ваша Ексцеленциє! Можете навести бодай один випадок, в якім менї прийшло на гадку, в який небудь спосіб надужити мій урад яко посол до сойму і парляменту і ставити полїтичну адміністрацию сего краю в службу моїх партийних стремлїнь супроти Вас; можете сказати, що я хотїв вмішувати ся, коли говорило ся про иньші партиї в справі вибору, як Ви мене про то не питали, Ексцеленциє? Ваша Ексцеленциє! Когось обвинуначувати, партиї образити, особи образити, се не є штука, до сего не потрібно відваги: але се доказати перед публичностию або се назад відтягнути, се обовязок державного урядника, котрий на такім високім становиску.

Я маю ще трете запитанє до Вашої Ексцеленциї. „Buk. Journal“ з 22. липня с. р. приносить статю, котра мене особисто зневажає.

Мої панове! В Буковинї роджений жию в сїм краю і знаю вартість того, про що сей орган пише або не пише. Менї цїлком ясно, що в дорозї скарги не прийду до свого права; я раз вже був заскаржив, але той, що писав статю, був трусом і не ставив ся. За те мав покараний бути „Sitzredacteur“, а бідним людям не шкодив я нїколи в своїм житю. Що в сїм органї стоїть, менї байдуже. Я зношу ся у Відни і тутка з особами, що цїлком спокійно можу спустити ся на їх погляди, а також на публичність, що стоїть по моїй сторонї.

Але журналїст, котрий сю часопись провадить, має право після висказу Вашого власного слуги вступити до Вашої Ексцеленциї без зголошеня свого приходу. Наш предсїдатель клюбу був якраз в краєвого президента, як єму принесли карту того журналїста, а слуга сказав при тім, що сей пан може до Вас входити без зголошеня свого приходу.

В хвилї, коли Ви заявили тут в соймі, що коли який конфлїкт зачинає дотикати публичні інтереси, тодї не є лише правом а також і обовязком заступника правительства вмішати ся. В такій хвилї має журналїст, котрий зообидив цїлу партию, котрий зообидив одного чоловіка, котрий, я можу се сказати перед соймом, а сказане не спростують мої родимцї, має довіріє цїлої нациї всїх єї партий, такий журналїст має у Вас, Ексцеленциє, вільний вхід і вихід.

Яким способом знаходять ся, Ексцеленциє, в сїй статї дословно тілько слів, які ви уживали в розмові зі мною? Там стоїть дословно „диктатор“, дословно „пан краю“, дословно уживають там наших висловів. Нас вже перше дивувало, що по кождій розмові з Вами „Journal“ того самого вечера приносив у вступній статї Вашими словами зміст обговореного. Тутка виходить ясно, що істнує якас звязь. Я не хочу Вас оскаржувати і я не можу Вас оскаржувати, бо я не маю доказів, що Ви близькі памфлетичній стилїзациї сеї статї. Але змисл, тенденция се Ваш духовий продукт. Коли Ви близькі сїй статї, то скажіть отверто, я також отверто сказав, що було в „Post“ моїм продуктом, зробіть се також і Ви. Але непонятним є се, що краєвий президент, в котрого руки правительство і корона поклали власть що краєвий президент стоїть у відносинах з журналом сеї вартости, а що се так є, не зможете заперечити.

Я очікую від Вас відповіди.

Краєвий президент відповідає, розуміє ся, все заперечуючи.

Пос. др. Смаль-Стоцкий дістає слово для узасадненя внесеня, який він і тов. поставили задля оборони меньшости в соймі в справі змінени § 17. соймового порядку, котрий ми в однім з послїдних чисел дословно подали.

Бесїдник вказує на послїдні подїї в соймі, котрих Русини називають актом насильства, котрі справдї так із соймовим порядком, як також із 40-лїтними звичаями стоять в суперечности і тому примушують змінити сей параграф в тім змислї, як се внїс бесїдник.

Пол Арен.

Дядько Самбук.

Доти приказував дядько Самбук стеблу-траві свою пригоду, так довго мріяв добрий Трофим Коґолїн за спадщину, аж і сам звірив єї.

Тим часом правдою з того лиш тілько було, що Петро Самбук, справдїшний пропиниця, злоба своєї родини, найняв ся около 1848 року за моряка на оден американьский корабель, та від тодї за него нї слуху, нї духу. Але як би свояцтво єго в Марсейлї могло вдоволитись з такою простою правдою? Розпустили на вітри свою фантазію, та прикрасили правду закрасками, як слїд.

Одного дня обзнайомився ґазда Коґолїн з одним моряком, що саме тодї вернув зі Сполучених Держав, та почастувавши єго доброю „перепачкареною“ горівкою, розвідував ся, що чувати за Петра? Моряк був вдячний, та хотїв певне розвеселити ґазду Коґолїна й господиню, тож і сказав їм, що він часто стрічав в пристанї Нюйоркськім якогось, що був страх богатий, і так подобав на зниклого Петра, як булка подобає на булку.

І вже й не треба було більше, щоби цїла купа легенд розклалась із сеї звістки.

Насамперед: той нїякий, не то що подобав на Петра, але по просту був сам Петро, хосний. Моряк сейчас спізнав єго.

— Обійми намісто мене домашних —сказав морякови, — перекажи, що поздоровляю їх, аби много не турбувались, я Богу слава здоровий. Лиш най терпять гарненько, я не забуду о них. Нехай ждуть спокійно, не пожалїють!...

І передав моякови шкатульку, повнісіньку самосцьвітними камінями; але не пощастилось єї привезти, бура розвалила корабель, самому ледве доволось житє спасти.

З початку був дядько Самбук лиш простим богачем; згодом, так за три-чотири років аж роїлись єго мілїони, осадів мав тисяч, чорних рабів безлїч. Бог сьвятий знає, та добрі люде, кілько має копалень золота, та нафтяних криниць. Словом, мав він всякої всячини, чого лиш повинен мати порядний вуйко (дядько) Американьский.

Коґолїнихів почали завидувати, а сусїдство нїчим не побивалось иньшим, лиш дядьком Самбуком.

Коґолїні вдержались трохи.

— Нехай лиш собі проживає здоровенько! Най жиє, поки Господь хоче, ми не чіпаємось о єго питей, аби прискорити....

Але все таки не міг стерпіти, аби на стїну своєї хатки олїйницї, котрої двері — одинокий витвор на цїлу хату — з межи двох скал виглядали на сонячне море — не дати змалювати стричанином своїм, що є малярем театральним в Марсейлї, одну палату. Чарівну палату!... Самі вежі, зливаючі городи, ґанки з рядами стовпів, мов у Альгамбрі та в Венециї, — бо такою перекинеть ся олїйниця, як тілько переймуть спадщину.

І жили собі щасливо, почувались богатими, навіть майже й тими були, бо там на полудни так легко побераютъ ся ілюзиї з дїйсностию....

Аж ось раз, коли нїхто не ждав, лист прийшов з Нюйорка, на нїм печать возьмудництва. Що за біс!?

Коґолїн ґазда носив лист цїлий день в кишенї, показував сусїдам, але розтити не наважив ся. Аж у пізний вечір в присутности родини, тремтячими пальцями розірвав печатку. В тій грубій поверті, за котру міг би хоть хто думати, що повна банкнотами: було всего на всего вільнорядове оповіщенє, письмо о смерти Петра Самбука.

— Та вмер?... обізвалась непевно жінка.

— Вмер! Авжеж умер. Як би до біса нї, коли конзуль пише!

Стало тихо. Однакож, хотяй майже й не знали того Петра, після кількаразової проби вдалось їм єго трохи оплакати.

Жінка потому знов забрала голос:

— Лише то... що твій конзуль якось не згадує спадщину!

— А ти може хотїлабись, аби таки зараз ставши ся з нева, мов би ми лиш тої спадщини ожидали!... Знає він, що то таке честь. Адже то пан, позулами не ставлять таких людий, що не були там, де честь дїлили. Буде писати незабавом!

Горе, конзуль не писав нїчо, імовірно забув ся о речи. Тихі мрії Коґолїнихів, в яких доси колисались, перекинули ся на горячку, на прожераючу золотову — горячку, переповнену проблесками мілїонів дядька Самбука. Щез спокій родини; сонце навіть і в недїлю інакше, блїднїйше присьвічувало до маленької хатини. Доти, аж одного раза вказав Коґолїн, що задить ся в дорогу!

— Що є в тім таке дивне?... Місяць або два, та годї. Хлопчиско за той час побідкуєсь з лодею. Тисяч франків сюди — чи туди що не доведе нас на злидні! Мушу придивитись справі в тім Нюйорку.

Божний притакував єго заміроки. Властиво, чи притакували, чи не оправдували, вже тим ґазда Коґолїн нїяк не клопотав ся. Чого він раз дібрав ся, того вже більше не відступив.

На корабель мусїв аж в Гаврі сїдати, що не малої досади робило єму, бо то як би з кишенї виправ ті гроші, які трібні були на дорогу зелїзну до Гавра. Побачив вперше й море, почав миритись з положенєм; хотяй канаїв Лямани здавав ся єму занадто зеленим, та й в тім не був дуже мудрий, на що є властиво той відлив та прилив моря. Се певно Анґлїйцї вимудрили.

Але приміром той величезний трансатлантичний пароход, на котрім кожна частина лиш так блищить, подобав ся єму дуже. Як не гадаєшний на нїм нарід-моряки! А подорожники, а золочені сальони, кабіни, а сталеві машини! Аж побожність почув в серцю на їх вид.

Якісь шість днїв не смів і слово проговорити, лиш вештав ся по помістю, та прихиляючись на поруче, жахаючи дивив ся, о скілько тут вилї більші. Вже туй-туй приближались до Нюйорку, коли добув ся голосу. Тодї запопадливо взяв ся до справи своєї, а що оден корабельний комісар був єго земляком, тож старав ся єму оповісти, в якій він пригодї. Але комісар мав багато дїла, тож аби збутись єго, порадив обернутись до людий більш обізнаних в такій справі. І показав єму двох нїби Американцїв, а

Внесок відсилають до адміністрацийного виділу.

Пос. Де Льож реферує про предложене краевого виділу дотично зачисленя карпатскої дороги, котра в кільом. 189·7 в Дорні-Ватрі збочує і іде через Дорну-Ватру до державної границї в Ґура-Негрі, до катеґориї повітових доріг, і таке саме предложене дотично законного проекту про зачислене громадских доріг Долїшні Синївцї — Терешени і Теребляча — Долїшні Станївцї до катеґориї повітових доріг.

Дотичні внески підперає пос. Балмош, що говорить наперед по волоски, а потім по руски і всї зістали приняті.

Пос. Де Льож реферує про упормоване провізиї для прислужників краєвих шпиталїв по 40-лїтн. службі.

Пос. др. Штравхер говорить против ухвали таких внесків, котрі майже нїчо не поможуть прислужникам, котрі їм навіть не запевнюють цїлої пенсиї по довгій, тяжкій службі і ставить внесок, щоби сю справу так залагодити, що ухвалить ся прислужникам 100% по слїдної платнї по 40-лїтн. службі. (Принято).

Пос. др. Штравхер реферує законний проект, дотично реґуляциї пенсий комунальних народних учителїв головного міста Чернівцїв і їх родин. (Принято).

Пос. др. Скедль реферує про такий проект дотично публичних народних учителїв князївства Буковини і вносить, щоби змінити § 56-ий, котрий говорить про перенесене учителїв.

Пос. Николай Василько жадає прочитане реферату ізза важности сеї справи.

Референт др. Скедль не хоче се жадане сповнити. (Пос. Василько: „Ви все так заховуєте ся, як хочете підтримати спокій і мир в сїй палатї.“)

При поіменнім голосованю відкинено жадане пос. Ник. Василька.

Всї внески референта зістали приняті. Відтак засїдане відрочено до 5. год. пополудни.

Полїтичні вісти.

Італїянцї в опозициї.

Прибув до Відня намісник Тиролю бр. Шварценав і конферував з д-ром Кербером в справі послїдних подій в тирольскім соймі. В наслїдок неухвалення проекту автономії полудневого Тиролю Італїянцї переходять до рішучої опозициї.

Розрухи на Балканах.

Офіцияльно доносять, що розрухи на границї чорногорско-турецкій повстали звідси, що в місцевости Мокра Плянїна Чорногорцї при обходї торжества св. Петра і Павла стріляли замість у воздух в турецкі військові сторожі. Се донесене турецкого правительства не є однак правдиве, бо причиною нападу Чорногорцїв на турецкі пограничні війска було в дїйсности поступоване пограничного паши Хамдїого в справі уреґульованя границї. Поступоване сего паші з людностию на спірних граничних пасовисках було таке, що 2.000 Чорногорцїв перейшло турецку границю, окружило стоячі там турецкі війска і відтяло їм всякий доступ. Туреччина домагає ся увільнення інтернованих і вицофаня чорногорских вояків з турецкої териториї, а за те обіцює відкликати Хамдїого і настановити на его місце Шемсі пашу. Конфлїкт доси не полагоджений, а переговори дипльоматичні в тій справі тревають доси.

Сербска скупштина.

Сербска скупштина скликана на день 24. с. м.

Міжнародний конґрес праси.

Отворено в Берлї (Швайцария) міжнародний конґрес праси. Бере в нїм участь 340 участників.

Із краєвих соймів.

Пан Бянкіні в дальматиньскім соймі поставив внесене, аби з буджету зчеркнути позициї на італїйске і нїмецке видавництво „Дневника розпоряджень краєвих“. Палата ухвалила зчеркнути сю позицию. — В зальцбурґскім соймі пос. Ґібер, не одержавши голосу, подер порядок дневний, кинув его в лице маршалкови краєвому і вийшов.

Манджурия.

В північній Манджуриї приходить без перерви до конфлїктів між розбишацкими ватагами, а росийскими військами. Оногди сотка Танґузів ударила на росийский постерунок в Зіяїкоді. Хінцї, котрих побито, лишили 19 трупів. По росийскій сторонї погиб один жовнїр, а 4 є тяжко ранених.

Клерикалїзм в Іспанії.

В Сант-яго розпочав ся конґрес іспаньских клерикалїв. Програма конґресу обіймає так пересадні жаданя, що навіть більша часть епископів відмовила участи. Конґрес домагає ся віддання публичного виховання під виключну власть церкви, взиває до акциї о привернене сьвітскої власти папи і твердить, що в Італїї є за мало монастирів.

Балканьскі заворушеня.

Два тисячі Чорногорцїв перейшло границю. Турецке військо окружяло їх і відтяло воду. Турецке правительство домагає ся, аби Чорногорцї пофнули ся і приріка́є поробити кроки, аби унеможливити дальші конфлїкти. — В околици Монастира прийшло кілька разів до бійки між узброєними ватагами а населенем. Коло Стумту прийшло між ним а відділом турецкого війска до формальної битви. — Вість о пірваню Фірмілїяна не потверджує ся.

Два дводержавні союзи.

Берлиньска „Post“ доносить про замітки, які в Петербурзї мали вийти з уст одної личности, стоячої близько особи італїяньского короля. Після тих заміток правительства: італїяньске і француске мали вести, з нагоди відновленя тридержавного союза, дуже поважні переговори, які виразді не видали якихсь офіцияльних дипльоматичних нот, але довели до певних взаїмних приречень і ґваранций. Італїя не хоче і не може виповісти своєї участи в тридержавнім союзї, бо то паразила би єї на щорічні міліонові страти під економічним зглядом. В Італїї однак віднимають ся поважні голоси, що через єї виступлене з тридержавного союза витворив би ся ідеальний, полїтичний стан в Европі: против дводержавного француско-росийского союза, станув би дводержавний союз нїмецко-австрийский, а Італїя стояла би поза офіцияльною лінию, і тодї прийшла би їй лише роля посередництва межи двома дводержавними союзами.

Австро-угорска угода.

Будапештеньска часопись Magyar Nemzet на основі урядових інформаций, що Угорщина згодила ся на домагане Австриї, щоби торговельно-митова умова між обома половинами монархії обовязувала помимо опізнення через 10 лїт, так, що торговельні трактати з иншими державами европейскими будуть, на случай їх закоченя, тревати так само довго, як і угода австро-угорска, т. є. через 10 лїт починаючи від року 1903. — Запевняють, що наради референтів обох міністерств, угорского і австрийского, в справі ветеринарийній, довели в головних точках до пожаданого успіху. Наради ті відносили ся до найважнїйшого спірного моменту між обома міністерствами в справі торговельно-митової угоди, і покінчили ся вчера.

Вісти з Росиї.

„Дїло“ пише: Великі розрухи студентсві, робітничі і селяньскі в Росиї не суть одиноким доказом невдоволеня мас в сїм царстві. Численні, а небезпечнїйші для теперішного ладу в Росиї, бо не дадуть ся здавити брутальною силою війска і жандармериї, суть прояви невдоволеня і опозициї серед мас урядничих а навіть між дотеперішними стовпами росийского автократизму, між аристократиєю. До Borriere della Sera доносить з Петербурга що рух против нинїшної правительственної системи що раз ширший. Правительство старає ся сей рух придусити в той спосіб, що потягає до відвічальности всїх его прихильників.

Минушного тижня зараджено слїдство против двох високопоставлених осіб, підозрілих о лїберальні переконана. Одним є маршалок шляхти орельскої ґубериї, кн. Стахович, звісний прихильник свободи на реакцийнім пали. З нагоди церковного конґресу православного кн. Стахович заявив, що жерелом сектаньства в Росиї є се, що православна церков придержуєсь тілько формулок, і гамує духовий поступ. В послїдних днях князя знов вибрано маршалком шляхти, хоч правительство уживало всяких впливів, аби унеможливити новий вибір.

Міністер внутрішних справ Плеве візвав до себе кн. Стаховича і заявив єму в присутности шефа полїциї, що правительство в будучности не позволить, аби князь і на дальше займав в суспільних справах дотеперішне, радикальне становище. Стахович відповів, що за свої переконаня відповідає тілько перед царем, і не гадає приймати заяви міністра і то еще в присутности шефа полїциї.

Другою особою є князь Ухтомский, основатель банків росийско-хіньского і манджурского і властитель „Петербурґских Вѣдомостей“, котрих редактор, Шелер, займає супротив правительства опозицийне становище і реєструє всї надужитя росийских чиновників.

Міністер Плеве також покликав кн. Ухтомского до себе і зажадав від него, аби зрезиґнував з управителя росийско-хіньского банку, аби зложив управу дневника і до 24 годин усунув редактора Шелера. Князь Ухтомский заявив, що жадань міністра не виконає.

Між населенем панує велике оґірчене, так, що уважають за дуже можливий атентат на міністра Плевого і на ґенерал-ґубернатора в Харкові.

НОВИНКИ.

V. Звіт II. державної ґімназиї в Чернівцях за шкільний рік 1901/2 видав директор сего заведеня Корнило Ковал. Яко вступ звіту уміщена розвідка проф. Юліяна Кобилянського „про виробленя естетичного чутя в ґімназиях.

рудними лицями, довгих, мов драбина, котрі звичайно самодвоє проходжувались по помості.

— Просїть у них поради. Вони так знають ся в Нюйорку, як у власній кишенї!

Ґазда Коґолїн щасливий, що таку відраду знакомість може навязати, все стрібував, аби їм приблизитись. Безупинно слїдив їх на помості, наперав на них на кабіновім ґанку, всяким робом хотїв ступити з ними до розмови. Але ті нїяк не показували прихильности до побратима. Кілько разів ґазда Коґолїн низенько вклонившись приступав до них зі словами: Щасливий добрий день! Перепрашаю за турбуване, лиш того бим рад знати, чи.. — они притьмом відвертались і сердито клекотїли чогось там, певне по анґлїйськи. Нарештї Анґлїйцям наприучилась справа, й запитались в корабельного комісаря, хто то такий, що їм в одно перестає дорогу. Комісар, як такий полудневий людина, що любить пошивати в дурні, з великим довірем пошепнув їм: „Може зачули вже панове тої великої крадїжки, що в Парижі зучилась? Ну, я можу заставитись, що сей чоловік не є нїхто інший, як Ернест, найхитрїйший Парізький детектив, що правдоподібно вже слїдить; але щоби тим успішнїйше дїлати, сирив ся під таку чудацку маску Марсейльского ґазди.“

Американцї не тикали вже більше справи, затиґнулись у кабіну, звідки даремно ждав їх Коґолїн; не виходили навіть тодї, коли корабель прибув до Нюйорку, а подорожні вже всї повисипались на помість. Дармо шукав їх, пропали без слїду-

— Прошу вас, мосіє, де конзулят? Будьте ласкані спровадити мене....

Коґолїн ґазда так вештав блукав по тих безчисленних, однакої форми улицях. Самі нумера на всїх, нїкуди запитатись. Кілько дикунів, а то всї не вміють по французски, тілько по анґлїйски. Потомив ся на смерть, лютий був, близько до розпуки.

Але ось! Кого він побачив?!... Оден Американець з корабля! А бігме він! Хоть перебрав ся, та обголив ся, зараз спізнав Коґолїн ґазда его.

— Щасливий добрий день! Перепрашаю за турбуване, лиш того бим рад....

Але він як стій, обернув ся, й давай в ноги! Але не туда стежка; Коґолїн ґазда за ним! Коли тепер стратить сего з очий, нїколи не найде тут знакомого.... Довгі ноги мав Американець, але й Коґолїн подробував своїми. — Ото було би й гарно! — подумав собі — сесь підоприсвіт так знає Нюйорка, як власну кишеню, та ще й тілько не зробив би чужинцеви, аби мене на добру дорогу виправити?

Дармо втїкав Американець, дармо притулив ся із стїнї, даремно швендав з улицї на улицю, Коґолїн анї на крок не відступив. Вкінци Американець задихаючись передав ся, й сунув в якийсь шинок. Коґолїн за ним: „Щасливий добрий день, перепрашаю за турбуване, лиш того бим рад....“

Американець став мертво-блїдий.

— Цить! — сказав чисто по французски Коґолїнови — не робіть ґвалту! На що галасити? Ходїть, засядемо он там за стіл, та якось порозуміємось.

— То вже гаразд! — подумав собі ґазда Коґолїн, але заким добутись слова, Американець так пропадив.

— Знаю, чого шукаєте в Нюйорку. Скажу вам щире слово. Згодїм ся спокійно.

— Чомуж нї? — сказав наш чоловік в тій думцї, що мова йде о спадщину. — Двоє порядних людий скоро згодять ся.

— Порядний, чи не порядний, а иньше скажу. Дивіть отсю мошонку. Є в нїй пятьдесять тисяч франків. Сли схочете, можуть нашими бути, та ще 50.000 дістанете в тій хвилї, як всядите на корабель, що нинї вечір вертає до Европи.

Згода?

— Дїдько най бери! Прибю.

— Слово честне. А ми, то нїколи не видались!

Ґазда Коґолїн дармо силкував ся нагадати, що є з сим Американцем властиво... Але вже прибив згоді: сто тисяч франків, гарненька сума, та, правду сказавши, вже й Нюйорк став єму нудним.

— Дане слово з обох сторін додержано, згідно честним людям.

Таку спадщину дістав ґазда Коґолїн після свого дядька, що без цента помер в больницї.

Коґолїн ґазда хоть і до нинї не може розмірковатись з сїй справі, але за то его совість тиха, то й то певне — бувало каже —, що тикаєсь скорого розмотуваня справ купецьких.

Американцї не мають на сьвітї до себе рівних.

Переклав *Ґеодор Стрипський.*

По сім слїдує некрольоґ: „Директор Вінценц Фавстман“ проф. Йосифа Бітнера, відтак „Шкільні вісти“. З них вибираємо отсї дати: учительска бібліотека має 3117 томів, 334 пишчків і часописий, 34 мап і 584 образів; бібліотека для учеників має 1065 німецких і **68 руских творів** (Щоби оминути всяке непорозуміне зазначуємо, що се в тій так званій німецко-рускій ґімназиї). Штипендиї брало в сім роцї 12 учеників. „Unterstützungsverein“ сеї школи має маєток в сумі 8571 кор. 45 сот. Число учеників до кінця 1901/02 було 507 і т. 471 публичних учеників а 36 приватистів. Після місць родженя було 88 учеників з Чернівців, 276 з Буковини окрім (Чернівців), 96 з Галичини, 3 з инших австрийских країв, 1 з Угорщини, 3 з Румунії а 4 з Росиї; після матерної мови було 247 Русинів, 161 Німців, 60 Поляків і 3 до инших націй належних; після релїґії було 163 православних з руською викладовою мовою, 94 гр. кат. (Коли православних Русинів є 163, гр. кат. 94 а всїх Русинів взагалї 247, то деж що 10 гр. кат.?) 82 рим. кат., 12 вірм. кат., 10 протестантів і 110 жидів.

Спростоване немалого непорозуміня, яке вирунило ся в новинках послїдного числа. Замість: Заступником управителя руху в Чернівцях має бути після певних вістий др. Гидий, якийсь ческий техник; має бути: Заступником управителя руху др. Ґидого в Чернівцях має бути після певних вістий якийсь ческий техник. А тим є інженер Ромиц з Оломуца.

† Лев Ільницкий професор при тутешній реальній школї умер по довгій а тяжкій слабости у Відни. Покійник належав до тої горстки румуньских професорів при сім заведеню, що не мало причинили ся до винародовленя наших руских дїтий.

Убійство. В ночи з 15. с. м. убив ударами дубової палиці Іван Турчак в Раранчу тамошного господаря Григория Гавриша, коли знайшов его дома коло своєї жінки. Коло 4. години рано надибав его жандарм Михайло Розпґайдо на полю блукаючого, а що він жандармови здавав ся бути підозрілим, то він его заарештував. Турчак признав ся до всього.

Заговір громадского слуги на арештованого. В Заставні стрілив в ночи 13. с. м. о 11. годині в громадский слуга Калинюк до арештованого парубка Михайла Мекетея, котрий вцїлений в груди впав непритомний. Его відвезено до дому а Калинюка до повітового суду.

З усїх сторін.

Рільничі страйки. В Залїщицкім страйкують всї села. Населене поводить ся спокійно, але мимо того староство висвало ескадрону уланів в околиці Тлустого. — В Чортківщинї вибухнув страйк в Озерних, бо селяни не хочуть жати за 12-ий снїп. — В Скалатщинї страйкують майже всї села. — В Брідщинї почин ся страйк в Гаях за Рудою і в Гаях ростоцких коло Залозець. Успіх страйку буде залежати від сусїдних сїл. — З Вороденного повіту пишуть до „Діла“: „20. с. м. (в недїлю) в селї Вовчухах, посїлости д-ра Бика, відбули ся довірочні збори всїх селян (і латинників). Ухвалено страйкувати, доки дїдич не дасть по 2 кор. женцеви і при копаню бульби і не пристане на такий час роботи: робота починає ся пів до 9. рано, а кінчить ся о 7. вечером. На полудне півтора години перерви. Вибрано комітет з 7 людий. — Таке само ухвалили села Долинини і Годвишня. — В инших селах, як Родятичі, Коців, Добрани, і т. д. також кипить, люди готовлять ся страйкувати“. — В львівскім повітї застрайкували селяни в Миклашеві, де посесором є Нїмець Яков Штавфер. Причиною страйку було се, що посесор при виплатї в суботу замість обіцяних 40 кр. денно виплатав лише по 25 кр., а коли одна з робітниць упімнула ся о решту, ударив єї кулаком в груди. — „Галичанин“ доносить, що шкільна рада видалила з Гвилиць учителя Петра Кирилюка за намову селян до страйку. — З Чорткова доносять телеґрафічно, що в сусїднім селї Біла улани мали порубати на смерть чотирох селян.

Треба уміти собі порадити. В берлиньских кругах войскових розповідають собі слїдуючу забавну історию. Пан „фір“ не міг дати собі ради з якимсь однорічником, котрого не міг ніяк научити, щоби він ставав нога до ноги, так як того вимагає прямо войсковий, а однорічний охотник не знав ради на свій клопіт з паном „фіром“, бо хоч і як силував ся стулити ноги до купи, то таки не міг, все сьвітила ся між ними мала шпарка, бо хоч він і не мав так зданих О-ніг, то все-таки они не були зовсїм рівні і мали маленький наклін до згаданої бутви. Недавно тому при екзерцирі каже „фірер“ до однорічника: Слухайте однорічник, я вам щось скажу — і при тих словах виймив срібну монету одномаркову (величини більше меньше нашої корони), вложив єї однорічникови межи колїна та стиснув їх з цїлої сили — я тепер піду, а за пять мінут верну назад. Аби моєї монета була межи колїнами, бо як нї, то буде біда! Однорічник бідачиско змірнував зараз, що не вистоїть так пять мінут. Але що вдїяти? „Фірер“ верне і буде біда! Але від чого голова? Однорічник пішов борзо до неї по розум, здобичив із землї одномаркову монету, що випала єму була з помежи колїн, а коли опісля побачив що здалека надходить фірер вложив межи колїна двомаркову монету. — Ну, однорічнику? — питає фірер вернувши, — чи має ще марку межи колїнами? Ану побачимо! — каже і заглядає межи колїна а побачивши там дві марки усьміхнув ся, моргнув до однорічника: А видите однорічнику, як вже умієте добре держати колїна при купі, так сильно, що аж монету розплескали!

Слота, спека і посуха. Коли у нас лишень слотливий і холодний, панує в Тиролю, горішній Італії і Франциї велика спека. — З Медіолану доносять, що в цїлім краю ненормальна температура. Термометер в тїни показує 38°, що від 20 лїт там не видано. В Триденті нотовано 43° повисше 0. Астрономічна обсерваторня в Марсилії оповіщує, що там термометер переступив 40 степенів, а найстарші люди не затямили такої спеки. Місцеві записки зазначують таку високу температуру лиш раз в 1779 року. — Військова парада в Парижи, з нагоди републиканьскої річниці, скінчилась катастрофою бо 650 вояків потерпіло від сонїчного удару. Перед олїзейською палатою вже по повороті 18 їздців упало з коний. — В Австралії, як пише Standard, оцїнюють шкоду наслїдком посухи на 160,000.000 ф. штерлїнгів. Сложати випалила спека, тож і великий помір на худобу. З 60,000.000 овець вигинуло 37,000.000 і заходить небезпека ще дальших страт.

Викопані скарби. З припорученя сербского народного музея в Білградї розпочато сего року робити около відкопуваня римского міста Vinupasium не далеко села Костеляца над Дунаєм. Розкопки удались, відкопано справдї кілька будинків і знайдено богато цїнних річий. Аж ось сими днями попадено на стару вігнилу бочку, в котрій знайшло ся 88 кільограмів римских міданих гроший, або около 68.000 штук монет. Найстарші з них походять з часів Каракалї і представляють велику вартість.

Мурашки. В Турині упав 7. с. м. формальний дощ мурашків. Вітер надїв їх у воздусї десь з далека в так великім числї, що там упали на землю мов рісний дощ.

Малий фейлетон.

Сергій Канюк.

Старий гробар.

Що дня вставав раненько — дуже раненько, мив лице, упорядковував сухими руками сиве, довге та рідке волосе на голові і, проговоривши отченаш, виходив з хати. Куда він ішов? Куда — між люди в село. Жінки він не мав, бо вже більше двайцять лїт, як поховав єї. Добрі люди годували старця, давали йому одїж, а на пачку тютюну заробляв він собі сам, як міг.

По молитві йшов старенький на цмитар, обзирав кождий гріб з усїх сторін, чи не повалив ся хрест який, чи не запала ся земля на де-якім місцї, а потім повільною ходою пускав ся в село.

„Добра то душа, наш Чорногуз“, говорили селяни.

І правду казали, бо такого чоловіка як наш гробар було пошукати в цїлому селї. Він був церковним братом, довший час паламарем, ба навіть членом громадскої ради.

В недїлю, в сьвято сходили ся до него люди, а вмів він богато говорити: потїшити — порадити. В селї звав його кождий „дїдом“. Нераз чути „Куда ідеш?“

„До дїда!“

„Відкіля йдете?“

„Від дїда!“ і т. д.

У церкві був він при кождій відправі, а як раз заслаб і не прийшов до церкви на Службу Божу, то між людьми настав великий неспокій. Отець духовний зараз спитав ся: „Був хто у „дїда“, чому його нема, певне заслаб“.

По службі Божій мало що не всї ті, що були в церкві, пішли до нього. Жалували його, лїчили, веселили, бо любили старенького, наче рідного батька.

Наш Чорногуз був гробарем. Для кождого, хто вмер, копав він єму широку—глибоку єму, обкладав гріб зеленими пицками, садив у голови деревину, справляв похилені хрести. „Хто обійде їх, пошанує — як не я?“ говорив старий.

Давнїйше був він паламарем, але від коли слабував, не годен уже виповнити тої служби. Але він помагав паламареви у чім лиш може. Тому то не дзвонить паламар нїколи, то дїло сповняє Чорногуз.

А вміє він дзвонити, не знати чи потрапив би хто другий так заграти — засьпівати тими дзвонами.

* * *

Вже вечеріло. Двері від дзвіницї заскрипіли, а по хвилї було чути тяжкий хід старого дїда, що ступав сходами в гору. За часок стало тихо, наче в гробі.

Старенький Чорногуз сїв на лавочцї і задумав ся, а може шептав „Слава во вышних“. О, він уже слабий. Дуже тяжко дїда він сходами в гору, ноги і руки не хотять уже служити. — Він нагадав собі прожиті часи. Був парубок моторний, оженив ся, Бог обдарив его двома дїточками — сином і донькою. Він гадав, що прожиє свої старі дні при своїй дитинї, але Бог хотїв не так. Він поховав жінку, відпровадив до гробу дїтий обоїх і внуків трьох, а сам жив і жив. Слабі кости хотїли би вже спочити, а тут смерти як не має так не має.

Над вечером еще копав він гріб, дуже гірко копав його, а як докінчив, пішов д церкві. Хотїв почувати на дзвіницї, щоб не заспати дома, бо завтра сьвято — велике сьвято, „Воскресенє Христове“. Чи дочекає наш дїд ще одного Великодня? Не знати — не знати. Він вже старий-слабий, сьогодні-завтра попрощає ся в послїдне з древними і знайомими, з цїлим сьвітом.

(Конець буде.)

Надіслане.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ в Іспасї на долїшнім кутї відбудуть ся 2. серпня б. р. о 12. годинї в полудни з дневним порядком: 1. Справоздане з дїяльности товариства, 2. Заснованє крамницї, 3. Зсипок збіжа, 4. Заснованє мужеского хору, 5. Вільні внесеня.

За видїя:

Андрій Трубан Грицькив,
голова.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Бібліотека для суспільних наук. Число 1. **Памяти Михайла Драгоманова** відчит Н. Павлика на вечерницях устроєних в Його честь українською молодїжю у Львові 13. липня 1901 р. Цїль, провідну ідею сеї бібліотеки знаходимо в „Оповістци“ дозученій до 1. числа:

„Бібліотека для суспільних наук“ має на цїли пособити бракови того рода літератури у нас і дати українській інтелїґенциї в гарнім, вишїченім переводї що найкращі і найцїкавіші твори европейського сьвіта не виключаючи розумів ся і оріґінальних праць. Новітнє життє проявляє з дня на день для людини, що думає, все а все нові проблєми, нові задачі до розвязаня а теперішня національна і політична боротьба України, боротьба на життє і смерть вимагає доконче всестороннього обдуманя суспільних питань. Отсе на оправданє нашого видавництва. Мірилом нашим буде все лише вартість твору а не політичне становище автора. Найкраще гадаємо розпочати нашу бібліотеку згадкою про Драгоманова, що мав непоречно мало чи не найбільше впливу на витворенє теперішнього поступового покоління. — Адрес: Лев Когут, Чернівцї, ул. Приватна ч. 4.

Посмертна † оповістка.

Остап Терлецкий, колишний голова віденьскої „Січи“, один із проводирів молодежи нового напряму в сімдесяти роках минушного столїтя, чоловік дуже здібний і працьовитий, незвичайно чистого характеру, помер у Львові в 51-ім роцї житя. Покійник займав ся історією і писав в сім напрямі.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 23. липня. Сегодня почало ся трете читанє автономічного цлового тарифу, котрий покінчить ся около 10. серпня.

Берлин, 23. липня. Великої дефравдациї, бо спроневірив 54000 марок, допустив ся Фридрих Вагнер, урядник морскої торговлї.

Париж, 24. липня. Вечером відбула ся тут велика демонстрация против замкненя конґреґацийних шкіл, при чім зчинили ся незначні бійки. Богато заарештованих. Дневники доносять, що одного сьвященика тяжко ранено ножем. — „Martin“ доносить, що число конґреґаций, котрі не признають циркуляра Комбеса, після депеш насїлих до міністерства внутрішних справ, дуже мале. — Задля нового закона в справі товариств пиванд рушало 800 монахинь з Портиє до Альзациї.

До Вп. П. Т. Учительства.

Заряд папірнї
тов. „Рускої Бесїди“ в Чернівцях
(улиця Петровича ч. 2)

звертає увагу Вп. П. Т. Учительства на свій

СКЛАД ПРИБОРІВ
шкільних
до писаня і рисованя,

котрий доповнила найлїпшим товаром з первородних фабрик, а що спровадила весь товар в дуже великій скількости, проте буде в змозї продавати его по значно дешевших цїнах як де инде.

Іменно поручає: **зошити, нотеси, оловцї, пера, чорнило** в ріжних красках, **бібулу, крейду, таблички, губки, лїнії, фарби** і т. п.

Потрібні ДРУКИ шкільні

на найлїпшім канцелярийнім папери, в мовах: рускій, нїмецкій і влоскій, а все те дешевше і лїпше як де инде, отже певний я, що наше Вп. П. Т. Учительство не піде шукати висше згаданих предметів у чужих, лиш удасть ся до нашої Папірнї „Рускої Бесїди“ а тим самим зазначить свій патріотизм, скріпить істнованє сеї одинокої рускої папірнї, котра й на се заснована аби дати спромогу нашому Вп. Учительству дешевого купна, та надїлити Єго добрим товаром а що найважнїйше при більших закупнах давати значний рабат.

З глуб. пов. **В. Скворский**,
управитель папірнї.

Справоздане касове „Руской Каси“

за місяць червень 1902 року.

А) приходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця прибуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
61	50	1. На фонд резерв. загальний	77	95	139	45
4	50	2. На фонд резерв. товар.	10,79	27	1,083	77
3,431	50	3. Вложено паїв	673	—	4,104	50
34,341	26	4. Вложено вкладок щадн.	6,984	71	41,325	97
10,707	81	5. Звернено пожичок на скрипти	814	10	11,521	91
10,321	76	6. Звернено пожичок на векслї	2,522	27	12,844	03
3,178	12	7. Побрано відсотків	352	56	3 530	68
921	61	8. На адміністрацию побрано	412	77	1334	38
387	28	9. Побрано коштів спору	10	—	397	28
—	—	10. Кредит банковий	6,000		6,000	—
63,355	34		18,926	63	82,281	97
3,404	78	— Готівка	5987	91	3404	78
66,760	12		24,914	54	85,686	75

Б) Розходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця убуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
—	—	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	—	—
—	—	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	—	—
781	98	3. Виплачено паїв	65	30	847	28
18,548	12	4. Виплачено вкладок щадн.	5,734	56	24,282	68
22,180	—	5. Дано пожичок на скрипти	2,050	—	24,230	—
18,512	—	6. Дано пожичок на векслї	1,800	—	20,312	—
204	67	7. Виплачено відсотків	1,457	92	1,662	59
338	06	8. Виплачено коштів адміністрациї	58	10	396	16
22	87	9. Виплачено оплат скарбових	16	10	38	97
—	—	10. Розділ чистого зиску	3,597	57	3,597	57
167	51	11. Виплачено коштів спору	7	41	174	92
17	—	12. Видано на інвентар	—	—	—	—
—	—	13 кредит банковий	6,000	—	6,000	—
60,772	21		20,786	96	18.559	17
5,987	91	1. Готівка (Сальдо)	4,127	58	4127	58
66,760	12		24,914	54	85,686	75

В місяци червни вступило 6 нових членів, з паями декларованими на суму 240 К. уплатили дійстно 208 К. — с. Виступив 1 член з паєм на 45 К. 90 с.

Волод. Могильницкий, касиер.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришени зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць червень 1902 р.

I. Стан довжний.

1. Уділи членьскі		К	23,739·46
2. Фонд резервовий		„	4,284·93
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	41,325·97		
разом	93,406·83		
в) виняти в часї від 1./1 1902 до 1./7. 1902	24 282·68		
Позістає з кінцем червня		К	69,124·15
4. Довг банковий		„	8000·—
5. Біланесове сальдо		„	2684·86
		„	107,833·40

II. Стан чинний.

1. Пожички уділені на скрипта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) уділено вчасї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 44,542·—		
разом	„ 123,245·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 24,365 94		
Позістає з кінцем червня		К	98,879·31
2. Готівка в касї дня 30./7. 1902		„	4,127.58
3. Цінні папері		„	1,200·—
4. Біланесова вартість інвентаря		„	820.20
5. Сальдо процентів		„	1,868·09
6. Сальдо коштів адміністр.		„	938·22
	Сума	„	107,833·40

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902 вступило нових 63, виступило 10, лишає ся членів 436 з декларованими уділами на суму 27,040 к. і дійсно виплаченими на суму 23,739 к. 46 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5% Дивіденда від уділів 6% (оден уділ виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок уділюваних $6^1/_2$%

Волод. Могильницкий, касиер.

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

- - Чернівцї - - улиця Руска ч. 8.

- - Чернівцї - - улиця Руска ч. 8.

поручає свій

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ріжнородних ГОДИННИКІВ

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлений Remontoir, накручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталений „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлений Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлений годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунціронаний ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans“ і „Barok“ від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

- - За кожде купно і репарацию ґарантує ся. - -

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої стали, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном, дуже легні, добре рубають гірску траву. — Хто заплатить 5 кільограмів кіс, отримає даром одну косу і один камінь до остреня. — Родаки! Коєїть зоїми косами, то найлучший з сьвіта; косами ними, заощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх агентам: 50 жидівских кіс не стоять одної анґлїйскої!

Довгота кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку з каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кілову посилку іде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої стали, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути їх в руках. Хто замовить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна на один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої стали. За 35 мінут можна обголити і 30 найтвердїйших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Безьлїйскі камені до брити по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до бараболь, кукурузи і всякої ярини, з найтвердїйшої анґлїйскої стали, не загинають ся ані в найтвердїйшій землї, штука **1** кор.

Брусаки до остреня кіс по **50** сот.

Маю також на складї **кишонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., а ґаранцию даю на 10 лїт.

На вище замовлени треба прислати 2 кор. задатка, бо инакше не вишлю ся. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляти, щоби не тратити гроший на письма і карти. — Адрес:

Александер Копач,

в Струтинї вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї

Друкарня „Руской Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

З друкарнї товариства „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 83. Чернівцї, недїля дня 14. (27.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Відозва.

Милі Братя!

Ви знаєте, яка сумна недоля тисне нас буковиньских Русинів все і всюди. Серце кождого здоровомислячого чоловіка мусить болїти, коли зважить ся, що власне корінний, найчисленнїйший нарід на Буковинї як раз таку зовсїм невідрадну, гірку долю мати мусить. Самі нарікання, плачі тут не поправлять лиха, противно, з кождим бо новим часом бачимо, що наступають нові чим раз грізнїйші удари. Колись то були на Руси ще гірші часи, та Русь довго держалась кріпко.

Проливши однак свою лицарску кров до послїдної каплї, знесилилась від многих тяжких борб і мусїла наконець морально й матеріяльно підупасти, а той упадок ми і тепер ще відчувати мусимо. Але провидїнє боже не хоче нашої згуби, хоче, аби ми ся здвигнули. До нашого здвигненя треба однак много сил і працї, а в нас тих сил ще дуже мало, маленько. Не доста того, ті сили ще й розкинені, а варто би їх злучити, з'єдинити до купи. Таку гадку злуки поклали собі власне ми, серетскі Русини. В серетскім повітї вправдї є найріжнороднїйші народи, але все таки руского найбільше. Що з того, що его найбільше, коли він не має значіня, бо він темний, непросьвічений. Є у нас і школи народні, є вже й кілька читалень, але те все ще за мало; нам треба й висших шкіл. Ми маємо й висшу школу, маємо ґімназию в Серетї; та що з того, нам мало хісна з неї, бо в нїй дуже мало знайдемо наших руских дїтий. Нарід, не чуючи примусу і не цїнячи науку як треба, утягає ся від посиланя своїх дїтий до ґімназиї. Заміжний думає, що ще виживить дїтий вітцївский маєток, тож не конче єму школи; убогий знов рад би посилати, та не достає єму до того потрібних средств. Ся послїдна обставина застанила нас власне до утвореня тимчасового комітету приготовляючого, котрий то задумує вже з початком наступаючого року шкільного заложити в Серетї бурсу для руских бідних школярів. Конечність і важність такої бурси чейже нїхто не заперечить. Она у нас тепер дуже на часї. Однак не знати, чи схотять серетскі Русини єї удержувати. То важне питане рад-би власне комітет в купі зі всїма членами філїї тов. „Руска Школа“ на головних зборах докладно обговорити. Пожадано би отже було, аби на згаданих зборах явило ся поважне число так інтелїґенциї, як і селяньства. Треба порати ся, бо працї ще много, а часу мало.

Маємо отож честь всїх а всїх щирих Русинів запросити на згадану нараду до Серету на 1. серпня с. р. до тамошної народної школи і надїємось, що нам нашої просьби не відмовите.

Серет, 20. липня 1902.

За тимчасовий комітет приготовляючий:

В. Солонар, Ілля Лакуста,
Ол. Одовічук.

Буковиньский сойм.

В середу пополудни радив сойм над справозданем краєвої шкільної ради про стан народного шкільництва в роцї 1900/1.

Комісия соймова одобрила справоздане і ставить резолюциї 1. завізвати правительство, аби воно управильнило вакациї так, щоби частина єї припадала на час найважнїйших робіт господарских; 2. завізвати краєвий видїл, аби на слїдуючій сесиї предложив нарис закону о управильнене учительскої платнї, котра би відповідала вимогам часу; 3. жадати від правительства державного додатку до шкільного фонду краєвого; 4. завізвати краєвий видїл, аби по можности вже на слїдуючій сесиї сойму предложив начерк дисциплїнарного закону для учителїв народних; 5. завізвати краєвий видїл, щоби предложив начерк закону про заснованє шкіл видїлових на Буковинї; 6. жадати від правительства розширеня волоских паралельок при Сучавскій ґімназиї на висші класи; 7. жадати від правительства, щоби перетворити волоскі і рускі паралельки черновецких ґімназий на самостійні ґімназиї; 8. щоби основано волоску ґімназию в Кимполунзї; 9. щоби приготовляючу волоску клясу при Сучавскій ґімназиї подїлено на два відділи; 10. щоби отворено нїмецку приготовляючу клясу для сїльских дїтий при однїй з буковиньских ґімназий; 11. щоби з роком 1903/4 в серетскій ґімназиї отворено 5. клясу; 12. щоби взяти під розвагу отворенє низшої реальної школи в Сучаві; 13. щоби стіпендиї питомцїв учительскої семинариї в Чернівцях передано бурсам (рускій, волоскій і нїмецкій) в Чернівцях, котрі би за те удержували питомцїв і 14. щоби переведено цїлковите управильненє науки польскої мови і релїґії в бук. школах.

Перший забирає слово президент краю, обіцюючи, що спирати ме єї жаданя сойму, розуміє ся, з рівномірним узглядненєм обох народів, Волохів і Русинів.

Дебата, що вивязала ся опісля, тривала до півночи. Межи иньшими промовляли остро Ник. Василько і Стоцкий проти протеґованя Нїмцїв на кошт Русинів і Волохів; обі промови подамо після стенограмів. З волоских послів заклин др. Вольчиньский іменем клюбу, що вони своє жаданя предложили президентови в короткій дорозї і надїють ся їх узглядненя в імя рівноправности і волоского народу. Посол Янку де Фльондор заявив, що не вдоволяє ся, щоби у висших клясах ґімназий учили лише латиньскої мови по волоски, як се задумує ряд, така концесия то нїчо. Посол Штранхер критикував остро, особливо лихий стан шкільних будинків. На остаток принято внески комісиї.

На засїданю з дня 25. липня с. р. заінтерпелювали посли Юрій барон Василько і тов. краєвого президента в справі виступу старости радовецкого Патака і посла до ради державної дра Фльорі Лупула на краєвих учительских зборах в Радівцях, де староста Патак сказав, що він є „щирим приятелем учителїв, що він се своє ста-

---

Авґуст Штріндберґ.

Дитя.

Його батько умер скоро і він виріс під опікою матери, двох сестер і кількох тїток. Брата не мав жадного. Мешкали в своїх добрах глубоко в Седерманляндиї, а навруги не було жадного сусїдства, з котрим можна би жити. Коли мав шостий рік, дістав враз зі сестрами губернантку а рівночасно приняли до дому й малу своячку.

Спав в тій самій кімнатї, що й сестри, іграв ся тими самими забавками, купав ся враз із ними і нїколи не прийшло йому на гадку, що належить до иньшого рода, як вони. Старші сестри дали в короткій йому пізнати своїх рук та стали ся його учителями та тиранами.

Був сильним хлопцем, але цїлий час окружений за великою вїжностию, став ся в кінцї збабілим та безрадним.

Одного дня спробував зробити прогульку враз з сельскими дїтьми. Удали ся до лїса, там лазили по деревах, вибирали гнїзда та кидали камінцями за синїрками. Фрітйоф був щасливим, неначе той, що утїк з вязниці; тому й пошістав з ними через полудне. Хлопці збирали черниці та купали ся в озері; се був перший дїйстно щасливий день в його житю. Коли вечером прибув домів, то цїла хата була в заворушеню. Мати була нещасливою та дуже зажуреною і цїлком не укривала своєї утїхи, що його знова побачила; тїтка Аґата, стара панна, що властиво заряджувала цїлим домом, була противно шаленою. Такий поступок треба конечно покарати! Фрітйоф не розумів, в чім полягала провина, але тїтка позістала при своїм, що непослух є провиною. Боронив ся, що йому нїколи не заказували з сельскими дїтьми бавити ся. І сего дїйстно не було, бо щось такого мізному й на гадку не приходило. Але тїтка поставила на своїм і завела його перед очима матери до свого покою, щоби там почастовати його різґами. Мав вісїм лїт та був сильним і добре збудованим хлопцем.

Коли тїтка стала розпинати його сподні, опановав його встид, віддих запер ся в гортанцї й його мале серце било ся сильно. Не кричав, а тільки дивив ся остро дивним поглядом на стару панну, що тепер просила його майже підхлїбним голосом, аби був слухняним та не супротивляв ся. Але коли тепер відкрила його тїло, опановало його так страшне чувство встиду та люти, що підскочив та став вимахувати вокруг себе руками. Здавало ся йому, що щось нечистого, щось невияснено ворожого бє від тої женщини, супроти чого його встид супротивляє ся.

Але тїтку опановала дїйстна бішеність. Вона кинула ся на него, вивернула на крісло, підтягнула сорочку і стала бити. З початку кричав зі злости, бо се не болїло його, судорожно вимахував ногами, щоби увільнити ся, а опісля успокоїв ся нагло.

Навіть коли стара перестала бити, лежав.

„Встань,“ проговорила безвиразним, зломаним голосом.

Встав і став на неї дивити ся. Одна половина її лиця була блїда, друга червона, очи палали мрачним огнем а цїла трясла ся. Хлопець дивив ся на неї тим поглядом, яким споглядаємо на лютих зьвірів. І зі сьмішним усьміхом, неначе би чув ся сильнїйшим через те, що вона його понизила, кинув її слово „дїдько“, яке недавно научив ся від дїтий. Потім зібрав свої річи і вибіг до матери, що з плачем в їдальній сидїла.

Хотїв поскаржити ся її, але вона не важила ся його потїшити; тому й побіг до кухнї, де служницї погостили його родзинками зі шафи.

Від того дня не спав уже враз зі сестрами, але його перенесли до спальнї матери. Для нього було се нудним та неприємним. До того вставала мати кілька раз в ночи і в своїй занопадливости накривала його за кождим разом, се пероривало його сон і він відповідав на її питаня, помимо того, що се було для нього добрим, невесело.

Нїколи не сьмів вийти з дому, аби вперед тепло не убрати ся, а мав тільки шевкових шалїв та хусток, що й вибрати приходило йому тяжко. А если коли потайком викрав ся, то не обійшло ся без того, аби хтось не закликав його з вікна, щоби повернув та дещо на себе натягнув.

Забави сестер стали його нудити. Кидане цилкою не відповідало його мощним раменам, що — хотїли видати уже камінє. Злостило його бавити ся нужденним крокетом, що не вимагав анї тїлесної анї душевної сили.

А потім мати все над каркою губернантку, котра говорила до него по французьки а він відповідав її по шведськи. Його стала опановувати глуха ненависть проти свого власного істнованя і проти свого окруженя.

Безженальний спосіб, в який відносили ся женщини в дома взглядом него відчував він рівнож яко легноважане і в нїм виростало чувство відрази. Одна, що мала для нього вигляд, була його матір, котра казала поставити параван коло його ліжка. Вкінцї сталась кімната служниць його замком, там витали його найрадше. Тут міг від часу до часу почути річи, що могли набудити цїкавість хлопця, але для нього не було се тайною. І так зайшов він одного разу туди, де служницї купали ся. Ґувернантка стала кричати, але він не міг поняти, чому і став вести — з дївчатами (розною), що купали ся голі. То не робило на нього жадного враженя.

Так ріс і став молодцем. Мусїли взяти учителя, що мав його учити ґосподарства, бо-ж Фрітйоф мав обняти колись управу дібр. Нашли якогось старця, що був обв'яний пієтизмом. То цїлковито не було приятне товариство для молодого чоловіка, але все таки було се для нього лучшим ніж вперед. Але учитель діставав що дня та що години тільки інструкций, що в кінцї став ся чистою тубою.

З шістьнайцятим роком поблагословили Фрітйофа, дістав золотий годинник і дозвіл їздити на конї; але ходити зі стрільбою до лїса — о чім то так снив — ще не вільно було. Вправдї не грозили йому жадні ріґи від дїдичного порога, але боян ся материних сліз. Все-ж таки був дитиною.

Але ріс і мав уже двайцять лїт. Одного дня був в кухнї і приглядав ся кухарцї, як вона чистила рибу. Була гарною молодицею з чудовими чертами лиця. Став з нею зачінати ся і глежив руку за її обшивку.

пописко нераз зазначив супроти учительства свого повіту і що **лайдаком** мусів би бути той, хто був би иньшої думки". На тих самих зборах мав і др. Фльора Лупу промову, в котрій образив соймових послів, кажучи між иньшим, що для таких „дрібниць", якими є реформа виборча і регуляция платні учителів, „**пожираючі дісти панове**", що їх звичайно звуть також **посламй**, не мають часу, а займають ся марними річами, **політичним шахрайством** і т. д.

На се відповідає краєвий маршалок **Лупул**, що він на жаль не має ніяких средств, щоби дати соймови сатисфакцию, але він переконаний, що такі тяжкі, нічим неоправдані закиди вже самі собою засуджують ся, а то тим більше, що перед кількома днями сойм дав прецінь явні докази, як дуже єму интерес учительства і школи лежать на серцю.

Дальше інтерпелював краєвого президента Юрій бар. **Василько** в справі бергометских циганів, що удали ся до президента з просьбою о поміч против дідича (бар. Василька), що їм мав заподіяти нечувану кривду, „прігнавши їх з Бергомету, попаливши їх хати" і т. д. Президент **Бурґіньон** заявляє, що він поступив собі тут лиш так, як наказують єму закони, а врештою тішить ся, почувши від самого бар. Василька, що ціла справа вже залагоджена і що циганьскі родини, винявши трьох бунтівників, приняті назад на свої оселі.

Потім пос. **Чунтулик** реферує про видатки на краєвий шпиталь. Посол др. Стоцкий підносить, що деякі громади такі бідні, що они зовсім не в стані поносити кошта за лїчене своїх громадян в шпиталю, отже ставить внесене, щоби дотичний закон з року 1869 в користь тих громад змінити. Посол **Левицкий** попирає то внесене, однак внесеня референта сойм приймає без ніякої зміни.

Посол Янку де **Фльондор**, реферуючи про господарку полониньску і про вандрівних учителїв на Буковинї, ставить внесене, щоби сойм над справою тих учителїв покищо перейшов до дневного порядку, а замість них ухвали заснованє низших ставок рільничих. По довшій, оживленій дебатї, в котрій посол др. **Стоцкий** з цїлим натиском домагав ся вандрівних учителїв, резолюциї референта принято без всякої зміни, почім засїданє перервано до 5. год. пополудню.

Закон

про пенсиї народних учителїв на Буковинї.

Новий закон про пенсиї учителїв, який бук. сойм ухвалив сеї середи звучить:

Артикул I.

§§ 56, 63, 68, 71, 72, 73, 76, 78 і 80 закона з дня 30. січня 1873, в. к. з. і р. ч. 10 перестають обовязувати в їх дотеперішній стилїзациї а мають звучати:

§ 56. Перенесенє сталого або провізоричного учителя або підучителя, загалом такої учительки чи підучительки в стан супочинку висказує краєва рада шкільна, скоро дотична учительска особа неспосібна до виповнюваня своїх обовязків ізза надто поступившого віку, ізза тяжких тїлесних чи душевних хиб, або ізза иньших узглядненя гідних обставин.

Се може наступити на просьбу дотичної особи або й без такої просьби з уряду.

Але учительскі особи, що мають 60 лїт житя а 35 лїт служби важної до вчисленя, можна спенсіонувати і без доказу їх нездібности до служби.

Учительским особам, що по кваліфікацийнім іспитї покінчили 20 лїт служби, можна зачислити в пенсию і два роки служби, які відбули перед іспитом кваліфікацийним яко самостійні учительскі сили.

При обчисленю лїт служби числить ся части року, що виносять 6 місяців або більше, яко повний рік служби.

Скоро кого віддалять в дисциплїнарній дорозї із служби, тодї не має права до пенсиї, хоч-би і були услівя до того.

§ 63. Тим, що підчас перенесеня в стан супочинку скінчили 10 років важної служби (§ 61), належить ся річна пенсия, що по 10 важних лїтах служби виносить 40% а за кождий дальший рік служби аж до 25. року служби включно по 2 проц., а від 26. до 35. року служби ключно по 3 проц. важної річної платнї.

При тім нема ріжниці, чи частина сеї служби припадає перед важностию сего закона чи нї.

Учительскі особи, що в наслїдок недуги або тїлесного ушкодженя, яке не причинили собі умисно, стали ся неспосібними до служби, трактує ся, хоч-би вони ще не мали 10 лїт але що найменьше 5 лїт, так, як коли-б дійсно закінчили 10 лїт служби.

§ 68. Коли померший мав уже право до пенсиї, то вдовиці належить ся замість відправи пенсиї, що виносить для удовиці підучителя або провізоричного учителя по 10 роках служби 400 кор., по 20 роках 500 кор.; удовиці сталого учителя по 10 роках служби 600 кор., по 20 роках 700 кор., а по 30 роках 800 кор.; а вдовиці по сталім надучителю або управителю школи по 10 роках служби 600 кор., по 15 роках 700 кор., по 20 роках 800 кор. а по 30 роках 900 кор.

Удовиці по учителях, що вже мають пенсию їм сей закон став обовязувати, дістануть підвисшене своєї пенсиї о 25%; але їх пенсия не сьміє нїколи виносити меньше як 400 кор.

§ 71. Кождій дитинї померлого, яку удовиця, що має право до пенсиї, мусить утримувати, належить ся додаток на виховане і має виносити для кождої дитини пятину пенсиї, яка належить ся удовиці, але сума додатків на виховане усїх позісталих дїтий померлого не сьміє перевисшати квоту пенсиї признаної для удовиці.

§ 72. Додаток на виховане кождої дитини устає з окінченим 24. роком житя або з днем скорчого забезпеченя.

§ 73. Сироти без батька і матери мають, о скілько вони не закутані або що не покінчили 24. рік житя, на випадок § 67. право до такої самої відправи, яку би дістала була вдовиця, а на випадок § 68. до половини пенсиї, яку вдовиця побирала або яка після § 68. би їй належала ся.

Коли-б однак сума додатків на виховане, яка би належала ся вдовиці після § 71., перевисшала квоту пенсиї сиріт, то належить призначити після голов надвишку яко додаток до пенсиї сиріт і то з тим, що з кождоразовою утратою права одної дитини на побираня додатку віднадає квота додатку на виховане, яка на неї припадає.

Пенсия сиріт враз із додатками не сьміє на жаден спосіб перевисшати пенсию вдовиці, яка належить ся після § 68.

Постанови сего § важні також для сиріт по учительках, коли вони не побирають по батькови пенсиї із скарбу державного чи з якого публичного фонду.

Біжуча нормальна пенсия вдовиці і дїтий по учителю не сьміють разом перевисшати квоти, яка належала ся або була би належала ся єму після припису яко пенсия.

§ 76. Тим, що остали по учителю, котрий помер в активній службі або на пенсиї, а також сиротам по такій самій учительці належить ся попри всю прочу законну пенсию на покрите видатків ізза недуги і похорону посмертний квартал в сумі потрійної місячної платнї, яку померший чи померша побирали при кінци яко платню або пенсию.

Вдовиці і сироти по учителях, що померли в активній службі, мають право користати з їх кватирі ще чверть року або побирати кватировий додаток, який належить ся за найблизший речинець побераня.

§ 78. Посмертний квартал належить ся вдові або, коли-б єї не було, законному потомству померлого.

А коли-б і єго не було, то краєва шкільна рада може позволити запомогу аж до квоти посмертного кварталу таким особам, що зможуть доказати, що вони обходили померлого перед смертию або покрили з власної кишенї видатки на похорон.

§ 80. Всї учительскі особи, котрі, зложивши іспити кваліфікацийні, одержали місце учителя або підучителя стало чи провізорично, обовязані платити до пенсийної каси 10 проц. першої річної платнї важної для пенсиї в 12 місячних ратах і третину кождого пізнїйшого підвисшеня платнї, службового або функцийного додатку, а крім того річно 3% річної платнї, важної для пенсиї.

В часї законом призначенім до уплати 10-процентової належитости від першої річної платнї, взагалом третини кождого дальшого підвисшеня не платить ся 3-процентової належитости, коли вона меньша, а противнім разї платить ся 3-процентову належитість замість прямих належитостий.

Артикул II.

Сей закон, котрий має перепровадити Мій міністер осьвіти і віроісповідань, починає обовязувати з днем оповіщеня.

Політичні вісти.

З австрийских соймів.

В ческім соймі розпочала ся оподї розправа над буджетом на рік 1902. Всеїмець Брон (Brohn) осьвідчив, що Нїмцї занимають позакраєве, вседержавне становиско і що тому допоминають ся забезпеченя своїх окремих прав в державі. Пос. Бернрайтер (з нїм. лїбер. вел. пос.) осьвідчив, що стоїть на становиску дра Кербера що до первородної ваги справ економічних і що тому залагода ческо-нїмецкого спору лежить в інтересї загалу. Спори язикові і національні треба скоро залагодити і лишити їх опісля на боцї. Пос. Маркоз з нїм. стор. людового заявив, що єго сторонництво стоїть на становиску національної автономії та домагає ся подїлу Чехії на округи нїмецкі і ческі. То само заявив також нїмецкий лїберал пос. Шікер. Дискусия буджетова тревае дальше. — В стирийскім соймі ведуть клерикали против виборчої реформи свою обструкцию дальше. На оподїшнім засїданю опустили греміяльно сойм, в наслїдок чого не стало кваліфікованої більшости до ухвал. Головна причина обструкциї клерикалів — безпосередні вибори і тайне голосованє. — Комісия виборча каринтийского сойму внесла оподї до палати внесенє на реформу виборчу з заведенем куриї загального голосованя. Після того проєкту сойм мав би складати ся з 43 вибраних послів, в тім числї 10 з куриї панів, 14 з міст, 15 з дрібної селяньскої посїлости і 4-ох з куриї загального голосованя. Против проєктови підносять опозицию нїмецкі клерикали і Словінцї.

Заворушеня на Балканї.

На інтервенцию Австро-Угорщини і Росиї турецке правительство поробило кроки в цїли управильненя відносин в вілаєтах: Косово, Янїна і Сальоніка. Відповідне іраде султаньске появить ся сими днями. Інтересовані круги надїють ся, що зарядженя султана будуть дійсно переведені і що се закінчить безнастанні заворушеня в Македонії і Альбанії. — Ватага арнавтів напала монастир в Весокі-Деканї і зажадала від монахів 3.000 лїрів, грозячи, що в противнім случаю підпалять монастир і вимордують монахів. Жадану суму монахи сейчас зложили. Сербский посол в Царгородї поробив в сїй справі енергічні кроки.

Коронация Едварда.

Коронация анґлїйского короля не відбуде ся 9. серпня, бо лїкарі боять ся, аби через участь короля в коронациї не наступила рецидива.

Боротьба з роялїстичними інтриґантами у Франциї.

Боротьба правительства з роялїстичною аґітациєю тревае в Парижи дальше і принимає що раз то острійші форми. Роялїстична праса і клерикали підбунтовують всюди нарід та викликують поважні демонстрациї. Такі демонстрациї

„Пане Фрітйоф, будьте добрими" просила дївчина.

„Таж я добрий", мовив Фрітйоф і став ся вдїчливим.

„Нї, Йсусе Христе! а як би так хаснава панї надійшли!"

В тій самій хвилї перейшла мати Фрітйофа попри отворені двері від кухнї, обернула ся та вийшла на подвіре.

Фрітйоф використав ситуацию і зник до своєї кімнати. — — — —

Наняли нового огородника а іменно узяли дальш в своїй мудрости ожененого. Але нещасте хотїло, що той огородник уже від так давна був жонатим, що плодом його женитьби була любо, дорослa дївчина.

Пан Фрітйоф найшов в коротцї красну цьвітку між иньшими рожами огорода. Усю ачливість, що її посїдав, звернув тепер взглядом молодої дївчини, що красна собі виросла та троха образованою була. Тепер ходив часто до огорода та розмовляв довго з нею, коли вона коло грядок клячала, або збираючи цьвіти по огородї ходила. Але взглядом него була вона гордою і се збільшило його жажду.

Одного дня їхав він, як звичайно, лїсом із отвореними очима сина о її статуї, що видавала ся йому совершеньством. Бажав здибати її ту на самотї, без сьвідків, без боязни, щоби не забудити тим чиєї неохоти. А той сон-мріа взяв в його розгорячений фантазиї такі розмири, що житє без неї видало ся йому марним та безцїнним.

Кінь ступав у вільних віжках крок за кроком по дорозї а його їздець, що потонув в гадках, сидів в сїдлї. Нагло побачив Фрітйоф щось ясного поміж деревами і дочка огородника виступила перед ним. Зісїв з коня та поздоровив її; опісля ішли попри коня та говорили між собою. Говорив ріжними словами о своїй любві, але вона усе те відпирала.

„Чому-ж маємо говорити о тім, що неможливе?" промовила.

„Що-ж є неможливим?" поспитав нагло.

„Неможливим є для мене бідної дївчини стати ся жінкою богатого та красного панича".

Фрітйоф зауважив, що замітка є справедливою та чув, що се його забиває. Його любов була без краю, але видів також, що се є неможливим її впроваджувати між ту череду, що стерегла його маєток та добро і котра без сумнїву отто маленьке його сарна роздерла би.

По тім роздумуваню віддав ся цїлком тихому мрачному розчарованю.

В осени випровадив ся огородник з незвістних причин. А Фрітйофа не мож було через шість недїль потїшити, бо він стратив свою першу й одиноку любов; уже більше нїколи не мав любити. І так минула осінь.

Десь около різдва поселив ся в околицї новий лїкар, а що тїтки цїлий час хорували і його часто завпивали, настали між тими двома домами зносини. Між його дїтьми була також і виросла дївчина і не тревало довго а Фрітйоф залюбив ся в нїй аж по ухо. З разу встидав ся, що став ся невірним першому огневи — любві і тому видумав нову теорему, що любов мусить бути чимсь неособистим, позаяк предмет (м о ж е) змінити.

(Дальше буде).

відбули ся вже в Рензен, Фуе, Він і и. місцевостях на провінциї. Небавом має наступити замкнене 73 шкіл законних а праса націоналїстична і клерикальна заповіла з того приводу дальші масові демонстрациї. — В Ле-Ман і Люґдунї демонстрациї з причини замкнени законних шкіл прибрали небезпечну форму. Підбунтовані темні маси напали на префектів і комісарів та їх чинно зневажили. В Безін в Вогезах не можна було навіть перевести замкненя школи, позаяк маси виступили узброєні в сокири і коли та заняли гріяне етапонвско. — Передвчера видалило правительство з границь Франциї княгиню Орлеаньску з причини вимірених против держави роялїстичних аґітаций.

Революцийний рух в Македониї.

Прибув до Софії по однорічній неприсутности президент революцийного македоньского комітету, Борис Сарафов. Сарафов осьвідчив, що єго приїзд означає наближене рішаючих революцийних подій в Македониї.

Африканьский мир.

До Льондону приїхав бурский полковник Шіль. Він заявив, що мир в Африцї зависить від того, як Анґлїйцї переведуть услівя мира. Коли схочуть накинути Бурам анґлїйский язик, то мирови в Африцї загрозить велике небезпеченьство. — Король згодив ся на установлене окремої комісиї, котра розслїдить акта ріжних вироків военних судів і ореке, чи деяких вироків не буде мож злагодити, або цїлком знести. — На бенькетї в честь Боти Делярей запевнив, що мимо утрати независимости, Бури не виречуть ся своїх традиций.

Правительственна кріза в Сербії.

Президентом скупштини вибрано великою більшостию п. Саносва против кандидата правительственного. Супротив того кабінет подав ся до димісиї.

Київ жертвою ураґану.

„Діло" пише: „Мати городів руських", „золотоверхий" Київ, серце Руси-України і огнище тисячлїтної культури, сьвідок великих історичних подій і подвигів руского народу — пав жертвою страшного ураґану і воздушної труби, полученої з великим хмароломом. З коротеої депеши, яку ми подали у послїднім числї, годї було в першій хвили закончати про безмежні розміри страшної катастрофи.

Нинї, по довших депешах і донесенях ріжних часописів, можемо сказати, що стара наша столиця виглядає гірше, ніж коли по нападї Татарів. Депеші описують катастрофу перераженчими красками...

Буря прийшла нечайно, наче грім вдарила на місто з скаженим розмахом. Хмароломи з воздушною трубою наробили величезні шкоди, котрих на разї годї обчислити. Сотки жертв в людях, сотки домів в розвалинах. Плач войк, нарка загальна. Людність, що упіла перед катастрофою, утїкає з міста, панує розпука. Дніпро виступив з берегів, улиці позаливані, засипані намулом. Vis maior, котрої ніхто анї передвидїти, анї уникнути не міг. Найгарнїйша улиця, Хрещатик, що розділює Печерск від старого Києва, де находять ся величезні склади і маґазини, формально спустошена. Нинї все знищено, на улицях румовища. З Печерскої Лаври поспадали хрести, з Софійского собору завалила ся вежа, а площа, на котрій стоїть памятник Хмельницкого, представляє страшний образ знищеня. — Буря а з нею і злива прийшли так нагло, так не надїйно, що о ратунку не було що і гадати. Щож зрештою і могла би людска сила против страшної сили природи? Ураґан лютив ся з цїлою фурією. З домів зривав дахи, з церков хрести, розкидав на всї боки а ніс ся скоро як грім. Спустошене началось на внешних кунктах міста, почім злива довершила свого в долїшних. Володимирский спуст знищений, Подїл, часть міста над Днїпром положена, заливаний, каплиця св. Володимира замулена, пристань на Днїпрі знищена. Одним словом, місто, що ще вчера славилось богацтвом і добробитом, представляє нинї руїни, образ знищеня. Сто пятьдесять домів в розвалинах, висше 100 осіб погибло, комунїкация в місті і з дальшим сьвітом перервана.

Справдї страшний і серце кождого Русина-Українця стискаючий образ. Бо хоч і як рвуть чужі чужинцї духову звязь між осередком всеї Руси-України з нами, все ж Київ був, єсть і остане тим серцем, куда звертають ся очи цїлого народу — престарою і славною дорогою памяткою всїх синів нашого народу, — столицею Руси-України.

Тож з сумом Київа і російскої України лучить ся нинї і сум наш, Русинів-Українцїв сегобіч Збруча, та наше горяче співчутє.

НОВИНКИ.

Звертаємо увагу на відозву Серетских Русинів в справі рускої бурси.

Вісти особисті. Президент краєвого суду Клир розпочав відпустку, заступництво єго обняв віцепрезидент Артимович. — Надрадник суду Ясеницкий перебуває на відпустцї. — Інспектор Попович обняв знов свій урад. — Інспектор Стратичук розпочав 20. с. м. одномісячну відпустку. — Головний касиєр при почтовій дирекциї в Чернівцях Соновицкий перейшов в стан суночинку і одержав повне признане міністерства.

Іменованя. Канцелїст Михайло Цурканович іменований офіциялом, а фельдфебер Йосиф Фінґер канцелїстом при бук. краєвім правительстві.

Нова почта буде небавом у Вилавчу вижницкого повіту.

Згорів млин дїдича Фрайтаґа у Ванківцях над Черемошом; шкода виносить 6000 корон.

Град наробив у вівторок чимало шкоди в Станівцях над Черемошом.

З'їзд рускої молодїжи у Львові. Наради з'їзду зачали ся (25.) рано при імпонуючім числї 400 участників, самих академиків. З кождим новим поїздом со число росте, а певне перейде 500, коли прибудуть ті „Віденцї" і „Краковяни", що вчера і нинї здають іспити. З Черновець прибуло поверх 20 студентів, делеґатів тамошної молодїжи. Дуже милими гістьми з'їзду є два Чехи, академик і публїцист п. Душек та співредактор Сав-у п. Брож, перекладчик брошури п. Романчука „die Ruthenen und ihre Gegner in Galizien". — Раннє засїдане з'їзду відчинив п. Старосольский Волод. а до президиї вибрано: Теоф. Меленя студ. філ. з Відня і Симовича, студ. прав з Черновець. Перший реферат про університетску справу виголосив п. Косевич Евген, студ. прав з Відня. Промова єго, переплїтана частими оплесками вічевників, тривала $2^1/_4$ години. Дискусию над поставленими резолюциями відложено на пополудневе засїдане. — Настрій з'їзду урочисто-піднесений.

Руский театр тепер в Гусятинї, де грати ме до 3. серпня с. р.

Кардинал Ледоховский, великий ворог Русинів, що наробив немало шкоди Русинам-унїятам, помер нагле в Римі у 80. роцї житя.

Війна в полонинї. З Гуцульщини пишуть до „Руслана". Кількох кутских ґаздів купило в спілцї перед трома роками полонину „Паленицю", що лежить на териториї громади Гринева над Білим Черемошем і випасало на ній в купі свій товар. Сего року продав один з них свою пайку жидови Тілінґерови з Кут, котрий не чекаючи і не жадаючи віддїленя своєї части, вигнав сего року з весною 60 штук худоби на полонину і поставив до них двох „бовгарів" (пастухів) і свого шафара-жидка. Якось в тиждень пізнїйше вигнали і инші ґазди худобу на ту с му полонину, при чім прийшло до суперечок між ними а жидівскими пастухами. Один з кутских Тавасій Павлюк розігнав в вінци жидівских „бовгарів", забрав жидівску худобу між свою і не хотїв нїчо дати анї сим пастухам, анї шафарови. Задля сего розпочала ся бійка, в якій партиї зачали до себе стріляти з револьверів і стрільб (на поцїнене оружия мають пастухи на полонинї позволене задля оборони против медведів). Війна скінчила ся фатально, бо ранено кількох Гуцулів, та аж сусїдам з недалеких колиб повело ся помирити обі сторони.

Дальші жертви на „Народний Дім" в Чернівцях зложили Вп. дд.: Бухенталь з Добрянівцїв 56 кор., читальня в Товтрах 5 кор. Буковиньска шадниця 50 кор., Руска Каса в Чернівцях 287 кор. 80 сот., Стан. філ. Рус. Школи з вечерка в Глинци 50 кор., Михайло Бабюк 10 кор. 4 сот., о. Іван Шах 4 кор. 40 сот., Митро Сиґелин 30 сот., Іван Величко 2 кор., п-ні Яцимович з Витилївки зібраних 8 кор., В. Ясеницкий 2 кор., Єр. Пігулик 4 кор., Ом. Попович 6 кор., др. Стецкий 2 кор., Агт. Клим 4 кор., Вол. Михальский 8 кор., Сидір Воробкевич 2 кор., др. К. Клим 4 кор., С. Шпойнаровский 2 кор., др. Горлиньский 6 кор., разом 513 кор. 54 сот

Членські вкладки на „Народний Дім" уплатили дальше Вп. дд.: Іван Радомский 4 кор., др. Мирон Кордуба 2 кор., Кароліна Суханос 10 кор., Дмитро Падура 5 кор., Григ. Никорович 20 кор., Андр. Зибачиньский 10 кор., Ден. Цурканович 5 кор., др. Лев Петровский 7 кор., Василь Продан 5 кор., Іван Гарасимович 5 кор., Дарій Пігулик 5 кор., Кость Гуцович 20 кор., В. Могилницкий 5 кор., разом 108 кор.

З усїх сторін.

Страшна катастрофа на ріцї Лабі коло Гамбурґа стала ся о годинї пів до першої в ночи з недїлї на понедїлок недалеко місцевости Нїшштайден. Пароход „Прімус" віз членів співацкого товариства около 190 осіб до Гамбурґа горі водою, а пароход гамбурґско американьскої лїнії „Ганза" плив долї водою, наїхав на „Прімуса" розтяв єго майже на двоє і судно стало потапати. Серед глухої ночи зробив ся страшенний крик. Зараз і „Ганза" і другі пароходи наспіли на поміч, але настало нове нещастє: „Ганза" очевидно ушкоджений зачинав і сам потапати. Ледви що забрав кількох людий з „Прімуса", як вже мусїв відплисти від него і остаточно також потонув. Втопило ся около 150 людий. Доси видобуто 13 трупів.

Четвернята. Із Загребу доносять: В селї Батайнїци, селянка Лепосавова Йованович привела дня 21. с. м. на сьвіт четверо дїтий, трох хлопців і одну дївчину. Мати і всї четверо дїтий здорові.

Горсети анатемізовані. Румуньский міністер просьвіти видав декрет, котрим заборонено із санїтарних зглядів дївчатам у всїх низших і висших школах в Румунії носити горсети.

Малий фейлетон.

Сергій Канюк.

Старий гробар.

(Конець.)

Небо чисте, на ньому сяють всї зьвізди, повіває легонький вітер, хоптає верхами дерев. Старі тополї щось шепчуть між собою, може молять ся, а може каже одна другій: „Христос воскрес!" Хто їх знає. — — — — — —

Ще тихо, що не чути нї взапала нї дзвона. Чорногуз знає добре, коли начати клепати. Він ще думає й молить ся.

„Но, уже час!"

Старенький дїд поглянув на небо, взяв у руки молоти, а за часок озвали ся глухі звуки клепала. — — — —

Чорногуз перестав клепати. В церкві началось богослуженє. Дїд що року сходив з дзвінницї на долину, ставав коло дверий церковних і слухав сьвятих слів. Тепер він уже не годен, він дуже слабий. Але він видить себе у церкві між усїма. Він видить свого тата, о, він так строго дивить ся на нього. Коло нього стоїть син слабий-блїдий, за ним брат. А, той брат! він без серця. Кілько гріхів він наробив! Кілько сліз сирітских упало на його голову. Тепер він молить ся, бє поклони, цїлує ікони, але його Бог не простить, він накоїв чимало кривд сиротам. — А там далї його жінка, Сафта. Бідна она, скілько горя пережила!.. Біда і недостатки загнали її в гріб. — Старий підніс голову. „Все, — все те було колись".

Тепер він сидить на лавочцї у дзвінницї один-одинїсенький. Легонький вітер хоптає мотузами від дзвонів. Дїдови стало чогось жалко — дуже жалко. Сльоза покотилась долї по зморщеному лицї, а губи прошептали „Слава во вышнихъ".

* * *

З церкви озвав ся голос маленького дзвіночка.

„Гей дїду, вже час!" заговорив з порога паламар.

Старенький схопив ся на ноги і ся збирати мотузи. — Ударив великий дзвін грімким низьким голосом, а єго звук полинув далеко-далеко аж за село, вповідаючи людям, що Христос воскрес.

А потім засьвістали два меньші дзвони: „Христос воскрес!"

За хвилину ударили ще два і всї разом сьпівали так мило, так любо радісну вість: „Христос воскрес!"

І ще остав ся один маленький дзвіночок: старенький не забув на нього, потягнув за мотуз, а він дитиною заплакав: „Христос воскрес!"

На подвіре повиносили хоругви, вийшов отець, за ним дяк, паламар і всї другі люди. Усї сьпівали: „Христос воскрес!" Кождий тїшив ся, що дочекав сеї днини. А найбільше тїшив ся старий гробар. Всї сили зібрав до купи і сьпівав враз із тими що на долинї: „Христос воскрес!"

А люди поглядали мило до дзвінницї, бо так красно як сьогодні, наш дїд не дзвонив ще нїколи.

Але дзвони стали чим-раз то утихати. В перед меньші, на останку ударив ще раз великий дзвін, але так жалібно сумно, а на дзвінницї стало тихо. Старенький гробар опустив мотузи, похилив ся до стїни, сповз-упав; послїдна сльоза упала з милого його ока і він переставив ся.

Отець післали паламара, щоб дзвонив, бо може старий вже не годен, але той вернув з сльозами в очах і: — „Дїд уже — уже Богу душу „віддав". —

„Вернїм ся у церков", заговорили отець, „помолимось за душу брата, а завтра похоронимо. Нехай відбудуть ся похорони на Великдень, бо кажуть, що кожда душа, котра оставить тїло чоловіка на Великдень, а наколи і похорони відбудуть ся в сьому днї, ніде прямо до раю. А тїло померлого покладемо у ниву, котру собі сам приготовив. Так, здає ся, небо судило". — — — — — —

Спорядили — похонали. За душу помолились і слїз пролляли чи мало, а тепер — тепер уже й забули на нього. А він — він праведний, він молить Бога за них. — — — — — — —

Телеґрами „Буковини".

Відень, 25. липня. Вчера прибули до Ішлю оба премієри: австрийский і угорский, аби взяти цїсареви справу з полїтичної ситуациї.

Відень, 25. липня. В міністерстві скарбу почали ся вчера наради відпоручників міністерства скарбу австрийского і угорского в справі безпосередних податків. Дальші наради будуть відбувати ся нинї.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ"
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 90 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коренкові і з правдивих струсьових пер, ручки нордові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских валянків і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковніри і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже низьких цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакировані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі заручавки, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Сґера: кафтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpen і хусткі, вовняні шалї і хусткі вовняні і полотняні дамскі спідниці, камізки; огрівачі нульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонгаників для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручування на 24 години, з довгим шпом — правдиво ходячий, і з ґарантиєю на 1 рік.
1 шовкова краватка з шпилькою з імітацією каменя „Edelstein".
1 практичний прибір до писання, складаючий ся із 8 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, манжетів і ковнирика з видатної імітациї.
1 пирнеча дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імітац. камени „Edelstein".
1 шнур імітованих жемчутів.
1 пара котків з назвиском „Semili".
1 ґарнітур картів для набаву, складаючий ся з 7 начарованих картів, котрими набавить ся вкоже товариство.
1 кишеньковий апарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна нотатка.
1 цигарниця з бурштином.
1 ножик.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук атестованого правдивовника.
1 книжка до розваги „Patenta", котра найтяжші рахунки в секунді обчисляє, до того 20 кожних предметів до пересипиваня, а ще 500 инших, що в кождім домі вдадуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export".

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

- - **Чернівці** - -
улиця Руска ч. 8.

- - **Чернівці** - -
улиця Руска ч. 8.

поручає свій

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ріжнородних ГОДИННИКІВ

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлевий Remontoir, накручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталевий „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлевий Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлевий годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунціроваий ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans" і „Barok" від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

- - За кожде купно і репарацию ґарантує ся. - -

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок"

стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць **червень 1902 р.**

I. Стан довжний.

1. Удїли членьскі		К	23,739·46
2. Фонд резервовий		„	4,284·93
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	41,325·97		
разом	93,406·83		
в) виняти в часї від 1./1 1902 до 1./7. 1902	24,282·68		
Позістає з кінцем червня		К	69,124·15
4. Довг банковий		„	8000·—
5. Білянсове сальдо		„	2684·86
		„	107,833·40

II. Стан чинний.

1. Пожички удїлові на сервита і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) удїлено в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 44,542·—		
разом	„ 123,245·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 24,365·94		
Позістає з кінцем червня		К	98,879·31
2. Готівка в касї для 30./7. 1902		„	4,127·58
3. Цінні папері		„	1,200·—
4. Білянсова партість інвентаря		„	820·20
5. Сальдо процентів		„	1,868·69
6. Сальдо коштів адміністр.		„	938·22
	Сума	„	107,833·40

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902 вступило нових 63, виступило 10, лишає ся членів 436 з декларованими удїлами на суму 27,040 к. і дїйсно виплаченими на суму 23,739 к. 46 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5%. Дивіденда від удїлів 6% (оден удїл виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок удїлюваних $6^1/_2$%.

Волод. Могильницкий, касиєр.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.
За редакцию відповідає **Володислав Секерский**
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 84. Чернівцї, середа дня 17. (30.) липня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

Перед усїм доповняємо наше справозданє з попередного числа, що принято внесок посла д-ра Стоцкого, аби краєвий видїл предложив соймови на слїдуючій сесиї закон, котрий би унїльнив громади від платн коштів шпитальних за бідних хорих, що не годні їх самі заплатити.

На пополудневім засїданю з дня 23. с. м. сойм ухвалив по промовах посла д-ра Стоцкого і д-ра Штравхера дати на будову моста через Прут коло Горечі 159.420 к. в двох ратах річних а то сего і 1903 р.

Відтак ухвалено без дебати надуправителеви краєвого шпиталю Найнтайфльови особистий додаток 400 к. річно. Далї принято до відомости статут і справозданє краєвого статистичного бюра.

Потім сойм ухвалив начерк закона, котрим зміняє ся § 78 громадского закона з дня 14. листопада 1863 про підвисшенє громадских додатків.

Відтак ухвалено передати реґуляцию ріки Сучави стоваришеню, на котрого чолї стоїть князь Вреде. Заразом висказано бажанє, щоби сему стоваришеню віддано і рівночасну реґуляцию ріки Серету, на конець рішено, що край готов дати $12^1/_2$% на реґуляцию Прута, скоро правительство возьме ся до неї і коли ся робота буде готова рівночасно з реґуляциєю Прута понизше Новоселицї. Від Чернівцїв в дїл мав би Прут надто стати пригожий до плавби.

В дебатї над сими справами забирали голос рускі посли Николай Василько і Левіцкий.

На засїданю з дня 26. с. м., перед усїм посол Скедль заявляє, що він не гадав образити посла Ник. Василька, коли сказав, що „бук. клюб“ в радї державній перестав істнувати ізза личних спорів, і надїє ся, що п. Н. Василько відтягне слово: „неправда“, яке сказав на сю замітку Скедля.

П. Н. Василько каже, що по такій заяві п. Скедля бере те слово назад, бо не хотїв его тим особисто обидити.

Відтак розпочало ся відчитуванє 18 внесків, які поставив посол Ник. Василько, з котрих анї один не найшов ласки у більшости сойму. При однім внеску зайшла суперечка зглядом відчитаня обемистого начерку закона, на який мало ся висказати віденьскому правительству подяку. При тій нагодї обставав п. Н. Василько і др. Штравхер за безпартийним і лїберальним толкованєм реґуляміну соймового, остерігаючи більшість перед знасилуванєм меньшости, бо нїхто не знає, як довго належить до більшости. Спір закінчив ся остаточно тим, що п. Ник. Василько зрік ся відчитаня сего начерку закона, за котру уступчивість маршалок Лупул єму подякував.

Відтак принято закон про увільненє домів з добрими мешканями для робітників від додатків до деяких податків.

Опісля розпочала ся нарада над внеском краєвого видїлу, щоби край причинив ся сумою 150.000 к. до удержаня фабрики цементу в Путнї. В сїй справі подїлила ся соймова більшість на дві партиї, бо нїмецкі посли були „за“, а волоскі і вірменьскі „против“ удїленя сеї зворотної запомоги, хоч нїмецкі посли обнижили суму на 100.000 к. і жадали всякої запоруки, щоби вона не пропала.

Рускі посли станули в сїй справі „за“ фабрикою, а то зі взглядів на конечність піддержуваня промислу в краю, котрий дає і при сїй фабрицї зарібок соткам людий, і то, як признав ся Ю[illegible] і Русинам, що, як він сказав, нїби то рущать там Волохів. Крім сих річевих причин, спонукали руских послів і полїтичні, підставити бутній більшости ногу, що їм і удало ся, бо здержали своїми 18 внесками рішенє сеї справи до пополудня. Краєвий капітан намагав ся закінчити справу перед полуднем, і коли по острій перепалцї з др. Штравхером не хотїв перервати засїданє через полудне, ба навіть сойм 9 голосами проти 7 рішив був в его користь, то др. Штравхер заявив, що не буде реферувати, в наслїдок чого таки наступила перерва на годину. Та відтак промови д-ра Штравхера, д-ра Стоцкого і Ник. Василька проволїкли справу доти, аж в соймі остало лише 20 послів, тодї то відкинено справдї внесок нїмецкої меньшости але й волоскої більшости помісиї, бо за одним і другим було лише по 10 послів. Посла Пігулика завезено ще хорого до сойму, а найбільше незадоволенє Нїмцїв стигнув на себе посадник черновецкий барон Кохановский, що не прийшов на засїданє.

Рускі посли показали, кому розходить ся о добро краю, та від кого надїяти ся промисловцям торговельникам підмоги, та ще й яка то щира сполука теперішної соймової більшости...

Промова посла Николая Василька

виголошена у буковиньскім соймі дня 23. липня 1902 р.

Висока палато! Дійшли ми нинї нараз до наради над мало що не найважнїйшою справою, о якій сойм має радити і рішати. Се справа шкільна.

Вп. панове! Ви зрозумієте, що після становиска, яке припало менї заступати як всюди, так і у сїм крузї високої палати, не зможу повитати радісно факт, іменно, що реферат в сїй справі, справі найважнїйшій для всякого Буковинця: чи то Волоха, Русина, Нїмця, Жида або й Поляка, що сей реферат находить ся у руках товариша, о якого дїяльности я по правдї сказавши, від давна вийшо переконанє, що она не тілько не способляє інтересам автохтонного населеня, а по просту заслугує називатись відгуком тих імпортованих забаганок, що стали безпосереднім шкідником інтересів краю.

Се, мої панове, мій погляд на справу, коли маю на думцї елемента противдїлаючі культурному розвиткови нашого краю, і пізнаю, що в них нема нїякої вильної засади, як тілько та (щоб ужити удатних слів товариша Левицького): Русинам тай Волохам дати лушпину із яблока, а самим собі з'їсти яблоко. Отже реферат, о якім говорю, не є нїчим иньшим, як тілько відгуком сих елементів, а моєю задачею буде проте, доказати, що реферат тов. Скедля є виплывом тої засади.

Тут видно у референта старанє на підставі змінених відносин між партиями, сьвітити в очи своїм новим союзникам, і показати своїм виборцям, що то він вільно мога працює для інтересів своїх міст. А сї заслуги не є нїчим иньшим, як тілько стайбою марних надїй, марних тому, бо сягають за жадчинами, що противлять ся рівномірному роздїлови благодати та фінансових сил держави для

August Штріндберґ.

Дитя.

(Дальш.)

Але коли сю його нову симпатию його сторожа відкрила, попросила мати свого сина на розмову в чотири очи.

„Ти доріс уже до тих лїт“, зачала, „коли то треба обзирати ся за жінкою“.

„Я уже се здїлав, люба мамо“, відповів.

Але я побоюю ся, що ти за скоро се здїлав, моя дитинко. Дївчина, що ти її вибрав, (рішучо) не посїдає (—) моральних підстав, яких має право жадати образований чоловік“.

„Що? Моральні підстави Амалїї? Хто хоче проти того що сказати?“

„Нї, нї, я нїч злого о нїй не кажу, — але її батько, як се сам знаєш, є вільнодумним...“

„Се тїшить мене, можу тобі сказати, зближити ся до чоловіка, що є вільнодумним та не звертає уваги на жадні інтереса.“

„Позіставмо його Фрітйоф — але ти маєш старші з'обовязаня“.

„Що? — Чи мало би —“.

„Ти бавив ся серцем Лїзи...“

„Що? Своячка Лїза?“

„Так Лїза. Чи ви не уважали ся уже від наймолодших лїт за будучу пару і чи ти гадаєш, що вона не покладила на тебе надїй?“

„Ви з нами бавили ся і в нас се вговорювали, а не я“, відказав син.

„Але подумай на твою стару матїр на твої сестри, Фрітйоф. Чи ти хочеш в дім, що все належав до нас, вводити цїлком чужу дївчину, що мала би потім право все брати до своїх рук і після своєї волї володїти та панувати?“

„Ага — так, оттож то й є! Лїза вмаванувала на володїтельку?“

„Не вмаванувала, але мати має все таки право, вибрати будучу жінку свому синови та й нїхто се так не з'уміє, як вона. Сумніваєш ся о моїх добрих замірах? Скажи, чи можеш припускати, щоби матїр хотїла тобі зашкодити?“

Нї, того не міг Фрітйоф казати. Але — він не любив Лїзи! Був зглядом неї добрим, як зглядом сестри, то певно, але — любити? Ох любов — любов мала би бути непостійною річею, котрої не мож позискати угодою! Але признь, згода поглядів і привичок, спільні інтереса, основне знанє характеру другого — то мали би бути условини щасливої женитьби. Лїза була сильною, господарною та порядною дївчиною і вона здїлала би домашнє пожитє щасливим і то так, як би він сего бажав.

Фрітйоф не мав иньшого виходу, як просити о час до намислу.

В дивний спосіб скоро виздоровіли усї тїтки, так, що відвідини лїкаря стали ся непотрібними. Але коли доктор помимо того ще раз їх відвідів, обійшли ся з ним як з злодїєм, що прийшов на те, аби вивідати ся. Був бистроумним та зараз спізнав, як річи стоять, а коли Фрітйоф віддав йому візиту, обійшов ся з ним, як з зрадником. І на тім зірвано всї зносини.

Тимчасом став Фрітйоф повнолїтним.

А тепер розпочало ся воєнне здобуванє. Тїтки дазали перед ним і показували новому володїтелеви, що вони йому доконче потрібні, а то в той спосіб, що обходили ся з ним, як з дитятем. Сестри обходили ся з ним, як матери і то більше, як коли вперед, своячка Лїза стала звертати більше уваги на свою тоалєту; носила торсет і запікала своє волосє. Не була цїлком паскудною дївчиною, але мала студений погляд і —

Для Фрітйофа була цїлком обоятною, — не видїв в нїй нїколи до тепер женщини.

Тепер по розмові з материю женовала його присутність Лїзи, а особливо тому, що вона стала ся більше вхїдливою. Всюди здибував її, на сходах, в огородї, ба навіть і в стайнї. Одного дня прийшла до його кімнати, як він, еще в ліжку лежав і просила, аби її поможив гачка до защіплюваня черевиків. Була в ранній ґардеробі і удавала дуже завстиджену.

Через те все стала ся йому помилою, але помимо того мислив все о нїй.

Від часу до часу повтаряла матїр синови свої упоминаня а тїтки говорили неустанно о близькім весїлю.

Молодому чоловікови стало житє невносимим. Не видїв жадного виходу з тих сїтий.

Лїза стала ся для нього чимсь иньшим, як сестрою та товаришкою, але помимо того не була йому любою. Але на згадку, що все таки є можливим, що вони поберуть ся, стала в його очах женщиною, вправдї несимпатичною, але все таки женщина! Женитьба переміняє теперішний стан, можливо, що се його вратує. Не видїв зрештою жадної иньшої женщини, — а в нїнї може вона була так само доброю, як кожда иньша.

Нарештї пішов до матери і виповів свої услівя, від котрими оженив би ся з Лїзою: власне удержанє дому в бічнім крилї і осібний стіл: а мати мала місто него осьвідчити ся Лїзї, бо сего він не зможе.

Компроміс принято і Лїза позволила собі Фрітйофа обняти і удїлити йому зимний поцїлуй. Обоє плакали, чому, самі не знали.

Зрештою усе було, як вперед, а тільки опіка тїтоК та сестер стала ся більшою. Они прирядили бічне крило, удожили меблї, роздїлили кімнати та прирядили усе иньше — Фрітйофа не питали ся о гадку. І тепер зачали ся приготовлювани до весїля. Усїх, панів забутих свояків повинаходили, запросили і нинї відбуло ся весїлє.

Слїдуючого дня о 8 годинї збирав ся уже Фрітйоф в дорогу. Опустив сильно, можливо, як найскорше, толкував ся важною роботою в полї. Лїза була еще заспаною і не супротивляла ся сему, а тільки пригадала йому, а се научало, як приказ:

„Але не забудь, що в 11 годинї є снїданє“.

нашого коронного краю, а на випадок, щоб їх здійснено, не принесли-б нікому хісна, крім виборчому округови одного-одиського посла, а я знов не думаю, що держава розпоряджає своїми фондами на користь поодиноких послів.

Мої панове, сей пан справоздавець не подобає ся мені і тому, бо я докладно знаю, що він, хоч він може й відзначає ся діяльностию на науковім поли, в публично-парляментарнім житю ділає все по мисли инших людий, а у сім випадку по мисли пана краєвого інспектора шкіл Тумлїржа. Хто знає погляди і заміри пана краєвого інспектора шкіл — я покликую ся тут на висказ одного визначного волоского посла — той пізнасть єго руку і в сім справозданю: обіцювати на всї сторони, всїм робити всякі надії, але за то нічого не сповнити, кромі того, що ся хоче здїлати в користь німецкого населеня, все і так неправно протеґує ся завсїгди тут в краю.

Мої панове! Я постараю ся, річево доказати сї мої слова. Ми видимо передусім, що в нас велика недостача виділових шкіл, що наші середні школи переповнені, бо находить ся в них богато нездібних елементів; ми читаємо щирі жалї, що відтягає ся торговлї і промислови послідні елементи, ми чуємо далї, що добробиту краю не становить стан урядничий, а лише здоровий стан середний, ремісники і купцї і т. д. Перегляувши так, мої панове, сї дві сторонї справоздання, мусимо справдї радувати ся, що культурним розвитком нашого краю, зміцненем середного стану так живо інтересує ся пан справоздавець, взглядно той, що єму подиктував се справоздане.

Мої панове! Хто коли-небудь говорив з паном краєвим інспектором шкіл про Буковину і єї шкільництво, міг се почути. Я сам за лїпших часів, як ми ще сходили ся в тій комнатї, мав нагоду, пане інспектор, пізнати ваші погляди. (Веселість). Вже тодї звучав жаль з ваших слів, чому то так богато учеників посїщає середні школи, що й так вже переповнені. Було би лїпше, як би з них стали добрі ремісники, кравцї, шевцї! Се, мої панове, єго погляд зачерез духову перевагу Нїмцїв супроти инших народностий! Ми маємо творити націю самих кравцїв і шевцїв, а сї нехай кормлять панів урядників з инших країв! Так! мої панове, ми розуміємо дуже добре, що се за жичливість і до яких цїлий она веде.

То певно правда, що виконане сеї резолюциї є надзвичайної ваги для підносеня торговлї і промислу. Та прошу застановити ся над тим, чи в нашім краю такий промисл і торговля дїйсно можуть прирровадити населене до заможности і добробиту. Але сим питанем, мої панове, не хочу близше займати ся. Ст дві сторонї справоздання, як видно, не є виплином щирости а фальшу, як я се висказав і як о сім переслїдчив ся з розмови з паном краєвим інспектором шкільним.

Є ще тому й инша причина, що скріпляє моє переконане. Іменно висїла петиция міста Радовець, міста виборчого округа пана справоздавця, а тут в справозданю стоїть дотично сеї петициї: „Сим петиция полагоджена“. Се значить: „Радовецкі, надїйте ся, дістанете школу!“ Тим задоволять ся Радівцї, а опісля вишле ся ще телеґрама до нїмецкої поступової партиї в Відни, може і з наказу старостви.

Дальше місце справоздання звучить так: „Резолюциї до ц. к. правительства дотичні середного шкільництва були предметом осібних пересправ зі сторони краєвої ради шкільної, і велику часть висказаних там бажань зреалїзовано в дїйсности“.

Се, мої панове, що тут стоїть, знов обчислене на то, що не кождий читає се обемисте справоздане. Бо коли перечитаємо все, що нам справоздавець точка за точкою говорить до сих резолюций, то найдемо, що не зреалїзовано майже нїчогісїнько. Одну резолюцию мож було здїйснити. При прочих були потрібні або переспрами, або не висїла нїяка відповідь з мінїстерства і т. д. Се замітка не є отже нїчим иньшим, як обовязковим комплїментом справоздавця на право, що не відповідає правдї. Приходимо зараз до слїдуючої справи, а та кінчить ся так: „Мериторичне рішене не наступило ще на жаль“. Звертає ся з просьбою до мінїстерства просьвіти в справі доповнення семинариї учительскої, а в сїм рефератї стоїть: „рішеня ще до тепер не послїдувало“. Таке саме стало ся з бажанем сойму дотично докладного вообразованя в мовах волоских і руских питомців при учительских семинариях.

Обох сих резолюций не виконано. Та все чудно, що пан справоздавець на сї дві резолюциї, що в протоколї сойму з минувшого року зазначені числами 20 і 21, не найшов нї слїдця, хоч він досить місця мав в своїм справозданю на безчисленні резолюциї, до яких розходить ся о міста, і то на переміну о Сереет, Сучаву і Радівцї. Природна річ, справа интензивного вообразованя в мовах питомців волоских і руских не интересує цїлком пана краєвого інспектора шкільного, так само як доповнене учительских семинарий, бо-ж то не потрібно, щоб наше населене мало більше учителїв і користало з добродїйств, які подають школи. Але йдїм дальше.

Високий сойм ухвалив резолюцию, щоб запровадити при середних школах з нїмецкою мовою викладовою на Буковинї науку вол. і рускої мови, яко взглядно обовязкових предметів. На то мінїстерство — як тут стоїть — також не згодило ся, властиво згодило ся о стілько, щоб при середних школах запровадити курси для тих мов, але щоб лише добрі ноти з сих предметів мали значене, а не й лихі, то значить, цїле внесене стало ілюзоричним.

Мої панове, ми маємо се завдячити приватним справозданям пана Тумлїржа, він-же робить і такі справоздання, я знаю докладно всї єго справи. (Веселість). Та щоб певно він міг сподївати ся згоди мінїстерства до сего єго проєкту, то повірять ся, як він вже, управу таких курсів лише визначним учительским силам, і кождий ученик, що перепаде в такім курсї, зможе єго повторити, щоб малопомало присвоїти собі знане краєвих мов. Але такий ученик поступає, розуміє ся, дальше з своєю клясою.

Але мої панове! з сего всего не стало ся нїчого. Сей курс уважає ся побічною річею. Я був у першій ґімназиї австрийскій, у віденьскім Тереезіянум, і знаю, що то значить посїщати необовязкові предмети: Я учив ся навіть по французки і не міг бим навіть розмовити ся з паном інспектором Тумлїржом. (Веселість.); я вчив ся по анґлїйски і не вмію нїчого. Чому? Бо сї курси необовязкові і не мають нїякої цїли, коли не мусять ся здавати іспиту.

Тепер поговоримо за Сучаву. Тут старає ся пан справоздавець о розширене волоских паралельних клас, які тепер істнують при низших клясах сучасної і першої державної ґімназиї черновецкої, на висші класи. Та тут стоїть, що краєва рада шкільна не могла тимчасом поставити нїякого конкретного внесеня, бо недостає до того конечно потрібних умовин.

Ми чули сегодня, мої панове, з уст Єго ексцеленциї пана краєвого президента, — бо і пан президент і пан мінїстер мусять спустити ся на свого фахового референта, — що пан інспектор розуміє під сими умовинами. Він думає, що нема словарів. Пан Тумлїржі іменно сконстатував, що словар є шкільним учебником. Я нїчого не знаю о тім. Я желаю єму, щоб він ще раз став мінїстром просьвіти і віроісповідань, (веселість), але сподїємо ся, не в нашій державі. (Веселість.) Тодї він може узнати словарі шкільними учебниками, зможе урядженати школи після своєї вподоби, зможе мати особисті погляди на иньші народности і зможе до схочу симпатизувати з поодинокими провідниками партий. Але доки ще се не наступило, просив би я єго дуже, не виступати з новими річами. Тут розходить ся о справу волоску, яку заступати я не покликаний і яку я цїлком не заступаю з становиска волоскої нациї, а лише з становиска руского. Пан інспектор каже, що сї словарі незвичайно важні для духової ґімнастики. (Веселість.) Пане інспектор! лишіть наших учеників без духової ґімнастики, дуже богато знаменитих волоских і руских мужів, що дїйствують сегодня в публичнім житю, не відбули сю, а цїлком иньшу ґімнастику. Они іменно уживали нїмецких словарів і дійшли до становиск, які — се видно — декому не можуть бути приємні. Тож видите, сї мужі осягнули без сих нових педаґоґічних чи иньших засад славу і достоїньства. Тримайте ся старого, з чим ми поволи поступили наперед, не глядїть все за новими причинами, щоб лише противити ся нашим бажаням.

Мої панове! Чи правительство заснувало державні стипендиї для кандидатів учительского стану, які мають кваліфікувати ся для волоских і руских середних шкіл? Не знаю, куди се зачислив пан справоздавець. Таке було й тут написати нинїсь комплїмент і сказати, правительство се зробило, а сего не зробило. Може ви, пане референт, хоч читали се справоздане, коли ви вже єго не робили. Через таку вашу поверховність мусимо гадати, що ви не маєте до таких річий нї серця, нї жичливости. От перемолодїйте справоздане для стенографічного протоколу тай гадаєте собе тим увіковічнити, що ви нїби переперли в мирі таке справоздане.

Далї буде.

Полїтичні вісти.

Голяндский премієр у Відни.

До Відня прибув голяндский президент мінїстрів, ґр. Абрагам Куінер. Голяндский премієр конферував з ґр. Голуховским а нинї відїжджає до Зальцбурґа.

Всенїмецкий з'їзд.

В Ґрацци закінчили ся публичні торжества з оказиї VI. з'їзду всенїмецкого „Sängerbund-у“ (товариства співаків). В торжествах взяло участь поверх 10.000 співаків-Нїмців з Австриї і Нїмеччини.

Переслїдування Вірмен.

До „Politische Correspondenz“ доносить, що ситуация в Армениї погіршає ся з кождим днем. Курди нападають вірменські оселї, а вірменська людність під напором розбишацких банд мусить ховати ся по горах. Бурмістра одного місточка (Сенгерт), котрий удав ся по поміч до міста Біталїс, Курди в дорозї замордували.

З'їзд цїс. Вільгельма з царем.

Подають півофіциально, що цїсар Вільгельм в своїм повороті з подорожи на північ з'їде ся в Ревли з царем.

Анґльо-японьско-кореаньский трактат.

Між Анґлїєю, Японією і Кореєю наступила міжнародна угода в цїли удержаня независимости Кореї. Бюро Ґайтера заперечує одиаку сю вість.

З'їзд
українсько-руских академиків у Львові.

З'їзд ухвалив в суботу на пополудненій нарадї отсї резолюциї в університетскій справі:

„Українська молодїж академічна, зібрана на віче дня 25. липня 1902 у Львові:

I. Уважає недостачу власного університету виплином ворожої українському елементови полїтики польскої шляхти і її прислужників так на социяльнім, як і на полїтичнім та на культурнім поли, і наслїдком передання всїх справ українського народу як-раз в руки того ворожого чинника;

II. уважає доконечним борбу за університет, що її веде доси дорогою домагань полагодженя сеї справи від правительства і чинників, що в їх руках лежить справа осьвіти — перемінити на борбу против сили і власти польскої шляхти та вести її разом із зорґанізованими масами народу о корінну зміну всїх суспільно-полїтичних відносин у Галичинї;

III. взиває всїх товаришів до посьвяти своїх сил орґанізациї всїх верств українського народу, до борби так за здобуте самостійного українського університету, як і за корінну переміну теперішного ладу без огляду на консеквенциї для їхнїх університетских студий — і особистої карієри;

IV. уважає що з огляду:

1) на інтерес, який для українського народа представляє дальше веденє борби о язикові права заґарантовані нам законом на львівскім університетї,

2) на конечність як найблизшого і безпосередного контакту з цїлою масою народу,

3) на енерґічне і консеквентне веденє борби на всїх полях публичного житя,

4) на уступленє сенату зложеного з провокаторів молодїжи,

не стоять нїякі публичні причини на перепонї до записів на львівский університет з зимовим семестром 1902/3 р. і уставають публичні мотиви піддержування сецесиї;

V. заявляє, що опираючи ся на

Пішов до своєї кімнати, натягнув великі чоботи і мисливський плащ, взяв стрільбу з шафи і пішов в ліс.

Був гарний день жовтня з інейом. Фрітйоф ішов скорим кроком, неначе-б бояв ся, щоби його назад не закликали, або неначе-би хотїв перед чимсь утечи. Сьвіжий воздух рання подїлав на него неначе купіль. Чув ся вільним і був щасливим, що йому недоскулюючи позвалюють іти зі стрільбою. Але був пригнобленим. Дотепер мав сильнїйшу для себе — гадки в день а нічні сни були бодай його власностию — тепер минуло ся се все. Згадка на сильнїйшу доскулила йому неначе ворог. Нїколи не уважав лицемірство житя так великим, нїколи не гадав, що цїла змисловість жіночого поля в ґрунтї річи нїчим иньшим не є, як тільки боязнею перед наслїдками. Так! але як би то була дочка лїкаря або огородника! Тодї то було би бути з ними на самотї правдивим щастєм, а не як тепер чимсь пригноблюючим та негарним. Без цїли лазив по лїсї, о стрілянню й не думав; в кінцї дістав охоту почути вистріл стрільби і побачити як зьвіра не падати, але нич не міг віднайти. Птиці відлетїли, а тільки одна синїрка спозирала на нього своїми чорними очеритами з висового дерева. Приложив стрільбу і вистрілив, але скоро зьвіра було уже давно на другім боцї кожаря. Тимчасом подїлав вистріл успокоюючо на його нерви. Полишив дорогу і пішов серединою лїса, з кождого гриба, котрого побачив, стовкав головку — був в дивнім настрою та хотїв усе збурковати, майже тужив за тим, щоби побачити гадину і розрушити її голову або вистрілити до неї.

Але в кінци пригадав собі, що мусить іти домів і що нинї є його посьвятний день. При споминї на всї ті влїзливі погляди, що з ними стріне ся дома, здавало ся йому, що повинен бути покараним за якусь провину, провину против звичаїв і що гірше, против природи. Повинен утїкати перед тим усїм, на край сьвіта, але як мав се здїлати!

Нарешті змучив ся бабрати ся цїлий час в одних і тих самих гадках; нїчо більше не відчував, як сильний голод; пішов отже домів на снїдане.

Коли війшов на подвіре, стояли усї весїльні гості, що в домі ночували, на веранді поздоровили його веселим окликом „гура“. Непешним кроком перейшов через площу і принив зі зле укритою злостию питаня гостий про здоровлє. Перетиснув ся попри них і пішов скоро до дому не звертаючи уваги, що його жінка також в гурті стояла і очікувала, аби єї поздоровив.

Снїдане стало ся йому задля насьмішливих та їдких уваг гостий як також задля нїжного настрою жінки тортурою, яку нїколи не забув. Його день утїхи став ся йому найбільшим днем муки, який коли зажив.

(Конець буде.)

основні державні закони, домагає ся безуслівної рівноправности для своєї мови у всїх державних інституциях і не допустить до покривдженя своєї мови на львівскім університетї. Специяльно взиває товаришів до уваги на се, що всякі зносини з університетскими властями, так устні як і писемні, можуть відбувати ся тілько в українскій мові і взиває товаришів так до впису на університет як і до приниманя всяких друків і резолюций лише в українскій мові, а в разї приневолюваня до приниманя польских друків і резолюций до однодушного рекурсу через всї інстанциї;

VI. взиває всїх товаришів домагати ся лише українских іспитових комісий до всїх іспитів так на правничім, як на фільософічнім факультетах, а в разї відмови до однодушного рекурсу через усї інстанциї.

VII. Переведене в дїло ухвалених резолюций передає ся орґанїзацийному комітетови молодїжи.

Вечером відбув ся вечерок в честь М. Драгоманова в сали тов. педаґоґічного, (там, де відбувають ся наради з'їзду). По вступнім палкім слові п. Цегельского про значінє Драгоманова для Українцїв, відсьпівав хор академиків пісню „Живем, живем", почім п. Гапущак мав відчит про національні погляди Драгоманова, а дальші точки програми виповнив хор під управою п. Л. Вечерок покінчив ся відсьпіванєм гимнів „Не пора" і „Ще не вмерла Україна".

В недїлю, наради української молодїжи розпочали ся о 9. годинї рано. На дневнім порядку дві точки: 1) Реферат п. Перфецкого: „Молодїж а суспільність", 2) Реферат п. Брика: „Про москвофільство". — Перед пластиною нарадою відчитано кільканацять привітних телеграм від товариств і від поодиноких осіб, а між иньшими від ректора праского (ческого) університету проф. Горбачевского. Опісля президия удїлила голосу п. Душекови (Чехови), який іменем ческої поступової молодїжи і тої части ческої суспільности, що солїдаризує ся з ними, висказав українській молодїжи як найбільшу симпатию і бажаня, як найкрасшого покінченя її домагань. — Потім на внесенє п. Косенича висказав збір подяку п. др. Ярославови Кулачковскому за его щиру працю для української молодїжи; заразом ухвалено переслати ту подяку телеґрафічно д-рови Кулачковскому у Відни. — Відтак наступив реферат п. Перфецкого, котрого змістом було представленє невідрадного становища нашої суспільности, а особливо селяньства. На конець поставив бесїдник три резолюциї.

Резолюциї предложені першим референтом звучать:

Українська молодїж академічна зібрана на вічу дня 26. липня 1902:

констатуючи, що українська нация в Галичинї переходить стадию горячої борнї против національно-політичного і социяльного поневоленя,

I. приступає до систематичної працї серед народу під кличами сеї борнї;

II. основою своєї працї вважає:

а) політичне осьвідомленє і підготовленє сих мас до здобутя національно-територияльної автономії з повними горожаньскими правами;

б) орґанїзованє українських робучих взяє для здобутя социяльної рівности і справедливости; і

в) інтензивне спілїзанє для культурного і економічного підвигненя українського народу дорогою орґанїчної роботи.

III. З осібна взиває українська молодїж товаришів ширити ідею аґрарних страйків та доложити всїх сил до як найуспішнїйшого їх переведеня.

По рефератї п. Перфецкого мав п. І. Брик реферат про москвофільство. В гарно виголошеній мові п. Брик подав генезу та історию галицкого москвофільства і представив відносну, наскрізь деморалїзуючу і погубну роботу кацапів на шкоду Русинів-Українцїв в Галичинї. В дальшім ходї свого реферату п. Брик різко напитнував виборчу і т. п. консолїдацию з ренеґатами, яка принесла страшні, необчислимі наслїдки в дїлї розвитку української ідеї в Галичинї. Вкінци референт зазначив, що сецесия укр.-рускої молодїжи підкосила і захитала кацапством в Галичинї, та поставив відповідні резолюциї. Дискусию над рефератом п. Брика відложено на пополудни. Наради тревали до пів до 1-ої години пополудни.

Резолюциї предложені сим референтом є отсї:

I. З огляду на се, що москвофільство яко наскрізь патольоґічний обяв має свою основу лише в недостаточній інтензивности національно сьвідомого руху — українська молодїж зібрана на вічу дня 26. липня 1902 взиває українську інтелїґенцию до як найінтензивнїйшого протидїланя згубній акциї москвофілів дорогою позитивної працї.

II. Ізза того, що підпорядкованє ідейно-загальних цїлей цїлям особистим, а затим удержуванє якихнебудь звязків із москвофілами їх тільки скріплює — молодїж взиває українську інтелїґенцию, зірвати із москвофілами усякі публичні та приватні зносини.

По ухваленю сих резолюций президия віча заридила коротку перерву, почім відбуло ся аматорске представленє драматичне з житя підземної Росиї. По представленю заставлено в салї столи і розпочав ся комерс з промовами і тоастами та покінчив ся о 3. год. рано.

В недїлю рано і по полудни зібрали ся учасники з'їзду на остатні наради, на яких обговорювано дїяльність академічної молодїжи в минулім роцї.

Вечером переважна часть учасників з'їзду від'їхала домів, а останні ухвалили перенести в дїло.

Число учасників з'їзду доходило шість сот. В з'їздї взяло участь кілька студенток університету і матуристок. З Праги приїхали на з'їзд два Чехи: академик і публицист п. Душек, і співробітник праского „Сав-у" п. Брож.

Хлопскі стрейки в східній Галичинї.

„Дїло" пише:

І слово стало ся тїлом!... Маємо нинї масовий стрейковий рух, що обхопив вже більшу половину Поділя та наче повінь розливає ся по чим раз більшім просторі східної Галичини. Зачало ся перед місяцем в повітах львівскім і перемишляньскім; нинї обхопив стрейк в цїлости або в части 13 повітів: Тернопільский, Збаражский, Скалатский, Брідский, Гусятиньский, Заліщацкий, Чортківский, Теребовельский, Золочівский, Перемишляньский, Бобрецкий, Львівский, Городецкий. Не переховуємо ся рішучо, коли вже нинїки число стрейкуючих громад подамо на 200, а число стрейкуючих руских селян на яких 100.000. — А на тім нема не конець. День за днем, година за годиною приносить нові депешї, нові вісти про нові стрейки...

Шляхотско-польскі верховоди зрозуміли вже небезпеку своєї ситуациї супротив нової форми борби нашого народу з его політичними національними гнобителями та не даром підняли у всїх тих орґанах одноцушний алярм, вказуючи на наш табор і на нашу працю як на головних „виновників" стрейкового руху.

І справдї в основі річи консервативна праса польска трафила в суть справи: сучасний стрейковий рух, крім природного цїлком економічно-социяльного підкладу має попри тім і національно-політичний характер, що і єсть наслїдком сьвідомої орґанїзациї і верми з боку нашого сторонництва і спілїзаня з боку нашої патріотичної інтелїґенциї. Перша річ, що економічний, до неба о пімсту вопіючий визиск і глибокі социяльні ріжницї між пануючою клясою дїдичів і посесорів і поневоленою клясою спролетаризованих селян, — се головні і основні причини теперішного стрейкового руху. Та з другого боку фактом єсть, що безпосередний товчок теперішних хлопских стрейків, їх розширенє, їх орґанїзация та спокійне і тактовне веденє, се в найбільшій части робота нашого сторонництва і нашої партийної орґанїзациї Народного Комітету.

Виходячи з основ нашої національно-демократичної програми, послїдний „Народний з'їзд" повзяв ухвалу, признаючу потребу як найскоршої орґанїзациї ріжничих стрейків в цїлях социяльно-економічної і національно-політичної емансипациї нашого народу з під польско-шляхотскої і жидівско-капіталїстичної кормиги. В виконаню сеї ухвали селяньский орган нашого сторонництва „Свобода" зачала від ранної весни систематичну пропаґанду за стрейками а рівночасно „Народний Комітет", що посьвятив справі стрейків чимало засїдань, взяв обіжником всї повітові орґанїзациї, познакомлювати селян з тим новим способом борби і о скілько може вже сего лїта приступити до орґанїзованя стрейків. Наслїдком того обіжника, і на недавних публичних вічах і на довірочних зборах підготовлювано ґрунт для стрейкового руху.

І ся праця не пішла на марне. Прийшла косовиця, а за нею жнива, і стрейковий рух ляв ся наче пожар в найбільш осьвідомлених повітах, де чималі слїди лишили також колишні аґітациї радикальної партиї і стрейкових брошурок п. Будзиновского.

Що теперішний стрейковий рух не єсть рухом виключно социяльним, але і національно-політичним, на се, крім висше наведеної обставини, вказує і то, що вістре его звертає ся виключно тілько против дїдичів і посесорів, Поляків та „braci mojżeszowego wyznania", не займаючи ні руского сьвященьства, ні богатших руских селян. Противно! Ті богатші селяни, що рівночасно є горячими рускими патріотами, стають самі орґанїзаторами руху побіч орґанїзаторів з поміж патріотичної інтелїґенциї.

Та стрейковий рух, мимо своїх масових прикмет, все ще єсть в стадиї початковій. Сподївати ся належить, що він розширить ся на дальші повіти і обійме значно ширші круги селяньства. На нашій інтелїґенциї тяжить за тим обовязок не закладати рух, але спішити на кождім кроцї нашому селяньству з підмогою. Тутки мусимо рівнож пригадати тим нашим повітовим орґанїзациям, в котрих округах ще нема стрейку, що се найвисша пора — коли сего року має ся перенести стрейк, приступити до его остаточного з'орґанїзованя. Се тим лепше до переведеня, що академічна молодїж, з окликом „в народ!" на устах, як раз тепер роз'їхала ся по селах і являє ся дуже горячим співробітником в орґанїзациї руху.

НОВИНКИ.

Буд. сойм радить сегодня (в середу) і закінчить мабуть тим сегорічну сесию.

З „Рускої Бесїди". З нинїшним числом розсилеть ся видане „Рускої „Бесїди", оповіданє п. з. „Ахтемій". Видїл товариства просить всїх тих пп. земляків, котрі бажають одержувати дальші видання „Р. Бесїди", щоби як найскорше заявили се товариству писемно, почім будуть вписані в члени. Яко дальші книжочки будуть виходити, ни уже буде оповіщено, видана „Просьвіти". Слїдуючу книжочку одержать лиш ті земляки, котрі заявлять своє приступленє в члени. Зваживши, що членьска вкладка дуже низка (2 корони), та що члени дістають будуть книжки вартости поверх 3 корони, зваживши дальше, що в нас популярну лїтературу конче ширити треба, бо й так ми вже значно остали ся позаду хоть би наших найблизших сусїдів, галицких Русинів — видїл просить усїлно всїх патріотів, підперти „Руску Бесїду" в розпочатих заходах, вписувати ся в члени, і вербувати як найбільше членів з поміж наших селян. Є се пекуча справа далекосяжної ваги — тож не занедбуймо її, коли ми справдї патріоти!

„Дїло" і „Ґалїчанїн" рівночасно обурились на „Руску Раду", що вона в статї про конституцию згадала не тільки про права але й про обовязки австрийских горожан. Дивна гармонія екстремів, щось ніби союз Франциї з Росиєю.

Товариство „Рускої православної шляхти" на Буковинї, устроює в суботу (сьв. Ілїї) д. 2. серпня с. р. в Пядиківцях в домі Евгенія Цопи „сходини." Програма: I. відчит і часть поучительна. II. Танцї. (Музика гимназиця). Вступ від особи 1 кор. початок о 4. годинї по полудни. Стрій домашний. Сим просять на забаву всїх доокольчних панів з родинами. — З видїла: *Іл. рим. Цопамюк, Н. Вердеа де Влад.* — Місцевий комітет: Евг. Цопа, Василь Альботa, Іван Тотоєскул, Сид. Годованьский, Евг. Тотоєскул, Сильв. Альботa.

Двайцять лїт з зубом в носї. В Берні моравскім відбула ся сими днями в шпитали займава в своїм родї операция. Здоровій і сильно впрочім збудованій 46 лїтній женщинї видобуто з носа зуб, котрий єї через яких 20 лїт долигав. Она відчувала біль голови з правого боку, но нїхто не міг на се дати ради, аж тепер, коли лїкарі добре її оглянули, побачили, що в носї щось є, а коли его остаточно видобуто, показало ся, що то зуб, котрий на сподї носової ями вирів назад і там зробив собі жолобець, через що тиснув на боки і викликував біль голови. По винятю того зуба біль зовсїм щез, а женщина вернула цїлком здорова домів.

Торговля дївчатами. Позавчера відбуло ся в Парижи під проводом мінїстра судівництва послїдне засїданє міжнародного конґресу для здавленя торговлї дївчатами. Мінїстер подякував конґресови горячо за его видатну працю.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Дурень — у Львові. Сварув дали до „Dziennik-a polsko-go". Може знов драпнем дещо з „адаптациї", хочби якої старої паньскої кудери. Тілько щоб голова знов не утїк ні зборів та не треба було знов дрімайлєсам брехати.

НАКЛАДНЯ „РУСКОЇ БЕСЇДИ"
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший виріб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на ноги і сани, а також наривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балові правитки: найновійшого жанра. Балові мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Тулиця до ковнірів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знежених цінах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: дамерованї, Chevreau, білі Glacé і атласові, поделяті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: нерзиньові пучки, дамеські заручники, чаночки, колєри і т. д. Правдиво білизна Єґера: кафтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschарpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамеські спідниці, намаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручування на 24 години, з заньлуцником — правильно ходячий, і з ґарантиєю на 1 рік.
1 шовкова правитка з шпильцею з імітацією камени „Edelstein".
1 практичний прибір до писани, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, манжетів і ковнірика з подвійної імітациї.
1 парчена данска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імік. камени „Edelstein".
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара позтків з каменем „Semili".
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 лакерованих партів, котрами забавить ся кожде товариство.
1 кишеньковий апарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна нотатка.
1 книжчина з бурштином.
1 пензля.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук египетского правдомовника.
1 машина до рахованя „Patenta", котра найтяжші рахунки в секунді обчислює, до того 20 важних предметів до кореспонденциї, а ще 300 инших, що в кождім домі кладуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export".

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

- - Чернівці - - улиця Руска ч. 8.

- - Чернівці - - улиця Руска ч. 8.

поручає свій

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ріжнородних ГОДИННИКІВ

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлевий Remontoir, накручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталевий „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлевий Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлевий годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунцірований ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans" і „Barok" від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

- - За кожде купно і репарацию ґарантує ся. - -

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок"

стоваришення зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць **червень 1902 р.**

I. Стан довжний.

1. Удїли членські		К	23,739·46
2. Фонд резервовий		„	4,284·93
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	41,325·97		
разом	93,406·83		
в) виняти в часї від 1./1 1902 до 1./7. 1902	24,282·68		
Позістає з кінцем червня		К	69,124·15
4. Довг банковий		„	8000·—
5. Білянсове сальдо		„	2684·86
		„	107,833·40

II. Стан чинний.

1. Пожички удїлені на скрипта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) удїлено вчасї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 44,542·—		
разом	„ 123,245·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902	„ 24,365·94		
Позістає з кінцем червня		К	98,879·31
2. Готівка в касї для 30./7. 1902		„	4,127·58
3. Цїнні паперi		„	1,200·—
4. Білянсова партість інвентаря		„	820·20
5. Сальдо процентів		„	1,868·09
6. Сальдо коштів адміністр.		„	938·22
	Сума	„	107,833·40

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./7. 1902 вступило нових 63, виступило 10, лишає ся членів 436 з декларованими удїлами на суму 27,040 к. і дїйсно виплаченими на суму 23,739 к. 46 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5% Дивіденда від удїлів 6% (оден удїл виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок удїлюваних $6^1/_2$%

Волод. Могильницкий, касир.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 85 Чернівцї, пятниця дня 19. липня (1. серпня) 1902. р Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(10. Засїданє з 30. липня 1902).

По верифікациї протоколу відповідає краєвий президент бар. Бурґіньон на три інтерпеляциї. Що до інтерпеляциї з 23. с. м. дотично мнимих заходів около рутенїзациї совітника Оробка і нотара Сенєвіцкого замічує краєвий президент, що сї панове подали, що те все треба-би звести на непорозуміне. А що краєве правительство не є компетентне дальше сї справи вести, то відіслано сю справу до президиї висшого краєвого суду у Львові. Що до інтерпеляциї послів др. Вольчиньского і тов. дотично висловів старости Патака і совітника краєвого суду Лупу на учительскім вічу в Радівцях, правительство не похвалює сей поступ старости, а що до совітника, оповістило про его поступ президию висш. кр. суду у Львові.

Трете запитанє, яке ставив до правительства на тій самій сесиї посол др. Штравхер дотично завізваня провінцийного фонду до оплати громадских додатків, може він відповісти, що рішенє про сю справу припадає компетенциї автономічної краєвої власти.

Посол Николай Василько ставить до краєвого президента три запитаня:

При реферованю прелїмінаря краєвого фонду на засїданю бук. сойму з 20. грудня 1900. року упала зі сторони др. Янка Фльондора замітка, що при будові зелїзничого тунелю Дорна-Кімполунґ заплачено провізиї і подібні видатки в сумі 45.000 зл. Краєвий президент заповів тодї, сю справу за помочию єму до розпорядимости стоячого материялу розслїдити і розвенити. Краєвий президент розслїджував місяцями сю справу, а по приїздї бесїдника з Відня з парляменту запевнив посла Николая Василька на его запитанє, що слїдства окінчені і всї акта відіслані до міністерства желїзниць. Коли посол Василько запитав краєвого президента про его особисті погляди на сю справу о скілько дотикає се его власної особи, відповів кр. президент, що він має повне пересьвідченє, що ся справа стала цїлком ясна і що нема причини до жадного сумнїву. Відтак запевнив кр. президент посла Василька, що так він як і бесїдник на засїданю 20. грудня 1900. року дістануть писемні повідомленя про вислїд слїдств в сїй справі. Вже минає другий рік а те повідомленє не отримав нїхто з сих панів, хоч вже навіть акта з міністерства прийшли назад до правительства. Тому пос. Василько запитує президента, чи Є. Е. зволить про сю справу дати розясненє в дусї его заяви з дня 20 грудня 1900 року.

На засїданю з 6. липня 1901 року відбула ся горяча дебата над справою волоскої національної барви. Пос. др. Янко Фльондор відмовив краєвому президентови велку компетенцию, давати осуд в тім, чи ся або та барва є національно-волоскою, тим більше, що під сим прапором бороли ся Волохи против австрийских ворогів, коли Австрия розпадала ся. Краєвий президент сконстатував тодї, що Волохи не бороли ся в Семигородї в роцї 1848. під сим прапором, і він відкидає рішучо сполучене поняття сегодня мнимої волоскої барви з борбами які звели Волохи в Семигородї за цїсаря а против Угрів. Посол Ник. Василько задля довіря до кр. президента, яке до его дїяльности мала цїла руска нация через два роки, заяви після заяви кр. президента таке саме становище в сїм питаню, як кр. президент, після него-ж руске сьвященьство і проча руска інтелїґенция, не узнаючи трикольор яко національну барву австрийских Волохів. Але пос. Ник. Василько має повне переконанє, що і волоска партия, котра борола ся за сї барви завзято через два роки, не попустила правительству в сїй справі анї кроку, а коли ся справа здає ся бути залагодженою, просить пос. Ник. Василько о розясненє теперішного становища льокального правительства в сїй справі.

На тім самім соймовім засїданю говорило ся над другою справою національної барви а то чорно-червоно-золотою барвою нїмецкою. Пос. Ник. Василько придбав собі через своє становище в сїй справі богато ворогів. Але перед кількома днями став ся в Грацу випадок, який ставить справу нїмецкої барви в не двозначне сьвітло. В сїм містї почало ся сьвяткованя нїмецких сьвіжацких союзів. Військове командо заказало офіцирам брати участь в сїм сьвяткованю, а військовій музичній банді грати підчас него, лише задля того, що се сьвяткованє відбуває ся під чорно-червоно-золотим прапором. А що в жадній державі не сьміють бути патентовані патріоти, себ-то таким способом, що офіцирам задля їх патріотизму де-що заказує ся, що вільно иньшим, і а тим дає ся офіцирам патент на лїпших патріотів, чим є який небудь смертельник, порушає пос. Ник. Василько ще раз справу нїмецкої барви в Чернівцях.

В Чернівцях є нїмецко-національний дім, в котрім військова банда грає без перерви під тим прапором, і до котрого сходять ся і резервові офіцери. Бесїдник запитує правительство не для того, щоби членам нїмецкого дому або его гостям підсувати непатріотичні погляди, але таки в їх інтересї, як правительство задивлює ся на сї барви.

Краєвий президент барон Бурґіньон відповідає що до першого запиту, що слїдства, які він він сам і делеґат міністерства, не виказало нїчо, що-би дало підставу до згаданих твердженъ др. Янка Фльондора. Кр. президент не оповіщував об сїм посла Ник. Василька писемно, бо се не годило ся з примпорученєм міністерства желїзниць.

Що до уживаня волоского трикольору, зазначує кр. президент наперед, що він переконаний о вірности свому цїсареви і любови до спосі вітчини всїх народностий в Буковинї. Пос. Ник. Василько зробив своїми виводами, наводячи відповідь кр. президента з 6. липня 1901. року, злишним, повторяти що раз і на сїм засїданю те саме.

Що до чорно-червоно-золотого прапору, то краєвий президент не бачив того прапору хоч він має нагоду частїйше переходити попри нїмецкий дім, окрім підчас кількох сьвят. Відтак сей прапор не є пра-

---

Август Штріндберґ.

Дитя.

Конець.

По кількох місяцях стала ся молода вдиї, підверта сестрами та тїткою, властивим володїтелем дому. Фрітйоф був та й позістав наймолодшим та найдурнїйшим. Раз питали ся о його раду, але не застосували ся після неї, а він був так, як і перед тим, предметом їх опіки. Обіди в двійку вказали ся в коротцї неможливими, бо він мовчав завзято, а Ліза, що не могла сего знести, мусїла оглянути ся за якимсь „громозводним“, який в стагу її сестри в ярмо молодої пари перемїс ся. Фрітйоф робив ріжні проби освободженя ся, але за кождим разом повздержувала його перевага; тамтах було за багато і вони звикло доти говорили, доки він не утїк в зїс.

Вечера очікував тепер все з формальним жахом. Ненавидїв спальню, до неї вступав неначе переступник до суду — коли уже рік були вібрані, без погляду на наслїдника, взяла його одного разу мати на бік, щоби розмовити ся з ним в чотири очи.

„Чи ти не тїшив би ся, як би ти мав сина?“ — питала.

„О! Певно!“ — відповів.

„Ти нїзком не єси добрим зглядом своєї жінки“, мовила матїр можливо мягким тоном.

Тодї закипів він гнївом.

„Так! Єще що? Що кому ту не в смак? Може хочете вказати менї на мої обовязки, так? Зрештою Ліза є цїлком иньшою, як ви думаєте — але що кого се обходить? Добре уформулуйте своє оскарженє, тодї на него відповім“.

Нї, до того не мала мати жадної охоти.

На своїй самотї відкрив Фрітйоф, що інспектор був молодим чоловіком, котрий радо пив та в карти грав. Став його товаришом і пересиджував вечери в його комнатї, а відки можливо як найпізнїйше повертав.

Одного вечора не спала його жінка та чекала на него.

„Де-ж ти був?“ — питала його остро і енерґічно.

„Се най тебе не обходить“ — відповів.

„По правдї се гарно бути відданою, если так живе ся, як я“, мовила. „Коби ни бодай дитину мали“.

„Так, а-ж тому не винен“, гадав.

„Ну, може се моя вина?“

І тепер зачав ся спір на сю тему, що два роки тревав.

Ліза пробувала всїх средств. Кокетувала зі своїм чоловіком — і через те стала ся йому неприємною, хотїла злякати його на гордости і він її аж тепер не міг знести. А що жадне з них не хотїло відважити ся до того кроку, щоби посьвитати когось, що розуміє ся на річи, якогось лїкаря, о раду, був той сам результат, як все в таких случаях: Муж став ся сьмішним, а жінка дивила ся на річ траґічно. Бедїтна жінка є сьвятою, бо на ній спочиває „боже проклятє“ — нїхто й не зважав, чи Богови хотїло би ся понизити і проклясти чоловіка.

Але Фрітйоф чув инрально, що якесь проклятє тяжить на його сумнім, колдоровім житю. Природа сотворила два роди, що під певними обставинами шукають ся, під иньшими знова яко заклятї вороги виступають против себе. Другий рід пізнав яко ворога і то яко сильнїйшого противника.

Одного дня питала ся його сестра, як би припадково, що значить слово „кандур“.

Нич не відповів, а тільки змірив її сильно очима і спостеріг, що вона дїйсно его не знає, а тільки правдоподібно дось підслухала і стала ся цїкавою.

І тепер було уже його житє затроєне — став ся сьмішним і опинувала його якась давна зневіра. Усе, що видїв або чув, відносив до сего оскарженя і так ходив він з лютим гнївом в серцю і звів дївчину — і то з бажаним наслїдком: став ся батьком! Ліза була мученицею, а Фрітйоф нещасним! Але він о то не журив ся, бо його честь була вирятована.

Від того часу збільшило ся ревнованє Лїзи і — о диво — в нїй почав пробуджувати ся рід любови до її мужа. Любов, що дуже була недогідною, позаяк проявляла ся в той спосіб, що воно нервово та неустанно його сторожила, йому навпирала ся та рівночасно журила ся о него неначе матїр. Пробувала стрільбу, чи вона наладована, молила його на колїнах, щоби при виходї теплїйше одягав ся і т. д.

При тім була дуже педантичною, в дома цїлий час замітала і стирала пороги, чистила та шуровала, меблями стукала і лїжка виносила на сонце. Нїколи не мав суповою і вінець не був певний сидїти на самотї.

Його праця не занимала много часу, бо добрами управляло много пань. Став учити ся рільництва і хотїв завести всякого рода улучшеня, але се було неможливим, бо доти йому доскулали та договорювали, доки усего того не покинув.

В вінци се все його умучило. Від говорення відвик, бо все міг бути певним, що йому супротивлять ся. Його ум терпів задля недостачі відповідного мужеского товариства; його систем нервовий загиб, сам занедбав ся та став пити. Тепер не сидїв майже нїколи дома, за те знаходили його часто пяним в сельскій корчмі або по мужицких хатах, бо пив з кождим, него тільки здибав, а пив до непритомности. Се було його щастєм що міг дражнити свій ум алькоголем, а окрім того міг ту свобідно говорити; сам властиво не був певний, чи тому пив, щоби мочи говорити, не здибавши перешкоди, або чи тому, аби пити.

Щоби дістати гроші, став продавати хлопам збіже, або надавав їм приміщ та удїлював деякі ласки, за що йому платили. Дїлав так, бо касу вели женщини. В нїмі вдер ся до своєї власної каси і — грав.

пором якоїсь теперішної держави а має історичний характер. А коли-б тим, що уживають сї барви, робив ся деякий закид непатріотичности то кр. президент думає, що не можна се закинути тим людям, котрі бажають собі такої констеляциї держав, яка була під сим прапором, а в якій австрийска держава занимала поважне становиско. Но другім повтаряє кр. президент, що він жадного прапору не узнає, окрім чорно-жовтого.

(Конець буде.)

Промова посла Николая Василька

виголошена у буковиньскім соймі дня 23. липня 1902 р.

(Дале.)

Я ще би вказав на иньше бажане, яке містить ся в сїм справозданю, а іменно, щоб з волоских паралельних класс, які істнують при першій державній ґімназиї в Чернівцях, отворено самостійну ґімназию. А ми чули з уст Єго Ексцеленциї пана президента краю, що се так легко не піде з огляду на фінансові відносини держави, з двох теперішних ґімназий в Чернівцях, при котрих є і паралельки, зробити зараз чотири. Алеж бо теперішний стан при другій державній ґімназиї знаменитий. Там управляє ґімназиєю директор, що знає дуже добре по руски і по німецки, бо він виховував ся в німецкій мові, і тепер я собі не можу представити, чому пан референт, що при иньших нагодах все робить малі компліменти отсій сторонї, также не предложить такого директора для першої ґімназиї, щоб володїв і волоскою мовою. Зачувати, що теперішний директор йде на пенсию, а після висказу Єго Ексцеленциї розділ першої ґімназиї неможливо тепер перепровадити. Ми би щиро бажали сего Волохам, і я вірю, що і пан референт не має причини, їм сего жалувати.

Перейдемо тепер до ґімназиї в Кимполюнгу. Дотичне справоздане не є нїчим иньшим після мого погляду, як лапкою для панів з волоскої сторони, котрі в надії, що з ними обходить ся по щирому, не знають дїйсного стану річий. Ми знаєм іменно, що нїколи не позволить ся на ґімназию лише з волоскою викладовою мовою, що найбільше з німецко-волоскою мовою. Чомуж нїбито задля миру удаєте згоду, і, щоб творити нові більшости, приходите з такими лапїтками? Чому не жадати щось такого, на що би ся всї могли згодити? Мої панове! Я вам скажу ще раз, що ви ґімназиї лише з волоскою викладовою мовою не дістанете, то лиш так говорить ся, аби справу відволїчи. Пане інспектор, се знов одна з ваших теорий, се знов наша лапка!

Що до резолюциї дотично заснованя німецко-рускої в Вижниці, то я хоч він всюди, в кождім повітї має своїх людий, як я се доведу пізнїйше. Через сю трету подію відволїче ся справа ще дальше. Громада Вашківцї над Черемошом нагадала собі також, щоби хотїла мати ґімназию, а що Вашківцї мають для пана шкільного інспектора дуже добре положене, межи Кіцманем а Вижницею, (до інспектора Туналїжа звернувши ся:) Так, сьмійте ся лиш, пане шкільний інспектор краєвий! Вам легко сьміяти ся з культурних потреб цїлого населеня, для котрого Ви тут сидите).

Заступник маршалка барон Кохановский: Прошу держати ся річи!

Посол Николай Василько: Що думають пан барон?

Заступник маршалка: Прошу держати ся річи!

Посол Николай Василько: Дуже дякую! (Веселість). То проволїче ся цїла справа аж до вільного полудня. Та природна річ, сей Василько, вибраний з сих обох руских повітів, буде ходити від дверий до дверий, щоб таки корисно позагодити сю справу. Тому треба доказати, що сей Василько нїчого не значить тут в краю. Але се вам не вдасть ся! Сей коротний огляд на розвій сеї ґімназиальної історії нехай буде доказом жичливости і обективности супроти нас зі сторони краєвої управи шкільної.

Я хочу ще дещо спростувати, що пан шкільний інспектор при кождій нагоді виводив в своїх предложенях, котрі, розуміє ся, не входять в детайлї. Так він каже приміром, що у Русинів великий брак учителїв. А се цїлком неправда, бо саме й рускі професори вчать тепер при нерускиx школах, і коли ви сегодня розпишете конкурс на яке будь місце при рускій ґімназиї, то найдете сейчас компетентів, тимчасом для німецкої школи не найдете нїкого. Ми маємо також інтелїґенцию, правда в малім числї, але ми собі сї виховали з тяжким трудом для наших культурних потреб, а не для ваших. Ви шукайте собі людий, де хочете: нас то не обходить нїчого, але давайте наших людий, де належить ся. А коли ви уживаєте наших людий для своїх культурних потреб, то не говорїть, що їх нема. Се неправда. Доси не було й одного випадку по розписаню конкурсу на руского учителя, щоб такого не мож було найти.

Правда в Радівцях бракує чотирох фільольоґів, в Сереті на сїм клас є всего 2 сталі професори і директор і т. д. але то нас нїчо не обходить, а ви не приходїть з такими арґументами, які я вже нераз на підставі наших справоздань чув і від наших предложених тут і у Відни. Тож перестаньте працювати такими неправдивими арґументами, пане інспектор!

Тепер я ще верну до другого арґументу, який після вашого погляду говорить против заснованя ґімназиї в Кіцмани. Ви кажете, друга ґімназия в Чернівцях стала би порожною. Се знов неправда. По першім до другої ґімназиї в Чернівцях ходить так богато учеників, що ся школа могла би дуже добре відступити якусь часть з них ґімназиї в Кіцмани. Друга ґімназия в Чернівцях немає доси поміщеня, а Кіцмань хоче поміщене дати даром. Дальше, ми розуміємо в сїм випадку справу лїпше нїж ви. Ми знаємо дуже добре, що, коли сегодня на провінциї межи селами серед хлїборобского населеня повстане ґімназия, селяни богато скорше рішить ся, дати свого сина до такої ґімназиї, як до Черновець. Я не хочу говорити про иньші меньші перешкоди, але вірте мені, мої панове, яко одні рогатки стримують не одного. Родичі мусять іменно своїм дїтям привозити що понедїлка харчу, а тут гроші на рогатки, які мають платити, становлять для них велику рубрику. Зрештою й помістити дитину в Кіцмани лекше й відповіднїйше. Селянин борше дасть сина там до свого кума або свата, нїж тут до якої пивниці, де по 20 до 25 мусять сидїти на купі і не можуть учити ся.

Тож видите, мої панове, і сей арґумент не може ся встояти. Сим я попращаю ся на коротший час з сею справою, бо я при резолюциї дотично розширеня ґімназиї в Серетї певно поверну знов до неї. Дальшою точкою справоздання є жадане, щоб маючу ся заснувати приготовляючу клясу при сучасній ґімназиї в потребі поділити на два відділи.

Мої панове! Нам і на гадку не приходить, сучасній ґімназиї або Волохам сего пожалувати. Але се сьвідчить про велику обективність справоздання. Єго Ексцеленция пан президент краю спростував его і се досить характеристичне для нашого справоздання, пане Сведль, коли вас навіть із сеї сторони мусять спростовувати. Пан президент сказав, що і Русинам не стане ся кривди.

Тепер перейдемо до яблока нежеди в минувшім роцї, до жерела нинїшної ситуациї в соймі і нової єри з офіцияльною більшостию із „зміненім огрупованю партий“ — такий вираз добре собі запамятати — іменно до заснованя німецкої класи приготовляючої. Я собі позволив минувшого року в адміністрацийній комісиї, де ми так межи собою були, спритикувати се жадане. Я тодї назвав се жадане нерозумним. Мені й на думку не приходить, сегодня в той спосіб говорити про сю справу; я лише хочу довести, чому я тодї в комісиї був против. І панове з тої сторони були противні.

Ми знаємо дуже добре, що за нїм має для нас така приготовляюча класа. Наші рускі і волоскі дїти з провінциї мають за мало німецкої мови, як приходять до ґімназиї, де навіть в руских паралельках вимагають від них і то зараз на початку досить знаня німецкої мови. Тож наші дїти мають хїсно приготовляти ся в сїй класї до ґімназиї. А що за нїм мали-б такі приготовляючі класи для німецких учеників? В сїм взглядї нїякої цїли. Сї вчили ся по німецки і приходять до німецкої школи, де далї вчать ся по німецки!

Але і з иньшої точки погляду потрібні для нас такі приготовляючі класи! Ми, Русини і Волохи, не маєм ще досить більшеклясових народних шкіл. В богатьох громадах нема ще 3- або 4-клясових шкіл, тому сї приготовляючі класи мають способити перехід з народних шкіл до ґімназиї. Можна се сказати і про Німців? Знов нї! Бо для розвою німецкої культури старає ся инче. Всюди по німецких кольонїях маєте більшеклясові народні школи, а з сих може хлопчина спокійно перейти до ґімназиї.

Мої панове! не була то нещирість до німецкости, як я минувшого року говорив про се; бо зрештою, чому би мали за зле взяти Німцям, коли вони хотять щось в роді приготовляючого пенсионату, оттак щось як приготовляючу школу для одиноких охотників в Відни. Се нам би нїчого не шкодило; але видатки, мої панове! Не можна жадати гроший на потрібні річи, не дїставши їх на важнїйші справи. Такими не оправданими, чисто аґітацийними внесенями ставить ся лише засуку оправданим жаданям зі сторони буковиньского сойму і буковиньского населеня. Отсе були мої мотиви, чому я противив ся німецким приготовляючим класам, але не, щоб я хотїв опинити культурний розвій Німців. Я хотїв, щоб гроші видавали ся лише на потрібні річи в краю.

Мої панове! Міністерство заняло минувшого року цїлком наше становиско, згодило ся з нашими аспірациями і не позволило на сю приготовляючу клясу. Помимо того приходять панове знов тепер з сею резолюциєю.

Я мушу, мої панове, ще раз повторити, що сї, і такі иньші неможливі і нескінчені резолюциї ухвалюють ся тут в палатї лише на те, щоб ми, Русини і Волохи, не осягнули нїчого для наших культурних потреб. Вони би хотїли, щоб гроші видавано просто через вікно, аби лиш нам не дати нїчо.

(Конець буде).

Коли остатнього інспектора задля „піяньства“ відпустили, стали сильно на се налягати, щоби се становиско заняв чоловік „мирних обичаїв“. Коли при помочи сьвященника переперли, аби корчму в селї замкнути, став Фрітйоф зі своїми власними слугами пити і шкандал слїдував за шкандалом.

В кінцї став ся звістним піяком, що дїставав судороги, коли довший час не пив алькоголю і котрого заведено до шпиталю, де позістав невилїчимим.

В годинах притомности переходив своє житє і тодї відчував глубоке співчутє враз зі всїми дївчатами, що дїстали необразованих чоловіків; а з ними міг тим лекше співчувати, позаяк на собі дізнав проклону за знасилованє природи, а він був прецїнь лише мужчиною.

Але видїв також причину свого нещастя і в родинї яко економічній інституциї, що перешкоджала його самочасне освободженє до самостійного, індивідуального житя. Свою жінку нїколи не оскаржував, бо вона була так само нещасливою, як і він і була жертвою тих самих нещасливих відносин.

Переклав *В. Борчак.*

Полїтичні вісти.

З австрийских соймів.

В понедїлок засїданє ческого сойму тревало від 11. год. рано до 8. вечером. Вела ся специяльна дискусия над послїдними рубриками краєвого буджету. Вкінци принято цїлий буджет в третім читаню. Слїдуюче засїданє нинї.

Ческо-німецка угода.

Др. Кербер має 9. серпня удати ся до Ішлю, щоби цїсареви здати справу о переговорах, які мають на ново начатись, в справі ческо-німецкої угоди.

Чужинцї в полудневій Африцї.

З причини, що іміґрация до полудневої Африки множить ся, мусїло анґлїйске правительство через конзулати видати острі приписи в тім згляду. Тому остерігає ся, що лиш тоті можуть там осїдати, котрі в послїдній війнї не виступали ворожо против Анґлїї. А що до подорожи в глуб краю, потреба окремого дозволу.

Всеславяньска вистава.

Під протекторатом велик. князя Александра Михайловича відбуде ся в 1904 р. в Петербурзї перша всеславяньска вистава промислова і артистична.

Анґльо-хіньский трактат.

Торговельні договори з Хінами що до важнїйших точок покінчені. Хіньска праса приняла проект прихильно. Хіни мають до року по підписаню трактату перевести ревізию гірничого закону і установити спільну комісию для порішеня спорних справ при реґуляциї границь і пристаний. Анґлїя обовязує ся за те попирати Хіни в реформі полїтичній. Що-до ввозу анґлїйских товарів признають ся ріжні полекші. До 1904 р. мають Хіни отворити чотири пристани торговельні. Також другі держави мають з Хінами заключити подібні договори.

Клєрикальні демонстрациї у Франциї.

В недїлю прийшло в Парижи з причини аристократично-клєрикальних демонстраций до численних забурень. На кількох більших площах і улицях введено формальну боротьбу, яка скінчила ся многими пораненями демонстрантів і контрдемонстрантів та арештованями. Перші взаїмні атаки офанатизованої маси відбули ся зараз з полудня на площи де-ля-Конкорд та Шамп-Елїзе. Сю послїдну площу — славні елїзейскі поля — заняли клєрикали і аристократи; площу де-ля-Конкорд заняли робітники під проводом социялїстів. Так орґанізована маса стояла довше на обох названих площах, обкидуючи себе взаїмно напастливими словами, поки не прийшло то сим то там до боротьби на палицї, кулаки і т. п. Полїция сильно сконсеґнована, пильнувала лише кількох сьвященників, які явили ся на місци, щоб їх не зневажено і не побито, арештою заховувала ся супокійно, доконавши лише кількох арештовань. Около години пятої значна часть контрдемонструючих социялїстів удала ся, викрикуючи против клєрикалів та сьпіваючи робітничі пісні, з площі де-л-я Конкорд на Авеню-Ґабріель, де знов відбула ся боротьба на палицї, при чім двох демонстрантів арештовано. Також на улици Рош прийшло до бійки — тут робітники несли на дручку сьвященничий колпак і викрикували проти духовеньства; однак полїция скоро їх розігнала. До найзавзятїйшої боротьби між обома партиями прийшло около години шестої вечером на полях елїзейских, де надтягнули з ріжних боків социялїсти. Бійка була тут так завзята, що богато осіб зістало ранених, а полїция мусїла доконати кілька нових арештовань. На тім демонстрациї около 6-ої вечером скінчили ся, бо полїция розігнала всюди маси а в місті запанував вкінци супокій.

НОВИНКИ.

Зміна намістника. Часописи доносять, що намістник Трієста ґраф Гоєс подасть ся на пенсию. Єго заступником має бути краєвий президент Країни, барон Гайн, а на сего місце має бути покликаний краєвий президент Буковини бар. Бурґіньон.

З II. ґімназиї. Ґімназияльний директор Козак удав ся до Відня. В єго заступстві урядує проф. Юлїян Кобилянський.

Приготовляюча кляса в II. ґімназиї при руских паралельках буде отворена з початком другого шкільного року після ухвали сойму. Учителем в X. ранзї приготовляючої класи іменований народний учитель з Леннінґа Мартенюк.

Видїл „Руской міщаньскої читальнї“ в Чернівцях, ухвалив на засїданю дня 27. липня с. р., на рік шкільний 1902/3 для четырох учеників, бідних міщаньских синів, справити всї потребні книжки до першої класи, а для трох учеників до другої класи, руской ґімназиї в Чернівцях. Подання можна вносити на руки членів видїлових або на руки голови товариства Гната Власюка, улиця Паньска ч. 35. — Рівночасно видїл ухвалив спросити міщан членів на сходини в недїлю дня 3. серпня с. р. о годині 3 пополудни до салї „Народного Дому“, где при вспінуваню хор. „Руский міщаньский хор“ відбуде ся відчит о важности школи.

За Видїл:

М. Тодущак, писар. *Гнат Власюк,* голова.

Жиди а роспорядженя властий. Як уміють жиди обійти розпорядженя властий, свідчить отся допись з Гуцульщини: На Буковинї є розпорядженє (яке би в Галичинї дуже придало ся) президента краєвого, щоби корчми і шинки були позамикані в недїлї і сьвята. Та що на Буковинї „двірникують“ (війтують) звичайно між гуцулами жиди, то вони уміють всякими способами обійти то розпорядженє, бо-ж виповненим розпорядженя заашкодили би або собі або своїм. На цїкавий дотеп впав Янкель Рерхман, двірник з Плоскої, села коло Путилова. Він казав свому затеви Абі подати, що він (Аба) отворив „готель“, „а у тім готели“, кажуть гуцули, „нема що й курцї попоїсти, а скрипка грає та горівка кружляє чи недїля чи сьвято, — а панчі (жандарми) боять ся донести, бо двірник з п. капітаном (старостою) собі дуже добрі“.

Рільничі страйки. В Заліщицькім страйк змагає ся з кождим днем і довів до проливу крови в Ворволинцях. Тамошний дїдич спровадив на жнива кілька фір гуцулів з Печеніжина, яких проводила жандармерия і війско. Селяни з Ворволинець вийшли хмаром на зустріч гуцулам і просили їх, аби не шкодили їх справі. Коли вони з гуцулами їхали дальше, селяни заступили їм дорогу. Тодї жандарми з наїженими баґнетами кинули ся на нарід і били кольбами та кололи на всї сторони. Ранено тяжко 4 селян. За хвилю роздав ся голос команди: Feuer і грянули карабіни, однак на щастє нїкого не ранено. — В Солонім — як доносить „Діло“ — є не лишень страйк, але також бойкот. Бойкотують іменно жида-корчмаря і наложили на себе добровільно 5 зр. добровільної кари, коли би хто переступив порґ корчми. Гроші стягнені за переступленє сего закону вливають до церковної каси на украшенє церкви. До повіту стягають жандармів зі всїх сусїдних повітів не обнятих еще страйком. По селах масові арештованя. — З Копичинець доносять, що там арештовано до 300 селян і п. С. Вітика зі Львова. Взагалї в цїлім гусятиньскім повітї дїють ся неймовірні річи. Всї села страйкують, та мимо спокійного поведеня населеня стоїть всюда війско — переважно Угри — яких спровадило староство на жаданє опоздїлого віча дїдичів. — В бучацкім повітї страйкують майже всї села. Послїдні пристали до страйку: Лїщанкі, Помірці, Ріпевці, Трибухівці, Пишківці, Бучач, Олеряни і Варниц. В Лїщанках застрайкувала вся дворска служба. Нарід поводить ся спокійно. — В Чортківщинї страйкує около 40 сїл; деякі з дїдичів і посесорів добровільно підписали платню. В Шпайківцях, де страйк тревае від тижня, жандарми арештували 9 людий і скованих вели до арештів. В Білій увязнено двох господарів, не-раз найспокійнїйших: Стаха Витвицкого і Павла Іванюка. В сих обох місцевостях стоїть по компанії піхоти. — В бережаньскім повітї застрайкувало село Плотичі. Другого дня спроваджено там війско. — В Заднїпрю, перемишляньского повіта, де дїдичем є п. Богдан, мав повінчити ся страйк побіжов селян. Переговори з двором вів місцевий комітет, в якого складі входив парох о. Кульчицкий. Новий страйк вибухнув в Лїшках, Яворові і Стамирі. До послїдного села прибуло війско. Зі Збаражчини доносять до „Діла“, що в цїлім повітї нема нїодного села, де не було би страйку. Всюда стоїть війско і жандарми. Наради і віча відбувають ся по дорогах. В околици Синяви між посесорами крик розпуки, бо парох Синяви добровільно дав женцям 8. сніп. По двох днях опору жиди мусїли уступити, бо жито було би злягло. В Рожнятинских мітт не дав війску кватири. Конї вояків стоять в дворских стайнях, а самі вояки ходять по селї. Посесор Явец (жид) каже до людий: „Я не попущу вам нїчого. Я маю 3 пари штанів; як сего року возьмете менї 2 пари, то менї все еще одна пара лишить ся. — В каменецкім повітї застрайкували села: Милятин старий і Лїсно, до дїдичем є Третер; з селянами страйкує солїдарно дворска служба. — Польска праса широко розписує ся про страйки, записуючи подвійним шрифтом всї арештованя, війско, жандармів, а передовсїм „бунти“, яких нїгде не було і нема.

Осторога перед 10-сотиковими грішми. Якісь проворні мантії, що не орють нї сїють, і взагалї не хочуть забрати ся до нїякої роботи, пускають у Львові, поцїнкованї чи посріблювані 2-сотикові гроші замість 10-сотикових. Перед сим обманьством остерігаємо передовсїм наших селян, аби при всяких закупатах добре приглядали ся одержуваним ними грошам.

Епільоґ розрухів, які збули ся в червни у Львові, відіграє ся перед звичайним карним трибуналом дня 13. серпня с. р. Прокураторня обжалувала о публично насильство 59 осіб, з яких 23 сидять доси у слїдчій вязници.

З усїх сторін.

Вибух набоїв. З Розвадова доносять, що в ночи на 23. с. м. хтось підпалив тамошні маґазини жандармериї, в яких містила ся жужиця для загального ополченя. Огонь замічено аж тодї, коли почали стріляти патрони. На щастє нїхто з людей не погиб, хотяй град куль вилїтав з палаючого маґазину.

Чоловік без серця. В Бориславі дня 19. с. м. около 9. год. рано занедужав жебрак Микита Шует і положив ся під парканом копальнї Ваґоновского. Вертільник тої копальнї Рудольф Чесник побачивши лежачого Шуета, казав своїм помічникам Францови Тополькому і Каролови Янковскому взяти шмату, вмочити в ровї і кинути жебракови на лице. Помічники зразу не хотїли, але на виразний приказ кинули шмату на бідолаха, а Чесник взяв ще коновку з водою і вилляв єї на жебрака. За хвильку жебрак вже не жив, видко, що жарт, чи злоба, а на всякий спосіб брак серця Чесника і єго помічників приспорив смерть бідного чоловіка.

Цїсар Вільгельм в Познаню. На приїзд, принятє і побут цїсаря в Познаню роблено великі приготованя. Парляментарні посли як і польске міщаньство заявили, що не приймуть участи в тих торжествах. Довідавшись о тім, цїсар казав цїлком змінити проґраму, випросив ся від всякого принятя, і всї торжества будуть мати лише чисто військовий характер.

Зниженє почтових порторий в Росиї має вже небавком війти в житє для звичайної переписки. До тепер виносило порто опечатаного письма 7 коп., а неопечатаного 3 коп., а проектує ся надальше оплачувати за перші по 5 коп., а за другі по 2 коп., Дальше мали би марки почтові обовязково продавати ся по всїх селах.

Найстарша машина, яку сконструував Юрий Стефенсон і пустив в рух 18. падолиста 1822 р. в копальни вугля в Анґлїї, до тепер, мимо великої конкуренциї, робила свою службу перемовляючи непелиші ладунки. По 80 лїтах працї виполнено її з чинної служби і мов би в знак признаня положених заслуг примішено старовину на памятку в музею „Durham College of Science“.

Замурованє професора. До чого то вже не доходить студентські жарти і їх помисловість! З Гайдельберґа пишуть о такій пригодї: Один з професорів тамошного унїверситету, що уходить за дуже вимагаючого і не тїшить ся симпатиєю студентів, коли рано пустив ся з дому, щоби власно оказамінувати, по мало начудував ся, що вихід неможливий, бо брама дому замурована. Показало ся, що студенти в ночи, користаючи з нагромадженого матеріялу в сусїднїй будівли, принялись як раз за мурарку, і хоть не дуже вдучно, но кріпко замуровали, мов би в кріпости, свого професора.

Борба социялїзму з католицизмом у Франциї проявила ся в грізній формі. Як доносять телеґрами, в Парижи і на провінциї потекли струї крови в борбі социялїстів з оборонцями католицизму. Що дня відбувають ся сотки католицких віч, на яких зібрані протестують против виданого розпорядженя на знесенє конґреґацийних шкіл і цїлих монастирів. Рівночасно відбувають ся віча социялїстів та инших ворогів католицизму, на яких сиплять ся похвали та признаня для правительства. В богато місцевостях власти насильно прогнали монахів і замкнули школи при монастирах.

Кривда табачникам. Чи вільно в суді заживати табаку? Отсе многоважне питанє рішав омегдї суд в Берлїнї. Лучилось бо, що в якійсь справі ставав перед судом горожанин, котрий, щоби набрати відваги для своїх зізнань, а коли єму наскучило ся бездїльно сидїти, витягнув з кишені поважну і невідлучну табакерку, повтягав по нїй як слїд, зажив сам і почастував ще побіч стоячого возного. Судию так обидила сеся німецка Gemüthlichkeit, що аматора табаки сейчас засудив на добу арешту за обиду суду.

Холера. З Харбіна доносять, що від 15. до 25. с. м. заболїло на холеру 143 Росиян і 340 Хінцїв, померло перших 106, других 276. Зараза зменьшає ся. — Каіро: Тут констатовано 35 випадків холери, а в Асіут 30. Мимо того пошесть слабне. — В Єгиптї лютує вже від половини сего місяця холера і забирає численні людскі жертви. Від 15. липня було случаїв захорювання 420, з того случаїв смерти аж 341. В самім Каірі захорувало в двох послїдних днях на холеру 133 осіб. Тілько в Александриї холера поволи уступає. В Одесї констатовано знов случаї дїжури. Оногди був знов один случай, в наслїдок чого зараджено в Букарештї кварантану на всяку провенїенцию з Одеси а порти Констанцу і Магасію цїлком замкнено.

Телеґрами „Буковини“.

Тур, 31. липня. Вчера загадали социялїсти розбити віче, котре було скликане против закону о товариствах. Вибили вікна. Коли жандармерия відтручувала їх назад, прийшло до поважної бійки.

Лондон, 30. липня. Король Едвард вийшов перший раз, опираючи ся на палицю. Лїкарі задоволені з єго стану.

НАКЛАДОМ „РУСКОЇ БЕСЇДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

ПОДЯКА.

Не будучи в станї, лично подякувати всїм тим за так численні докази співчутя виказаного нам з нагоди смерти нашого батька і т. д.

Василя Коморошана

пароха в Стибнах

просимо Єго Високопречестність отця прот. Кантеміра, всїх иньших всечестних оо. сьвященників, як і всїх п. т. пань і панів, що брали участь в похоронї, а найбільше паню Даскалюк і п. надучителя Данчуза в Стибнах, котрі заняли ся уладженєм похорону принати в сїй дорозї найсердечнїйшу подяку зі сторони

засмученої родини.

Цїнник желїзних знарядів

Александра Копача

в Струтинї вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлїйскої твердої сталї, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном дуже легкі, добре рубають гірску траву. — Хто замовить 5 кільо ґрамів кіс, отримає даром одну косу і один камінь до острення. — Родимці! Косїть мойки косами, то найлучші в світї; косачи нини, заощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх агентам: 50 жидівских кіс не стоять одної анґлїйскої!

Довгота кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку в каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На 5-кілену посилку їде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Озубнені серпи з анґлїйскої сталї, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути їх з руки. Хто замовить 20 штук, получить 2 даром. — Цїна за один серп **60** сот.

Анґлїйскі бритви з тонким полотном з найлучшої сталї. За 35 мінут можна обголити і 30 найтвердїйших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Бельґійскі кожеї до бритви по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабол, кукурузи і всякої приняи, з найтвердїйшої анґлїйскої сталї, не загинають ся ані в найтвердїйшій землї, штука **1** кор.

Брусани до остреня кіс по **50** сот.

Маю також на складї **нешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, тані, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., з ґваранцією дане на 10 лїт.

На менше замовленя треба прислати 2 кор. задатку, бо иншого не вишле ся. Найлучше посилати гроші перекажами і на них замовляти, щоби не тратити грошей на письмах і на тж. — Адреса:

Александер Копач,

в Струтинї вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичинї

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже правдивий порозаводний годинник до накручуваня на 24 години, з дзвонцуваня — правдиво зелїзний, і з ґваранцією на 1 рік.
1 шовкова краватка з шпильцем з імітацийного каменя „Edelstein".
1 практичний прибір до писаня, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, мankетів і кольчарка з подвійної імітациї.
1 парочка дамска брошка.
1 красний перстень мужеский або дамский з імит. каменя „Edelstein".
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара кольчків з каменем „Sonnil".
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 заграваних картів, котрими забавить ся кожде товариство.
1 кишеньковий ліхтар до встромлюваня.
1 вихрно ковзу.
1 прасна нитяна.
1 пасґрамка з бурштином.
1 шалорик.
1 шкіряна мошонка на гроші.
5 штук англїйского прадомовних.
1 машинка до рахованя „Patenta", котра найтяжші рахунки в секунді обчислює, до того 20 книжних предметів до корреспонденциї, а ще 300 инших, що з кождим домі кладуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export".

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

Чернівцї улиця Руска ч. 8.

Чернівцї улиця Руска ч. 8.

поручає себе

Великий склад ріжнородних годинників

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлений Remontoir, накручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталений „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлений Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлений годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник цуцірований і з урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans" і „Barok" від 12 зр. висше, як також всї иньші сорти ріжних системів дуже дешеві.

-- За кожде купно і репарацию ґарантує ся. --

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- пани і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских пальтів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жавра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковнїри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакоровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі заручники, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Єґера: кветанники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі нульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. К. склад оружия, патронів і пороху.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях. За редакцию відповідає Володислав Секерский
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 86. Чернівцї, недїля дня 21. липня (3. серпня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Буковиньский сойм.

(10. Засїданє з 30. липня 1902).

(Конець.)

Пос. др. Штравхер здає справозданє адміністрацийної комісиї про петицию громади Кіцманя, дотично удїленя права, наложити податок на пиво, горівку і солодкі алькоголїчні напитки. Адміністрацийна комісия предкладає соймови, ухвалити удїленє сего права на 10 років. (Принято).

Пос. Де-Лож здає справозданє адмін. комісиї про наглий внесок пос. Де-Ложа і тов. дотично узгладненя при наложеню цла при спровадженю волоских вин до Буковини. Адміністрацийна комісия годить ся на наглість сего внеска і предложує внесок соймови. (Принято).

Пос. др. Штравхер здає справозданє про петицию міста Чернівцїв в справі ухвали закона, дотично побираня оплати спрого і консервованого мяса, котре спроваджує ся до Чернівцїв. Пос. др. Стоцкий вносить деякі зміни. А що в специальній дебатї за тими змінами також і деякі члени адміністрацийної комісиї, складає пос. др. Штравхер сей реферат в руки голови адмін. комісиї пос. Маріна. Всї внески адмін. комісиї приймає сойм а з тим самим відпадають противні внески др. Стоцкого.

Пос. др. Скедль здає справозданє дотично петициї надучителя Дарія Нігуляка в справі вчисленя тих років служби, які перебув в провізоричнім станї, в дефінітивний час служби, і вносить виїмкову і ласкаву ухвалу. (Принято). Сей посол реферує предложенє, дотично ухвали ласканого дару учителеви Филипови Брецови в Гаїбоцї (принято) і дотично петициї надучителя Евгена Недїльского з внеском: Надучителеви Евгенови Недїльскому в Репужинцях вчислює ся той час, який він перебув в Галичинї в шкільнім фаху від зложеня кваліфікацийного іспиту, при вимірено пенсиї. (Принято).

Пос. др. Скедль здає справозданє адмін. комісиї про ту часть рахункового справозданя краєвого видїлу, котра говорить про желїзницї за рік 1901. В генеральній дебатї забирають слово заступник правительства радник двору Барлсон і пос. Лянгевган. На сїм замкнено засїданя о 2. годинї по полудни і назначено продовженє на він до 5. год. по полудни.

Засїданє по полудни зачало ся о пятій год. Продовжувала ся дальше дебата над желїзницями. По одногодинній бесїдї Штравхера, в котрій він критикує становище правительства, супротив Буковини в справі желїзниць, забирає слово пос. Ник. Василько і висказує ся в острий спосіб против того, що реферат в так важній справі передало ся чужинцеви. Що референт промовчав в своїм справозданю, се було іменоване Буковинця управителем желїзничого руху. Відтак говорить бесїдник против резолюциї дотично відновленя старого двірця в Чернівцях бо з тим самим протягає ся нова пожадана будова. Також справа власної дирекциї в Буковинї порушає ся в рефератї за мало. Взагалї сей цїлий реферат се лише вправа писаня красних фраз референта. Бесїдник кінчить бажанем, щоби краєвий президент, котрий незабаром опустить край, лишив тут по собі добру памятку.

По промові референта приходить до специяльної дебати над сею справою. В сїй дебатї забирають голос ще раз посли др. Штравхер, Николай Василько і Де-Лож.

Відтак приймає сойм всї внески адміністрацийної комісиї і додаткові резолюциї посла Лянгегана.

Пос. др. Штравхер здає справозданє адміністрацийної комісиї дотично рахункового справозданя, котре відносить ся до справ громадских за рік 1901. В генеральній дебатї забирає перший голос пос. Левіцкий. Він скаржить ся на шкоди, які Черемош робить ріжним громадам своїми повінями і ставить цїлий ряд дезидерий громад. По нїм забирає голос пос. др. Стоцкий, котрий говорить по руски. Бесїдник скаржить ся на злє дїловодство в громадских канцеляриях. Вказує на те, що було би пожадане, коли би при уконституованю нових громадских рад інтервенював все правительственний заступник, бо при перебраню громадских справ дїють ся хиба. Богато громад самі о то просять, але се обовязок видїлу краєвого, щоби повідомив про то правительство, щоби оно було притомне при передачі уряду новим людям. Комісия адміністрацийна порушила справу службових прагматик для громадских писарів по селах і на містах. Се непотрібне і стоїть навіть в суперечности з соймовими ухвалами і громадскими установами. Який параграф приносує, комісиям, котрі інтервенюють при громадских виборах побирати комісийні гроші. Коли наш край бідний і занедбаний се лише тому приписати, що занедбані поодинокі громади. Наша громада великий чоловік, але він не має сили, бо він хорий чоловік. Самоволя начальників і секретарів вівечать громади, до того богато причиняє ся велика пересвідність нашого мужика, що до понять справедливости, кривди, прав. Як-би дїяло ся се великим паном, то вони мусїлиби вже давно випандрувати до Канади. Наш мужик нагадав ся аж тепер випандрувати, коли єго допікає аж до живого.

До сему причину шукати, що хоч наш нарід побожний, то в недїлю підчас служби Божої возять наші люди страшні тягари, не лише збіже, але і цегву? чи не обиджає се релїгійне чувство нашого мужика коли він бачить, що помимо заборони старостства, корчми отворені в недїлю і сьвята. Вічні скарги приходять до бесїдника, що хотїв би нарід доносить про непослух шинкарів старостству, оно нїяким способом не думає щось против сего зарадити. Сам нарід каже, що сей розпорядок лише на то видний, щоби замилити народови очи. Нарід чує ся нещасливим, забирає ся до Канади і прийдуть часи, що на Буковинї буде лишим добре а не нашому народови, котрий цїлком випандрує. Завобічи сему всему хиба лише тим, що почне ся від санациї громад.

Пос. др. Стоцкий говорив дві годинї. По нїм забирає голос заступник правительства, правительственний совітник др. Лагарпер, щоби відповісти на закиди др. Стоцкого. Після того і по бесїдї самого референта розпочинає ся специяльна дебата. Резолюциї в сїй справі приймає сойм.

Пос. др. Скедль здає справозданє про предложенє видїлу краєвого в справі петициї поштового, шкільного інспектора Григория Никоровича у Вижницї в справі ласканого зачисленя службового часу, котрий він перебув в провізоричнім станї. (Принято).

Пос. др. Янко Флондор реферує справозданє краєвого видїлу про розвій і стан економічних спілок головно райфайзеньских кас. Перед генеральною дебатою над сею справою забирає голос кр. президент і каже, що правительство симпатично відносить ся до райфайзеньских кас, заперечує, немов-би учителям заказано було, брати участь в таких інституциях, і немов-би не було вільно позволяти на перші збори шкільних пімнат.

Пос. др. Стоцкий говорить знов по руски за заснованєм інструкцийних курсів для касиєрів райфайзеньских кас. По волоскій промові пос. Балмоша приймає сойм внески комісиї в другім і третім читаню.

Пос. др. Янко Фльондор реферує внесок пос. Стоцкого і тов. в справі зміненя § 17. соймового порядку буковиньского сойму з внеском, щоби внесок дра Стоцкого відіслано до краєвого видїлу задля студий і справозданя.

По внеску посла дра Штравхера, щоби цїлий соймовий порядок зреформувати, забирає слово пос Ник. Василько і говорить в імя і з припоручени руского клюбу і цїлої руської нациї краю. Сю бесїду подамо в однім з найблизших чисел в цїлости. Відтак відповідав краєвий президент барон Бурґіньон на закиди посла Василька.

Пос. др. Водчиньский іменем волоского клюбу, пос. Абрагамович іменем вірмено-польского клюбу, надають причини, чому они против посла Василька виступають і назначують, що ініциятива до сего не вийшла від краєвого президента, але таки від самих клюбів.

Пос. Ник. Василько реагує на заміти краєвого президента і посла др. Вольчиньского і викликує своєю звичайною, загально знаною сатирою сьміх і аклямацию в палатї і в аудиториї.

По промові посла д-ра Скедля і референта пос. д-ра Фльондора і по відтяганю додаткового внеска пос. др. Штравхером, приймив сойм внесок референта.

Пос. др. Скедль реферує наглачий внесок пос. д-ра Фльондора в справі провізоричного поліпшеня платнї краєвих учителїв з заміткою, що адміністрацийна комісия змодифікувала свій внесок в послїдній годинї.

Пос. др. Ончул читає змодифікований внесок. Він зазначує, що на бікучий рік стоїть всего 28.000 до 30.000 к. до розпорядимости для провізоричного поліпшеня платнї учительства і ставить іменем адміністрацийної комісиї внесок, щоби всїм учителям і учителькам, що мають кваліфікацийний іспит, ухвалено провізоричний додаток в сумі 120 корон, тим, що мають сьвідоцтво зрілости, 80 корон, а учителям-помічникам 120 корон. Сей внесок сформулював пос. Ончул з суспендованим учителем Кісановичем підчас засїданя. Сойм приймив сей внесок в другім і третім читаню.

Краєвий президент дякує іменем шкільного заряду за прихильність сойму в сїй сесиї для учительскої справи.

Резолюция дра Штравхера, в котрій заявляє ся краєвий видїл, предложити на другій сесиї соймови остаточну реґуляцию платнї учительства, відкидає сойм по промові посла Водчиньского.

По приймленю наглячого внеска посла Балмоша і тов. в справі ухвали льокального додатку для народних учителїв в Дорнї-Ватрі і по відчитаню петициї, вичерпує ся дневний порядок по девятьгодинній нарадї о 2. год. в ночи.

Є. Е. краєвий маршалок замикає сегорічну сесию з многолїтством в честь цїсаря, котре повторюють нїмецкі посли з окликом „Hoch“, рускі посли „многая лїта“, волоскі, „se traesasca.“ Краєвий маршалок дякує краєвому президентови за співучасть і підтримане нарад. До сеї подяки прилучають ся посли окрім руских послів, котрі ще перед тим заявили устами пос. Ник. Василько, що вони не мають причини дякувати кр. президентови. Іменем цїлого сойму дякував пос. Марін Є. Е. краєвому маршалкови за єго труди.

Учительске віче в Радівцях.

В недїлю 20. с. м. відбуло ся в Радівцях велике віче, друге з ряду, всїх буковиньских учителїв. Предсїдателем вибрали збори голову краєвого учительского товариства директора Ісаєвича. Присутних було около 400 учителїв, посол до ради державної др. Флориан Луну і посол до сойму Бажош, відтак багато сьвященників ріжних віроісповідань.

По привитаню гостий сердечними словами предсїдателем, забрав голос староста Патан і висказав в чутних словах своїй симпатиї до учительства. Для найзаслуженїйшого стану цїлої держави має він лише слова признаня, а хто би про учительство инакше думав, то він хайдак. Староста витає ініциятиву учителїв до поправленя своєї долї. (Оклики і оплески без кінця).

Відтак забирає голос др. Ілїюц і відносить в своїй бесїдї надзвичайне важне становисько учительства в суспільности.

По нїм говорив знаний зі своєї прихильности до учителїв, посол до ради державної др. Луну:

По краю розносить ся крик, всюда видно зажурені, невдоволені лиця, а розгнані заступники народу стають против себе. Остро розбирають те, чи и. Николая Василька спечи, проколоти, чи сирого їсти, чи и. Сведля викинути вже сегодня з краю, чи ще терпіти сю краєву потребу, чи теперішного краєвого президента для добра народу чвертувати, чи засудити его на смерть через отрую, чи ріжних менерів партий за житя очерн сьвятим, чи аж по смерти. Для таких „дурниць“, як виборча реформа, квеповане краєвого гіпотечного банку і урегульоване учительскої платнї не мають часу дїти пожераючі паньства, котрих називають звичайно послами. А все-ж таки без сповненя сих трох головних умов виключений всякий поступ в краю.

Виборча реформа нехай зробить раз вже конець посередній виборчій системі. Посередня виборча система є жерелом всякої корупциї в краю. Одиноке средство против політичної джуми посередних виборів — є безпосередне тайне виборче право. Коли правительству можливо при теперішній виборчій системі впливати на поодиноких виборців вибраних громадами, є се не можливе при безпосередних виборах, коли може 40.000 виборців нараз в однім і тім самім дни вибирають. Коли на сю справу погляди загальні і всюда ті самі, то все-ж таки погребли в соймі сю виборчу реформу. Я сказав, що погребли, але річ все-ж таки не так має ся, бо ухвалено резолюцию, після якої над сею важною реформою будуть нараджувати ся на другій соймовій сесиї. На німецку мову перевівши каже ся резолюция нїчо иньше, як „Wasch mir den Pelz und mach ihn nicht nass“. Як они називають затягнене виборчої реформи? „Наперед мусить ся материка позбирати, мусить ся над ним студиювати а аж відтак виробить ся закон“. Се все лише пуста балаканка і політичний „швіндель“! Як з виборчою реформою, так обходять ся з проектованим банком гіпотекарним. Також і заснованє сего краєвого інституту протягають, інституту, який потрібний для суцисивного видовженя і економічного скріпленя хлїборобского стану.

Регуляцию учительскої платнї можна назвати безвигляднею. Незалагоджені нагаї внести і вічаннє приймлене учительскої депутациї, се все, що нам подають. Ухвалена нова регуляция учительскої пенсиї є карикатурою в порівнаню до пенсий державних урядників трох найнизших клас. Щоби дати позір тому, немов-би то могучі краю хотїли також для учителя де що зробити, кинули жебрачій гріш у формі „провізоричного поліпшеня.“ Поважне і грунтовне рішенє сего великого социального питаня оминають постійно. Ті самі пановя, котрим немов-би то кровавило ся серце „постійно“ ізза лихого стану учительства, ті самі терплять спокійно, що платня учителїв не дорівнює навіть платнї возьних. Учительске питанє можна лише тодї уважати рішеним, коли учителїв поставлять ся дотично їх активної і пенсийної платнї на рівнї з трома найнизшими катеґориями державних урядників.

(*Конець буде*).

Полїтичні вісти.

В справі Македониї.

В справі Македониї конферували у Відни в послїднім часї кілька разів амбасадор турецкий у Відни з міністром справ заграничних, гр. Ґолуховским. Кажуть, що сї конференциї спонукали самі заступники Австриї і Росиї, на основі і в приміненю пісного петербурского порозуміня, домагаючи ся згідно від Туреччини, щоби завела реформи в Македониї та усунула в той спосіб пануючий там здавна а небезпечний суповій. Після конференций, амбасадором мають в тій самій справі відбути ся остаточні конференциї у самої Порти в Царгородї.

Боротьба з монархістами у Франциї.

Президент Комб зарядив, щоби нихованки розвязаних монастирів були приняті без всяких перешкод до шкіл державних. Підписане декретів президентом републики, зарядкуючих примусове замкненє конґреґацийних шкіл, наступить мабуть на радї ґабінетовій в сю пятницю. — В Бретониї вибухли розрухи з причини замкненя конґреґацийних шкіл. Розрухи викликані серед темної хлопської маси реакцийними аґітаторами, котрі проявили ся нараз в кількох місцях і в так острій формі, що треба було зареквірувати військо. — І в Ст. Етієн поділила ся людність на два табори з приводу розвязуваня шкіл, та з одної сторони реакцїсти і клерикали, а з другої социялїсти ураджують численні демонстрациї. — Президент Комб обіцяв, що черницї-учительки розвязаних шкіл одержать місце в тих самих інститутах, котрі однак замінять ся в тій цїли на інститути з характером чисто добродїйним.

Капітуляция Бурів.

Прибули до Лондону бувші ґенерали Бурів, щоб на жаданє Чемберлена порозуміти ся з ним що до виконаня условин договора. Правительство анґлїйске хоче подїлити бурскі ґрунта між анґлїйских вояків.

Революция в Гайтї.

В Гайтї вибухла революция. Безпеченьство дипльоматичних заступників держав є поважно загрожене.

Грецкий король у царя.

Грецкий король має зложити візиту цареви. Візита назначена на 35. н. ст. серпня.

Історичний документ в справі полудневo-африканьскої війни.

Бурска часопись Nederland оповістила письмо, що має історичне значінє. Есть то резолюция, ухвалена бурскими відпоручниками перед підписанєм мирового протоколу в Преториї. Та резолюция, оповіщена у відповіди на заклади заграничної праси, особливо німецкої, направлені против бурских ґенералів, як Бота, Девет, Деларей і ин., що піддали ся без причини“, виказує, що зробили они то лиш під загрозою небезпечности цїлковитої загади Бурів, то по розваженю всяких виглядів дальшого веденя війни. Резолюция звучить в перекладї:

„Ухвала народних зборів в Ферайнїнґ, з суботи, дня 31. мая 1902. Збори представителїв народу обох републик: полудневo-африканьскої і вільної держави Оранїї зі смутком приймили до відомости, що предложенє правительства Є. К. Милости в справі покінченя теперішної війни, має бути принято або відкинене без змін. Збори жалїють, що правительство Є. К. М. рішучо не хотїло переговорювати з обома републиками на підставі їх независимости, і не хотїло позволити нашим правительствам порозуміти ся з нашою депутациєю. Наш нарід має все пересьвідченє, що не лише на підставі материяльної справедливости, але й з причини великих жертв, які приніс для збереженя независимости, має повне право до тої независимости. Збори роздумували поважно над станом нашого краю і народу і передусїм мали на увазї слїдуючі факти: 1. Що воєнна політика, якою руководили ся анґлїйскі войскові власти, довела до цїлковитого опустошеня обох републик, до спаленя загород і сїл, до вичерпаня всяких жерел істнованя, які нашим родинам до житя, а войскам до дальшого веденя війни були конечно потрібні. 2. Що уміщенє наших взятих до неволї родин в таборах концентрацийних довело до небувалих страждань і недуг, так, що в короткім розмірно часї померло там 20.000 наших найдорожших і міг продити ся страшний здогад, що на случай дальшого веденя війни цїлий наш нарід може загинути до нищадку. 3. Що майже всї поколїня Кафрів в границях обох републик і поза їх границями суть уоружені і беруть участь в борбі против нас, витворюючи нечуваними жорстокостями і масовими мордами в обох републиках неприязні відносини; в окрузї Фрайгайт перед недавним часом вимордовано від одного разу 56 Бурів і тїла їх страшно покалїчено. 4. Що ворожі проклямациї, які начато вводити в дїло, загрожують борючим ся що Бурам стратою всего движимого і недвижимого майна і цїлковитою матеріяльною руїною. 5. Що в наслїдок послїдних відносин вже від довшого часу не можемо передержувати у себе плїнників, яких наші войска беруть до неволї; в наслїдок того можемо британьским войскам розмірно не богато робити шкоди, коли натомість Бурів взятих анґлїйскими войсками в неволю вивозять за границю краю, так, що по трилїтній війнї остала нам ледве не велика часть тих сил, з якими рушили ми до борби. 6. Що борючі ся що останки, становлячі лиш малу часть нашого народа, мусять бороти ся против переважних сил ворожих, а крім того терплять голод і недостаток і що помимо найбільших зусилїй і жертв зі всего, що нам було найсьвятїйше і найдорожше, не можемо числити на побіду. З тих всїх причин збори гадають, що нема розумних основ примусити, аби наш нарід дальшим веденєм війни міг задержати независимість і висказують гадку, що край в таких обставинах не має права вести війну, бо то довело би до згуби політичної і економічної не лише нас, але й слїдуючі поколїня. Під напором тих всїх причин і обставин збори поручають правительствам обох републик приймити предложеня правительства Є. К. М. і підписати їх іменем народу обох републик. Збори висказують пересьвідченє, що відносини, які тепер панують, всюди поліпшать ся, каждки принято предложень правительства Є. К. М. і що наш нарід дійде до уживаня свобід, до яких не лише на підставі давнїйших, але й в теперішній війнї принесених жертв, справедливе, як гадає, може мати право. Збори з правдивим вдоволенєм приймили до відомости, що Є. К. М. рішив дати в значній части амнестию британьским підданим, котрі бороли ся по нашій сторонї і з котрими лучать нас вузли крови і чести; висказує також бажанє, аби Є. К. М. зволив згадану амнестию ще дальше розширити.

НОВИНКИ.

Положенє угольного каменя під православну висшу дївочу школу відбуло ся 30. липня в присутности владики дра Ретти, краєвого президента бар. Бурґіньона, краєвого маршалка Дупуда, посадника Кохановского. Акт посьвяченя відправив консисторияльний радник Божан при співучасти великого числа сьвященників. — Будову перебрав будівничий Алоізий Леопольд. Будова має ся покінчити в р. 1905.

З краєвої шкільної ради. Професора тутешної І. ґімназиї д-ра Алфреда Павлїчека іменовано референтом-помічником в краєвій шкільній радї.

Соймові промови буков. руских послів, постараємо ся, як найскорше подати по можности в цїлости.

Російске шкільництво. З Петербурга доносять, що міністер просьвіти Зенґер, котрий загадує перевести шкільну реформу, післав в чужину два чілні професори, щоби они розслїдили на поодиноких европейских університетах тамошні системи науки і вихованя. До Австриї, Німеччини, Франциї і Швайцариї зістав висланий бувший професор Будилович, член ради міністерства просьвіти, до Італїї і Анґлїї професор Доненитский, декан історично-філоґічного факультету одеского університета.

Видїл „Рускої міщаньскої читальнї“ в Чернівцях, ухвалив на засїданю дня 27. липня с. р., на рік шкільний 1902/3 для чотирох учеників, бідних міщаньских синів, справити всї потрібні книжки до першої класи, а для трох учеників до другої класи, рускої ґімназиї в Чернівцях. Подання можна вносити на руки членів видїлових або на руки голови товариства Гната Власюка, улиця Паньска ч. 35. — Рівночасно видїл ухвалив спросити міщан членів на сходини в недїлю дня 3. серпня с. р. о годинї 3 пополудни до салї „Народного Дому“, где при невидїлї тов. „Руский міщаньский хор“ відбуде ся відчит о важности школи.

За Видїл:

М. Товуцик, писар. *Гнат Власюк*, голова.

Товариство домашного промислу і патріотичних адаптаций основує ся у Львові. Товариством завідувати буде осібна куратория.

З усїх сторін.

Допустив ся надужитя алярмової линви. Сими днями їхав поїзд зелїзничий до Гамбурґа. Нараз в поли коло Оснабрік потягнув хтось за алярмову линву і поїзд станув. Всї перепудили ся, а кондуктор зачав шукати причини. Нараз відозвав ся сиґнал другий раз. Аж тепер показало ся, що того надужитя алярмової линви допустив ся сам-ь з цирку Буша, котрого тим самим поїздом перевожено до Гамбурґа.

Чоловік, що жив в трох столїтях. В Гойзери, в горішній Австриї, помер дня 26 с. м. найстарший в Монархії пенсіоніст державний, колись сраріяльний рубач, Йозиф Пезендорфер в 104 роцї житя. Він родив ся дня 13. січня 1788, отже жив в трох столїтях.

Мід а похорон. Що мід служить до їди, до робленя напитку і за ліки, о сім знає кождий, але ледви чи богато есть таких, котрі знали би о тім, що мід служив давними часами також і до хороненя в нїм людских трупів, наглядно бальсамованя тїл. В Гельмессен в Анґлїї відкрито недавно тому напись на гробі, в котрій говорить ся про поета Бостоса, що він „спить свой вічного упокою в солодкім медї“. Єсть то перша напись нагробна, котра згадує про звичай хороненя в медї. Зато і з многих письм, які лишили ся з глубокої старини, знає ся, що меду і воску уживано до консервованя трупів; так робили вже Вавилонї, Скити і Перси. Фактом єсть, що тїла спартаньских королів, Александра Великого, Арістобульоса, цїсаря Юстиніяна, були забальзамовані воском і медом. На острові Крети була повірка, що Ідиакос, син короля Міноса був похоронений в медї у великій посудинї, але знову ожив. Та й славний римский поет Люкреций згадує о тім звичаю, бо каже, що смерть душить ся в медї.

Телеґрами „Буковини“.

Сідней. 1. серпня. В копальнях угля Мунткембло в Новім Полудневім Уельсї вибухнув гас. 27 трупів видобуто, 149 виратовано 100 ще засипаних. Надїя на ратунок мала: Деякі части копальнї стоять в полуміни.

Львів, 31. серпня. Зачувати, що в деяких громадах, котрі дуже дїтиені хлїборобским страйком, оголосить ся виїмковий стан.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Володислав Секерский
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 87. Чернівцї, середа дня 24. липня (6. серпня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і надежитість за інсерати платні в Чернівцях.

По соймі.

По сорок днях наради закінчила ся сегорічна сесия буковиньского сойму 30. липня пізно по півночи довгою і горячою дебатою над справою, що на першім засїданю сеї сесиї заворушила сойм а далї й цїлий край, що не сходила з дневного порядку сойму за весь той час, а й у краю не так скоро і легко забуде ся. Ся справа, то почуване доси насильство, якого вороги руского народу допустили ся нїби то на однім рускім послї, а властиво на цїлій рускій репрезентациї соймовій, а тим то й на усїм рускім народї на Буковинї. Такої брутальности не виявив доси нїхто нїде, в такий нїкчемний спосіб не поступив ще нїхто супроти полїтичного противника, аж славні „культуртреґери“ ужили его в країнї, прозваній ними згірдливо „Halbasien“. Безсильні, щоби побороти ся з противником як слїд, не вдоволили ся вороги руского народу своєю чисельною перевагою над рускими послами, а хапають ся найогиднїйшого средства, яким є парляментарне насильство, щоби позбути ся немилого суперника, котрий своїм талантом стоїть високо понад ними всїма, аби таким способом унеможливити єму дальшу публичну дїяльність, що могла би вийти на добро руского народу, котрого заглади або хоч застою вороги так дуже бажають.

Нападаючи підступно, надїяли ся вороги розбити руских послів і пустити як колись одних на других. А коли штучка не вдала ся, ба, показала небувалу доси одноду́шність не то руских послів а всїх буковиньских Русинів, доводять інтригу до крайности, щоби виперти руских послів із сойму, аби потім навіть на випадок їх поновного вибору не признати хоч би однодушного і найлеґальнїйшого вибору немилого бо небезпечного нашим ворогам руского посла. Зміркувавши сей новий ледачий замір, вернули рускі посли на превеликий жаль наших ворогів до сойму і зиїзвечили тим до кінця сеї каденциї їх дальший нїкчемний плян, придуманий лукавими людьми на шкоду руского народу; бо нїхто із сьвідомих Русинів не повірить запевненям ворогів, що вони сприяють рускому населеню, та що їх насильство звернене єдино проти особи посла Николая Василька лише задля его особи, бо буковиньскі Русини добре тямлять, що вороги руского народу, підколи ми збудили ся з полїтичного сну, воюють без перестанку в найогиднїйший спосіб, не лиш проти щирих руских послів, але против кождого видатнїйшого Русина-патріота, що в який небудь спосіб стоїть на заваді затїям наших ворогів.

Сей підлий спосіб полїтичної борби прибрав сего разу иже формy нїчемного насильства, але цїль его є, як усе, нанести шкоду рускому народови, позбавивши его чільнїйших людий-провідників. Се стане кождому ясно, хто розважить причини сего ворожого нападу на посла Николая Василька, які аранжери замаху самі подають. П. Скедль каже, що п. Николай Василько виступав проти визначних Нїмцїв. А чи Вольчиньский і Янко Фльондор і барон Василько не виступали так само проти тих самих Нїмцїв? І що з того? Нїчо, ба волоскі приятелї Нїмцїв висказали навіть бар. Васильковн признане і подяку за се.

Сей факт, що відбув ся рівночасно з ворожими затїями против Русинів, завдає п. Скедльови і его товаришам найпростїйшу брехню. А де хочби тїнь якої провини посла Ник. Василька супроти Волохів? Що дало Волохам повід пристати до насильства, яке без них було неможливе? П. Вольчиньский закинув пос. Ник. Василькови із волоского боку тільки те, що він з роду Волох, а пристав до Русинів. Ось і вся провина п. Николая Василька супроти Волохів, котрих головні дїячі рекрутують ся з Русинів-ренеґатів.

Чи треба тут ще кому обяснювати, що Волохам не в лад і жаль, що такий талановитий Русин не пристав, як то до недавна все водило ся, до них, та що замість нищити Русинів, боронить їх сьміло і завзято.

А на остаток згадаємо ще й про причину ворожнечі польских послів; п. Абрагамович висказав єї ясно і ясно, що не може забути п. Н. Василькови его промови в радї державній проти шляхотско-польских гнобителїв галицких Русинів. Сей закид супроти посла Ник. Василька, що засїдав в однім клюбі з польским послом Брайтером, пятнує польских послів нашого сойму як одномишленників тої клїки, що гнете руский нарід в Галичинї отже й буковиньским Русинам ворожа. Із сего виходить, що насильство поповнене в буковиньскім соймі придумане ворогами, на шкоду руского народу, бо то злучили ся під покришкою особистої мести противники руского народу до нїкчемного насильства, що має остаточну цїль спинити розвій нашої нациї на Буковинї.

Супроти такого заміру стали наші посли до борби, котру одобрило однодушно памятне віче, якого Буковина доси не видала. Безпосередна борба в соймі закінчила ся поки що на засїданю з дня 30. липня, на котрім наші посли витягнули сю справу ще раз на сьвіт. Та хоч соймова сесия скінчила ся, то борба буковиньских Русинів против ворогів не устала, бо не може і не сьміє перестати, так як і ворожі заходи не устають. Кождий щирий Русин мусить проте стояти на сторожі супроти ворожих затїй, пильнувати кождий ворожий рух в краю, повідомляти про него наших послів, а в потребі стапати на місце бою сьміло, відважно, бо за нами правда, сила і воля а з тим і неминуча побіда.

Промова посла Николая Василька

виголошена у буковиньскім соймі дня 29. липня 1902 р.

Конець.

Другим жаданем сего справозданя є розширенє істнуючої низшої ґімназиї в Серетї. От видите, мої панове, ми вже мали Радївцї і Сучаву, а тепер приходимо до Серету. Ми чули з уст Его Елеценциї пана президента краю, що краєва рада шкільна вже поставила до міністерства відповідне внесенє в сїй справі, а я хотїв би спитати ся, що споводувало пана шкільного інспектора, взглядно бюро краєвої ради шкільної, так скоро спішити ся з справою і єї предложити міністерству, коли нї місто Серет, нї населенє буковиньске взагалї, не вспоминали ся так дуже за ґімназиєю в Серетї. Тимчасом питанє ґімназиї рускої і волоскої проволїкає ся і відкладає ся все на пізнїйше. А коли ще тепер міністерство дасть гроші на розширенє ґімназиї в Серетї, то ми, Русини і Волохи, пождемо ще довгенько на наші ґімназиї.

Мої панове! Та се нїка система. Я се докажу і то точка за точкою, ви собі можете писати і говорити про мене, що хочете, лиш і протоколи тут нї при чім, они не спростують моїх доказів. Панови референтови розходить ся о успіх, він хоче висшої ґімназиї в Серетї. На се мусять пристати цїлий сойм, цїлий край, скарб державний, культурні потреби обох народностий, Русинів і Волохів, всї мусять терпіти, щоб лиш піднести високо одного чоловіка. Отсе полїтика особиста, культ особистий, як я се доказав. Я не похвалив нїколи такої полїтики, мої погляди цїлком противні. Хоч дехто говорив, немов би я жадав від правительства, щоб оно служило одній особі, то таки не так має ся річ, навіть пан президент краю не міг сего довести. Я нїколи не хотїв жаданями мого повіту вижницкого вкоротити край або иньші народности, на кошт миру в сїй високій палатї, на кошт всего того, що сьвите нашому краєви і населеню, не хотїв і не хочу я нїчого переперти. Я все маю на оцї интерес цїлого краю. Я все уважав правильної дороги парляментаризму, а не всяких побічних сходів, щоб лиш уживати успіху у виборців.

Я дальше хочу запитати ся Его Елеценциї пана президента краю: Що з обіцянкою, де она згубилась? таже нам дали запевненє, що перша ґімназия, яка має ся васнувати, буде руска. А тепер сї средства уживають ся на висшу ґімназию в Серетї, а наша буде на віньский великдень, а другі по нас вже цїлком не діждуть ся. Деж наша ґімназия? Менї здає ся, що відповідати я не потребую. Я лиш спімну, що Серет не дбав нїчого про народне шкільництво. Наша ґімназия уміщена в будинку народної школи, а ся послїдна мусить тинати ся де-будь. Также маю сказати, що Серет в порівнаню до Кітманя нїчого не старає ся і для ґімназиї. За те, правда, є там новомодна ґімнастична сала. Хиба се причина, що там треба висшої ґімназиї! (Посол др. Скедль кличе: певно так!) (до дра Скедля): Я не хочу собі з вами находити, шкода моїх грудий.

Мої панове! Ми обговорювали вже міста: Радївцї, Сучаву, Серет, так на переміну. Тепер повернім ще до Сучави. Дотичний уступ справозданя звучить: „Просить ся правительство, звернути свою увагу на питанє заснованя низшої реальної школи в Сучаві“. При сїй резолюциї приходить менї дещо на думку. Коли Волох перечитає се так поверхово, то може утїшить ся, бо волоский повіт має дістати нову школу. Але як він приглянє ся троха близше, то спитає ся: з якою викладовою мовою буде ся школа? Се надзвичайно важна точка пропущена в сїм справозданю цїлком. А менї видить ся, що панове з тамтої сторони не повитають так дуже нашу реальну школу в Сучаві, бо такої школи з нїмецкою викладовою мовою там не треба.

Се, мої панове, я спімнув лиш мимоходом, бо то доказує правдивість моїх вступних слів, де я говорив: що то все дїє ся лиш на те, щоб замилити очи і щоб помолодити ся на всї боки. Табо ті, що дістали поклін, підуть з нїчим до дому. Я се чейже доказав що до кождої точки.

Переважною справою для буковиньских відносин є питанє надзору шкіл. Пан референт найшов ледви кілька слів на сю справу, бо, мовляв, край не має причини жадати в сїм взглядї якої зміни. Він стоїть на становиску резолюциї з попередного року.

Мої панове, я собі позволю обяснити се питанє з цїлком иньшої точки погляду. Я не поставляю нїякої резолюциї, бо я добре знаю, що при теперішних обставинах всї мої внесеня і резолюциї мусїли би упасти. По другім до чого придала-б ся така резолюция? Досить, що мої слова увійдуть в протокол, а се більше має вартости, нїж резолюциї референта. Я буду рад, як де инде подобають ся мої погляди на сю справу, бо я би хотїв єї раз полагодити.

Се факт, що міністерство сегодня заіменувалоб з приємностию двох правних інспекторів шкільних; для трох нема місця зі взгляду на фінансовий стан держави і з причини, що третий мав би що робити — в сїм випадку нїмецкий — (Веселість). Ми домірковуєм ся, що ся шенче Волохам в сїй справі: „Нїмецкий інспектор лишить ся, а ви також дістанете волоского, а Русини не дістануть нїкого“. Та міністерство не згодить ся на се, я можу се вам сказати, і я певний сего. А найлекшою розвязною будоб, настановити руского і волоского інспектора. На Буковинї нема компетента на се місце, щоб меньше взяв по нїмецки, як нїмецкий пан Тужїрж.

Мої панове! Коли би сї два шкільні інспектори краєві не мали на стілько довіря, що они можуть щиро опікувати ся і нїмецкими школами — я признаю і таку гадку — то маємо тут унїверситет; ми маємо на унїверситетї цїлий рад визначних людий, що щонайменьше рівняють ся теперішному шкільному інспекторови, а тих панів можна би до того делеґувати, щоб мали головний нагляд над нїмецкими школами. Сей плян можнаб здїйснити. А в такім випадку було би се питанє полагоджене, а ми мусїлиб ся попрацати з паном шкільним інспектором краєвим, що не завдало би особливого болю населеню Буковини і заступникам его в сїй високій палатї. (Веселість).

Через такого чоловіка проволїкати сю справу від сойму до сойму і дїйсно нездорові відносини на поли шкільництва зносити від року до року, немає нїякої підп. Як би високий сойм так надивав ся на се питанє, то можна би легко его порішити. Я сумніваю ся, чи его експеленция пан президент краю, по-

ли схоче про сю справу сегодня говорити, зможе мені доказати неможливість здійснення сего плану. Я гадаю, що й єму повинен би ся сей плян подобати більше ніж плян інспектора нашого, бо єго плян не до здійснення. Але, мої панове, пан референт мусить так поступати, щоб справу ще відложити на якийсь рік і щоб таки не стратити добрих союзників в черновецкій раді громадскій.

Мої панове! Ми желаємо панови шкільному інспекторови певно всего можливого добра, але з мого становиска я буду благословити той день, коли ми дістанемо свого шкільного інспектора а позбудемо ся сего. Я кажу се з мого становиска; чи так думає цілий клюб, не знаю.

Що ся тичить резолюций в справі науки польскої мови, то ми підопремо єї, ми взагалі будем голосувати за всіма резолюциями кромі тої, що має на цїли розширене соретскої гімназиї на висші класи, бо я переконаний, що гроші, які ужиють ся на сю цїль, спинять поступ Русинів і Волохів на поли середного шкільництва. Через сей видаток відложить ся час, коли вперед Русини — після обіцянки єго ексцеленциї пана президента краю — а опісля Волохи дістануть свої гімназиї.

Мої панове! Попращавши ся з делеґатом інспектора, з паном референтом, я ще в неприємнім положеню, бо мушу займати ся особою пана шкільного інспектора; і то є дві справі, котрі я вже підносив у віденьскій раді державній і про котрі я ще й до сегодня не маю автентичного поясненя. Одна справа дотичить ролї, яку відіграв якийсь пан Лінкс, секретар повітовий в Кіцмани, підчас засїданя ради громадскої, на котрій дебатовано, яке становище має заняти громада Кіцмань в справі заснованя гімназиї в Кіцмани. Тут розходить ся о факт, на який є сьвідки, а особливо др. Воєвідка, лїкар в Кіцмани, котрий жадав від пана Лінкса, щоб єго потягнув до відвічальности в суді, котрий навіть просив правительство, щоб оно спонукало Лінкса до такого кроку. Др. Воєвідка хоче іменно доказати, що пан Лінкс на згаданім засїданю виразив ся так: „Я чув давнїйше, що міністерство просьвіти не годить ся на те, щоб ми жадали німецко-рускої гімназиї в Кіцмани; жадаймо німецкої гімназиї, і таку ми осягнемо“. А далї: „Я можу вам зрадити урядову тайну. Я видів в актах у старостві слово „руска“ червоно підкреслене і при тім дописане „ого“, а сеж доказ, що рускої гімназиї не хотять дати“.

Мої панове! Я гадаю, що пан Лінкс не сказав сего так нехотячи. (Посол др. Штранхер кличе: Сей заховує красно урядову тайну!) Така вістка з актів не може бути простим случаєм се видно, які наслїдки виринули. Чому він саме здогадує ся, що в Кіцмани хотять німецкої гімназиї? Чому пан шкільний інспектор констатує зараз цїлу масу німецких учеників? Менї се виглядає на систематичну аґітацию.

Я жалую щиро, що мушу вас, мої панове, затримувати такими річами. Ви знов почуєте велике число актів, що нїби пан Лінкс цїлком не говорив таких річий, що „ого“ було на иньшім місци і що слово „руска“ не було підкреслене. Ц. к. староство се все сконстатувало, і все так чисто і ясно, як виборчу історию дра Поповича. (Веселість.)

Але мої панове! Лиш одна дорога веде до правди. Пан др. Воєвідка твердить таки рішучо, що пан Лінкс говорив так, а не иначе, а пан Лінкс мовчить і не скаржить дра Воєвідку до суду за обиду чести, хоч др. Воєвідка запевнює і єго і правительство се вчинити. Доки ми не знаємо, панове, судового вироку, не можемо повірити, що все в порядку. Я сумніваю ся навіть, чи иньші міродайні особи пересьвідчать ся з сих актів, що все в найлїпшім порядку.

Тепер приступимо до другої і то виразнїйшої справи. Бо перша справа, мушу признати ся отверто, не є така ясна що до особи пана шкільного інспектора, хиба через ту обставину, що Лінкс належить до певної партиї і що він дуже добре знакомий з паном Тумлїржом — (Шкільний інспектор перечить се. — До сего звернувшись:) Ну, він не знає єго, єму може се також потвердить ц. к. староство, знаменито! (Веселість.) Але в другій історії бере таки живу участь пан інспектор особисто, і ви побачите, як він зневажає нашу народність і нашу церковну мову.

При другій державній гімназиї в Чернівцях урядує яко професор якийсь пан Бітнер. Що я наведу, то факт, хоч актами нїби доказе ся неправдивість сего всего. Та ми вже знаємо, як фабрикують ся такі акта. Фактом є, що сей пан Бітнер, вступивши о 8-ій годині рано 27. лютого с. р. до класи 5 б другої державної гімназиї, завізвав молодїж шкільну, молити ся, а ученик, котрого імя менї відоме, — воно приходить і в актах, — почав як звичайно говорити по славиньски „Отченаш“. Я гадаю, що ми на Буковині все таки не зайшли так далеко, щоб рускі дїти молили ся по німецки, чи по латиньски, або щоб полоскі дїти молили ся по німецки, по латиньски, або по французски, або вже як там хоче пан інспектор Тумлїрж. Кождий молить ся в своїй мові. Ледви почав ученик Отченаш, а тут перериває єго професор Бітнер словами: „Хто розпорядив, щоб молити ся по руски?“ Ученики відповіли: „Господар класи“. Професор Бітнер відповів на се: „То молїть ся по руски у господаря класи“. По хвилї запитав ся, хто вміє по німецки молитву. Нема відповіди, бо саме той один ученик, що вміє по німецки молити ся, не прийшов тої днини до школи. Професор Бітнер звернув ся до ученика — імя нам відоме — з завізванем молити ся по німецки. Сей відповів, що не вміє. „То не молїм ся“ порішив професор. Пізнїйше заповів сей професор на слїдуючу годину дуже тяжку задачу з Греки словами: „Я вже вам дам добру задачу; вчіть ся по грецки молити ся, як ви такі Греки“. Ученики іменно греко-орієнтальні — се раз мудрий пан!

Мої панове! Ми піднесли сю справу у віденьскім парляментї. І се є один з тих многих тяжких закидів, які менї роблять ся. Моя інтерпеляция мала такий успіх, що справу передано краєвій раді шкільній до провадженя слїдства. Результат слїдства почуємо правдоподібно тут, хоч тепер акта — як я думаю — в міністерстві. Мушу сказати, що краєва рада шкільна установила до того окрему комісию, і що слїдство провадив сам краєвий інспектор шкільний. Та власне сему треба приписати результат слїдства. Панови проф. Бітнерови виразить, я гадаю, пан шкільний інспектор своє признанє, єму певно не стане ся нїчого, щоб єму могло пошкодити.

Мої панове! Цїла істория не є до сьміху, а характеризує незвичайно вірно дух, який панує у шкільній власти на Буковині. Тенденциї їх зараз пізнати. Таже пан Бітнер поступив собі підчас молитви так грубо і так погано, він так обидив родичів учеників, як то цїлком не личить вихователю молодежи. А пан інспектор що на се? Він не зважав цїлком на точні вискази учеників, а пана Бітнера переслухував навіть не під службовою присягою. Він все, можна казати, замовчав, а то тому, бо я поставив в раді державній інтерпеляцию, — а я ж не сьмію в нїчім виграти.

Се тенденция тих панів і їх чести. Але їм нїчо не поможе, тут в краю знають всї, як стоять річи, і що я не підношу нїколи неправди. Я вас запевняю, що все так буду поступати, в интересї Буковинців. А на кінци покаже ся, за ким стоїть правда, чи за мною, чи за тими людьми, що все промовчують і закривають, як розходить ся їм о то, щоб кого з наших скривдити, або щоб лише піднести внесок якого свого невільничого прислужника.

Мої панове! Я гадаю, що можу сими річевими виводами закінчити. Я обяснив справоздане пана дра Скедля і дїяльність дра Тумлїржа, старавучись по можности обєктивно і з наведеними доказів довести моє становиска. Я переконав ся, що пан товариш Скедль нам всї гадки і наміри виявив, з якими носить ся краєва власть шкільна, взглядно шкільний інспектор, а то, щоб нїчого для добра краю не зробити, а лише очи замилити, і рівночасно щоб приборонити ся до політичної ситуациї по зміненім угрупованю партий. Я пригадаю ще тут високій палатї висказ одного визначного волоского посла з року 1899: „Я хочу доказати, що шкільний інспектор краєвий на високій стоні з правдою і що він не сповняє своїх обовязків. Я послужу доказами.“ Я не перечу, що ми тодї не хотїли віри нити сим словам, що через наше довірє тодїшнє він ще там сидить. Я в імени мого клюба виражую жаль, що ми тоди так поступили, і запевняю вас, що, колиб ви заняли знов торішнє становиско в сїм згаді, ми би згодили ся.

Я би тому порадив вам, пане шкільний інспектор краєвий, що з сим довірієм попрощати ся з нами і старати ся нас опустити, аби не наступила ще хвила, коли ми будемо згідні в сїй справі, бо тодї ви будете мусїли нас опустити. (Веселість. — Оклики признаня у публики.)

Полїтичні вісти.

Ческо-німецкі переговори.

Прибув до Відня намісник Чех ґр. Куденгове, зложив д-рови Керберови рапорт о ходї соймової сесиї, як також о успособленю сторонництв в справі ческо-німецких переговорів, що мають на ново розпочати ся.

Коронация короля Едварда.

З анґлїйских двірских кругів упевняють рішучо, що коронация короля Едварда відбуде ся 9. серпня. Лїкарі заявили, що король з поводу дїети, якої придержує ся вже від довшого часу, чує ся значно сильнїйшим і буде міг взяти участь в церемонії, котра би відбула ся лиш в тїснїйшім кружку і тревала би всего зо дві години.

Росия а Манджурия.

Daily Mail доносить з Петербурга, що Росия не возьме назад своїх військ з Манджуриї длятого, бо там снують ся численні розбійничі шайки, що цїлий край дуже занепокоюють, та богато росийских купців жалувало ся, що тоті шайки нападали і пообрабовували купецкі каравани.

По анґльо-бурскій війнї.

Поворот Бурів на родину поступає скорим кроком наперед. До тепер виносить число родин, що осїли в трансвальских фармах, 9000. — В брукселских бурских кружках упевняють, що ґенерали Бота, Девет і Деларей відбудуть конференцию з королем Едвардом і міністрами Бальфуром і Чемберленом. Свої жаданя сформулують они в сих трох точках: Як найскорший поворот полонених до краю, регулиция натальско-трансвальских границь і удїлене позички в квотї 8 мілїонів фунтів штерлїнгів на відбудоване знищених фарм.

Македоньский комітет.

До Софії доносять, що центральний комітет македоньский предложив представителям держав мемориял, в котрім домагає ся заведеня ось таких реформ: Утворене окремої автономічної провінциї з вілаєтів Сальонїкі, Монастира і Скопля; іменованя губернатора з народности, що має більшість в провінциї; полишене шкіл в руках громад; утворене жандармериї з всїх народностий, замешкуючих провінцию і ужите доходів краю на цїли провінциї. — Комітет додає вкінци, що в разї не переведеня тих реформ він не бере на себе відвічальности за можливі дальші випадки.

О конґреґациї.

Echo de Paris доносить, що папа вислав до француского правительства протест против тих мір, яких правительство уживає супротив конґреґаций шкіл. На вчерашнім засїданю ради кабінетової обговорювано власне сесю справу. По звіту міністра просьвіти, з загального числа 6000 шкіл до одної половини не відносять ся закон, а з другої половини приміняли ся вже до него всї крім 400. Послїдні заявили, що будуть очікувати декрету замкненя. Декрети вчера перед полуднем підписано.

Учительске віче в Радівцях.

(Конець.)

Наш сойм, говорив дальше пос. др. Луну, опанований цїлком великою посїлостию. Хто не є властителем великої посїлости, той слухає на сїйно велику посїлість, а лише незначна мала часть послів береже свою самостійність. А властителеви великої посїлости не лежить на серцю піднесене народних шкіл, бодай не так, як иньшим социальним станам. Тому мусить учительство ставати до борби за безпосередне і тайне виборче право, бо лише від зреформованої виборчої системи можна сподївати ся демократичного краєвого заступництва, а від сего знов ладу в справі учительского питаня. (Невгаваючі оклики „Heil“, „sö träiaseö“ і „славно“).

Відтак приймають збори з одушевленем внесок, щоби вислати телеграму до цїсаря і краєвого президента бар. Бурґіньона.

Директор Іванкевич, голова краєвого, учительского товариства, здає справу про дїяльність сего товариства в послїднім роцї. При сїм дякує він учителям Кісановичови і Дубеньскому за виготовленє меморанда, який дуже прислужив веоди принято, і підносить, що курси дальшого образованя з учительским, женьским семинари, котрі підтримує учительске товариство, на дальше остануть ся.

По сїм забирає голос учитель Кінер. В своїй бесїдї споминає він два памятні дни, 18. і 20. серпня минувшого року, які перебули учителї на своїм вічу в Чернівцях. Там представили цїлому сьвітови цїлу нужду учителїв, котрі роблять більше, як того вимагає їх повинність, і то лише з живого одушевленя для свого взнеслого покликаня, з любови до бідного, пренебреженого і часто обдуреного народу. Бесїдник підносить гостинність міста Радівців і велике заінтересоване мешканців Радівців учительским питанем, яке видно з їх численного прибутя на віче. Коли учителї зібрали ся минувшого року лише длятого, щоби над своєю справою радити, то вони сего року, будучи давними ідеалїстами, зійшли ся, щоби увійти у відносини з народом і єго заступниками, сказати народови, що значить школа, сказати народови, що учителї бажають достойного і просьвіченого народу, не з бути і не тому, щоби они, яко учителї хлїб мали, ні, але щоби нарід узброєний був против темноти і против визиску. Відтак реферує бесїдник на промови Патака, др. Іґуца і др. Луну.

Опісля реферує панна Тофанеа, учителька в Радівцях в дуже сьвяткний і майже клясичний спосіб про любов до покликаня.

Учитель Кісанович реферує про учителя і нарід. Учитель є не на те, щоби всипати в молодїж приписану скількість приписаних предметів, але він мусить передовсїм виховувати молодїж. На жаль не контролюють єго ті орґани, котрі мають се робити, кладучи натиск на послїдне, але головно на перше. Через те я не один учитель „виховуючим шевцем“. Але учитель не повинен лише молодїжю занимати ся, але брати участь в народнім житю, заснованю читалень, кас і т. п. Він мусить з народом крок в крок іти і брати навіть участь у новочій полїтицї, при виборах, бо він одинокий порадник народу. При сїм практикує остро поведенє полїтичних властий при виборах і кінчить відозвою до учительства.

Відтак відповідає на закиди референта староста Патак і повітовий інспектор Долїньский.

Надучитель Дубеньский прилучає ся до виводів референта і відкидає присвоєне собі права Долїньским, в та-

нім тоні говорити перед неофіцияльними зборами учителів.

На се надходить посол до сойму Балмош. Єго представляє зборам предсїдатель і він забирає слово, говорячи по волоски. Він каже, що теперішні політики розуміють зовсїм значінє учительства і звернули свою дїяльність в той напрям. Вигляди на поліпшенє стану учительства є корисні. По фактичнім спростованю інспектора Долиньского забирає слово референт і каже, що він лишаєть ся при своїх поглядах, впрочім Дубиньский говорив єму з душі.

Надучитель Дубеньский реферує про контакт межи краєвим учительским товариством і нічить в відозвою до учителїв, бути однодушними у всїх своїх справах, а до голов товариств, щоби вони були безперестанно дїяльними.

Відтак відчитують письма і телеґрами, надіслані послами і учителями з краю. Вечером відбув ся вечерок з танцями, устроєний краєвим учительским товариством, в котрім брало участь 248 осіб.

Допись.

З Лужан.

Заснованє райфайзеньскої каси.

В недїлю, 20. липня с. р. празновало наше місточко велике народне сьвято. Поважна горетка наших сьвідомих і честних селян здобула ся на заснованє каси райфайзеньскої, єго для наших руских ґаздів так важного чинника в економічнім житю, а тим більше, бо в нашім місточку є аж два жидівскі банки.

Головну заслугу около заснованя згаданої каси положив, як і завсїгди, наш посол п. др. Смаль-Стоцкий, заохочуючи вже на вічу в Луженах 1896 р. наших селян до сего дїла.

В недїлю около третої години по полудни прибув наш дорогий гість потягом. Вїхавши в двір тутейшого начальника громадского п. Ст. Орелецкого, де і збори відбували ся, привитав єго в імени всїх зібраних господар Іван Ковалюк по стародавному звичаєви хлїбом і солею.

В просторій комнатї п. Ст. Орелецкого прислуховало ся зверх сотка селян обсненам статутів сего товариства п. др. Стоцким. По тім слїдували вибори видїлу і ради надзорчої. В члени вписали ся до тепер звиж 48 ґаздів з паями по 20 кор. і по 2 кор. вписового. До видїлу вибрано слїдуючих ґаздів: Іван Ковалюк голова товариства, Стефан Бережан заступник голови, Григорій Мандрик, Сімон Бережан, Петро Мандрик, члени видїлу. Секретарем каси єсть Дмитро Юрійчук. До ради надзорчої вибрано одноголосно слїдуючі: о. Теодосій Кавтиш голова, надуч. Василь Орза заступник, Кассіян Павлюк, Стефан Орелецкий, Ілїя Березка, Іеорґій Мандрик, Григорій Іеленко, Іеорґій Лукач, Петро Юрійчук, члени ради надзорчої.

По виборі видїлу і ради надзорчої заохочував п. посол др. Стоцкий всїх членів до щирої і совістної дїяльности около товариства, при чім виразив своє задоволенє задля численної участи при заснованю сего товариства; особливо згадав про сторонських гостей: чесного господаря Майовского з Ревни і Скакуна і уч. Скакуна із Шипинець, як також тутешних і сторонських студентів.

По тім слїдувала дуже гарна подяка п. послови д-ни Стоцкому в імени зборів за єго щиру і неутомиму працю около заснованя таких товариств по всїх руских селах нашого краю, виголошена п. надуч. В. Орзою. Збори клинули трикратно „славно", а студенти відсьвівали „многая лїта".

При сїй спосібности не забув бесїдник і на того, під чією опікою тїшимо ся всї австрийскі горожани свободою при заснованях таких товариств, і клинув словами: „Наш найяснїйший монарха Франц Йосиф I. най жиє многая і многая лїта", по чім відсьвівано всїма присутними ним народний.

При кінци слїдувало величаве угощенє в домі начальника громадского, п. Ст. Орелецкого, котре можна було сьміло після наших селяньских обставин назвати пиром.

П. надучитель Орза виголосив перший тоаст на здоровля доматорів і прочих ґаздинь, котрі зі своїм трудом до того пиру причинили ся і дякував в імени всїх зібраних сердечними словами за так щедре принятє нашого дорогого гостя, п. посла др Стоцкого.

другий тоаст пиє п. посол Стоцкий на здоровле доматора і єго родини, щирими і просто до серця говорячими словами.

Студенти відсьвівали гучне „многая лїта".

Доматор подякував щирими словами панови послови за єго любов до руского народу.

По недовгім, але гарно перебутім часї розпрощали ми ся з нашим дорогим гостем дром Стоцким при звуках народних гимнів „Ще не вмерла Україна" і „Не пора" відсьвіваних студентами. По 8. годині поїхав наш дорогий гість на дворець, прощаний гучними окликами „слава".

Луженьский.

НОВИНКИ.

З краю.

Вісти особисті. Є. Е. президент краю виїхав на кілька днїв до своєї родини, що перебуває в Бродинї. — Пос. др. Стоцкий виїхав до Рожнова. — Прокуратор Михальский виїхав на відпустку.

Вістник розпорядків для народного шкільництва на Буковинї вийшло 1. с. м. число третє, що містить розпорядки про сьвятованє памяти цїсаревої Єлисавети в день 10., а коли-б припадав на недїлю, то 9. вересня, далї розпорядок, що приватні курси для дальшого образованя учителїв потребують дозволу шкільних властий, і розпорядок, що учителї-помічники мусять предкладати метрики і сьвідоцтва здоровля, коли просять о допущенє до кваліф. вспитів. На остаток оголошено конкурс на опорожнені місця учительські при народних школах до кінця с. м.

Засїданє краєвої ради шкільної було в пятницю, на котрім між иньшим розширено кілька шкіл і обсаджено багато місць учительских.

Посол др. Фльоря Лупу попав у Волохів цїлком в неласку ізза своєї промови, яку виголосив на учительских зборах в Радівцях. Крім анатеми, яку кинули на него Волохи в соймі, ганьбить єго „Дештептарі" остатними словами, а волоска „консервативна" партия заявила офіцияльно, що посол Лупу не гідний належати до неї і завізвала клюб волоских послів до ради державної, аби виключив єго з клюбу. Тимчасом заповідає п. Лупу, що небавом відповість на сї заяви. Цїкаво буде почути єго відповідь, тай чи обстане за ним краєве учительске товариство, котрого члени на зборах в Радівцях приняли єго бесїду з одушевленєм.

Куріоза. Підчас посьвяченя угольного каменя під будову православної дївочої школи в Чернівцях о. Прокопович відчитав грамоту на мінецкій і волоскій мові тай на славноізвістнім консисторскім „славяньскім" язичію, при чім сей руский проповідник скорочене „ц. к." читав кілька разів цїсарско-руський, мабуть на доказ, що консисторске язичіє є дїйстно збіркою зі всїх славяньских мов, отже й з польскої. — Замітне й те, що хор теольоґів сьпівав гимн цїсарский не після автентичного руского тексту, який єдино приписаний мінїстерством, а на язичію, що давно усуненний урядово з ужитку.

Одній гарній трійцї знудило ся сидїти безділно підчас ферий і она загадала, дати сьпіту знати, що в нас в краю не звела ся ще румунїзаторска аґітация а межи Русинами ренеґатство. Не довго чекали они на нагоду. Руска православна шляхта устроїла в суботу 2. с. м. вечерок з відчитом і з танцями в Падиківцях. Зійшла ся руска шляхта з цїлої околиці, щоби забавити ся межи своїми, не предчуваючи, що люди таки з їх родини загадують, заколотити їх забаву. По відчитї з'явили ся межи зібраними гостями три панки, Тевтул окінчений богослов, Взайко і Цоппа, оба учителї в православній школї в Чернівцях і давай намовляти зібрану шляхту, щоби они зачинали танцї „горою" а нї „коломийкою". Якось не удала ся їм аґітация межи нашою сьвідомою руською шляхтою і они забрали ся, щоби — назад повернути, назад колотити забаву. Як безличнє провокацийно поводили собі сї панки сьвідчить те, що они впили ся другим разом з попардами — тріпольорами на грудях. Се обурило присутних до крайности і було би прийшло до бійки, коли би поважнїйші панови з помежи шляхти не вмішали ся і не показали провокаторам двері. Чи таке поступованє одобрають дотичні власти, сумніваємо ся. Сей факт показує, в яких педаґоґічних руках наші рускі православні дїти в православній школї, і якого душпастиря можна сподївати ся з сего окінченого богослова.

Признали ся наші тверді. Дуже рідко гостить правда в стовпцях часописий наших „руских". А коли і знайде ся яка, то ми радо охочо повторяємо єї і тїшимо ся, що є надія, що тверді пізнавши неморальність і неумістність своєї дїяльности, звернуть на праву дорогу і будуть служити правдї. Так читаємо в „Науцї", епіґонї віденьскої „Науки", видаваній Козарищуком в Рогізні, в новинцї під заголовком: „В Німеччинї дуже ширить ся „руссій" язик", слїдуюче: „Русскій языкъ всеавстрійскій мы его лишь калѣчимъ." Пане з „Науки" покиньте калїчити „русскій языкъ" — за се подякують Вам пепне і самі „Русскі-і" — а пишайте свою рідну руску мову, а як Вас так про писати, то пишіть в своїй мові, за те ми знову не будемо Вам вдячні.

Самовбійство. 26. липня в ночи повісив ся в Токтрах (повіт Кіцмань) 62-лїтний господар Василь Грималюк.

З усїх сторін.

Відомість „Буковини" про затаєнє перед загалом важної телеґрами в справі сецесиї рускої молодїжи з львівского унїверситету, назвала якась неназвана комісия з'їзду молодїжи, коли вірити „Дїлу" — пашквілем. Даремно глядаємо в „Дїлї" близших фактичних подробиць, і се властиво звільнило-б нас з відповіди. Ми раді-б почути голос сьвідучих людий, пп. Цегельского, Старосольского і др., бо підсунена обманенїй молодежи якась анонїмна імпертиненция нічого преці не простує, противно — є потвердженєм. Ми ждемо достойного, поважного поясненя. Бо инакше хиба пашквілем є кожда жемла правда. Пашквілем буде й пятнованє крутарских „заяв", пятнованє всїх підозрілих тотумацких (чому-ж то не виразила їм молодїж осібної подяки?!), пятнованє провокацийних аґентів, що висугують ся за добрі гроші „Dziennik-ам" та уратувати польский унїв. сенат віддїйшаючої компромітациї, і т. п. — Signum temporis! Адже прямо неправдою є, щоб ми комусь особисто закид затаєнї зробили: ми власне раді-б знати, хто і в якій „цїли" піддав сю думку і хто єї перевів? — Справоздання „Дїла" зі з'їзду молодїжи, о скілько дотичить „Буковини", є найпростїйшим фальсифікатом і се найлїпше єго характеризує. Що приписує „Буковинї" — бо тілько єї називає — в значах наведеня слова (з'ексекомотована, украдена телеґрама), котрих в „Буковинї" зовсїм не було! Так само фальшує „Дїло" й інтенцию „Буковини", будьто би єї замітки ослабляли значінє сецесиї. Коли мінїстер, помимо волї сенату, наказав і надальшо здержати викладн, то і се вже було компромітациєю сенату. Сенат радив над тим опісля цїлу ніч, як кажуть — в присутности намістника. Тимчасом передчасна сецесия зробила всї дальші зарядженя мінїстерства безпредметовими! Могла сенат. нова заява сенату видатись опісля невистарчаючою, як видав ся невистарчаючим пізнїйший рескрипт мінїстра, але треба було єї вичекати. Отсе напитувати — хотїла „Буковина".

Малий фейлетон.

Сергій Канюк.

Орел.

Поля жовті, де-де видно зелені купи, то сїножати. Жнива уже кінчать ся, на нивах повно робітників. Тепер і мишам добре ведеть ся, бо є подостатком поживи. Але і коти бігають у жнива по полю більше, як коли, бо і їм є там чи-мало добичі.

Так то ходить маленький котик, то присяде, то підскочить, то знов побіжить. Сховаєсь за кладю жита, висточить, зловить пажерливу мишку і знов далї на лови. Він нїкого не боїть ся, люде не кажуть йому нїчого, они раді, що є кому нищити тих шкідливих. — —

Над землею високо-високо, під хмарами лїтає орел. То спустить ся к землї, то знов підіймає ся чим-скорше д горі. Аж тут назорив він білого котика, дістав охоту, поноїсти сьвіжого котячого мяса.

Я видів, як котик присїв, щоб зловити мишку, а в тій хвилинї упав стрілою на нього орел. Ще нїм долетїли до нього мої звуки „Гай, гай!" — вже орла не було на землї. Все висше і висше підносив ся в гору, аж поки не сховав ся за темною хмарою.

Ще довго дивив ся я в те місце в небі, де зник мені з очий орел, але крім хмари не видів нїчого.

По хвилї, як я вже голову спустив, і думав над долею бідного котика, чути було у воздусї на ді мною шум. Обізрівшись, побачив я, того самого орла. В його пазорах кричав біленький котик.

Упав. Ранений, провю обкапаний котик втїкав куди видів і, натрапивши на слуп телеґрафічний при дорозї, вилїв на нього. Там кричав-плакав, аж прийшли женцї, згуцили його на землю, погладили й пустили.

Орел уже не підносив ся. Прийшов сторож лїсний, відрубав крила і лаби та голову, що висїла, бо шию перегриз котик, і прибив на дверах стодоли.

25/1. 1901.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Зоря, ч. 7, за липень 1902 містить: „Війна Бурів з Анґлїйцями" (з ілюстрациєю); „Місто Сан-Пієр" (теж з ілюстрациєю); „Сапуновлика" (приказка Н. Нечуя). — Цїна 10 сот. Коломия.

Телеґрами „Буковини".

Будапешт, 4. серпня. Незаписима партия загадує устроїти антидуалїстичні демонстрациї підчас сьвяткованя 100-лїтних уродин Кошута.

Константинополь, 4. серпня. Вірменьский патріярх подав свою димісию з умотивованєм, що через невзглядненє вірменьских жалоб зміняють богато Вірменів свою віру.

Будапешт, 5. серпня. В Маріятерісополї зникли два мілїони з міских гроший, шість мілїонів роздано без повновласти, головні книги фальшовано роками, здефраудовано великі приходи. Всї урядники в слїдстві.

Рим, 5. серпня. Опівночи навістило Ґенуую і Пізу трихилеве трясенє землї. Шкоди нема.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетні книг

Еміліяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Цінник желізних знарядів

Александра Копача

в Струтині вижнім, почта Долина ad Стрий.

Коси з анґлійскої твердої стали, подвійного гарту, світлі, з тонким полотном дуже легкі, добре рубають ґрону траву. — Хто заплатить 5 кілька ґрамів кіс, отримає даром одну косу і один камінь до остреня. — Родимці! Косїть косами, то найлучші в світу; косячи ними, заощадите і труду й здоровля. Не дайтесь дурити жидам і їх агентам; 50 жидівских кіс не стоять одної анґлійскої!

Довгота кіс в центиметрах:	65	70	75	80	84	90	95	100
За одну штуку з каменем: Кор.	2·10	2·20	2·30	2·40	2·60	2·80	3·00	3·20
На ½-кілову посилку іде штук	16	15	14	13	13	13	12	12

Озубнені серпи з анґлійскої стали, дуже добре жнуть збіже і легко перетинають, так, що не чути їх в руках. Хто зажене 20 штук, получить 2 даром. — Ціна за один серп **60** сот.

Анґлійскі бритви з тонким полотном з найлучшої стали. За 35 мінут можна обголити і 20 найтвердійших бород. Одна бритва по **3** і **4** кор. — Бельгійскі камені до бритв по **1** кор. і по **3** кор.

Мотики (сапи) до барабель, кукурузи і всякої ярини, з найтвердійшої анґлійскої стали, не загинають ся ані в найтвердійшій землї, штука **1** кор.

Брусани до остреня кіс по **50** сот.

Маю також на складї **нешонкові дуже добрі**

годинники Роскопфи, такі, яких уживають на жел. дорогах і продаю по **20** кор., з ґваранциєю дане на 10 лїт.

На всякі замовленя треба прислати 2 кор. задатку, бо инакше не вишлю ся. Найлучше посилати гроші переказами і на них замовляти, щоби не тратити гроший на письма і жести. — Адрес:

Александер Копач,

в Струтині вижнім, почта Долина коло Стрия в Галичині

!!! Майже даром !!!

420 дуже важних предметів лиш за 1 зр. 80 кр.

Дуже красний позолочений годинник до накручування на 24 години, з замкнутим — правильно ходячий, і з ґваранциєю на 1 рік.
1 шовкова кімнатка з шпильцем з імітацию каменя „Edelstein".
1 практичний прибір до писання, складаючий ся із 3 предметів.
1 ґарнітур ґудзиків до сорочки, мандшетів і воротника з подвійної імітациї.
1 паризка дамска брошка.
1 красний перстень мужескій або дамский з іміт. каменя „Edelstein".
1 шнур імітованих жемчугів.
1 пара коштків з каменем „Semili".
1 ґарнітур картів для забави, складаючий ся з 7 мальованих картів, котрими забавить ся кожде товариство.
1 кишеньковий апарат до фотоґрафованя.
1 пахуче мило.
1 красна нотатка.
1 цигарник з бурштином.
1 цигарка.
1 шкіряна жовтенка на гроші.
6 штук єгипетского прадомовника.
1 машина до рахованя „Patenta", котра найтяжші радунки в секунді обчисляє, до того 20 инших предметів до пересповідуваня, а ще 300 инших, що в кождім домі здадуть ся.

Всї ті предмети разом з годинником, котрий самий варта 1 зр. 80 кр.,

можна получити за посліплатою з краківскої фірми

Fr. Windisch, Краків Nr. I/VI „Export".

Найбільший черновецкий склад годинників.

С. ТАНЕНБЛАТ

годинникар

Чернівці улиця Руска ч. 8.

Чернівці улиця Руска ч. 8.

поручає свій

великий склад ріжнородних годинників

по можливо найдешевшій цїнї

а то:

Американьский будильник, найлїпшої сорти	зр.	1·90
Никлевий Remontoir, напручуючий ся раз на 36 годин	„	3·—
Сталевий „ „ „ „ „ 36 „	„	3·50
Найлїпший никлевий Roskopf-Patent з 3-лїтн. ґарантією	„	8·50
Никлевий годинник системи Roskopf-а	„	4·50
Срібний Roskopf-Patent	„	15·—
Срібний подвійно критий годинник пунцірований ц. к. урядом	„	6·—

Вахадлові годинники „Renaissans" і „Barok" від 12 зр. висше, як також всї инші сорти ріжних системів дуже дешеві.

За кожде купно і репарацию ґарантує ся.

Замовленя з провінциї виконує ся сейчас.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gacé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і санки, а також наприпала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балові краватки: найновійшого жанра. Балові мужескі сорочки шовкові, з Ріque і батисту. Найновійші ковнїри і мандшети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знежених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лякеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, попелясті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перпиньскі пучки, дамскі зарукавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтаники, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі сиділки, намашки; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганцїв для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 90. Чернівцї, середа дня 31. липня (13. серпня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З буковиньскої полїтики.

Простий факт, що сконфіскованo відозву, яку замовлено з Галичини для Галичини в рускій друкарнї, на що є доказом дотичне писемне замовленє і та обставина, що відозва звернена против газет „Галичанинъ“ і „Русское Слово“, яких селяни на Буковинї зовсїм не знають, — сей звичайний факт, кажемо, дав нашим ворогам нагоду, що кинули ся як встеклі собаки на буковиньских руских послів, що нїби то вони видали ту відозву до руских хлїборобів на Буковинї, аби й їх заставати до стрейку, який обняв східну Галичину. Наперед загавкав Гершко в Buk. Rundschau на руску друкарню, котра єму дуже не на руку, бо через неї не може обдирати Русинів за друк книжок, газет і т. д., з чого зложив собі чималий маєток. Гершко налякав ся й за всїх нехрещених пявок, що і в нас висисають соки бідних зарібників. За ним обізвала ся Gazeta polska, що перестрашила ся за своїх лїдичів, котрі єї удержують а далї задзвонив в простацкий спосіб Buk. Journal, та гавкнули і Buk. Nachrichten, що неї разом раді би своїми підлими денунциациями представити бук. руских послів за гайдамаків, небезпечних для всїх і кождого. Цїкаве, відки неї вони дістали ту відозву, що єї сконфіскованo весь наклад?...

На неї денунциациї скажемо тілько: Не викликайте вовка з лїса!

*

Ex-учитель Кісанович, що під покришкою редакторства Freie Lehrerzeitung жиє і воняжує і за гроші руских учителїв, був сими днями на зборах нїмецких учителїв в *Опавї*, де величав Нїмцїв в імя бук. Волохів а виступав проти Славян, що розбивають Австрию. Подаємо сей факт, записаний по всїх нїмецких газетах, до відомости учителїв-Русинів і питаємо ся їх, що скажуть вони на таку денунциацию з боку видїлового краєвого учительского товариства?

*

Радикальна партия волоска на Буковинї злучила ся з консервативною, а тим то й перестала істнувати ся псевдо-демократична горетка, що під проводом дїдича Янка Фльондора дурила волоских мужиків.

Пос. Флъоря Лупу заявив, що виступає з волоского клюбу послів до ради державної в наслїдок нападів на него. Сей посол заскаржив Deşteptar-ю за обиду чести, що не мало заклопотало Янків, котрі простацкими нападами свого рицарского органу надїяли ся не скарги, а що Лупу зложить мандат до ради державної і до неї увійде один з обох Янків. Та не так склало ся, як ждало ся.

*

Наша найсердечнїйша Gazeta polska розписала ся про будову нової церкви в Чартории, до чого в належній мірі причинили ся радо паньство Рудковскі. Gazeta P. кінчить, що ся церква сьвідчити ме про те, „як Поляки поступали собі супроти Русинів“, та що був то „piękny i pouczający widok“, бо були тут ріжні стани, віроісповіданя, народности зібрані в урочистім настрою, в згодї і гармонії“. Паньство Рудковских знають Русини і без хвали Gazet-и polsk-ої з найкрасшого боку яко щирих прихильників руского народу, та один білий крук ще не сьвідчить проте, що всї круки білі. Сей „pouczający widok“ повинна би Gazeta polska поставити перед очи своїм rodakom особливо тим, що злучили ся з другими ворогами Русинів до насильства в бук. соймі, чим не причинили ся нїяк до згоди і гармонії, але за те удостоїли ся безконечної і безграничної похвали в нашій найсердечнїйшій „миролюбивій“ Gazet-ї Polsk-ій.

Буковиньска польонїя справляє 12. с. м. заупокійне богослуженє за кардинала Ледоховского, звісного великого ворога унїятских Русинів, за котрим і Gazeta Polska проливає горячі сльози, очивидно знов з сердечної прихильности до „невдячних“ Русинів.

З послїдного засїданя бук. сойму.

По промові посла Ник. Василька, котру ми подали в попередних числах „Буковини“, слїдувала

промова президента краю.

Високий сойме! Супроти виводів пана посла Николая Василька находжу ся в положеню чоловіка, що вставив ся, чим тільки міг, своїми найлїпшими силами за те, щоби вгодити жаданям і стремлїням иньшої полїтичної личности і єї товаришам, а котрого в нагороду за всї єго дотичні заходи обсипано закидами і напастями, закидуючи єму насильство, переслїдуваня і т. п. Наколи я на першу непевну вістку, що против п. посла Николая Василька задумано якусь акцию, від того з притиском остерігав, представляє ся мене яко інтелектуального ініциятора тої акциї. Коли напротив мого ожиданя показало ся, що на засїданю з дня 21. червня задуманий крок против п. посла Николая Василька дїйстно піднято, і я зараз і то з притиском посередничав і старав ся, щоби конфлїкт, що тодї грозив вибухнути, залагоджено; підсуває ся менї тепер, що я підкладав вогонь або перешкодив, щоби помиренє не наступило. Наколи я на кількох нарадах старав ся і переговорюючи з п. предсїдателями клюбів і поодиноким послами шукав за ріжними способами і — мушу сказати — ломив собі голову, винайти нові виходи і, коли можна, допровадити до порозуміня: закидує ся менї знов, що я був тим, що всїма способами виступав против такого порозуміня. Як я пізнїйше в сїй справі виступив може й переступаючи границї, нї менї пристоять, як хибно п. посол Ник. Василько судить про мої відносини до послів Сведи і Маріна, зволить висока палата внести з того, що як раз сї два панове посли були тими, що, коли я може в інтересї успіху за надто на них напирав, менї заявили, що вони складають менї свої мандати і абсолютно не хотять помирити ся. (Слухайте! Слухайте! — Оклик: Так є! — П. Ник. Василько: Але-ж не вичиняйте ся, мої панове!).

Наколи я по сесиї руских панів послів старав ся і з натиском заступав ся за тим, що постанови закона з дня 2. марта 1873 не можна застосувати нї до одної, анї до другої евентуальности, зроблено менї, як панове чули, заяв, що я нїби-то вимірав, що насильство вийшло від мене і що я є інтелектуальним ініциятором цїлої сеї акциї. Тепер позволю собі в присутности вібраної високої палати сказати, що думаю, коли посол Василько взагалї може в сїй палатї до мене промовляти, то в тім не найменьша частина сеї заслуги належить ся менї. (Дуже справедливо! Браво! Браво!) Мене тим більше се заскочило, що такий напад піднято против

ФРАНСОА КОПЕ.

Крещений батько.

(*Конець.*)

Матусен зробив все як слїд. Він переглянув „Вірую“ і прочитав єго вельми добре в церкві, коли він кропив сьвяченою водою Венсенову голову, круглу й голу як гарбуз. — Після обряду Матусен подарував попови гарну зелененьку коробочку, кумі — очіпок, кинув кілька жмень мішанини з цукерків і гроший хлопцям, котрі стояли на порозї церкви і викрикували традицийний привіт: „Хрещений, хрещений!“ і запрохав до себе на обід клириків та кумів.

На обідї були пироги, сандвичи, і хай мене Бог простить, пляшка шампаньского. Слюсар пив єго помаленьку і прищурював очи, щоб показати, що й він щось тямить у винах, а тим часом думав, що колишний господар єго жінки вважає мабуть єго слабим і через те дає єму таку настойку. Щож до єго старої матері, то вона взявши в руки скатертинку що до часу, її розглядала цїкаво, дивуючись та розгадуючи: на щоб панам потрібні такі речи?

Матусен давив ся на свого розповитого хрещеного сина, котрий бацав своїми кривими як обруч ніжками, лежачи на колїнах матері. — Одначе дивно! Матусенови він вже не здавав ся таким бридким як перше. Дитина, як дитина, як і неї дїти: тїло слабе, маленьке. Він згадав, що колись він сам був таким, як і ся дитина, колись він сам мав батька й матїр, котра мусїла була держати єго на своїх колїнах, обнїмала й цїловала єго, як обнїмає і цїлує Каролина свого сина. І старий парубок, коли взяла Каролина дитину на руки, підніс свій товстий палець дитинї, котра схопила єго своїми ручками. На синїй бородї промайнула ласкава усьмішка.

В сей вечір в своїм любимим ресторанї колишний крамар був надзвичайно терпливий; укупорщик, єго партнер, вельми добре грав і насьмішкувато викрикував: „Шістьнадцять по пятьнадцять... Сїмнадцять по пятьнадцять... Вісїмнадцять по пятьнадцять...“ Матусен спокійно дивив ся, як партнер єго кінчав свою партию і курив свою люльку...

* *

— Як здоровлє мого хрещеника? — кожен раз питав Матусен, заходячи у слюсарню, що на улицї Мюль, по котрій (улицї) Матусен з делького часу зумисне гулив.

— — — — — — — —

Але одного разу слюсар кинув на ковадло свій молоток і розогріте залїзо, обтер свої руки об хвартух, подав руку Матусенови і відповів на єго звичайне запитанне:

— На превеликий жаль не зовсїм добре... Ей! Сидоре! Покинь-но мішок та катай, скажи жінцї, щоб прийшла сюди.

— Щож таке? Що там стало ся? Запитав знервований Матусен.

— Хиба можно сказать що небудь про таку малечу? Кашляє й кашляє... а потім воно вельми червоне, я не люблю сього. Ех! Щасливий ви чоловік, що не жонатий і не маєте дїтей... В решті сегодня після обіду повинен прийти доктор.

Каролина незачесана, в камезольцї, прийшла з хлопцем. Її заплакані очі сьвідчили, що вона не спала цїлу ніч.

— Як там? — спитав батько.

— Не гірш і не лучше кажуть тобі — відмовила нещасна мати з жалем і нетерпляче.

Я подивлюсь на єго, покажіть менї — сказав Матусен і голос єго затремтїв.

Каролина повела свого колишнього господаря в двір.

— Вам єго не можна бачить — скрикнула вона плачучи. — Доктор заборонив... Боюсь, що в єго круп... Я не сьмію, сказати се свому чоловікови; але він про се довідаєть ся незабаром. — Ах, Боже мій! Яка ніч! яка ніч!... І така славна дитинка!... Таке здоровеньке в два годи...

Вона говорила, говорила, викрикуючи одні й тіж слова, як божевільна; старий парубок, котрий взяв її за руки, спочув як упала на єго руки слеза нещасної матері, важка й теплa, як перші краплї бурі...

— Скажіть менї, Рівело — сказав в сей самий вечір Матусен свому партнероні по білярду, котрий кінчив четверту партию, — чи з ваших дїтий хто небудь слабував на круп?

— Як-же, моя маленька Люся...

мене в тій хвилї, — так сказати о дванацятій годинї, — коли гадаю, не будучи нечемним, що моїм прозьбам, моїм представленям і т. д. Треба завдячити, що адміністрацийна комісия не рішила зараз перейти над внесеном п. посла дра Стоцкого до дневного порядку, (дуже справедливо!), а що сю справу обговорює ся в високій палатї. (Сведць і Марія кличуть: Так є!) Коли-ж я супроти послїдних нападів з повним і чистим сумлїнем міг і сьмів сказати, що я тими нападами не чую ся дїтиненим, то ачейже можу тим закінчити, що сї напади мене взагалї не дотикають.

Веселий посол.

Посол Волчиньский називає насильство, заподїяне руским послам, веселою справою, додає відтак, що то було насильство, але вимірене лише проти особи посла Ник. Василька, але не проти руского народу, проти котрого интересів п. Волчиньский нїколи не виступав. (П. Волчиньский веселий собі чоловічок, він, що все найказнїйше воював проти руских послів і визначних Русинів, не уважає сего виступленем проти интересів Русинів). Далї каже п. В., що руські посли так само не питали Волохів, коли поставили внесок на дар для бар. Мусташа. Відтак каже, що р. 1868 і 1869, коли батько п. Ник. Василька засїдав у соймі з Волохами, не вибрано нїкого з Волохів до комісий, наколи сойм завсїгди вибирав руских послів, що є з роду Русин. Далї оповідає з великим задоволенем, що Волохам удало ся притягнути Нїмців і Поляків до себе, бо п. Н. Василько обидви їх національні почути. Відтак оборонає барона Бурґіньона і Тумлїржа, котрих Волохи колись поборювали за протеґованя Русинів, котрі тепер за те показали ся їм невдячними; вихвалює п. Скедзь, що непереставнно їде з Чернівцїв до Серету і назад. Найбільше, видно було, болить п. Волчиньского, що п. Н. Василько не є, як другі перекиньчики, Волохом і ворогом Русинів а їх щирим заступником. На конець називає веселий п. Волчиньским і внесок п. дра Стоцкого веселим, бо як мали би після него бути заступники всїх партий в комісиї, що числить н. пр. лише 3—5 членів. Промову п. В. перебивають рускі посли часто трафними дотепами, так що і він сам мусїв раз розсьміяти ся, коли згадав про нектомну дїяльність п. Скедзя, що їде сюди-туди.

Оборонця великої польскої нациї.

Посол Абрагамович каже, що вірмено-польскі посли не виступали, не виступають і, як Бог дасть, не будуть виступати против руского народу, що ними нїхто не комендирував, бо вони не дають ся комендирувати, що вони не роблять в краю польскої полїтики і польскої пропаґанди, а жадають лиш, щоби польскі дїти вчили ся в своїй рідній мові. (Ник. Василько кличе: Ми-ж підпирали се жаданє). Ми, каже п. А. далї, не боронимо „польского кола", але мусимо зганити, що п. Ник. Василько виступав против всеї польскої нациї, бо не знаємо нї буковиньских, нї галицких, нї російских Поляків, лише велику польску націю. Далї каже, що п. Ник. Василько заколочує мир, бо поставив у суботу повно наглих внесків, що їх поведенє против п. Василька не було безпідставне, і, коли він буде далї так поступати, то вони зайнуть те саме становиско й на далї.

Друга промова посла Ник. Василька.

Висока палато! При кінци виводів Єго Ексцеленциї п. президента краю довідав я ся щось, чого я від него — а я часто з Єго Ексцеленциєю зносив ся — анї явно не чув анї він менї нїколи не натякав. Єго Ексцеленция видко против собі, що то я за его ласкою засїдаю тутки в соймі. Є. Е. пан президент краю сказав: „Що я тут говорю, в тім є не мало і его заслуги". Я дуже просив би Є. Е., щоб оминути всякі непорозуміня, о обяснене его слів. Бо я покликую ся на Є. Е. а не на кого иньшого за сьвідка, що я, коли перед чотирма роками розходило ся о соймові вибори і о мою кандидатуру, я з Єго Ексцеленциєю не стояв в нїяких зносинах, навпаки, волоске сторонництво, що поставило було иньшого кандидата, тїшило ся великою прихильностию. В якім отже значіню Є. Е. мав на думцї реченє: „що він тут може говорити, се не его заслуга", менї не ясно і я мушу Є. Е. дуже просити, щоби се вияснив, як слїд. Бо я заявляю цїлком отверто: Ексцеленциє! Вашим довжником не хочу бути і в тій хвилї, коли доведете, що я тут засїдаю з Вашої ласки, готов я опустити сю палату. Як я верну ся, се вже моя річ, але Вашим довжником не хочу бути. Я думаю, що до 21. червня ми оба квіта. Я, що я Вам, а Ви, що Ви менї зробили.

Тепер, мої панове, приходжу до виводів пана дра Вольчиньского. Досто характеристично, що проводир сторонництва, заступник голови найбільшого клюбу тутки в палатї, себ-то волоскої більшої посїлости, назвав таку справу веселою епізодою, справу, що, як бачете, не відограла ся тільки в нашім клюбі чотирох членів, котрого можете остаточно й багателїзувати, але перед цїлим руским населенем на Буковинї. Ви, мої панове, знаєте цїлком добре, як думає про сю справу цїлий руский нарід, цїла руска інтелїґенция всїх відтїнків. А пан директор Волчиньский стоїть на тім становиску, що народови рускому не заподїяно нїякої кривди і нїяке насильство, лише що тим хотїло ся обяснити неприхильність супроти одної-одиньскої особи! Бо наколи-я сей посол, ся одиниця, сей товариш в руськім клюбі був таким послом, котрий між руский нарід слав мов сніг з неба і о котрім Ви, як ви то думали ще перед 21. червнем, могли би були надїяти ся, що руский нарід его відкине, тодї мали би ви лише з его одиньскою особою до дїла. Але в тій хвилї, коли стало ясно, що за сею особою стоять всї виборцї, з виїмком хиба що вижницкі громадскі радні не-Русини а нїмецкі християне — але все таки Нїмцї як Шерф, Френцель, Гірнгорн і др. висказали краєвому інспекторови Тумлїржови подяку — отже з виїмкою сего одиньского диссонансу згоджує ся зі мною весь руский нарід а не лиш руский клюб, мимо всякої антипатиї, яку Ви зглядом мене відчуваєте, щоб мене перед моїми виборцями, що відносять ся до мене з найбільшим довірієм поняти, мусїла-б перестати цїла ся справа бути особистою справою посла Николая р. де Василька, а природно стати ся справою у с е г о р у с к о г о н а с е л е н и я. Отже бачите, мої панове, що також і с віденьскім парляментї, де сидять декотрим панам немилі особи, як Вольф, Іро, Штайн, не приходить нїкому на думку переносити антипатию, яку хтось против кого із сих послів відчуває, і виключати его від дебат на полїтичнім полї а особливо з комісий.

Отже видите, мої панове, що руске населенє вставило ся за того посла, що після Вашої думки не так то управнений говорити іменем Русинів, як его прочі товариші клюбові. То Ваша специяльна думка, але рішаючий і важний голос в тім питаню має лиш руский нарід, і він то віддав его доси в м о ю користь. Що в добі теперішного правлїня ще може зайти, яких дальших заяв можна надїяти ся ще по заяві вижницкої ради громадскої, се я не знаю. Як сим способом зможете довести і сконстатувати недовірє руского народу до мене, то виступ Ваш проти мене може буде оправданий. Але доки річ має ся инакше, то я просив би дуже уважати мене за руского посла, що, відколи займає ся полїтикою — провадить єї лиш на сїм ґрунтї і Русинам вірно служить. (До Волчиньского). Ви нотуєте собі олївцем, але я Вам на се зараз відповім. Ще не ставши повноправним, менї здає ся було тодї 23 роки, мав я нагоду, в отсїй сали в кутику, де тепер сидить пан др. Волчиньский, брати участь в якійсь дебатї товариства краєвої культури. Ще находить ся десь справоздане із тих зборів, а то в „Buk. Rundschau" — бачите я вже тодї придержував ся системи збирати справоздання — і коли Ви в тім звітї знайдете яке небудь слїдство, з котрого могли би висновувати мене якусь иньшу полїтичну акцию з мого боку — (др. Волчиньский: Є лист!). Коли є лист, то прошу менї его показати, аби я собі пригадав, коли, як і що було, я певно оправдаю ся. Ми впрочім бачили по иньших полїтичних головачах, що вони за молоду провадили иньшу полїтику, що не годила ся з тим, що роблять мужами. (Пос. др. Волчиньский: Цїлком!) Про Вас я й не згадував, я лиш сміяв, що є такі приміри в полїтичнім житю. Факт є, що нїколи я вступив на полїтичну арену, я усе заступав і заступаю за интереси моїх виборців. Ви-ж, мусїти мене уважати тим, чим я є.

Мої панове! Пан директор Волчиньский хотїв доказати заподїяне 21. червня насильство з тим, що ми 21. червня поставили внесенє зглядом бар. Мустаца а чим ми нїбито дали доказ, що нарушали полїтичну чемність. Але біда бо, що ми поставили се внесенє не 21. червня, а 2. липня, як раз перед тим, коли опустила палату. Отже 21. червня не могли Ви знати, що ми не поступимо собі полїтично чемно, — а коли ми 2. липня не питали ся панів о їх думку, то се стало ся виключно тому, що вже 21. червня стояли до Вас в такім стосунку, що нам годї було до Вас звертати ся. А прецїнь ми таки звернули ся до Єго Ексцеленциї пана маршалка краю, котрий, як знаємо, належить до Вашого клюбу, отже з Вашим довіренником і з ним то обговорили ми цїлу ту справу.

А тепер, мої панове, приступаю до моїх родинних справ. Його я роду, як вихований, чим був мій батько і т. д., на се все не обовязаний я відповідати і в те входити, а тим меньше опрокидувати напади декотрих дневників, що так радо займають ся моїми маєтковими відносинами. Я є т у т т а к и й, я к и й я є: маю 34 років, есьм послом до диєти державної і на краєвий сойм, одарений до нинї довірієм руского народу; не такий маю я свої приватні справи а може й болї, котрі мушу сам переболїти, і навіть в найприкрійших часах на полїтичнім полї сам самісьский їх перетерпіти: нїхто на них не зважає. Бажаю тому, щоби нїхто не мішав ся в те, що тичить ся мого приватного житя і не вяже ся з полїтичною обичайностию. Аж в хвилї, коли провину ся в чім, що мене зробило би полїтично неможливим, а Ви се менї докажете — тодї стою Вам до розпорядимости.

Так отже по моїй думцї відповів я на виводи, що проти мого нижидання що досить лагідно на мене посипали ся і переходжу до голови вірмено-польского клюбу, заступленого в сїй високій палатї чотирма членами.

Пан посол Абрагамович сказав, що Вірмено-Поляки нїколи не виступали против Русинів, лиш против мене. Тут звертаю я увагу на відповідь, і на річені і дотепні виводи пана посла дра Волчиньского, що тутки не розходить ся о особу Николая де Василька, котрого Вірмено-Поляки можуть приймати і не приймати, з котрим они можуть товаришувати і не товаришувати, пити чай або й не пити і т. д., лиш що тут розходить ся о мужа довірія руского народу. В тій хвилї, коли Ви нарушите сей нарід, то він сам, як Ви вже бачили, дасть відповідну відправу. Я нїколи не говорив, що панове тут роблять пропаґанду або польску полїтику. Я лиш заявив і повторив те, що менї за посередством Єго Ексцеленциї пана президента краю стало явним, що панове оправдують своє становиско супроти мене тим, що я в Відни нападав на польский клюб. (Пос. Абрагамович: Я сего не казав).

Так менї бодай сказано. Коли панове ставляють ся на таке становиско, то треба, висновавши сю справу льоґічно, сю річ так розуміти, неначе-б Ви хотїли піметити ся на менї за польский клюб і его против мене боронити. Коли-б Ви прочитали заяву, яку я оногда дістав з Галичини, тодї не буду Вам виглядати таким смішним, як Ви думали. Коли поговорите з Ексцеленциями Яворским, Дідушицким і Вашим братанком Абрагамовичом, то не думаю, що вони мають мене на полї руської полїтики таку смішну особу, що би не була варта того, аби сї 4 пани їй відповідали. Але Ви нам нїчого не годні зробити. Ви лиш против нас помагали. Коли ударяли на нас, Ви лиш підбігали. Коли ми були сильні, Ви йшли з нами, тепер їдете з иньшими послами.

Мої панове! Що тичить ся того, що в суботу із нашої сторони поставлено внесенє і тим то нїби наколочено мир, то прошу п. посла Абрагамовича пристарати собі з часом о мандат до віденьского парляменту і так бути на розправах, а переконає ся, що мужі, які були і є покликані в австрийскім парляментї відгравати визначну ролю і примирювати всї нациї держави і наче рішати мир, бувші і будучі міністри, в часах чеської обструкциї виборали собі як раз такими средствами своє право; таке саме було і з Нїмцями. При тім констатую, що правда, що польске „Коло" нїколи щось такого не робило. (Пос. Абрагамович: цїлком правда!) Воно в тім зглядї найбільш сальоноване в цїлім парляментї. Однак в полїтицї не рішає сальононість, а цїлком иньші обставини, цїлком иньші средства. А що до руских послів на Буковинї, то вже їхня річ, як вони добивають ся свого права, права полїтичного посла, чи цїлого народу.

При кінци моїх виводів позволю собі спростувати в дечім посла дра Волчиньского, мовби з моїх слів виходило таке, що Єго Ексцеленция пан президент краю мав би ся з нами розпращати. Я се вже раз коротко замітив і повторяю ще раз. Я нинї сьвідомий того, і не

Багато доклали ми рук, щоб її спасти.

Зітхнувши радо, що є надія спасти дитину, бо не всї дїти вмирають від страшної хороби, Матусен програв гру, яку вже мало не виграв.

* * *

Хлопчик одужав! Матусен запросив до себе на обід всїх трох: батька, матїр і дитину, щоб святкувать сей великий день. Страва на столї і дїдусь помалесеньку одкорковує пляшку старого Шаблї.

— Евфросина, звонять... Се вони... котай одчини.

В хату вступив вбраний як в сьвято, слюсар з дитиною на руках, ще трохи блїдою.

— Як се?! А Каролини немає?

— Вибачайте. Вона нещасна лежить недужа... Але се нїчого... Вельми втомила ся, тільки всего. Се все через слабуванє дитини.

Треба сказати правду, старий парубок наш зовсїм заспокоїв ся. Він мав свого хрещеника, свого маленького Венсена, сего й досить. Він нїкого в сьвітї не любить тільки одну сю дитину.

— Сїдай ти тут, мій любий! — скрикнув він, одсовуючи дитину на високім стільчику, которого зумисне купив перед самим сьвятом. А коли дитина схопивши в руки ложку, почала бити сю об тарілку:

— Сину, сину! — сказав батько, супоро поглядаючи на дитину.

— Не чіпайте его! — скрикнув Матусен.

Покинувши всї свої напитки й наїдки, Матусен поклав на тарілочку ночку і подав її насамперед Венсенові.

Після сього слюсар запротестував:

— Ех. пане, ми розсердимо ся... Ви его швидко розбалуєте.

Старий парубок повертає ся тодї до свого гостя і з конечним роздрочеднем, кричить прямо в лице:

— Ви, тату, ви хочете розбить наш мир! Я єму крещений батько чи нї?

Потім одвернувшись до свого хрещеного сина, він бере ніж і виделко, нагинає ся над тарілкою дитини і як мати для рідного сина, ріже мясо на малесеньки шматочки.

Пелеклав *К. Липинський.*

лиш и, але і всї Русини, котрі здають собі ясно справу з наших обставин, бажають собі, щоби чим скорше позбули ся розчарованє, яких діждали ся від Єго Ексцеленциї пана президента краю. Не в нашій се силї, бо нас так мало в сїм соймі, наша сила лише в тім, що становимо релятивну більшість населеня сего краю. Иньших способів ми не знаємо і не ужили-б їх. Ми вижидаємо терпеливо тої хвилї, коли система основана на гнилих підвалинах, завалить ся сама від себе. (Славно, славно!)

Друга бесїда президента краю.

Пан посол рицар до Василько порозумів оден із моїх висказів так, начеб то его вибір залежав був від мого визиву. Заявляю, що я не так думав. Противно, коли зі сторони руского клюбу і пана Василька вийшло кілька разів сказано, мов би то якесь насильство, або втрату мандатів обох панів по їх виходї із сойму треба приписати менї або моїм в ходам, уважав я задля оправданя занятого мною становиска себе не лиш в праві але й обовязаним з огляду на обвинуваченя, піднесені против мене, заявити перед повною палатою, що коли пан пос. Василько вже міг против мене говорити, то се стало ся не найменьче через те, що моїм просьбам і представленям удало ся перепровадити ее у прочих сторонництв сеї палати.

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Президент міністрів др. Кербер виїздить нинї до Ратот, в гостину до президента угорского кабінету п. Селя. Після донесень віденьских часописий, полишить ся др. Кербер в Ратот два дни. При кінци сего тижня удають ся оба президенти міністрів до Ішлю, аби здати цїсареви справу з тих переговорів, які вели ся від послїдного справоздана дра Кербера і Селя у Цїсаря. — Neue freie Presse каже, що, як уповідають в полїтичних кругах, при третім читаню проекту тарифи митової, полишили ся ще нерішені деякі важні справи, особливо справа оплат від сирих плодів і ріжні жаданя Австриї щодо підвисшеня оплат від промислових виборів. Отже в Ратот оба президенти будуть старати ся довести до порозуміня в тих нерішених ще справах. З иньших сирих справ осягнено вже — як звістно — цїлковите порозуміне в справі управильненя обороту худоби. Як зачувати, Угорщина обіцяла завести тїснїйшу контролю на границї, а угорскі і австрийскі референти уложили вже рамцї реформ, які Угорщина переведе в своїх ветеринарийних приписах — На другий тиждень розпічне др. Кербер переговори з обома сторонами в справі порозуміня. Однако не прийде до личної стрічи переговорюючих сторін, лише будуть предложені письменні внесеня до загодженя. — "Slovenski Narod" доносить, що вже аж за надто голосна та спірна справа пензейских паралельок остаточно порішена в той спосіб, що паралельки замінять в нову ґімназию і булоби дві ґімназиї німецка в Целю, а словіньска в Ґабериї. (Ґаберия є то село о 450 мешканцях, притикаюче до Целя). Надто має правительство поставити для обох шкіл окремі нові будинки. — Виконуючи комітет моравскої партиї людової ухвали в поступати солїдарно в часї соймових виборів зі староческою партиєю національною, натомість підкинув кооперацию з клерикальним сторонництвом. На коли би старочехи обставали за кооперацию з клерикалами, то партия людова не піде і з ними разом.

Коронация короля Едварда VII.

відбула ся в Льондонї дня 9. серпня. Королївску пару витала публика з одушевленєм. Король виглядав дуже добре і враз з королевою дякував публицї за овациї. До костела виїхано вже о год. пів до 11. рано з палати Бекінґгем пісїм карит під ескортою швадрони прибічної ґвардиї. В каритах сих їхали члени королївскої родини, заграничні князї і иньші достойники. О год. $^{3}/_{4}$ на 11-ту опустив палату князь Уельский з женою, а в чверть години пізнїйше виїхав з палати в величавій каритї король з женою. Побіч карити їхали на конях князь Конно і Кіченер. В хвилї, коли королева війшла до катедри, ученики з Вестмінстра повитали єї окликом: „Vivat regina Aleksandra!“ За королевою несло шлеф сукнї вісьмох панів. Королева засїла на престолї, а в хвилю пізнїйше прибув король серед звуків музики. Публика встала з місць і крикнула: „Vivat rex Eduardus!“ За королем йшла шляхта і достойники. Король підійшов до престола, віддав поклін королевій і кляк до молитви. Опісля заграли органи і почала ся властива коронацийна церемония, перериванa окликами в честь короля. Король, стоячи, вислухав евангелия і відповідав сильним голосом на завдавані питаня. По причастию король підписав грамоту присяги. В чверть години пізнїйше відбула ся коронация королевої. В часї коронациї греміли з Гідепарка і Товера арматні сальви. Перед годиною першою коронация була покінчена. Коли епископ з Кентбері вкладав королеви корону на голову, епископи заслаб і мусїв оперти ся на епископах. Ослабленє проминуло скоро. Коли епископи клякли перед королем, епископ з Кентбері не міг встати, тож король підвів его. По поклонї епископів князь Уельский поцїлував короля в руку, а король стиснув его рукою. Опісля складали присягу репрезентанти шляхти. Коронация мало умучила короля. Ніч провів король добре.

Дар короля Едварда.

Король Едвард звернув ся в листї до міністра-премієра Бальфура, в котрім він оповіщує, що жертвує Osbornehouse з виїмком приватних покоїв королевої Вікторії анґлїйскому народови. Король має надію, що сю палату уживуть на поміщенє курацийного закладу для офіцерів армії і маринарі.

Знесенє конґреґаций.

В Масонї, головнім містї департаменту Саонелоар засуспендував префект чотирох мерів з причини поступованя в справі конґреґаций. — В Анжері (деп. Мен е Лоар) засуджено двох сьвященників одного на вісїм день, другого на місяць вязниці, за нарушенє урядової печатки на конґреґацийних школах.

Допись.

З Карапчева н. Ч.

(Примірний душпастир, катихит, предсїдатель шкільної ради і місцевий шкільний інспектор).

В ч. 79. була поміщена статя під заголовком „З Вижницкого повіту“, де порушено порожі відносини якоїсь „сфери“ до учительства, а тим то й до шкільництва в Карапчеві. Хочу проте познакомити вп. читачів з тою „сферою“; є нею тамошний парох Маєтєвич.

Коли сей вітчик побачив тої днини, коли мала відбути ся прогульна, перед школою зібрану товпу народу, то нагадав собі, що вже кілька місяців не відбувала ся катихизация, а тепер як раз добра нагода не пустити людий та музику на прогульку. Тому то надбіг і понаганяв людий до церкви але сам не лишив ся там, щоб відтримати катихизацию, а побіг в підчашку перед школу, щоби забрати й шкільну молодїж до церкви. Надучитель вийшов до него й спротивив ся, бо прогулька була власне на сю годину заповіджена. Тодї вітчик показав пальцем на підпанок тай сказав: „Подивіть ся!“ Ось на що вбирає він підпанок, думає, що разом з підпанком дана йому власть а іменно до такого дїла. Однак се єму не вдало ся, бо похід дїтий рушив а за ними й музика.

У вівторок 15. липня війшли ся всї дїти до церкви, щоби подякувати Господу за те, що помагав їм через цїлий рік в науцї. Сю хвилю вихіснував о. М., щоби промовити в казаню до дїтий, однак не на те, щоби їх заохочувати до витривалої працї, не щоби їм представити велику вартість осьвіти, не щоби зробити їх уважними на те, що они по Бозї повинні бути вдячними своїм учителям, але щоб в сїй проповіді понизити учителїв перед дїтьми. — Ось его слова:

„Бачу, дїти, що ви не являйте ся так численно в церкві як на прогульки. Не знаю чи тому причина ваші учителї чи родичі“. Ось так то вчить сей вітчик дїтий поважати родичів і учителїв, спихаючи на них вину за своє власне недбальство. Не учителїв й не родичів сему вина але лише его самого; бо не обходить ся з людьми як слїд, а машкарить їх в домі божім, не завжди дальше віварієви відправляти службу Божу по волосни, а люди не розуміючи волосного слова волїють сидїти доми. Се бачать дїти й роблять так само. Сей вітчик старає ся всїма силами поробити з Карапчівських Русинів Волохів, мимо того, що не розуміють слова волоского. А треба знати, що о. Маєтєвич родив ся під рускою стріхою, є сином дяка з Ошихлїб, однак его син не вчить ся в ґімназиї мови рускої а лише волоскої. Годї вже нам терпіти таку румунїзаторску аґітацию. Дальше не уділяє дїтям правильно науки релїґії, отже дїти не мають релїґійного почути й таким чином не бачать жадної конечности іти до церкви, ба не уміють навіть молитви. А наука сотрудника-Волоха Маковея то просто сьміх, бо дїти лише реготчуть ся, як він калїчить руску мову. А о. протоєрей Осташин бере его ще в оборону.

Позволяємо собі також спитати ся конзисториї та краєвої шкільної ради, чи не обовязана она заказати катихитови, щоби перед шкільними дїтьми не представляв учителїв за ворогів молодїжи за те, що вони справляють прогульки, яких вимагають шкільні установи?

Як має собі тепер поступати нарід, коли сьвященик показує єму таку дорогу, що каже: „Дїти, той, хто провадить вас до музики, той не є вашим приятелем (се було звернене против учительства), а лише вашим ворогом, бо музика то голос дїявола й провадить до деморалїзациї“. Хто й що провадить в Карапчеві до деморалїзациї ми розважемо иньшим разом.

Слїдуючої недїлї знову залунало грімке слово сего духовного отця в церкві, що все згадує „добрим словом“ незабутну прогульку.

Ось такого душпастиря, катихита, предсїдателя місцевої шкільної ради і місцевого шкільного інспектора має Карапчів над Черемошом. Чиж дивно, що школа тиняє ся по жидівских хатах, що в селї панує кромішна тьма, крайна нужда і всяке лихо? Ну, та зачуваємо, що сей вітчик за свої заслуги стане небавом игуменом Сучавицї, що дай Боже чим скорше!

НОВИНКИ.

Іменованє. Міністер справедливости іменував судового секретаря Омеляна Ісопескула в Чернівцях краєвим судовим совітником.

Рабунок. В Чернівцях заарештовано сегодня Йосифа Проца і товаришів. Они напали на сторожинецкій улицї візника, побили его і зрабували в него 2 корони.

Незвичайна дата В суботу, 9. н. с. серпня, по першій годинї в ночи минула по обчисленю астрономів — як раз друга секунда, другої мінути другої години, другого дня, другого тижня, другого місяця, другої половини, другого року, другої тисячи християньскої ери.

Де найлїпше ходити на пиво? Кождий, що любить пити пиво, нехай то собі запамятає: До Бар д'Аферів в Каірі в Єгиптї. Шкода лиш, що так далеко. Коби так близше, то можна би там ходити на пиво що вечера а може би навіть і опатрило ся, бо можна би не лиш напити ся, але рівночасно і добре поїсти. Там дають до одної склянки пива за пастра (10 с.) що сїм тарельчиків зі всїлякими перекусками: на однім лежать два кусні хлїба, на другім шість оливок, на третім кілька кусників салати з бараболь, на четвертім зелена салата, на пятім два кусні смаженої телячої печінки величини оріха, на шестім куночка морских сальок а на сьмім народна страва, мягко уварений біб. За кождою сьвіжою склянною пива подають і сьвіжу перекуску, а випивши пять склянок (50) с. міґби чо-ловік таки добре поживити ся всїлякими дарами божими. Та й в північній Америцї остаточно не але пити пиво. Там дають шинкарі до пива також всїлякі перекуски, як н. пр. кусень хлїба з шинкою, кусень швайцарского сира або хлїб і яку буджену рибку. Але в Каірі таки найлїпше пити.

Оповіщеня.

Розпорядком високого міністерства Просьвіти з 22-го цьвітня 2901. Ч. 22. 131 (Р. ш. к. Ч. 739 ex 1901) отворить ся з початком шкільного року 1902/3 при II. ц. к. ґімназиї в Чернівцях приготовляючий курс для I. класи русько-німецкого рівнорядного відділу.

Цїлею сего приготовляючого курсу є 1. придбати собі таке знанє, яке вимагає ся в рускій 4. народній клясї, що-б тим способом промостити дорогу до науки релїґії, латини, руского і математики, 2. при тім мають ученики осягнути таку правність в німецкій мові, аби наука предметів преподаваних в німецкій як німецке, Ґеоґрафія і природознавство поступала як слїд і стала успішнею та хосенною. Приймають ся лиш такі ученики рускої народности, що вимажуть ся 1. добрим сьвідоцтвом для третої 3. народної класи з згляду 3. року дотичного відділу, 2. сьвідоцтвом хрещеня, що мають з кінцем 1902. що найменче 9 років.

Ученики приймають ся лиш тимчасово (провізорично), бо ті котрі до м'сяця не оважуть достатного підготовленя, відсилають ся назад до народних шкіл.

Ученики з села і такі що не мали нагоди і спромоги учити ся німецкої мови, мають першеньство в принятю. За принятє не платить ся нїякої таксы. Шкільна оплата виносить за півріч 10 корон; одна краєва рада шкільна може бідних учеників від сеї оплати увільнити. При добрих успіхах в III-ім півроку приймають ся сї ученики до I. ґімн. класи без нїякого вступного іспиту.

Ученики сего приготовляючого курсу підпадають там дисциплїнарним приписам яким обовязують ся ученики ґімназияльні в загалї. В заступстві директора II. ц. к. ґімназиї.

Юл. Кобилянські.

Роман Заклиньский, автор двох праць про Федьковича: 1. „Чи можна Федьковича Косопаном звати?“ 2. „Спомини про Федьковича“, — вибрав ся в подорож в товаристві п. Івана Гарасимовича від Вашківців селами аж до Сторонця-Путилова в цїли прибираня нових материялів до біоґрафії Юрия Федьковича. Упрашає ся дуже Вп. Земляків, котрі знали Юрия, або мають листи его, чи иньші документи, або могли би подати адреси людий знакомих з ним, щоби зволили ласкаво подати о тім відомість до „Буковини“, в цїли з'ужитковання.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 10. серпня. Виноватника розбійничого убійства поповненого на трафікантцї заарештовано сегодня рано в Пратері. Ним є 28 лїтний Антон Шепекл з Книзича (Моравії).

Відень, 11. серпня. Убійника гандитника Кеслера. Воборила, страчено тут сегодня рано.

Ішль, 12. серпня. Князь баварский Зиґфрид прибув сюда в ночи. Рано приймав его цїсар на авдиенциї. По обідї возьме участь в цїсарскім фамілїйнім пирі.

Куплю добру реальність

на Буковинї під лїсом, при гостинцї і близько желїзницї.

Зголошеня під **М. К.** Львів poste-restante.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Капи до подорожи на повози і сани, а також наприпала на лїжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнірів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знежених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакировані, Chevreau, білі Glacé і атласові, вовняні зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перкальові кучми, дамскі заручники, чаночки, колїри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтанцки, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі сиїдниці, камаши; огрівачі пудьса і литов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Справоздане касове „Рускої Каси“

за місяць липень 1902 року.

А) приходи.

На початку місяця кор.	с.		в протягу місяця прибуло кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
139	45	1. На фонд резерв. загальний	8	—	147	45
1,083	77	2. На фонд резерв. товар.	—	—	1,083	77
4,104	50	3. Вложено паїв	564	86	4,668	50
41,325	97	4. Вложено вкладок щади.	3,554	37	44,880	83
11,521	91	5. Звернено пожичок на скрипти	2,561	69	14,083	28
12,844	03	6. Звернено пожичок на векслї	2,594	07	15,438	72
3,530	68	7. Побрано відсотків	804	90	4 334	75
1334	38	8. На адміністрацию побрано	79	—	1,414	28
397	28	9. Побрано коштів спору	12	—	409	28
6,000	—	10. Кредит банковий	—	—	—	—
82,281	97		10,178	89	92,460	86
3,404	78	— Готівка	4127	58	3,404	78
85,686	75		14,306	47	95,865	64

Б) Розходи.

На початку місяця кор.	с.		в протягу місяця убуло кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
—	—	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	—	—
—	—	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	—	—
847	28	3. Виплачено паїв	205	65	1,052	93
24,282	68	4. Виплачено вкладок щади.	4,954	11	29,236	79
24,230	—	5. Дано пожичок на скрипти	3,812	—	28,042	—
20,312	—	6. Дано пожичок на векслї	2,870	—	23,182	—
1,662	59	7. Виплачено відсотків	50	—	1,712	59
396	16	8. Виплачено коштів адміністрациї	53	74	449	90
38	97	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	38	97
3,597	57	10. Роздїл чистого зиску	—	—	3,597	57
174	92	11. Виплачено коштів спору	—	—	174	92
—	—	12. Видано на інвентар	—	—	17	—
6,000	—	13 кредит банковий	—	—	6,000	—
18.559	17		11,945	50	93.504	67
4127	58	1. Готівка (Сальдо)	2,360	97	2360	97
85,686	75		14,306	47	95,865	64

В місяци липни вступило 8 нових членів, з паями декларованими на суму 320 К. уплатили дійстно 320 К. — с. Виступили 4 члени з паями на 150 корон.

Волод. Могильницкий, касер.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отої

КНИЖКИ

Баженьский Іван: „Провість“ . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка“ для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Паровом педаґоґії виховачої“) „ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі“ „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика“ наука в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний писар“, збірка примірів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші орлї“, оповіданє . . . „ 1·—
„Дужки та пісні“, поезиї . . . „ —·20
Гаршин: „Малярі“ . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 діях, переклад В. Стефаника . „ —·60
Данилевич Іван: „Приказки“ I і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти“ . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . „ 1·—
„Поцвра“ . . . . . „ 1·—
Конисьний Олекса: „В день сьвятоївеї“ „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . . „ 1·—
„Сенчишини“ . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Багатка“ . . „ —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse“ über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“ „ 3.—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї“ . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулан Єротей: „Верховинські згадки“ „ 2·—
Пополич Омелян: „Ластівка“ . . . „ 2·—
„Чуда горільчана“ . . . . . „ —·50
„Методика“ I . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок“ . . . . „ —·20
„Хаосні садівники“ . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Краснокіжжим людям“ . . . „ —·40
Сенюк Іван: „Образки з природи“ I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карбі“ . . . . . „ —·80
Слободіяна Марія. „І хтож поне бїла“ „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка“ . „ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинска Русь“ „ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen“ . . „ 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . . „ —·20
„Порадник“ як укладати каси пожичкові і щадничі . . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . . „ —·80
„Шепіт жовтярені“ . . . . . „ —·20
„Проскурка“ . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська література“ . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Листи з пекла“ . . „ —·20
Еремійчук Денис О.: Die griech. Präsanctificaten-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Ritus „ 3·—
„Житє, муки і смерть і історія перенесени мощів сьв. великомучениці“ пана Сучьвеного“ . . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Сїльска учителька“, оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„Бесїди про часи козацькі“ . . „ —·80
„Rus Ruthenicae“ . . . . . „ —·20
„Про бун, сойм кресний і про вибори до сойму“ . . . . . „ —·20
„В чім наша сила“ . . . . . „ —·20
„Котлиї по заслузї“ . . . . . „ —·20
„Голос до народа“ . . . . . „ —·24
„Зерна“ . . . . . „ —·20

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Горні-Шоянї

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Видає товариство **„Руска Рада“** з Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

Ч. 91. Чернівцї, пятниця дня 2. (15.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Промова д-ра Стоцкого

в дебатї над зміною § 17-го регуляміну соймового.

Високий Сойме! Не лиш п. Вольчиньский, але і ми, рускі посли, вже тогід підчас сесиї соймової бачили ясно, а властиво із поступованя поодиноких партий уміли витягнути сей внесок, що до сего мусить прийти, що мусить розійти ся давна більшість соймова, коли не стало в німецкій партиї таких заступників як др. Рот, Давід Тітінгер і др. Кіпер, коли вірмено-польска партия утратила такого заступника як др. Стефанович, і коли сойм в своїй цїлости утратив таких знаменитих мужів, дїйсних правдивих полїтиків. Бо що прийшло на їх місце, се давало нам повне право до думаня, що під тепер не буде у тих партий полїтики засадничої. (Др. Штравхер: Дякую красно). Пана д-ра Штравхера можу запевнити, що про него я инакше думаю, і ту мою думку я нїколи перед ним не скривав.

Довгий час були рускі посли в союзї з Нїмцями; були ми з ними разом в меньшости, були відтак і в більшости. Відколи належу до сойму, отже повних 10 лїт, завсїди мали ми з Нїмцями одну руку. Аж тепер стоїмо против себе. Я вже на конференциї предсїдателїв партий сказав, що ми нїчого не змінили в тім, що наші стосунки змінили ся; не ми змінили ся, бо ми остали ся тими самими і що-до осіб і що-до наших переконань. Але зміна настала в німецкій партиї. Не хочу тут про се говорити, чому ми не можемо поступати тепер в тім напрямі, в якім пустила ся нїмецка полїтика в нашім краю. Я кажу виразно, що **ми**, **Русини**, не можемо тепер іти разом з Нїмцями, а що так є, не инакше, про се посьвідчать стеноґрафічні протоколи зі всїх попередних сесий; вони дають незбитний доказ, що рускі посли, навіть і в тім часї, як були в союзї з Нїмцями, **завсїди** відзначали ся самостійними переконанями, і нїхто не сьміє робити нам закиду сервілїзму.

І ми маємо досить добрий слух і розуміємо не одно, що тут перед нашими очима дїє ся. Але мушу признати ся, що деяких подій з теперішної сесиї соймової я таки зовсїм не розумію, ба, я переконаний, що і иньші льоґічно думаючі люди їх не розуміють, і длятого не виходжу з чуду-дива від того, що бачу.

Кажете, що **о одну - однїсеньку** особу розходило ся. Та особа нїбито причинила ся до того, що всї нерускі партиї злучили ся нїбито против тої одної особи. Але дїйсність сьвідчить, що ви злучили ся против **всїх** руских послів! (Оклики: *Нїколи!*) Питаю ся вас: хто і против кого тут злучив ся? Против 4 чи 5-ох послів — цїлий сойм?! Чи се не за багато для нас чести? Дїйсно за багато. Та дякую вам за ту честь. Як хотїли ви нам честь віддати, то могли ви зробити се в такий спосіб, щоб не був такий дїткливий, бо се, що стало ся, дїткнуло нас до живого! — Не **о одну** особу нам ходило, **а о нас всїх!** А що так є, се вам докажу. Хотїли ви упокорити одну особу, — гаразд, се ви зробили, але чому ви заразом всїх нас тяжко обидили? (Оклики: *Яким чином?*) А таким, що панове, не питаючи ся нас, не кажучи нам нї словечка, не порозумівши ся з нами, закомендирувати-сьте нас як своїх покнихачів після своєї волї і уподобаня до комісий соймових, а тим ви що найменьше провинили ся против полїтичної пристойности. До тої вини признав ся прецїнь виразно бесїдник Волохів др. Вольчиньский. І тут стояти ме се в стеноґрафічнім протоколї, що він з вами провинив ся против полїтичної пристойности і против парляментарного звичаю! Коли-ж ви самі признаєте ся до того, що провинили-сте ся против полїтичної пристойности, против пристойности взагалї і против парляментарного звичаю, то відтак нїчого вам се не поможе, коли ви за одним душком покликуєте ся на суверенне право сойму, бо-ж прецїнь се суверенне право є обмежене тим 40-лїтним парляментарним звичаєм, котрий ви подоптали, а партиї, що уважають себе партиями порядку, **мусять** і се обмеженє шанувати.

„Сьмішними і забавними епізодами“ називаєте ви подїї в теперішній сесиї соймовій. Сьмішними і забавними не були вони взагалї, а тим меньше для нас. І поставлений мною внесок годї уважати забавною епізодою. Сьмішними і забавними сї подїї, сї явища може назвати хиба такий сойм, що у него нема більше нїчого сьвятого, що кождої хвилї годен допустити ся насильства.

Я вже попередно сказав, що ми від попередної сесиї соймової були на те приготовані, що стосунки в нашім соймі змінять ся. І з нашого становиска не маємо ми нїчого противного, тай не можемо тому противити ся, щоби не рускі партиї не злучили ся до купи так, щоб становили більшість соймову. Я ще й то скажу, що нам з тим дуже добре, бо все таки наші руки стали зовсїм розвязані. Коби лиш не то одно, не ті подїї, що противлять ся всякій пристойности, всякому парляментарному звичаєви, коби тота більшість не допускала ся насильства! Отсе нас дїткнуло до живого, отсе є та річ, котру я поставленєм мого внеску рад був змити і згладити з сьвіта. Але видко, що адміністрацийна комісия, т. зн. більшість соймова навіть на стілько не годна спромочи ся, щоби тоті подїї, котрі, як сказано, і як самі ви признаєте, означають тілько, що зневага пристойности і подоптанє парляментарного звичаю, змити і згладити з сьвіта. Дуже жаль. Бо в найблизшій сесиї зійдем ся знову, мої панове, а видїл краєвий може виконає наказ сойму і предложить зміну § 17-го... (Оклики: *Алеж не в слїдуючій сесиї!*) То-ж нема, як бачу, що і говорити, бо ви очивидно хочете се відложити ad calendas graecas. Чи дїйсно бажаєте ви, панове, щоби такі подїї повтаряли ся? Не досить вам того? Чи-ж вам при розвязцї сего питаня лише самі Русини перед очима? Я-ж думаю, що в тій хвилї, як ми повернули назад до сойму, ся справа перестала бути справою рускою. Се-ж після мого переконаня навіть не є справа чисто партийна, а загальна, справа усїх послів, ба навіть двох таких послів, котрі не належать до

Я. Юлев.

Іграшки.

Гоца баба, гоца баба, гоц!

Кричать жидини за дурною Параскою і метають камінєм в єї криву ногу.

Параска кричить дикими голосами і клене-проклинає молодого Ізраеля. Жидини сьміють ся. Кров бідної жінки громадить чим раз більшу юрбу жиденят. З хат повиходили старі жиди і жидівки. Тїшать ся гумором і веселою забавою своїх дїточок.

А Параска кричить, проклинає, плаче...

Камінє летить градом. Один удар вцїлив сильно в ногу. Параска падає на землю. Сьміх підносить ся. Кров обагрює уличний порох.

Жидини підбігають близше до нещасливої, штуркають єї, перевертають. Один підносить сорочку.

Непольний рев вдоволеня.

Надбігає сторож публичного супокою і безпеченьства.

— Що там такого? — питає уже з далека.

— То дурна Параска — відповідають жиди.

— Іті, бодай би запала ся, а я біжу, думаю, що се Бог зна' що!

Полїцай сильнує люто в сторону Параски і відходить.

Забава йде дальше.

Крипа жінка підносить ся і розганяє кровавим порохом своїх песиків. Вони відскакують, товпляять ся, втїкають. Се загріває параску до дальшої оборони. Посипав ся порох і камінє з одного і другого боку. Ту крик болю, розпуки, там сьміх, вікання.

Зазвенїла від камінчика Параски шиба в противолежній божници.

Боже, то вона вчинила? Нещаслива...

Свист каміня зміг ся. Молодшим підбігли в поміч старші.

Бішеність по обох боках.

Глухий, задавлений, страшний крик.

Всьо втихло.

За хвилю не було нї одної живої душі на улици.

О кількасот лише кроків від сего місця проходжував ся спокійно сторож публичного супокою і безпеченьства, та буньдучно побренькував своєю грізною шаблюкою...

Коломия 20. VII. 1901.

Сергій Канюк.

На охотї.

Вечеріє. Червоне сонечко стоїть низько; його перетинає вузенька та довга хмара. На дворі стає чим-раз тихше, де-де лише пес, загавкає голодний зне. Високі ялиці кивають вершками — кланяють ся одна другій, шепчуть щиро добра-ніч.

На сходї показав ся місяченко, глянув на сьвіт, склонив ся до білої хмари і — поцїлував єї. А сонце дивилось на то, оно стояло за горами, він його не видїв.

Люто глянуло сонечко на білолицього і стало спускатись в глибоке море. А місяць напугавсь, сховав ся за хмару, щоб не видїти очий небесної цариці. — На небі появилось зірок чимало, вигулили любого місяченка із за хмари. Знов засьвітив він, подивив ся на землю — там вже всюди тихо — засьміяв ся до зірки вечірньої й пустив ся в дорогу, щоб також скупатись у синьому морі.

На дворі тихо. Тепер то й час іти на охоту.

* * *

„Дай, Параско, чим чоботи обвити!“

„То ти знов на засїдку? Чоловіче, тиждень тому тобі відобрав фенгтор рушницю, а ти знов ідеш? Бій ся Бога, Данило, маєш жінку й дїти!“

„Ет, пуста твоя бесїда, дай чим чоботи обвити, бо скрипить на снїгу. Я за годину-дві верну назад“. — — —

Люде вже спочивають, не відпочиває лиш машина, она гудить як день так ніч, звичайно як трачна. Не спить також Данило Владюк. Хилцем-тихцем то підійде то підбіжить, щоб лиш чим скорше добитись на гору. А Сучава шумить під ледом, лютує на Данила. Десь у лїсї запрачав пугач. „Не йди, верни ся“, каже. Але Данило не розуміє його мови, біжить далї.

А дома жінка колише дитину, не спить і она, а молить ся — плаче. Пішов, чого? — не знати; чи вернесь — також не знати.

* * *

Далеко-далеко від села в густому лїсї, куди рідко не то зимою а й лїтом заходить людо, сидить за деревом чоловік. В руках держить стрільбу, очима глядить на невеличку поляну. Зашумить деревина, упаде сухий кран, а вже він на поготові, вже стрільба при щоцї.

„Чи-ж вертать мені без нїчого? — подумав собі, аж тут показав ся на поляні олень великий-красний.

Прицїлив — вистрілив, та дужий зьвір не упав від першої кулї. А він успів він другу післати, олень був уже між деревами.

Стрілець підійшов до місця, де видїв оленя. Сьвіжа проляга кров червонїлась на снїгу. Не-чималу дістав рану, коли оставив тілько крови. Але слїд зьвіра також повний крови, певно не утече далеко. Стрілець пішов слїдом у лїс. Чим кров все більше крови, але олень ні не має так не має.

Все дальше і дальше манить стрільця слїд. Змучив ся. Обертаєсь — уже й назад вертатись годї, бо слїду свого вже не видно, сьвіжий снїг, що почав падати, накрив його. Сїдає. Кладе стрільбу на снїг. Його груди начинають колоти, серце бє молотом, очи пруть ся на двір. Так сидить він хвилинку; йому стало студено, потім горячо, наче-б полив його тїло окропом. Тепер здаєть ся

ніякої партиї! Треба-ж мої панове, вибраного посла тай запоручені єму конституциєю права в соймі шанувати. Ніхто не сьміє, після моєї думки, в соймі над якимсь послом суд робити. До того сойм не покликаний і не має права, бо се значило-б самі конституцийні права ногами доптати. Коли-ж наш сойм пустив ся на таку дорогу, то мушу сказати, що він пустив ся ховзкою дорогою стрімголов в долину.

Закидуєте нам, мої панове, невдячність. І се знов таки непристойно і нечемно робити нам такий закид. По щирости вам кажу: позвольте мої панове, нам самим упорати ся з нашим сумлінєм, кому і за що маєм ми бути вдячні. Так як маєм ми нашу вдячність оказувати, се наша річ, річ нашого сумлїня. Але звертаючись зі сего специяльного випадку, задля котрого закидуєте нам невдячність, мушу сказати, що все те, що Русини отримали і осягнули в тих лїтах як Єго Ексц. пан президент в тім краю урядкує, і від часу, як п. инспектор краєвий Тумлїрж тут на Буковинї дїйствує, отримали вони лише длятого, що се їм по правдї належить ся, що ми Русини маєм повне право жадати ще й більше, ніж то, що ми отримали. Можна проте велико думати, чи ми за се маєм бути вдячні, чи нї, чи ми маєм за се оказувати вдячність, чи нї. Річ певна, що Єго Ексц. п. президент краєвий, тай так само і п. инспектор шкіл краєвих дечим причинили ся до наших успіхів, але лиш дечим, бо-ж се їх обовязок, виконувати австрийскі закони тут в нашім краю і волю найяснїйшого цїсаря, щоби усї народи в сїй державі були вдоволені! Як вони сего свого обовязку не сповняти муть, тодї будем жалувати ся і наші жалоби будуть оправдані. А як сповняють, то се їх повинність, на те вони і є тут в нашім краю!

Зрештою наш конфлїкт, наша звада з п. президентом, не відносить ся до адмінїстрациї. Се иньша річ, і про се ми зовсїм не говорили. Наша звада чисто полїтична. Ви, панове волоскі посли, мали прецїнь з п. президентом иньші конфлїкти. Як ви могли се забути, то наша річ. Я із засади зовсїм і нїколи не мішаю ся — се нераз я вже вам казав — в чужі національні справи, в справи волоскої нациї. Я заховую старанно тоті певні границї, нїколи їх не переступив і не переступаю, та жадаю від вас — тут маю особливо дра Вольчиньского на оцї, щоб ви і супроти нас заховували тоті певні границї і не мішали ся до наших національних справ.

„Найменьша вина не спадає на Єго Ексц. п. президента краєвого за знані нам подїї в буковиньскім соймі" — каже п. др. Вольчиньский. Але-ж бо, мої панове! Таж сам п. президент в своїй відповіди на промову пос. Николая Василька виразно сказав, що се, що стало ся против єго надїї і против єго очікувань, а сї слова для мене зовсїм ясні. Бо-ж я при иньшій нагоді перевів доказ, що Єго Ексц. п. президент уже перед кількома днями, а зовсїм напевно для 20-го червня вечером докладно знав, що є плян, таку штуку втяти. Я гадаю, що обовязком заступника правительства, котрий на то тут є, щоби мати бачне око на публичні справи, повинно було бути також і се, осьвідомити ся докладно із наслїдками виконаня такого, добре знаного єму плану, тай з свого боку поробити заходи, аби в публичних справах, які він тут заступає, не настав заколот. А се не стало ся. Противно, справа так заострила ся, що ми, на наш превеликий жаль, головну вину за подїї з 20. червня мусимо приписати п. президентови.

Що тичить ся самого мого внеску, то п. др. Волчиньский робить єму закид, що при виборах до комісий, котрі складають ся з 5 членів, можуть повстати трудности, якби всї групи соймові схотїли там докончено бути заступлені. Так глупий мій внесок прецїнь не є, і таку глупість менї підсувати годї. Таж се річ ясна, що у всїх парляментарних заступництвах є розмаїті числом комісиї. В більших комісиях, як у нас п. пр. в комісиї адмінїстрацийній, що складає ся з половини цїлого сойму, тай в разї, як би мій внесок принято, найшов би місце заступник і такої групи, що складає ся із 2 членів. В меньших числом комісиях для такої групи очивидно не було-б місця. Моїм внеском бажав я зрештою лиш єго осягнути, щоб той звичай, який панував в нашім соймі через десятки лїт, вбрати в зовсїм певну недвозначну постанову реґуляміну, тай щоб сю постанову реґуляміну при кождій нагоді не вільно було після уподобаня самовільно то сяк то так толкувати.

Але, мої панове, чи возьмем сю річ так, чи сяк, чи з забавного боку, як п. др. Вольчиньский, чи із зовсїм поважного боку, як ми єї розуміємо, — сю одну лишить вона по собі памятку, що в тих для нас так страшно тяжких днях не лиш ми, але, можу сьміло сказати, і иньші посли, а з нами і вся суспільність краю, в полїтичнім зглядї бодай о кілька десятків років стали дозрільшими... А не мало причинили ся таки ми до того. Коли-ж наш сойм на тій дорозї дальше поступатиме, як тота полїтична зрілість в нашім краю буде збільшати ся, тодї, і лиш тодї усьміхає ся нам красша доля. Коли-ж цїлу справу брати мем лиш із забавного боку, тодї тим гірше для нашого краю (Славно, славно!)

Інформациї про рускі справи в галицких польских часописях.

В галицких польских часописях стали меньше-більше від року появляти ся ріжні інформациї про рускі справи (товариства, часописи, сходини й наради), котрі не могли не звернути на себе прикрої уваги особливо тих, котрі дивлять ся, як ми, більше здалека на сї справи. Увагу-ж сю звернули они на себе раз своєю дивною подрібностию й докладностию, але ще більше — своїм окремим особистим забарвленєм, як би були писані прямо в користь або некористь сеї чи другої особи. Врешті звернуло увагу й се, що статї сї появили ся головно в найбільше ворожім для Русинів „Dziennik-у polsk-ім" (також „Reform-і", „Gazet-і narodow-ій", „Przedświt-і"), до очевидно могли служити для хвилевої цїли й користи якоїсь одної-другої особи, але абсолютно не могли в нїчім послужити рускій справі, могли н. пр. „Наукове тов. ім. Шевченка" наразити на такі-ж страти, які потерпіла недавно „Просьвіта".

Походженє й жерело сих інформаций показало ся відразу дуже неясне й непевне: „Дїло" узнало за потрібне, коли в „Dz. p." появились з'їдливі інформациї про „Наук. тов. ім. Шевченка", перестеречи членів рускої громади у Львові перед неосторожностию в розширюваню вістий про рускі справи. „Dziennik p." показав ся тодї в дивній згодї з всїми тими, котрим поважна наукова дїяльність товариства була солию в оцї і котрі наважили були очевидячки на ті другими людьми тірно зароблені фонди товариства. Коли-б так „Dziennik-ови polsk-ому" ішло було о якісь справдї добрі і чесні цїли, то чейже не був би стремів до них дорогою фальші і з'їдливого юдженя, а на поважні заміти навіть „Dziennik-а" і голова і члени не були-б певно остали глухими. Пригадуємо собі не дуже давні „боротьби" в „Просьвітї": виступали там деякі ті самі люди, а прецї були — осторожнїйші. Ми не читали тодї в польских часописях таких з'їдливих і... докладних інформаций.

Неменьше замітною була напитована вже в „Лїт. Наук. Вістнику" статя краківскої „Reform-и", зложена прямо на основі трохи не письменних записок. Хоч принтонїя, котрим була підписана ся статя, був „дуже мудро" дібраний, та на дїлї вийшла ся статя мабуть з того самого жерела, з котрого черпав „Dz. polski".

Поминьмо деякі меньше важні інформациї, н. пр. про „Видавничу спілку", та „Молоду Україну" (посередно звернені они також против „Наук. тов. ім. Шевченка"), а скажемо кілька слів про одну статю „Dz. polsk-ого", котра нїбито обговорювала звязь між хлїборобскими стрейками а — — сецесиєю рускої молодежи з львівского унїверситету. „Дїло" назвало (й обставало при тім) сю статю кацапским „загуленим яйцем", — „Галичанин" приписав єї комусь з народовців, а „Dziennik" поспішив заручити, що статю сю написав таки польский журналїст; „Dziennik" додав досить довге поясненє, очевидно в обороні свого інформатора, — що се прецї зовсїм не є неможливе, щоб польский журналїст знав так подрібно рускі справи; ми-ж додамо — що сей журналїст властиво уміє так трохи угадувати будуче!! Дивним дивом „Дїло" якось волїло вибрати на жертву кацапа, як польского журналїста, а що при тім своїм поясненю таки обставало, то видно з того, що і єму видно ся так добре поінформований „польский" журналїст — неможливим! передовсїм же бо сей „польский" чи „кацапский" журналїст знов на — „Н. товариство ім. Шевченка", бо — робить єго прямо як би осередком тих, що викликали стрейки! Дещо иньше з сеї статї лишаємо під розвагу нїби самій громадї.

Увагу кождого неупередженого мусять звернути також інформациї „Dziennik-а" що до руского „товариства педаґоґічного" а іменно, що в сїм товаристві доходить до скандалів, котрі опирають ся о суд, що йде тут нїби то о якусь боротьбу двох „партий", що дїти в бурсах сего товариства голодують і т. п. Може „товариство педаґоґічне" завдасть собі труду розслїдити, хто так з'їдливо поінформував „Dziennik"! Дивно було-б, колиб і сего допустив ся „кацап", бож як раз особу, против котрої звернув ся „Dziennik", заступав мабуть москвофіл адв. Добрянский. Зрештою — ми знаємо одного редактора, що так само, мимо виповідженя, не хотїв уступити, як „напитована" в „Dziennik-у" особа. Про се ще поговоримо.

Коли се все підносимо, не йде нам тут зовсїм о легкомисне підозріванє. Наведені факти аж надто голосно говорять. Громада руска мусить таки справдї, що скажемо словами „Дїла", бути осторожнїйша. В хвили, коли наш народ так мужно переходить тяжкі проби, — коли все нові реформи дотикаючі галицкого духовеньства дуже виразно вказують, куди оно йде (з тими — реформами), мусимо ми пильнїйше як коли дивити ся на се, щоб наших народних справ не дотикали нечисті, непевні непокликані руки, не дотикали люди, що роблять гешефти раз-по-раз і на хлопскій шкірі, і на обдамученій суспільности, і на панській, і на клерикальній протекциї — відразу.

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Про подорож президента мінїстрів дра Кербера пише Pester Lloyd: Австрийский президент мінїстрів приїздить до Ратот в гостину до угорского президента кабінету. Дружба, яка лучить обох президентів від многих лїт, не змінила ся в послїднім часї. До тої то дружби треба віднести теперішну гостину президента австрийского кабінету. Однако не дасть ся заперечити, що оба мінїстри будуть обговорювати теперішну економічну ситуацию і що наради будуть вести ся виключно між обома мінїстрами. Який буде їх вислїд, не можна наперед сказати. На кождий случай єсть надія, що спірні питаня і ріжниці, які істнують між обома правительствами, будуть коли не цїлком усунені, то бодай залагоджені. Дня 15. с. м. удають ся Сель і Кербер до Ішлю. Дня 17. серпня повертає президент Сель до Будапешту.

Австрийска праса про з'їзд монархів в Ревли.

Обговорюючи подорож нїмецкого цїсаря до Ревлю, віденьский Fremdenblatt вказує на оба безпосередно по собі слїдуваші з'їзди: французько-російский і російско-нїмецкий, і добачує в тім доказ, що союз Росиї з французкою республикою не виключає добрих відносин

йому мило-солодко. Голова паде на сніг, очи напривають повіки, він начинає дрімати.

„Хвилинку, одну лиш, одну хви-лин- — — — ".

Пробудив ся, отворив очи і, налякавшись смерти, скочив на ноги. Він хрестить ся, іде далї. Куди? — сам не знає, бо вже слїду жадного не видно. Іде... Йому здаєть ся, що вже рік, як вийшов з дому. Він чує голод. Його сили стають що хвиля слабші, він заснув би.

„Коби на край лїса, а там і відпочину", думає, так годї сїдати. Але кінця лїса як не видко так не видко. Він знов сїдає. Чує великий голод, мороз перебігає його тїло і миновоїї надходить думка — прийдесь умирати.

Начав молитись, щоб Господь додав йому сили, добитись до краю лїса. Молитви говорить голосно, та його голос чим-раз тихшає, а в кінцї утих цїлком. Він задріміє по другім разї. І снять ся йому всїлякі дива. Він снить давні часи, снить цїле своє житє, переживає його на нове. Видить себе дитиною з книжками під пахою до школи ідучи, видить себе вояком, чоловіком. Видить перед собою жінку молоду-красну, дїточок троє, в кінцї видить себе до пів мертвого в снїгу.

І жалко стало йому дїтий своїх, отворив очи і знов запер.

„Устати чи нї? Чи годен я устати? Чи дійду я до дому?"

Ще стало сили підоймитись на ноги. На дворі не то ясно не то темно, сам не знає як. Місяця не видати, хмари напривають небо, вітер мете великими платками снїгу.

„Чи довго я блукаю?" — питає самого себе.

— Не знати.

„Куди менї іти? Пійду у право, хто знає, куди зайду, таке саме у лїво".

Аж тут чути гавкане собаки, не виразно, але чути. Начо-б не чув нї голоду нї холоду, так пустив ся в напрямі я голосу. І, о щасте, дійшов на край лїса.

Заразом узрів ще золото сонечко, що знов спускалось в синьому морю. На долинї лежало його родиме село, Бродина, а під горою його хатина.

Вертаючи домів, думав — „не піду уже на засїдку". Та коли минав трачу, видїв, що на полянї пасе ся олень і в тій то хвилї гадав инакше.

„Піду домів, наїм ся, тепер уже убю"....

20./12. 1900.

до Німеччини. Точка тяжости дипльоматичної роботи лежить нині на поли економічнім. — Volkszeitung каже, що стріча обох монархів, яко мирна поява, має дуже важне значінє для цілого світа. — Deutsche Zeitung гадає, що коли сходять ся два монархи, що розпоряджають такими великаньскими средствами і суть представителями обох великих громад континентальних держав, то они умавляють ся дотично способів веденя мирної політики. Небезпечність такого міжнародного положеня, котре могло би викликати війну, уважає ся майже виключеною.

Водні дороги.

З причини проектованої будови каналу Дунай-Одра інжинери розпочали на правім березі Одри. Коло Одерберґу має бути заснована більша пристань.

Монстр-процес у Львові.

Тут розпочав ся процес против 50 оскарженних робітників о ексцеси, які відбули ся в червни сего року у Львові.

Амнестия оскарженних о головну зраду.

З нагоди коронациї короля Едварда подарував ґубернатор Наталу решту кари головним зрадникам, котрі були засуджені на висилку до двох літ.

Поляки в Прусах.

На найблизшій соймовій сесиї правительство має предложити проект признаня певних окремих прав і привілеїв посесорам державних домен. Аби злюмити Поляків, адміністрация прусних желізниць має перенести з Берліна до Познаня виділ контрольної ради. Кождий урядник Німець, що належить до тої ради, одержить 150 м. додатку до платнї. Таких урядників одержить Познань коло 500.

Офіцирска „ґажа“.

До турецкого міністра артилериї пішла депутация офіцирів під командою полковника з просьбою, аби їм виплачено залеглу платню. Міністер обіцяв се пробити, але замість виплатити офіцирам гроші, всїх членів депутациї засуджено на висиланє до одної місцевости в Малій Азиї.

Ревізия турецких фортів.

Російский корабель „Ростислав“ під командою в. кн. Александра Михайловича обїздить від кількох днів турецкі форти над чорним морем. В тій самій цїли приїхала до Гераклеї російска ескадра.

Замах на кн. Оболеньского.

Півурядова „Російска телеграфічна Аґенция“ доносить з Харкова, що там виконано замах на ґен.-ґубернатора, кн. Оболеньского. Іменно вистрілив незнаний злочинець чотири рази з револьверу до кн. Оболеньского підчас представленя в головній алеї городї Тіволї. Одна куля влучила кн. Оболеньского в шию, а друга застрягла в ногї обер-поліцмайстра Безсонова. — Злочинця арештовано, однак не виказано ідентичности его особи.

Увільненє студентів в Росиї.

Цар увільнив всїх, студентів, що находять ся в вязници в Смоленску за розрухи в Москві в лютім с. р. При увільненю промовив до студентів ґубернатор і взивав їх, щоби на будуче заховували ся спокійно і порядно.

Борба з конґреґациями.

На провінциї розвязано знов кілька конґреґацийних шкіл без якого опору кляриканів. В одній місцевости зірвано другий раз урядові печатки.

Повстанє в Америцї.

Ґенерал Ферара ударив на місто Анвадульце, але мусїв з великими стратами покинути ся. Ферара має атак поновити. — Повстанцї забрали Барцельону в Венецуели по тридневній битві. По стороні правительственних війск погиб ґенерал Браво і 60 вояків.

Австрийска і заграничка праса о хлїборобскім стрейку.

„Дїло“ пише: Відзив будапештеньского „Pester Lloyda“ в кореспонденциї з Відня в справі національних і суспільних відносин в Галичинї, звучить дослова:

„Галичина — се країна, котру пануюча польска класа, шляхта, не лише веде політично але і адмініструє. Адміністрация ся однак пересякла політикою і тому бачить своє головне завданє не в тім, щоби потребам людности дорогою адміністрацийною прийти в поміч, але в тім, щоби політичну перевагу пануючої класи удержати і утвердити. Відносини Галичини перед кількома еще роками були взагалї не звісні, і доперва завдяки послїдній виборчій реформі вспіли дістати ся від р. 1897 до парляменту деякі польські і руські посли, котрі розкрили перед широким сьвітом непорядки пануючі в сїм краю. Нам і не приходить на думку брати яку небудь участь в нападах на польске „коло“, котрого поведенє в радї державній, о скілько розходить ся о інтереси держави, було все бездоганне. Одначе веденє справ краєвих, а особливо на поли адміністрациї не є без заміту (einwandfrei) а препінь лежалоб навіть в інтересї самого польского кола, щоби заведено в тім деяку зміну. Відношенє Поляків до Русинів вимагає безусловно корректури, а правительство зробить добре, коли замість вводити стан виїмковий, обійме тут ролю посередника. Рух стрейковий у Східній Галичинї має в усякім разї політичний характер і колиб д-р Кербер урядив конференцию поміж репрезентантами обох народів, то авторітетови правительства певно удало би ся, завести і в Галичинї якийсь modus vivendi. Мабуть того рода конференциї суть вже і передвиджені“.

Отсе суть слова „Pester Lloyda“ в справі відносин в Галичинї, а що „Pester Lloyd“ орґан офіциозний для міністерства справ заграничних (подібно як віденьский „Fremdenblatt“) а півофіциозний для всяких правительственних і впливових кругів у Відни, то не узягає сумнївови, що відзив будапештеньского дневника має на собі марку півофіциозної інформациї, яка надає сему відзивови особливе значінє. Се впрочім видко також з комплїментів для „польского кола“ і в тої обережности, з якою обходить ся інформатор дневника з польскою парляментарною репрезентацию; правительству потреба численного польского клюбу для угоди з Угорщиною і тому очивидна тенденция дописувателя, незрадити польского кола та представити, що інтервенция д-ра Кербера лежала-б в інтересї самого польского „кола“.

Навязуючи до слів „Pester Lloyda“, ми не хочемо поки-що вдавати ся в полеміку що-до парляментарної ролї „польского кола“, о котрій думаємо троха инакше, ніж его дописуватель. „Польске коло“ вело все політику „ґешефту“, і, щоб забезпечити собі мандати і право геґемониї в Галичинї, готове було піддержувати до часу кожде правительство, та входити в усякі комбінациї, котрі забезпечували ему его стан „посїданя“. А що того рода політика була тілько перешкодою до веденя якої-небудь розумної політики в самій державі, се виказують також між иншими і послїдні роки. Сїй політицї треба „завдячити“, що стан парляментарний був вічно підмінований підпольними інтриґами і не міг взагалї скристалїзувати ся, а „польске коло“ — звісне з того, що йшло вже і з правицею і з Нїмцями-лїбералами в коаліциї — було предметом постійних забігів з усїх сторін, поки для ґешефту не скінчило знов на політицї „вільної руки“. Та про ролю і вплив „польского кола“ не хочемо поки-що близше розводити ся, а натомість інтересує нас більше думка інтервенциї центрального правительства, висловлена устами „Pester Lloyda“ яко свого рода „ballon d' essai“. Си думка здорова в основі, та она буде в виконаню напевно схиблена, коли правительство буде трактувати свою інтервенцию лише зі становиска своїх хвилевих потреб і парляментарної ситуациї. Уреґульованє відносин в краю, суспільних і національних, є конечностию, яка стоїть понад всякими ситуациями парляментарними і інтересами самого правительства, і коли правительство буде оглядати ся на „польске коло“, і его ролю в радї державній та лише через его ласку старати ся о заведенє яких небудь реформ в Галичинї, то оно свого завдання певно не сповнить і скінчить на тім самім, що і перед тим в справах університетскій, надужить виборчих і т. п. Правительство мусить стануги — як і повинно! — на становиску інтересів держави і відкинути рукавичи, а коли др. Кербер не чує до сповненя сего обовязку відповідної сили, то ми пророкуємо ему з гори, що з бутними і розпаношілими польскими верховодами він не дійде до кінця...

Нарід руский, полишений державою сам собі, вступив на дорогу самооборони, а хоч готовий все до всяких пертракций що-до мирної полагоди відносин, то одначе він не дасть ся взяти на самі слова і не спочине, поки не зломить раз на все переваги своїх бутних, безоглядних, а відвічних ворогів!...

Далї пише „Дїло“: Австрийска і заграничка праса не перестає і дальше писати о стрейку руских хлопів в Галичинї і — з дуже малими виїмками — стає по стороні хлопів против шляхти, згадцю Русинів против Поляків. Так окрім поданих або згаданих нами дневників, відзиє в тій справі голос поважний і широкозвісний віденьский тиждневник Die Zeit, поміщаючи в послїднім числї (410) вступну статю, під заголовком: „Der Feldarbeiterstrike in Galizien“. Незвістний автор, підписаний P., безпощадно осуджує господарку шляхти, констатує, що борба має характер загально-народної борби з економічно-національними і політично-національними гнобителями та наводить, покликуючи ся на нашу часопись, найвірнїйші факти з стрейкового руху. При тім демаскує статя брехнї кореспонденцийного бюра і польскої шовіністичної праси. Статя, писана чоловіком, що, як видко з деяких подробиць, не є Русином, але знає докладно галицкі відносини, кінчить ся такими увагами: „ отеперішна політика австрийского правительства полягала на тім, щоби Русинів, тих „Тиролців Сходу“, лишити самоволї польскої шляхти і єї союзників, Єзуїтів. Така політика була поєдинча і вигідна, бо правительство немало поборювати жадні противеньства, оно потребувало лише все полишити своїй долї.

І який-же тепер білянс сеї політики і довгорічної необмеженої польскої господарки? Безвихідне матеріяльне положенє народу, що пропадає в нігтях виискувачів, і у котрого навіть найзавзятїйший екзекутор нічого вже не може забрати; задовжені добра шляхти і страта около 400.000 спосібних до працї, релятивно інтелїґентнїйших людий, що виселили ся до Америки, і для Австриї певно на все страчені. З огляду на такі результати прийде чейже раз віденьске правительство до пізнаня, що дотеперішна его вигідна політика в Галичинї цїлком була хибною, і що она в інтересї держави мусить зробити місце цїлком иньшій. До чого довела „шляхотска господарка“, а іменно переслїдуваня і угнїт руского народу та зневаженє релїґійних почувань в давній Польщи, що була великою державою, на се вже дала нам відповідь історія. Коли в теперішній Галичинї, в котрій знайшли захист по катастрофі під Пілявою і Берестечком останки польскої і ополяризованої руской шляхти, заложили собі мале польске „królestwo“, може історія питає, куда поведе угнїт руского народу, відповісти в иньший спосіб? Нїколи! як довго панує засада, що ті самі причини несуть за собою ті самі наслїдки!“

НОВИНКИ.

Вісти особисті. Краєвий президент бар. Бурґіньон вернув сюда з Бродинів. 19. с. м. удасть ся він до Відня. — Пос. Ник. Василько вернув зі Львова, де перебував через кілька днів ізза важних нарад з рускими галицкими послами.

Спростованє в справі відозви стрейкової вислав управитель рускої друкарнї, п. В. Секретний до „Buk. Rundschau“ і „Buk. Journal“. „Buk. Rundschau“ поміщивши се спростованє каже, що се може бути правдою, але она сему не вірить. Ми знову додамо від себе, що ми не лише віримо, але переконані, що для Герцка зовсїм не істнує правда і що він навіть переконаний о неправдї того, що сам написе.

Оправданим є жаданє, яке ставить посол Николай Василько в отвертім письмі до краєвого президента щоби краєвий президент сам ствердив в урядовій часописи фактичний стан справи становиска наших буковиньских руских послів до хлїборобских стрейків, доказуючи, що не можливою річею є, щоби звісна відозва вийшла від бук. послів, а також, що неправда є се твердженє „Buk. Journal-a“, що руські посли і їх аґітатори аґітують по руских повітах за стрейком.

Якими принципами руководить ся деяка, звісна часть нашої чернівецкої праси, показує єї становиско в справі хлїборобских стрейків у Галичинї. „Buk. Rundschau“ нападає на „Hetzer-ів“ котрі мали своєю аґітацию розбурхати пристрасти мас і котрі далї провадять свою нечемну роботу, нападає на наших послів, котрі немов то також прикладають свої руки до сего дїла, а день пізнїйше — коли не було чим часопись заповнити — передруковую статю з віденьскої „Zeit“, котрої зміст подаємо на иньшім місци а котра доказує зовсїм щось иньшого як то, що доказувала мазанина „Buk. Rundschau“ — „Buk. Nachrichten“ подають в однім числї статю Pester Loyd, а в другім містить статю галицкого обшарника Ант. Мілоха, котрий говорить про страшну біду галицких хлїборобів, але причини стрейку не шукає в сїм а в аґітациї нерозумних аґітаторів. При кінци сеї статї додає „Buk. Nachrichten“, що она з виводами автора не годить ся, і додає від себе замітки які знову не годить ся зі змістом статї Pester Lloyd-a. І можна знайти ся в такім лябиринтї погадів „Buk. Nachrichten.“ Але який нам такий крам. Які політики такі їх орґани. Се все доказує, що нї сих політиків, нї їх орґанів не треба нїколи поважно брати.

Борба о хлїб. Минувшої недїлї відограла ся на нашій так званій жидівскій улицї страшна робітнича траґедия. Два рубачі спорили о перебранє роботи. Один не спускав із умовленої межи рубачами цїни, другий видко, що его біда прислїла згодив ся і за меньшу платню, пішов до роботи. Розуміє ся, що той, що найняв, узяв сего рубача, котрий жадав меньше до роботи. Ледви, що розпочав сей свою роботу, як перший рубач зайшов хильцем із сокирою в руцї і вгатив сокиру в плечі робучого. Сей повалив ся купаючи ся в крови. Єго взяли до шпиталю, а скритоубійника до тюрми. Се потуг „Buk Journal“ і на диво не додає від себе, що ся страшна подія, котра сьвідчить о злиднях наших робітників, стала ся за підюджуванєм руских послів Василька і Стоцкого, або що она мала національну закраску.

Анархіста приарештовано передвчера в Чернівцях, котрий перетримує ся в мурах нашого міста вже 7 місяців. Є ним Герман Розенцвайґ, голова робітничої спілки блахарів, котрий брав участь в анархістичній аґітациї в Румунії, відтам переслїдуваний утїк до Чернівців, де аґітував за анархією межи Жидами устно і роздаючи летучі листки писані жидівским жарґоном. — Слїдство против него провадить судовий секретар Ваня.

Пожар вибух в ночи із 7. на 8. с. на готари межи Вижеником а Вижницею і огорнув цїлий ряд домів, котрі спалили ся до тла. 7 домів впали жертвою пожару, котрий мав підкласти Мойше Друкман і его син Шлойма.

„Bukowinaer Post“,
одиноку місецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, поважно спирати поступ інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- пани і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі перовкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до подорожи на повози і санки, а також наривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з ствердого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанру. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Ріпе і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнірів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поцеляті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перпальові кучми, дамські зарукавки, чапочки, колєри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаші; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонгаики для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць липень 1902 р.

I. Стан довжний.

1. Удїли членьскі		К	24,097·81
2. Фонд резервовий		„	4,292·98
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./8. 1902	44,880·83		
разом	96,961·69		
в) виняти в часї від 1./1 1902 до 1./8. 1902	29,236·79		
Позістає з кінцем липня		К	67,724·90
4. Довг банковий		„	8000·—
5. Білянсове сальдо		„	3,954·32
		„	108,069·96

II. Стан чинний.

1. Пожички удїлені на скринта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) удїлено вчасї від 1./1. 1902 до 1./8. 1902	„ 51,224·—		
разом	„ 129,924·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./8. 1902	„ 29,522·—		
Позістає з кінцем липня		К	100,402·25
2. Готівка в касї дня 30./7. 1902		„	2360·97
3. Цінні папері		„	900·—
4. Білянсова вартість інвентаря		„	820.20
5. Сальдо процентів		„	2,622·16
6. Сальдо коштів адміністр.		„	964·38
	Сума	„	108,069·96

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./8. 1902 вступило нових 71, виступило 14, лишає ся членів 440 з декларованими удїлами на суму 27,200 к. і дїйсно виплаченими на суму 24,097 к. 81 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5% Дивіденда від удїлів 6% (оден удїл виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок удїлюваних $6\frac{1}{2}$%

Волод. Могильницкий, касиер.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци липни с. р. 11.702 важних полїс на суму 10,645.325 кор. обезпеченої вартости з премією 10.3.051 кор. 43 сот.

Разом від початку року до кінця липня видано 58.640 важних полїс на суму 60,646.772 кор. з премією 552.058 кор. 88 сот., попередного року в тім самім часї було 52116 важних полїс, на суму 54,449.426 кор., з премією 487.691 кор. 91 сот. то є сего року о 6.524 полїс і 64.366 кор. 97 сот. премії більше.

Шкід в липни прибуло 105 случаїв, разом від 1. січня до 31. липня було 522 шкід з котрих 489, вже виплачено, 17 шкід находить ся в лїквідациї, а виплату 16 відшкодовань (в сумі 9.843 кор.) на власний рахунок правних вздержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить bratto 290.447 кор. 36 сот. а по потрученю части реасекурованої лишає ся на власний рахунок 137.211 кор. 29 сот. Попередного року за той сам час було 514 шкід на суму 268.753 кор. 89 сот.)

При відновленю полїс по конець липня с. р. зараховано членам титулом 8% звороту квоту 294.13 кор. 82 сот.

Фонд резервовий з кінцем липня с. р. виносить 434.343 кор. 26 сот

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові,

стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою за місяць липень 1902.

I. Стан довжний:	Кор. сот.	II. Стан чинний:	Кор. сот.
1. Удїли членьскі	90,350·54	1. Позички удїлені на скринта і векслї:	
2. Фонд резервовий	10,676·62	а) стан на початку липня 1,175,885.61 с.	
3. Специяльна резерва страт	1,111·59	б) удїлено в липни 42,190·— „	
4. Вкладки щадничі:		разом 1,218,075·61 с.	
в) Стан на початку лип. 1,031,029 13 с.		в) сплачено в червни 10,934·80 „	
б) вложило в лип. 169 стор. 76878·76 „		Стан з кінцем червня	1,207,140.81
разом 1,107,907·89 с.		2. Готівка в касї з днем 31 липня 1902	6,581·10
в) виняло в лип. 101. стор. 37255·97 „		3. Цінні папери фонду резер.	8,587·—
Позістає з кінцем липня	1,070,651.92	4. „ „ инші	42,560·—
5. Сальдо проц. (побраних)	32,192·04	5. В щадниці почтовій (оборот чековий)	3,112·29
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 1901	4,854·61	6. В инших товариствах і банках	43,988·67
7. Кошта спору	756·33	7. Рах. біжучий з Тов. „Днїст.“	35.000·—
8. з рахунку ріжних сторін	785·29	8. На рахунку ріжних сторін	7.—
9. Кредит банк. в банку кр.	141,000·—	9. Сальдо коштів адміністр:	6,546·50
10. Р. висну за рік 1901	1,144·43		
Сума	1,353.523·37	Сума	1,353,523·37

Членів прибуло 38 з 39 удїл. убуло 7, остає з кінцем липня 1902 2255 членів з 2344 декларованими удїлами в сумі 117.200 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиєю на кошта адміністрациї $6\frac{1}{2}$ проц.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

з Дорнї-Шорнї

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского
За редакцию відповідає Володислав Секерский

Ч. 92. Чернівцї, недїля дня 4. (17.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Чернівцї, 17. серпня 1902.

[illegible] для всїх народів австро-угорської монархії велике [illegible] 72 річниця уродин [illegible] ра, що за весь час [illegible] не бажав нічого [illegible] задоволеня своїх [illegible] народів та з свого боку докладав завсїгди усїх сил, щоби зближати ся до сеї найкрасшої цїли, яку тільки може мати володар. Нема в сьвітї держави, в якій би труднїйше було осягнути сю високу мету, як в нашім цїсарстві, що числить тілько ріжних народів, чужих собі мовою, звичаями і всїм, що тільки може дїлити одних людий від других. Ся завдача ставала за весь час правлїня нашого монарха чим раз то труднїйшою, бо коли в першу жили національним житєм тільки кількох із народів Австро-Угорщини, пробудили ся з часом другі, що ще до недавна спали твердим сном, і зажадали заспокоєня своїх прав, які їм признав батько-цїсар давши конституцию, рівне право всїм обивателям своїх країв без ріжницї мови і віри. Щоби заспокоїти їх, треба було нераз відбирати не одно те, що загарбали безправно ті, що збудили ся раньше до політичного житя. А що нїхто не віддає радо те, що вже мав, чим навик хіснувати ся, хочби з кривдою для свого сусїда, тому що нїхто не віддає ся радо на вуаше місце, щоби міг засїсти его ближчий до спільного стола, з котрого віддали для него хиба окрушки; тому то задоволяючи покривджених виклинує ся невдоволене тих, що доси були вдоволені, бо пересичені, а всяку уступку в користь других уважають покриндженем для себе.

Отся взагалї вельми трудна задача стає ще труднїйшою в державі конституцийній, де у всїм рішає воля заступників народів, котрі вяжуть ся і поступають після своїх осібних интересів, часто без огляду на добро цїлої держави. А що воно так є, дізнали нераз на собі і ми Русини, що як раз ізза того належимо до тих, що у всїх міродайних репрезентациях мають дуже мало сили а тим то й дуже мало спроможности, щоби взяти собі те, що для нашого добра, для нашого вдоволеня конечне.

Та власне ізза того, що ми Русини ще політично не сильні на стілько, щоби взяти собі все те, що нам після Божого і цїсарского права належить ся, відчуваємо тим вдячнїйше кожде добро, яке дістане ся нам з волї нашого монарха, що бажає вдоволити всїх. До сеї то волї, що кермує рядом в цїсарстві і краю, мусимо віднести, що й ми буковиньскі Русини стали жити політичним житєм, а відживши стали набирати сили і, коли попрацюємо над єї скріпленем, добємо ся вже й самі лїпшої долї. Згадавши се тай не одну поміч, яку одержали буковиньскі Русини, з ласки самого найяснїйшого пана, а ще більше, коли згадаємо страшну неволю, в якій стогнуть наші рідні брати за кордоном, виждаючи надармо того могутного слова, щоб розкувало їх тяжкі кайдани, то з щирого серця занутимо, як усе, так і завтра пісню-молитву:

„Боже, будь покровитель
Цїсарю, Єго краям!“

Оправдане жаданє.

Посол Николай Василько вислав і оголосив слїдуюче письмо з нагоди денунциций органів нової політичної коалїциї на Буковинї проти буковиньских руских послів і бук. Русинів взагалї:

Ваша Ексцеленциє!

Високоповажаний пане президенте краю!

На писемне замовленє галицкого комітету стрейкового виготовила руска друкарня „Рускої Ради“ відозву призначену для Галичини в 5000 примірників.

Нїм сю відозву вислано на імя тих, що єї замовили, предложив управитель друкарнї п. Секерекі, обовязковий примірник ц. к. державній прокураториї в Чернівцях, котра зарядила 8. с. м. конфіскату. Управитель друкарнї видав, органови, що виконував конфіскату цїлий вже виготовлений наклад, числом 5000 примірників.

З причини що Вашій Ексцеленциї стоять до розпорядимости численні повіренники, повинно би бути Вашій Ексцеленциї відомо що я цїлком віддалений стою від управи сеї друкарнї, ба навіть ще нїколи не був у сїм льокалю, а також, що товариші др. Смаль-Стоцкий, Пігулик і Левіцкий вже майже 14 днів не в Чернівцях, бо перші два виїхали на відпустку, а послїдний перебуває в своїм сталім осїдку на провінциї. Для Вашої Ексцеленциї було би легкою річию, розслїдити й сконстатувати, що сю відозву замовлено безпосередно в управителя друкарнї, — се доказує письменне замовленє, що находять ся в руках управителя друкарнї — і що єї виконано без нашого відома або попереднього порозуміня з нами.

Ваша Ексцеленция були певно в станї сконстатувати через підчинені Вам орґани, а особливо ц. і к. жандармерию, яка в нашім коронним краю дала доказ, що на неї можна кождого часу спустити ся безусловно, що нї сею відозвою, нї нїяким иньшим способом не аґітувало ся й не аґітує ся в поодиноких повітах Буковини з нашої сторони або зі сторони наших мужів довіря в цїли прилученя буковиньско-руских селян до галицкого стрейку.

Помимо того старають ся офіцїяльні часописи, якими розпоряджає Ваша Ексцеленция, підсунути таку акцию разом з конфіскованою відозвою нам рускими послам Буковини. Я вказую на дотичні статї в „Bukowinaer Rundschau“ з 9. і 10. с. м. і в „Bukowiner Journal“ з 10. і 11. с. м.

А що ширенє сего неправдивого представленя річи може — особливо тому, що се дїє ся майже урядово — роздражнити проти нас

В. ГАРШИН.

Чотирі днї на бойовищі.

— З Руского —

Новгород — Вол. Дорошенко.

Я добре памятаю, як ми бігли, як куля куля мала нашими головами, як падало обмите нами гілля; я памятаю, як ми ішли ся помежи кущами глоду. Стрелянє було чути все частїш і частїш. Тріск кущі на узлїсї бачилось менї щось червоне, котре мигтїло то сим, то там. Сидорів, молодий москаль першої роти („як він утрапив у нашу ману?“ — здалось менї), раптом присїв на землї і мовчки подивив ся на мене своїми величезними злякаными очима. З його роти бігла річка крови. Отсе я добре памятаю. Я памятаю ще і те, як я на ріжу *Ж*, у кущах побачив... його. Він був величезний, гладкий турок, тільки я побіг прямо на його, хоч я був крихкотїлий і худий. Щось ляснуло, щось тяне, як менї здалось, величезне пролетїло побіч мене; у мене в ушах задзвенїло: „Отсе він, мабуть, стрельнув на мене“, подумав я. А він з криком остраха кинув ся спиною до колючого куща глоду. Отсей куш можна було обійти, та і переляку він лїз прямо на колючки. Одним замахом я вибив у його рушницю, другим устромив кудись свій штик.*) Щось не то загарчало, не то застогнало.

*) багнет.

Потім я побіг далї. Наші кричали: ура!

Падали, як снопи, стрелили. Памятаю, і я кілька разів стрельнув, вийшовши з лїсу на чисте поле. Аж ось „ура“ почулось дужче, і ми всї зразу рушили наперед. Та не ми, а наші, бо я зостав ся на місцї. Менї се здало ся чудним. Ще чуднїш було те, що враз все зникло, замовкла кривава і стрелянє. Я не чув нїчого, а бачив щось синє; мабуть, що було небо. А далї і воно зникло.

Я нїколи не був у такому чудному положеню. Я лежу, здаєть ся, на животї і бачу навкруги себе тільки маленький клаптик землї. Кілька там травинок, невсипущу комашню, котра ходить по траницї, то на верх, то на низ, якесь смітя від торішньої трави — отсе увесь мій сьвіт. І бачу тільки одним оком, бо друге затулене було чимсь твердим, мабуть тїлькою, на котрій лежала моя голова. Менї хто його зна як погано; я хочу повернути ся, а не знаю, чом не можу свого зробити. Оттак проходить час. Я чую, як скрипять конники, як туди-сюди бігають. Більш нїчого. А далї збираю останні сили, виритовую праву руку зпід себе і, опираючи ся руками на землю, хочу стати на колїна. Щось таке гостре, швидке, як блискавка, проколює все моє тїло, від колїн до грудий і голови; я заморочив ся і знову упав. Знову темрява, знову нема нїчого.

Я прокинув ся. Чого се я бачу ясні зорі, котрі так весело блищать на чорносивьому болгарському небі? Хіба я не в шатрі? Чого я лежу звідти? Я поворушив ся і чую у ногах страшенний біль. Еге! Отсе я поранений у битві. Чи дуже-ж, чи нї? Хапаю ся за ноги там, де болить. І на правій і на лївій нозї засохла, запеклася кров. Почав мацати їх руками, вони болять ще дужче. І болять як зуби — невгамовно, за душу так і тягне. В ушах дзвенить, голова обважнїла. Темно розумію я, що поранений я у обидві ноги. Щож воно таке? Чом мене не взяли з собою? Невже турки розбили нас? Я почав згадувать, що було зо мною; спочатку як крізь сито, далї зовсїм, і нарештї пригадую, що ми зовсїм не розбиті. Бо я знав (хоч сього не памятаю, памятаю тільки, як усї побігли наперед, а я не мав сили бігти, і у мене щось синє лишилось перед очима) — і знав на полї на могилї. На отсе місце вказав нам наш невеличкий батальйонний. „Хлопцї! ми доберемось туди!“ — гукнув він своїм дзвінким голосом. І ми добрали ся. Так ми не побиті... Чом же мене не взяли? Адже тут вилне місце. І, мабуть, я не один тут лежу. Вони бо стрелили дуже часто. Треба підняти голову та подивити ся. Тепер се зручнїш зробити, бо ще тодї, як я, прийшовши до памяти, бачив комашню, лазячу по траницї, хотїв встати і — впав та тепер лежу на спину. Тим-то й бачу я сї зірки.

Ледве підняв ся і сїдаю. Як би ви знали, як гірко вставать, коли обидві ноги перебиті. Кілька разів проклинав я свою гірку долю; а далї, з гіркими сльозами від болю сїдаю.

Над моєю головою клаптик чорносинього неба, де мигтить велика зірка і скільки-сь там маленьких; навкруги мене щось високе і чорне. Се — кущі. Так се я опинив ся в кущах, тим мене і не знайшли.

Я чую, як ворушить ся волосе на моїй голові...

Чудно менї здаєть ся, чого я опинив ся в кущах, коли стрелили на мене на полї? Мабуть я поранений перелїз сюди, не памятаючи нїчого від страшного болю. Знову чудно, чом я тепер не міг повернутись на другий бік, а тодї перелїз аж сюди у кущі. Чи може у мене тодї була одна рана, а вже друга куля пришпилила мене тут, на сьому місцї.

Блїді, червонуваті плями заходили навкруги мене. Велика зірка побліднїла, скільки-сь маленьких зовсїм щезли. Се, сходить місяць. Як то гарно та любо дома!...

Якісь чудні згуки вчувають ся менї... Наче хтось стогне. Справдї, хтось стогне... Чи воно лежить біля мене такий поранений як і я, з перебитими ногами або з кулею в животї? Моя стогне в поблизу, а глину, здаєть ся, нїкого не видно... Боже милий, світе мій! та се-ж я сам стогну! Тихе, жалїбне стогнанє; невже менї справдї так болячо? Мабуть так. Тільки я не вгороняю сього болю, бо у мене у голові туман, тягар якийсь. Краще лежу знову та засну; буду спать,

не лише цїлу власу, дїдичів і посесорів, але також і проче миролюбиве населене Буковини, і що се у високім степени є річию загального интересу, позволяю я собі в моїм і в імени моїх неприсутних товаришів-послів дуже просити Вашої Ексцеленциї, аби зволили зарядити, щоби, — коли вже зміст сконфіскованої відозви, якої й одного примірника нема в иньших руках кромі в руках власти, дістав ся в дивний спосіб до відомости преданих Вашій Ексцеленциї часописий — в буковиньскій урядовій ґазетї представлено правдивий стан річи.

Надїючи ся на певно сповнення моєї справданої просьби, остаю Вашій Ексцеленциї панови краєвому президентови Буковини з високим поважанем відданий

Николай Василько,
посол до ради держ. і на сойм кр.

Чернівцї, 13. серпня 1902.

Волоский голос про послїдну сесию бук. сойму.

Волоска часопись „Privitorul" редаґована д-ром Аврелом Онцулом подала в 7 числї з 1. серпня слїдуючу статю про послїдну сесию буков. сойму:

„Panem et circenses" подавали римскі олїґархи людови, щоби его держати в руках. По тій дорозї ступають також олїґархи буковиньского сойму. Але, що они не можуть дати народови поживу полїтичної і культурної емаципациї або, лїпше сказавши, не хочуть ні дати, то старають ся подостатком про „circenses"; бо-ж инакше не можна осудити частїйші комедиї, котрі виставляють в соймі забавляючи а також розчаровуючи публику. В колайдескопічний спосіб змінюють ся на сценї актори і партичні ґрупи. З чотирох соймових партий: волоскої, рускої, вірменьскої і нїмецкої повставали против одного дисятилїтя всякі комбінациї, на які доводив математика для чотирох елементів, і так: Волохи-Русини, Волохи-Вірмени, Волохи-Нїмцї, Русини-Вірмени, Русини-Нїмцї, Вірмени-Нїмцї, Волохи-Русини-Вірмени, Волохи-Вірмени-Нїмцї, Русини-Вірмени-Нїмцї. Зі становиска математики працює буковиньский сойм справдї систематично, придумуючи всякі можливі комбінациї. Але з полїтичного становиска видає ся іграшка дитинячою і робить враженє цїлковитого браку серіозности. Бо се не можливе, щоби що-річно змінювали ся так радикально национальні відносини, та щоби они вимагали все иньшого оґрупованя названих национальних партий. Ізза сего мусять непоінформованому сї зіґури надпля з постійною переміною дами виглядати непотрібними, а посли, котрі се аранжують, людьми без осуду, полїтичними дїтьми. Але хто знає полїтичний механїзм Буковини, той знає, що тамошні полїтики не є нїчо иньше як лише дїльками, котрі скачуть по шнурочку, який тягне иньший фактор, себто краєвий президент, що сьміє ся з парляментарних форм. В иньшій сторонї Австриї намістники є просто підофіцирами, котрі виповняють мінїстеріальні розпорядженя і интересують ся лише адмінїстрацийними справами. В таких ізза национальних борб тяжких обставинах можуть намістники, поставлені межи молотом национальних аспираций а ковалом ненационального центрального правительства, підтримувати своє офіцияльне істнованє не инакше, як лише цїлковитою неутральностию і абстіненциєю від всїх справ, що виходять поза рами властивої адмінїстрациї. Полїтика є виключно річию журби президента-премієра; для намістників значить она noli me tangere! Лише намістник Галичини і краєвий президент Буковини роблять виняток, занимаючи ся лише полїтикою. Перший яко повновластник пануючої шляхти, другий якогось рода „Serenissimus" Буковини, котрому, щоби доповнити образець, не бракують нї невідвічальні порадники, нї періодичні любимцї, анї дворяни, що гнуть ся в три погибелї, котрих називають послами.

Центральному правительству цїлком не в лад полїтичні експеріменти буковиньского президента. Так сказало оно єму отверто в очи з нагоди справи президента торговельної палати, що президентом має бути той, якого вибере палата. Назначувати его не належить до компетенциї адмінїстрациї. Помимо того терпить она полїтику, котру краєвий президент робить на свою руку, тому, що Буковина се толеруе, ба навіть, здає ся, собі сего бажає. Було-б також нерозумним, коли би не вихіснувати фактичну ситуацию і не обмежувати ся на самій адмінїстрациї, коли відносини роблять можливим абсолютистичне правлїнє. Средство, яким президент веде всї справи по своїй думцї, є анї нове анї оригінальне. Се є старе „divide et impera", котре уживало ся завсїгди з успіхом, а котре найлїпше поплачує в Буковинї з єї комплікацию национальної структури.

В сїм краю знаходить ся побіч переважної більшости Волохів і Русинів, котрих число майже однакове, незначна меньшість Нїмцїв. Але полїтичні права стоять у відворотнім відношеню до числа населеня. Адмінїстрация краю є цїлковито нїмецка. Волоска і руска мова виключена із публичного житя, краєвий президент, президент краєвого суду, директор скарбової дирекциї, директор почти і т. д., словом: вся управа нїмецка. Волоска або руска народність є річию дискваліфікациї до якого небудь висшого уряду. Так само і всї школи, почавши від унїверситету до послїдної фахової школи, нїмецкі; лише в низших ґімназиях терплять паралельки з иньшою викладовою мовою. Так Волохи як і Русини терплять під правлїнем чужинців. Оба народи голодні і бідні мов церковні миши, за те Нїмцї пересичені. В таких обставинах не є нїчо природнїйше, як союз голодних против ситих, принайменьше так довго, доки і они не осягнуть кільна кусників. Коли би Волохи з Русинами порозуміли ся і були заступлені справдїшними послами, а не правительственними маненінами, то становили би в соймі непоборимy силу і скоротцї здобули би собі права, які їм належать ся. Але як раз задля того є найвисшою засадою правительственної мудрости, перешкодити такому порозумінню. Щоби се осягнути, апелюють до шовіністичних инстинктів маси, вговорюючи Волохам рутенїзацию, Русинам румунїзацию, хотяй безпартийні дослїди доказують недвозначно фактичне положенє, що відносини межи обома нациями позістало від придучеия майже то саме. А щоби долгавність, яку витворюють шовинїзм і обопільна ненависть, зростала, уряджують періодичні адмінїстрацийні провокациї...

Від сего часу намагали ся Русини, ведені переконанем, що невтомима борба против Волохів не принесе їм жадної користи, і що duebus licitantibus tertius gaudet, зближити ся до Волохів. Так само їх посол Николай Василько, котрий на початку своєї карьери боров ся в першім ряді за краєвим президентом і був ворогом Волохів, не робив жадних дальших ворожих кроків против Волохів, пізнавши правдиві интереси своїх виборців, а противно підтримував, як се єму его товариші признали, в парляментї всї волоскі интереси, котрі згоджували ся з рускими, переходячи таким способом на дорогу примиреня. На вище розпорядженє і при активній асистенциї всїх правительственних дворян без ріжницї народности, виключено его зі соймових комісий против всякого парляментарного звичаю, котрий дає запоруку, що кожда партия має право, назначувати сама своїх заступників. В сїй несправедливости взяли участь і Волохи, даючи через ню причину до ненависти межи ними а Русинами і підтримуючи сим способом із короткозорости спекуляцию на роздор, який уможливлює упадок обох народів. І так покінчив сойм свою дїяльність в теперішній сесиї неприродним волоско-нїмецко-вірменьским союзом, угодою завсїгдного голодного з ситим гнобителем, зовсїм після проґрами „circensium".

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Президент австрийского кабінету др. Кербер повернув 14. с. м. по полудни з Ратот, де був в гостинї у президента угорского кабінету п. Селя, до Відня, а 16. с. м. виїхав до Ішлю. З огляду на те, що та подорож припадає вчасній-ше, як було перпіство здогадують ся загально, обох президентів в Рато ради не принесли цїлком ючого успіху. — Slavisc pondenz одержала від одн віньских клерикальних н полсенене в справі польск Від якогось часу доносят ся що справа польска р той спосіб, що для Сл бути побудована окрема Ґаберіє, а для Нїмцїв новий шкільний будинок Супротив того можу в словіньских кругах м кім розвязаню польск знають. То лиш влас тїли перенести дот ґімназию до Ґаберіє, цї жадають для себе ґімназиї.

Забурення на Мартин

Тепер, коли вже нуль Пеле цїлком успокоїв ся, ють ся заколоти і забурен самих мешканців острова межи мешкаючими там ними, креолями і мурнами до так сильних і без суперечок і борб, що просто бесїди, аби там можна пільні роботи. Колиж ті роботи розпічнуть ся вже в найблизш часї, то небавом почне глядати я очи мешканцям го острова.

Із Балкану.

До Vossische Zeitung донесли з Білгороду, що після одержаних там вістий, відбули ся в Іску збори визначнїйших Альбанців. Більшість зборів домагала ся телеґрами до султана з аби виповнив Сербії війну, не буде Туреччину нїчо ко бо всї кошти і достарчен беруть Альбанцї самі на с лиж Туреччина не прихили жадання Альбанців, тодї удадуть ся они під опіку Австро-Угорщини.

З Росиї.

„Инвалидъ" доносить, що м неври в курскій ґубернії відложено на розказ царя до 11 (мали відбути ся 4. верес — Що до замаху на Оболенс носить, що в Росиї істнує чорн лїста, на котрій виписані ні урядники, котрі мальтретували ріл за помочию тїлесних кар і иньшими нелюдскими способами. Князь Оболенський уникнув тільки д го смерти, що носить під убранням панцир, що охоронив его від куль.

Промова д-ра Стоцкого

в бук. соймі на 7. засїданю с. р. при розгадуваню внеску на зміну § 17. регуляміну.

Висока палато! Параґраф 17. регуляміну буковиньского сойму називає в першім уступі, що попередні наради над предметами, які мають прийти сойм мають вести ся в комісиях, котрі мають складати ся що найменше із пятьох вибраних членів. Я-ж пропоную, щоби краєв сей уступ змінив то мало-б після моєї думки стати що члени соймових комісий не в сойм, лиш сторонництва (клюби підчас сойму і вибору комісий іст при чім два посли, що не належать нїякого звязку із якими небудь сторонництвом або клюбом, треба уважати самостійну ґрупу. Далї поставив сенє, щоб задля установлена числа датів в комісиях, яке припадає на

дикові сторонництва, постановити в згаданім параґрафі „ключ“.

Я позволив собі з тої причини поставити се внесенє, бо бачу потребу дотичної зміни реґуляміву і я переконаний, що і висока палата в тій точці зі мною годить ся.

Річ та має ся ось як. Ся постанова реґуляміву вправді старої дати, все-ж таки панове посли, що в сій високій палаті довше сидять, можуть потвердити, що виділи завсїгди так вибирало ся, що поодинокі сторонництва іменували кандидатів до комісий стілько, кілько на них припадало — і тих вибирав сойм при чім узгаднюю ся і бажаня поодиноких сторонництв.

Мені ясно, що ся постанова реґуляміву стоїть більше меньше в суперечности з практикою і звичаєм, який у нас доси водив ся — так само сказав би я суперечить вона із звичаєм, який водить ся в инших законодавчих тїлах. Я належу вже більш лїт до високого сойму і можу констатувати, що у нас завсїгди так водило ся, що поодинокі сторонництва [illegible] приходяче на них число члени до комісий другим сторонництвам задля вибору і ще нїколи не лучило ся, щоби так кандидатів не вибрано.

Сего року на жаль склало ся инакше. Як раз бо події послїдних днів, себ то послїдного тижня дають чималу причину, щоби [illegible] зволив постановити такого рода [illegible], аби на будуче [illegible] ся, бо-ж ся [illegible] жертвою буквої постанови нашого реґуляміву а між сорок лїтньою практикою може, як панове до[illegible], затягнути за собою прикрі наслїдки і може справдї заколотити мир в сойм ба навіть і в краю, хочби не був і намір [illegible] своїти!

Тепер більше меньше вожде сторонництво чує в собі правду. Одні натякають [illegible] реґуляміву думаючи, що правда [illegible] їх стороні, хоча й самі [illegible] супроти нас, що станимо [illegible] і що потерпіли найбільшу кривду, [illegible] найменче якесь непорозуміє, [illegible] якась похибка. Се „непорозуміє“ чи похибку“ мусїли ми собі так [illegible], що супроти нас [illegible] насильства і насилуваня. [illegible] ся, сего нїхто собі не бажає [illegible] потрібно. Що ми ро[illegible] толкованем чуємо ся [illegible] дотичні, сего нїхто не заперечить. [illegible] і другі посли що після своєї [illegible] вправі, не можемо сего з легким серцем перенести, бо фактом є, що таке або инше толкованем, коли одні покликують ся на реґулямін, а другі на [illegible] звичай, мусить настати що найбільше „непорозуміє“, як не беремо [illegible] на инші обставини, а се певне що по виходить краєви на хосен. Одначе, мої панове, і тут можу покликати ся на поважані особи сеї високої палати, що зараз 21. черпня заявили нам, що нам стала ся кривда. Одначе [illegible] хвилинї на все і приступно нам до того, щоби такі річи більше не повторяли ся, бо се певно не має [illegible].

Інтересний звичай, мої панове, що [illegible] в суперечці з постановою дїйсного параґрафу дає ся і річево узасадити, бо-ж ясно як сонце, що участь в поодиноких сесионих комісий становить кривду нагадує довіріє для кождого сторонництва не меньче як і для кождої групи.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

З краю.

Черновецка місна рада шкільна з [illegible] єї християньско-німецка більшість робить собі попросту збитки з Русинами і з Волохами, бо ото наставила на Рошоши в старій школї, до котрої ходять Волохи і Німцї, управителя учителя Григорія Ильницького, що, як пише „Deșteptarea“, не має кваліфікациї з волоскої мови. За те управителем нової школи на Рошоши, де є русї і німецкі дїти, іменувала учителя [illegible], що не має кваліфікациї з рускої мови. Що скаже на се краєва рада шкільна? Чи схоче вона провчити християньско-німецку кліку, що школа не є для [illegible] проти Русинів і Волохів?

„Gazeta polska“, відповідаючи на відправу, яку „Буковина“ дала єї в попереднім числї, питає ся, чому ми не піднесли шляхотного чину паньства Рудновских с к о р ш е від „Gazet-и polsk-ої“, і закидує нам, що ми умисно промовчуємо о таких фактах, аби людність руска припадково не пронюхала, що прецїнь Поляки не є такими окричаними ворогами і гнобителями Русинів. На се скажемо „Gazet-i polsk-iй“, що ми свого часу перші згадували словами щирої подяки про те, що паньство Рудновскі дарували ґрунт під будову ґімназиї у Вижницї і про їх дарунок на „Народний дім“. Про церков у Чорториї не було що згадувати, бо на неї дав двір лиш те, що на него припало, а признати-б хиба, що дав радо і без звичайних у лїдачів коровоїв. Що п. Рудновскі дали обід з нагоди посьвяченя угольного камени, про те довідали ся ми аж з „G. p.“, а відтак довідали ся ще, що заходами панї Рудновскої дістала Чорториї від п. лїдача Ґосна дарон 100 ниів дерева на церков, що сим радо з признанєм відносимо. Отже закид „G. p.“ про „умисне промовчуванє“ є зовсїм безпідставний, аби не назвати его гірше, на що в повні заслугував би. — Тілько про се. Нашу думку про бл. п. посла Стефановича висказували нераз не тільки ми, але й наші посли, навіть на послїдній сесиї сойму. За те ми що не чули й не вичитали і з „G. p.“ анї слова про те, що наші посли спирали нераз навіть на послїдній сесиї, управнені жаданя Поляків. За те повна „G. p.“ похвали для найбільшого ворога Славян, отже й Поляків, п. Волчиньского, котрий задля троюдженя набрехав, що пос. Николай Василько хоче Полякам видрати польске серце і заказує їм мати народні чувства, наколи п. Ник. Василько заявив того самого засїданя, що підпирає управнені жаданя Поляків, які поставили, що „G. p.“ знов промовчала. „G. p.“ пише сьвідомо неправду, закидуючи п. Ник. Василькови, що він у Відни виступав против польского н а р о д у і нападав на польский н а р і д, а замовчує умисно, що він виступав тільки проти польских гнобителїв руского народу в Галичинї. Так то представляють „Gazeta polska“ і польскі посли в бук. соймі справу, щоби заслонити свою спілку з ворогами Русинів, ба й своїми власними, забуваючи на те, що недавно що самі побивали ґерманїзаторів, а промовчують умисно становисько, яке п. Николай Василько заняв против нїмецкого сепаратизма на Буковинї, забувають і на „pięćzaromianej ramięci“ п. Стефановича, що про руских послів був иньшої думки, як „G. p.“ і єї посли. — Хтож промовчує і перекручує факти „Буковини“, чи „Gazeta polska“?

Вискочив із шин особовий потяг ч. 314 дня 16. с. м. їзда незвісних причин перед стацию Черепківцї. При сїм вивернули ся 8 особових возів, службовий і почтовий віз. 2 подорожні тяжко ранені (поломане костий) а 15 легко. Раненим прийшов на першу поміч желїзничий доктор з Ґлїбови, відтак прийшов ратунковий потяг чотирох лїкарів із Чернівцїв. Рух на сїм місци буде перешводжений через два дни. Особовий рух на сїм шляху буде і на далї одержаний тим способом, що подорожні будуть пересїдати на місци нещасного випадку.

Национальні почутя кождої народности шанують буковиньскі власти, так вивчають нас при кождій нагоді шефи всяких властий а навіть і посли в соймі, котрим приходить ся поодинокі власти брати в опіку. Так бодай нас вивчають, але ми сому нїяк не даємо віри. І хоч-би хотїли вірити, так нам сю віру відбирають на кождім кроцї порозліплювані оповіщени чи то желїзничі, чи почтові, чи иньші, котрих руска часть писана такими макаронїзмами, які можуть до живого дїтинути наше национальне почутє. На доказ сего, мов на вічну памяти, приміщено таблицю на толоцї перед лїсом в Горичу з отсим дивним руским написом: „П е р е т з д ч е р е з **блонє** єсть **заборонене**“. У всїх трох мовах написане се речене без жадного блуда, наперед в нїмецкій, у волоскій а навіть в польскій — що руску надпись приміщено на самім споді, се нас не дотикає, ми радо даємо першеньство иньшим мовам на таблицї приміщеній на толоцї, але оправдане обурене огортає нас, коли ставить ся на сьміх нашу мову перед нашим селянством, котре день-в-день ходить попри ту таблицю.

Засуджений редактор. Перед одиноким судиєю черновецкого повітового суду в карних справах судовим секретарем др. Г о л ь д о м відбула ся 13. с. м. росправа против видавця і одвічального редактора всеукраїньскої часописи „Гасла“, Л ь в а К о г у т а, котрий був оскаржений о занедбаня відповідної старанности в статї зверненій против чужої нациї на підставі арт. III. закона з 15. жовтня 1868 ч. 142 д. з. Заступником і повновластником оскарженого, котрий не явив ся на росправу, був др. Д у т ч а к. Редактора Льва К о г у т а засуджено на тритиждневий арешт. Підчас росправи був в авдиториї російский консуль... Конець сего процесу треба ще вижидати, бо оборонця оскарженого, розуміє ся, зголосив відкликанє против сего засуду.

З Вижницї пишуть до „Дїла“: Дня 24. липня с. р. скликала горетка нїмецких Жидів в Вижници тихцем і без відома руської інтелїґенциї своїх збори, призвавши лише сусїдних руских селян, в котрих сподївалась найти потрібних статистів. Цїль зборів була піднести справу основаня ґімназиї в Вижници, а головно (може і по висшому желаню) висказати під сим позором недовіре для посла Василька. Жидівскі бесїдники представляли отже конечність тої ґімназиї, а дальше ударили сильно на посла Василька, закидаючи єму, що він побиває ся лиш о ґімназию в Кіцмани, а зовсїм на дбає про Вижницю. Все здавало ся йти гладко, і аранжери були майже певні, що осягнули свою цїль. Ба, коли мало приходити до поставленя резолюциї, забрав голос руский учитель з Чорногузів і представив, що послови Васильови не можна робити нїякого закиду; стараючись о руску ґімназию в рускім Кіцмани, він бажав прислужитись головно коренному рускому селянству, котре би з тої ґімназиї найбільше користало, коли противно ґімназия вижницка була би передовсїм для других; впрочім можна домагатись ґімназиї і для Вижницї, бо одно другого не виключає, а п. Василько і другі рускі посли певно й попруть. На сї слова закликали всї селяни: „Най жиє наш посол Василько!“ Так отже о висказаню недовіря не могло бути вже бесїди. Аранжери зборів поставили лиш резолюцию, щоби внести мемориял в справі вижницкої ґімназиї до сойму на руки нїмецкого посла Сведля (позаяк п. Василько вже ґімназиєю в Кіцмани занимає ся), а рівночасно висилати представленя до ради шкільної краєвої, до мінїстра просьвіти і до міністра-президента. (Не дивно нам, що у вижницких жидів збудило ся нараз таки довіріє до пос. Сведля, котрий у своїм рефератї про шкільні справи навіть не спімнув нї одним словом про вижницку ґімназию, а ставив на перший плян соретску, через котру як би его жадане здїйснило ся — всяні Аншлї не дочекали би в своїм віку бачити вижницкої чи там кіцманецкої ґімназиї. Не дивно нам, що вижницкі ж и д и висказали недовіріє послови Васильови, котрий через тільки лїт у Відни і тут щиро заступав вижницкий повіт і саме місто. Знаємо, куда стежка у горох. За те піднесимо публично з похвалою поступ учителя з Чорногузів, на сих зборах, котрий з'умів в такий мужний спосіб взяти в оборону нашого посла. Після приміру сего учителя повинні ми всї поступати і до лише почнуть ся в наших повітах плани против нашої народної справи, виступити хоч-би лиш з одним голосом против того. — *Зам. ред. „Бук“.*)

† Стефан Нанасій, надучитель в Берґометї над Серетом, один з найлїпших учителїв на Буковинї, помер 14. с. м. по довгій і тяжкій недузї. Похорон в недїлю пополудни. В. е. п.!

З усїх сторін.

Цїсар Вільгельм II. і баварский князь реґент. Бюро Вольфа доносить з Монахова, що цїсар Вільгельм і князь реґент баварский Люїтпольд виділали один до другого ось такі телеґрами: Цїсар Вільгельм телеґрафував до князя баварского із Сінемунде 10 с. м: „Повернувши вираз з моєї подорожи, довідую ся з найбільшим обуренєм про відкинене суми, якої Ти жадав на цїли красних штук. Спішу виразити Тобі найглубше обурене з причини тої великої неодяки, якої доказом сей факт, так згадом дому Віттельсбахів взагалї, як і згадом Твоєї достойної особи, бо Ти усе присьвічував приміром в підношеню та попираню штуки. Рівночасно прошу Тебе, щоб мені було вільно служити Тобі сумою, якої потребуєш, щоби в повній мірі виконати задачі, які ти поставив собі на поли попираня красних штук“. Підпис: Вільгельм. — Князь Люїтпольд відповів на се: „Спішу виразити Тобі найсердечнїйшу подяку за Твоє горяче співчутє для стремлїнь моїх та мого дому і за Твою великодушну пропозицию. Заразом тїшить мене, що можу донести Тобі, що в виду жертводюбности одного із членів моєї державної ради, котрий відкинену суму зложив до диспозициї, буде могло моє правительство, вірне традициям мого дому і мого народа плекати безперестанно штуку яко одну з найвисших моїх задач“. Підпис: Еґдгаве Фішбах, 11. серпня, кн. Люїтпольд баварский.

З'їзд сербских дневникарів. В Білгородї має відбути ся дня 27. с. м. конґрес сербских дневникарів. В нїм возмуть участь представителї всїх дневників, що виходять в сербскім язицї в Сербії, Угорщинї, Хорватиї, Босниї та Герцеґовинї. Сей з'їзд має бути манїфестациєю великого значіня і дасть правдоподібно початок до відродженя „Великої Сербії“.

Пачкарі межи собою. З Ческого лїса доносять про таку пачкарску історию. Кільком пачкарим удало ся перенести щасливо товар через границю і гадали, що вже повеїм безпечні аж ось хтось крикнув до них серед темноти: „Стій! Ревізори!“ Пачкарі по надумуючись богато покидали міхи з товарами і повтїкали. Пізнїйше показало ся, що то були другі пачкарі, котрі перепудивши їх позабирали відтак покидані товари і присвоїли собі. З того прийшло до бійки межи обома громадами пачкарів, аж остаточно довідала ся і сторожа фінансова та взяла одних і других в свою опіку.

Жебраки злочинцї. До одної з польских ґазет доносять про таку подію: На ярмарку відпустовім в Шідмаєни був межи лїдами також один з лїрою, котрий мав при собі малу 6-лїтну дївчину сїпу на обоє очий, з повикручуваними пальцями і ранами на руках. Люди милосердили ся над тою дївчиною, і скидали їй, хто що міг, то хлїб, то гроші. Аж приступає до неї якась жінка, дає милостиню, і каже: „Помоли ся дитинко за мою внучку Касуню“. А жебруща дївчина на то: Таже то я. — Люди остовпіли з дива. Закликали зараз жандарма, котрий дїда з лїрою арештував, а з переведеного доходженя ось що показало ся. Перед двома роками украли жебраки ту дївчину в Зарваницї, зняли єї і випекли очи кипячим смальцем, повикручували пальцї, а відтак возили по цїлім краю, щоби тим способом викликувати в людях доброго серця милосердие і збирати гроші. — Чи ся істория правдива, сумніваємо ся, бо у Львові чей були би борше о нїй знали як краківска ґазета, котра се розказує. Здає ся, що то єсть стара істория, розказана на новий лад. Але все-таки не завадить пильнувати дїтий, бо й межи жебраками можуть знайти ся такі не люди.

„Bukowinaer Post“,
єдиноу нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон. місячно 1 кор. 70 с.

ПАПРНЯ „РУСКОЇ БЕСЇДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; трубні цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] пойзди посьпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Глїбокої до Серету „	9.00	—	6.31	—	—	—	—
З „ до Берсомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинка до Бродини „	9.22	3.30	7.30*	—	11.40*	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.35	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радинцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.55	[7.03]	9.43	7.15**
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадинка „	5.15*	4.00	—	4.30*	3.00	—
Із Серету до Глїбокої „	5.50	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берсомету до Глїбокої „	—	4.35	4.35	2.19	2.19	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	2.51
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лиш до Радинцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший нарób, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских мальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки шовкові, з Ріцше і батисту. Найновійші коннїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до коннїрів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лиєровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, понеслетї зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі зарукавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтаники, мужескі пончохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шали і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаші, огрівачі пульса і литов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Божаньский Іван: „Пропасть" . . . пор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видана четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої.") „ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі" „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" науки в школї народній ч. II . . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний пасар", збірка примірів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші вірі", оповіданє . . . . „ 1·—
„Думки та пісні", поезиї . . . „ —·20
Гершун: „Малярі" . . . . . „ —·20
Гоголь Миколи: „Ревізор", комедия в 5 дїях, переклад В. Сїмохина . „ —·60
Данилович Іван: „Приказки" І і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти" . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . . „ 1·—
„Покора" . . . . . „ 1·—
Кониський Олекса: „В день сьвятоїводі" „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . „ 1·—
„Семчишин" . . . . . „ —·80
Лукашевич Денис: „Пагіятки" . . „ —·20
Martynowicz L.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" „ 3.—
Палиш Михайло: „Про руско-українські народні читальнї" . . . . „ 1·—
Pihullak Ignatius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулки Єротей: „Вершинські ягідки" „ 2·—
Попович Омелян: „Ластівка" . . . „ 2·—
„Чужа горілїчанка" . . . . . „ —·50
„Методика" І . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок" . . . . „ —·20
„Хороший садівник" . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф І. . . . . „ —·20
„Краєвнїйскими людями" . . . „ —·40
Семюк Іван: „Образки з природи" І II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби" . . . . . „ —·80
Слободіана Марія. „І втож вона бїла" „ 1·—
Стефанин Василь: „Сина книжечка" . „ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь" „ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen" . . „ 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник" як укладати касу позичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том І . . „ —·80
„Шепіт жовнирені" . . . . . „ —·20
„Проскурна" . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська література" . . . . . „ —·20
Шевченко Осип: „Листи з неволї" . . „ —·20
Єремійчук Денис О.: Die griech. Präsanctificaten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus „Житє, кухи і смерть і історія перенесеня мощів сьв. великомученика" Сучавского" . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Сїмка учителька", оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„ „ „Бесїда про часи козацькі" . „ —·80
„ „ „Кеа Kitlenicas" . . . . „ —·20
„ „ „Про бук. сойм приватний і про вибори до сойму" . . . . „ —·20
„ „ „В чім наша сила" . . . „ —·20
„ „ „Котовой на заклуї" . . . „ —·20
„ „ „Голос до народа" . . . . „ —·24
„ „ „Вершки" . . . . . „ —·20

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЙЛЕР

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Дорні-�ні

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Сенерского

За редакцию відповідає Володислав Сенерский

Ч. 93. Чернівцї, середа дня 7. (20.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

„Байка й історична бріхня“.

Тепер, коли, як ще нїколи перед тим, непрошені опікуни заходять ся, аби не допустити до згоди межи обома корінними народами на Буковинї; коли з волоского боку загорілцї все ще не можуть піднести ся до обєктивного признаня, що кромі них є в краю ще й Русини, котрим належать ся также полїтичні і церковні права; треба радо попитати всякий обзор обєктивности по сторонї противника, а то тим більше, що кождий такий обзор можна уважати одним кроком вперед до зближеня межи Русинами і Волохами в краю, котре, на ми о тім твердо переконані, наперекір усяким замахам ріжних зайдів і слїпих загорілцїв-фанатиків, раз таки мусить наступити.

В послїдних роках почали деякі міродайні полїтики, так по сторонї рускій і волоскій, явно стремїти, коли не до формальної згоди, то що найменьше до обопільного порозуміня. На жаль мусимо признати, що коли приходимо до якої спільної акциї, то волоскі полїтики майже нїколи не піддавали єї зі своєї сторони публичній дискусиї а мовчали уперто, боячи ся мабуть наразити ся на неприємність нападів зі сторони шовіністичної волоскої праси, котра на жаль ще й нинї надає тон і вказує дорогу волоскій суспільности. Як білий крук виглядає проте статя про історичні руско-волоскі відносини на Буковинї знаного і задля своїх духових спосібностий високо цїненого волоского патріота п. Авреля Ончула, поміщена в 4. ч. волоскої часописи „Privitorul“, що виходить в Бераї на Морані. Хотячи подїлити ся єї змістом з читачами „Буковини“, а заразом дати доказ, що на щастє ще не всї волоскі полїтики стоять під прапором Янкіи Фльондора і Вольчиньского, подаємо із тої статї слїдуюче:

„Полїтика бук. Волохів поводує ся переконанєм, яке стало ся просто догматом, що Буковина рущить ся. Із страху перед рущенєм волоскі полїтики старали ся із всїх сил о піддержуванє зі сторони правительства. Щоби бути піддержуваними правительством, котре в краю заселенім многими народностями повинно бути очивидно ненаціональним, або таки противнаціональним, они мусїли були відречи ся від національної полїтики і вести полїтику правительственну, консервативну. Полїтика-ж консервативна сама по собі чинить, що бере перевагу консервативний елемент par excellence, себто дїдичі, а перевага дїдичів веде до неминучої консеквенциї піддержуваня правительством при виборах і розбитє виборців на курії, бо иначе не могли би бути вибрані самі дїдичі. Розбитє-ж виборців на курії означає повне обезоруженє і обезсиленє народа, бо в сучасних державах одиноким оружем в боротьбі є виборча карта. Таким способом положенє буковиньских Волохів пригадує анекдоту о війнї, в котрій жовнїр убиває себе сам зі страху, щоби в битві єго не убили другі. В результатї виходить абсурд і для того премісси буковиньскої полїтики Волохів, а передовсїм т. зв. рущенє потребують критичної аналїзи.

Теза рущеня релятивно нова; она появила ся аж межи 1870 і 1880 роками і має свій початок із подобеньства висліджів народної конскрипциї року 1869, котра виказала значне число Русинів на Буковинї, з одного, а юбилейної публїкациї д-ра Фікера („Hundert Jahre“) з другої сторони. Фікер утверджає без всяких даних, на котрі би спустити ся можна, що підчас прилученя Буковини до Австриї панував в краю виключно язик волоский, і для того, щоби погодити противеньство межи висліджом народної переписи з 1869 року з числом **186.000** Русинів і своєю тезою, висказаною, що правда в найлїпшій вірі, але без найменьшого доказу, видить ся примушеним, припустити дуже інтензивну русифікацию. На основі труду д-ра Фікера, одинокого тодїшного інформацийного жерела буковиньских відносин із часів прилученя Буковини, вся волоска інтелїґенция приняла тезу рущеня без критики. Хотяй критика була би дуже пожадана по части для того, що др. Фікер не навів жадного сьвідоцтва, а по части з огляду на знану живучість волоского елементу в иньших краях. Бо в Румунії, мимо великого напливу чужинцїв, волоский елемент не тільки що зберіг в цїлости свою національність, а з'асимілював собі без всяких останків значне число Греків, Болгар і Вірменів. Так само в Семигородї і на Уграх Волохи мимо страшного гнету з боку Мадярів зберегли свою національність. При таких обставинах являє ся вже з самого початку неімовірним, щоби лише буковиньскі Волохи були так слабі і в протягу кількох десяток лїт згубили свою національність. Таке заключенє виставляє бідному волоскому народови на Буковинї сьвідоцтво убожества і тяжку зневагу, і єго не треба в жаден спосіб пропускати без попереднього розслїдженя.

При розслїдї єї справи находимо перед усїм, що округ Вижницкий не був волоскою териториєю, а частию Покути, котре здобував Стефан Великий. Долина Черемша була для того рускою з самого початку і остала ся рускою через цїлий час панованя молдавского, як то доказує сама назва „Câmpulung rusesc“! Але не лише в Вижницкім повітї жили Русини перед прилученєм. Як нам доказує Уреке (Urecho — волоский учений), Стефан Вода, нападаючи на юраї польскі, взяв богато людий в неволю, мужчин, женьщин і дїтий, більше як 100.000 і поселив їх в своїм краю, так що і до сегодня живе руский язик у Молдові, особливо там, куди їх переселили. Що єї Русини не злили ся зовсїм з волоским елементом, доказує нам Кантемір в „Descriptio Moldaviae“, споминаючи, що в повітах, котрі граничать з краєм польским, „люди говорять по руски і по польски“. Дальше доказує землемір Будиньский 1783 в звітї до цїсаря Йосифа ось що: „Weil der grösste Theil der hiesigen Inwohner aus ausgewanderten polnischen Unterthanen, die meist Russnaken sind, besteht so wird grösstentheils russisch geredet und nur etwa ein Viertheil redet moldauisch“ Хотяй сей доклад пересадний, то все таки не може бути

В. ГАРШИН.

Чотирі днї на бойовищі.

— З Російского —

Юзефович — Вол. Дорошенко.

(Далї).

Біля мене лежить убитий мною чоловік. За віщо я його вбив?

Він лежить осьде, мертвий, скривавлений. На віщо доля його занесла сюди? Хто він? Може і у його, як у мене, є стара мати; може і його мати, як моя, буде сидїти до пізна під хатою та вигадати свого милого сина — чи не йде її синий голуб, її робітник, її надія...

А я? І я теж таме... Як би можна, то я помінив ся-б з ним. Який він щасливий. Лежить собі, нїчого не чує, не чує болю від ран, нї смертельної нудьги, нї жадоби. Штик мій попав йому прямо в серце... Он на мундурі велика чорнїє дїра; навруги всї закипіла кров. Отсе зробив — я.

Я не хотїв сього зробити. Я не бажав нїкому лиха, як інші бити ся. Думка проте, що й менї дійдеть ся вбивати людий, якось випадала з моєї голови. Я тільки думав про те, як я буду ставити свої груди під кулї. Я пішов і поставив.

Та й що-ж? Дурний, дурний! А сей бедасний феллах (на йому египетский мундір) — він винен ще менш. До того часу, поки їх не посадовили на пароход, як оселедців у бочку, і не привезли у Константинополь, він зроду не чув нї про Росию, нї про Болгарию. Йому звелїли бити, він і пішов. Як би він не пішов, то його заходились би бити палками, а то, може, який баша почастував би кулею прямо з пістоля. Він ішов довгим та гірким походом од Стамбула аж до Рущука. Ми набігли, він оборонив ся. Тільки дивлячи ся, що ми страшні люди, не боїмо його анґлїйскої ґашнтівки Пібоді та Мартіні, а лїземо, лїземо усе наперед, він зрадів. В ту-ж хвилину, як він хотїв утекти, невеликий, кволий чоловік, котрого він би вбив одразу своїм кулаком, підскочив і встромив йому штик у серце.

Що-ж він винен?

Та що-ж і я винен, хоча я його вбив? Що я винен? За віщо мене мучить жадоба? Жадоба! Чи зна хто, що означа отсе слово? Навіть тодї, коли ми ішли по Румунії, ішли по 50 верстя у спеку, страшенну 40° спеку, — навіть тодї я не мучив ся так, як отсе тепер. Ох, хоч би хто прийшов!

Боже милий! у його висить величезна плашка, напевне там є вода. Та треба тільки долїти до його. Яких се в собі мук завдам! Однаково, буду лїзти.

Лїзу. Ноги тягнуть ся. Оснаблї руки тільки, що тягнуть нерухоме тїло. До убитого було від мене саженїв зо два, та задля мене се було більше, або хоч не більше — то гірше — сотнї верстов. А треба таки лїзти. У горлї палить як огнем. Та і вмерти швидше можна без води. А тут, може...

Я знову лїзу. Ноги зачіпляють ся за землю, од кождого руху, як вогнем палить — так болить... Я кричу, кричу гірко плачучи, а таки лїзу. А далї ось і він, ось і плашка... У їй є вода і так багацько! Здаєть ся більше половини плашки. Отсе стане води надовго... аж до смерти!

Ти, моя жертво, визволяєш мене! Я почав відвязувати плашку, відперлись одним лїктем і вмить, перекинувшись на один бік, впав на груди мого ратовника. Од його вже йшов сильний дух.

Я напив ся. Вода була тепла, а проте пить було можна — не змішчала ся ще, і вдодатку її було багато. Я проживу ще свільки — там день. Здаєть ся в „фізиольоґії“ Люїса я читав, що без їжи чоловік може прожити більш тижня, аби вода була. Єго! що там оповідало ся про одного самовбійця, котрий заморив себе голодом. Він жив щось дуже довго, бо пив.

Та що? Що від того хоча я проживу ще свільки — там день? Що з сього буде? Наші пішли, Болгари розбігли ся. Шляху близько немає. Все одно — помірати. Тільки замість трьохденного скопами я зробив собі тижньове. Чи не краще зразу довінчить себе? Біля Турка лежить його рушниця, добірна анґлїчанська робота. Тільки простягти руку... бух! і немя. Патрони валяють ся скрізь біля його кухаля. Він не вспів вистрелить усїх.

Так кінчати свої муки, чи підождать? Тільки чого ждать? ратунку чи смерти? Жди, поки найдуть Турки і почнуть здирати шкуру з моїх поранених ніг? Краще я сам...

Нї, не треба падати серцем, буду силкувать ся до кінця, до останньої сили. Бо як мене знайдуть — я виволоний. Може, кістки не розбиті — мене вилїчать. Побачу рідну країну, неньку, Марусю...

Господи! Не дай їм дізнати ся всеї правди! Нехай вони собі думають, що мене убито за одним разом. Що станеть ся з їми, як довідають ся, що я страждав два, три, чотирі днї?

Голова мерочить ся, моя мандрівка до сусїди одібрала менї останні сили. А тут ще такий страшенний сморід! Лихо, як він почорнїє... який же-ж він зробить ся через завтрішний день! Зараз біля його я лежу тільки через те, що не маю сили одійти. Одночину трохи та й знову полїзу на старе місце; тепер саме вітер віє звідтіля і одвіватиме од мене вонь.

Я лежу совсїм знесилений. Сонце пече менї і обличча і руки. І кригь ся нїчим. Хоч би швидче ніч: отсе здаєть ся, буде друга.

Думки плутають ся у голові, і я не то зомлїваю, не то дрімаю.

Далї буде.

сумнїв, що твердженє Фікера: „die rumänische Sprache herrschte in den beiden letzten Jahrzehnten fast ausschliesslich in der Bukowina“, не відповідає дїйсности. За панованя Молдави в прилюднім житю переважав безперечно язик волоский, бо цїла адмінїстрация була волоска; але після національности велика часть населеня уже під тот час була без сумнїву рускою, бо иначе не були би можливі замітки Уреків, Кантеміра і Будиньского.

Коли почислимо тодїшне населенє повіту вижницкого, як оно відповідає сегодняшньому числу і нормальному коефіцієнтови приросту, на яких 10.000 і припустимо, що із тих 100.000 Русинів, котрих переселив Стефан Великий, остала ся лише четверта часть, а всї прочі $^3/_4$ заразом з цїлим приростом нормального розвою і з постійної еміґрациї зромунїзували ся, тодї получимо уже цифру 35.000 Русинів, так що в сумі 75.000 жителїв, начислених при прилученю Буковини в найдальшім разї припадає 40.000 на елемент волоский. При нагодї народної конскрипциї в рр. 1880, 1890 і 1900 сконстатовано, що в протягу 10 лїт волоске населенє зросло о 9·7 і 10·5%, отже пересїчно о 10%, а населенє Буковини в загалї о 13·1 і 12·9%, отже кругло о 13%. Від 1775 до 1869 коефіцієнт нормального приросту з причин дуже злих гіґієнїчних відносин не міг бути більший, напротив він мусить бути меньший. Допустивши навіть 10% яко коефіцієнт розмноженя Волохів, котрий у виду середного коефізієнта приросту, себто 7%, представляє ся дуже високим, получимо на основі математичної формулки: Сп=С^{n}×Кд, себто: послїдню суму населеня получимо, коли помножимо суму першу коефіцієнтом підпесеним до потенциї числа десятьлїтий: На 1900 рік отже: 40.000×1·10^{13}=40.000×3·1383=125·532. Конскрипция з 1900 однак виказує 230·000 Волохів, себто о зверх 100.000 більше, в наслїдок чого сему числови відповідало би населенє волоске при прилученю в висотї 73.000 із 75.000 цїлого тодїшнього населеня. Сї цифри доказують, що елемент волоский на Буковинї не лише нїчого не стратив через рущенє, а напротив він зріс дуже значно. Тому, що волоскі жінки не родять два рази на рік, а еміґрация Волохів із Семигороду і Мармарошу була, як звісно, дуже незначна, то величезний зріст Волохів виключає яке небудь рущенє і доказує, що процес румунїзациї Русинів, констатований усїма історіоґрафами в Волощинї, продовжав ся, хотяй в меньших розмірах і по прилученю.

Правда, що й число Русинів зросло ненормально. Але значна річ, що еміґрация Русинів із Галичини була значна, хотяй і не в таких розмірах, які їй приписує публична опінїя. Галицкі Русини є унїятами і коли-б они були прийшли масами, тодї елемент греко-католицкий мусїв би бути численнїйший. В дїйсности-ж є всего на всего 20.000 греко-католиків на Буковинї. Без сумнїву мусїло троха руских Галичан переступити на православіє; але переходи масові виключені, бо они були би звернули на себе увагу католицких кругів, котрі своє словесне стадо держать в строгій евіденциї, а під абсолютистичним і клерикальним правительством мали доста власти, щоби цїлковито перешкодити евентуальній охотї православної церкви, робити прозелїтів.

Неупереджені розслїди фактів доказують проте, що склад народностий — з винятком Нїмцїв — був в Буковинї підчас єї прилученя тот сам, що є нинї. Лише в прилюднім житю волоский характер виступав більше по причинї волоскої адмінїстрациї. Мовою адмінїстрацийною поширене ся також і леґенда про дїдів (предків) за Прутом, котрі знали говорити по волоски; они говорили по волоски так, як говорять нинї кілька Кимполунжан по нїмецки, не для того, що они Нїмцї, а для того, що нїмецка мова є бесїдою управи. Се перевага волоскої мови затратила ся, і она мусїла затратити ся в тій хвилї, коли адмінїстрация стала ся нїмецкою. Лише на сїм терені стратили Волохи; нарід яко такий остав ся ненарушеним. Зрущило ся хиба кілька резеців, що жили межи Русинами, але й ся страта вирівнала ся аж надто через зрумунїщенє Русинів, що жили межи Волохами.

Про інтенсивне рущенє буковиньских Волохів або про ненормальний розріст руского елементу тут не може бути й мови: теза (про рущенє) то **байка і історична брехня**.

Промова д-ра Стоцкого

в бук. соймі на 7. засїданю с. р. при уносадженю внеску на зміну § 17. соймового реґуляміну.

(Конець.)

Се-ж природна річ, що кождо сторонництво по змозї хотїло-б бути в кождім видїлї заступлене мужем, котрий їм видає ся найпідповіднїйшим. Я щонайнї переконаний, що тим самим нарада чимало-б скористала і соймові комісиї могли би по змозї все поспевати як слїд. Сам інтерес справи, як і інтерес поодиноких комісий вимагає, щоб придїлені їм справи тими провірали довіренними поодиноких сторонництв або їх передумали і так по змозї виявили в них думки-гадки всяких відтїнків високої палати. Тим то в після моєї думки цїлком коротко довів потребу зміни дотичної постанови § 17го реґуляміну.

Тепер же розходить ся о те, в який спосіб змінити сей параґраф. Менї видить ся і я кажу се отверто, щоби значай, якого буковиньский сойм від многих лїт придержує ся, убрати в такі слова, що були-б нинї і яких не можна би перекручувати. Менї лиш о се одно розходить ся а не о що иньше. Коли-ж я в моїм внесеню висказав думку, що членів соймових комісий повинні вибирати не сойм, а поодинокі ґрупи, себто клюби, то хотїв я сим лиш справу потрутити наперед а не що иньше. Наколи-б мало ся се внесенє передати адмінїстрацийній комісиї під наради, то полишаю єї волю в тім згадї моєю покукою поводити ся або нї; менї се все одно, і тут не розходить ся о нїчо иньше, як лиш о саму річ. Я також не від того, щоб приміром сї видїли вибирати після „курій“, як ми приміром оногди так само вибирали до комісий податкових.

Наколи-б висока палата згодила ся на се моє внесенє чи то курияли, чи так, як доси було, стгронництвами, то було-б пожадано знайти також і „ключ“ числа мандатів припадаючих на кожду ґрупу, бо в тім згадї треба уложити цїлком певні точки і постанови, щоби не вийшли такі події, котрі-б могли понизити повагу сойму. Я нарочно через се виступив з готовим параґрафом 17., щоби адмінїстрацийна комісия мала цїлком вільну руку і щоб доказати, що менї розходить ся лиш о добро самої справи а не о що иньше. Нас, видите мої панове, так сказати, закондиціоновано против нашої волї і не питаючи ся нас, до поодиноких комісий, а на одного члена із нашого клюбу не взято нїякого згляду.

Таким чином може стати ся, що другим разом лучить ся таке само иньшому сторонництву, бо як кажуть, нинї менї, завтра тобі. А щоби такі неправильности більше не заходили, то я просив би в інтересї справедливости і поваги сойму на нїй, щоби се моє внесенє підлати під обраду адмінїстрацийної комісиї, щоби вона або сама здала із того справу або щоб ще в теперішній сесиї соймовій предложила згадане внесенє під загальну обраду повної палати. Тим я кінчу. (Браво, браво!)

Полїтичні вісти.

Ватикан і Росия.

З Петербурга доносять до Відня, що офіцнє вигнаня віленьского епископа Роденє з єпархиї поправило відносини між російским правительством а ватиканом. Говорять, що справу полагоджено за личною ініциативою царя.

Борба з конґреґацийними.

При замкненю конґреґацийної школи в одній місцевости через пів години здобувано барикаду, поставлену перед школою. Одного жандарма стягнено з коня. — Рух в околици Лесневен з причини замкненя шкіл ширить ся дальше. До 15.000 осіб з парохом на чолї урядило похід до Фольґету з церковними хоругвами і хрестами.

Самоходи в армії.

В часї великих маневрів в курскій ґубернії відбудуть ся проби ужитя самоходів для військових цїлий. Головний штаб спровадив на пробу вісїм самоходів.

Кольоніяльна конференция.

Анґлїйска кольоніяльна конференция рішила, що на цїли маринарки кольонії мають платити річно: Австралїя 200.000, Канада 50.000, Нова Зеляндия 40.000, Наталь 35.000 фунтів штерлінґів. Що до Канади наступить окреме порозуміне. Окрім того на памятник королеви Вікториї в Лондонї дадуть: Канада 30, Канада 20, Нова Зеляндия 15, Наталь 10 тисяч ф. ш.

Повстанє в Америцї.

Повстанцї опанували місто Порто-Кабельо. З Венецуелї в полудневій Америцї, доносять, що повстанцї взяли Барцельону і рабують місто. Борба о місто розпочала ся дня 3. с. м. Ворохобники через 3 дни штурмували місто, удержуючи через день і ніч безперервний огонь і бурили всї будинки, як далеко досягали. Дня 7. серпня ворохобники були вже в посїданю двох третин міста, супротив чого правительственні війска мусїли капітулювати. Погиб президент Барцельони Маркано, командант правительственного війска, 8 ґенералів, 23 полковників, 167 офіцирів з вояками. Доми і склепи, особливо чужинців, зрабовано. Консулї зажадали від своїх правительств висилки воєнних кораблїв і війска. Чужі доми, склепи і консулати зрабовано. Висланий на місце воєнний корабель американьский має висадити війско на сушу. — З пожежи міста Пті Гоав урятовано тілько торговлю залю, будинок банку і будинок заряду міского. Впрочім місто згоріло до тла, в огни погибло богато людий. В Вашинґтонї не годять ся на бльокаду Кап Гайтї.

НОВИНКИ.

З краю.

День уродин цїсаря обходило наше місто вчера торжественними відправами по церквах, костелах і божниця і так: в православній катедрі від 9. до 12. г. дини, в гр.-кат. церкві о 8. годинї рано, в рим.-кат. костелї о 9. год. а в жидівскім темплю о 10. год. рано. Цїле місто прибране хоругвами о державних кольорах. Військова нарада лїтала відкладена задля непогоди. Перед полуднем складали всї представителї властий, церковної ієрархії, полїтичних і культурних товариств на руки краєвого президента, вислані для Е. В. цїсаря.

Іменованє. Православний адмінїстратор у Перемишлї Тихон Гавман зістав іменований парохом у Вінї.

Віче скликує посол Николай Василько задля справоздання своєї парляментарної і соймової дїяльности на пятницю 22. с. м. до Вижниці, на недїлю 24. с. м. до Сторожинця-Путилова. Оба віча відбудуть ся під голим небом.

З православної дївочої школи в Чернівцях. Правительство іменувало провізоричну учительку жіночого лїцея в Чернівцях Стефанію Турецку і підучительку народної школи в Манастириских Мальвіну Кісєлевску учительками в православній дївочій школї. Учит. Турецкій повірено тимчасово веденє сего закладу.

З усїх сторін.

Зміна в міністерстві справедливости. Часописи доносять, що теперішний мінїстер справедливости бар. Сиенеа Бодон має уступити із своєї слабости іще перед скликанєм парляменту, дальше, що єго наступником мав би бути президент висшого суду в Празї, бувший президент краєвого суду в Чернівцях Беседі.

Номінация станїславівского епископа. З Станїславова пишуть до „Діла,“ що вчера наспіла там вість о номінациї о. Платонїда Філяса епископом станїславівским. Підписані на тім письмі висказують своє задоволенє з тої номінациї і читають преосвя. епископа номінати на добро руської церкви і руского народу. „Діло“ подає сю вість з резервою.

Толстой в гостях у Кармен Сільви. Великий російский писатель сповнить давнє бажанє „постити на тронї“ румуньскої королеви і загостить до Сінаї, де відвідає і королеву. Толстой задумує на завсїгди переселити ся до Румунії і осїсти в Букарештї. Не хотячи капітулювати перед звісним Побєдоносцевом знає він, що по своїй смерти не „удостоїть ся“ християньского похорону. Тому він висказав бажанє своїй родинї, осїсти в Букарештї, а коли би єго смерть захопила в Росиї, то єго останки мають перенести до Букарешту, де єму, справдїшному християнинови, не відмовлять християньского похорону. Російске правительство розчароване, бо не удало ся єму, примусити сего духовного велетня до капітульованя перед єго внутрами і чорними вчинками.

Реформа російских ґімназий. „Правительственный Вѣстникъ“ оголошує затверджене царем розпорядженє в справі реформи науки старинних мов російских ґімназиях. Після оголошеного плану науки для перших чотирох ґімназияльних клас, представляє ся розклад предметів в тих клясах ось як: наука релїґії буде обіймати 8 годин на тиждень, великоруської мови 18, латини 10 (латиньскої мови зачинають учити ся дїтвора від III. кл.), математики 16, історії 9, ґеоґрафії 8, нїмецкої мови 14—17, французкої 10—16, історії природи 6, рисунки 5, каліґрафії 2. Так полягає тая реформа на пересуненю науки латини до III. класи; наука грецкої мови буде зачинати ся в IV. кл., але тілько в деяких ґімназийних (4 години на тиждень). За то положено більшу чим доси вагу на новожитні мови: наука французкої та нїмецкої мови буде зачинати ся тепер уже в I. кл. (дотепер в II.) Новостию є впровадженє до низших клас науки історії природи“.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 18. серпня. Цїсар повернє 19. с. м. рано з Ішля до Відня, щоби попитати матїр іньваньского короля. 20. с. м. повернє назад до Ішля.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

ч. 94. Чернівцї, пятниця дня 9. (22.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З буковиньскої полїтики.

Відозва посла Ник. Василька до своїх виборцїв.

Виборцї і приятелї! Щоби здати справу з моєї дїяльности в державній радї і в краєвім соймі, скликую я, Ваш заступник, на пятницю дня 22. серпня 1902 о годинї 11. перед полуднем в Вижницї на Ринку (а в недїлю дня 24. серпня 1902 о год. 11. перед пол. в Сторонци-Путилові на толоцї перед православною церквою) всїм приступне **віче і збори виборцїв** під голим небом. Виборцї і приятелї! Приходїть як найчисленнїйше, щоби вислухати моє справозданє і обговорити бажаня. — Чернівцї, 18. серпня 1902.

Николай Василько.

Нова волоска партия.

До волоского сїльского народу видало волоске учительство відозву, що на 18 сторонах друку звертає ся проти волоских послів-дїдичів в обороні посла д-ра Фльорі Лупула. Відозва каже, що дїдичі панують в краю, але не на користь народу а в користь своєї мошенки. Посли-дїдичі, що верховодять в соймі, видають на непотрібну господарску школу в Чернівцях сотки тисяч, а ті народні школи не мають гроша, бо народна осьвіта їм осоружна, бо осьвічений нарід не вибирав би дїдичів на послів, не робив би дїдичови за 2 шістнї цїлу днину і т. д. Посли-дїдичі видали мілїони з краєвого і релїгійного фонду на зелїзницї, що принесли користь лиш дїдичам, а мужикам не лиш забрали зарібок з фірманки але й не приймають мужиків навіть за будників. Посли-дїдичі заложили банок, що обдирає людий на їх користь, але мужицкого банку краєвого не заложили. Відтак звертає ся відозва остро против ґазети „Deșteptar-ї“, що служить дїдичам, а побиває бріхнями єдиного волоского мужицкого посла д-ра Фльорю Лупула, котрого заходи в користь мужиків і за поодинокими Волохами вичислює. Далї завзиває волоских сьвященників, аби йшли із сим послом за народом против попів, що тримають з дїдичами; бо „засї дїдичам і їх послушникам, ґазетярам і всїм ученим ворогам від народа і д-ра Лупула“. А про Янка Фльондора відозва каже: „Багато шуму робило ся і робить ся в нашім краю задля дїдича із Сторожинця п. д-ра Янка Фльондора. Але коли дїдич Фльондор такий добрий для мужиків, то чому не тримає з п. Флорею Лупулом, чому не заткає писок національній жаврі „Deșteptar-ї“? Чому п. Фльондор держить зі всїма дїдичами в краю? Та ба, п. Флоря Лупу мужицкий син без мошнї унаслїдженої від родичів, а п. Фльондор собі дїдич і має добро від родичів відтак п. Флоря Лупу тримає з мужиками а п. Фльондор з дїдичами. В тім то й сук, панчу Янку! Коли й ви ненавидите п. Флорю Лупула, то знаємо, кілько ви платите, — тілько, що й усї дїдичі в краю. Най буде нам на здоровє і нашим лизунам!“ Задля осьвіти мужицтва, так кінчить відозва, волоске учительство видавати ме ґазету, в котрій побивати ме всїх лизунів дїдичівских, всїх ґазетярів-найминтів, всю заслїплену інтелїґенцию, що дає ся під них водити за ніс. Ґазета буде називати ся „Таґанul“ (Селянин), виходити ме двічи на місяць за цїну 2 корон на рік.

Із сего видно, що у Волохів загодить ся поважна опозиция против послів-дїдичів, що уходили доси за єдиних представителїв Волохів, що мали на думцї не добро народу, а тільки свої кастові интереси, котрі піддержували интриґами, особливо против Русинів, єднаючи ся із зайдами, з котрими разом раді би дїлити ся панованєм в краю на шкоду руского а й волоского народу. Витаємо проте нову народну партию волоску, яку взяло ся учительство витворювати, і маємо надію, що вона разом з Русинами вибере загарбані чужою і дїдичівскою клїкою права волоского і руского народу, що дай, Боже!

Полїтичні вісти.

Конференциї в Ішлю.

Оба президенти мінїстрів були в суботу на авдиенциї у цїсаря і предложили єму вичерпуюче справозданє о ходї угодових нарад і вичерпали цїлий комплекс угодових і тарифових справ. — Дня 22. с. м. відбуде ся конференция обох президентів кабінету при участи фахових мінїстрів з Відня і Будапешту.

Рада державна.

В часї побуту Кербера в Ішлю порішено скликати раду державну на день 29. вересня. — Аби раду державну відповідно приготовити, др. Кербер заявив, що має крім справи тарифової до полагодженя богато инших важних справ. З тої причини Кербер веде переговори з президиями клюбів ради державної в тім напрямі, аби сесия, котра в короткім часї буде скликана, могла відбувати ся без перешкоди.

Угорска мука.

Збір долїшно-австрийских товариств мельників ухвалив петицию до правительства, аби тов. плавби на Дунаю дало субвенцию тілько під тим услівєм, що будуть знесені вольні склади на угорску муку і тарифи до неї будуть примінювані після правительственних постанов.

Процес о морске око.

Полюбовний суд в справі спору о морске око вже з'їхав ся до Гродця. Галицкі документи в тій справі прийшли в 4 великих паках. Цїлий полюбовний суд разом з референтами і оборонцями має бути вже нинї на місци. Наради будуть відбувати ся в салях суду карного.

З'їзд социялїстів.

Конґрес социяльних демократів в Аусиґу ухвалив симпатию співчутє для галицких страйкарів. Ухвалено також резолюцию за роздїлом Австриї і Угорщини на полїтичнім і фіскальнім поли а полученем обох держав на економічнім поли.

Стрейк фіякрів.

Дїста фіякрів в Гамбурґу розпочало стрейк з причини, що полїцийна власть не хоче установити нового цїнника їзди.

Хлопскі розрухи.

З нагоди демонстрациї, яку хлопи з громади Палатонія устроїли за подїлом громадских ґрунтів, прийшло до кровавого конфлїкту з карабінерами, котрих хлопи приняли градом каміня. Коли карабінери зробили ужиток з білого оружія посипали ся з товпи стріли з револьверів, на що карабінери відповіли салвою з карабінів. Товпа розбігла ся. Оден карабінер ранений штилетом віль-

---

В. ГАРШІН.

Чотири днї на бойовищі.

— З Російского —

Юнефович — Вол. Дорошенко.

(Конець.)

Я спав довго, бо вже, як проснув ся, то була темна ніч. Все як було: рани болять, сусїд мій лежить такий же величезний і нерухомий.

Менї не сходить він з думки. Чи вже я покинув все миле, все дороге, ішов сюди тисяч верстним походом, терпів голод, холод, пів ся на сонцї, нарештї кучу ся отсе тут, чи вже се тільки задля того, щоб отсей нещасний не жив на сьвітї? А хіба я, що зробив нерестне задля воєнної мети, крім отсього душегубства?

Душегубство, душегуб... І хто-ж? Я!!...

Коли вигадав я йти битись, мати і моя Маруся не обмовляли, хоч і плакали за мною. Заслїплений думкою, я не бачив їх сліз. Я не думав (аж тепер тільки думаю), що я робив з любими моєму серцю людьми.

Та на віщо згадувать минуле? Його не вернеш назад.

А як дивувалась на мій вчинок більша частина знайомих. „Ну, та й дурний! Сим не зна, чого забажав!“ І як зажмурились вони се казати, коли сами-ж вихвалали геройство, любов до вітчини і таке инше. Адже-ж бачили вони, що я хотів того лицарства, котре вони так вихвалали. А про те, я — „дурний“.

Ось я вже їду на Кишінїв; на мене налягали ранень та инші возцьні причандали. Я йду внупі з тисячами других, між котрими хіба де-не-де віднайдеть ся такий, як я, охотник. Всї-ж останні зостались би дома, як би се їм дозволили. А проте і вони йдуть так само, як і ми, „сьвідомі“, проходять тисячи верстов і бють ся так само, як і ми, коли не краще. Вони виконують свої обовязки, не дивлячись на те, що зараз кинули-б усе і пішли до дому — аби дозволили.

Повіяв гострий ранїшний вітерець. Кущі зашелестїли, пурхнула сонна пташка. Зірки почали зникати. Темно-синє небо почало сїрітись, покрилось перистими хмарками; сїрий туман слав ся по землї. Починав ся третій день мого... Як би отсе назвать? Житя? конаня?

Третій... Кільки-ж їх ще зостало ся? Та вже не богато. Я дуже ослаб і, здаєть ся, не зможу навіть відсунутись од убитого. Швидко ми будем однакові, швидко ми не будемо немилі один одному.

Треба напитись. Буду пить тричі на день: вранцї, у обід і у вечері.

Зійшло сонце. Його величезний диск, увесь перекраєний та переділений чорним тїлом кущів, червонїв як кров. Сьогодня мабуть буде спека. Мій сусїде, що буде з тобою? Ти й тепер страшний.

Еге, він був страшний. Його волосся почало вилазити. Його шкура, чорна з роду, пожовтїла як віск; вона аж репнула по за вухом — так надуло шию. І там вже... о лихо! ворушать ся чірваки. Ноги, стиснені в штіблетах, розігнало, як колодки, а поміж гапликами штіблетів виперло страшенні пухирі. Та й увесь він став як гора. Що зробить сьогодня з ним сонце?

Лежати так близько биля його не сила. Як би там гірко не було, а мушу одлїзти. Та чи хватить у мене снаги? Підняти руку, одітнути плашку, напить ся — я ще так-сяк зможу, а перетягти своє важке тїло? Куди менї! Нї, таки буду сунуть ся, хоч потрошку, хоч ступінь у годину!

Увесь ранен я суну ся. Біль страшенний, та тепер вже се менї не вадить. Я вже не памятаю, який то є здоровий чоловік. Я мов привик до болїщів. За цїлий ранок я відлїз таки саженів на два і опинив ся на старому місцї. Та не довго користував ся я сьвіжим повітрям... Яке вже може бути сьвіже те повітря, коли биля мене, ступнів за шість, гине мертвий!... Вітер змінив ся і почав віяти прямо на мене; од вонї менї становить ся нудно. Порожний живіт перевертає ся; нишки так і бульнотять. А вонюче, зіпсоване повітря так і пливе, так і пливе на мене.

Я впадаю в росяч і гірко плачу...

Зовсїм знесилений та замороченний я лежав мало не в беттямі. Коли... чи не дурю я сам себе? Здаєть ся, нї. Так, се — тупотять конї... балакають люде... Я трохи не крикнув та здержав ся. А що, як буде се Турки? Що тодї буде? До сеї муки та ще буде друга, ще гірша, від котрої волосся їжачить ся навіть тодї, як читаєш у ґазетах. Здеруть з мене шкуру, підсмалять мої поранені ноги... Добре, як отсе тільки; так сим не здобрієш, бо Турки вигадливі. Чи вже-ж краще мучить ся у їх руках, ніж умерти отут? А буде — наші? А, каторжні кущі! на віщо ви заросли кругом такою загородою? Нїчого крізь їх не видко, тільки в одній місцинї, мов віконце, просьвічує ся прогалина, через котру менї видно геть-геть в далену, на яр. Там, здаєть ся є протік, де ми перед битим пили воду. Так, так, онде і велика камяна плита, положена є через протічок як маточок. Мабуть, вони будуть переїздить через її. Балакане ближче. Я не чую, якою мовою балакають: у мене ослаб і слух. Боже мій! як буде се наші... Я крикну їм; вони почують і одвідтіль. Отсе краще буде, ніж поймать ся в лапи башибожуків. Чого-ж вони так довго не їдуть? Нетерпляча нудить мене; я не чую навіть вонї від мертвяка, хоча вона не поменшала нї трохи.

Аж ось на переходї через протік витнулись козаки! Сині мундіри, червоні лампаси, гострі піки. Їх ціла півсотня. Спереду, на доброму конї чорнобородий офіцер. Тільки що козаки перейшли через протічок, він спрутнув ся на сїдлї назад і скомандував:

ких є ранених від револьверових стрілів і від каміня.

Бури в Анґлії.

Бота, Деляриґ і Девет приїхали до Лондона, де уряджено для них офіційне приняте. На корабель „Liberia“ прибув сам Кічепер і представив командантів Робертсови і Чемберленови. — На желїзничім двірци в Лондонї величезна товпа народу витала Бурів з неописаним ентузиазмом. Поліция мусїла робити їм дорогу, а коли супротив стиснених мас показала ся безсильною, команданти мусїли вийти з двірця задним виходом. Товпа спостерегла се і гнала за повозкою аж до готелю. Пополудни поїхали гостї до Ковес, аби на виразне бажане короля відвідати єго на яхтї. — Бота, Деляриґ і Девета приняв король. О полїтицї не було бесїди. Відтак приняла їх королева. Команданти мають бути з принятя дуже вдоволені. В понедїлок всї три від'їхали до Голяндиї.

Вірменьский патриярх.

Турецке правительство не приняло димісиї гр.-вірменьского патриярха і старає ся намовити єго, аби покинув димісию. В тій цїли пороблено єму ріжні устні приречення що-до злагодженя деяких зарядженъ кривдячих Вірмен. Патриярх домагає ся письменних приречень.

Хіни.

Цїсарскі війска ударили дня 12. с. м. на головну кватиру повстанцїв. Погибло 1000 повстанцїв. Їх начальника покарано смертию.

Революция в Америцї.

Повстанцї в Барцельонї мають 25 відділів по 1000 людий. Вже дві третини краю попало в руки повстанцїв. Комендант повстанцїв заявив, що чужинцї можуть бути спокійні.

Нова конституция в Ісляндиї.

Ісляндия має одержати нову конституцию. Теперішна конституция походить з 1874 року, з котрої Ісляндцї вже від довшого часу були невдоволені. Ісляндцї домагали ся передовсїм, аби краєм рядив чоловік обзнакомлений з відносинами і аби жив на острові, а не в Копенгазї. Мінїстер Румпф згодив ся на іменоване Ісляндця мінїстром для Ісляндиї, однак під услівєм, що він буде сидїти в Данїї. На такий компромісовий проект згодив ся ісляндский полїтик Ґудмундзон. Сей проект мав затвердити новий ісляндский сойм, але при виборах до сойму сторонництво Ґудмундзона упало. Даньске правительство предложило соймови два проекти: або приняти перший проект, або випрацювати новий, після котрого мінїстер мешкав би в Рейкявіку. Здає ся, що перейде той другий проект. Число членів сойму збільшено би з 30 на 34.

З культурної борби у Франциї.

У Франциї ладить опозиция велику манїфестацию против конґреґацийного закона на нинїшний день, т. є. на день відкритя засїдань рад ґенеральних по департаментах. Копе і пос. Пію оповістили в тій справі горячу відозву до французских католиків. Нинї мають бути у всїх місцевостях, де правительство позамикало школи, внесені петициї до рад ґенеральних з жаданем нового відкритя шкіл. Бувший мінїстер Рош, радикал, котрого виступ против ґабінету Комба викликав загальне пражене, помістив в ґазетї Figaro „правну пораду“ для властителїв домів, в котрих містили ся позамикані правительством школи. Замикане шкіл — пише Рош — єсть насильством, бо опирає ся виключно на обіжнику Комба, котрий не має правної сили. Тому насильству не треба противити ся силою, але дозволити на довершене єго. Властитель, разом з мешканцями дому, має ждати приходу правительственної комісиї. Двері мають бути замкнені на ключ. На візване дверий не треба отвирати. Тодї полїция виломить двері, вижене мешканцїв на улицю і школу запечатає. Властитель має сейчас внести потрійну жалобу: до ради, о надужите власти урядової против комісаря, котрий поклав печатки, до цивільного суду, о нарушене в посїданю, з жаданем усуненя печаток, і до прокураториї державної о насильство і напад на дім. Крім того треба ще внести жалоби цивільні о винагороду шкід і сплачених користий. Процес треба вести через всї інстанциї. Не в низшій, то у висшій інстанциї найдуть ся судиї, що угляднять претенсиї. — Богато адвокатів годить ся на погляд Роша і гадає, що на тій дорозї можна буде найти справедливість.

Крета.

Кретенцї, Греция і комісар Крети кн. Юрий не покинули гадки прилученя Крети до Грециї і енерґічно ведуть дальше сю акцию, стараючи ся для свого плану позискати европейскі держави. Дня 6. серпня кн. Юрий представляв державам конечність прилученя острова до Грециї, але вже на другий день залишив акцию в тім напрямі, бо переконав ся, що держави будуть глухі на єго представленя. Европейскі кабінети обіцяли тілько піддержати домаганя, котрі можуть обезпечити християн на острові. Супроти того кн. Юрий просив о спідїлане держав в специальній нотї, в котрій домагає ся: 1) Щоби християни, що поселили ся в Туреччинї, знаходили ся під безпосередною охороною держав, що опікують ся Кретою, і зависїли від конзулїв сих держав; 2) щоби Туреччина признала хоругов Крети; 3) щоби султан оголосив загальну амнестию для Кретенцїв, засуджених за полїтичні провини і замкнених в турецких тюрмах; 4) щоби кретеньске правительство мало право стягати податки в портах острова і уживати доходів на публичні роботи; 5) щоби Крету втягнути в сьвітовий почтовий союз; 6) щоби кретеньске правительство мало право затягнути на потреби острова позичку ґарантовану державами; 7) щоби кретеньску монету допущено до монетарного союза: 8) щоби султан офіцияльно признав короленича Юрия. Держави відіслали сю ноту своїм представителям в Царгородї, котрі відкинули більшу часть домагань і обіцяли за решту встанити ся у турецкого правительства.

НОВИНКИ.

З краю.

Вісти особисті. Посол проф. др. Смаль-Стоцький вернув зі свого лїтного побуту в Рожнові до Чернівцїв.

Архикнязь Райнер в Чернівцях. Старший командант краєвої оборони архикнязь Райнер прибув вчера вечером сюди задля інспекциї краєвої оборони. Архикнязь буде в місті перебувати через два дни. Послїдний раз був архикнязь в Чернівцях ще в роцї 1897.

Нещасний випадок на зелїзничім шляху коло Черепківцїв. Позавчерашня пресса приносить о сім випадку справдї страшній вісти. Віденьскі дневники і „Słowo polskie“ говорить про шість трупів. В дїйсности випадок не мав такі страшні наслїдки. Найбільші тілесні ушкодженя підносить зелїзнича і почтова служба: між ними найтяжше ранений почтовий асистент Конерский. Двох кондукторів відвезли до Львова, до они замешкують. На львівскій стациї очікувала ранених велика товпа цїкавих. Наводимо імена ушкоджених почтової і зелїзничої служби: Залуский, Зайонц, Мазур, Москва, Штаддер, Подґурский, Збир і Пандїковский. Інші на подорожних доси ще не знані. Всї часописи, а навіть і галицкі видавцї, гадки, що тут нїчо иньше не завинило як лише славний Sparsystem, який мають зелїзничі власти головно в Буковинї. Ось що „Kurjer Lwowski“ пише обговорюючи сей випадок: „...Але Буковина має ще свої специяльні нещастя. Всї плани зелїзничих панів, котрі мають на цїли як найбільшу ощадність, бувають в першій мірі запроваджені тут на пробу“. Отже Буковина є Versuchskaninchen для карколомних (говорить про карки Буковинцїв) планів зелїзничих чужих панів. Чи се піднесе почуте бесїдництва буковиньского населеня, сумнїваємо ся. „Недавно тому, пише К. І., нагнали богато урядників задля уворочення адмінїстрациї і випровадили три так звані „експозитури“. Експозитура така вимагає меньше урядників, слуг а навіть сталих робітників, а є непрактичною інституциєю, що гамує справу руху і заряду, се найлїпше знають самі сфери зелїзничі... На поодиноких стациях доходить брак урядників до послїдних границь... До якого степеня доходить систем ощадности в Буковинї доказує ся обставина, що свого часу загадували видержанє поодиноких стациий.“ Отсе голос галицкої польскої часописи і не лише єї самої, бо сеї гадки є: „Słowo polskie“, „Gazeta Narodowa“, „Dziennik polski“ і инші. Чи може що лїпше оправдати бажане буковиньских послів, аби дати Буковинї єї власну зелїзничу дирекцию, як сей нещасний випадок і голоси праси про нього.

Інформациї галицких польских газет про русні справи, про що ми писали оногди обширнїйше, зачинають зачіпати не тільки галицких але й буковиньских Русинів. Мабуть ті самі нечисті руки, що підкопують рускі товариства львівскі, раді би випорпати ми-

---

„Тру-у-хай! гайда!“

— Підождіть! ради Бога підождіть! Поратуйте, брати мої! гукаю я; та гупотіння добрих коней, брязкіт шабель, гамір козаків зовсїм заглушили мое хрипле гукане — мене не чують!

О лиха годино! З не-сили я падаю ниць на землю і починаю гірко плакать. Із вивернутої плашки тече вода, мое житє, мое спасене, моя відполїчка од смерти. Тільки все я вгледїв тодї, як води зостало ся пів кухля, а та упійшла в жадобну суху землю.

Чи можу я згадать ту одубілість, яка охопила мене після сього випадку? Я лежав нерухомо, на-пів заплющивши очи. Вітер щоразу міняв ся і віяв то чистим та сьвіжим повітрям, то знову смердючим. Сусїд мій сьогодня зробив ся такий страшний, що не вмію й сказати. Глянувши вкось на його, я злякав ся. Пики у його зовсїм не було: вона зїдала зкісток. Страшна костяна усьміхна, вічна усьміхна, здала ся менї такою огидливою, такою страшною, як нїколи, хоч менї не раз траплялось тримати в руках черепи і препарувати цїлі голови. Та побачивши отсей кістяк у мундирі з блискучими ґудзиками, я аж затрусив ся. „Се війна, подумав я. Ось її образ.“

А сонце пече і палить по старому. Руки й ниску я давно спалив. Останню воду я випив до краплї. Жадоба так дуже мене мучила, що я хотїв випити трошки, та випив усю. О лихо! чому я дужче не кричав козакам, як вони були так близько биля мене! Навіть хоч би то були Турки, то все-таки краще. Нехай би вони мучили годину, дві, а тут Бог знає скільки я буду качать ся та мучити ся. Моя матінько рідна! моя сиза голубко! Вирвеш свої сиві коси, упадеш на сиру землю, будеш проклинать той день, що мене вродила на сьвіт божий, будеш проклинать ту злобу людську, що вигадала на страждання людям війну!

Та ви з Марусею, мабуть, не почуєте про мої муки. Прощай моя рідна мати! Прощай моя люба Марусе! серце мое! мое кохання! Ох, як важко та тяжко! Під груди наче камінюку підвернуло щось.

Знов уникнеть ся мені собачка! Двірник не пошолудивши трахнув її головою об стїну, потім викинув у яму, на сьмітник. Та вона була ще жива. І мучила ся ще цїлісїнький день. А я нещасливійший від неї, бо мучу ся три дні, а може четвертий, пятий... Смерте де ти? іди вже, візьми мене! іди швидкенько!

Та смерть не йде і не бере мене. І я лежу під отсим страшним сонцем, і нема у мене ні капелиночки води, щоб освіжить мое розпалене горло, і мертвих зачумлює мене. Він зовсїм розлїз ся. Тьма черви так і пада з його. Лихо, як вони ворушить ся! Як з'їдять його і зостануть ся від його одні кістки та мундір, тодї — моя черга. І я буду отаким самим.

Минає день, минає ніч. Усе те саме. Настав ранок. Усе те саме. Минає ще день...

Кущі шелестять та й шелестять, наче тихо між собою розмовляють. „Ось ти вмреш, вмреш,“ шепотять вони. „Не побачиш, не побачиш!“ відказують кущі з другого боку.

— „Бісів батько їх тут побаче!“ хтось гукнув биля мене.

Я кинув ся і зразу стямив ся. Із за кущів дивлять ся на мене добрі голубі очи Яковльова, нашого сфрейтора.

— „Заступа!“ гука він: „ось ще двоє: наш і їхній!“

— „Не треба заступа, не зарикайте мене, я ще живий!“ Хочу я крикнуть та тільки слабе стогнане виходить з моїх сасмагаких уст.

— „Боже мій! Хіба він ще живий? Панич Іваненко?! Хлопцї! сюди йдїть, наш панич живий! Лїкаря кличте, швидче!“

Не минуло пів хвилинки, як почали лить менї в рот воду, горілку і ще щось. Потім все зникло.

Мене несуть; носилки хитають ся. Отсе мірне хитане заколихує мене. Я то засну, то знову прокинусь. Перев'язані рани не болять; якась полегкість розлита по всьому тїлї!

— Сті-і-й! Сту-у-ска-ай! Санітари! четверта черга, гайда далї! за носилки, Бе-е-рись! Підніма-ай!

Отсе командує Петро Іванович, наш лазаретний офицер, високий, худий і дуже дуже добрий чоловік. Він такий високий, що, зкосивши очи в бік на його, я завжди бачу тільки його голову з рідкою довгою бородою та плечи, хоча носилки несуть на плечах чотири високих мужчин.

— „Петро Іванович!“ шепочу я.

— „Чого, мій голубе?“

Петро Іванович нахиляєть ся над мною.

— „Петро Іванович, що лїкарі казали вам? Швидко я вмру?“

— Не бійтесь, Іваненко, не бійтесь! не вмрете.

Навіть у вас всї кістки цїлі. Такий щасливий! Їй-богу! Цїлі й кістки й артериї. А як же ви прожили отсих три з половиною суток? Що ви їли?“

— „Нїчогісїнько.“

— „А пили?“

— У Турка взяв плашку з водою. Петро Іванович, менї не можна тепер балакати. Нехай опісля.“

— „Ну, Бог з вами, мій голубе, спіть собі на здоровя. Знову сон, знову забуття...

Я прийшов до пам'яти вже в дївізіонному лазаретї. Надо мною стоять лїкарі, сестри милосердя, а окрім їх я бачу знайоме обличча знаменитого петербурського професора, котрий нахилив ся над моїми ногами. Його руки у крови. Він порав ся биля моїх ніг недовго і, повернувшись до мене, каже:

— „Ну, Богу дякуйте, паничу! Жити мете! Хоч одну ногу і взяли ми у вас, та то пусте дїло. Що, можете ви балакать?“

Я вже можу балакати і оповідаю про все, що тут написано.

а під буковиньскими, а лонатою до того мають служити ті самі польскі ґазети „Dziennik polski“, „Przedświt“ і т. п., що з нагоди сконфіскованої відозви про страйк плевенцуть і на бук. тов. „Руска Рада“, підсуваючи єму відозву, яка була тільки надрукована в єго друкарні, що має конечно прийняти всякі друкарскі роботи. На диво й „Руслан“, а що ще дивнійше „Діло“ подали нотатку про сю конфіскату, не згадуючи про спростовання заряду друкарні, що ся відозва була замовлена з Галичини для Галичини. Не вжеж „Руслан“ і „Діло“ не знають про неї нічо і не переслідували про се, ані не довідали ся нічого? Просимо, завдати собі трохи труду, щоби ми не потребували аж оголошувати документу, котрий би їм тай інформаторам польских ґазет доказав, що річ має ся дійстно так, як ми кажемо, що відозва замовлена в нашій друкарні з Галичини і для Галичини, отже всі противні вісти „Dziennik-ів“ і т. п. прості денунциациї.

Орла з вежі чернівского маґістрату здіймали задля адаптациї, які мають перевести ся в цілім будинку комуни. Орел зроблений з міди є до три метри високий. Він спочивав на великій кули, котрої єдина часть була наповнена брудною водою, що дуже запосила, бо збирала ся в сій кули від 1843 — в тім році окінчено будову маґістрату — отже [illegible] майже 60 літ. У воді знайдено старі срібні і мідяні гроші і один дукат, відтак желізну капслю, а якій був схований документ, котрого письмо цілком стерте і нечитке.

Дрібні вісти. На передмістю Манастирисках вибух пожар в домі Франца Войнаровского. Огонь обхопив і знищив пять хат. Шкода виносить до 10.000 кор. — До православної церкви в Ісиасї вдерли ся злодії, розбили желізну касу і забрали з неї готівку в сумі 287 к. 42 с. Злодіїв не виловлено. — У Валяні скочив 79-літний господар Іван Воловідник в нападі божевілля у криницю і втопив ся. — В ночи з 12. на 13. с. м. вдерли ся злодії до православної церкви в Орешенах і зрабували 300 кг., а в ночи на 15. с. м. до церкви в Лужанах і забрали — 3 хліби.

З усїх сторін.

Маневри в Галичинї. В Перемишли аж кишить від війска. Що раз більше наплииває сюда полків та батальонів, які належать до X. корпуса, а стоять залогою поза Перемишлем. Вимарш на поле маневрів наступить нині в середу. Вправи будуть відбувати ся в околицях Протиниа, Ярослава, Переворска та Ланцута і потревають до 6. або 7. вересня. Ґенеральний штаб буде пробувати в Протиниу і там наступить оголошене і окінчене маневрів. Артилерия відбуває вправи осібно і від кількох днів уряджує стрілане з армат до щитів в Гурку під Перемишлем.

Знова нещасна пригода в Альпах. Телеграми з швайцарского Берна звіщають, що на Ветергорнї засмочила тими днями снїжна лавіна двох туристів і їх двох провідників. Один провідник і один турист переплатили житєм свою сьмілість, а другий провідник і турист відвесли тільки рани.

Страшною смертию згинув в одним з пограничних чеських сїл рубач Іван Позак. Він розлупував в лїсї за помочию клина пень і хотїв перекопати ся, чи клин добре всаджений, та при тім вложив руку в розколене дерево. Нараз клин якось висунув ся з пень зловив Позака за руку, мов би желїзними клїщами і тиснув так, що аж кости пукали. Бідний рубач страшно мучив ся, кричав і кликав на поміч, але що то було в глубокім лїсї, то нїхто того не чув. Від страшного болю дур і розпука єго брали ся; скинув по сокиру, що стояла побіч него, замахнув ся другою рукою і сам собі відрубав руку. Ледви то пробив, як і вмлїв та впав на землю. Не було кому ратувати; кров спостила з нещасливого; що застали опісля вже неживого.

Великий пожар вибухнув в суботу в місточку Товстім. Згоріло 190 господарств. Шкода виносить звиш 200.000 корон. Ратунок був дуже проблематичний, а одна сикавка, вислана сюди, згоріла навіть!..

Всячина.

В справі судових кандидатів. Дня 1. серпня найшло до президий всїх висших кравних судів розпорядженє міністерства судівництва, яке перед тим порозуміло ся в тій справі з міністерствами внутрішних справ, скарбу та торговлї, щоби почавши від 1. січня 1903 р. приймати до судової практики лише тих кандидатів, які зложили всї три правничі іспити, т. є. правноісторичний, судовий і політичний.

Український квас. До 18 літрів води вкинути півтора кільо цукру і заварити щоби аж сипіло. Коли вистигне, вкинути 8 дека дріжджів, 3 дижки есенциї з чого небудь (грушової малинової) і за 20 сот. квасу цитринового. Тоді зливати в фляшки (а до кождої фляшки можна ще додати по 3 родзинки султаньскі) і поставити на ніч до холодного місця. Аж рано закоркувати, а до доби вже є напиток готовий. Є се напиток смачний, здоровий і прохолоджуючий. Можна сьміло єго порівнати з вином шампаньским, тілько що він не опяняє та, що найважнїйше, дуже дешевий, бо за одну корону будемо мати 6 літрів напитку с. ого власного домашного виробу. Пригадую собі, як перед кількома літами якийсь подорожний лїкар, Русин, захвалював в „Ділї“ дешевий і здоровий шампан французский. На що нам французских шампанів, коли можемо мати свій питомий напиток. Напиток сей назвав ся український квас тому, бо він на Україні є дуже в ужиткови. Єго повинні би і наші селяни собі приладжувати. Особливо в горячий час жнив і коли покидають всякі трунки пити та жидів бойкотувати. Гадаю, що інтелїґенция сїльска повинна би ту прийти селянам з порадою, як се приготовлює ся. Може би добре було, щоби і господарскі ґазети подали се рільникам до відомости. Для інформациї селян додаю ще, що есенциї і квасу цитринового можна дістати в кождій аптиці за кільканайцять сотиків. *о. Мих. Мосора.*

Число католиків в російскій Україні. В трех найблизших нам ґуберніях число католиків після послїдної конскрипциї виносить 724.466, з чого на Волинь припадає 319.307, на Поділє 275.315, на Київщину 129.315. В прирівнаню до конскрипциї з 1879-ого року, котра виказувала на тім просторі тілько 491.638 католиків, просло число католицкого населеня о 60%. Польскі шовіністи зачисляють усю ту католицку людність до „Поляків“, коли тимчасом є між ними Чехи, Нїмцї а навіть і Русини латинского обряду, котрі не вміють і слова по польски.

На острові Цайлонї оповідають собі веселу історийку про пантатора чаю, що мав шкляне око. Одного дня не мав часу надзирати над робітниками тубоцями на плантациях, але опустити плантацию не міг, знаючи добре, що робітники перестануть робити. В тім впав він на щасливу гадку. Скликав людий і сказав до них: „Я іду, але лишаю своє око, що буде надзирати над Вами“. Говорячи се вийняв шкляне око і поклав єго на крачок дерева. Через якийсь час робили тубоцї як чорні воли, думаючи, що око видить все. Але прийшов пном один з тубоців на щасливу гадку. Взяв горнец і прикрив ним око. Як робітники побачили, що око нїчо не видить, полягали всї і позасипали.

Оригінальна реклама. Властитель одного склепу — розуміє ся в Америцї і еще до того в Чікаґо — впав на оригінальний помисл, збільшити покуп свого товару. Ото залежив він перед склепом город для дїтий, в котрім они можуть забавляти ся задармо ріжного рода забавками в часї, коли їх матери роблять покупки. Одна звичайно лучає ся, що, коли мати, виходячи із склепу, хоче забрати дитину, ставляє она опір і не хоче розлучити ся з забавкою, яку собі вибрало. Тоді мати рада не рада мусить по найбільшій части для уникненя крику та плачу забавку — купити.

Борба з чахотною.

(Відозва міністерства внутрішних справ).

Міністерство внутрішних справ видало до всїх політичних звершників коронних країв відозву що до способів поборюваня чахотки. В сїй відозві звертає ся увагу на заразливий характер туберкулїв і на потребу охорони. Відозва відносить ся обставину, що з одної сторони можна охоронити ся від сеї недуги, з другої сторони вилїчити ся з неї в якійсь стадиї. Особливо звертає увагу на се, що санітарна адміністрация може чималим також на добре зрозуміле співділане ріжних властий, зарядів і корпораций, розумної частини населеня, а особливо на підмогу лїкарів.

Відозва міністерства зовсїм не представляє ся, як просто, при зеленім столику придумане урядове зарядженє. Се правдивий, витраними фаховими силами уложений, боєвий плян против ворога, який загрожує цїлим поростам населеня, против всенародної недуги туберкулїв. Вправдї відозва звернена лише до краєвих шефів, але она звертає ся зі своїми певними постановами до кождого, і можна висказати надію, що сї зарядженя причинять ся богато до зміцненя і утриманя здоровля а заразом з тим і гараду населеня.

Згадана відозва, яка містить загальні приписи задля поборюваня туберкулїв, ділить ся після вступу, який обговорює істнє недуги і зарази, на два головні роздїли: забезпеченє і лїченє. Першому роздїлови присьвячує ся особливу увагу, бо тут має прозвити ся дїльне і розумне співділане всїх під увагу входячих чинників, коли питане лїченя належить вже головно, до завдання лїкаря. При роздїлї „розширене“ наказує ся особливо „обовязкові охоронні средства а іменно загального рода, а відтак окремі „специяльного рода“ (в лїчничих заведенях і місцевостях, дїтних мешканях) будівлях всякого рода. Кромі обовязкових заряджує ся також „пожадані“ средства против розширюваня туберкулїв, які посередно можуть вплинути на осягнене наміреної цїли.

Отсе наводимо найголовнїйші постанови сеї відозви.

Обовязкові способи.

При кождім заведуваню на туберкули є обовязком тих що ходять коло недужого і єго самого вчинити на певно нешкідливим заразливе харкотинє з кашлю, або якісь инші туберкулїчні виділини (посона з бацилів) і через те здержати дальше ширене ся туберкулїв.

В сїй цїли треба безусловно заховувати ось які правила поведеня: Коли лише який случай заведуваня збудить в ординуючім лїкаря підозріня туберкулїв, треба можливо найскорше зарядити мікроскопічно-бактеріольоґічне розслїджене диягностично важних відходових виділин. Коли туберкули вже стверджені, то треба доложити можливих старань, щоби недужому — без ущербку найгуманнїйшого пікловання — визначити окрему спальню, а вже на всякий спосіб власне лїжко, власну постіль і біле, власну одїж, власні начиня до миття і їдженя.

Випльовини хорого повинні від тоді дома і поза домом — а на се має лїкар наставати цїлою повагою свого авторітету, — складати ся лише до окремих начинь, які треба в тій цїли завше приготовити (сплювачки, склянки, фляшочки і т. д.) та вистерігати ся треба сплювувати на землю, або до хустки, призначеної для витираня носа. При кашлю має хорий уживати, після вказівок лїкаря, відповідних підкладок, до держаня перед устами, щоби запобічи розпилюваню слини. Сї предмети як і инші, замечищені туберкулїчними заразками через уживанє, о скілько не можуть бути, як пр. бандажі, сойчас спалені задля своєї безвартности, мусять виварювати ся, евентуально десінфекціонувати ся в парі або хемічними десінфекційними средствами, щоби стали нешкідливими до дальшого ужитку. При тім треба оминати всяку манїпуляцию, пр. скоре розпиляне уживаних хусток до носа — через що могли би засохлі заразки розлїтати ся. Замітане комнат, в яких находить ся недужий туберкулїчно має завсїгди відбувати ся на вогко. Стріповане стирок через вікна та инші отвори на улицю треба взагалї поліційно заборонити а стріпуване повинно після можности відбувати ся до якогось відповідного сьмітника, а сміти палити ся. Білизну з тїла і постели туберкулїчного треба виварювати в луї або содї, або десінфекціонувати через 24 годинне мочене в зимнім, в десятеро розпущенім розчинї креолїнового мила.

Щоби при поборюваню туберкулїв уписати справдїшні успіхи, потреба щоби всї інтересовані особи, недужі і здорові, в строгій самодисциплїнї приміновали ся до зарядженя лїкаря, згадані самі доглядали заховане тих приписів.

Понеже є очивидним, що розповсюднена навичка плювати на землю є з одної сторони обридливим, а з другої з огляду на велике число туберкулїчних між членами суспільности, дуже небезпечним звичаєм, потреба безпастанно всїлякими способами противдїлати єму. Там, де не прислугує ані державним ані автономічним урядам, публичним корпорациям і підприємствам жадний без посередний вплив на населене, можна осягнути знесеня згаданого призвичаєня правними, безусловними закалами сплюваня.

Але рівночасно треба доконче постарати ся о те, щоби при захованю належних згадів приличности, для ужитку публики таких убікаций були приготовані призначені на сплюване начиня і відповідні для сеї цїли. Они повинні бути наповнені до половини водним десінфекцийним матеріялом, або десінфекцийним плином і найлїпше уставлені по 0·9 метра високо та заосмотрені відповідною написию.

(Далї буде.)

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 20. серпня. Християньско-социяльний посол до сойму др. Лебл зістав заарештований через ошуканьство у Вінер Найштадтї.

Прага, 20. серпня. Чеські радикали загадують, урадити 12. вересня велику демонстрацию.

Берлїн. 20. серпня. Berliner Tagblatt доносить, що румуньский король Кароль приймав на авдиенциї Лондоньского старшого рабіна д-ра Ґастера. Коли сей розказував про страшне положенє румуньских жидів, сказав король: Надію ся, що, коли прийдете за три роки, знайдете цїлком нову ситуацию.

Кеніґсберґ, 20. серпня. Сегодня зістав страчений 45 лїтний убійник Ярош. (Як звісно, убив ткач Ярош перед кількома місяцями дївчину, обрабував єї а тїло порубав на кавалки.)

Лондон, 20. серпня. Головна причина; що привела бурских ґенералів до Анґлїї має бути та, щоби випросити голяндску викладову мову у пораженій републицї.

Ню-Йорк, 20. серпня. При улицї Essex вибух великий пожар при чім згинуло 6 людий, а 27 зістало тяжко ранених.

„Bukowinaer Post“,
одиноку вільну ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Руснаків, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

Куплю добру реальність
на Буковинї під лїсом, при гостинцї і близько желїзницї.
Зголошеня під **М. К.** Львів poste-restante.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в (скобках) найдуть поньпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.22	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбокої до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Бергомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадина до Бродини „	9.22	2.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.29	[4.53]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[6.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадина „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	4.00	—
Із Серету до Гзїбокої „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Бергомету до Гзїбокої „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[6.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	6.35	—	2.00	—	—	7.15

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до недорожи на повози і сани, а також наривала на лїжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші коннїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до коннїрів і темізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і ловові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, понелаєті зі шкіри земіш.

Білизні засоби на склад: нортонські кучми, дамські заручавки, чапочки, колєри і т. д. Правдива білизна Сєра: кавтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargres і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаши; огрівачі пульса і литов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Гажаньский Іван: „Пропасть" . . . кор. —·20
Гарановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видана четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої") . 1·20
Гудалець Ев. О.: „Студиї Богословскі" . 6·—
Гарищук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . . 2·—
Гзлїн Теодот: „Домашний лекар", збірка приписів, як уладити ріжні недуги . 1·—
„Перші вірші", оповідане . . . . 1·—
„Думки та мрії", поезиї . . . . —·20
Гаршин: „Малярі" . . . . . —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 дїях, переклад В. Сімонича . . —·60
Данилевич Іван: „Прикази" I і II по . —·16
Захарко Іван: „Жарти" . . . . . —·20
Обкаиньска Ольга: „Людина" . . . 1·—
„Помора" . . . . . 1·—
Онисьский Олекса: „В день сьвятовий" . —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . . 1·—
„Сенчишин" . . . . . —·80
Букинович Денис: „Загадки" . . . —·20
Hartynewicz I.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau . —·20
Кунецкий Ярослав: „Листи з чужини" . 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї" . . . . . 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . 1·25
Пігулак Еротей: „Вершинські ягоди" . 2·—
Росович Омелян: „Ластівка" . . . 2·—
„Чумак горілчанка" . . . . . —·50
„Методика" I . . . . . —·60
„10 казок для дїточок" . . . . —·20
„Хлопці сьвідомки" . . . . . —·40
„Шевр Франц-Йосиф I. . . . . —·20
„Краснохіскими людьми" . . . —·40
Семюк Іван: „Образки з природи" I II . —·20
Семанюк Іван: „Карби" . . . . . —·80
Слободіна Марія: „І хтож вина бідна" . 1·—
Стефанки Василь: „Сина книжечка" . . 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь" . 2·40
„Bestrebungen der Rumänen" . . . 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . . —·20
„Порадники" як закладати кази позичкові і щадничі . . . . . —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . —·40
Федькович Юрій: „Твори" том I . . . —·80
„Пісні жовнярскі" . . . . . —·20
„Проскурна" . . . . . —·20
Франко Іван: „Русько українська література" . . . . . —·20
Шухтко Осип: „Листи з пекла" . . . —·20
Єремійчук Денис О.: Die griech. Prämonstratenser-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Ritus . 3·—
„Житє, муки і смерть і історія перенесеня мощів сьв. великомученика Іоана Сучавского" . . . . —·40
Яблочков Г.: „Сільска учителька", оповідане, пер. А. Крушельницького . —·50
„Бесїди про часи новацкі" . . . —·80
„Без Ruthenien" . . . . . —·20
„Про бук, сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . . . —·20
„В чім наша сила" . . . . . —·20
„Котюгой по заслугі" . . . . —·20
„Голос до народа" . . . . . —·24
„Верба" . . . . . —·20

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЄЛЄ

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Дорні-Шоянї

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях.

За редакцию відповідає Володислав Секерский

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 95. Чернівцї, недїля дня 11. (24.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Віче у Вижници.

Як ми доносили і як оповіщували відозви розіслані в місті Чернівцях і у Вижници, відбули ся в Вижници 22. с. м. збори, на яких мав здати справу пос. Николай Василько зі своєї дїяльности. Той посол, що в послїдних часах був притиснений задля своєї щирої працї для руского народу ворогами сего народу до стїни і був примушений до завзятої і тяжкої борби, з якої він за помочию иньших руских послів вийшов витязем, той посол, якому кидали в очи закиди, що він робить против інтересів краю, против інтересів виборців і без їх повновласти, той посол відбуває тепер похід трюмфальний по своїм виборчім окрузї. Тисячі уст витають его грімкими здоровленями. Тисячі сердець бють для него щирою приязнею, готові за ним обстати в кождій тяжкій для него хвилї, бо пізнали в нїм свого щирого, неустрашимого заступника. Се є вповнї сатисфакциєю для посла Василька, що тільки тяжких хвиль виповненних неустанною борбою перебув в послїдних часї. Не покликані до того люди бойкотують его ізолюють его мов зараженого. За то цїле населенє, котре він заступає, несе его в трюмфі з одного села до другого. Всї нациї і всї стани числять пос. Василько межи своїми приклонниками. Віче відбуло ся, як доносять телеграми, величаво. (Гляди телеграми Буковини.) Подрібнїйший опис віча подамо пізнїйше, тепер містимо лише всї резолюциї, які одноголосно ухвалили збори;

Виборцї і нарід зі всїх громад Вижницкого повіту зібраний на вічу дня 22. серпня в Вижници

I. згадують з найбільшою вдячностию добродїйства і оцїну, яких зазнали мешканцї Буковини під пануванем габсбурскої династиї і Єго ц. і к. апостольского Величества найласкавійшого цїсаря і Пана Франц-Иосифа I-го і ухвалюють, аби предсїдатель збору писали на руки Єго Ексц. п. президента мінїстрів просьбу, отсю найнизшу заяву вірности, щирости і преданности подати до найвисшого трону;

II. вислухавши справоздання свого посла до ради державної і до сойму п. Николая Василька ухвалюють Є. Е. п. президентови мінїстрови д-рови Керберови за его розумне становиско в справі обезпеченя економічних інтересів Австриї при відновленю австрийско-угорскої угоди висказати повне признанє і заразом Є. Е. п. президента мінїстрів просити, аби при полагодженю сеї справи не спускав з очий также і інтересів буковиньского рільництва буковиньскої торговлї худобою і бук. торговельників деревом;

III. висказують свому послови до ради державної і до сойму п. Николаєви Василькови за его дїяльність, его сьмілі і рішучі виступи у віденьскій радї державній і у буковиньскім соймі своє повне і безмежне довіре і свою подяку з просьбою, аби і на далї як до тепер в повній сьвідомости, що его виборцї стоять щиро за ним заступав ся за їх справами в таким самім дусї і в такім самім напрямі що й доси;

IV. висказують своє обуренє з причини, що непокликані до сего люди заходили ся, становиско їх посла Николая Василька в справі заснованя ґімназиї у Вижници представити яко противне интересам виборців сего повіту, дякують єму за дане на вічу поясненє сеї справи і приймають его до відомости з виразом повного довіра для свого посла;

V. висказують послови із пятої куриї до ради державної п. Єротеєви Шігулякови за его знаменитy дїяльність повне і безмежне довіре з просьбою, аби і на далї як до тепер в повнім порозуміню з послом із 4. куриї Николаєм Васильком в такім самім дусї як доси заступав ся за справами повіту;

VI. приймають з найбільшим вдоволенєм до відомости тоту згоду і єдність руского клюбу в буков. соймі, з якою сей клюб поважно відпер насильство вимірене против їх посла Николая Василька, а так само висказують Є. Е. п. маршалкови краю Іванови Лупулови за его щирі відносини до руских послів, котрими дав їм можність вступити назад до сойму, своє глубоке ушановане і свою подяку.

Предсїдателя збору просять, сю ухвалу подати до відомости Є. Е. п. Маршалкови Лупулови;

VII. протестують з обуренєм против більшости соймової зорґанїзованої на те начальною особою краю і против насильства вимірено-го сею більшостию з порученя тої особи на нашого посла Николая Василька, а висказують послам буковиньскої торговельно-промислової палати а так само і послови з міста Чернівцїв д-рови Бенони Штравхерови за занятє ними становиско при голосованю дня 2-го липня свою подяку.

Так само приймають з вдоволенєм до відомости, що не всї посли з неруских партий в соймі, помимо натиску від начальної особи в краю, поставили ся на услуги сеї особи, котра тенденцийно мішає ся в партийні відносини сойму;

VIII. а) Православні участники віча, зібрані дня 22-го серпня зі всїх громад Вижницкого повіту у Вижници, завзивають свого посла Николая Василька, аби разом і в порозуміню з другими православними рускими послами поробив всякі потрібні заходи, щоби при обсадї місць церковної єрархії бодай через іменованє православного руского сьвященика ґенеральним вікарієм вдоволено оправданї бажаня православного руского народу на Буковинї;

б) жадають далї від свого заступника, аби він разом з другими православними рускими послами не спускав з ока, щоби нарештї упорядковано вже раз прикрі стосунки в православній дицезиї на Буковинї на підставі ухвал руского віча в Чернівцях, дня 7-го липня с. р.

Памфлєт на учителїв.

Памфлєт на учителїв буковиньских написав „Buk. Journal в ч. 139. з дня 21. с. м.“, орґан Яка Вольчиньского, найновійшого приятеля п. Тумпіржа. Директор новитух і поліжниць добачає причину заснованя приготовляючих клас при ґімназиях не в ґерманїзаторевій тенденциї свого приятеля Тумпіржа а в тім,

---

А. ЧЕХОВ.

По службовим справам.

(З російского — М—і).

Заступник судебного слїдувателя і повітовий лїкар їхали на секцію у село Сирню. У дорозї їх захопила хуртовина, вони довго блудили, приїхали у село не о півдни, як бажали, а тільки у вечері, вже зовсїм смерклo. Приеталн на нічліг у земській хатї. Тут таки, у земській хатї, містив ся й труп, — труп земського страхового агента Лїсницького, що перед трома днями приїхав у Сирню і, приставши у земській хатї і загадавши собі самовар, застрілив ся нїзкою несподївано для всїх; і те, що він покінчив життя якось чудно, за самоваром, розіклавши на столї закуски, богатьох навертало на думку про вбійство, треба було розібрати трупа.

Лїкар і слїдуватель у сїнях струшували з себе сніг, тупаючи ногами, а біля їх стояв старий сотський Іля Лопаків і сьвітив їм, держучи у руках блашану лямпочку. Дуже смердїло гасом.

— Ти хто? — спитав лїкар.

— Цоцкай... — відповів сотський.

Він і на почті так підписував ся: цоцкай.

— А де-ж понятий [1])?

— Либонь чай пити пішли, ваше благородіє.

Праворуч була чиста кімната, „приїзжая, або панська“, ліворуч — чорна, з великою піччю і з полатами [2]).

Лїкар і слїдуватель, а за ними сотський, держучи лямпочку висше голови, увійшли у чисту. Тут далї, коло самих ніжок стола лежало нерухомо довге тїло, накрите білим; при тьяному сьвітлї лямпочки, серпи білого покривала, виразно було видно ще нові резинові колоши [3]), і все тут було якось недобре, сумно: і темні стїни, і тиша, і ті колоши, і нерухомість мертвого тїла. На столї стояв самовар, давно вже холодний, а навколо його пакуночки, мабуть з закусками.

—Стрілятись у земській хатї — як се негаетовно! — пробубонів лїкар. — Взяла охота застрілятись, то й стріляв ся-б у себе дома, у комірчинї де-небудь, чи що.

Він як був у шапцї, в шубі і в лямцях, сїв на ослін; слїдуватель сїв напроти.

— Отсї гистерики і неврастеники страшенні егоїсти, він далї лїкар незадовши, — Як спить неврастеник з вами в однїй хатї, то шелестить ґазетою; коли обідає з вами, то робить своїй жінцї сцену, не вважаючи на вашу присутність, коли йому спадо на думку застрілятись, так ось він стріляють ся у селї, у „земській“ хатї, аби наробити усїм більш хлопоту. Сї субєкти при всїх випадках життя думають тільки про себе! Через то старі люде й не люблять так сього нашого „нервового віку“.

— Мало-чого не люблять старі люде, сказав слїдуватель позїхаючи. — От ви покажіть старим на те, яка ріжниця між колишнїм і теперішнїм самовбійством. Колишнїй, так званий порядний чоловік стріляв ся через то, що казенні гроші перевів, а теперішний — життя обридло, нудьга... Що-ж краще?

— Життя обридло, нудьга..., але, згодьте ся, можно було-б застрілятись і не в земській хатї!

— Таке вже нещастє, говорив сотський, таке нещастє, чиста кара Божа. Народ дуже непокоїть ся, ваше високоблагородіє, уже третю ніч не сплять. Дїти плачуть, треба доглядїти, а жінки у хлїв не йдуть, боять ся... що-б коли поночі нам не привидїв ся. Звісно дурні жінки, але-ж иньші й чоловіки боять ся. Як смерклo, повз хату не ходять по одному, а так, усе купами. І понятий теж...

Лїкар Огарченко, чоловік середнього віку, з темною бородою, в окулярах, і слїдуватель Лижін, білявий, ще молодий, що тільки два роки, як скінчив університет, і схожий більше на студента, як на чиновника, сидїли мовчки, замислившись. Їх брала досада, що вони спізнили ся. Треба було тепер чекати до ранку, зостатати ся тут ночувати, а була ще тільки шоста година, і їм уявляв ся довгий вечір, далї довга темна ніч, нуда, незручна постіль, тарганї, ранїшний холод; і прислухаючись до хуртовини, що дула у комині і на горищі, обидва вони думали про те, як не схоже се все на життя, якого-б вони бажали для себе, і про яке колись мріяли, і як далеко обидва вони від своїх товаришів, що ходять само тепер у містї по осьвітлених вулицях, не помічаючи негоди, або збирають ся тепер у театр, чи сидять у кабинетї за книжкою. Га, чого-б вони не дали тепер, аби тільки пройтись по Невському, або по Петрівцї у Москві, послухати путящих сьпівів, посидїти яку годину у ресторанї...

— Гу-у-у-у! — гула хуртовина на дворищі, і щось знадвору сердито дзвоніло, мабуть таблиця на земській хатї. — Гу-у-у-у!

— Як собі знаєте, а я не хочу тут зоставатись, сказав Старченко підводячись. — Ще тільки шоста година, спати рано, я куди-небудь поїду. Тут недалечко живе Фон-Таубін, усього три верстви від Сирнї. Поїду до його, перебуду там вечір. Сотський, йди скажи візникови, хай не розпрягає! А ви як? — спитав він у Лижіна.

— Не знаю. Мабуть спати лягу.

Лїкар загорнув ся у шубу і вийшов. Було чути, як він балакав з візником, як на померзших конях брахкали балаболи [4]). Поїхав.

— Тобі барин [5]), ночувати тут не підходить, сказав сотський, — йди у тую

[1]) Вибраний громадою сьвідок для слїдчого судиї.

[2]) З дощок збите ліжко.

[3]) Великі чоботи.

[4]) Дзвіночки.

[5]) Пане.

що народні школи до нічого, бо учителї „індолентні іґноранти“, що рекрутують ся із „кауних і непотрібних елементів“, що в семинариї „не хотять учити ся а тілько професорів обманювати“, що відтак яко учителї „не хотять дальше образувати ся, не мають ніякої оглади, забувають і ту крихітку, що знали, так, що не вміють розріжнити головного речення від побічного і не встані розвязати найпростійшу задачу рахункову. І такі люди жадають підвисшеня платн. Знавши ся з парохом і мужиком, занедбують школу, противні розширеню шкіл, аби один одного не контролював, ворожі просьвіті селян і т. д. Інспектори до нічого, бо не розуміють волоскої мови. „Тому то, кінчить „Buk. Journal“, учителї сільскі не в стані зробити іспит вступний до ґімназиї. Оттакі то успіхи народних шкіл загадом і понайбільше, добрі школи то лише винятки“. — Оттакої намололи Янкові Жорна! Більшої ароганциї, щоби в такий безличний спосіб судила непокликано про цілу інституцию і цілий стан, ледви чи найде ся де, як у сій шматї зарозумілого директора акушерок? Хоч сей арогантский суд найменьше дотичить руских шкіл і учителїв, то помимо того відпираємо з обуренем таку нічемну обиду, а коли й найдуть ся між учительством, як у всїх станах, одиниці з такими прикметами, які орґан дїдичів — Волохів приписує загалови, то вина в тім уч. семинариї, що їх приймає, образовує і виховує, вина тих, що покликані наглядати учительство і дбати про народне шкільництво. А коли стан волоского учительства і шкільництва справдї такий, як єго описує орґан п. Вольчиньского, то нехай подякує за него своїм приятелям, що керують учительскою семинариєю і волоскими школами. Від руского учительства і шкільництва їм засї, вони єго не знають, тому й судити не сьміють. А коли є які хиби в рускім шкільництві, то вина тому передусїм ґерманїзаторский устрій учительскої семинариї, що надто під дозором ґерманїзатора Тумлїрка не сповняє, як слїд, і ту одробинку свого обовязку супроти руского і волоского учительства, який на нїй тяжить. А дальша вина; що руске і волоске шкільництво і при найбільшій старанности учительства не може ще усюди відповісти вповні своїй тяжкій задачі, спадає на такі ворожі народній осьвіті елементи, як Вольчиньский і єго приятелї, що на жаль і шкоду народу мають також слово в шкільних справах. Позбути ся таких опікунів народної осьвіти або хоч вкоротити їх силу, повинно поставити собі за задачу буковиньске учительство і всї щирі приятелї руского і волоского народу на Буковинї.

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Після постанов в Ішлю, розпічнуть ся позавтра між австрийским і угорским правительством, при участи дотичних міністрів, наради в справі автономічної тарифи. Від хвилї свого повороту до Відня мав др. Кербер кождого дня довші наради з міністрами і референтами, на яких установлено спосіб веденя переговорів. Проведити в часї угодових нарад будуть очивидно оба президенти міністрів.

Угодові переговори.

О станї переговорів Montags Revue пише, що в справі митової тарифи ще істнують деякі подробиці, що-до котрих погляди обох премієрів суть прямо противні і що-до котрих що далеко до порозуміня. Мимо того др. Кербер і п. Сель не тратять надії, що порозуміне дасть ся осягнути в коротким часї, а то тим більше, що теперішний час дуже наглить до остаточного полагодженя справи. Угорский президент міністрів працює над зміною опінії на Угорщинї, котра має переконане, що австрийский парляментаризм так ослаблений а національні відносини так помутані, що справа митової тарифи в парляментарній дорозї не дасть ся полагодити. Сель старає ся визначних угорских парляментаристів переконати, що д-рови Корберови поведе ся австрийский парлямент охоронити і перевести угоду в парляментарній дорозї. З иншого жерела доносять, що послїдні наради обох президентів в справі автономічної тарифи були викликані між иншими ріжницями в справі автономічної тарифи житової. Они відносять ся до сирих материялів і промислових оплат, котрих не можна розділити і при котрих треба уваг[illegible]дити інтересів так продуцентів, як і консументів. — Pester Lloyd доносить, що в справі автономічної тарифи угорский президент міністрів поробив д-рови Керберови деякі уступки, але за те домагає ся також деяких концесий. Оба премієри занитували в тих справах о гадку компетентних промислових чинників, аби мати запевнену їх відпору, заки цїла справа буде предложена обом парляментам.

Революцийний рух в Росиї.

Münch. allg. Ztg. оголошує підписаний російским міністром внутрішних справ документ, звернений до ґубернаторів в справі хлопских розрухів. Міністер взиває ґубернаторів, аби поступали з як найбільшою енерґією і всякі революцийні обаяи нищили в зародї. Яко причину розрухів міністер подає аґітацию социяльних революционістів, котрі користають з кождої нагоди, аби народ відбурити против власти. Ті елементи старають ся всюди засновувати товариства під цїлком невинною фірмою і тому ґубернатор поручає пильнувати всї, хоч би найневиннїйші орґанізациї. Міністер каже подавати собі подрібно, який є настрій населеня в поодиноких ґубернїях, а також пильно контролювати духовні і учительскі семинарі, бо в них суть чинники, котрі успішно підпирають революцийний рух.

Подорож цїсаря Вільгельма до Італії.

З Берлина доносять, що цїсар Вільгельм намірив в як найкоротшім часї віддати візиту королеви Вікторови Емануелеви. Місце стрічи буде визначене в часї побуту короля в Берлинї. З'їзд не підбуде ся в Римі, бо цїсар Вільгельм не хотїв би поминути Ватикану, а італїяньске правительство не бажає собі, аби котрий з европейских володарів, гостячи у італїяньского короля, складав візиту папі.

З Македониї.

У всїх містах Македониї розаслано проклямациї турецкого правительства, в котрих правительство в імени султана взиває болгарске населене, аби спокійно заховувало ся і льояльно та з довірєм відносило ся до найвисшого свого володаря. Султанови щасте і добробит підданих без ріжниці народности і віроісповіданя однакове дорогі. Християньске населене Македониї нехай видасть оружє, аби ще в більшій мірі узнати любов султана. Вже тепер султан наказав, аби з християнами Македониї поводжено ся любязно і справедливо. — „Новости“ домагають ся скликаня міжнародної конференциї до Царгорода, аби довести до успокоєня Македониї. Петербурґский дневник писка зує гадку, що як раз тепер надійшла пора випробовани впливу російско-австрийскої умови в балканьских справах.

Німецкі зелїзниці в Туреччинї.

Більшаючий вплив Німеччини в турецкій державі дуже непокоїть російску прасу і російскі дневники від доншого часу обговорюють ту справу, а особливо справу закупованя німецким банком турецких зелїзниць. В 1895 р. Німці володїли Анатолїйскою зелїзницею і невеличким шляхом Солун-Монастир, т. є, всього 1213 кільометрами. Се виносило в приближеню $^1/_4$ довжини всеї зелїзничої сїти в Туреччинї. Але для Німців було того за мало, тому підготовляли они довший час закупно зелїзних доріг в европейскій Туреччинї, які побудував був звісний бар. Гірш з австрийскими капіталїстами. По смерти бр. Гірша Deutsche Bank закупив більшу часть акций товариства, а щоби не звертати на себе уваги, дальший викуп акций поручив банкови в Цїриху. Основано окреме товариство для перенятя заряду закуплених зелїзниць і тепер внесено проект до розслїду турецкому правительству. Хотяй той проект не багато користий подає Туреччинї, однак найімовірнїйше буде принятий, бо обіцює випхатити Туреччинї нараз 23 мілїонів франків готівкою. При критичних материяльних відносинах турецких фінансів такий арґумент не остане без успіху. Коли проект цїрского синдикату стане остаточно затверджений, явить ся Deutsche Bank властителем всїх европейских зелїзниць Туреччини, з виїмкою лише одної галузи від Солуна до Дедеагачу. Тоді буде належати до Німців більша половина всеї зелїзничої сїти Туреччини. Колиж буде скінчена будова Баґдатского шляху, то в німецких руках опинить ся $^3/_4$ частий всеї сїти т. є. майже всї турецкі зелїзниці станутъ власностию Німців.

НОВИНКИ.

З краю.

Архикнязь Райнер в Чернівцях. В четвер вечером о пів до девятої годині прибув архикнязь Райнер в супроводї обершта Артура Вінклера до Чернівців. На стациї очікували приїзд архикнязя краєвий президент барон Бурґіньон, краєвий маршалок Лунуа, епископ Рента, прелат Шміц і посадник бар. Кохановский. Порядок підтримували тутешні ветерани. Архикнязя привитав посадник міста. Відтак удав ся архикнязь до свого мешканя, готелю „під Чорним орлом“. В пятницю рано о 7. годині переглядав архикнязь на толоцї під Горячою 22. полк краєвої оборони. О 11. год. перед обідом уділював авдиенциї, о пів до 12. був в краєвого президента, котрий дав в честь архикнязя пир.

Особисті вісти. Краєвий президент бар. Бурґіньон відїхав до Відня. — Консисторияльний совітник о. Ганицкий вернув зі своєї відпустки. — Скарбовий прокуратор др. Р. Зубрицкий вернув зі своєї відпустки до Чернівців.

Іменованя. Лїсничі асистенти Юрій Сербу і Юліян Ундра в Якобенах зістали іменовані лїсничими управителями а лїсничі елеви Михайло Парилаш, Максим Гавриленкий і Артур Карвл в Чернівцях лїсничими асистентами.

Конкурс розписаний на місце надучителя триклясової школи в Берґометі над Серетом (Вижницкого повіту) з рускою викладовою мовою, учителя в Гайбоцї (Серецкого повіту), управителя одноклясової школи в Шипотї і в Мезї (Вижницкого повіту) до 15. вересня с. р.

Нова купіль в Буковинї. В Качицї випрвскує з північно-східної сторони гори Кузої мінеральне жерело, що дає в протягу одної мінути 10 літер води. Вода квасоватa і має окрім инших 10 хемічних стійностий дуже малу скількість чистого углевого квасу. В північно західній части сеї гори покритої смереками є в обсягу кількох квадратових метрів три жерела сїрчанні, що мають солену воду і дають в протягу 40 хвиль 10 літер води. Се ціла природна продукция досить велика і дорогоцінна, щоби закласти купелї в громадї Качицї. Перед кількома днями відбула ся в сїй справі в Качицї нарада лїсничої спілки з присутности старости Маковея і санітарного концеціста д-ра Клочеки.

Ліґа против поєдинків в Австриї. Рух против поєдинків робить великі поступи в Австриї і викликав висловлене звязку против сего середновічного звичаю. До сеї ліґи належать з Чернівців посадник Антін бар. Кохановский і славний университетский професор фільософії др. Ричард Вале. В осени подадуть поодинокі комітети до відомости центральному комітетови свої предложеня і відтак уконституує ся „Загальна ліґа против поєдинків в Австриї“.

З усїх сторін.

На гробі наречного згинула страшною смертию Іванна Фірет, буква

половину. Там нечисто, та вже одну ніч — дарма. Я зараз самовар візьму у мужика, настановлю, потім того накладу тобі сїна, спи, ваше благородіє, з Богом.

Трохи згодя сидїв слїдуватель у чорній половинї за столом і пив чай, а сонцьний Лошадїн стояв біля дверей і балакав. Був він старий, мав більш як 60 років, невеличкий на зріст, дуже худий, похилий, сивий аж білий, на виду безхитрий усьміх; очі слезились і все він цмокав, нїби ссав цукерку. Був він у куценькому кожушку і в лямцах, і не випускав із рук цїпки. Молодий він слїдуватель видимо викликав у нього жалощі, і тому мабуть він казав йому „ти“.

— Старшина Федор Макарич загадував, як приїде становий, чи слїдуватель, щоб його повідомити, — говорив він. — Виходить, треба йти тепер... До волості чотири верстві, хуртовина, снїгу намело — страх, чого доброго прийдеш туди хиба о півночи. Бог буде як.

— Старшина менї не потрібний, сказав Лижін. — Йому тут нема чого робити.

Він з цїкавостию поглядав на старого і спитав:

— Скажи, дїду, скільки років ти ходиш сонцьким?

— Скільки? Та вже років з тридцять. Після волї через пять років став ходити, от і лїчи. З того часу що дня ходжу. Людям сьвято, а я все ходжу. На дворі Великдень, по церквах дзвонить, Христос воскрес, а я з сумкою... І казначейство [6]), на пошту, до станового, до земського, до податного, в управу, до панів, до мужиків, до всїх православних християн. Ношу пакети, оповістки, податкові листи, бланки усякі, листи, відомости і виходить, панонько ласкавий, ваше високоблагородіє, тепера такі бланки пішли, щоб цифри записувати — жовті, білі, червоні, — і кожний пан, чи батюшка, чи селянин богатий обовязково повинен записати разів десять на рік, скільки у його посїяно і уперано, скільки у його худоби жита, скільки вівса, сїна, і яка, виходить, година і усякі там комахи. Розуміє ся, пиши, що хочеш, тут тілько форма, а ти ходи, роздавай листи, а потім знов ходи, збірай. От, наприклад, пана натрати нема чого, звісно — даремна праця, тілько руки гидити, а ти от потурбовав ся, ваше благородіє, приїхав, затим, що форма, нїчого тут не вдїєш. Тридцять років ходжу по формі. У лїтку воно дарма, тепло, сухо, а взимку та в осени незручно. Трапляло ся і потапати і замерзати, — усього бувало. І в лїсї сунку відбирали лихі люде, і в потвацию били, і до суду тягали...

— За що до суду?

— За мошеньство.

— Як за мошеньство?

— А так, виходить, писарь Хрисанер Григорий рядчику чужі дошки продав, ошукав, виходить. Був і я при сьому, мене по горілку у трактир посилали; ну, зо мною писар не дїяв ся, горілкою навіть не почастував, але-ж я, як людина вбога, значить так-що — неповна, „нестоющая“, то нас обох судили; його в острог, а мене, Богу дякувати, виправдали. У суді таку бумагу читали. І всї у мундурах. На суді, бач. Я так скажу тобі, ваше високоблагородіє, наша служба незвичкому — не дай Господи, правдиве нещастя, а нам нїчого. Як коли не походиш, дак навіть болять ноги. Дома нам гірше. Дома у волості писарю ніч затопи, писарю води нанося, писарю чоботи навдягуй.

(*Далї буде.*)

[6]) Казначейство — скарбівня.

панна скелепова в Будапешті. Може яких шість місяців тому назад помер нагло єї нареченний. Від тої пори ходила Іванна на кождий раз, скоро лиш мала трохи вільного часу, на гріб свого милого, котрого не могла забути. Кілька днів тому назад прийшла також і принесли китицю цьвітів, котрими хотіла украсити памятник милого. Сперла ся об камінь, стала на пальцях, і хотіла поставити цьвіти на сам вершок. Нараз камінь перевернув ся і придавив дівчину. На крик нещасливої надбіг гробар, і при помочи ще двох своїх товаришів видобув дівчину зпід каменя, але так тяжко побиту, що заким ще змогли довезти єї до шпиталю, она в дорозї померла. — Ся нещаслива подія подала людем буйної фантазиї і поетичної вдачі материял до всїляких здогадів, між иншими і до того, що то милий потягнув на тамтой сьвіт до себе свою милу, що тут за ним тужила.

Самоубийство в церкві. З Праги доносять про таку сумну подію: В церкві сьв. Тройці відбувало ся венчаня в полудне вінчане молодої пари. Коли по вінчаню молода пара а з нею і гості весїльні тай проча публика вийшла з церкви, аклякла перед вівтарем якась молода, елеґантско убрана дама і почала щиро молити ся. Нараз встала, повела блудними очима довкола, виймила револьвер, змірила у власну грудь і стрілила. Коли на голос вистрілу збіг слуга церковний застав єї вже неживою. Самоубійниця називала ся Юлїя Ґетті; була донькою, богатої і загально поважаної в Празї родини. Молодий, що перед хвилею повінчав ся, був єї нареченим, але пізнїйше покинув єї і оженив ся з другою. Юлїя старала ся всїлякими способами наклонити его, щоби єї не покидав, а коли то їй не удало ся, постановила відобрати собі житє.

Всячина.

Конкурс на словар українсної мови. На премію імени Миколи Костомарова за уложене „Словаря малорусскаго нарѣчія“ з поясненем слів у великорускій мові, розписала петербурска академія новий конкурс на три роки: речинець, означений для присилки творів кінчить ся 1. січня 1905 р. Премія виносить чотири тисячі рублів враз з процентами, які наростуть від сеї суми від р. 1881 по день признаня премії.

Фреквенция на австрийских університетах. Дневник розпоряджень міністра віроісповідань і просьвіти оголошує зіставлене фреквенциї на австрийских університетах в лїтнім півроцї 1902 року. Загалом на всїх осьми університетах було записаних 16.584 слухачів. З того числа припадало 1138 на теольоґічний видїл, 8658 на правничий, 2470 на медичний і 4318 на фільософічний. Ту почислено вже звичайних і надзвичайних слухачів і госпітантів. З женщин було записаних на правничий видїл 29 (всї в Ґрацу), на медичний 11 (2 в Празї і 9 в Кракові), на фільософічний 327 слухачок і госпітанток. На львівскім університетї було в дни 31 мая с. р. 146 слухачів теольоґії, 1009 правників, 90 медників і 355 фільософів. На краківскім університетї: 114 слухачів теольоґії, 681 прав, 139 медицини і 611 фільософії. На черновецкім університетї: 66 теольоґів, 371 правників, 111 студентів фільософії.

Найбільша пасіка на сьвітї знаходить ся в Канадї, бо займає 20.000 квадр. метрів простору і близько 20 міліонів пчіл (хто би не вірив може порахувати), котрі дають річно 40.000 кільо меду. (З того можна зараз дуже легко вирахувати, кілько меду дає одна пчола. Бодай то Америка! Там все инакше як на цїлім сьвітї). По Америцї продукує найбільше меду Німеччина, бо 20.000 кільоґрамів; відтак Іспанія, Австрия і Росия. Що до Австро-Угорщини то здаєсь, що тут найбільше меду продукує Угорщина, але той не збирають пчоли лиш — жиди, та й не з цьвітів. Они мішають мід зі сирупом на стілько, щоби лиш сирупови надати запах і барву меду та продають той мід великими масами на „турецкий“.

Хіньскі хмарини. Та й Хінцї мають своїх хмарників, що після потреби, або відвертають тучу, або спроваджують дощ. Але тими хмарниками, то божки, до котрих треба урядово подавати просьбу через ґубернатора. Горе такому божкови, коли не сповнить просьби людий! Єго чекає тодї неминуча смерть. Так і стало ся недавно тому в Шанґаю, де від довшого часу були велика посуха. Ґубернатор велїв зложити жертви змиви посухи і змиви „пяти озер“ та „чотирох морий“, щоби они спустили дощ. Дощ одначе не надходив, отже очевидно божки не приняли жертви. Розгнїваний ґубернатор поручив своїм урядникам зробити змиви посухи з паперу. В торжественнім походї винесено его полудневою брамою з міста на площу, де ґубернатор подав небесам до відомости, що велить стратити змиви, котрий упер ся і не хоче спустити дощу. По тій промові виступив червено убраний кат з великим мечем і розрубав паперового змиви на сїм кусників. Відтак подав ґубернатор небесам до відомости, що вирок вже виконано і відмовив молитви до инших змиїв, а порубаного змиви посухи казав спалити.

Борба з чахоткою.

(*Відозва міністерства внутрішних справ*).

(*Дальше*).

Треба старати ся о те, щоби всї міри, які є в змозї здержати ширене туберкулїв, були вірцево примінювані у всїх заведенях для недужих і потребуючих ніклованя, так щоби хорих зазнано докладно і вповні з дотичними приписами поведеня та щоби обходженє недужих в шпиталях туберкулїчних могло служити приміром для домашного лїченя.

Так само треба буде заостряти і удосконалити ті всї приписи зі взгляду на місцевости для лїченя і лїтнього побуту, особливо що-до таких місцевостий, які відвідують туберкулїчні задля відзисканя, або поліпшеня здоровля.

Також в спільних мешканях і пансіонатах всякого рода, в яких більше число осіб живе при спільнім господарстві, як в домах опіки, азилях, захистах, домах праці і поправи, вязницях і др. а особливо в інститутах і конвіктах для молодших осіб, описав в духовних і сьвітских зборах і т. п., належить завсїди старанне примінене і видосконалене повисших приписів. Особливо до плеканя дїтий так в заведенях для хованя дїтий, як і у приватних не можна нїколи допускати осіб туберкулїчних або лише підозрілих о туберкули.

Пожадані зарядженя.

Важна роля припадає на просьвічене і поучене найширших верств населеня про повстане і поборюване туберкулїв, та про поведене, зміряюче до того так в здоровім станї, як в разї занедужаня. Се поучене може дуже корисно ширити ся через популярні виклади і статї лїкарів та инших осіб, обзнакомлених з предметом, через розповсюднюване гуманїтарними товариствами зміряючих до сего добрих, популярних брошур.

Туберкулїчні родичі, які мають малі дїти, повинні перестерігати в зносинах з ними найбільшу осторожність. Туберкулїчні особи не повинні цїлувати ані своїх дїтий, ані крішаків в уста, туберкулїчні матери не повинні, як лише можливо, кормити самі своїх дїтий. Не можна допускати туберкулїчних жінок на мамки, також належить відраджувати туберкулїчним женитьбу, як довго туберкулїчний процес не дійшов до виздоровленя, або бодай до застою.

Туберкулїчні, або до туберкулїв склонні особи треба через розумний вплив здержувати від таких заводів, які задля поворисних гиґієнїчних відносин, як порохи, праця в замкненім, або шкідливими ґазами напоненім воздусї, задля довгого перебуваня в сидячій або нахиленій поставі тїла, є в змозї здержати поліпшене їх стану здоровля або его погіршити, або які туберкулїчного зводять з людьми в дуже тїсні зносини або примушують его мати до дїла з продажними продуктами до їди, пити, чи там куреня.

Окрім сего належить до пожаданих зарядженъ старанє о чистоту, гиґієну і чистість з взгляду на цїлі громади і місцевости взагалї, як також доми і мешканя в них, а в особенности з взгляду на веденє житя самих жителїв.

Не треба також при тім забувати на виховуючий вплив публичних, комунальних старань о чистість на приватні так що-до мешкань, як і що-до осіб населеня, до чого ще в успішний спосіб мусить прилучити ся вплив школи вже від дитинства.

Лїченє.

Особливою користию, ба прямо неминучою конечностию виявляє ся покіщене хорого з так званих лїчничих заведень задля недуг легких, або в азилях для туберкулїчних, де приміняє ся старанно управильнене ніклованя лїкарем, злучене з систематичним лїченем задля скріпленя. Мимо, що богато є дуже на сю цїль придатних околиць, находить ся в краях і королївствах, заступлених в державній радї лише дуже мало таких заведень.

Сьвідомим цїли, неустанним впливанем на публичні чинники, які можуть входити під увагу в тім взглядї, як також ревним підмаганем істнуючих, або маючих завязати ся товариств та інституций, які поставили собі подібні цїли та особистою заохотою і пособлюванем, кравним шефам прийде ся не тяжко спонукати до основуваня таких заведень для лїченя чи поратованя недужих на легки у відповідних до того околицях, або бодай вплинути на те, щоби в істнуючих шпиталях добудовано окремі, додаткові павільони на сонячнім, воздушнім місци і з відповідним урядженем для своєї цїли.

„Руслан.“

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

З коломийки на фортепян, уложив Антон Кужеля. Цїна 1 кор. 50 сот. Чернівцї, накладом ц. к. книгарнї університетової Г. Пардїні (Енгель et Суханка).

Під тим заголовком появили ся на днях три коломийки видані в Липску у фірми „Engelmann et Mühlberg“ — 9 стор. друку, великого формату. Є се безперечно новостию і то дуже на часї, хоть би з взгляду на се, що мало котрий з наших новійших композиторів занимає ся того рода музикою. Витолковати се дасть ся — що правда — тим способом, що деякий мавби недостатком — красних навіть — мотивів, та бракне чу часом способу, щоб убрати їх в приличну форму, або вереетно написати, а деякий знов здобув би ся часом на форму, та брак єму мотивів. І тим способом сей рід музики лежить у нас від довшого часу віддогом, коли то пустить в сьвіт яку лучну коломийку, то найчастїйше ним — не-Русин.

Коломийки Ант. Кужеля (ц. к. професора музики в Чернівецкій семинариї) які лежать перед мною, є як раз найпонїйшим доказом правдивости мого твердженя. Кожда з трех коломийок начинає ся думкою, по котрій слїдує три або чотири чисел коломийки а кінчить знов думка з кількома тактами фінїлї „Presto“, — а перегриваючи за порядком всї, доходить ся мимоволї до пересьвідченя, що друга краща від першої, а третя від першої та другої.

Що до мотивів, то они всюди сьвіжі та оригінальні і дуже консеквентно переведені; що до технїчної сторони і теоретичного опрацьованя цїлости, то видко, що (мимо кількох — віроятно друкарских — похибок) коломийки сї писала фахова та вправна рука, уміюча погодити науку з оригінальностию; цїлість робить дуже симпатичне та корисне враженє, а вже найкористнїйше в третій коломийцї, котру сьміло назвати можу „концертовою.“

Сподїюсь, що коломийки Ант. Кужелї котрі побіч вище наведених приймет поручає ще в додатку дуже гарний вишний вигляд і байочно-низька цїна (1 кор. 50 сот.) скоро розійдуть ся і я є пересьвідчений, що кождий, хто їх перестудиює і присвоїть їх собі, буде що до їх вартости одної зі мною думки; завважу лишь одно: грати їх належить дуже докладно і педантично, бо слабший виконет при побіжнім граню може дуже легко затратити провідну гадку композициї, особливо там, де треба жельодию вишукати і замаркувати відповідно серед скомплїкованих гармоний.

Коломийки сї набути можна або впрост в книгарни Г. Пардїнього в Чернівцях, або в „Видавництві музичнім Станїславівского Боянa“ (адреса: Евг. Якубович ц. к. учитель в закладї карнім в Станїславові).

Денис Січинський.

Телеґрами „Буковини“.

Вижниця, 22. серпня. Віче, яке відбуло ся при великим здвизї народа, поверх 1000 осіб, під проводом посадника-заступника д-ра Блавкопфа і его заступника о. Купчанка, приняло 8 резолюций, справляючи послови Василькови неугаваючі овациї. При кінци ставив діюрнїст Гіршгорн внесок, щоби виразити довірє красному президентови. Жидівских школярів, що почали кричати hoch, закричали збори окликами „ганьба“.

Вижниця, 23. серпня. Посла Василька, що прибув сюда з послом Смаль-Стоцким, привитали на стациї іменем міста заступник посадника др. Блавкопф і протоєрей о. Остапик. В зборах брале участь помимо великої зливи понад 1000 осіб, між ними вся вижницка інтелїґенция, рускі сьвященики оо. Купчанко, Лазар, Андрійчук, Маланчук, з повіту: посол Левицкий, др. Ґеровский, судовий секретар Гакман, нотар Стрийский, багато сьвященників з Галичини. До резолюций, які були поставлені о. Купчанком, о. Маланчуком і д-ром Райхманом, говорили селяни Шпетко і Динес і більше число Вижницких громадских радників. Всї бесїдники висказали повне довірє пос. Василькови. Збори замкнено по окликах „ганьба“ на президента краю бр. Бурґіньона які спровокував діюрнїст староства Гіршгорн, многолїтнєм и честь цїсаря. На готари в Розтоках приняла послів бандерия, зверх 80 леґінів і старших людий верхом на конях, і провадила їх селом до помешкання протоєрея Кантеміра, котрий приголосив до послів промову. Через цїлий час справляло Розтїцке населенє послам великі овациї. Сегодня удали ся посли через Дихтинцї і Сергії до Путилова, де завтра відбуде ся друге віче.

Відень, 22. серпня. Угодові конференциї почали ся сегодня знову.

Бріке, 22. серпня. Вчера вечером упали чотири жінки при недозволенім збираню вугля коло тутешної шиби Ричарда у місце наповнене водою і утонули.

Ґмунден, 22. серпня. Стан віртемберскої принцесни Маргарети погіршив ся.

Париж, 22. серпня. Правительство готовить проект закона, після якого можна би усувати судиї.

„Bukowinaer Post“,
одиноку німецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить ще недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означавуть час від 6. вечерок до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальках мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.45	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берегомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадина до Бродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.38	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лиш в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	2.55	1.35	[7.03]	9.48	7.16**
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадина „	5.15*)	4.00	—	4.30*)	8.00	—
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берегомету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лиш в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрини товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Кожи до подорожи на повози і санки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковнїри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: липеровані, Chevrous, білі Glacé і атласові, понелєті зі шкіри зелїзи.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі заручники, чапочки, волїєри і т. д. Правдива біжуна Отера: наєтаники, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі пульса і литок; плєтені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Пропасть" . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учительів шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії педаґоґічної.) „ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі" „ 6·—
Гаврищук Миколай: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїн Теодот: „Домашний писар", збірка примірів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі", оповіданє . . . „ 1·—
„Думки та мрії", поезиї . . . „ —·20
Гершун: „Малярі" . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 діях, переклад В. Сімовича . „ —·60
Данилевич Іван: „Приказки" I і II по „ —·16
Захарий Іван: „Жарти" . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . . . „ 1·—
„Поворот" . . . . . „ 1·—
Конисский Олекса: „В день сьвятецкий" „ —·20
Крушельницкий Антін: „Серце" . . . „ 1·—
„Сенчишини" . . . . . „ —·80
Лукашевич Денис: „Багатири" . . . „ —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" „ 3·—
Пахлин Михайло: „Про русько-українські народні читальні" . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулак Евстей: „Верховинські згадки" „ 2·—
Попович Омелян: „Лелїка" . . . „ 2·—
„Чуда природа" . . . . . „ —·50
„Методика" I . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок" . . . . „ —·20
„Хворий солдатик" . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . „ —·20
„Краєвидка людина" . . . „ —·40
Семюк Іван: „Образки з природи" I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби" . . . . „ —·80
Свободіна Марія: „І хтож вона б.ла" „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка" . „ 1·—
Стецкий Стефан: „Буковинська Русь" „ 2·40
„Bestrebungen der Ruthenen" . . „ 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник" як складати акти позичкові і шадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том I. . . „ —·90
„Шевчі мешкарцї" . . . . „ —·20
„Проскура" . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Руська українська література" . . . . . „ —·20
Шухтко Осип: „Листи з пекла" . . . „ —·30
Еремійчук Денис О.: Die gelech. Friesanctificaten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus „Житє, муки і смерть і історія перенесеня мощів сьв. великомученикаі пана Сучавского" . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Стільки учительця", оповіданє, пер. А. Крушельницкого „ —·50
* * * „Бесїда про часи мешкані" . „ —·80
* * * „Rex Ruthenidae" . . . . „ —·20
* * * „Про бук. сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . . „ —·50
* * * „В чім наша сила" . . . „ —·50
* * * „Китиці по шедуї" . . . „ —·20
* * * „Голос до народа" . . . „ —·24
* * * „Зерна" . . . . . „ —·20

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЕЙ

усувач пятнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Дорні-Дорнї

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**

Ч. 96. Чернівцї, середа дня 14. (27.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинока число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Посол Николай Василько в своїм виборчім окрузї.

По справозданю своєї посольскої дїяльности у Вижницї удав ся посол Ник. Василько разом з послом Смаль-Стоцким до Сторонця-Путилова, де мало відбути ся друге з ряду справоздавче віче. Як вже подані телеґрами доносили, приймали виборцї в кождім селї свого посла дуже величаво: село від села супроводжала обох послів бандерия леґінів, на границї кождого села витали наших послів горячими промовами парохи, утїхи і висказаної виборцями щирости не було кінця. Так приїхали, всюди з одушевленєм витані посли до Сторонця-Путилова. Тут очікувала їх кількатисячна маса людий, що зійшла ся зі всїх сторін наших Карпат, з нетерпливостию. Нараз дали ся чути вистріли із пістолет, які дала бандерия, впроваджуючи послів в границї Сторонця-Путилова. Тут злагоджені моздаїри відозвали ся на єї вистріли і на місце зборів в'їхали повози з послами і гістьми, інтелїґенциєю. В першім повозї оба посли. Коли повіз з послами показав ся, розвесли ся з тисячних грудий грімкі привитання, яким не було кінця аж до відворена збору. В иньших повозах їхали всї сьвященики повіту, між ними протоєрей Кантемір, парохи Балошескул, Даскалюк, Козарищук, Антимович, Яворский, Тофан і т. д. Перед трюмфальною брамою привитали посла Василька начальник громади на чолї всїх присяжних і епітропи від проводом пароха Козака. Начальник громади Ґрайф привитав посла Василька рускою промовою, дякуючи єму за єго дїяльність і за єго прибуте, щоби здати справу з своєї дїяльности.

На предсїдателя вибрали збори одноголосно повітового протоєрея о. Кантеміра, на єго заступників начальника громади Ґрайфа і присяжного Маковейчука, на секретаря о. Івана Тофана. Полїтична власть вислала на збори повітового комісаря Екгарда з двома жандармами, котрі патролювали перед зібраними то сюди то туди.

Відтак став пос. Василько перед своїми виборцями привитаний знову грімкими окликами і оплесками і в поверх одногодинній річевій промові розклав посол перед своїми виборцями цїлу свою дїяльність так в парляментї як і в соймі. Зібрані перервали єго бесїду оплесками виражаючи свою подяку і згідливість з єго поступованєм в їх заступництві. Відтак забрав голос пос. Смаль-Стоцкий, щоби виснити виступ руских послів зі сойму, теперішний полїтичний стан і партийні відносини і причини, чому наші посли виступили назад до сойму. Підчас вільних внесень висказували селяни свої звісні скарги, як прим. про то, що коршми не замикають після розпорядку правительства, що ми не раз підносили. Скаржили ся на судових урядників, що не знають рускої мови і не розуміють їх, дякували пос. Василькови за єго вставленє за тим, щоби корчувати лїси, і за єго становиско проти колекти, якою мали ся зібрати кошта будови ґімназиї.

Господар Маковейчук і о. Балошескул вносили в своїх промовах, щоби висказати цїлковите довіре послам Васильковн і Смаль-Стоцкому за їх становиско в рускім клюбі, а особливо подяку за полєнєн в справі заснованя ґімназиї. Сї внески приняли збори френетичними оплесками. Так само ухвалили одноголосно резолюциї: телеґраму висказуючу підданьство цїсареви, подяку мінїстрови премієрови д-рови Керберови за єго становиско в справі угоди, подяку маршалкови краєвому Лупулови за єго заходи около того, щоби спонукати наших послів до повороту до сойму, і протест против насильства в соймі з 21. червня. Маркус Ґрайф, син начальника громади, станив внесок, щоби виразити довіре старостї і краєвому президентови Бурґіньонови. Перший внесок приймили збори. До внеска, щоби краєвому президентови висказати довіре, говорив пос. Смаль-Стоцкий, виясняючи селянам спінуділ краєвого президента в соймовім насильстві. Предсїдатель Ґрайф перепровадив голосованє, щоби висказати довіре краєвому президентови, і сказали тим, що хотїли голосувати ро, щоби стали на лїво, а тим, що contra, на право. Більшість жидівских участників не голосувала а на лївім боцї остала ся мала горсточка, 38 Жидів, — на правім поверх 2000 селян з сьвящениками і прочою інтелїґенциєю. Отже внесок Маркуса Ґрайфа щоби висказати довіре краєвому президентови Бурґіньонови відперли поверх 2000 голосів проти 38. Відтак замкнув збори протоєрей о. Кантемір многолїтєтвом на цїсаря, що присутні з одушевленєм повторили.

Посли Василько і Смаль-Стоцкий виїхали назад до Вижницї супроводжені такими самими овациями всїх громад, як і в подорожи до Путилова.

Полїтичні вісти.

Австро-угорска угода.

Про австро-угорску угоду замішує Politik вступну статю під заг.: „Зігнути, чи зломити“, де з початку висказує признанє президентови мінїстрів: „Коби терпеливість і витревалість виповняли самі величину мінїстра, тодї треба би назвати п. Кербера одним з найвизначнїйших державних мужів. Не можна єму відказати сьвідоцтва, що у него не бракує заказати задля стремленя до своєї цїли“. Опісля обговорюючи трудности угоди, які головно лежать в користолюбнім апетитї Мадярів, кінчить праский орган: „Чи Угорщина хоче справедливої угоди, чи нї, може пан Сель сказати прямо, до сего не потребує дальших судий, ресортових нарад, мінїстерских конференций і того цїлого незрозумілого апарату до переговорів, який є лише покривкою для підступної полїтики отягани. Всякі средства порозуміня вже зужиті тепер, коли вже сам монарх інтервенював. Тепер іде о се, чи вагнути, чи зломати. Але ми можемо лише повторити, що дали би першеньство переломови, ко-

---

А. ЧЕХОВ.

По службовим справам.

(З російского — М—І).

Далї.

— А яку платню ти відбираєш? — спитав Лижін.

— Вісімдесять чотири карбованцїв на рік.

— Але-ж, напевно, доходи маєш? Не без того.

— Які наші доходи! Теперішні пани „на чай“ рідко коли дають. Пани тепер строгі, все ображають ся. Бомагу йому принесеш — ображаєть ся, шапку перед ним знимеш — ображаєть ся. Ти, каже, не на ті двери прийшов, ти, каже нимця, від тебе цибулю смердить, йолоп, каже, сукин син. Є звісно і добрі, але що з того, тілько на глум здіймуть, да ріжні прізвища дають. Наприклад пан Алтухін; і добрий і, дивись, мов би й тверезий, а як вбачить, дав і причить, сам не розуміє що. Прізвище таке мені дав. Ти каже...

Сонький вимовив якесь слово, але так тихо, що неможно було розібрати.

— Як? — спитав Лижін.

— Администрация! голосно повторив сонький. — Вже давно так все, років з шість. Здорово, администрація! Але я нічого, хай собі, Бог з ним. Трапить ся іноді, яка панї вишле чарочку горілочки і шматок пирога, ну, випеш за єї здоровяк. А більш наші селяне подають: наші якось щирійші — Бога боять ся: хто хлїба, хто „щец“ дасть попоїсти, а хто і почастує... Старости часем частують в трактирі. От зараз новиті пішли чай пить. „Лошадін, кажуть, побудь тут на нас, постереги“ — і по копійні спинулись. Сумно їм з незвички. А учора дали клот і горілкою почастували.

— А тобі хиба не боязько?

— Боязько, пане, да коли-ж дїло ваше таке: — служба, кінуди від неї не сховали ся. Торік веду арештанта до міста, а він мене у потилицю! у потилицю! А навруги поле, лїс — куди від него втїчеш? Так от і тут. Пана Лісницького я ще отакісеньким памятаю, і батька його знав, і матір. Я з Недощотової, а вони, пани Лісницькі, від нас не більш, як за перетву жили, а то й меньш, межа з межею. І була у пана Лісницького сестра, панночка богобійна і милосердна. Помини, Господи, душу раби твоєя Юлїї, вічна память. Замуж не пішла, а коли вмирала, дав усе своє добро подїлила: на монастир відписала сто десятин, да нам, селянам Недощотової, на помин души двіста; а брат її бомагу заховав, кажуть, в грубі спалив, і всю землю собі забрав. Думав, виходить, собі на користь, аж нї, на сьвітї неправдою не проживеш, брате. Пан після того на сповіди років з двадцять не був, його від причи одвертало, виходить, і без покути вмер, решнув. Товстезний був. Так і решнув вдовци. Потім того у молодого пана, у Серйожи, все за довги забрали, все що було; ну великих наук не дійшов, нїчого не вміє, а предсїдатель земської управи, дядько його, „візьму лишень, думає, його, Серйожу, до себе в агенти, хай страхує, справа не мудра“. А пан молодий, гордий, теж хочеть ся, щоб широко, щоб видно, да вільно, ну, якось нїяково, на возику тїнатись по повіту, з селянами розмови провадити; ходить в землю очи втупивши; ходить і мовчить, покличеш над самим вухом: „Сергій Сергієвич!“ А він подивить ся так — „Га?“ і знову очи в землю. А тепер, бач, смерть собі заподїяв. Не доладу, ваше благородіє, не так як слїд і не розбереш, що воно таке на сьвітї, Господи милостивий. Сказати так, батько був богатий, а ти бідний, правдно се звісно, але що-ж, звикати треба. Я теж заможно жив, у мене, ваше високоблагородіє, двоє коней було, три корови, овечок штук з двадцять держав, а прийшов час, тілько торбина й зостала ся, да й то не моя, а казенна, і тепер в нашому селї моя хата, що нї є найгірша. У Мокея було чотири лавки, а тепер Мокей сам лавка. У Петрока було чотири батрака, а тепер Петрак сам батрак.

— Через що-ж ти зубожів? — спитав слїдователь.

— Сини мої дуже горілку пють, так пють, що й сказати неможно, не повірили.

Лижін слухав і думав про те, що от він Лижін нарештї таки поїде знов у Москву, а сей дїд лоснитиметь ся тут до віку і все буде ходити, та ходити, і скілько що прийдеть ся, стрічати ся в житю з такими затяганими, давно нечесаними, „не стоющими“ старими людьми, що в їх у души якось зжили ся злот, чарка і міцна віра в то, що на сему сьвітї неправдою не проживеш. Далї набридло слухати, і він загадав принести сїна на постіль. В чистій хатї стояла залїзна кровать з подушкою і пондрою, і її можна-б було принести звідти, але біля неї єдиве три днї лежав небіщик, що може сїдав на ній перед смертию і тепер на нїй було неприємно спати...

— Ще тільки пів на вісьму, — думав Лижін, глянувши на годинник. — Се чиста мука!

Спати не хотїло ся, але-ж нема чого робити, щоб як небудь скоротити час, він ляг і укрив ся пледом. Лошадін, прибираючи самовар і посуд, виходив і виходив кілька разів, цмокаючи і зітхаючи, все тупав біля столу, нарештї взяв свою лямпочку і вийшов; і дивлячись взаду на його довге сиве волосся і вігнуте тїло, Лижін подумав:

— Наче ворожбит в опері.

Зробилось темно. Мабуть за хмарами був місяць, бо виразно були видні вікна і сніг на рамах.

— Гу-гу-гу! гула хуртовина — Гу-гу-гу!

— Ба-а-а-тю мій! — прогодосила баба на горницї, чи йому так тілько причуло ся. — Ба-а-а-тю мій!

— Гуп! — вдарилось щось знадвору об стїну. — Трах!

Слїдователь прислухав ся: нїякої

либ не мало повести ся спорудувати справедливу угоду і через те устроити сю непевність, яка прямо загрожує підвалинам істнованя монархії. — Конференциї урядові тревали в пятницю від 9. години рано до 1. в полудне а відтак настала перерва. Угорскі міністри позістали ще у Відни і нині мають відбувати ся конференциї дальше. Оба президенти міністрів мають в слідуючім тижни виїхати до Ішлю і подати там цїсареви до відомости дотеперішний хід конференций угодових. — В суботу відбували ся у Відни дальші конференциї в справі угоди з Угорщиною але до остаточного порозуміня еще не прийшло. Офіцияльно оголошено, що ріжницї поглядів обох сторін мають бути еще дуже великі. В нарадах брали участь оба президенти міністрів, ресортові міністри торговлї рільництва і фінансів та референти. Доси осягнено поне порозуміне в справах податкових що до увільненя угорских вальорів від рентового податку в Австриї і що-до податку від комісийних складів. Натомість великі трудности і непорозуміня проявили ся в справах митової тарифи а з окрема в справі цла від машин, виробів з желїза і текстильних. Дальші конференциї в названих справах відбудуть ся в найблизших днях в Будапештї. — На відбувших ся у Відни в суботу нарадах в справі австро-угорскої угоди прийшло між иньшими до порозуміня в квестиї ветеринарийній. Стануло на тім, що приписи ветеринарийні на Угорщинї мають бути зреформовані та що Угорщина заострить ветеринарску контролю на границї.

Ческо-німецкий спір.

Говорять, що як тілько збере ся парлямент, німецкі посли з Чехії предложать Керберови і міністрови судівництва жадане о утворене окружного суду в Трутнові і баби не було, вив вітер. Було холодкувато і він поверх плеча укрив ся ще шубою. Гріючись, він думав про те, як усе се — і хуртовина, і хата, і старий, і мерле тїло в сусїжній хатї, як все се було далеко від того житя, якого він бажав для себе, яке все се було чуже для него, дрібне, нецїкаве. Коли-б сей чоловік вбив себе в Москві, або де-небудь під Москвою, і довелось би слїдство учинити, дак се було-б цїкаво, мало-б вагу, і, чого доброго, навіть було-б боязно спати поруч з трупом; а тут, за тисячу верств від Москви, усе се якось не таким здаєть ся, усе се не житя, не люде, а щось таке, що істнує тілько „по формі", як каже Лошадін, усе се не лишить в памяти нї найменчого слїду і забудеть ся, тілько що він, Лижін, вийде з Сирні. Росия, справжня Росия — се Москва, Петербург, а тут провинция, кольонія; коли мариш про те, щоб відгравати ролю, бути популярним, бути, наприклад, слїдувателем по особливо важним дїлам, або прокурором окружного суду, бути „свѣтлымъ львомъ", то думаєш обовязково про Москву. Коли жити, дак жити в Москві, а тут нїчого не хочеть ся, легко мириш ся з своєю непомітною ролею і тілько одного бажаєш від житя — як найшвидче звідси відійти. І Лижін в думках лїтав по московським улицям, заходив до знайомих, бачив ся з рідними, товаришами, і серце його солодко стискало ся від думки, що йому тепер дванцять шість год, і що іноді він вирветь ся звідси і попаде в Москву через пять, або десять год, то й тодї ще не буде пізно, і попереду буде ще цїле житя. І починаючи дрімати, коли вже у него почали плутатись думки, він уявляв собі довгі коритари московського суду, себе, як він казати-ме промову, своїх сестер, орнестру, що чогось все куде.

— Гу-гу-гу! Гу-гу-гу!

— Гуп! Тарах! — залунало знов. — Гуп!

І він зненацька згадав, як одного разу в земській управі, коли він розмовляв з бухгалтером, до канторки підійшов якийсь добродїй з темними очима, чорноволосий, худий, блїдий, у нього був неприємний вираз в очах, який буває у людей, що довго сидять після обіду; сей вираз псував його тонкий, розумний профіль; і висові чоботи в яких він був, не пасували йому..., здавали ся грубими...

Бухгалтер познайомив: „Се наш земський агент..."

— Дак се був Лїсницький... отсей самий... міркував тепер Лижін.

Він згадав тихий голос Лїсницького, уявив собі його ходу, і йому здало ся, що біля него ходить тепер хтось, ходить вкраз так, як Лїсницький.

Стало так страшно, похолола голова.

— Хто тут? — спитав він стурбований.

— Цоцкай...

— Чого тобі тут треба?

— Я, ваше високоблагородіє, спитатись, як казали довіру, старшина непотрібен, та я бою ся, щоб не розгнївав ся. Наказував прийти. Чи не піти-б за ним?

— А нехай тобі! Остогид... промовив з серцем Лижін і знов уперив ся.

— Коли-б часом не розгнївав ся... Піду, ваше високоблагородіє, оставайтесь здорові.

І Лошадін вийшов.

В сїнях кахикали і балакали з тиха. Мабуть поняті вернули ся.

„Завтра відпустимо сих бідах, як найшвидше... думав слїдователь. — Почнемо секцию, як тілько розвідне".

(Далї буде.)

аби видаток на сю цїль вставлено вже в буджет 1903 року.

Борба з конґреґациями.

Міністер судівництва промовляв вчера в републиканьскім клюбі і зазначив, що кабінет рішучо стоїть при консеквентнім переведеню конґреґацийного закона. Правительство сповнить свою задачу, не переступаючи міри, але також не показуючи слабости. — Комендант баталїону Де ля Ляуб, котрого приділено до 11-го штабу ґенерального корпусу, подякував за се становище, бо не хоче працювати разом з тими, котрі засудили двох висших офіцирів за се, що они оперли ся наказови виконаня конґреґацийного закона. — Офіцира маринарки Де ля Мотого увільнено зі служби за се, що брав участь в демонстрациї против замкненя школи і інсультував полїцию. — Яко відповідь на замкнене конґреґацийних шкіл 3000 виборців в Авінїонї ухвалило одноголосно не платити державних податків.

Атентат на житє султана.

Букарештеньскі дневники доносять, що бувший президент македоньского комітету, Сарафов зорґанізував заговор на житє султана. З перехоплених листів виходить, що македоньский комітет в Софії, або визначні его члени рішили убити султана, а коли би се було абсолютно неможливе, рішили убити великого везира. Атентат мав бути виконаний в перших днях вересня. В тій цїли утворив ся комітет з 12 осіб, котрий мав поробити всї приготованя до атентату. До виконаня атентату найнято італїйского анархіста, котрий через Терст мав поїхати до Царгороду. Шість членів згаданого комітету мало поїхати до Царгороду, шість до Салоніки, аби там по виконаню атентату викликати розрухи. Листи, з котрих довідали ся о цїлім плянї, були писані до Дмитра Константинова в Букарештї і всї мали в заголовку фірму македоньского комітету. — Independence Roumaine заперечує всї ті вісти і називає їх крайним нонсенсом

Ворохобня в Сіямі.

„Аґенция Гаваса" доносить, що на півночи в Сіямі, на границї Бірми, збунтовали ся місцеві жителї против сіямского правительства, і дня 25-ого липня збурали часть міста Муанґ-Про, до мешкали сіямскі офіцири. Резидуючий в Муанґ-Про вже мусїв утїкати. Ворохобники хотять викликати перевороти в цїлій державі.

Галицкі семинариї учительскі в р. 1900—1901.

Державних семинарий учительских в Галичинї є 13, а то 10 мужеских: в Кракові, Тарнові Ряшеві, Коросні, у Львові, Самборі, Сокали, Станїславові, Тернополи і в Заліщиках, — і 3 женьскі: в Кракові, у Львові і Перемишли. Женьскі семинариї мають по 4 курси, мужескі крім того мають еще приготовляючу клясу; семинария в Заліщиках, заложена перед двома роками, має сего року доперва три курси. При мужеских семинариях у Львові, в Самборі, Станїславові і Тернополи і при женьскій у Львові є по дві школи вправ з викладовим язиком руским і польским. Мужескі семинариї в Кракові, Тарнові і Ряшеві і женьскі в Кракові і в Перемишли мають по одній школї вправ з викладовим язиком польским; муж. семинария в Сокали має лише руску школу вправ, польску заступає місцева школа народна. Семинария в Коросні і Заліщиках не мають окремої школи вправ, а обходять ся місцевими школами народними (в Заліщиках руською і польською).

Викладовий язик в семинариях мужеских в Кракові, Тарнові, Ряшеві і Коросні і в женьскій в Кракові є польский; „всї ті семинариї" — так подає урядовий звіт краєвої ради шкільної — „мали викладовий язик польско-руский". Шкода лише, що шкільна рада не оголосила, котрі то іменно предмети викладають ся по руски в женьских семинариях у Львові і в Перемишли. Не завадило би також подати урядово до приводної відомости, котрі іменно предмети викладають ся по руски і в иньших т. зв. утраквістичних семинариях, — хочби лише длятого, щоби раз покласти конець усїляким Русинів непотрібним толкам о сїй справі. Руский народ і доси не знає, які є норми що-до утраквізму в тих семинариях та як, і оскілько норми справдї виконує ся. З того походить, що особливо на утраквізм в мужеских семинариях у Львові і в Самборі раз враз підхиняють ся всїлякі рекримінациї; а чейже лежить в інтересї домашного спокою, щоби тим рекримінациям покласти раз конець, коли вони не оправдані, або усунути їх причину, коли вони слушні.

Кр. рада шк. робить заходи, щоби заложено дві нові мужескі семинариї, одну в Бялій, другу також в західній части краю. Поки край не буде мати достаточного числа мужеских семинарий поки кр. рада шк. не гадає о закаданю женьских, а попирає лише закадане семинарий приватних. Доси є таких семинарий дві: одна у Львові (Стшалковскої) з правом школи публичної і одна в Кракові. О скілько нам відомо, отворила сего року у Львові також п. Марія Бельска приватну женьску семинарию з чотиролїтною наукою (обіч давного дволїтного курсу для приготовленя кандидаток учительского стану до іспиту зрілости).

У всїх семинариях мужеских було з кінцем мин. року 1807 учеників (не числячи приготовляючих клас)! на сей рік записало ся 2019 учеників. В трох публичних семинариях женьских було торік 674 учениць; на сей рік принято 701. Як відомо, до першої класи женьских семинарий принимають що року ледво третю часть тих кандидаток, які зголошують ся до вступного іспиту.

При всїх учительских семинариях є інтернати; мин. року було в них уміщено 642 учеників і 240 учениць. На ті інтернати дав мин. року сойм 12.000 К. субвенциї. Для забезпеченя учениць і учениць відповідного уміщеня поза інтернатами кр. рада рада шк. візвала торік дирекцию семинарий, щоби разом з учительськими зборами виладила реґуляміни для осіб, утримуючих учеників на станциї.

З початком минушного року було в мужеских семинариях всего 2561 учеників (в тім числї 553 в приготовляючих клясах) і 698 учениць. До кінця року покинуло школу 256 учеників (в тім числї 55 з приготовляючих клас) і 24 учениць. З початком р. було 1587 учеників і 593 учениць р. кат. обряду, 725 учеників і 93 учениць гр. кат. 7, учеників і 5 учениць евангелицкого а 142 учеників і 8 учениць мойсеєвого исповіданя. І так у Львові на 297 учеників було 101 гр. кат. обряду, в Станїславові 99 на 284, в Тернополи 152 на 294, в Самборі 133 на 259, в Сокали 135 на 246, в Заліщиках 74 на 143. В женьских семинариях було в Перемишли 51 учениць гр. кат. обр. на загальне число 232, а у Львові 40 на 223. Звіт шкільної ради не подає анї числа учеників і учениць після народности анї кілько з кождої з висше наведених катеґорий учеників і учениць лишило ся до кінця року.

До іспиту зрілости приступило торік: 366 публичних учеників, 77 екстерністів, 157 публ. учениць і 238 екстерністок. Здало іспит: 319 публ. учеників, 31 екстерністів, 148 публ. учениць і 140 екстерністок. Репробовано: 47 публ. учеників, 46 екстерністів, 9 публ. учениць і 98 екстерністок. (Після звіту кр. ради шк. здавано іспит у Львові лише 6 екстерністок, а в Перемишли 95; є се певно помилка, бо річ загально знана, що у Львові, де є і приватна женьска семинария, екстерністок буває навіть значно понад сто).

Стипендиї побирало торік 1172 учеників з краєвого фонду в загальній сумі 168.800 кор., 469 учеників з державного фонду в загальній сумі 32.600 К.

Іспит кваліфікацийний до народних шкіл здало торік: 183 кандидатів і 337 кандидаток; репробовано 38 кандидатів і 50 кандидаток. Іспит до видїлових шкіл здало 37 кандидатів і 58 кандидаток, а репробовано 12 кандидатів і 4 кандидатки. Про викладовий язик, з яким іспит здавано чи здано, у звіті нема згадки. За те зазначено се при іспитах з ручних жіночих робіт. І так іспит той з язиком викладовим польским здало 142 кандидаток, а з польским і руским язиком викладовим 105 кандидаток; одну кандидатку репробовано. Всїми здало іспит до фребліївских огородів 78 учениць фребліївского курсу і 10 екстерністок, а одну екстерністку репробовано.

„Учитель."

НОВИНКИ.

З краю.

З II. (німецко-рускої) ґімназиї. Вступний іспит до I. класи відбуде ся по формах 1., 2. і 3. вересня а вище до приготовляючої класи 2. і 3. вересня; кождий раз від 8—10 години перед полуднем.

Православна висша дївоча школа в Чернівцях приміщена провізорично на рік 1902/903 в убікациях православного священичого дому, в резиденцийній палатї. Після зарядженя краєвого правительства з 13. цьвітня 1902, отворить ся з початком шкільного року перша клясa народних шкіл з двома паралельками волоскою і руською і наука буде удїлювати ся безплатно. — Вписи починають ся 26. серпня 1902 і будуть приймати ся в дирекцийній канцеляриї православної висшої дївочої школи в резиденцийній палатї від 10—12 години перед полуднем а від 3—5 пополудни.

Найпідлїйша брехня, яку лише може нелюдський розум видумати, є оружієм нам ворожої праси і їх хлїбодавців против нас. Они не минають жадної нагоди як прим. тимчасове незнане фактичного стану річей, щоби сей фактичний стан не перекрутити в неможливий спосіб і сими брехнями годувати своїх читачів і „робити" в сей спосіб опінїю против нас. Навіть віче у Вижници, що було тріюмфом посла Ник. Василька, котре єму висказало своє цїлковите довірє, як і нїчого иньшого в жаден спосіб не можна було сподївати ся і тодї, коли-би були висилали і сотки аґітаторів, котрі мали-би против нас. Василька збурити нарід. Навіть фактичний перебіг сего віча перекрутила ворожа праса в такий спосіб, що і ві найглупійший читач не хотїв сему вірити. Сю качку, що Василькови не ухвалили жадної резолюциї на вічу у Вижници, пустив Гершко яко Extrausgabe і розуміє ся зробив на тім подвійний ґешефт, бо окрім того, що ся качка не була за даром, продавав він свою Extrausgabe по 8 сот. Ще тої самої днини не знали нїчо про осоромлене свого найлїпшого приятеля „Buk.

Nachrichten". Чи-ж се не є найлїпшим доказом, що Герцко пустив лише „тонсту" качку, бо-ж „Buk. Nachrichten" не була би опустила такої красної нагоди, щоби не виставити на сьміховисько посла Вакиляка. Аж другої днини принесла она те саме лише в поминках, так само і „Buk. Journal". Але до вола кують там і жаба наставляє свою ногу, так само і з нашою нам щиро жичливою, доброю, невинною пьоткою „Gazet-ою Polsk-ою". Щось наша пьотка дуже розбрикала ся в послїднім часї, відай тому, що має такого красного заступника. Але ми може єї нїколи так щирі не були, як тепер з нашою радою, щоби она трохи успокоїла ся. Ми нїколи не були чи самі чи в радї з иньшими тими, щоби нападати на кого, але на такі безличні, глупі вибрики пьотки, ми з'уміємо так відповісти, що єї не схоче ся, ихати свій ніс там, де єго зовсїм не треба. — Всї сї вісти, які подали „Buk. Rundschau", „B. Journal", „B. Nachrichten" і наша пьотка „G. P." є від початку до кінця неправдиві. Бо окрім телеграм, які ми мали як знайдостовірнїйшого жерела, був другої днини пос. Левицький і змалював цїле віче так, як і вже наші телеграми доносили, що потвердили і иньші присутні на вічу, а котрі відвідали в понедїлок Чернівцї. Як вже ми сказали не вірили самі ворого сим вістям, але їх одинока цїль була лише обезсилити перші вірні вісти, значить добре, що будуть примушені се спростувати.

Жовнярскі ексцеси непокоїли наше місто 24. с. м. о 7 год. веч. Резервіст Шушкевич наверпув на австрійскій площі жидкови кошик з прецлями. Всї иньші жовнири, які, як звичайно, проходжували ся на тій площі, кинули ся на розсипані прецлї і розхапали їх. Поліцаєнтови Литвинови, який на се надійшов і упоминав збитошного жовнира, грозив він голим баґнетом. Литвин прискочив і видер з рук Шушкевича баґнет. Тодї кинула ся юрба жовнирів на Литвина, котрий спас ся, може і перед смертию, утечею і сховав ся в однім домі, замкнувши за собою браму. Всї жовнири удали ся перед браму і заняли дуже грізне становиско. Зарінпіровано жовнирску патрулю і аж єї удало ся розігнати розюшених синів марса, котрі нераз собі позваляють такі вибрики.

З усїх сторін.

Молодиця ватажком розбійників. З Яс доносять, що властям румуньским удало ся вирити небезпечну ватагу розбійників, котра вже від довшого часу непокоїла цїлу охрестність. Дальше доходженє показало, що проводирною тої ватаги була молода, бо 22-лїтна і дуже хороша молодиця. Під проводом тої красавицї нападала ватага на села рабувала і нищила все, а людий мучила і убивала в нелюдский спосіб. Особливо сама проводирка уміла придумувати всїляні муки. Ватага допустила ся именно лиш 68 убийств, 198 насильств, 648 розбоїв і лиш 500 нападів.

Генрик Семірадский один із найзнаменитших сучасних польских малярів творець „Смолоскипів Нерона" помер вчера о $^1/_2$ 1 в ночи в своїй маєтности в Стрілкові в Росиї.

Столїтний арештант. В Нюкестль засуджено на місяць вязниці старця, що має 106 лїт, за се, що просив милостинї, хоч мав в кишени 2 шилїнґи. Той старець брав участь в кримскій війнї, єго отець бив ся під Ватерльо, а єго два сини бороли ся в полудневій Африцї. Трибунал не узглядняв тілько заслуг і нещасний ветеран відсиджує свою кару вже від 10. с. м. Дїйсно, справедливість буває часом дуже слїпа!

Вулкан Мон Пеле, що наробив тілько шкоди на острові Мартиницї, зачинає знова вибухати. Паровий корабель, який вчера переїздив туди, мусїв змінити напрям по причині дощу попелу.

Всячина.

Населенє Европи в порівнаню з 1801 р. Европа мала в 1801. роцї 175 міліонів жителїв, а в 1902. роцї має їх уже 392 міл. Перед 100 роками мала Франция в давнїйших границях 23 міл. жителїв, Анґлія з Ірляндиєю та Шкоцією 16 міл., Німеччина 25 міл., Італія т. є Сардинія і велике княжество Тосканьске, церковна держава і неаполїтаньске королївство мало разом близько 17 міл. жителїв. Австро-Угорщина доходила до 25 міл. А на початку XX столїтя представляє ся число жителїв Европи ось як: Франция 38, Анґлія 41, Німеччина 56, Італія 32, Австро-Угорщина 45, Іспанія 18, а Бельґія з Голяндиєю 12 міліонів.

Дохід державних зелїзниць в липни сего року. Після тимчасового обчисленя виносив дохід з особового руху на державних австро-угорских зелїзницях в липни с. р. 7,963.500 К, з товарового руху 14,258.900 К, разом 22,195.400 К. — В порівнаню з місяцем липнем минулого року приніс особовий рух о 164.206 К більший дохід, а товаровий о. 38.585 менший. Дохід з товарового руху зменшив ся тілько на заходї держави, именно о 80.745 К, а на сходї зріс він о 43.160 К.

Книжка для богачів. Одна велика накладова фірма в Новім Йорку видає тепер величавий твір, який має виставностию перевисшити всї найвеличавійші видавництва. В тій цїли закупила фірма дуже богато віолїнового і сафінового паперу, так, що їх цїни піднеслися тепер о 50%. Установлено ось такі цїни: один примірник буде коштувати 800.000 корон, три примірники кождий по 540.000 корон, а 50 примірників по 200.000 К. Звиж тисяч найславнїйших анґлійских і нїмецких майстрів запрошено до співучасти в тім видавництві. Яко текст буде видрукуваний роман Поль де Кока, в перекладї на анґлійску мову п. Марії Шерідан Ферд.

Малий фейлетон.

Послїдний рецепіс.

Несподївана новина рознеслась по Буковинї, ба ні по Австриї, по цїлій Европі: барон Гірш умер. Барон Гірш зробив для жидівского народу много добра, ущасливив не-одну бідну людину, тому то з почестию згадують про його жиди. Лиш й о м у не дав нїчого! —

Чи-ж він богачем? Чому не дав йому барон гроший? А може був би і дав, так хто сказав йому, що є ще один такий, що потребує — дуже потребує помочи?

Він був бідний, і хати власної не мав. На кінцї села стояла пуста хатина, стара — похилена, там мешкав він з жінкою і двома малими дїтми. Жінка ходила по жидах прати, щоб заробити який гріш, а він носив воду, за що дістава харч і також кілька крейцарів.

Де-де-коли не міг і води носити, тодї ходив по селах і просив милостинї. Люди давали, не дивились на те, що він жид, той дасть хлїба, сира, иньший яйце, що хто міг. А як мішки станутъ повні, тодї клав усе на слабі плечи і аїз до дому.

Його знають усї із того повіту, від старця до дитини маленької. Низенький чоловічок з сьмішним тоха лицем, ходив враз-у-раз у довгім, обдертім, болотам облиганім каптанї, у великих чоботах, за котрими волочились довгі шматки онуч. На голові носив як лїто так зиму руду, стірковату шапку, з під котрої виглядали сиві, нечесані кучері. Коло ух хоїтались круті пейси.

* * *

„Як би то було добре, жінко, аби був Гірш і нам дав троха гроший! Я купив би собі хатку, накупив марфи і був би склеп. — — — Я гадаю, що він не забув на мене, він післав мені гроші, лиш я ще не дістав. Не дурно то сню я вже дві недїлї що ночи лиш гроші та рецепіс. Все менї привиджає ся, куди іду, що роблю, той проклятий рецепіс...

От таки так *буде*: сегодня-завтра прийде з ночи рецепіс. До мене прийде дастоном і скаже: „Пане, прошу йти вибрати гроші на почтї!" І я пійду і возьму гроші і — буду пан. Жінко, га! так?"

От-таке балакав вже через три днї як день так ніч, де давав жінцї робити. І ніяк було сьому лиху запобічи, йому ставало все гірше. Ото стоїть коло стола й думає. Очи впулив у землю, там лежала карточка білого паперу. Він схилив ся і вхопив той папір. Цїлко стиснув його в кулак і сховав разом з кулаком за пазуху. Жінки не було в хатї, а він вибіг на двір і начав утїкати улицями до міста.

„Пан! — не Фейбіш! — —"

Є рецепіс — є гроші... барон Гірш... гроші... рецепіс... пан..." От-таке можна було почути від його, та і з сього можна докладно пізнати, що йому вже бракувало....

— — — — — — — — — —

На почтї галас. До помешканя начальника влетїв задиханий Фейбіш.

„Дайте менї гроші! Багато дайте! Гроші мої, гроші!"...

Всї перелякані, дивлять ся на його, та він далї кричить.

— „Що за гроші?" питають.

„От маєте рецепіс! Пан, ясно вельможне пан, барон Гірш післав менї, дайте!"...

Тепер порозуміли його. Урядник вийняв 20 h в купі і дав жидкови. Хапнув як собака кусник хлїба, і сховав тай далї до дому.

Прибіг до дому, бігав по хатї, сказав, кричав — сьміяв ся. Жінка хотїла з ним розговоритись, так не могла, гонив від себе. „Пан, не Фейбіш! Пан барон Гірш післав гроші, я вже маю, я пан. Геть від мене!"

І бігав і кричав і сьміяв ся, говорив щось, але мові його нї кінця, нї початку не найдеш.

Розтулив кулак і глянув на гріш. Знов затулив кулак, поклав його на груди і тиснув, заралом начав ще скорше бігати по хатї. Очи почервонїли, позір — дикий. Увійшла жінка, а він до неї: „Ти хочеш брати гроші?..."

Хотїв бити, підбіг, але спітнув ся на столець і впав.

Довго лежав нїмом непритомний, аж над вечір очував. Лежав тихо, здаєсь, не мав сили, щоб піднятись і начати знову свою гру. На вечері не їв нїчого, не спав цїлу ніч. Все-а-все воркотав про гроші та рецепіс.

„Вже я... є рецепіс! Завтра пійду... пан буде, не Фейбіш!..."

Встав рано, не мив ся, не чесав ся, начав молитись. Хутко перевертались листочок за листочком; хто знає, що лепотав він, бо очи дивились через вікно у безмірний небесний океан. Від часу було чути і „барон Гірш... рецепіс... гроші... пан..."

І рано не хотїв їсти. Вийшов на двір і поглянув на дорогу. Коло містка узрів кусник білого паперу. Він оглянув ся, не було нїкого, нїхто не придивляв ся йому. Він підійшов до паперу, але брати його в руки боїв ся. В решті схилив ся, простиг руку і дотулив ся до паперу, та тут повіяв вітрець, зашумів листє, на землю впав сухий край, він хапнув руку в зад і відскочив на бік. — Очима стеріг папір.

„Мушу!... то рецепіс!"...

І знов приступив близше.

„Возьму! Тепер або пан або далї жебрак — нї, лїпше смерть!... Се рецепіс, я пан!..." І в ту мить вхопив карточку, сховав за пазуху і біг, кільки міг, на почту. — Та тепер не легко було збути ся його з почти, хотїв богато гроший — дуже богато. Розмінили корону на сотики і дали йому всї — цїлу корону, сто сотиків.

— Він побіг, не міг утримати в кулаці гроший, випадали. Здіймив шапку, вклав гроші до середини і побіг до дому. Летїв, не то біг. А дома знов біганина, крики — сьміхи...

А в містї, куди нї рушити ся, все почули одно і те саме: „Фейбіш здурів!"

Слабий не їв і сьогодї нїчого, не спав також і сю ніч; навіть лежати не міг, бігав по кімнатї.

Як почало сходити сонце, він став у вікнї і дивив ся у безкраїн небозвід. На містку побачив знов карточку паперу. Аж страс ся: „Знов рецепіс! Ще більший пан! Нїхто не сьміє взяти, я — я пан, я барон!"

І вибіг з хати на дорогу, вхопив папір і сховав.

„Сьвіт? — сьвіт тепер фальшивий! Єму не можна показати, що я найшов, єму пема, не післав барон Гірш нїчо!"...

І біг на почту знову. Та його ноги не могли скоро ихати ся, спотикав ся і падав кілька разів.

Але в містї знають, куди Фейбіш біжить, чого він шукає. Ото жинуть хлопці коні на пасовиско і видять його. Один з них скочив з коня і вхопив кусник паперу з дороги. Фейбіш видїв те, а хлопець до його: „Фейбіш, ади рецепіс! — я найшов!" — і далї на коня. Та Фейбіш не може жити, він не найшов „рецепіс", він не буде „пан".

„Гей, дай менї мій рецепіс!" — причить в одно і біжить, що сили стає, за хлопцем. Хлопець-же то підбіжить то підійде, а все дальше гуляє слабого. — Надійшов чоловік, наляв хлопця, взяв від його карточку і дав слабому. Фейбіш утїшив ся, притулив до грудий і — впав. Не міг уже й стояти.

Завезли до дому більше мертвого.

Продежавши годин зі дві, слабий прийшов знов до сна, кидав ся на ліжку на всї боки, хотїв знов утїкати, люди не пускали.

Крик — сьміх слабого, гамованє чужих людий, плач дїтий, ридання жінки, все те до купи і той страшний вид, та картина з житя сеї сїм'ї, зворушувала, мачила серце кождого присутнього. І посипались дати, щоб було за що нагодувати спріт, купити слабому ліків.

Під порогом узрів слабий карточку, стрис ся; ще зібрав тілько сил, що, зірвавши ся з ліжка, побіг до порога.

Ухопив папір, вернув назад у ліжко і — скінчив.

— — — — — — — — — — — — —

25. мая 1900.

Сергій Кенюк.

Телеґрами „Буковини".

Ґмунден, 25. серпня. Віртемберска княгиня Маргарета, сестрінниця нашого цїсаря умерла. До послїдної хвилї була притомна. Перед смертию розпрощала ся зі своєю родиною і службою дякуючи кождому. Єї послїдні слова були: „Я умираю радо, бо іду до пана".

Раконїґі 26. серпня. Італїйский король відїхав рано почерез Ґешенен до Берлина.

До Вп. П. Т. Учительства.

Заряд папірнї
тов. „Рускої Бесїди" в Чернівцях
(улиця Петровича ч. 2)

звертає увагу Вп. П. Т. Учительства на свій

СКЛАД ПРИБОРІВ
шкільних
до писаня і рисованя,

котрий доповнила найлїпшим товаром з первородних фабрик, а що спровадила весь товар в дуже великій скількости, проте буде в змозї продавати єго по значно дешевших цїнах як де инде.

Именно поручає: **зошити, нотеси, оловцї, пера, чорнило** в ріжних красках, **бібулу, крейду, таблички, губки, лїнїї, фарби і т. п.**

Потрібні ДРУКИ шкільні

на найлїпшім канцелярийнім папери, в мовах: рускій, нїмецкій і валоскій, а все те дешевше і лучше як де инде, отже певний я, що наше Вп. П. Т. Учительство не піде шукати висше згаданих предметів у чужих, лиш удасть ся до нашої Папірнї „Рускої Бесїди" а тим самим зазначить свій патріотизм, скріпить істнованє сеї одинокої рускої папірнї, котра й на се заснована аби дати спромогу нашому Вп. Учительству дешевого купна, та надїлити Єго добрим товаром а що найважнїйше при більших закупнах давати значний рабат.

З глуб. пов. **В. Северский,**
управитель папірнї.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середньоевропейский; **грубші цифри** означавуть час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гаївової до Серету „	8.06	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берчомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинка до Бродини „	9.22	8.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Заліщик до „ „	—	—	—	—	—	4.53	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[9.02]	9.55	1.55	[7.03]	9.42	7.10**
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.57	—
З Бродини до Гадинка „	5.15*)	4.00	—	4.20*)	3.00	—
Із Серету до Гаївової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берчомету до Гаївової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Заліщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший взорець, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балові краватки: найновійшого жанру. Балові мужескі сорочки шовкові, з Рідо і батисту. Найновійші коніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до коніри і темізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза нїмного сезону продають ся по дуже зложених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлетів і домові черевики: лаковані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші взагалї на складї: перинаньскі кучми, дамскі зарукавки, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Сґера: кавтаники, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хусточки, вовняні шалї і хусточки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаші; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажиньский Іван: „Пропасть" . . . зар. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Паразом педаґоґії виховавчої") . . 1·20
Будзинець Ев. О.: „Студії Бесєдовскі" . . 6·—
Гавришук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . . 2·—
Гаїн Теодор: „Домашний лїкар", збірка примірів, як укладати ріжні письма . . 1·—
„Перші зорі", оповіданє . . . . 1·—
„Думки та мрії", поезиї . . . . —·20
Гаршин: „Малярі" . . . . . —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 дїях, переклад В. Стефаника . . —·60
Данилевич Іван: „Приказки" I і II по . . —·16
Дяченко Іван: „Жанти" . . . . —·20
Небиленьска Ольга: „Людина" . . . 1·—
„Покора" . . . . . 1·—
Конїський Олекса: „В день сьвятоївані" . —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . . 1·—
„Сенчишини" . . . . . —·80
Лукиянович Денис: „Багатства" . . . —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau . . —·90
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" . 3.—
Павлик Михайло: „Про руско-українські народні читальнї" . . . . . 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . . 1·25
Пігулки Єротей: „Верховинські згадки" . 2·—
Попович Омелян: „Ластівка" . . . . 2·—
„Чуда горільчани" . . . . . —·50
„Методика" I . . . . . —·60
„10 казок для дїточок" . . . . —·20
„Хлопцї салашники" . . . . . —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . —·20
„Красномовними людьми" . . . . —·40
Семюк Іван: „Обрядки з природи" I II . —·20
Семанюк Іван: „Карби" . . . . . —·80
Слободіяна Марія: „І хтож вона була" . 1·—
Стефанюк Василь: „Синя книжочка" . . 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Руса" . 2·40
„Bestrebungen der Bukowina" . . . 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . —·20
„Порадник" як складати ріжні письма пожичкові і щадничі . . . . —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . . . . —·40
Федькович Юрій: „Твори" том I. . . —·80
„Цїсар жовнїрскі" . . . . . —·20
„Проскурка" . . . . . —·20
Франко Іван: „Русько українська література" . . . . . —·20
Шпитко Осип: „Змеї з пекла" . . . —·30
Єремійчук Денис О.: Die griech. Präsanctificanten-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Ritus . . 5·—
„Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика" рада Сучавского" . . . . —·40
Яблочкав Г.: „Сільска учителька", оповіданє, пер. А. Крушельницького . —·50
„Бесїди про часи козацькі" . . —·80
„Der Ruthenische" . . . . . —·20
„Про бук, сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . . —·20
„В чім наша сила" . . . . —·20
„Котюгі по заслузї" . . . . —·20
„Голос до народа" . . . . . —·24
„Зерна" . . . . . —·20

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЕЙЕ

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Головна і подрібна продаж

натуральних квасів алькалїчних

(Ludwigsquelle)

в Дорнї-Шонї

поручена фірмі

Стефан Ґаїна, Чернівцї, Ринок.

Ц. к. Дирекция дібр гр.-ор. релїґійного фонду.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.
За редакцию відповідає **Володислав Секерский**
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 97. Чернівцї, пятниця дня 16. (29.) серпня 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

Ческий голос про ческо-нїмецке порозумінє.

Про ческо-нїмецке порозумінє говорить в послїднім числї чим раз більше виливоний ческий орган сторонництва реалїстів „Čas“, і порівнуючи єго з австро-угорскою угодою, приходить до внесеня, що полїтичні сторонництва ради державної, котрі бажають розвитку Австриї, повинні старати ся головно о скріпленє конституциї. Єсть то обмеженє, котрому повинні піддати ся сторонництва добромислячі, коли будуть радити над угодою. Молодочехи повинні роздумати то, чи дїйстно з'уміють на теперішнім правительстві вимусити ческий язик урядовий, не даючи рівночасно Нїмцям якої винагороди, значно більше цїнної, котра перевисшила би вартість ческого урядового язика. Особливо та одинока річ, яку можна осягнути, т. є. внутрішний урядовий язик ческий в чисто ческих округах, становила би більший національний здобуток. Крім того можна би осягнути без нїякої відплати здобутки на поли культурнім і економічнім, а крім того дрібнїйші здобутки полїтичні, як другий ческий унїверситет, доповненє середних шкіл, нову торговельну палату у всхідних Чехах, управильненє краєвих фінансів, і т. д. Користи зміди осягнені були би значно більші від непевного, перецїнюваного управильненя язикової справи.

Скріпленє нїмецкої фльоти.

Побільшенє нїмецкої фльоти уважають тамошні газети не лише за дорогим для нїмецкого народа, але й шкідним для могучости нїмецкої держави. Анґлїя і Франция потребують справдї сильної фльоти для охорони своїх кольонїй і довгої лїнїї своїх берегів в Европі. Кольонїї же Нїмеччини в Азиї і Африцї після своїх географічних услівий цїлком не викликують потреби будованя грізних фльот, а кілька нїмецких портів північної Нїмеччини тим більше. Очевидно, що за стремленєм Нїмеччини скріпити свої морскі сили, криють ся воєнні наміри, звернені як против Анґлїї, Франциї і Росиї, так против Сполучених Держав.

Болгарскі маневри.

З нагоди торжества під Шипкою, де була найзавзятїйша битва в війнї о увільненє Болгариї від Туреччини, мали відбути ся великі маневри болгарскої армії. Князь Фердинанд хотїв російским офіцирам, котрі приїдуть на торжество, показати якість і вироблене своїх військ. В тій цїли на згадані маневри мала бути змобілїзована половина болгарскої армії і всї резерви. Коли Туреччина довідала ся о тім намірі князя, узнала таке нагромадженє військ у всхідній Румелїї коло турецкої границї за небезпечне для держави. Турецке правительство зробило отже за посередництвом свого репрезентанта в Софії представленє против наміреної мобілїзациї, і заявило, що коли князь Фердинанд не відступить від свого наміру, то Туреччина також сконцентрує коло болгарскої границї своїх війска. Супротив того князь Фердинанд обмежив маневри тілько на лїнїї війска і залишив мобілїзацию всїх резерв.

Македонцї.

Полїция увязнила в Софії патагу зложену з 50 осіб, узброєну комітетом Сарафова. Ся патага, користаючи з того, що полїция занята громадскими виборами, хотїла продерти ся до Македонії. Увязненє мало наступити в наслїдок депунциациї комітету Зончева.

Хіни.

З телеґрамів звістно, що перед кількома днями пляєти хіньскі обняли знов в посїданє велике хіньске місто Тянтсін, що лежить на дорозї з Таку до Пекіну. В часї, як войска чужих держав займали то місто, збурено всї укріпленя, боронячі приступу до Таку аж до Шангайкванну, викорінено розбишацтво на ріцї Пейго, розібрано мури Тянтсіну і утворено на тім місци великі площі. В часї тих робіт зменшувано поволи залогу, котра числила первістно 6000 людий. Але й по відданю міста Хінцям полишили ся в нїм відділи войска, котрі разом з залогами уміщеними в Пекінї і містах лежачих на дорозї до столицї, становлять цїлком поважну як на хіньскі відносини оружну силу. В Тянтсінї полишило ся 2000 людий, а іменно по 400 Анґлїйцїв, Французів, Нїмцїв, Японцїв і Італїянцїв, в Пекінї також 2000, але склад тої залоги, котра має служити до оборони посольств, єсть иньший. Японїя, Росия, Франция і Нїмеччина мають там по 300 людий, Анґлїя 250, Австрия 100, Італїя 200, Сполучені Держави 150. Слабші відділи полишено в ріжних меньших містах провінциї Печілї. Загалом оружні сили держав в тій провінциї виносить 8250 людий. Нїмеччина, Франция, Анґлїя і Японїя удержують по 1600 людий, Італїя 900, Росия 600, Австрия 200 і Сполучені Держави 150. Загально від хвилї заключеня мира зменьшили ся залоги держав в Хінї лише о 4000 людий.

Венецуеля.

Правительственні війска заняли дня 22. с. м. назад місто Карупано, не стрітивши ся лїгоє з опором.

Князь Оболеньский.

В однім з огородів Харкова виконано дня 29. липня с. р. атентат на житє харківского ґубернатора князя Оболеньского. Нїмецкі дневники оголосили тепер письмо з Росиї, котре кидає цїкаве сьвітло на справу атентату. З сего письма виходить, що атентат був наслїдком вироку смерти виданого на Оболеньского комітетом „боєва орґанїзация“ російскої социально-революцийної партиї. Чоловік, котрому поручено виконанє вироку смерти, вистрілив до него з револьверу, але не убив єго, тілько скалїчив легко в шию. Причиною хибленого стрілу було се, що коло князя стояла якась дама, котрої стрілець не хотїв трафити і тому підніс револьвер за високо понад єї голову. Револьвер має по обох боках написи. По однім боцї: „За пролиту хлопску кров!“ а з другого: „Смерть царским катам і ворогам народу!“ Коли арештованого вели до вязниці, мав сказати до окруженя: „Памятайте нас, так наша партия буде поступати з всїма ворогами народу!“

Вирок виданий революцийною партиєю на кн. Оболеньского звучав так:

А. ЧЕХОВ.

По службовим справам.

(З російского — М—і).

Далї.

Він почав засипляти, як звевацька знов чути, мов хтось ходе, але не несміливо, а нахально і голосно; грюкнули двери, голоси, чиркання сїрниками...

— Ви спите? Ви спите? — питав сварливо і сердито лїкарь Старченко, заглядаючи сїрника за сїрником, він увесь був у снїгу, і від него несло холодом. Ви спите? Вставайте, поїдемо до фон-Тауница. Він прислав на нами свої коні. Поїдьмо, там принаймні повечераєте, заснете по людському. Бачите, я сам за вами приїхав. Коні добрі, ми за двадцять хвилин будемо там.

— А скільки тепер годин?

— Чверть на одинадцяту.

Лежав сонний, незадоволений узув зимні, одяг шубу, шапку і башлик і разом з лїкарем вийшов на двір. Мороза великого не було, але дув буйний, пронизуючий вітер і крутив вздовж вулиці, цїлі хмари снїгу, що здавалось інколи, гнали мов наполохані; під парканами і біля рундуків вже намаяло величезні замети. Лїкар і слїдуватель сїли в сани, і білий візник перехилив ся до них, щоб застібнути запинало. Обом було душно.

— Рушай!

Поїхали селом. „Бразды пушистыя нарывая“... думав млаво слїдуватель, дивлячись, як орчаковий візник підкидав ногами.

По всїх хатах сьвітило ся, наче перед яким великим святом: се селяне не спали, бояли ся мерця. Візник понуро мовчав, мабуть занудив ся, стоючи біля земської хати і тепер теж думав про мерця.

— А у Тауница, сказав Старченко, як узнали, що ви зостали ся ночувати в хатї, дак усї накинули ся на мене, чому я вас з собою не приніс.

У коворотї візник звевацька гукнув на цїле горло:

— Бережись!

Промайнула якась людська постать; вона стояла по колїна у снїгу, зійшовши з дороги, і дивилась на трійку, слїдуватель бачив і карлячковатий ніжок, і бороду і при боцї сукну, і йому здалось, що се Лопадін, і навіть здало ся, що він усьміхаєть ся. Промайнула і зникла.

Дорога спершу бігла попід лїсом, далї по широкій лїсовій просїчі; мигали і старі сосни і молодий березняк, і ще сові молоді корячкуваті дуби, що самітно стояли на прогайлованих, де недавно зрубано лїс; але скоро все змішало ся навкруги в хмарах снїгу; візник казав, що він бачить лїс, слїдувателеви-ж не було видно нїчого, опріч орчакового коня. Вітер дув у спину.

Звевацька коні зупинили ся.

— Ну, що там? — сердито запитав Старченко.

Візник мовчки злїз з козел і почав тупцювати навкруги саней, ступаючи на пяти, робив він все більші і більші круги, все далї одходив від саней, нїби танцюючи; нарешті він вернув ся і почав повертати коні праворуч.

— Дорогу загубили, чи що? — спитав Старченко.

— Дарма-а-а...

Ось якісь хутори, в жадній хатї не спітить ся. Знову лїс, поле, знову загубили дорогу, і візник знов злазив з козел і топтував. Трійка поносила по темній алеї, поносила швидко, і запальчастий орчаковий кінь бив у передок саней. Тут дерева шуміли голосно, сумно, і було темно, зоч ув око стрель, начебто летїли у якусь безодню; аж ось звевацька блиснуло в очі яскраве сьвітло відїзда і вікон, залунало привітне, розмотисто гаканя, голоси...

Приїхали.

Поки внизу у сїнях скидали шуба і валюшки, на горі грали на роялї „Un petit verre de Cliquot“, і було чутно, як дїти тупотїли ногами. На прибутих зразу дмухнуло теплом, духом старих, паньских покоїв, до зажди, нїби не була негода на дворі, живеть ся так тепло, чисто, витїдно.

— От і добре, — казав фон-Тауниць, товстун, з надзвичайною товстою шиєю і з бакбардами, стискаючи слїдувателю руку. — От і добре. Прошу покірно, дуже радий з вами познайомитись. Адже-ж ми з вами тропки колеґи. Колись я був товаришем прокурора, але недовго, усього 2 роки. Приїхав сюди хозяйнувати і тут зістарів ся. Старий хрін, коротко кажучи. Прошу покірно — додав він далї, очевидячки стрінуючи свій голос, щоб не казать голосно; він і гостї заходили на верхній поверх. — Жінки в мене не має, померла, а се, рекомендую, мої дочки. І повернувшись він тукнув униз гучним голосом: — Скажіть там Гнату, щоб завтра запрягав на вісьму годину зрана!

Взагалї були його чотири дочки, молоді дївчата, гарненькі, усї в сїрих сукнях і однаково зачесані, і їх кузина з дїтьми, теж молода і гарненька. Старченко, знайомий з усїм, зараз почав прохати заспівати що-небудь, і дві панночки довго упевняли, що вони не вміють сьпівати, і що у них немає нот, далї кузина сїла за рояль, і вони заспівали дріжачими голосами дует з „Пікової дами.“ Знов заграли „Un petit verre de Cliquot“, і дїти заскакали тупаючи у такт ногами. І Старченко сказав. Усї реготали ся.

Потім дїти прощали ся, йдучи спати. Слїдуватель сьміяв ся, танцював кадрилї, лицяв ся, а сам думав, чи не сон се все? Чорна полованна земської хати, купа сїна у кутку, шелест тарганів гідка злиденна обстанова, голоси пяних, вітер, хуртовина, небезпека загубити дорогу і враз єї чудові сьвітлі кімнати, гуки роялу, гарні панночки, кучеряві дїти, веселий щасливий сьміх — такі переміни здавались йому фантастичними; і було дивно, щоб такі переміни можливі були на протязї яких-небудь трох верст, одної години. Скучні думки переходили йому

„Вирок, виданий против харківского ґубернатора кн. Оболеньского. Вже першого дня по обнятю управи ґубернії кн. Оболеньский зачав уживати своєї власти з кривдою працюючого народу, т. є. хлопів і робітників — і в тій цїли, аби сей народ кривдити. Вже яко херсоньский ґубернатор був кн. Оболеньский ворогом населеня і цїлого свого пливу уживав на давлене народу. В часї хлопських розрухів в харківскій ґубернії кн. Оболеньский ужив цїлої своєї власти, маючи при тім необмежену повновласть до дїланя зі страшною кривдою бідних. Найстрашнїйші средства були для него добрі, а не боявся ся ужити против селян таких средств, які можуть бути уживані тілько в дикім краю, де панує деспот.

„Се, що Оболеньский так страшно знущав ся над працюючим народом, самоволя і безправства від першої хвилї єго урядованя, катоване народу властями і поліцийними орґанами, переконали комітет социяльно-революцийної партиї, що сего ворога народу треба конче збути ся. Тяжкі провини князя, і провокацийне відзначене єго за сї кривди народу царом Николою II, накладають на нас обовязок увільненя народу від того ката, а одиноким способом на се є смерть. Виконане сего вироку поручає ся Н. Н. — Боєва орґанїзация социяльно-революцийної партиї. Петербург дня 22. липня (4. серпня) 1902.“

Рух, який в кількох ґуберніях зачав ся між хлопами, мож було успокоїти в лагідний спосіб. Так зробили ґубернатори Чернигівщини і Херсонщини. Оболеньский вислав до неспокійних громад козаків, котрі всїх мешканцїв, винних, чи не винних карали буками. Богато хлопів побито на смерть. Не диво, що наші хлопи хотїли пімстити ся за своїх братів, тож наслїдком такого поступованя козаків був хлопский бунт в цїлій ґубернії. В Водках хлопи спалили доми високих військових достойників і прогнали військо. Тогди прийшло до битви війска з хлопами, узброєними в вила і коли. Козаки так били народ нагайками, що хлопів цїлими фірами відвозили до шпиталїв. Коли в той спосіб здавлено хлопский рух, Оболеньский злопікував ся „аґітаторами“. Розпочали ся масові арештованя учителїв, учительок і всїх тих, що працювали над просьвітою народу. Все але було причиною, що революционери рішили увільнити ґубернію від того ката. Власти поробили дуже широкі зарядженя, аби ударемнити всякий новий атентат. — „Дїло“.

НОВИНКИ.

З краю.

Титул радника шкільного без такси надав цїсар головному учителеви учительского семинаря, повітовому інспекторови Йосифови Воті.

Віче в Путилові ухвалило також подяку пос. Пігулянови за єго знамениту посольску дїяльність, висказуючи єму повне і необмежене довірє, о чім голова віча о. протоєрей Кантемир повідомив телеґрафічно пос. Пігуляка, що на жаль все ще недужий і не міг явити ся на вічу.

Примушені висказы довірія. Деяким людям конче захотїло ся, чи може і дістали таке приноручене, — в то близше не входимо, — висказати тому чоловікови довірє, до якого руске населене по найлїпшій волї не може відносити ся довірочно, після тих досить нам ясних і виразних випадків послїдного часу. Окрім того хотїли ті деякі люди устроїти „шопку“ в некористь нашого посла Василька і перешкодити населеню Вижниці у висказї повного довірія свому послови. Перешкодити сему не удало ся їм цїлковито, а они віднесли лише ганебне фіяско. Перешкодити комусь, висказати довірє до свого посла, се дуже тяжко але сфабрикувати для когось довірє, се дуже легко, думали собі ті деякі люди і одного красного поранку, а було то 25. с.м. прийшло кілька тисяч, нї кілька сот, ни при тім не були і не можемо сказати, але B. Rundschau доносить, що одна сотка, а B. Journal, що поверх тисячу осіб до Вижницкого старостства і висказали там своє цїлковите довірє краєвому президентови. Сею дицутацию проводили начальник громади Гірш, начальник жидівского кагалу Давбер і обшарник Хмолевский. Чи таким довірієм буде хто ситий і чи такі акциї причинять ся до спокою межи населенєм, се не належать нитання.

Підчас катастрофи желїзничої під Черенківцями зістало ушкоджених між иньними також богато селян, що їхали тим потягом з відпусту Они однак по катастрофі поутїкали, бо боялися (!) вітачальности, хоч не они, але желїзниця їм має відповідати если вже не за тїлесне ушкодженє, то вже навіть за сам перестрах. Було би одже пожаданим, щоби наша інтелїґенция поучувала дотичних селян, щоби справи не засипляли але безпроволочно удали ся до наших адвокатів як др. Дутчак, др. Гординьский в Черновцях, або др. Трильовский в Коломиї в цїли виточеня процесів скарбови желїзничому. Відшкодованя такі суть звичайно дуже значні. Шкода знову дарувати се, що ся правно належить.

З усїх сторін.

Результати стрейків. „Дїло“ пише, які безпосередні здобутки осягнуло наше селяньство стрейками, се можна буде цїлком наєвно сказати аж тогди, коли буде оброблений увесь материял, котрий містить часописи і котрий збере ся на основі розісланих квестіонарів. Вже однак тепер можна приняти загально, що мінімально в 75% випадків стрейки покінчили ся побідою селян. Около 20% єсть таких громад де до угоди між дворем а стрейкарами не прийшло і мовчазний стрейк треває дальше, а що найбільше 5% громад стрейки програло, значить вернуло до роботи на давних условинах. Крім того дуже богато громад (найменьше з дві три сотки), чи то в тих повітах, де ґрасував стрейк чи в суміжних, висказало лїпші условини працї (підвисшене робочої платн і т. д.) без жадного стрейку, а тілько через сам страх обшарників перед можливостию стрейку. Тим способом загальний білянс безпосередних здобутків стрейку для селяньства мусимо назвати дуже корисним. Побіда стрейкарів на цїлій лїнії єсть тим сьвітлїйша, що здобуті стрейками условини працї часто є в двоє або й ще більше так корисні, як перед стрейками. Робоча плата підскочила по правилу о 50—100%, а в виїмкових випадках навіть о 120%! Попри те здобули стрейкарі в переважній части ще й инші полекші, як зниженє цїни оналу, право пасти худобу по лїсах і стернях і т. п. Хвилеві втрати стрейкарів в зарібку перед угодою, через машинову роботу на ланах або через спроваджене чужого робітника були загалом так зникаючі, що цїлковито вирівнали їх по заключеню угоди хоч коротші та за се два рази більші зарібки. А навіть до виїмково, сї хвилеві втрати були так великі, що перевисшили навіть значно кориснїйші инші зарібки по угоді, то й там остаточний білянс стрейку є тілько корисним для селяньства і вже в першім році відібє собі селянин з надвишкою все, що стратив хвилево в часї стрейку.

Всячина.

Кольпортаж і трафіканти. Трафіканти, котрі чують ся покривдженими проєктованим знесенєм заборони кольпортажи, бо через те мали величезну конкуренцию в продажи ґазет намірають скликати загальне віче трафікантів до Відня, в цїли предложеня правительству і радї державній відповідних петиций.

Славяньскі слова в німецкій мові. Покійний славіст, Мікльошич, зібрав свого часу в одній студиї славяньскі слова, які добули собі право горожаньства в иньших мовах. В румуньскій мові має їх бути 1083, в угорскій 956, в новогрецкій 317, в циганьскій 649. Ту студию доповнює славяньский учений, Іван Кошталь, в недавно що виданій розвідцї п. з. „Славяньскі елементи в німецкій мові“, в якій подає спис і виклад 88 славяньских слів, що їх приняли Німцї. З єго виводів виходить, що Німцї учили ся від Славян гірництва, добуваня соли, будівництва та рільництва.

Число католиків на земскій кули. Після найновійших обчислень, живе на цїлій земскій кули 270 міліонів католиків, 151.510 католицких сьвященників, 199.049 монахів і 457.990 монахинь.

Дорогоцїнний коронний камінь украдено в Штокгольмі з королївского скарбу. Був то рубін, ваги 225 каратів, який від 1678. р. находив ся поміж дорогоцїнностями шведского пануючого дому. Єго вартість подають на пів міліона шведских корон. Семїлої крадежи допустив ся імовірно якийсь міжнародний злодій, бо Швеция є краєм, де чужа власність, а передовсїм публична, є в великім пошанівку.

Де дїває ся золото? Один американьский учений (?) занимає ся уже від давна питанєм: що дїє ся з золотом, яке видобувають із лона землї? Отже по довгих а сумлїнних розслїдах прийшов він до переконаня, що американьскі дентисти з'уживають на пльомбованя зубів своїх снїгорожан не менше як 800 кільоґрамів золота річно. Та вага, представляє вартість $2^1/_2$ міліона франків, які по смерти тих горожан закопують ся по цмитарах. Коли так піде дальше, то за 300 лїт буде — після обчислення згаданого висше глубоко ученого мужа — погребана на американьских цмитарях пльомбальна сума 750 міліонів франків в золотї. Тілько тоє потїшає єго еще, що через тих 300 лїт видобудуть троха того золота із землї.

Надіслане.

В користь товариства „Шкільна Поміч“, котре собі поклало за задачу опікувати ся молодїжею гр. кат. віроісповіданя чернівецких шкіл середних пожертвували від марта до серпня с. р. слїдуючі Добродії:

Нотар Н. рвц. Дрогомірецкий, проф. унів. др. Ст. Смаль-Стоцкий, радник двору др Е. рвц. Зубрицкий, просуратор скарбу, нотар А. Совенницкий, віцепрезидент краєвого суду А. Артимович, Н. Н., Софія Залозецка, вдова по радникови санїтарнім з Чернівців, сов. Т. Шухевич парох з Молодятина по 50 к., надрадник судовий В. Ясеницкий з Чернівців 30 к., о. прал. К. Костецкий, совєтар судовий Мих. Коралевич, посол. Єротей Пігуляк, др. Конст. Клим, дентист з Чернівців, др. Домбіцкий, адвокат з Коломиї по 20 к., прокуратор державний Вол. Михальский з Чернівців 15 к.; дир. Соф. Недїльский складу учителїв ґімназ. в Коломиї 10 к. 80 с., др. Лев Воєвідка, лїкар в Кіцмани, др. Вас. Дутчак, адвокат, Вол. Могильницкий, касиєр „Руської каси“, проф. ґімн. Іван Тірон, Ром. Алексевич з Угнова, о. катех. Левіньский з Чернівців по 10 к., старший комісар дир. скарбу Ід. Ґулка з Чернівців 6 к.; др. Стефан рвц. Гординьский, адвокат, аптикар Ант. Пашн, проф. ґімн. Ів. Скобельский, комісар дир. скарб. др. Яр. Водяньский, аптикар Ів. Павловский, касиєр почт. Касіян Совенницкий з Чернівців по 5 к.; аптикар Ів. Ступницкий, др. Євг. Кобриньский, асистент санїтарн., Марія Прайсоєр, надконтр. почт. в пенсиї Ем. Варницкий з Чернівців, о. Як. Сербиньский парох в Кричу, о. Ник. Сваричевский парох в Залїсю по 4 к.; дир. маґ. тютюн. А. Захарасевич в Чернівцях 3 к. 50 с.; др. Теод. Галїп, концеп. прок. скарбу, учителька Олена Гавиьска, А. Гавиьска, вдова по надконтр. почт. з Чернівців по 3 к.; дир. ґімн. Корн. Козак, інспектор кр. О. Попович з Чернівців, о. І. Лукашевич парох з Своморох к. Бучача, проф. ґімн. Вол. Маслак з Коломиї, др. В. Шаранович з Львова, о. сов. Зах. Підлипецкий, парох з Монастириск, о. І. Палїй парох з Перевозця, проф. політех. Юл. Недавецкий зі Львова, о. Ал. Капустиньский парох з Горошови, учитель Євг. Недїльский, Каролина Недїльска жена учителя з Репужинець по 2 к. 40 с.; концепист правит. др. Лев Сх, офіцвал маґист. Ів. Харжевский, В. Окуневский, Николая Костецка, Піна Варвіцка, проф. учит. сем. Вас. Іванов з Чернівців, учителька Кат. Чертенкова з Раранча, радник судовий Лев Шехович з Перемишля, Г. Качмаровский з Яблоницї по 2 к.; Ольга Шпойнаровска, жена проф. ґімн. в Чернівцях 1 к. 20 с.; о Сімович сотрудник, о. Дим. Добротвор сотрудник, концепист дир. скарбу Ів. Костецкий, учитель Корн. Данилюк, учит. Ат. Руснак, учит. ґімн. І. Радомский, Ольга Сімович, жена сьвященика в Чернівцях, о. Іос. Смеречиньский, парох в Воскресенцях, др. Іос. Мільницкий, віцеректор сем. дух. у Львові по 1 к. Разом **742 к. 90 с.**

Всїм тим добродіям висказує видїла Черновецкої Шкільної Помочи сердечну подяку.

Куплю добру реальність
на Буковинї під лїсом, при гостинцї і близько желїзницї.
Зголошеня під **М. К.** Львів poste-restante.

веселити ся, і він все думав про то, що наверуги не життя, а клаптики життя, уривки, що усе тут випадково, і нїяких висновків зробити не можно; йому навіть було шкода сих панночок, що живуть і скінчать своє життя тут в глуші, в провинциї, далеко від культурного суспільства, де нїчого нема випадкового, все розумно, справедливо, і, на приклад кожено самовбійство зрозуміле, і можно пояснити, від чого воно, і що воно має значиння в загальнім коловороті життя. Йому здавало ся, що коли життя в глуші йому незрозуміле, і коли він не бачить його, то се значить, що його й не має тут зовсїм.

За вечерею балакали про Лїсницького.

— Він лишив жінку і дитину, казав Старченко. — Неврастеникам і взагалї людям, що у їх нерви хорі, я заборонив би брати ся; я відняв-би від них право і можливість розплоджувати подібних до себе. Пускати на сьвіт нервово-недужих дїтий — се злочинство.

— Нещасна людина, казав Фон-Таунець, тихо зітхаючи і похитуючи головою. — Свідьки треба було передумати, пострадати, щоб нарешті наважитись піднити у себе життя... молоде життя. В кожній родинї може трапитись таке нещастя, і се щось страшне... Важко сього дізнавати, постерпно...

І всї панночки слухали мовчки, з замисленими обличчами, дивлячись на батька. Лижін почував, що йому теж з свого боку треба щось сказати, але він нїчого не міг придумати і сказав тілько:

— Так, самовбійство живище небажане.

Він спав в теплій хатї, на мягкій постелї, укритий пуховою, що під нею була тонка, біла простина, але через щось не почував вигоди, може через те, що в сусїдній хатї довго балакали дїкар і Фон-Таунець, а у горі під столею і в грубі хуртовина гула так само, як і в земській хатї і якраз так жалїбно виводила:

— Гу-гу-гу-гу!

У Таунця років за два вмерла жінка, і він досї не міг погодитись з сим, і про що-б не говорив, щоразу згадував про жінку, і в него кже не застало ся нїчого прокурорського.

— Не вже і я колись можу дійти до такого стану? думав Лижін, засипаючи і слухаючи крізь стїну його стриманий, немов сирітський голос.

Слїдователь спав неспокійно. Було душно, незручно, і йому здавало ся у сні, що він не у Таунця, і не на мягкій чистій постелї, а все ще в земській хатї на сїнї і чує як з тиха гомонять попиті; йому здавало ся, що Лїсницький близько за пятнадцять ступнів. Йому знов пригадало ся у сні, як земський аґент, чорновусий, блїдий, в довгих закурених чоботах підходив до контори бухгалтера. — „Се наш земський аґент“... Потім того йому привиділось, ніби-то Лїсницький і сотський Лошадін йшли по полю, по снїгу, поруч відпираючи один одного; хуртовина крутила ся над ними, вітер дув в спину, а вони йшли і присьпівували:

— Ми йдемо, ми йдемо, ми йдемо...

Далї буде.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**,
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Відсутнє число

Ч. 99. Чернівцї, середа дня 21. серпня (3. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Рускій громадї під розвагу.

В полїтичнім житю наступив каникулярний час. Сильні сего міра перестали трівожити в напруженю спокійних горожан, котрі з нетерплячкою очікували наслїду довгих-предовгих нарад, переправ, конференций, чи не „капне“ для них, а радше сказати-б для громади, до котрої належать, щось з того богато заложеного стола. Деяким і капнуло аж перелило ся і они радісно затирають руки, а котрим капнуло лише „на один зуб“, ті з невдоволеною, кислою міною сидять тихо і чекають, коли знову їх посли вийдуть на арену до борби з нерішним ворогом. Тимчасом посли, уживають вповнї заслуженого спокою. Звичайно иньші народи реасумують по окінченю якоїсь полїтичної борби свої всї вдачі або не вдачі, висказують своїм заступникам вдоволенє або невдоволенє. І наша громада мала нагоду висказати свою гадку своїм послам иже підчас полїтичних акций, а відтак по части і по окінченю їх. Вискав цїлої рускої громади для своїх заступників був одноголосний і дає звести ся на два вирази: згоди з їх поступованєм і подяки. Отже рахунки з нашими заступниками покінчені і ми не маємо і не сьміємо мати на часї з ними нїчо до залагодженя. Можемо лише пожелати, щоби теперішний спокій як найкрасше подїлав на їх здоровлє і вернув їх нам здорових і кріпких до нової працї.

Але передивляючи наші приходи і страти бачимо, що наші рахунки з нашою буковиньскою рускою громадою зовсїм не поладнані. Ми бачимо — і нехай громада не гнїває ся за правду — що она нам богато а богато винна. Сказавши винна нам, хотїли ми тим сказати, що она і собі винна. І ми звертаємо ся тепер до неї з зазивом, щоби она добре розглянула свою дїяльність і де бачить, що она де щось винна собі, рускій громадї, де бачить, що не сповнила сьвятий обовязок громадяньского спожитя, патріотизму, щоби она се поправила новою інтензивнїйшою працею. Хотївши собі гірку правду сказати в очи, мусимо признати, що наша інтелїґенция в провінциї не займає в нашій тяжкій національній борбі таке становище, як інтелїґенция иньших народностий, як тим більше вимагає незавидне положенє нашого народу, що мусить здобувати крок за кроком те, що їм правно належить ся.

Правда, она виповняє старанно зазиви, які виходять з осередка нашого громадского житя, які ставлять до неї єї заступники. Але сим ще інтелїґенция, котра має вести перед в народній борбі, не сповнила ще свого цїлого обовязку. Те, що має єї дати імя дїяльної інтелїґенциї, те є рух межи нею самою, рух в округах, котрі она замешкує. З сего місця тілько писало ся на сю тему, тілько зазивало ся, загрівало ся до руху, до тїснїйших повітових орґанїзаций, що сумнїваємо ся, чи нові такі зазиви будуть мати красші скутки, як ті до тепер. Ми лише на одно вкажемо. Наш нарід находить ся в тяжких обставинах так на полїтичнім, як на церковнім, як і на загально культурнім поли. Всюди а всюди треба найдїяльнїйших рук, щоби двигало сей народний колос вперед до побіди у всесьвітній борбі о чільне становиско в культурнім житю. Ся борба тяжка і кождий нарід збирає всї свої сили, щоби фалянґою боронити ся від затїй иньших сильнїйших народів і поступати все наперед. Тим більше вимагає завзятих борців наш нарід, котрого обсїли тілько иньших сильнїйших, котрий чує ся покривджений на кождім поли, а котрий не сьміє просити милостинї але опираючи ся на своїх силах мусить в борбі видерти своє чужими загарбане добро. Коли не має тілько сил, то після природних правил мусить гинути, щезати, як богато а богато иньших народностий, що були могутнїйшими, котрі мусїли зникати, коли їм забракло лише житевої енерґії.

Логічно після сих виводів приходимо до такого висновку: коли я Русином, то мушу невтомимо працювати, щоби піднести під кождим взглядом ту громаду, до котрої признаю ся, а тим самим себе, а коли відтягаю ся від тої працї, тодї сам помагаю підупадати своїй громадї і тодї підупадаю і сам разом з нею, а до відпавших, думаємо, нїхто не схоче належати, тодї остає ся лише одно — стати ренеґатом. А де ходить о честну невтомиму працю а о крок хитрого характеру, бо tertium non datur, чоловік сильного, чистого, честного характеру, хопить ся лише того першого.

Тож до працї, до невтомимої працї кождий в своїм окрузї, в своїм тїснїйшім кружку. Сильна орґанїзация повинна нас вязати і повинна обняти сїтею цїлий наш край. Осьвідомленє свого „меньшого“ брата, заохочуванє наших селян до посиланя своїх дїтий до ріжних шкіл поучати на кождім кроцї невіжих, отсе повинно бути програмою нашої інтелїґенциї, а тодї напевно усьміхне ся нам красша доля.

Про народне шкільництво в Буковинї.

(Промова пос. д-ра Стоцкого в бук. соймі дня 23. липня с. р.)

Далї.

Із наведених фактів бачилисьте, мої панове, що ми Русини в сїм взглядї найбільше упослїджені супротив иньших націй. Ми стоїмо тут на послїднім місце, потім приходять Волохи, найлїпше мають в сїм краю Нїмцї. Они мають свої школи, в котрих учать лише по нїмецки, але Русини і Волохи мусять окрім своїх мов іще і по нїмецки учити ся. Русини учать ся сим і там по волоски, але Нїмцї занимають цїлком иньшове становиско, они не потребують иньшої мови окрім своєї. (Голоси: Се не правда!) Хочите може імена? Прошу: Молодія, Дерезуй, нїмецка Арбора, Борі, Іліщенцї перший шкільний округ, Лїхтенберґ, Поина-Міхулї, Айзенав, Фрайденталь, Шварцтал, Якобени, дївоча і хлопяча школа Луїзенталь, Фірштенталь, Нїмецке Сатулмаре, Нїмецке Тереблече, Августендорф, Алт-Гіте, Най-Гіте, Ніколедорф і т. д.

Думаю, що досить навів, щоби довести, що тут в краю мають Нїмцї найлїпше становиско, що они мають такі школи, які потребують. Нїмецкі школи є в педаґоґічнім взглядї найлїпші, але задля того мусять терпіти иньші, бо Волохи, Русини мусять учити ся також нїмецкої мови.

Правда, що Нїмцї скажуть: Нїмецка мова занимає виняткове становиско яко

Музеум забитків старовини.

(З анґлїйського — В. Д.)

Я служив на механїчнім заводї тут, в Сполучених Державах. Одного неприємного дня я — Дан-Лежебоко — одержав 10 долярів і пропозицию шукати собі де иньшого місця. Я не сьмів глянути на власну свою тїнь того нещасного ранку, коли до мене підступив Мік Магаферті з спочуваючим виглядом теж цїлком незалежної особи.

— Джонсон! що ви тут робите?

— Я не Джонсон, — одповідаю.

— А, то ви Тім О'Коннор. Я маю ослячу память на імена, за те лиця я чудово памятаю.

— Я і не О'Коннор; моє імя Даніель Лежебоко і, правду мовивши, ваш лиця менї незнакомий.

— От! і завжди я оттак помиляюсь. О жизнь, жизнь, нїкого в тебі розчаровань! — Зітхав Мік Жак, що одним його подувом можна було-б надуть опуку, — я міг би тодї прекрасно позичити у вас долара.

— Ви, видно, не з тих, що гинуть від браку вигадливости!

— Отсе то правда: нїколи! се єдиний Богом даний менї талан. Впрочім, не, — я умію ще й випить... коли се нам не завадить-ме.

— З охотою, а тим пошукаємо Джонсона, може він обом нам здасть ся.

— Коли нам дали вісти, Мік познакомив мене з собою. Мене з малечку — оповідав він — готовили в науку: я повинен був зробитись знаменитостю по жіночим хоробам, но мої дїтячі очи і безусе лице нїколи не підходили до ученого степіня; я нарештї, залишив науку і заняв ся сценою. Но не на довго. Кідд, директор нашої трупи (проклятя Кромвели на його!) втїк з примадонною і з нашими грішми. Покинута трупа нашла ся на роботу збирати жнива у одного фармера, но менї, після ролї Отелля, не личило наймати ся до якогось хлїбороба. Я відійшов з кількома долярами, а тепер і вісті і пувер *), і моя довірчивість до людий посадили мене на бобі.

Я йому теж розповів своє лихо і ми стушились.

— А треба прецїнь гроший добувати, — нагло сказав Мік: — в мене вже й плян був в голові.

— Який?

— Слухай. Є дві чутливі струни в души людській: милосердіє і цїкавість. Милосердіє ми лишимо при боцї.

— Лишимо при боцї.

— Мій плян заснований на пустій цїкавости двоногих тварин. Згадай великого Барнума. Чи читав ти коли-небудь його автобіоґрафію? Се-ж божественний приклад для таких, як ми з тобою; ну, скажи, хиба ми не мусимо після сього заснувати з тобою музеум?!

— Якже ти заснуєш музеум, коли в тебе нема мідного шага, щоб купить сїрени або двоголового теляти?

— Про се не турбуй ся. Міку Магаферті потрібен тілько видний помічник з такими баснями, як у тебе, щоб зустрічати публику коло дверий і забирати гроші. Ти чув коли-небудь про релїквариум?

— О... се-ж що за штука?

— Музеум старовини, с. е. власне кажучи, колекция найвизначнїйших річей, що колись то належали великим людям. Я вже дещо й маю; От наприклад підкова: (я її десь підняв, — підкова, кажуть, дає щастя); про мене, вона могла-б належати коневи Велїнґтона в битві під Ватерлоо.

— Та-ж ти її знайшов в Америцї!

— Дурниця! А от сей старший зіржавілий цьвях... Була колись женщина, на імя Гебора, — почав він складати історию цьвяха. — Нї, не годить ся, цьвях для сього дуже короткий. Сказать хиба, що се цьвях з Голготи; по вони скрізь єсть. Менї казали, — їх виробляють в специяльній фабрицї. Нехай се буде той цьвях, на якому повісив ся Пілат, бродяга клятий! А от до речі і мотузка, — він витягнув з кишенї мотузок, трохи меньш як фут завдовшки, — шкода, що він не досить довгий; на се може бути тілько шмат мотузка, неправда? А впрочім він і тепер може прийтись на шию женщини.

— На твою шию може він прийтись, коли будеш так мерочить людей.

— Ну, готово! На сїм мотузку висїла п. Маннінґ, женщина-убивець, та сама, що ввела в моди ношення чорного оксамиту.

— Зубочистка! — раптом скрикнув він, витягаючи зубочистку з своїх зубів. — Вона має вигляд, нїби належить тобі, або менї, розуміє ся, такі зубочистки роблять тепер, но коли зауважити, що її знайдено в бічній кишенї в сурдутї президента Аврама Лїнкольна тої ночи, коли його так жорстоко вбито, хиба не захоче багато американьских горожан дать десять центів, щоб тілько побачити дорогоцїнну релїквию! І не кажи менї! А пера? Сиснебі гусям, їх легко находить. Одним була підписана декларация незалежности, друге належало Едґару По в ті часи, коли він писав свого „Ворона“. Потім був ще-ж Вашинґтон, був Наполеон. Далї... зажди, он бутига, — він одкинув ногою невеличкого каміня, — з Палестини; я не буду твердити, що се той самий камінь, яким Давид убив Ґоліата, но він з тих самих місцевостий. Він дає можливість уявити собі камінцї, властиві Палестинї, а також побожним людям — уявити дїйсну картину тої сторони.

Мої десять долярів були нашим основним і оборотним капиталом. Ми найняли порожній сарай, позичили кілька полиць, долїв та дві старих занавіси, і Мік почав відшукувати дивні раритети з талим запалом, що я ледве встигав записувать за ним на картках їх опис. Усього назбиралось до двох сот старинних річей, починаючи од ослячих щелепів, — оружия Самсона, і кінчаючи шпилькою королевої Вікторії.

Я почував себе чимало гордим, коли все було готове і Мік звернув ся до мене з такою мовою:

*) Любима гра у карти в Америцї.

державна мова. Але ми по перше не хочемо сего узнавати, по друге ми не є против науки в німецкій мові, але з другої сторони думаємо, що для Німців було би також пожадане присвоїти собі троха мови околичности, мови населеня, що замешкує сей руско-волоский край. (Так є!)

Отже з доказав, що ми найперше в сїм згляді терпимо. Придивім ся тепер чомусь иньшому, числам шкіл з відтак каже, так і тут знайдете те саме потверджене.

В кіцманецкім повітї є 53 шкіл з 122 класами, радовецкий повіт стоїть зараз за тим з 33 школами, але з 119 класами. Також зі взгляду на класи дотовані наші школи дуже лихо. В сучавскім повітї є 26 шкіл з 72 класами, у вижницкім повітї є 37 шкіл, але мають також 72 клас. Так старають ся для наших дїтий! Читаймо в річнім звітї далї! В сїм роцї отворено 41 волоских, 28 руских і 12 німецких клас, хотяй Русини посїдають найбільше число шкіл. Так бачите, мої панове, що ми зі взгляду на отворене нових клас не поступаємо в такій мірі, в якій ми повинні. Також зі взгляду на отворене нових шкіл стоїмо ми позаду. Зрозуміла річ, що після сего панте анальфабетизм. В містї Чернівцях учащають до школи 95%, відтак слїдують иньші повіти з 86—85 проц., але у вижницкім повітї учащає лише 70 проц. до школи, а в такім самім гірскім повітї Кімполюнгу 87 проц.; цїлком природно там все пристарано — і се цїлком в порядку — що майже кождий дім має свою школу.

У вижницкім повітї не роблять сего. Мусимо справдї дивувати ся, як можуть бути під такими лихими відносинами і при великім переобтяженю поодиноких шкіл успіхи такі добрі, як тут виказано. Я вірю сим виказам і мушу піднести, як тут стоїть, що після інспекцийних звітів успіх в 28·2 проц. всїх шкіл був дуже задоволяючий, в 52·1 всїх клас задоволяючий, в 15·4 проц. достаточний а лише в 31 класах, т. з. 3 проц. меньше достаточний, взглядно в 13 класах, т. з. 1·3 проц. недостаточний.

Хотяй поверх 18 проц. учителїв не мають кваліфікацийного учительского іспиту, успіх в наших школах в послїдних часах справдї цїлком добрий. Се лише завдячити нашим учителям і тому, мої панове, тїшить мене дуже, що сегодня рано ухвалили в сїй високій палатї два законні проекти, що дотикають учителїв, і що тепер підчас добат тілько теплих слів знайшли бесїдники для учителїв так що менї, що стою завсїгди в сїй справі на першім плянї, нїчо иньшого не лишає ся, як лише згодити ся на виводи п. д-ра Штравхера, як і иньших панів.

Тепер мушу звернути ся дальше троха до учительского семинара.

Тут вже се напитнували, що резолюциї, які високий сойм ухвалив в минувшім роцї і перед тамтого року, не переведено в дїло, взглядно бажаня, які зістали висказані в сих резолюциях, не сповнили ся. Звіт адміністрацийної комісиї вдоволив ся лише тим, що се сконстатував. Адміністрацийна комісия не відважила ся на кріпке слово в сїм згляді.

Знаю, що краєва шкільна рада занимала ся тим питанем основно і може зробить ся якийсь лад в справі семинара учителїв; але семинар учительок! Він заслужив, щоби заняла ся ним адміністрацийна комісия, він на се заслугує, щоби і сойм вглянув в его справу.

Скаржемо ся на недостачу учителїв; но, се справдї все ся так. 18 проц. всїх учительских сил не іспитованих і не можуть виказати ся з жадними сьвідоцтвами. Семинар учительок, що є фаховою школою лише на сю цїль, щоби образувати учительські сили, має лише 2 роки. (Так є!) Окрім сего треба тут зазначити, що для приймленя до семинара учительок рішає вступний іспит. Вступний іспит перепроваджує ся лише в німецкій мові; отже цїлком зрозуміло, що рускі і волоскі убігательки мусять уступати і лишати ся на посїднім плянї. З 150 або 160, що рік річно ставляють ся до сего вступного іспиту, є в кождім разї Русинки або Волошки, котрих найменьше приймають.

Я не мав би нїчо против того, коли би сї Німцї посьвятили ся учительскому станови. Бо сей заклад є перед усїм фаховою школою. Але богато з них учащають до семинариї учительок, щоби лише осягнути висшу осьвіту і заслоняють через те иньшим вступ, котрі мають перед очима учительский стан. Отже дуже потрібне є, щоби, коли і не поставить ся задля сего якийсь внесок, прийшло се під дискусию, щоби перше розширити ся семинар учительок на 4 роки і щоби при вступних іспитах узглядити ся потребу учителських сил для краю, бо панове переконали ся, що в сїм згляді найгірше стоять іменно Русини. Ще богато клас в краю не зістали отворені а се-ж важна справа краю, як і народного шкільництва. Я дуже жалую, що адміністрацийна комісия зовсїм промовчує се в своїм звітї. *(Далї буде.)*

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Окнд внутрішної австрийскої полїтики зачинає затемнювати ся. Зі сторони Чехів грозить не на жарти обструкция. Видко з рішучого листу голови ческого клюбу д-ра Пацака, висланого до Slavische Correspondenz з Міадрой, де тепер др. Пацак перебуває. В тім листї висказує др Пацак здивованє, що в Прасї може істнувати ріжниця поглядів на становище, яке займуть чеські посли в парляментї. Се становище ясно означує ухвала молодоческого клюбу, що запала при кінци послїдної парляментарної сесиї. Ухвала та виясняє все. Сказано тамки виразно, що, коли приверне ся ческу мову у внутрішнім урядованю — кажу з натиском — „приверне ся“, бо самим голословним приреченем ми не вдоволимо ся, тодї приступимо до річевого розглянення економічних предложень. Колиж се не стане ся, то витягнемо всї консеквенциї з нашої ухвали. Як се учинимо і яким способом се переведемо, про се говорити не можу, бо се вже належить до повного клюбу. Можу однак сказати тілько се, що ужиємо способів, котрі нашим противникам принесуть як найбільші користи. Дехто має надїю, що чеські посли не схотять лїзти против інтересів держави, і під тим інтересом розуміють угоду. Але ми маємо тутки добрі приміри! Німецкі посли через три цїлі роки не журили ся цїлком о інтереси держави і своєю обструкциєю не тілько що не допустили до парляментарного трактованя австро-угорскої угоди, але навіть приневолили правительство до сего, що нарушило забезпечену конституцию рівноправність всїх народів і подоптало наші права. Чому-ж би отже ми мали бути огляднїйші при віндикациї наших прав? Нї! такі мотиви могли бути на місци перед трема роками, але не тепер і не зглядом нас! Але й ще про одно не треба забувати. Нинїки не йде нам тілько о урядову ческу мову в внутрішній службі. Тепер іде о розвязку питаня: чи Австрия має бути німецкою, — чи мають зистати в нїй повну рівноправність всї народи. Ми ще перед дискусиєю над буджетом на 1902 рік поставили два жаданя: ческа урядова мова у внутрішній службі і ческий унїверситет на Моравї. Від тих жадань під жадним услівєм не відступимо. — Отже як бачимо — Молодочехи грозять на добре. При тім підносить др. Пацак клич „рівноправности“ всїх народів в Австриї. Панове Молодочехи показали вже однак, — піддержуючи з посьвяченєм гідним лїпшої справи панованє польско-шляхотскої мафії над Русинами з навіть боронячи галицких виборчих розбоїв і ошуканьств — як вони розуміють сю „рівноправність“ усїх народів. Коли вона має бути такою, як у практицї розуміють єї панове Молодочехи, то Русини певне не зловать ся на сю полову.

Австрийскі справи.

Парляментам австрийскому і угорскому, зараз по їх скликаню, буде предложений правительственний проєкт о дозвіл утвореня з Ersatz-Reserw-и нових військових віддїлів і доповненя ними істнуючих тепер віддїлів війска. То помножене теперішних віддїлів викликало головно утворенє девяти нових дивізийних батерий гаубиць (Haubitzen-Batterie-Divisionen) і нова орґанїзация гірскої артилериї. Все те ухвалено в сегорічній сесиї делеґаций. Реґіза військового закона (Wehrgesetz) має наступити доперва пізнїйше. Оба правительства зажадають опісля помноженя контингенту рекрутів. Тепер коло 40 тисячів рекрутів іде до Ersatz-резерви, а 103.000 людий відбуває трилїтну військову службу. В новім військовім законї буде жаданє збільшеня контингенту рекрута о 40.000 людий, котрі будуть асентеровані до Ersatz-резерви.

Незгода серед країньских клерикалів.

Серед словіньских клерикалів в Країнї наступила сцисия в справі, чи вести дальше обструкцию в соймі чи нї. Умірковнїйші клерикали під проводом послів Детелїного і Прешого відлучили ся від партиї

— Памятай, мій милий, що ти професор Лежебока з бостоньского унїверситету в Масачузетсї, а я найнятий тобою для догляду за публикою, щоб вона не ростягла дорогоцїнних річей. Назва музеума — „Королевський музеум старовини“. Вступ 10 центів.

Ми купили пять аршинів коленкору, здоровенними лїтерами намалювали назву музеума і повісили її на двох слупах над входом. Нарештї ми з Міком розмістились на дверях і почали скликати публику:

— Сюди заходьте, панї і панове! Дивний королївский музеум! Вступ — дурно, входьте дурно! Десять центів тільки за оглядини! Вступ безплатний! Нїколи ще не було такого музеума і нїколи такого не буде! Єдині справжні, з порукою, дїйсні речі, що належали знаменитим усїх часї мущинам і женщинам усїх країв і народів. Сеть шматок китового вуса того кита, що ковтнув Йону. Сеть панчохи Юлія Цезаря, що були на нїм в той день, коли він вперше ступив на анґлїйский ґрунт. Сеть локон королеви Єлисавети, — яка ніжність! Поріпнайте, він точка в точку такого кольору, як мої волосся. А благословенна зубочистка Аврама Лінкольна, на якій лишились слїди його зубів. Та хиба се вже все?! Заходїте, заходїте, зробіть честь!

Поки мій Мік так розпинав ся, зібралась купа цїкавих, почала добувать з кишенї гроші, підходили иньші і скоро; в нашому сараї загуло, як в божничому вулїї.

Міка обступили юрба і я тілько диком дивував ся, до у нього береть ся відповіди на усї запитання. Над його острими словами публика реготала, як над клоном в цирку. Коли він нарештї випроваджав, їх реґіт все ще чутно було на улицї. На прощання Мік сказав їм:

— Посилайте сюди ваших приятелїв, чейже і я зберу копійчину, бо од мого професора не дуже розживлюсь.

Наші посїтителї і самі присилали до нас своїх знакомих — „нехай-но і їх обдерутъ, щоб не було кому глузувати над нами“.

Були й такі, що брали теревенї Міка на правду: вони серйозно запевняли, що музеум навіть кращий, нїж вони й гадали; но більшість розуміла нашу виставу зовсїм інакше: вони теж казали, що нїколи й не думали про щось подібне, і ті, і иньші були задоволені, а ми з Міком й тим більш: я тілько лїчив доляри в касї. Я гадаю, що ми могли-б відтягти нашу виставу, з деякою зміною релїґий, ще на цїлий день, як би не коваль, цїлком не придатний до юмору.

Сей коваль прийшов до нас десь коло шестої, як раз в той момент, коли Мік розповідав про підкову. — От ся підкова, — вигукував він, — належала знаменитому верховому коневи Велїнґтона, Копенгаґенови, що носив його в битві під Ватерлоо в той день, коли була рішена судьба Европи. Уявіть собі, що було-б тепер, як би Копенгаґен загубив сю підкову і окрився. Европа й досї може-б стогнала, може бути, під ярмом корсиканського самозванця. Уявіть собі тілько скажений лет сеї історичної релїквиї по полю, засїяному тїлами убитих.

Коваль узяв підкову і почав уважно розглядати її.

— Ви кажете, що ся підкова була в битві під Ватерлоо, — запитав він Міка.

— Так, мій друже, на лївій задній нозї коня Велїнґтона, Копенгаґена.

— Се неправда! — буркнув нагло коваль.

— Я, може бути, помиляюсь: вона могла бути й на переднїй нозї знаменитого коня, — викручував ся Мік.

— Цить! — крикнув коваль і обернув ся до публики: — Гей, ви! дивіть ся, сю підкову зробив я.

— То не може бути! — попробував Мік ухопитись за його слова, — ви самі зробили? Слава! Слава! Ви чули, панове, чудове сьвідчення. І надумаєш тілько, що ви живі були весь сей час і тепер прийшли сюди ствердити мої слова! Клянусь честию, на ввесь музеум немає речи більш дивної, як ви самі. Заждїть, я вам дам зараз долар, а ви станьте на стільцї, щоб вас усї бачили, вас — коваля, що підкував знаменитого коня перед битвою під Ватерлоо.

По сих словах публика несамовито зареготала, і я вже гадав, що все піде на шуткування. Но коваль не мав охоти шуткувати, — він розкричав ся, назвав виставу мошеньством і требував гроші назад.

— Мошеньство? — спалахнув Мік в благороднім обуренню, — ви ображаєте честних людей!

— Назад менї гроші! — гримів коваль.

— Шановний добродїю, я жадаю од вас вибаченя, — сказав Мік з великим достоїньством.

— Цить, кулик болотяний? Вернеш ти менї мої гроші, чи я маю тобі розвести вашу халупу.

— Тобі нещасному мене так прозивати, — дуже стримано одповідав Мік... А я тобі ще хотїв дати долар за твою брехню!

— Мою брехню! Так ось тобі! — заревів коваль, шпаргонувши підковою в Міка і посилаючи у слїд за нею безсмертний каламарь Шекспіра; спицю від колеса Фараонової колесницї.

— Не сьмій, клятий вандал! Ти нищиш безцїнні сокровища! — не своїм голосом кричав Мік. — Професоре, пане професоре, ратуйте музеум!

Я кинув ся до Міка, но опізнив ся, в той момент, коли я одчинив двері, об живіт бідного Міка вдарилась щітка Христофора Колумба, наведена рукою „клятого вандала“; слїдом за тим вони вже обсипали оден одного „королївскими давностями“, нїби камінням; а натовп напругу реготав і плескав в долонї, і стукав ногами, і підбадьорував їх нїби десь на улицї в бійцї.

— Візьми от се, — кричав Мік, частуючи коваля панів обсмаленим смолоскипом, одним з тих, якими Анґлїйцї підпалювали костер Жанни д' Арк.

— А ти от се, — ревів коваль, обливаючи Міка од голови до ніг водою ріки Леты.

— Посилаю тобі власні чоботи Олївера Кромвеля, — одчукував ся Мік, пускаючи в коваля чїсь старі чоботи з розтягнутими резинами.

В одповідь на се коваль заволодїв щелепом Самсонової ослиці і узяв ся до бідного Міка, допитуючи, як йому подобаєть ся становище Філїстимлян.

Шустерщіна та жадають порозуміня з лїбералами.

Король Віктор Емануїл в Берлїнї.

Король Віктор Емануїл в Почдамі приняв на авдиенциї канцлера Більова і розмавляв з ним довший час. Рівно-ж з Прінеттім відбув Більов довшу конференцию. — З Парижа доносять до Wiener Allg. Zeitung, що тамошна праса, коментуючи візиту італїйского короля в Берлїнї, закидає французскому правительству, що тілько завдяки его нездарности наступило таке зближене Нїмеччини до Росиї і Італїї. — Тімеа пише, що приняте італїйского короля в Берлїнї вражає своєю величавостию і сердечностию. Промови обох володарів вважає ознакою приязних відносин обох держав.

Кровавий стрейк.

В західній части держави Вірджінїя прийшло в кількох місцевостях до стрейкових розрухів. Військо стріляло. Много осіб ранених, кілька забитих на смерть. Положене робить ся грізне. Населене виступає против війска.

З Балкану.

Вчера відбуло ся вінчане чорногорского княжевича Мірка з княжівною Оленою. — Болгарске правительство зажадало, аби удержувана румуньским правительством румуньска школа в Софії перейшла під нагляд Болгариї, грозячи замкненем школи.

Мілїтаризация Анґлїї.

В Бірмінґем виголосив мінїстер Чемберлен промову, в котрій зачіпив закиди роблені правительству в часї полудневo-африканьскої війни, що до недостач в узброєню Анґлїї. Чемберлен вказав на се, що винне тутки не правительство, а суспільність, котра в часї супокою не думає про узброєне на випадок війни. Се повинно змінити ся.

З Китаю.

Бюро Вольфа доносить, що в Пекінї оголошено богдиханьский указ, що зносить ада, звані лїніями. Знесеня се мотивує ся тим, що через наложене нових імпортових і експортових оплат, випливаючих з торговельних умов з чужими державами, відпадає потреба задержувати лїнїи. — Бюро Райтера телеграфує з Тієнтсіну, що на весну всї европейскі війска з виїмкою сторожий для посольств опустять Китай, коли не приключить ся тимчасом щось надзвичайного. Перші вийдуть анґлїйскі війска. — Бюро Райтера доносить: Ґенерал-майор Яманї, бувший командант японьскої армії в Китаю, іменований військовим аташе японьского посольства в Пекінї. Ходить чутка, що Яманїєви поручать преформувати китайску армію.

Венецуельска револьта.

Повстанцї старали ся здобути місто Такай. Правительственні війска відкинули їх. Повстанцї стратили в пятигодиннім бою 200 людий. — Під містом Карупано відбула ся завзята битва. 700 повстанців атакувало місто, при чім нїмецкий пароход „Полярна“ о мало не впав жертвою пушочних вистрілів борючих ся війск. Коли командант Карупана не міг дати запоруки безпеченьства капітанови „Полярнї“, сей удав ся о поміч до нїмецкого военного корабля „Ґазеля“ в порті Ла-Ґуайра. „Ґазеля“ станула під Карупано і острілювала напасники батериї.

НОВИНКИ.

З краю.

Краєвий призидент бар. Бурґіньон вернув в понедїлок 1. с. м. із Відня.

Іменованя в середних школах. Учительскі кандидати Іларій Федорович іменований суплентом в II. ґімназиї, Герман Ґінґгофер суплентом в I. ґімназиї, Орест Прокопович суплентом в реальній школї. — Суплент реальної школи Альфред Кубеш перенесений до Ґеру. — Суплент в низшій ґімназиї в Серетї Омелян Шпарер перенесений до I. ґімназиї в Чернівцях. — Сталими учителями іменовані Теофіль Брендаш при реальній школї в Чернівцях, Іларій Тофан при ґімназиї в Серетї а Корнило Яворський при I. ґімназиї в Чернівцях.

Краєвий президент у відповіди до пос. Ник. Василька на его запитане що до становиска краєвого президента в справі накинеия ся тутешних часописий на руских послів з находи видани штрайкової відозви. Краєвий президент зазначив у своїй відповіди, що він не має жадної інтересциї на тутешні часописи окрім урядової Czernowitzer Zeitung. А ся спімнену справу не порушувала.

Краєва рада шкільна на засїданю з 26. серпня с. р. розширила школу в Шипотї камеральнім, Гаврилївцях, Цурманах, Люди-Гуморі і Люди-Горичі на 2 класї, в Сатулмарі нім. на 3, в Брідку на 4, в Веренчанцї на 5, в Стражі на 6 клас, а в Заставні на осібну хлопачу і дївочу школу по 6 клас; зазнумала одноклясові школи в Бунештах, Романештах і Ілворі, а двоклясову нїмецку в Ґайбонї; іменувала надучителями Николая Кочу в Іпотештах, Юрія Понескула в Чирешу, Настея Шандру в Комаиештах, Ник. Ботезата в Рус-Манастіорі, Стефана Франчука в Партївцях, Юрія Мунтяна в Тодорештах, Мелетія Мацинцю в Литенах, Едварда Праля в Солонци, Гната Коржина в Міговенах, а Дмитра Мітрика в Поянах; учителями взглядно учительками: Евгена Яноша в Іванківцях, Евгенію Качковску в Шипинцях, Вікторию Вазач в Заставні, Евгена Павнела в Бадяві, Мих. Колотилюка в Малятинцях, Ольгу Реуц в Балачанї, Ерем. Еремійчука в Іґі і Вінк. Яновича в Кошванї, а підучительною Евфрочину Жуковску в Кіцмани.

Волоский посол др. Флоріян Лупу надіслав до редакций чернівецких часописий заяву, котра своїм осудом про „дїяльність“ волоского соймового клюбу для „краю“ і своїх „виборців“ цїкава головно для нас. Осьвітлившии критично справоздавчі збори волоских послів Модеста Іріґорчи в Сторожинцях і Іларія Ончула в Радівцях, на котрих не було на першім більше як 70 участників, на другім більше як 90, хотяй оба повіти мають поважне число 100.000 населень, завзиває др. Лупу волоских послів би цїлий волоский клюб, щоби они скликали всїх волоских виборців і перед ними здали справу про свою „дїяльність“ і оскаржували его, а він, себто др. Лупу докаже боярскій клїцї і політичним закеєм à la Іларієви Ончулови цїлу їх політичну нїчемність, що аж цїлий край здвигує ся. Політичне туманене краю і народу мусить раз на завсїгди знищити ся, коли б і мала при тім боярска клїка тріснути. П. Ґріґорча є добрим націоналїстом і др. Лупу брав его нераз в опіку перед шовіністами, але яко посол він не здалий, бо не має до того здібностий. Таж и. М. Ґріґорча не отворив через десять лїт в соймі нїраз свого рота, деж тутка его дїяльність? В протягу десять лїт свого посольства сили ав він сего року перший раз справоздавчі збори і накинув ся на них на д-ра Лупу. Чи в тім лежить заступлене селяньских інтересів? З яким лицем говорить цїкавий політичний ексемплар п. Іларій Ончул про посольску „дїяльність“? Що-ж він зробив підчас десять лїт свого посольства? В першім роцї мав він бесїду про реґуляцию Сучави, яку би втяв і добрий шестак; в слїдуючих пять роках мовчав п. Ончул; в р. 1898 казав він себе вибрати старостом до сойму против волї волоскої національної партиї, відай тому — як сказав п. Ончул на зборах в Радівцях — „що волоский нарід є для него святим і він не стремить за его-їстичними інтересами“; по своїм поновнім „виборі“ мовчав п. Ончул через два роки; відтак грав він подвійну ролю при обсадженю місць двох секундарних лїкарів в краєвім шпитали в Чернівцях; відтак взяв він в опіку „Bodenkreditanstalt“ против нападів посла Николая Василька; потім мовчав Ончул знову через два роки; в краєвім видїлї виробив він в протягу 4 лїт задви 4 реферати і підписував лише вироблені реферати. Наколи др. Смаль-Стоцкий зробив в протягу пів року своєї дїяльности в краєвім видїлї 10 раз тілько, що п. Іларій Ончул через 4 роки. Результат его цїлої десятилїтної посольскої дїяльности рівнає ся великому нерови. І сей п. Ончул біжить до Радівців і оповідає своїм виборцям, як він тяжко працював і яких він злих ворогів має. Також в грубий спосіб накинув ся п. Ончул на відозву до волоских учителїв. Чи се тактовний спосіб, коли ігумен монастиря Патраш ужив таких слів: „mănele spurcăte ale gurelor nespălate“? (Закаляні руки невмитої особи). Найгрубший спосіб борби уживає боярска клїка против своїх ворогів, а коли їм відповісти їх средствами борби, тодї они приговорюють до моральности. П. Іларій Ончул не повинен до нїчого мішати ся а поберати спокійно свої дїти; для него політика се сапега obscura. В виду сего заявляє др. Лупу, що справоздавчі збори в Сторожинцях і в Радівцях скликані послами Ґріґорчем і Ончулом, се чиста комедия і незграбне хлопоманство.

Не приймають руских хлопців до православної школи і до II. ґімназиї в Чернівцях без законної причини. Звертаємо на се увагу шкільних властий а родичів неприняпих дїтий просимо, щоби нам як найскорше донесли писемно або устно, кого й чому не приняли, а ми постараємо ся, щоби наші посли заняли ся сею справою.

Брак приютів для бідних руских студентів може нїгде так дуже не відчуває ся, як в Чернівцях. Контінґент учеників з села і до того бідних збільшає ся і примушений шукати в найгірших міских норах помешканя, де вже замолоду набирає ся ріжних смертельних слабостий, при тім мусить вдоволити ся з найгіршою їдою, ба часом брати ся до науки без навальничка хлїба. З того висліди цїлорічної науки часто злі і відстрашують і инших, посилати своїх дїтий до міста на науку. Що правда є руска бурса, але і та примушена малими материяльними засобами приймати лише обмежене число учеників. Приготовляючий курс при русо-нїмецкій ґімназиї стягнув тепер більше число прагнучої науки молодїжи. Розваживши неможливі відносини материяльні нашої шкільної молодїжи постановив я за поточою і при співудїлї инших патріотичних і приязних для шкільної молодїжи людий заклаcти під своєю опікою бурсу для руских учеників без ріжниці віроісповіданя. Більше число спімнених панів жертвувало більші датки, які будуть постійно виплачувати що місяця для утримана бурси. Умови, під якими приймаємо до сеї бурси є такі, що родичі, чи там опікуни учеників зобовязують ся присилати вікторалїя з дому. Сї вікторали будуть служити для отримани бурсацкої кухнї, наколи помешкане будуть оплачені з датків, які надплинуть з щедрих патріотичних рук. Заявляю всїх родичів, що хотїли би своїх синів утримувати в школах в Чернівцях, а котрі не можуть їх інакше утримувати, як лише надсиланем вікторалїв, зголосити ся до мене. Відтак ставлю горячу просьбу до всїх Русинів, в яких не згасло зовсїм спімчуте зі заходами нашої шкільної молодїжи, надсилати сталі місячні датки — бо лише під такими услівами можна перевести се в дїло — на мої руки. — *Помьмо Клим*, студ. філ., улиця Нового Сьвіта ч. 31.

Руский народний театр має загостити, як довідуємо ся з приватних жерел, в коротцї до Чернівцїв. Тепер гостить він в Залїщиках, до єму наші щирі „braciа“ роблять всякі перепони мстячи ся за стрейки селян. За те-ж залїщицка інтелїґенция робить всякі заходи, щоби наш одинокий театр мав як найлїпше поводженє. Зарад театру може сподївати ся, що не меньше радо будуть витати їх так як завсїгди на Буковинї, де він може загостити без обави перед неповодженем тим більше, що тутка входить під розвагу лише руска громада, а не ріжні щирі братки.

З усїх сторін.

Орґанїзация Русинів. N. F. Presse пише: Русини загадують, як доносять нам зі Львова перевести політично-національну орґанїзацию, котрої остаточна цїль має бути після польских ґазет подїл Галичини у східногалицко-руску і західногалицко-польску часть. В кождій громадї східної Галичини має ся заложити комітет, котрий має переводити виборами до ради державної до сойму, до повітових і громадских заслуповцтв після вказівок руского національного комітету у Львові і котрий має енерґічним виступленем противдїлати перевазї Поляків у східній Галичинї. Схав заявляє на се, що треба перевести польску противну акцию.

Перский шах відвідав минувшого тиждня Париж, а відтак загостив до лїтної віллї президента републики.

Ґейза Матачич, офіцер, що в 1897 роцї був засуджений в Загребі за мнимо сфалшоване 5 векслїв на суму 1,500.000 к. з підписами архикнягинї Стефанії і княгинї Люїзи Кобурґскої, і пересидїв за то у вязници яко 2 роки і 8 місяцїв, зістав тепер через мінїстра війни помилуваний і випущений на волю. Справа Матачича стала голосною завдяки послови Дашиньскому, котрий ще в лютім сего року вніс інтерпеляцию в радї державній і виказав, що Матачич зістав невинно засуджений. Мимо того не зарядженo знову процесу а лише помилувано Матачича і то аж доперва тепер, коли він у вязници тяжко заведужав.

Мишача язва в полудневих Чехах. Сего року так розмножили ся мыши, особливо коло Будієвиць, що стали ся правдивою язвою. При ораню піль стілько їх убивають, що виволять цїлими кошами. В однім місци уставаєних на поли кількох хлопців з мітлами за несповна дві години убили більше як тисяч мыший. В другім знов один з дїлачів визначив заплату по 20 сот. за 100 убитих мыший на его полях. В короткім часї принесли єму 12.000 штук. На недїлю 31. м. м. скликали делеґати ради культури краєвої збори господарів на нараду, що і як би робити, щоби позбути ся сеї страшної мисячої язви.

Менї довелось нарешті розчепити їх. Мій одсапував ся.

— От сам професор; дозвольте познайомити нас; він дасть одповідь на усї ваші запитання, а у мене щось голова болить сьогодня.

І на сих словах він шмигнув на двір.

— Так се ви хазяїн вистави? — блиснув очима новаль, звертаючись до мене,

— Я... я... нї, вона належить механїчному заводові Фантом Скіллігрю і Комп., — вилаяв я з нежданого для самого себе скоростию.

Замість якої будь одповіди новаль почав так обстрелювати мене усими дивностями і раритетами, починаючи од ребра Адамового і кінчаючи грудочкою землї з північного бігуна, що ми з Міком, схопивши касу, поспішили лишаючи за нами поле битви; наздогін ми чули реґіт наших посїтителїв.

— І от, — закінчив своє оповіданє Лежебоко, — сей недолюдок зруйнував нашу виставу. „Се було імпонуюче дивовисько“ — як казав Мік. Ми зібрали сто тридцять долярів, набули опит. Після того ми з Міком одкривали багато музеумів в ріжних містах Штатів, купили органи і живемо собі не зле. Но менї пора, до побачення! Коли будеш в Чікаго, прошу заглянути в музеум Магаферті — Лежебока.

ПОДЯКА.

От сим складаю сердечне спасибі повітовому д-ру мед. Шайдтови у Гадікфальві за щиру опіку надійною підчас тяжкої моєї недуги та вилїченя мене із запаленя ребра. *Альбін Носевич*, надучитель в Чернівцях.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїздів посьпішні, прочі особові а на льокальних лїніях.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	8.00	—	6.51	—	—	—	—
З „ до Бергомету „	8.50	—	6.26	—	—	—	—
З Гадяка до Бродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижницї до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.30
З Новоселицї до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.55]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[6.02]	9.55	1.35	[7.05]	9.43	7.10**
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадяка „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Бергомету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижницї „	[6.02]	—	—	[7.05]	—	7.03
Із „ „ Залїщик „	[6.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселицї „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший взорець, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повозах і санки, а також наприпала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужиські сорочки шовкові, з Ріцце і батисту. Найновійші коніри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до коніри і темілєтові. Мужиські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлєтів і домові черевики: лакоровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поневажені зі шкіри земіш.

Білизні засоби на складї: перзиньові чучки, дамські зарукавки, чапочки, коніри і т. д. Правдива білизна Єґера: каєтаники, мужиські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаші; отрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлєти. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Проповѣдь" . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семинарий учительских і учителїв шкіл народних, (видана четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховничої,) „ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студії Богословскі" „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . . „ 2·—
Галїв Теодот: „Домашний лекар", збірка прописів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші вори", оповіданє . . . . „ 1·—
„Думки та мрії", поезиї . . . . „ —·20
Гаршин: „Малярі" . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 дїях, переклад В. Сімовича . „ —·60
Данилевич Іван: „Приказки" I і II по „ —·16
Кобилянська Ольга: „Людина" . . . „ 1·—
„Пнора" . . . . . „ 1·—
Конисський Олекса: „В день сьвятоїводі" „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . „ 1·—
„Сенчишини" . . . . . „ —·80
Лукашевич Денис: „Багатьки" . . . „ —·20
Martynewicz I.: „Historische Zeugnisse über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" „ 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальні" . . . . „ 1·—
Pihullak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·55
Пігулка Єротей: „Вершинські згадки" „ 2·—
Попович Омелян: „Ластівка" . . . „ 2·—
„Чуки горішньчани" . . . . . „ —·50
„Методика" I . . . . . „ —·60
„10 пісень для дїточок" . . . . „ —·20
„Хлопці садівники" . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Краєвидними людьми" . . . . „ —·40
Сенюк Іван: „Образки з природи" I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби" . . . . . „ —·60
Свободіана Марія: „І хтож вона була" „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина ластівчина" . „ 1·—
Стацкий Стефан: „Буковинська Русь" „ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen" . . . „ 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Поралник" як закладати пасіки пожичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinner Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том I . . „ —·80
„Проскурник" . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько-українська література" . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Листи з пекла" . . „ —·30
Єремійчук Денис О.: Die griech. Präsanctificanten-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Ritus „Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика Сучавского". . . . „ —·40
Яблочко Г.: „Сільска учителька", оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„ „ „Бесїди про часи покаянні" . „ —·80
„ „ „Res Ruthenicae" . . . . „ —·20
„ „ „Про бук, сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . . „ —·20
„ „ „В чім наша сила" . . . . „ —·20
„ „ „Котвой по заслуги" . . . „ —·20
„ „ „Голос до народа" . . . . „ —·24
„ „ „Верба" . . . . . „ —·20

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЄЛЄ

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 100. Чернівцї, пятниця дня 23. серпня (5. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Про народне шкільництво в Буковинї.

(Промова пос. д-ра Стоцкого в бук. соймі дня 23. липня с. р.)

Далї.

Що до посіщаня шкіл, то ми стоїмо, мої панове, також і у всїм взглядї на послїднім місци, по тому, що Русини відносять ся неприязно до школи і не хотять учащати до школи, не з тих причин, але з причин, які описав вже п. пос. др. Штравхер, що іменно в наших сторонах шкільні будинки дуже лихі.

Як хочете пересьвідчити ся, мої панове, то загляньте в річний головний звіт. В кіцманськім повітї перенесшає число лихих шкільних будинків число гарних будинків; але не лише тому, а також з тої причини, що про нас не дбають в такій мірі, як про иньших. Природна річ, що з тої причини записані до школи лише 80 проц. руских дїтий. Волохи прич. мають ся під тим взглядом лїпше, бо їх дїтий з'обовязаних до школи є записаних 90 проц.

Берім прим. кімполюнґский повіт; тут виказує звіт 860 дїтий, котрим не уділяє ся наука, хотяй сї дїти нормально розвинені, але нижницкий повіт має таких дїтий аж 2543. Се досить, щоби цїлість схарактеризувати.

Після мого основного обговореня річного головного звіту, мав-бим лише додати, що прим. тутка виказано 28 нїмецких шкіл, з котрих у 15 у висших клясах учать лише нїмецкої мови, в низших клясах і иньших мов. До сего хочу замітити, що ми прим. в Чернівцях, сказав би, аж після великих клопотів і багато кроку до сего допровадили, що в першій і другій клясї учать руских, волоских і польских дїтий в їх матерній мові. В третій клясї сходять ся всї дїти разом і вчать вже і по нїмецки учити ся.

В минувшім роцї хотїли відразу вмішати руских і волоских дїтий межи нїмецкі, щоби они нїмецку мову вивчили ся скоро і добре. Сим способом осягнули се, що в третій клясї лишив ся по задї великий процент волоских, руских і польских дїтий, бо сї дїти не могли слїдити за нїмецкою наукою.

Я тепер з тим справа стоїть, не знаю, але бажав би і се бажанє висказую тут, щоби, коли нїмецка мова призначена для сих дїтий від третої клясї, щоби бодай не мішати сих дїтий, с. з. руські, взглядно волоські і польські лишити для себе і межи собою; бо їм треба би науку уділювати в иньший спосіб, як нїмецким.

Відтак позволю собі зажадати, щоби ті самі призначеня, які істнують для Чернівцїв, видати для низших клас в иньших містах. Тепер приходжу до обговореня реферату адмінїстрацийної комісиї.

Сей звіт носить на собі цїлком знамя нової ери.

Після виказу референта уважає він себе лишком ваги. Але сей лишок не стоїть на місци. (пос. Ник. Василько: Він хитає ся!) він хитає ся то сюди то туди і не може успокоїти ся.

Вже мій товариш Ник. Василько схарактеризував і розклав сей реферат докладно, що за цїль має се все, що в нїм стоїть, а іменно ту, щоби нам кинути піском в очи. (Пос. Ник. Василько: Так є!) Сей реферат так уложений, що виборцї референта, а може також панове Румуни, як то стоїть в наших молитвах підчас водосьвятія, „Велїй еси Господи і велїй чудеса Твоя“ виглядають: Велїй еси пане Сведаль і велїй чудеса Твоя“. (Сьміх).

Але ми за те мусимо сказати, що референт, сей язичок у вазї, забув в сїм моментї, де вага нерівна і де він перенажив на другу половину ваги.

Для Румунів робить надію на ґімназию в Кімполюнгу; але думаю, що тут нема так майного Румуна, котрий би в то вірив, що в Кімполюнгу повстане така ґімназия з волоскою викладовою мовою. Там так поступлять, як поступили з нашими бажанями.

Ся ґімназия буде, коли лише прийде до того, нїмецко-волоска; отже пощо ся блага? Характеристично є також се, що для волоских паралельов в Сучаві дають ласкаво висші класи. На руску висшу ґімназию забув референт, аж Є. Е. пан краєвий президент мусїв се справити.

Для Сучави „загадують“ іще низшу реальну школу. (Пос. Ник. Василько: Се характеристика нової ери).

Ми знаємо, що се все лише для того, щоби перенерти чисто особисте бажанє, щоби Серет дістав висші класи в тамошній ґімназиї.

Я нагадаю Вам щось, мої панове! Ми ухвалили в однім і тім самім дни резолюциї дотично Кіцманя, Вижниці, Кімполюнгу і Серету. Се були бажаня високого сойму; і тодї устав Є. Е. краєвий президент і сказав: Коли Румуни мають се і то, то тепер приходять на рад Русини. Але нї Румуни, нї Русини не прийшли на рад, лише Нїмцї. (Пос. Ник. Василько: Так є!) Сї зараз дістали нїмецку ґімназию в Серетї.

Отже, мої панове! Се все дуже красно; ми не є ворогами школи і витаємо тут кождий заклад осьвіти найсердечнїйше, але передовсїм такі, які нам потрібні і які ми собі бажаємо. Така ґімназия, яку ми жадаємо, нам більше потрібна, як розширенє серетскої ґімназиї.

Але придивіть ся, мої панове, трохи близше статистицї!

В Буковинї, в сїм пренїнь — я се кажу цїлком отверто — русько-волоским краю студиюють в середних школах 54·7 проц. Нїмцїв (Слухайте, слухайте!), 25·5 проц. Волохів і 11·2 Русинів. (Слухайте, Слухайте! — Пос. Ник. Василько кличе: Чуєте пане Тумлїрж?) Русини становлять 42 проц. краєвого населеня, Волохи 32 проц, а Нїмцї цїлком за нами. Але в сїм они цїлком на переді.

В однім уступі свого реферату висказує ся пан референт дуже красно. (Пос. Ник. Василько кличе: Реферат прецїнь чудовий!) „На жаль становлять Румуни і Русини нездібний елемент для середних шкіл“.

Отже з сеї причини не потребують они жадної ґімназиї, для них знайдуть ся иньші школи. (Пос. Н. Василько: Они можуть бути шевцями, кравцями, столярами і т. д.)

Тепер загляньмо до справи серетскої ґімназиї; до неї учащають 116 Нїмцїв, 23 Румунів і 13 Русинів. Повторюю, що для нас Русинів і Волохів є серетска ґімназия нїчим. Серетску ґімназию заложили, щоби сему елементови, що має вже само по собі першеньство в краю, іще допомагати до дальших преповдерацийий. За то мусимо ми довго чекати, нїм сповнить ся наші бажаня. Тому ми остали ся без учителїв, без сьвященників, без своїх урядників і т. д. Нїчо не маємо ми. Бо передовсїм мусять ся сповнити бажаня Нїмцїв а все иньше кладуть на бік.

Тепер ходить о розширенє низшої ґімназиї в Серетї; а хотїв би голосувати за сими резолюциями, але знаю, що коли мінїстерство дасть гроші на розширенє серетскої ґімназиї, ми певно не дістанемо ґімназию нї у Вижницї, нї в Кіцманї, нї у Вашківцях і тим пізнїйше засну ся ґімназия в Кімполюнгу. Се цїлком зрозумїло. Можемо під такими услівями голосувати за сею резолюциєю?

Признаю ся, що находжу ся в такім положеню. За середною школою в краю повинно ся голосувати, але сего не можу зробити з огляду на наведені причини.

Придивім ся іще близше сїй ґімназиї. Громада Серет не злогадала ся сама від себе на просьбу о се розширенє; але для сего міста треба би щось зробити. У сїм рефератї стоїть, що Серет бідна громада, хотяй там не істнують громадскі податкові додатки. (Пос. др. Сведаль: 50 проц.) Аж в сїм роцї, минувшого року не було там громадских додатків. Прошу, я Вам вичислю 300 громад в Буковинї, що так само бідні або іще біднїйші, але дбають про свої народні школи лїпше як Серет, бо відколи народна школа в Серетї істнує, навіть не поставлено для неї будинку. (Так є!) Перед 10 роками систематизовано в селї Русканїв, передмістю Серета, школу, але до сего дня не утворено єї, бо громада не дала жадного шкільного будинку. Шукайте іще такої громади! Ідїть до Меґи, Котуя-Баїньского і т. д.,

„Розсипані перли“
Василя Пачовського *).

„Ну, нехай осудять люди,
що судив ся їм шалени
бути всюди, жити всюди, —
чи був, є, або чи буде
більший де, як я, туман!“

(Розсипані перли, ст. 85).

Розсипані перли!... Не знаю, чи в лїтературі загалом богато найдеть ся так влучно дібраних заголовків, як заголовок отсеї збірки стихів Пачовського. Кілько там справдї розсипано перел чутя, щоб їх своїми ніжками потоптали гуси, кілько там розсипано перел поезиї, з котрих можна би нанизати дїйстно чудове намисто!

Герой „Розсипаних перел“ (нї критик нї читач не повинні лїзти в авторову душу і розуміти під героєм якого небудь твору його автора!), молодий хлопець, котрий еще не має „свого хлїба“, — се чоловік із двома душами.

Одна душа любить забави, танцї, флїрт із дївчатами. І він залюблює ся майже в кожде гарнїйше личко, яке доведеть ся йому стрітити де-небудь на забаві. Дзюня, Маня, Оля, Ганя, Галя, Стефця і так далї in dulce infinitum готять у його серцї мов у найлїпшім домі. „Клин вибиваєть ся клином“, — говорять в пословици, а наш танцюристий герой держить ся її так непоколебимо, як вірующий християнин десятьох заповідий божих. Не промине нї один бал, щоби він не залюбив ся, потїшаючи ся по втратї любки із попередного балю. Часом вертаєть ся він знов до одної з давнїйших, стрітивши ся з нею случайно, щоби за якийсь час нагородити собі її утрату знов иншою...

Ось і коротка характеристика поверхонного змісту „Розсипаних перел“. Докладно переповідати сей зміст — годї. Се ж лїрична поезия, поезия хвилевого настрою, котрий раз-у-раз змінює ся. А реєструвати кожду любовну історию, яку доводилось переживати героєви — трохи скучно. Лучше вже прочитати саму збірку...

Впрочім вишукувати хиби, — се не моя специяльність, і я хотїв би радше поговорити про ті серіозні питаня, яких доторкаєть ся автор у своїх стихах.

По дорозї житя залюблює ся герой „Розсипаних перел“ в однїй дївчинї, котра глядить на любов з молодим хлопцем не як на часовий флїрт, по примїру загалу дївчат, а як на чуте, що вяже молодих людий на все з собою, що робить їх близькими, рідними. Вона навіть віддаєть ся свому коханцеви...

І за яку цїну? Герой вправдї величає її сонцем, сьвятою і високою женщиною та иньшими високопарними фразами, але мимо того таки покидає її, а фразами лиш хоче переконати або бодай заглушити свою совість. І ви чуєте, який поганий сей сьвіт, як він „усе гатить розбоєм“, як нищить молоді сили і т. д. і т. д... Одна замість відваги боротись з хибними поглядами сего „поганого сьвіта“, боротись в імя своїх справедливих поглядів, має герой лиш відвагу боротись з самим собою, із своїм серцем і розумом, із тим, чому як найвисшій правдї покланяє ся, боротись на те, щоб іти в числї многих за тріюмфальним возом всемогучої неправди і облуди. Тай ще одну відвагу має герой, відвагу розпустника з мідяним чолом, відвагу кинути серед дороги женщину, котра, повна сьвятого огня любови і віри в чесність свого коханця, віддала ся йому, не запевнивши собі перед тим дорогою первовною або державного контракту будучности...

В „Розсипаних перлах“ отсе питанє затронуте лиш мимоходом, і герой, вилївши трохи сльоз, повеличавши зведену женщину і вилаявши себе, шукає далї по балях своєї „долї“.

За те з великою силою доторкаєть ся поет другого питаня, питаня продаваня молодих, гарних дївчат старим, богатим мущинам. Лише прошу не настрашитись! Адже ми живемо не в Турциї, а в цивілїзованій середній Европі і не торгуємо дївчатами!... А те, що я назвав торгом, не таке дуже страшне, коли йому придивимо ся з близька. Та-ж се лиш звичайне шуканє „доброї партиї“ для наших дочок і сестер. Вправдї та „добра партия“ в наслїдок подаґри або якого-небудь иньшого „гріха молодих лїт“ не все держить ся добре на ногах, вправлї часом і дїти, під такої „доброї партиї“, не зовсїм добре хокають ся, бо скрофули або яка иньша поганя недуга не дає їм розвивати ся, як слїд, — але що все те значить супротив великої пенсиї і того поважного становища, яке занимає звичайно та „добра партия“ в поважних кругах суспільности?!...

Одна з „ідеалів“ героя зробила якраз таку „добру партию“. І от автор описує її житє за мужем, а описує з таким їдким сарказмом, такими сильними красками...

От вона йде з мужем і несе дитину:
„А он: твій муж з тобою йде,
на трьох ногах ступає:
На двох стоїть, одну заведе
і довбнею вперід кладе...
Мабуть подаґру має!“

Вони стрічають героя. Вона пізнає свого колишнього коханця, питаєть ся з ним, а на його питанє: „Що чувати?“ — відповідає:

„Та йдем як раз
до лїкаря, все клопіт в нас,
все те само нещастє!...
Усьо було би нже якось,
та дїти не судились...
І та хирїє все чогось,
от скрофули якісь, чи щось —
знов рани вітворились!“...

Або: Вона йде з мужем на прохід, аж тут вибігає з якогось закутка подертий хлопчина, а побачивши їх, кричить

*) Василь Пачовський: Книжочка перша. Розсипані перли. (Пісні тай вірші). Львів 1901.

дивіть ся на ті найбіднійші з бідних громад; єї старають ся для своїх народних шкіл, а місто Серет роздобуло ся на ґімнастичну салю.

Фактом є, що від сеї громади не вийшло бажане, щоби розширити ґімназию на висші класи; се констатую я. — (Пос. др. Сведль: Се неправда, пане професор!) Покажіть акт. (Пос. др. Сведль: Я заговорю пізнійше). Ви може спонували до сего питаня, але се не вийшло з громади.

(Конець буде).

Політичні вісти.

До ситуациї.

Офіціозний орґан Mountags-Revue, обговорюючи становище Чехів супротив справи австро-угорскої угоди, каже, що в Австриї не може ся найти ні одна партия, що малаби відвагу ставити перепони сїй угоді дорогою обструкциї. Супротив такої партиї хопило би ся правительство найрадикальнїйших способів. Чехам не вийшло би се на добре. — Угорский міністер-президент Шель був кілька годин у Відни і розмавляв з д-ром Кербером, при чім стануло, що дальші переговори в справі угоди зачнуть ся в пятницю в Будапешті. Др. Кербер з иньшими австрийскими міністрами виїде до Будапешту в четвер. — В середу відбуло ся засїдане австрийского кабінету для усталеня буджету і розглянення угодових квестий. — В пятницю і суботу був у Відни містопрезидент палати послів Зачек і конферував з д-ром Кербером.

Цїсарскі маневри на мори.

В понедїлок в полудне прибув до Поли цїсар в товаристві арх. Райнера і дружини. Цїсаря витали пушочні вистріли і музика. По представленю властий, цїсар вступив до портової лодки і переплив на поклад корабля „Мірамар". О 4-ій год. „Мірамар" рушив з місця і відплив до Пісано, де стоїть австрийска ескадра. — В полудне всаджено на 4 кораблї Льойду артилерию з пушками, піхоту і кінноту. Всїдане на корабель відбуло ся скоро і без пригоди. Маневри зачинають ся в ночи атаком торпедної фльотилї на ескадру, що ескортує пароходи, перевозячі військо.

Сербо-хорватскі непорозуміня.

З Загребу доносять: З причини неприхильних для Хорватів статий в сербскім дневнику „Србобран" прийшло вчера в полудне до великих демонстраций перед будинком сербскої громади і редакциєю „Србобрана". Вибито всї шиби, а одного з редакторів зневажено. Полїция арештувала много ексцедентів. — При антісербских демонстрациях арештовано одного міского радника. Вечером демонстрациї повторили ся. Полїция ударила на товпу шаблями. Богато людий ранено і арештовано.

Стрейки.

Стрейк в Італїї обхопив 42 катеґорий робітників, між ними службу трамваєву і ґазову та складачів. З часописий вийшла тілько Unio catholica. Кожда публична площа обсаджена компанїєю війска. Сильні патрулї кавалериї перебігають улицями і по передмістях. В місті сконсиґновано 6.000 жовнїрів та значне число карабінерів і полїциї. Каварнї позамикано. Збори під голим небом заборонені. Декуди знищили стрейкарі ґазові рури. — Барцельоньскі ґазові робітники прилучили ся до стрейку. В Валенциї прибрав стрейк острі форми. — Союзний комітет гірників департаменту Льоар ухвалив одноголосно, щоби робітники гірничі департаменту зачали стрейк.

Міністер війни про робітників.

На бенкетї з нагоди відслоненя военного памятника, француский міністер війни Андре сказав між иньшим: „Іменем Републики підношу чарку на честь француских робітників. Правительство рішило ся вирвати робітників з того виховання, що забиває свободу духову і матеріяльну. Виховане мусить бути цїлком сьвітске, коли справа Републики не має потерпіти. Перші кроки зробив Міньльран законним упорядкованем стрейків і Вальдек-Руссо законом про конґреґациї. — Ні оден з членів кабінету не боїть ся відвічальности за спільно розпочате дїло."

Хлопска револьта на Україні перед судом.

В Харкові зачинає ся масовий процес против хлопів задля недавних розрухів. Зразу обжаловувано 300 людий; тепер стає перед трибуналом тілько 40. Процес є тайним. Буде на нїм присутний міністер Муравев.

Македоньскі справи.

Переведено в Софії ревізию в домівках голов македоньского комітету: Зончева і Михайловского. Рівночасно арештовано Зончева, що перебував в місті Раломір, і відставлено єго до Софії. Льокаль комітету запечатано. Борис Сарафов вспів утїчи за границю.

Султан про Вірмен.

Вірменьско-православний патріярх дістав 1. с. м. з Ільдіз-Кіоску відомість, що небавом появить ся султаньске іраде, котрим знесе ся виїмкові розпорядженя против Вірмен. Рівночасно повідомив міністер полїциї патріярха, що на розказ султана не буде застосовувати до Вірмен виїмкових зарядженъ. В виду того патріярх взяв назад свою димісию.

З полудневої Африки.

З Льондону доносять, що король і міністерство годять ся на жадане бурских вождів аби звернено сконфіскованї добра і заведено в краю автономію. Однак рішучо відкинено жадане, аби урядовою моною остала мова голяндска.

Промова през. Русвельта.

В Бруктор виголосив президент Русвельт промову о доктринї Монрого: „Америка для Американів!" Русвельт зазначив з притиском, що та доктрина цїлком не має аґресивного значіня. Противно! тілько вона може запевнити злученим Державам мир і спокійний розвиток цїлої части сьвіта, бо забезпечує від нахабности заморских держав. Постава північної Америки супротив чужих держав буде поважна і приязна, але того жадають Американцї від иньших держав. При тім повинні пояснити Американам, що свого становища все повинні боронити, бо ганьбою булоби для них, як-би на словах признавали доктрину Монрого а в практицї не вміли єї боронити. — Сю промову треба вважати відповідию на потайні заміри Німеччини скріпити свої впливи в Венецуелї, де тепер панує повна анархія.

Венецуельска револьта.

З Венецуелї телеграфують, що коло Богумар 500 правительственних жовнїрів перейшло на сторону повстанців. Свого команданта, ґенерала Кастільо, забрали вони зі собою в неволю. — Коло Льос-Теквес, на шляху німецкої зелїзницї з Каракас до Венецуелї прийшло до бою між 6600 повстанцями а правительственним військом. Повстанцї побили урядові війска і заняли Льос-Теквес. — Три пушочні лодки з обсадою 500 людий вийшли з Капурано, аби бомбардувати місто Чіндар Болївар.

Революцийний рух в Росиї.

Террористична тактика революцийних партий в Росиї віджила наново. Розбиту і знищену орґанїзацию „Народної Волї" заступила нова орґанїзация, котрої дїлом суть неї послїдні атентати на офіцияльних представителїв державного ладу і системи в Росиї. На підставі інформаций, взятих з орґану росийских революціонїстів „Революційная Россія" Arbeiterzeitung стверджує, що робітничі маси пруть на социяльно-демократичну орґанїзацию, аби вступила на дорогу террористичної борби. Орґанїзация мусїла уступити під сим напором, зміняючи відповідно до того свою проґраму дїланя і свою внутрішну орґанїзацию. Проґраму террористів „Революційная Россія" представляє так: Террористичні акти можуть бути для нас тілько частию борби. Террор є тілько одним з оружий

до когось в подвірю: „Мамо, тато, тато йде!" В ту-ж мить вибігає з подвіра бідна жінка з немовлятком на руках і починає лаяти пана:

„Ти збую,
ти забув, забув на тую,
що ти знів, що ти присяг...
Ти взяв паню, а я дїти!...
Твої дїти маю грїти...
Як ти сьміла з ним іти?
Ти менї його украла,
Ти!... А кров би ти залляла,
ти остатна... ти!"
Пременна стріча...

Хотїлось би еще згадати про першу любов, про ту ясну, снїжно-білу любов молодих лїт, що так болючо звичайно кінчить ся. І в героя „Розсипаних перел" тягнеть ся вона червоною нитвою через усї його любовні пригоди, і кілько разів побачить він свою першу любку, в сей час забуває все иньше, а стара рана прівавить ся на ново. Лиш жаль тої першої перлини, допитаної насьмішливо звичайною гуснею, що завертала собі голову „людьми на становищи", котрі лиш робили собі забаву з неї, а гордувала щирою любовю молодого, чистого хлопця... Та хоч се замічає герой, хоч зве себе словами, які ми для характеристики його першої душі навели на початку нашої статї, то все таки не може забути тої, що перша вразила його серце...

Ось ті серіозні питаня, котрі надають „Розсипаним перлам" глубше значіне, як се виходило би з їх поверховного змісту, ось та друга душа...

Щоб віддати справедливість авторови, треба зазначити, що більшість його стихів, се дїйстно перли форми і змісту. Такі гладкі, мов зеркало озера в погідну днину, такі дзвінкі, неначе мельодиї наших народних пісень, такі легкі, як весняний вітрець, такі принадливі, як веселка...

І коли-б не ті нещасні присьвяти над кождим стихом (один стих присьвячений навіть двом дївчатам на раз!), коли-б не ті власні імена в кождім стиху, що роблять таке враженє, немов ті стихи писані для дївочих альбомів, коли-б не та неясна і нефільософічна фільософія, яка пробиваєть ся в деяких стихах (пр. стих: „Моя Ванда проґриває в купцї з моїм серцем справу..."), коби не те ставане на висоті котурки та сипане не всими або нїчого не означаючими фразами, — одним словом, коби із збірки викинути одну третину тих слабших річий і заперти в нїй по-трохи субєктивізм, то збірка мала би еще більше права називати ся „Розсипаними перлами".

Бо суть тут пісні щирі і прості, що прямо беруть за душу, суть ритми, повні їдкого сарказму, що інтересованих ранять мабуть несоґірше. Про саркази ми вже згадували, а з тих дїйсних перел лїричної поезиї наведемо тепер дещо. Ось і кілька примірів:

„Вічно весни невертають,
в гаю маї розцьвітають,
як загріє сонця луч, —
бунїє жито яре,
по-під небо, по-над хмари
грає журавлиний ключ.
І кого весна цїлує,
личко рожами малює,
тому блиснуть перли з уст;
а кому весна минула,
з журавлями не вернула,
тому ринуть сльози з віч.
Та всїм в серцї грають струни,
бо весна в нїм гарфу труне,
очи шлють ся у безкрай:
всї з надією одною,
всї з відвічною тугою
ждуть і ждуть на щасте-рай..."

Або:

„Тиха нічка. Всї заснули,
я не можу вснути!
Тесля струже за стїною:
Чих! і чих! і чих! в покою
серед гаущі чути...
Менї сумно, дуже сумно,
Дзвоню, менї сумно!...
Тиха нічка — всьо минуло.
Я засну, бо всьо заснуло —
Тесля тепе трумно..."

Лиш те субєктивне „Дзвоню" псує трохи красу!

Або:

„Скрізь весело труби трублять...
Всї дївчата мене люблять,
я їх не займаю...
Одна трубка сумно трубить...
Та одна мене не любить,
котру я кохаю..."

Як тут вірно підхоплений тон і простота народних пісень!

За те годї не витнути авторови таких вовсїм непоетичних фраз, як ідеальне гране банди, капітальні тьмї, елеґантні, шикантні і бог знає, ще які уклони, і много подібних слів, що може вправдї були-б добрі в якім учебнику танцїв або доброго тону, але нїяк не годять ся до поезиї.

Та одно мусить ся признати поезиям Пачовського: Видно в них „божу іскру" і видно поетичну ерудицию, видно повне панованє над поетичною формою, без чого найґеніяльнїйший поет не напише доброго стиха. Вправдї похвали, з якими розсипали ся для „Розсипаних перел" др. Франко в „Літер. Науковім Вістнику", а особливо Остап Луцький в „Молодій Українї", видають ся менї трохи пересоленими, — але все таки можна безпечно сказати, що коли Пачовський покине поетичний флірт і альбомове віршованє, а заберетъ ся до серіозних тем, то при щирій працї із своїм талантом та з панованем над поетичною формою стане одною з лучших сил на нашім літературнім поли, такім убогім в теперішности на наймолодші поетичні сили.

А що він піде дорогою серіозної працї, сего каже нам сподївати ся його найновійша сатирична поема „Празник", що вийшла недавно у Львові, і ті стихи суспільного змісту, що появлались від часу до часу в „Молодій Українї".

Нехай-же все, що вийде в будучности з-під його пера, — справджує висказані тут надії!...

Михайло Лозиньский.

які наша армія має до розпорядимости. Ми перші запротестували би против виключного уживаня террору. Клясової борби не хочемо виповняти террором, але тілько хочемо виповняти сї сьмілим виступом одиниць. Зревольтованє має є нашою головною задачею. Що до тактики, то головною засадою революцийного дїланя є координация нового метода борби з даннїйшими средствами; під технїчним взглядом дуже пожиточною показала ся цїлковита автономія поодиноких боєвих заступів. Тїсна єдність ідей, але подїлена орґанїзация, котра нами руководить. В тій цїли зорґанїзувала ся окрема ґрупа, котра, стоячи на ґрунтї конспірациї і подїлу працї, приняла на себе террористичну дїяльність. Ся орґанїзация, котра носить назву: „Боєва орґанїзация", одержує від революцийної партиї інструкциї що до початку і закінченя операций і що до осіб, на котрі атентат має бути виконаний. З самою революцийною партиєю боєва орґанїзация входить о стілько в контакт, о скілько має порозуміти ся з єї управою; з місцевими комітетами не стоїть в ніякій звязи. Орґанїзация має навіть власну касу, до котрої в послїдних тижнях коло 12.000 осіб зложило вкладку. — Всї послїдні атентати, а між ними і убійство Сіпаґіна, суть дїлом „Боєвої орґанїзациї". Вісти о послїднім атентатї на кн. Оболеньского простують о стілько, що перша куля ранила не ґубернатора, але жену президента ґубернїяльного земского заряду, паню Ґордієнкову. Друга куля пробила ногу полїцмайстра Бензонова висше колїн. Ідентичности арештованого доси не стверджено.

НОВИНКИ.

З краю.

Денунцилацийним орґанам „B. Nachrichten" і „B. Journal", котрі не знаходять вже иньшого нового средства для своїх підлих нападів і хапають ся вже сего чесного ремесла — денунциациї, надіслав учитель Атанасій Русиак, з Іспаса отсе спростованє: Покликуючи ся на спростованє пана Юлїяса Ґіршґорна і Нахмана Шерфа, яке Ви помістили у Вашій часописи Ч. 4170 з 31. серпня 1902 на стороні 5, жадаю поміщеня отсего спростованя: Денунциация, немов би я брав участь у вічу, яке скликав п. пос. Ник. Василько до Вижниці 22. серпня с. р. і підчас оваций для Є. Е. п. президента краю причав pereat, не згоджує ся з правдою; я в сїм дни (22. серпня с. р.) брав участь в науцї вакацийного курсу в ц. к. учительскім семинари в Чернівцях. Тим самим не є оправдане оскарженє моєї особи яко „Krakeler". Задля сего очерненя подав я вже скаргу до суду.

Кіцманьскі ґермачїзатори продовжають свої антирускі аґітациї, закладають в Кіцмани нїмецку кольонїю, а що хрещених і нехрещених Нїмців замало, то п. Тумлїрж приказав против принцесів записувати до нїмецких кляс і Поляків, хоч не вміють по нїмецки, а пс. Штайнбах став, як звісно, вицїлювати рим. кат. Русинам польскість поличниками, о скілько єго помічниця уч. Лянґ не успіла спольонїзувати Русинок наменами. А що се єму мабуть заздрости протекциї п. Тумлїржа уйшло безкарно, то аґент товариства християньских Нїмців, надучитель Шорш, аґітує за заложенєм осібних нїмецких шкіл в Кіцмани, надїючись, що за те стане сталим директором. Занедбуючи руску школу, переконав знїмечених Юрків наочно, що руска школа до нїчого, на що їм конче нїмецкої. Прийшло до того, що не тілько рускі „овечкі" пс. Штайнбаха, але й наші знїмечені Юрки жадають, аби рускі дїти, що не вміють і слова по нїмецки, записувати до нїмецких клас і таким способом знищити або хоч здеґрадувати рускі школи в Кіцмани а збільшити нїмецкі класи на осібні школи, де би п. Шорш і п. Райза Дач, що побирає інструкциї з Чернівцїв безпосередно, стали директорувати ad majorem Germaniae gloriam. Ми цїкаві, що шкільне начальство скаже на сї антирускі аґітациї кіцманьских ґерманїзаторів і їх черновецких протекторів.

Др. Ґольдфельд вернув з своєї подорожи і почав на ново свою лїкарску дїяльність.

Нові роди циґар. З днем 1. вересня вільно продавати в лїпших ресторациях кромі уже дозволених еще і такі нові роди циґар! Фіґаро — 8 с. за штуку, Озіріс — 7 с., Рамдес — 8 с., Ґікоос — 7 с., Аіда — 10 с., Самсон — 7 с.,

З усїх сторін.

„Ворзус" або перевернений чоловік. З чесної Липи доносять, що передтамтого понедїлка помер там 28-лїтний син селянина Еміль Ріхтер, якого день перед тим переїхав був якийсь з тих, що їздять на колесї. Ві второк відбула ся обдукция тїла і при тій нагодї показало ся, що убитий був так званим ворзусом. У него лїве крило легких було з правого боку, а праве з лївого, серце замість по лївій боцї було по правім та і всї прочі внутрені части тїла були на відворот поперевертані, з правого боку на лївий і на відворот. Справдїшний перевернений чоловік.

Сьмілий моряк. З острова Льовінґрандо на Адрийскім мори доносять про таку подію: Вечером дня 18. с. м. коли тамошні люди і гостї, що приїхали туди на курацию, були в портї і слухали музики, що грала з нагоди цїсарских уродин, упала якась шестилїтна дївчина у море, дістала ся під якусь рибацку лодку і пішла на спід. То побачив моряк Джіованні Роґіч, скочив зараз так як стояв в одїню, у воду і витягнув дитину з води з наражеием власного житя. То стало ся в очах многих людий, які, хоч і дитині чужі і з ним незнакомі, стиснули єму руки і дякували за таке сьміле дїло. При сїй нагодї показало ся, що Роґіч ратував так вже семеро людий, двох старих дїдусїв і пятеро дїтий.

З житя Муринів. В нїмецкій посїлости у східній Африцї, в краю Кілїма-Нужаро мешкає мурньске племя Массаісів, яке Нїмцї уважають за найінтелїґентнїйше із усїх мурньских племен. І дїйстно ріжнять ся Массаіси вже самою сильною будовою тїла і шаленою відвагою в війнї від прочих Муринів, а будова чашки зближає їх до кавказкої раси. Дїти Массаісів мусять від наймолодших лїт піддавати ся часто жостоким вправам. Малий Массаіс не знає нїякої одежи, єго тїло, вимащене глиною та товщем, зносить легко найприкрійші зміни температури. Як тільки зачинає ходити, дістає зброю і відтого часу одинокою єго забавкою є бійка, часто вріваві з ровесниками. В чотирнайцятім роцї житя убирає голову в великий шелом з піра бере до руки спису, завішує на рамени щит із шкіри буйвола і опускає родинне село, а лучить ся з товаришами будучих трудів і рабунків. Прилучає ся до табору молодїжи свого племени, будує собі рід домика і зачинає нове житє. Від тепер стає єго виключною поживою молоко та мясо, а напоєм — сьвіжа, тепла кров. Всього того достарчають єму численні стада. Коли молодий Массаіс хоче угасити спрагу, вибирає собі одного бика. Товариші нагамують єму зьвіря дикими криками, а він вискакує на карк зьвіряти і затоплює пістря списа в єго карк. Бик жене, як шалений, а Массаіс не жадно теплу кров, що бухає з рани. Як напє ся, затикає рану травою і зіскакує на землю. Мясо їдять сире, видираючи єго з тїла ледви що убитого зьвіряти.. Массаіси не сидять на місци, а переносять ся з місця на місце, живучи з рабунку, аж доки не збере достаточного числа добичі, тодї прощає своїх товаришів і їде із здобутими стадами домів. Тут вибирає собі жінку і живе від-того часу житєм спокійного капіталїста. Їсть уже тільки печене мясо або варене з ярною, не пиво і арак, а з білими удержує як найкрасшу згоду.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Записки із подорожи на північ Европи.

(Далї).

З Гаммерфеста до Берґен.

В Тромзи чекали вже на мене пп. Ґро.. з панною Маженною. Висїв я з своїми товаришками і п. Максом і сейчас скочили до міста. Мої товаришки пішли на купно, а також відвидїти своїх знакомих, а я зайшов до пп. Ґро... на малу перекуску. В дома доручила менї п-а Маженка дві карти від п-и Люїзи а також пару картон з Галичини. Сегодня рано відобрали їх з почти. Мусїв я сейчас оповідати найдокладнїйше всю подорож, враженя, хто моїми новими товаришками, чи миленькі і як менї подобають ся і т. д. і т. д. Б. Ґро... страшно жалував, що зі мною не поїхав, бо був би познакомив ся з російскими купцями, о що єму головно розходить ся. П-а Маженка знова дякувала, що я додержав слово і вернув. За те обіцяла менї сейчас донести о дальших судьбах Казї, як лиш її тетка з Кракова напише. Посеред розговорів час так летїв, що 2 години минули як мінутка. Роздав ся свисток з парохода, треба було повертати. В чвірку рушилисьмо. По дорозї стрітив ся з дочкою хозяйки з моєї гостинниці. Она власне гуляла по променадї з моїми товаришками. Разом були в школї в Тронднем, тож все навідують ся. Попращавшись з нею і передавши поклон єї матери пішов я з пп. Ґро... до пристани. Маса народа товпила ся тутки, через що спека, що доходила до 30°, іще більше змогла ся. Не хотячи, щоби добрі мої товариші для мене так пекли ся, подякував я їм сердечно за приятельску прислугу та запросив, щоби мене конечно коли відвідали з притім і наші чудні гори коло Яремча та Ворохти звидїли. Обіцяли під услівем, що я вступлю до Пільзна а потім до Відня. Очивидно пристав я на таке сердечне предложенє з найбільшою охотою. Пп. Ґро... рушили до міста а я на пароход, де вже сидїли п. Магда, Люїзи та балакали з п. Максом і почтарем. З міста принесли трохи овочів, тож і мене частували.

— Тепер вже розумію, каже п-а Магда, для чого ви не хотїли їхати в Архангельск! Очивидно, коли в Тромзи є скала магнетична, що не лише пароходи, але й людий притягає, то не дивниця, що і ви не могли єї оперти ся.

— От жартуйте здорові, — відказую.

— Но, но, не відпирайтесь, я добре видїла з палуби, як сердечно ви прощали ся і як та панночка за вами очкала довго-довго поводила і кілько то разів она іще озирала ся.

— Може то за ким иньшим, бо за мною певно що нї.

— Ви сне та оборона еще більше вас обвиняє.

— А чомуж?

— Но бо... От вже відчалюєм.

В самім дїлї за хвильку опливалисьмо вже островами. Якось сумно менї стало на души. Нї єдна місцевість не була для мене стільно принадною як Тромзи. Чудне положенє на спадї гори, множество дерев по огородах, що здалека видавали ся як фруктові сади, вічливі люде — все то якось мене приковувало до сего місточка.

— Пане, пане! — скрикнула п-а Магда, що стояла тепер на верхній каютї — ходїт по сюди!

Підбігаю на верх.

— Видите там на березї троє людей?

— Виджу.

— Но а тую в білій сукни, що так махає платочком?

Місто відповіди зняв я свою білу шапку та зачав нею махати. Були то дїйстно пп. Ґро і п-а Маженка. Мої товариші також помагали менї знимаючи хусточками. Ах як то прикро прощати ся! Добре то Нїмцї кажуть: Scheiden thut's Weh'. Еще довгу хвилю стояли ми усї у перил та слїдили за пп. Ґро... П-а Люїзи змірковавши, що менї тужно, хотїла мене трохи розірвати, та предложила, щоби ми заспівали а п-а Магда заграє на фортепянї. Пп. Ґро.. зникли з очей. Ми зійшли ся до сальону. П-а Магда сїла сейчас до фортепяну та зачала сьпівати милим сопрановим голосочком дуже мельодійну пореку пісеньку на тему пращаня ся з милою. Ми всї супроводжали.

— Ну, ну, не сумуйте вже, відозвала ся скінчивши пісеньку.

— Таж то навіть не було би можливим, коли має ся такі товаришки, що стараютъ ся всяку журбу розігнати, замітив я Мяке.

— Добре вам говорити — каже п-а Люїзи; видко, що ви еще не дуже богато досьвіду маєте!

(Далї буде.)

Надіслане.

„Станїславівский Боян" отворює з днем 15. н. ст. вересня с. р. в своїх комнатах при ул. Собієского ч. 28 в Станїславові власну руску школу музичну. Провід артистичний сеї школи обняв п. Денис Січиньский і удїлятись в нїй буде: 1. наука елементарних засад музики; 2. наука гармониї, контрапункту, композициї, інструментациї, історії і естетики музики; 3. наука гри на фортепянї (курс елементарний, середний і висший); 4. наука гри на скрипцї і прочих смичкових інструментах; 5. наука сьпіву сольового і хорального. Видїл заангажував самі визначнїйші учительскі сили. — Вписове виносить 1 корону на рік а по близші інформациї і услівя зголошуватись просим до п. Евгена Якубовича (ц. к. учителя в закладї карнім в Станїславові) або в комнатах „Бояна" при ул. Собієского ч. 28 від год. 5-ої до 7-ої вечером що понедїлка, середи і суботи, або у него в дома — що дня.

За Видїл „Станїславівского Бояна":

Др. Ямович, заст. год. — *Ев. Якубович,* дірігент.

Телеґрами „Буковини".

Загреб, 3. вересня. Кровавi демонстрациї межи Сербами а Кроатами тревають дальше. Багато осіб ранених, арешти переповнені упаненими. Товпа знищила багато склепів, вдерла ся до помешканя капітана Вітаса, знищила уряджене і викинула на дорогу. — Демонтрациї приберають більші розміри. Демонстранти ставлять війску і полїциї опір, замикають улицї барикадами. Неспокій страшенний.

Загреб, 4. вересня. Оповіщено виїмковий стан. Нових три батальонів прибуло до міста. Патрулї проходжають ся містом. Багато осіб задля знищеня оповіщень виїмкового стану заарештовано і ставлено перед наглий суд. Населенє успокоїло ся.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ"
в Чернівцях (Петровича 2)
суть на складї
слїдуючі книжки:
Поезиї Т. Шевченка за 2 к.
Наша дума Ф. Колесси за 2 кор. 50 с.
Пісни Ос. Юр. Федьковича за 6 кор. і за 3 кор. 80 с.
При більшім закупнї опускає ся значний рабат.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; **грубші цифри** означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних лїніях.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	6.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Глїбокої до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берговету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадика до Бродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Валїцяк до „ „	—	—	—	—	—	4.32	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**)
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадика „	5.13*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—
Із Серету до Глїбокої „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берговету до Глїбокої „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Валїцяк „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший виріб, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до полозьки на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві правати: найновійшого жанра. Балеві мужиські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші кошіри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до кошіри і шемізетові. Мужиські шкарпитки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знеженних цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, понедаті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньські кучми, дамські варуканки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Єгера: нафтанники, мужиські ночвоха, шкарпитки, Chenillen Escharpen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаши; огрівачі нульса і лїгок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажиньский Іван: „Пропасть" . . . зор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учительських шкіл народних, (надане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої.") „ 1·20
Будинець Ев. О.: „Студиї Богословскі" „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний лікар", збірка прописів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі", оповіданє . . . „ 1·—
„Думки та пісні", поезиї . . . „ —·20
Гаршин: „Малярі" . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ґенізор", комедия в 5 діях, переклад В. Сїмовича . „ —·60
Данилович Іван: „Приказки" І і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти" . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . . . „ 1·—
„Покора" . . . . . „ 1·—
Кониський Олекса: „В день святоїводі" „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . „ 1·—
„Семчишин" . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Багатки" . . . „ —·20
Martynowicz L.: „Historische Zeugnisse über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" „ 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальні" . . . . „ 1·—
Pihulak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулак Еротей: „Безпаспортні злодїї" „ 2·—
Попович Омелян: „Ластівка" . . . „ 2·—
„Чума горілчана" . . . . . „ —·50
„Методика" І . . . . . „ —·60
„10 пісок для дїточок" . . . . „ —·20
„Хлопці садівники" . . . . . „ —·40
„Шкар Франц-Поеме І. . . . . „ —·20
„Красномовними людьми" . . . „ —·40
Семюк Іван: „Образки з природи" І II „ —·20
Семенюк Іван: „Карби" . . . . „ —·80
Слободіяна Марія: „І хтось вона біла" „ 1·—
Стефанки Василь: „Сина книжечка" . „ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь" „ 2·40
„Bestrebungen der Ruthenen" . . „ 2·—
„Гренада" або який лад і порядок має бути в гренаді . . . . „ —·20
„Порадник" як укладати пісні позичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Miscritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том І . . „ —·80
„Пісні жовнирскі" . . . . „ —·20
„Проскурна" . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько-українська література" . . . . . „ —·30
Шпитко Осип: „Листи з пекла" . . „ —·30
Єремійчук Денис О.: Die griech. Prämonstratenser-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus „Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомучениці Анни Сучавского" . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Сільска учительна", оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„ „ „Бесїда про часи козацькі" . „ —·80
„ „ „Res Ruthenicae" . . . . „ —·20
„ „ „Про бук, сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . . „ —·20
„ „ „В чім наша сила" . . . „ —·20
„ „ „Котвеї по заслузї" . . . „ —·20
„ „ „Голос до народа" . . . . „ —·24
„ „ „Вірш" . . . . . „ —·20

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЕЙЕР

усуває нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях улиця Почтова ч. 2.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Володислав Сенерский**,

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Сенерского

Ч. 101. Чернівцї, недїля дня 25. серпня (7. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 10 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Про народне шкільництво в Буковинї.

(Промова пос. д-ра Стоцкого в бук. соймі дня 23. липня с. р.)

Далї.

Пан референт загадав обдарувати також Радівцї евентуальною школою видїловою і за Сучаву не забув. Се все дуже красно. Але сим не зроблено еще все для краю, все-ж се пистарчає, щоби виринути: „Велїй еси пане Сведль і велїй чудеса Твоя“.

Нас потїшають видїловою школою. Пан товариш Василько відповів вже на то; я додам еще слїдуюче: видїлові школи є потрібні, але там де істнує міщаньство.

В нас в сїм взглядї панують лихі обставини; міцного міщаньства нема взагалї, і тому не поставлять нас на ноги видїлові школи! Певно що нї! Передовсїм потребуємо закладів висшої осьвіти. Видїлові школи є для торговлї і промислу, але торговля і промисл лежить в нас облогом і тому не поможуть і видїлові школи. Отже, мої панове, нам пускають бляґу і нїчо иньше. В нождім разї можна за сим голосувати, се мене не женує. Але коли думають, щоби ми, взглядно Волохи віддали ся сему родови науки, а ґімназия мала-би бути для паньства, — за се дякуємо красно!

Лишім ся еще трохи при торговлї і промислови! Як Ви, пане референт, собі представляєте такі видїлові школи, як наша прим. промислова школа, то она для нас, думаю, для Русинів і Волохів до нїчого. Подивіть ся на статистичні дати, кілько Русинів і Волохів є там прийнятих. Ви виснуєте може з того, що Русини і Волохи лїниві. Се неправда! Я доказу, що припровадив туди многонадїйних хлопців, але они не могли здати вступний іспит в нїмецкій мові; бо там в промисловій школї не учать рускої мови навіть яко предмет. (Слухайте! Слухайте!)

Подивіть ся на школи дальшого промислового образованя! Також в Чернівцях отворили таку школу, а до першого курсу учащають також анальфабети і сї анальфабети примушені відразу учити ся по нїмецки; нїмецку мову мусить він знати. Такими способами не піднесете Ви наш красний торговельний і промисловий стан. (Славно! Славно!) Ми потребуємо школи і се головна річ; але се наше нещасте, що сим, що ми потребуємо, завсїгди заволотять. А коли нам дещо дадуть, то так нам дадуть, що виглядає: їж, пташку, або умирай! (Пос. Ник. Василько: Не говори, не варта, не видиш, як він сьміє ся).

(Тут перебиває заступник маршалка бар. Кохановский бесїдника, звертаючи его увагу на пізну пору. Пос. Ник. Василько: Пане бароне, Ви не в радї громадскій, і не будете в нас так ґосподарувати, як там. Нї, Ви нї і також п. Тумлїрж нї. Тримайте ся реґуляміну, сидїть тихо і слухайте. В нас, пане бароне, мусить бути порядок!)

Правдивім ся тепер рефератови в подрібностях. Тут жадає ся від краєвого видїлу нї в резолюциї, але в тексті, щоби він в будуче також звернув свою увагу на шкільні огороди і тим занявся, щоби їх піднести. Я ставив би се посмирне питане: Як собі п. референт думає, що мав еще взагалї красний видїл устроїти? (Пос. Ник. Василько: Він взагалї нїчо не дужає!) Бо що-ж має краєвий видїл з шкільними огородами? Се менї зовсїм непонятно.

Дальше сьпіває ся тут гимн подяки за то, що лагіднїйше дивлять ся на шкільний примус; але головний шкільний звіт говорить самий, що під тим потерпіло не меньше посїщене школи і він каже правду. Я признаю, що не маємо відповідних шкільних будинків, але з другої сторони не думаю, щоби лагіднїйше уживане шкільного примусу збудило любов до школи, так як реферат каже. Але я переконаний, що для бідного найбільшим і одиноким скарбом є то, коли він уміє читати і писати. Тому не стаю на становиску, щоби лагіднїйше обходити ся з примусом шкільним. Се моє переконане висказав я тут у високім соймі частїйше. Я відношу також тепер, що легковаженє шкільного примусу приносить лише шкоду школї. Успіхи, які показали ся в послїдних роках, зникнуть, коли в такий спосіб буде уживати ся примус шкільний. Впрочім для сего постановлений закон в сей треба, мої панове, виповнити, але нї в такий спосіб толкувати собі его. § 26 закона для народних шкіл приписує подрібно поступоване властий і прошу в сей закон не вкладати иньший змисл, як лише такий, який в нїм фактично є, бо законодатель певно щось при тім думав собі, коли ухвалив сей закон. Головна річ є сповнене сего закона, а се в нас не робить ся так, як має бути.

Я в минувшім роцї на се вказав і мушу еще і сегодня нагадувати, що ся метода зла. Кари за занедбане шкільної наложують ся, але не відбувають ся зараз, але аж по кількох місяцях. Відтак школа не має нїчо з того. Бо коли би першу кару виконано зараз, то родичі дїтий післали би зараз до школи. Стягнене кари за занедбане шкільної натиш, так як оно тепер практикує ся, є шалком нерозумне, бо ся кара має ту вїдь, щоби дитину припровадити зараз до школи, але коли екзекуция опізнить ся, то она щідком мінює ся з цїлею. (Пос. др. Штравхер: Було не меньше як 15000 випадків, де людий за то замикали!) Се тому, що кару не стягнено зараз. Дитину вписано у вересни, оречене кари дїставлено аж в лютім або в марті, дитина тимчасом не ходила до школи а солянина еще до того і замкнено. Се є вже той незвичайне нерозумне утерто урядове поступоване, бо нащо замикають селянина?

Про лихе положене учителїв чули ми — ми вже спімнув — тут у сїм високім соймі багато слів і думаю, що они не упали даремно. Я вказав би лише на то, що сї резолюциї, що тут стоять, не поважно обдумані і, як вирали ся п. товариш Василько, они лише на то, щоби вирути піском в очи. Тут стоїть голосна резолюция, щоби підвисшити учительску платню. Се дуже красно. Але референт вказує на державну підмогу, при чім він дуже добре знав, що нам она не дїстане ся; се раз на завсїгди немо. Замість річево обдумати і зробити, що можливо. (Пос. др. Штравхер: Що дїє ся з податком від горівки?) Но пане товаришу! З сего податку дїстає Буковина щось поверх 600.000 к. З того она дає тепер вже для учителїв 250.000 корон. (Пос. др. Штравхер: То лишають єй еще 350.000 корон). Прошу мати на увазї, що ми тепер сего року окрім 50 проц. розкладу податку краєвого шкільного фонду додаємо еще 250.000 кор. із краєвого фонду, коли би платню лишила ся така велика, яка она є. Що можна зробити з 350.000 кор., що еще лишають ся? Бо наш податковий розклад краєвого шкільного податку разом із сим додатком є прийнїв 75 проц. податкового розкладу краєвого шкільного фонду. Мої панове! Скажіть самі, може край на далї сей тягар носити, чи нї? Я кажу отверто і думаю, що підвисшене в тім взглядї не може наступити, коли не знайдуть ся иньші жерела, котрі змогли би поправити тяжке положенє нашого учительства.

Але референт взглядно адміністрацийна комісия повинна була основнїйше занати ся тим, а не брати річ так поверхово. Що зможе краєвий видїл зробити із сим законом? Урегульоване платнї перевели у рефератї, але гроший на се

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

I.

Вступ.

Поверніїм нашу голову горі до хмар, подаймо нашим думкам безмежну волю, а змить опинимось тен-ген висше зір. Розглянемось там по безкрайому сьвіту... Міліярди зірниць, меньших та більших, велитень сонце, чарівний місяць, — а вже нашої землї, так й недоглянеш...

І звідки всьо тее і що саме воно? Чи може зїпаено з гавни у одному дни? Нїколи! нї, сього й бути не може! Його мати природа, його він міліярди!...

Галузь науки, що єї ото тут хочемо приглянутись, зродилась, як й цїле єї велитень-дерево, з сього невпинного стремлїня чоловіка, слїдити правду, слїдити й роздумувати над кницами природи, що їх раз-враз бачить на землї та небі. Жадоба видерти природї єї найскритші тайни зробила чоловіка — се слабе твориво природи, неменьше дороге єї як й найменьша комашка, паном усього сьвіта і він, заспокоївши щоденні потреби, летить стрімголов до совершенности!

Зарозумілість та горлість все товаришем дурноті. Про те то люди в давних часах, коли ще не знали того, що вже нинї знає найменьша дитина, були сьвято переконані, що Всевишний сотворив сьвіт виключно для їх добра, велїв сонцю сьвітити та гріти їх, а безмежний гурт хрустальних звізд розсипав по небесному своду, щоб вони втїшали горлого чоловіка та щоб розганяли нічну тьму. Про те вважали землю за середину всеземної, що довкруги єї вертїли ся місяць та сонце!

Аж славний Коперник, три сотні лїт назад, поваливе сю хибну, традицийну думку; доказав він незбито, що земля, ся колись то непохитна твердь, летить від віків з цїлою громадою иньших планет довкруги могутнього велитня сонця. Пізнїйші звідозначні пійшли ще дальше, при помочи обчисленя, де виключена не хибна, при помочи далекогляду, що позволив сягнути їм оком и недоступні до тепер небесні простори, переконались вони, що земля, ся хибно вважана середина сьвіта, в самій основі єсть нужденним порошком, що гарує серед міліонів сонць та зір, ще більших та гарнїйших, чим вона сама.

Перед тим, в задиву вправляючим, велитнем та самою величностию вселенної, перед могучостию єї Сотворителя, людська гордість мусїла сконити голову. Та не погасла жадоба пізнати правду. Чоловік усе по давньому питав: звідки взяла ся куля, де помістив його Сотворитель? — Які черги переходила вона та який буде єї кінець? — Як се дїєсь, що сонце безвпинно посилає у простір сьвітлоту, тепло? — Як повстали єї рої зірниць у безкрайому небу та доки летять в бішеному бігу?

З тих зухвалих питань та найдених на них відповідий зродилась гарна та займаюча наука, про початок, розвій та кінець сьвіта, прозвана загально космогонією.

II.

— Бач, чортяка, бач, падлюка!
Як умудрував ся!
Се вже бач, нїмецька штука!
Твердовський озвав ся.

Гулак-Артемовський.

Безконечність та вічність.

Що находить ся у просторі, по якому плавають звізди, земля то сонце.

Безконечність, що правда, невеличке слово, та людська голова нездібна до того, щоб представити собі його. Єсть воно сестрою могутньої вічности, що не меньш від першої обезсилює чоловіка. От віймім палицю, що підпираєшось нею на проходї. Хтож спинить нас продовжати єї в одному, будь другому напрямку? Коли-б ми в отсьому продовжуваню надибали де яку перепону, оминїм єї, та продовжаймо дальше аж до безконечности!

— А може простір таки де скінчить ся? — спитає читач.

Припустїм, що ми добились до самого краю, що ставули ми проти муру, котрий ограничає з усїх усюдів вселенну. Та щож тепер з того? Або сей мур має якусь грубість, а пробившись крізь його, найдемось знову у безмежному просторі — або його грубість не має границь, і в сьому случаю простір йде дальше в безконечність, тільки що виповнює його якесь тверде тїло.

Безконечність, як слїдно, має ту шіху, що чим більше чоловік стане сидуватись поставити єї границї, — не то, що не доходить до сподїваної мети, але навпаки — ще більше стверджує єї.

Безконечність простягаєсь у всїх напрямах, бо нашу палицю можемо провести туди, куди ми тільки загадаємо.

Оттак дійшли ми до понятя безконечного простору, по котрому кружають міліярди звізд та сонць.

Та щоб сягнути орлиним оком нашого розуму до початку та кінця сьвіта, до того не вистане тільки безконечність, до сього треба ще й вічности.

Вічність — те саме понятє, що й безконечність.

Поглянь на годинник, що показує години.

Попроси до помочи одну хвилину, а на єї основі збудуєш вічність; додавай хвилину до хвилини, доки не одержиш років, сотень та тисячів, а все додавай — додавай...

Представ собі скільки зможеш найдовший час, а будь переконаний, що й він все таки колись скінчить ся, а з першою хвилиною по йому, начнесь новий період, — і так все — все, на віки...

Безконечність та вічність самі наплинуть ся нам. Воль-неволя мусимо признати, що обі сестрицї жинуть, істнують...

Приглянемось тепер, чим суть виповнені отсї без границь й краю простори, по котрим кружають, — в почуваних віддалях одна від другої, — звізди.

нема. Попри се мушу запримітити, що референт не опустив і сю нагоду, щоби не прислужити ся зміненому угрупованю партий. Тут надить др-ви Фльондорови, яко ініциторови. Я переконаний, що др. Фльондор не потребує сего надила; він мусить бачити, що се нещиро.

Мої панове! Урегульоване платні і без того обговорює ся рік річно, і коли референт заслугу, що се питане викликав, приписує др-ви Фльондорови, без ніякої причини, то се треба не инакше розуміти, як що сим нова ера мала би отримати очивидно пластер. Я переконаний, що пос. др. Фльондор не буде як раз через то одушевлений сим надилом.

Товариш Василько сказав вже, що ми з нашими жаданями, які ставимо рік річно у високім соймі, не поступили ні кроп наперед і все виходимо з сими самими жаданями. З богатьох жадань, які ми тут ставили, знаю, що в самій сути річи жадна або дуже мало зістали здійснені. Отже що значать ті фрази в сім рефераті?

Мої панове! Я також висказав тут свої бажаня і не вдоволив ся тим, як то зробили панове Волохи, щоби такі бажаня передати правительству „в короткій дорозі". Я не бою ся публичности і дав в вождім взгляді цілком отверто вираз своїм бажаням і своїй критиці. Бо думаю, нічо не причинить ся певнійше і виразнійше до супокою, на котрий клав вагу бесідник Волохів, як лише отверті висказ, що я якраз зробив. Впрочім на що взагалі сойм? Коли би всї хотїли свої бажаня передати правительству в короткій дорозї, тодї не маємо що тут шукати!

Мушу еще до одного вернути. Тут на куверті знайшов еще одно жадане. Се не є так жадане, як додаток до виводів товариша Василька що до отвореня рускої ґімназиї. Тов. Василько має право, коли називає сей викрут, що мов то ми не маємо учителїв, цїлком не удатний; бо фактом є і тут я єго підношу, що в II. ґімназиї в Чернівцях обсаджені всї сталі учительскі місця і що в серетскій ґімназиї припадають на 7 клас лише 2 деффинитивні місця і 1 директор, всьо инше обсаджене суплентами. Дальше мушу сказати, що як-раз на сю ґімназию виписані конкурси лишили ся без успіху. Але се, здаєть ся, є краєному інспекторови меньше важне і він не говорив із сеї причини против розширеня сеї ґімназиї. Але Русинам дивлять ся в рот і знають вже сотками літ наперед, що они не будуть мати професорів.

В Радівцях брауе 4 філологів. в I. німецкій ґімназиї в Чернівцях необсаджені 4 або 5 місць, наколи, я повторяю се еще раз, в II. ґімназиї обсаджені всї місця. Се є перше, що мавби сказати против становиска інспектора Тумлїржа в справі руских ґімназий.

Еще одна справа! В слїдуючім шкільнім роцї буде мати II. класа в рускій паралелцї в II. ґімназиї около 70 учеників, і до тепер не зроблено кроки, щоби сю клясу подїлити. Як она дістане лише одного професора, то він певно не зможе з 70 дїтьми оперувати. Зараз в I. семестрі зполовить їх, щоби в II. семестрі опанувати клясу. Може удасть ся тепер, коли я порушив сю справу, заняти ся тим і подїлити сю клясу на два відділи, може удасть ся спонукати пана інспектора Тумлїржа, щоби він таке саме зробив, як тамтого року в I. ґімназиї в подібнім случаю. Випадок був подібний до сего. Сю клясу не хотїли роздїлити, професори знову, котрим повірено таку клясу, не хотїли єї перебрати. Аж неможби стрейком змушено зарад шкільний, подїлити клясу. Успіхи були відтак знамениті. В однім відділї перейшли всї, в другім перепав лише один. Як учитель має перед собою 30—35 учеників, то може з ними щось почати, але з 70 учениками не годен він нїчо зробити. Мої панове! Я переконаний, що навіть пан краєвий шкільний інспектор не міг би допровадити в такій клясї до яких небудь успіхів.

Мої панове! Я забув еще про щось і хотїв би се надолужити. Не лише в справі ґімназиї Нїмцї в сім краю занимають перше місце, але також в справі реальних шкіл. Маємо прим. в чернівецкій висшій реальній школї 72 процент Нїмцїв, 14 проц. Волохів а 3 проц. Русинів. Потїшайте себе, мої панови, і голосуйте за розширенем ґімназиї в Серетї.

Але передом так не було, мої панове! Тут маю статистику почавши від 1858 року, бо від тогди виходять звіти. Тут роздїлені ученики після народности. В роцї 1858 були ми там заступлені 24 проц., Волохи 32 проц., тепер маємо ми там 11 проц. а так само і Волохи починають упадати. В роцї 1859 було 26 проц. Русинів, 33 проц. Волохів і т. д., тепер є 25 проц. Волохів а 11 проц. наших. За то ті, котрих було 14 проц. взглядно 23 проц., підскочили в гору, через те, що їх угладнюють, а нас цїлком нї, а як робить ся, що для нас то так, що нам гірко.

Я пригадаю Вам, мої панове, кілько то треба було і кілько ми тут в сім високім соймі наговорили ся в справі рускої взглядно волоскої ґеоґрафії для першої ґімназияльної. В кінци ухвалено нам се для слїдуючого шкільного року. Але що за цїль була в тім, що ми мусїли за одним предметом тілько побивати ся? Так мусимо ми все лише в тяжкій борбі виборoти.

Я не хочу дальше навскучувати ся високому соймови з своїми виводами, лише закінчу з надією, що сих кілька слів, що тут я сказав — з тих всїх були бодай кілька добрі і правдиві — зробить враженє так на досьвідчених членах сеї високої палати, як і на заступників правительства так, щоби ми сим способом все зближили ся на сїм поли до нової ери в нашім краю. (Пос. Ник. Василько: Поммо зміни в уґрупованю партий!) І таку нову еру повитаю як найсердечнїйше в мною висказаним змислї. (Пос. Ник. Василько: Поммо зміни в уґрупованю партий!) Так є! Се зовсїм обоятно. Ми Русини цїлком не журимо ся иньшими партиями; наша політика є та, щоби ми то, що потребуємо, дістали, без огляду на се, чи другі більше чи меньше мають, що нас зовсїм не обходить. Але ми хочемо, щоби запанувала справедливість і я переконаний, що вже раз і в нашім краю прийдуть до переконаня, що Русинів, взглядно Румунів мусить ся узглядити на сїм поли. Сим кінчу. (Славно з руских лавок і в авдиториї; бесїдникови ґратулюють.)

терії з якогось місця; пр. з внутра склянки, — все таки останесь там тее щось невидиме, що не дасть розпізнати нїяким змислом.

Отта ва дивна легка матерія, що виповняє небесні простори, зовсїм по научному етером.*)

Завдяки етерови сьвітло та тепло може розходитись від сонця у простори, йому завдяки звізди можуть на віддаль взаїмно притягати ся, він сьому причина, що електричність переносить ся з місця на місце, а все так скоро, що й оком не доганяєш.**)

В етері плавають атоми, неподїльні, найдрібнїйші частини матерії, — що з них складаєсь кожнїй предмет, на який тілько кинемо оком.

Мимо своєї нечуваної дрібноти, атоми мають довге житє, довге — бо тревающе цїлісеньку вічність; нїяка людська сила, нї могучість природи не може знищити хоть би одного атома, анї сотворити другий місто його. Матерія, що складаєсь з незримих змислами атомів, єсть проте вічною та непроваща. Вся нинїшня наука довела сю велику правду, і на нїм опираєсь вона у дальшому своєму походї.

(Конець буде).

*) По обчисленю Ґанна етер в одному кубічному метрі важити-не лишень біліонну часть ґрама.

**) Данський астроном Olaf Römer обчислив (1675) на основі досліїів над затьмінями одного з місяців Юпітра, що сьвітло перебігає в 1 секунді дорогу 310.000 км., або около 42.000 миль. Електрика 460.000 км., або 61.333 миль.

Політичні вісти.

До ситуациї.

Иноді відбула ся у Відни чотирогодинна рада кабінетова, почім др. Кербер виїхав до Будапешту. Тут надіють ся, що переговори в справі пловоі тарифи вже остаточно покінчать ся.

Маневри цїсарскої фльоти.

По скінченю маневрів повернули кораблї „Мірамар" і „Пелікан" до военного порту около 2 год. по полудни, а з ними і цїла ескадра. Цїсар звідував арсенал, а архикнязь Райнер касарні краєвої оборони і маринарки. — В Люсинї принимали цїсаря надзвичайно ентузиастично. Місто і порт пристроєно хоругвами. Цїсар об'їхав порт наоколо. Комендант ескадри зарядив вправи виладованя війска нічною порою. Вирушив з порту около 11 год. в ночи. Около 4 год. прибули до полудневo-східного побережа Істриї. Фльота доказала, що дуже добре обзнакомлена з побережем. Так скоро з кораблїв опинилась на суши, що єї противник, що оперував зі сторони суши, та мав в тім перешкодити, мусїв сам уступити. Около 10 год. на розказ цїсаря закінчено вправи, котрим пригадав ся намісник Гоес, епіскоп Плян, ґенералиция і другі високі достойники.

В розказї до фльоти виражає ся цїсар дуже ласкаво про участь военної маринарки в міжнароднїй акциї на Середземнім мори та в Китаю і залиляє цїлковите признанє членам маринарки, армії та краєвої оборони, які брали участь у спільних вправах.

Цїсар Вільгельм в Познаню.

Вчера перед полуднем відбуло ся відслоненє памятника цїсаря Фридриха на площи Вільгельма. При відслоненю був цїсар Вільгельм з цїсаревою і наслїдником престола, мінїстри, ґенерали і богато сьвітских достойників.

Вибух ґазу.

В копальни вугля в Ебертіжеґ, в ґрафстві Уельс, наступив вибух. Із 120 людий, які були тодї в копальни, згинуло 16 а богато покалїчило ся.

Культурна борба у Франциї.

В Конкарно подала ся рада муніципальна до димісиї з причини переміни монастирскої школи на сьвітску. Товпи народа переходили вечером улицями міста сьпіваючи церковні пісни і підносячи оклики: „Най жиє свобода!"

Сербско-хорватскі ворогованя.

В Загребі уже спокійно; війско стягнено із всїх позиций, бо в ночи з 4. на 5. с. м. не було нїяких заколотів. 5. с. м. вислано він компанії піхоти до сербского банку. — Доносять до Відня, що в Білгородї панує велике обурене по причині заколотів в Загребі. Населенє домагає ся, щоби правительство зажадало задосьтьучиненя.

Сербска пожичка.

Між заступниками синдикату а сербскими делеґатами прийшло до згоди щодо затягненя нової позички. Делеґати одержали вже уповажненє від свого правительства підписати умову, що і наступить вже завтра в Парижи.

Бурскі ґенерали в Льодонї.

5. вересня по полудни відбуде ся в Льондонї конференция мінїстра Чемберлена з бурскими ґенералами в присутности льорда Кіченера.

Фатальна пригода.

З Ню-Йорку телеграфують, що повіз, котрим їхав президент Рузвелт зі своїм товаришом наїхав на електричний трамвай. Рузвельт легко потовк ся і ранений на гвари, а так само і єго секретар. Аґент полїцийний погиб. Конї від повозу також забиті. Моторового і кондуктора трамваю арештовано.

Сербско-хорватскі розрухи в Загребі.

Про сумні події в Хорватиї пише „Дїло":

На просторі між Дравою і Дунаєм а Адрийским морем витворила історія з одного етноґрафічного материялу два ріжнородні і собі наскрізь ворожі національні типи, що хоч говорять однаковою мовою, то творять дві осібні і ворожі собі народности: Сербів і Хорватів. Православні і уживаючі в письмі славяньского письма а в богослуженю славяньскої мови Сербы, на котрих характері певне пятно виступила рівнож і магомеданьска неволя, живуть більше на полудни і сходї означеної висше теріториї. Римо-католицкі, вживаючі латиньского письма і близші західно-европейскій культурі Хорвати, сидять на північнім заходї від Сербів. В хорватскім королївстві злучила доля відломки обох сих народів мабуть тілько на се, аби жручи ся до нестями, давали сьвіту доказ на ту стару правду, що чим близші два племена, тим завзятїйше ненавидять ся.

Славоньскі Серби, що становлять третину населеня хорватского королївства мають чого ненавидїти переважаючих в краю Хорватів. Звичайно як придавлена меньшість. Хорвати знов теж не можуть голубити Сербів, що лучать ся з заїлим ворогем хорватскої автономії — Мадярами. І так іде сварка і борба з року на рік все більша і завзятїйша.

Недїльні і понедїлкові уличні розрухи в Загребі і в иньших містах були тілько послїдним поки-що звеном в сїй борбі. Тумультуарний характер сих ексцесів і заїлість по обох боках сьвідчать однак, що ненависть з обох боків розгоріла до далеких границь і що в Хорватиї національне питане зближає ся до розвязку.

Зачало ся в недїлю. Товпи Хорватів — як ми вже писали — демонстрували перед редакциєю сербского дневника „Србобран", вибили шиби в вікнах редакциї і в домі сербскої громади. В понедїлок розрухи зросли. Товпи Хорватів зібрані на площах, кинули ся на сербскі склепи і помешканя. Нищено все, демольовано і рабовано. Декуди лляла ся кров. Супротив товпи полїция показала ся безсильною і мусїла уступити. Декуди стріляно з револьверів.

О годині 10-ій виступило війско, та було єго всего 2 компанії, бо решта на маневрах. Тож годї було розігнати експедентів. О 11. годині війсковий кордон замкнув одну з предміских улиць, якою надходили товпи хлопів. На передмістях знищено чимало сербских виноградників. Товпа, виперта з одної улиці, впадала в другу і продовжала свої напасти. Аґента полїцийного Цїнару ранено пистрілом з револьверу. Одному студентови відрубано руку. Загалом ранено около 100 осіб, з чого 30 перевезено до шпиталя. Розрухи тревали до 2-ої години по півночи.

Ві второк ранком показала ся на мурах міста проклямация, що забороняє збіговиск і згромаджень на публичних площах і улицях та наказує замикати склепи о 7-ій вечером. Представленє в театрі відкликано.

Місто виглядає наче по бомбардациї. Улиці завалені вікнами і др. Улицями переїзджають патрулї, а провінциї спроваджено війско.

Рівно-ж і з иньших міст Хорватиї, як: Карльштадту, Влуковиць, Огулїна, Госпіци і Горжіци доносять про кривані бійки між Сербами і хорватами. В Госпіци ранено 26 осіб, з чого 6 тяжко.

Після найновійших вістий, прийшло в Загребі до формальної револьти. В улиці Іліча зрабовано склеп Марковича, товари повикидувано на улицю і підпалено. Надїхала кавалерия і при помочи поліциї огонь погашено. Арештовано при тім редакторів хорватских Сіроватку і Персіча. Демонстранти в улици Райнера повибивали шиби і здемолювали склеп купця Секіша. Виварню купця Цука знищено, запаси вина порозливано. Місцеві демонстранти мали дістати поміч від дооколичних хлопів. — Капітана Віташа так товпа страшно побила, що відвезений до шпиталю в кілька годин помер в наслїдок побоїв. Арештовано много осіб, між ними і женщини а також і ранених. До міста прийшли сьніжі 3 баталїони піхоти.

Хорвати повивішували на своїх домах трибарвні хоругви для відріжненя від сербских домів. Поліция усуває такі відзнаки. Всї головнїйші, а загрожені будинки, обсадило війско. Всї опозицийні дневники з понедїлку на вівторок сконфісковано. Директор поліциї Кальке, посадник Мошиньский і прокуратор Янчіч, подали ся до димісиї. Вкінци вчера о 4-ій годині по пол. оповіщено плякатами заведене наглих судів в Загребі і цїлім окрузї.

НОВИНКИ.

З краю.

В Черновецкій II. ґімназиї вчити муть від сего року латиньскої мови по руски вже й у пятій класї. — До 1. рускої класи сеї ґімназиї зголосило ся 110 учеників, з котрих принято 98, а репетентами числять ся класа рівно 100 учеників і має два відділи. — 36 Русинів записало ся до нїмецкого відділу I. класи. До приготовляючої класи принято лише приписане число 50 учеників. Отже до ґімназиї на Буковинї вступило с. р., коли до числяти ще Серет, Сучаву і Радівцї, певно 200 Русинів, наперед би більше!

З тов. „Руска Бесїда“. Адміністрация сего тов. вислала на руки довірочних людий на провінциї новонадруковані „Статути філії тов Руска Бесїда в Чернівцях“ і просить їх роздати межи окольичних Русинів, і заняти ся заложенем такої філії в дотичнім повітовім місточку. „Бесїда“ надїє ся викликати живійший рух в народї через сї філії і тому просить п. патріотів на провінциї серіозно заняти ся справою філії. — Також просить „Бесїда“ наших письменників, щоби чимскорше надсилали свої працї для Календаря на 1903 р., позаяк він вже друкує ся.

Брак приютів для бідних руских студентів може нїгде так дуже не відчуває ся, як в Чернівцях. Контінґент учеників з села і до того бідних збільшає ся і примушений шукати в найгірших міских норах помешканя, де вже замолоду набирає ся ріжних смертельних слабостий, при тім мусить вдоволити ся з найгіршою їдою, ба часом брати ся до науки без кавальчика хлїба. З того висїди шкоярічної науки чисто злі і відстрашують і иньших, посилати своїх дїтий до міста на науку. Що правда є руска бурса, але і та примушена малими материяльними засобами приймати лише обмежено число учеників. Приготовляючий курс при руско-нїмецкім ґімназиї стягнув тепер більше число прагнучої науки молодїжи. Розваживши неможливі відносини материяльні нашої шкільної молодїжи постановив я за помочию і при співудїлї иньших патріотичних і призвних для шкільної молодїжи людий закладати під своєю опікою бурсу для руских учеників без ріжницї віроісповіданя. Більше число спімнених панів жертвувало більші датки, які будуть постійно виплачувати що місяця для утриманя бурси. Умови, під якими приймаємо до сеї бурси є такі, що родичі, чи там опікуни учеників з'обовязують ся присилати вікгуали з дому. Сї вікгуали будуть служити для отриманя бурсацкої кухнї, покули помешканя будуть оплачені з датків, які надплинуть з щедрих патріотичних рук. Зазиваю всїх родичів, що хотїли би своїх синів утримувати в школах в Чернівцях, а котрі не можуть їх иначше утримувати, як лише надсиланем вікгуалів, зголосити ся до мене. Відтак ставлю горячу просьбу до всїх Русинів, в яких не згасло людске співчутє зі зайдними нашої шкільної молодїжи, надсилати сталі місячні датки — бо лише під такими услівями можна перевести се в дїло — на мої руки. — *Емілько Клим*, студ. філ., улиця Нового Сьвіта ч. 31.

З усїх сторін.

З поля маневрів доносять нам: Сегорічні маневри XI. (львівского) корпусу відбувають ся в околицях Станиславова і Коломиї при пересїчно добрій погодї. До нинї (четвер) полки виравляли ся в бриґадах і девізиях коло Галича, Товмача, Делятина, Печеніжина, Косова і Городенки. В остатних двох днях сего тижня стануть против себе східна девізия (5 полків краєвої оборони і 3 полки інфантериї) проти західної девізиї, зложеної з прочих полків XI. корпуса. По обох сторонах находить ся кавалерия і артилерия. Кінцеві маневри (Schlussmanöver) відбудуть ся коло Оттинії, звідки вечером в суботу війско розїде ся зелїзницями до своїх ґарнізонів.

Сензацийна сьпівачка. На американьских сценах появила ся в послїдних часах нова сенсация, Міс Едита Гелєнар з Фльориди стала тепер королевою тамошних театриків. Є се сензацийна в цїлім того слова значіню сьпівачка. Єї голосу годї відріжнити від тону скрипок. В Берлинї виступала перед кількома дїтами австрийска співачка, Ада Коллї, яка брала з легкостию найвисші тони, недоступні для звичайних смертельників. Міс Гелєнар перевисшає єї однак чистотою і мягкостию голосу, який можна видобути тільки за помочию найлїпших скрипок. Вона сьпіває „інтермецо“ з „Cavaleria rusticana“ і водить притім смичком по струнах інструменту і нїхто із слухаючих не припускає анї на хвилину що „інтермецо“ сьпіває ся. По хвилинї впадають скрипки, а мельодия плине дальше мов срібло, чиста звучна, зворушаюча. Міс Гелєнар відбуває тепер артистичну подорож по більших містах Америки, а потім має замір прибути і до Европи.

Сон причиною самоубійства. Операторови нагнїтки у Відни, Ярославови Позмілєскому, чоловіковн дуже розпорпованому, снило ся оногди над раном, що він з розуму зійшов. То так єго роздразнило і зробило так велике враженє, що він пробудившись, вхопив револьвер і стрілив собі в голову. Тяжко раненого відставлено до шпиталю.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Записки із подорожи на північ Европи.

(Далї).

— Всеж тільки досьвіду маю, що чоловік так довго сумує, доки не має когось, щоби єго розрадив. А наш товариш видко хиба в ченци уродив ся, бо за кождим разом, що стрітить єго яка журба, має вже і ангела хранителя і то не аби якого, що єго потїшає.

— Ой видно, що ви журналїст — перебила п-а Магда, як ви то сейчас умієте все злобно представити.

Хрань Боже, я лиш прямо завидую нашому товаришеви, що уродив ся під так щасливою зьвіздою. На мене як гризота найде, то хоть розступи ся земле, не знайде ся нїхто, щоби хоть слівце добре шепнув. Така то вже моя доля...

— Ет, пустє говорите — каже почтар. Знаєте що, я вам оповім дещо, чим я пристрастно завинаюсь, хотяй так п-а Магда як і Люля страшно з того сьміють ся.

— Дуже просимо — кажу я і Макс.

— Я бачите студіюю спиритизм. То чудна наука. Кілько то вже людям я поміг, кілько з біди виратував.

— А лиш собі сьте нїчо не помогли — сьміючись зауважала п-а Магда. От хотьбисьте ся оженили!

— А всхай мене Бог боронить від такого лиха. Чиж я кого убив, чи повісив, щоби мене Господь так страшно покарав!

— Чи то виклад о спіритизмі? — перебиваю.

— Ну видите, коли з ними нїколи нїчо путнього говорити не можна. Баби все своє — жени ся, тай конець. А коли оженим ся, то вже тебе і за маковє зерно не мають.

— Але за тоє така прилїпка-молодичка — що то хлопцї собі пять не позбивають — каже п-а Люля.

— Но певно, що ви лиш і на те виходите за муж, щоби бавити ся весело з другими а мужеви роги приправляти.

— Ой, кажу, ви певно десь страшно завели ся, коли так нарікаєте. Але зачинайте вже о спіритизмі, бо я, видите, знав такого спіритиста, що все з духами говорив, та вкінци трохи помішало ся єму в голові...

— Ви всї, що не вірите в спіритизм, думаєте, що ми терпимо на божевільство. Але чекайте, я вам оповім лише дві подїї, за котрі ручаюсь словом чести, а побачите, чи духи дїлають.

— Просимо, просимо, оповідайте.

— Знав я одного поміщика в З., що мав брата урядником в місті, віддаленім від З. яких 30 км. Коли так раз урядник сидить о 5 годині з полудня в своїм бюрі при столику, бачить заїзджає на бричцї перед дім єго брат-поміщик. Вибігає урядник напротив, але брат не злазить з брички, лиш рукою в далека пращає ся і скоро відїздить. Урядник питає ся: „Де їдеш брате?“ „Далеко, дуже далеко“, каже і скоро поїхав. На другий день донесли урядникови, що єго брат вчера о пятій годині умер. Но і щож ви на то?

Але чекайте, оповім вам еще один вірний случай.

Оден бідний урядник в пенсиї мав приятеля. Якось раз занеміг та вже і не подвиг ся більше. В хоробі доглядав єго приятель та вспомагав о скілько міг, бо і сам не був дуже заможний. В послїдній хвилї житя пращаючи ся з своїм одиноким другом каже: „Знаєш що, мій вірний приятелю, я грошей не маю, і взагалї нїчо не маю, котрим міг би тобі за твоє добре серце відплатити ся, але я маю надїю в Бозї, що я тобі з поза гробу віддячу ся“. Урядник помер, а приятель похоронив єго за свої гроші. Минув рік, два, три, вже і забув про покійного. Четвертого року, коли спить в своїй комнатї, чує, що єго хтось будить. Отвирає очи, дивить ся, то єго приятель. Очивидно забув, що він помер, та питає: „А ти що тут робиш Івоне?“ — „Нїчо, нїчо, але ходи Петрусю зо мною, скорше, скорше“ і хватив єго за руку. Петро скочив з ліжка та іде за Іваном до сїней. Ледво вийшли з хати, Іван щез, а в ту саму хвилю завалила ся стеля над ліжком Петра і розтріскала постіль на прах. Так, видите, відплатив за добро свому приятелеви бідний урядник.

— Славно, славно — кажемо всї — але чи то чиста правда?

— Можу вам подати докладні адреси всїх тих осіб і можете ся на місци о всїм пересьвідчити.

— Я знаю також багато таких случаїв, кажу, а оден дуже інтересний оповідав мені мій товариш священник.

— Який, який, оповідайте нам — просили всї.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„**Зоря**“ ч. 8, за серпень 1902. Зміст: Богдан Лепкий. „Оповіданє дика“. Максим Залїзняк. „Держім ся свого!“ Богдан Лепкий. „Василеви Стефаникови“ (вірш). Лесь Гр... Богдан Лепкий. „Катастрофа в Венециї“. Олекса Ка. „Думка хлїбороба“ (вірш). „Гусятиньский і Ходачковский“. Оголошеня: Цїна стишка 10 сотиків. „Зоря“ виходить що місяця і коштує лише 1 корону. Адреса редакциї: Коломия, ул. Собієского 33.

„Bukowinaer Post“,

одиноку нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, мощнем спирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

До Вп. П. Т. Учительства.

Заряд папірнї тов. „Рускої Бесїди“ в Чернівцях (улиця Петровича ч. 2)

звертає увагу Вп. П. Т. Учительства на свій

СКЛАД ПРИБОРІВ шкільних

до писаня і рисованя,

котрий доповнила найлїпшим товаром з первородних фабрик, а що спровадила весь товар в дуже великій скількости, проте буде в змозї продавати єго по значно дешевших цїнах як де инде.

Іменно поручає: **зошити, нотеси, оловцї, пера, чорнило** в ріжних красках, **бібулу, крейду, таблички, губки, лїнії, фарби і т. п.**

Потрібні ДРУКИ шкільні

на найлїпшім канцелярийнім папери, в мовах: рускій, нїмецкій і волоскій, а все те дешевше і лїпше як де инде, отже певний я, що наше Вп. П. Т. Учительство не піде шукати висше згаданих предметів у чужих, лиш удасть ся до нашої Папірнї „Рускої Бесїди“ а тим самим зазначить свій патріотизм, скріпить істнованє сеї одинокої рускої папірнї, котра й на се заснована аби дати спромогу нашому Вп. Учительству дешевого купна, та надїлити Єго добрим товаром а що найважнїйше при більших закупнах давати значний рабат.

З глуб. пов. **В. Сєкорский**, управитель папірнї.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСЇДИ“ поручає

МАЛИЙ КАТЕХИЗИС

Цїна 30 сотиків.

Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.

Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означавуть час від 6. вечерни до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові з на локальних лїніях.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.46]	5.52	*) 23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гїбової до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берегомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинка до Бродина „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гетної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижницї до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.38	1.50
З Новоселицї до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—	
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.35	[7.08]	9.43	7.10**	
З Кимполунгу до Гетної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—	
З Бродина до Гадинка „	5.15*)	4.00	—	4.30*)	3.00	—	
Із Серету до Гїбової „	5.30	5.30	—	3.40	4.40	—	
З Берегомету до Гїбової „	—	4.05	4.35	2.10	2.10	—	
Із Чернівцїв до Вижницї „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03	
Із „ „ Залїщик „	[9.02]	—	—	—	—	7.10	
Із „ „ Новоселицї „	8.35	—	2.30	—	—	7.45	

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший нарід, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Базові краватки: найновійшого жанра. Базові мужиські сорочки шовкові, з Ріque і батисту. Найновійші ковнїри і мандети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до ковнїрів і шем'зетові. Мужиські шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакоровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші лаєоби на складї: перлиньські кучми, дамські зарукавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Сєра: кафтаники, мужиські ночвохи, шкарпетки, Chenillen Eschарpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, шмаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совгамки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Пропасть" . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії видозначної,) „ 1·20
Будкевич Ев. О.: „Студиї Богословскі" „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" науки в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний лекар", збірка примірів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі", оповіданє . . . „ 1·—
„Думки та мрії", поезиї . . . „ —·20
Горшин: „Малярі" . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ґенізор", комедия в 5 діях, переклад В. Стиовича . „ —·60
Данилевич Іван: „Приказки" І і II по „ —·10
Захарко Іван: „Жарти" . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . . . „ 1·—
„Покора" . . . . . „ 1·—
Кониський Олекса: „В день сьвятоївої" „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . . „ 1·—
„Семелиха" . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Бесїдка" . . . „ —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse" über die Ältesten Bebetrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини" „ 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї" . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулак Еротей: „Верховинські згадки" „ 2·—
Павович Омелян: „Листівка" . . . „ 2·—
„Чужа горідчана" . . . . . „ —·50
„Методика" І . . . . . „ —·60
„10 канон для дїточок" . . . „ —·20
„Хлопці сатанюки" . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф І. . . . „ —·20
„Краєвиднями людьми" . . . „ —·40
Семенюк Іван: „Образки з природи" І II „ —·20
Семенюк Іван: „Карбе" . . . . „ —·80
Слободіянка Марія: „І хтож вона біла" „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка" . „ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь" „ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen" . . „ 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник" як укладати паси пожичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том І . . „ —·80
„Проскурка" . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська терагура" . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Лягти в пекло" . . „ —·30
Еремійчук Денис О.: Die griech. Prärnnetibkanten-Messe, ihre Entstehung Entwikolung und gegenwärtiger Ritus „Жито, мука і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученикаї анна Сучавського" . . . „ —·40
Яблочнов Г.: „Сільска учительна", оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„ „ „Бесїда про часи козацькі" . „ —·80
„ „ „Res Ruthenicae" . . . „ —·20
„ „ „Про бун, сойм краєвий і про вибори до сойму" . . . „ —·20
„ „ „В чім наша сила" . . . „ —·20
„ „ „Катюгі по заслузї" . . . „ —·20
„ „ „Голос до народа" . . . „ —·24
„ „ „Верба" . . . . . „ —·20

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЛЕЛЕ

усуває нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

АНТОНЇЯ ДРЕБОТ

іспитована, довголїтною практикою сьвідома і совістна

повитуха,

поручає своїї услуги Вп. Публицї так в Чернівцях, як і на провінциї. — Улиця Руска ч. 45.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях улиця Почтова ч. 2.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 102. Чернівцї, середа дня 28. серпня (10. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

Ситуация.

4. с. м. пополудни відбуло ся знов засїданє ради міністрів и цїли покінченя нарад в справі угоди з Угорщиною. О 5. годині по полудни виїхали міністри на конференцию до Будапешту. — У Відни сумнїваютъ ся, чи прийде тепер до цїлковитої згоди в справі цлової тарифи. Коли би те і удало ся при склонности обох сторін до взаїмних уступок, то все ще певним буде, чи так виготовлений і парляментам в осїнній сесиї предложений проект, приймуть палати. Дуже імовірне, що богато послів з огляду на своїх виборців, не буде могло згодити ся на декотрі точки, мимо того, що правительство опозицийним і обструкцийним партиям готово поробити в формі подарунків деякі уступки. Міністри надїють ся, що в послїдній хвили, як вже нераз бувало, забере голос корона, і пожадана згода наступить. — Угодові наради тревали 5. с. м. від 9. год. рано до 1. год. в полудне і від 3. год. до чверть на 9. год. вечерня. Кромі обох президентів в нарадах принимали участь оба міністри скарбу, торговлї і рільництва тай фахові референти. — В тутешних кружках суть гадки, що хоч між обома президентами істнують не малі ріжницї, то все таки не наступить міністерска кріза.

Сербско-хорватскі розрухи.

На улицях Загребу попала кров, упали стріли, місто виглядає як руїна, а над мешканцями міста і околиці тяжить амора наглих судів.

Причиною тих розрухів, як відомо, є племінна ненависть між Сербами а Хорватами, а товчком до тих розрухів — тов іскрою, що підпалила нагромаджену громовину — була дневникарска полеміка.

Провокация вийшла зі сторони Сербів. Видаваний в Білграді „Српски Гласник“ помістив статю, в котрій сказано, що Хорвати навіть в часах полїтичної независимости, т. є. „Сполучення з Угорщиною“ не мали розвиненого національного почутя, що хорватскі магнати получили ся з Мадярами і накинули народови феодалїзм, що духовеньство причинило ся також до того не мало, що велика маса народу не бере участи в житю полїтичнім, та що там є дносе лиш боротьба партий, а котрих вожди ідентифікує свої інтереса з інтересами народа „Хорвати, — по гадцї того дневника, — не мають ані окремого язика, ані звичаїв, ані почутя, яке би їх всїх лучило. Хлоп з околиць Загребу нїчого о тім не знає, що в Далматиї, Славонії і Босиї живуть люди, котрі зовуть ся Хорватами, а навіть о тім не знає, що він сам належить до народу Хорватів. — З того отже огляду Хорвати не можуть бути самостійним народом, лиш находять ся на дорозї переміни на Сербів. Серби і Хорвати, се лиш дві полїтичні партиї, з котрих перша є ліберальна, а друга клерикальна. Хорвати є авангардою чужини, а Серби представителями принципу: „Балкан для балканських націй!“ Одна сторона мусить уступити, а що нею мають бути Хорвати, того доказом їх меншість, географічне положенє і та обставина, що всюди мешкають разом з Сербами і ціла еволюция, в котрій сербска ідея означає поступ“.

Таку статю, що пилає ся прямо на національно почутє Хорватів, перепечатав з білградского дневника „Србобран“ сербска часопись що виходить в Загребі. Против него виступили хорватскі дневники і відповіли остро на атак сербского дневника. Роздражненє перейшло з дневників на публику.

Про дальший хід розрухів і положенє в самім Загребі доносять новійші телеграми, що в містї запанував вже загальний спокій. Ніч з середи на четвер минула цїлком спокійно, по містї лиш снують ся військові патрулї, місто же само мов би заумерло. Принаний з поля маневрів відділ війска по форсовнім марши нїчим навіть непокріпившись мусїв зараз обняти службу в містї. Обзор перестав добровільно на певнїйше час виходити, а другі дневники, конфіскувані навіть за подаванє річевих звістів, обмежають ся на сухих вістях. До вчера арештовано 135 осіб. В театрі нема представлень, бо актори, переважно Серби, поутїкали.

З других місцевостий доносять, що посадники міста Петрониї зажадав війскової помочи. — До Земляну відійшов 53 п. п. і розкватерований в містї. Тут уцїлюють цїлими громадами знов Хорвати з Білграду. — В місцевости Сісек провідили тамошних антисемітів, користаючи з розрухів, підбурив товпи против жидів, котрих населенє зачало непокоїти.

Угорске бюро кореспонденцийне доносить, що 5. с. м. прибув до Загребу бан гр. Куен-Гедервари, казав собі зараз здати справу з випадків і одобрив всї в его неприсутности предприняті міри. Опісля відбув конференцию з посадником міста і віцебаном в справі дальшого поступовання. — В Сіску прийшло в ночи до великих демонстраций. Богато сербских склепів знищено. Між людностию а жандармерию прийшло до конфлїкту. Обкидана камінем жандармерия дала огню і зранила 4 особи. — День 5. с. м. минув супокійно. Всї опозицийні дневники конфіскувано. На підставі прасового закона заснетовано видавництво Србобрана. До Мітровиц вислано батальон 62. п. п. Увязнених є 150 осіб, між ними 2 женщини. Обжаловують ся о забуренє публичного спокою. — Офіциальні Narodni Novinu признають, що богато учинено чужої власности, однак нїгде не було рабунків. — На телеграфічне візванє відійшов вчера батальон війска до Броду над Савою, де мали повстати поважні розрухи. — Урядники угорских желїзниць дістали всї нїтьні білети, щоби в разї ексцесів, яких обавляють ся против Мадярів, могли опустити місця свого побуту.

Цїсар Вільгельм в Познани.

Про дальшу гостину цїсаря в Познани доносять, що вводї приняв він на заднєнцї арцибіскупа Стабленского, конферував з канцлером гр. Більовом. Вчера відбулось також відслоненє памятника цїсаря Фридриха на площи Вільгельма в присутности цїсарскої пари, наслїдника престола і зібраних достойників. Старший посадник міста повитав цїсаря, відспівано пісню Бетовена, зложено вінцї на памятнику.

Опісля удались цїсарство, наслїдник престола, канцлер і міністри до соймової палати, до зібрались представителї з цїлої провінциї. Соймовий маршалок Білмовіц-Мелер виголосив промову, на котру відповів цїсар кладучи натиск на тяжку культурну працю Німців в тім краю. „Урядники мої — сказав він — повинні безусловно поступати по моїм показівкам, слухати моїх приказів і примінити ся до полїтики, яку я узнав одвітною для добра сеї провінциї. Таке співдїланє людности і урядників під управою корони напевно з часом причинить ся до успішного розвою сеї провінциї. Жаль мені дуже, що часть моїх підданих, не німецкого походженя, лиш з трудом освоює ся з нашими відносинами. Причини того глядати-б в двох хибних поглядах. По першо: се обава перед нарушенєм їх віроісповіданя. Не правдою є, мов би католикам робила ся у нас кривда. В часї мого владїня я дав доказ, як шаную кожду релїгию. Хто інакше о мені думав би, той обидив би наслїдника того великого ко-

Артистка

Антона Крушельницького *).

Наша лїтература, така богата на меньше і більше цїнні т. зв. „народні драми“, майже зовсїм убога на драматичну штуку того рода, який тепер культивуєть ся в західній Европі, а драматичних проб в сїм напрямі не стало би мабуть навіть на пальцї обох рук.

З наймолодших наших письменників занимаєть ся драмою такого рода Антін Крушельницький, автор многих новель не посаїдної вартости, перекладач Гавптмана, Пшибишевського та инших европейских письменників. Мимо своєї плодовитости, найбільшої може межи наймолодшими, мимо цїнности своїх творів Крушельницький „не має щастя“: про письменника, що видав чотири томи оригінальних новель, три драматичні штуки та 9 більших перекладів, наші критика не згадала доси нї словечком...

„Артистка“ — се найновійший драматичний твір Крушельницького. Її тема — моральна боротьба батька і сина, боротьба двох зовсїм супротилежних поглядів на житє і сьвіт, боротьба двох сьвітів...

По думцї батька щастє в тім, аби дійти до як найвисшого становища і полученої з ним як найбільшої ценности, до почестий межи „людьми“, т. є. межи тими, що вже такі становища занимають, тайна щасливого семейного житя — аби жінка була слїпою рабинею мужа, вірила сьвято його словам, думала його думками і жила його волею...

Но такі погляди сина, котрий шукає висшої цїли в житю, тужить за ідеалом, думає про працю для добра упосаджених, снує мрії про жінку-товаришку, котра вправдї думала-б його думками і жила його волею, але щоб отся єдність не виливала з принципу безусловного підчиненя жінки мужеви, тілько із спільности вироблених с в о ї м умом поглядів, із сьвятого споріднення двох однаково сильних душ...

А що батько покладаєть ся також принципови, що дїти, хоч-би й які розвиті, хоч-би вже й жити своїм самостійним житєм, повинні безусловно підчинити ся ві всїм волї батька, то конфлїкт між сими обома поглядами предвиджений при першій нагоді...

І така нагода надійшла. Доки ходило лиш о теоретичні погляди сина, батько, при посередництві своєї тихої, доброї жінки, терпів сиповн, але коли прийшло ся синови переводити свої теориї в житє, коли він хоче женити ся з драматичною артисткою, людиною без родини, без віна, котра не може повеличати ся „становищем“ і „іменем“ своїх родичів, а має лиш чисту, горячу, артистичну душу і те горде вдоволенє, що сама зароблює на себе, — тодї батько нїяк не може позволити, аби його син женив ся з „нїтрогоном з вулицї“, його син, судовий урядник з університетскими студиями, котрого він думав оженити з богатою дївчиною з „порядного дому“, з такого дому, котрого блеск надав би і на його дім...

Тут і починаєть ся драма — в житю і в творі Крушельницького.

Перший акт — се розмова сина (Остапа) з батьком, котрий з початку старає ся задержати холодний тон і радить синови вибити собі з голови „дурницї“. Розмова стає що-раз більше дражливою, батько починає представляти синови його суджену в як найчорнїйших красках, грати на струнї вдячности дїтий супротив родичів, нарештї замість благословити — проклинає сина... Болюче враженє, яке виносить із сеї розмови Остап, знаючи по трохи мати, котру він любить о много більше, як батька, а котра не має нїчого против його подружи, і сестра, котра навіть заклинає брата, аби не сьмів послухати батька і покинути тої, котра йому повірила...

Другий акт — Остап і його Ольга в передшлюбній горячцї. Він, ідеперований недугою дорогої матери, занепокоєний до крайности тим, що з дому нема нїякої звістки, не в силї потонути в морі любови, про яке так довго снував золоті мрії. Шепче їй слова любови, тулить ся до неї, а сам нетерпеливо виглядає вістки з дому. Вона йде одїватись, а до него приходить батько з вістию, що мати вже останками дише.

Зачинаєть ся знов розмова, тілько сильнїйша, горячїйша, пристрастнїйша, як в першім акті. Батько, хотячи сина відвести від його наміру, уживає всїх способів. Йому, християнинови, говорячому з горечию, що син не має бога в серцї, зовсїм не трудно приходить ся радити синови, аби покинув суджену, бо-ж „перед богом еще їй не присяг“... Той холодний, безсердечний старець має навіть відвагу говорити неправду про свою жінку, аби лише вплинути на сина. Остапова мати була прихильна його подружи, а з нїм зваляла її жура з тої причини, що її муж не хотїв одобрити поступку сина. Але він, батько, мимо того не жахаєть ся сказати, що Остап — причина смерти своєї матери, видумує навіть слова її молитви, в котрій вона буцїм-то жалувала ся перед богом, чому не забрав її Остапа ще маленьким до себе, а дав їй дожити такого сорому... Добрий із того старця майстер для торгурованя душі сина, але син мимо того не подасть ся і по відходї батька іде до шлюбу...

Отся сцена, се найбільше могуча річ в цїлій драмі, тай загалом се така сильна, така могуча річ в нашій лїтературі. Усї рафінерии батька-деспота з її невідступними акцесориями, як четверта заповідь божа, щирість дїтий супротив родичів, віра в бога, всї струни від батьківської сердечности до проклонів, все тут таке невмолимо живе, правдиве!...

Тільки на початку сего акта зробив автор кривду Ользї:

*) Антін Крушельницький: Артистка, драма в чотирох актах. Коломия 1902. Цїна 2 к.

реан, котрий висказав ся, що „пождого спасе віра его“. — Друга хибна гадка, мов би примусилось до загляди традицийних і національних ріжниць. Пруске королївство складаєсь з многих націй, котрі гордять ся своєю минувшостию, але се не вадить їм уважати ся добрими Прусаками. Так і тут повинно бути. Традициї і памятки можуть спокійно істнувати, але они належать до історії, до минувшости. Тепер я тут узнаю лиш Прусаків і моїм обовязком є старати ся, щоби ся провінция не розлучною позістала з прускою монархією, щоби все позістала прускою, німецкою“.

Поведене людности є взірцове. З провінциї з'їхалось до Познаня множество Німців, щоби побачити цїсаря. Де лиш покаже ся цїсарска пара, всюди їх витають овацийно. Погода прегарна.

Цїсарска пара враз з наслїдником престола і дружиною від'їхали 5. с. м. по полудни до Почдаму. В дорозї на дворець провадила їх ескорта кінних стрільцїв. — Цїсарева в часї побуту відвідала дїльницю польску. На трибунах для радних міста сьвітили місця пустками, призначені для польских радників. Поляки взагалї відтягали ся остентацийно від всякої участи. — З цїлого ходу познаньских торжеств має бути цїсар вельми вдоволений. Виключено, щоби в полїтицї правительства супротив Поляків мала наступити яка-будь зміна. — „Новости“ пишуть, що познаньска подорож цїсаря Німеччини мала на цїли задемонструвати приязнь для Росиї і є мов би епільогом з'їзду в Ревлю.

Хлопскі розрухи в Росиї.

В Словутї на Волини і в Каневі в Киевскій ґубернії вибухли хлопскі розрухи, еще грізнїйші, як в полтавскій ґубернії. Війско привернуло лад. Богато хлопів покарано на місци, а кільканацять арештовано.

Конференция Чемберлена з ґенералами Бурів.

Neue Wiener Abendblatt доносить з Льондону, що 5. с. м. відбула ся перша конференция Чемберлена з проводниками Бурів в присутности Кіченера. — Вість о конференциї провідників бурских з представителями Анґлії потверджує ся.

Анґлїйскі гостї в Німеччинї.

Ґен. Роберте, міністер війни Бродрік, ґенерали Кенн, Френш і Гамільтон від'їхали до Німеччини, щоби яко гостї бути присутними на цїсарских маневрах.

Відозва Боксерів.

Боксери видали відозву, в котрій накликують населене краю, щоби вимордувало чужинцїв.

Манджурия.

Велику сензацию викликала статя „Пет. Вѣд.“, орґану кн. Ухтомского, котрий стоїть в тїсних зносинах з двірскими кругами. Згаданий дневник заявляє цїлком отверто, що на превеликий жаль, Росия не може виконати постанов заключеного з Хінами договору в справі Манджуриї. Успокоєне Манджуриї тревати ме еще кілька лїт, а навіть коли би осягнено сю цїль, то Росию будуть непокоїти патаги з правого боку Амура, мусить отже лишити ся в посїданю Росиї, і Росия може лише до певного віддаленя від ріки терпіти оселї Хінцїв і Манджурів. Окрім того на Манджуриї відбивають ся всї заворушеня, які вибухають в Хінах, і не хто иньший, як Росия терпить в наслїдок антиевропейских аґітаций. При таких обставинах петербурский кабінет мусить сотворити сильну охорону перед небезпеченьствами, котрі в будучности будуть тим сильнїйші, бо Росия буде мати против себе двох союзників: Япан і Анґлїю. Нїхто не сумнїває ся о тім, що Росия нїколи не думала о опорожненю Манджуриї.

Балкан.

Поміж Софією і Букарештом настало в послїдних днях мале напруженє, а то з слїдуючої причини. Болгарскі кольонії в Добруджи удержують богато власних народних шкіл а також ґімназию в Тульчи. Отже румуньске правительство повідомило недавно заряди тих шкіл, що они мусять піддати ся в деяких границях надзорови румуньских властий. В Софії болгарске правительство відповіло такими самими розпорядженями. Іменно повідомило оно румуньского посла, що приватні румуньскі школи в Софії і Турткаиї мусять піддати ся під надзір болгарских властий шкільних, бо в противнім случаю правительство мусїло би ті школи закрити. Рівночасно одержав таке саме письмо представитель Греції що до грецких шкіл.

Виборче віче у Вижниці.

Подїї перед, підчас і по вічу досить роз'яснені надісланими спростованями до поодиноких ворожих і приязних нам дневників. Сї спростованя показали цїлком ясно підлі заміри звісних дневників, котрі і перекручуючи фактичний перебіг віча хотїли тим скомпромітувати посла Василька; они виявили також характер дописувателїв таких дневників як „Buk. Nachrichten“ і їх протекторів. Найяскравійше сьвітло кидає на заходи тих мужів довіря послїдне спростоване, яке надіслав п. др. Блявкопф до редакциї „B. Nachrichten“:

Пос. Ник. Василько сказав гірку правду ворожим єму аґітаторам в „Buk. Post“ в статї під заголовком: „Politische Verhandlungen“, підтак не приняв ласкаво депутацию вижницкої громадскої ради п. бар. Юрій Василько, се все спонукало вижницку раду громадску, листовно удати ся до пос. Ник. Василька і привести таким способом до якогось порозуміня межи пос. Ник. Васильком а громадою Вижницею. Сю ухвалу ради громадскої з дня 5. червня с. р. найбільше підпирав Юлїюс Гіршгорн. Він навіть уклав дотичний лист, а коли п. Блявкопф, що мав відіслати сей лист, не спішив ся з тим, напирав Юлїюс Гіршгорн, щоби раз вже відіслати письмо. По відісланю письма, але без підпису Гіршгорна, нарікав він на людий, що не допустили, щоби він підписав ся на письмі до пос. Николая Василька, де просить рада громадска п. Василька о прощенє, се робить той сам Гіршгорн, що так фальшиво інформував ворожі Русинам дневники про перебіг віча у Вижницї. Але се зовсїм не дивно, бо вже підчас віча грав Юлїюс Гіршгорн дволичну ролю. По справозданю пос. Ник. Василька зголосив ся Гіршгорн до слова і в рускій промові подякував пос. Василькови за єго труди, але по вічу розіслав до всїх дневників фальшиві справозданя про перебіг віча.

Другий з поміж тих мужів довіря Нахман Шерф так само в промові на вічу згаджав ся з виводами і поясненями пос. Василька. Всї три відмінні змістом телеґрами, що були надіслані до „Buk. Nachrichten“, „Buk Rundschau“ і „Buk. Journal“ були висланї одною і тою самою особою, Юлїюсом Гіршгорном. П. др. Блявкопф, що був предсїдателем на вічу, простує дальше, що віче скінчило ся формально многолїтством на цїсаря, що пос. Ник. Василько не утїкав з віча, а довго розмовляв з громадскими радними в громадскій канцеляриї, що коли посол Василько вертав з Путилова, перебував ще пів години у Вижницї, що є найлїпшим доказом, що він не утїкав перед вижницкими виборцями, як се набрехали ворожі ґазети, що на всї спростовани не знають вже нїчого більше сказати, як тілько, що таки вірять своїм брехливим донощикам. На тім і скінчили ся ворожі пос. Васильковн й Русинам заходи наших противників.

До редакциї „Buk Post“ надіслала вижницка рада громадска спростоване і заяву, які найпиріїйше характеризують популярність нашого посла не лише у вижницкім повітї але також в самім місті. „Пос. Ник. Василько посїдає яко посол наше цїлковите довіре. Він є по причинї своїх заслуг найбільше популярним в повітї“. Отсе речення з тої заяви, яку підписали начальник Вижницї Йосиф Лунїш і єго заступник др. А. Блявкопф.

Остап: Моя жіночко солоденька...

Ольга: Жіночка? Нї, нї, що не жіночка. За дві години буду твоєю жіночкою... За дві години, чуєш?

Або Ольга звичайна гуска, чи може, що еще гірше, рафінована кокетка, котра хоче Остапа чим швидше перед вівтар затягнути, а Остап не такий великий, не такий ідейний, коли міг так засїпити ся в ній, або, коли Остап і Ольга такі, як се виходить з цїлої драми, Ольга нїак не могла сказати такої банальної і нраме разячої фрази, і автор зробив тут ошибку. Менї видаєть ся правдивою ся друга альтернатива, бо було-б сумно, коли-б автор ошибав ся в цїлій драмі і робив героями двоє звичайних „zjadaczy chleba“, — коли вільно ужити ґенїальної фрази Словацкого...

Третїй акт — пошлюбні днї Остапа і Ольги, затроєні сумом і неспокоєм Остапа. Чоловік, що мав відвагу поступити раз по прінціпу, оженити ся так, як він се уважав добрим, за мало має відваги, аби йти дорогою прінціпу в щоденнім житю, аби не дати собі вічним затемнити вибореного щастя. І хоч він знає, що мати була прихильна його поступкови, що всему нещастю винен виключно батько, то все таки гризе себе, кисне, і затроює своє і жінчине житє. Отсей акт не уступає зовсїм сценї з батьком в другім актї. Так само вірний, живий, невмолимий...

Четвертий акт... Мати померла, молоді приїзджають на похорон... Батько мов ходячий труп перебуває вічно коло тїла небіжки, Остап далї киснє, а Ольга зденервована до крайности ти „щастєм“, яке їй дали перші днї подружного житя...

Бабуся, стара служниця, що еще батька на своїх руках вибавляла, радить йому помирити ся з дїтьми, а тодї лекше йому стане. І він бачить, що помирити ся треба і здаєсь йому, що голос небіжки те саме говорить. Вони мирять ся...

Тільки в хвилї помирени не може Ольга побороти сейчас сеї горечи, якою наповнене її серце і вона мусить виллати її, аби здобити місце новому почуваню, почуваню дїточої любови до батька свого мужа.

Остап: Тату, тату... (До Олї): Оля, ходи до батька... Забудь...

Ольга мовчить.

Батько: Не можете забути?...

Остап: Олюня...

Хвиля мовчаня.

Остап: Олю, ходи, поєднаймо ся...

Ольга (гірко): Поєднаймо ся...

Батько: Пані, дитино моя, прости... Я прошу тебе, прости... На память тої прошу, що любила тебе, хоч не знала...

Ольга: Пане, чи ви знаєте, яку ви кривду зробили менї?... Затроїли менї ті хвилї, що мали бути найторжественнїйшим в моїм житю... І за що?... Чим я провинила ся вам?...

Менї доводило ся стрічати ся з думкою, що отся сцена псує ефект примиреня. Одиак на мою думку вона так глубоко правдива, що без неї вийшло би все занадто солодкавим. Бо-ж і пес не візьме від Вас хлїба сейчас після того, як Ви його набите, а Ольга людина з серцем, котрого нїколи сьвіт не пестив, нї навіть не щадив...

Ось і зміст драми, що так своїм артизмом, як і ідейностию перевисшає о ціле небо богато з тих „штук“, які роблять касу нашому театрови.

Богато серіозних думок вона навіває. І відносини родичів до дїтий, і погляди загалу на вибір жінки і те, що лекше бути героєм в одній великій, прінціпіальній хвили, як іти з вірностию прінціпам сїрою стежкою буденного житя...

Особливо про квестию подружа, про те, як то наші батьки, хоч-би і з найнизшої верстви суспільности так дрожать о те, аби син зробив передовсїм „добру партию“, аби при помочи жінчиної родини міг висше підлїзти і вигідїйше гніздо собі устелити, не дивлячи ся зовсїм на моральний бік справи, про ту аристократичність, котра, коли ходить о подруже сина або дочки, проявляєть ся з рівною силою ні всїх верствах суспільности, проте можна би цїлі томи списати...

А Крушельницький підхопив сей момент так вірно, віддав арґументацию батька — все одинаку, чи се арґументация батька-мужика, чи батька-урядника в такій а такій ранзї — з таким житєм і артизмом, що се робить його твір вельма цїнною вкладкою в нашу драматичну лїтературу.

Для штуки бажалось би, аби „Артистку“ виставив наш театр... Але що-ж?... Публики се не притягне мабуть і каси не зробить, бо там анї не ріжуть з болю і не забивають ся, анї не пють горівки, не сьпівають і не танцюють...

Михайло Логинський.

НОВИНКИ.

З краю.

День смерти бл. п. нашої цїсаревої Елисавети, 10 с. м. будуть обходити як що року урочистими відправами по церквах, костелах і божницях. Наука всїх школах відпадає в сім дни.

Іменованя в середних школах. Суплент в тутешній І. ґімназиї Давид Гофман іменований суплентом в реальній школї. — Суплентом в І. ґімназиї іменовані учительскі кандидати Петро Савой і Виктор Шиїц, а Павло Спретан суплентом в II. ґімназиї.

Дальший тяг Фейлєтону, Уміньского-Королевського: „Як повстала наша земля і який єї буде кінець“, що розпочав ся друкувати в послїднім нашім числї, мусить ся перервати задля технїчних причин на якийсь часъ.

Ярмаркове місточко Кімбань зістало перенесене високим розпорядком Є. В. цісаря з 27. серпня 1902. в категорию міст.

З тов. „Руска Бесїда“. Календар прав. на р. 1903, річник XXX. видань Бесїди ч. 166, починаємо друкувати слїдуючого місяця. Як попередними роками, просимо і сим разом наших писателїв, щоби зволили прислати нам свої писання, пригідні для бук. Календаря. Він має бути народною книжкою і тому просимо о коротні поучаючі статї, прозою а не стихом. Особливо просимо о статї про буковиньскі відносини і о практичні поради для наших селян. Вже сего року взяли наші буковиньскі писателї жиру участь у виданю правос. Календаря і ми надїємо ся, що зладдуть собі щирої працї, аби XXX річник сеї книжки став ся вірним виразом національної сьвідомости Русинів-Буковинцїв. Всї письма звертати на адрес: „Руска Бесїда“, Чернівцї улиця Петровича, ч. 2.

Що може дбалий староста, се доказав черновецкий староста п. др. Вірфель, що за півтора року побудував 24 школї з твердого материялу після дуже добрих і хороших плянів за дуже умірковані цїни і без великого обтяженя громад, що по більшій части зібрали гроші, відбиваючи свої толоки дводнї на певний час, а чого вийшла подвійна користь з громадского маєтку, що доти не приносив майже нїякого хісна. Тілько шкіл не побудували за той час мабуть всї прочі повіти Буковини разом, а коли де й збудовано що, то найбільше деревяні бараки, що коштують ледво дві—три тисячі меньше а й ті гроші за два—три роки прийде ся громадам викинути на репарациї від граба, що нищить деревяні будинки шкільні майже без виїмки. Наша інтелїґенция повинна би звертати на се увагу народу, а наново старости повинні би піти слїдом за черновецким старостою, що зумів переконати не тільки громади, але навіть двірскі обшари, котрі на всї сї 24 будови згодили ся так, що не було і одного рекурсу. Честь такому старостї за его так успішну працю. на полї народної осьвіти!

До I. року женьскої учительскої семинариї в Чернівцях принято 60 кандидаток, якраз четвертину всїх, що с. р. зголосили ся до вступного іспиту. Русинок принято лише 12, себто ледво одну пятину Волошок трохи більше, а половину всїх принятих становлять Німкинї й Польки, що не вміють ні по руски та ні по волоски, отже для буковиньских шкіл не потрібні. Ось так то дбають у нас про шкільництво краєве збільшуючи німецкий пролетариат, наколи руских і волоских учителских сил все більший брак. Управа краєвої ради шкільної, щоби збільшити число руских і волоских кандидаток остала на папери, а в самій школї нема зрозуміня для потреб краю а тільки бездушна шабльоновість. Доки заступництво краю будеть приглядати ся рівнодушно занедбуваню найжизненїйших интересів краю, якими є справи народного шкільництва? На злишну господарску школу, що доси єдино сворочували і то знов головно Німцям войскову службу, йдуть річно марно величезні суми, замінивши єї на руско-волоску учительску семинарию краєву, можна-б нарадити сїй некучій недостачі відповідних народних учителїв; або на се годї здобути ся нашому соймови, він не в силї навіть виборотн якої небудь реформи державних учительских семинарий в Чернівцях, що виплекують єдино учителїв і учительок безазиких.

Звертаємо увагу інтересованих на справоздане касове і білянс „Рускої Каси“, уміщене на 4-ій сторонї нинїшного числа „Буковини“.

До православної дївочої школи, що утворила с. р. першу клясу, записано доси в рускій клясї 23 а у волоскій 13 дївчат. Записи тривають ще дальше, на що звертаємо увагу всїх родичів, котрі бажають своїм донечкам безплатної і доброї науки, яку певно найдуть у сїй школї, де бідних дївчат надто мутъ і запомогати з релїґійного фонду. примічаємо ще, що в слїдуючих роках тяжко буде вписувати до сеї школи до висших клас дївчат із села, бо ледви чи з нїмецкої мови будуть на стілько приготовані як ті, що ходять до неї зараз від першої класи почавши; отже хто жадає доньки висшої науки, най дає єї від разу, що сего року, до сеї школи.

Господарска середна школа в Чернівцях. Зголошеня до приняття до господарскої середної школи будуть приймати ся від 12. до 15. вересня в дирекцийній канцеляриї, що дня від 8—11 перед полуднем і від 4—5 пополудни. Кождий, що зголосить ся до приняття, мусить предложити слїдуючі писани: а) що скінчив 16-ий рік свого житя; б) що его заховане було добре і моральне; в) що скінчив низшу ґімназию, або реальну школу з добрим успіхом, який єму дає право вступити до висшої класи; ґ) що батько, взглядно опікун дає свій дозвіл. Убігателї, що в низшій дорозї осягнули своє потрібне знане, мусять зложити строгий іспит, який доказав би, що мають знане, яке дає наука в низшій ґімназиї або реальній школї. Вислїд іспиту рішає про приняте. Приняте надзвичайних слухачів не є безусловне. Ученики, що вступають до висшого року, мусять виказати ся метрикою, послїдним сьвідоцтвом і леґитимацийною картою, і мають особисто зголосити ся до дирекцийної канцеляриї. Так новоступаючі ученика, як і репетенти і ті, що ідуть до висшого року, мають зложити в дирекцийній канцеляриї при внесї річну шкільну виплату в висотї 20 кор. В разї доброго поступу і відповідного обичаєвого заховання дістануть при кінци зимового семестра ті ученики, які будуть мати декрет увільнюючий від заплати, цїлу виплату шкільну назад.

Ворожий директор. Ми згадували попередно, що п. директор Литвинюк і сего року старає ся число Русинів в православній нар. школї зменьшити і то в той спосіб, що їх просто не приймає, або до низших клас призначує, або наконець записує їх за Волохів з тим арґументом, що они по руски прекрасно вже знають, то-ж най навчать ся ще й по волоски. Се потвердили нам зовсїм вірогідні люди. А тепер скаржуть ся нам Лужаньскі люди, що дир. Литвинюк поступив собі против них зовсїм ворожо, що без всякої причини не приняв Верешку і Майданского, і отцеви сего послїдного, Ґеорґієви, заявив отверто: „Ви Русини сварите на мене по ґазетах, я вас не потребую“. Тут був також начальник Лужаньский, Орелецкий, присутний, і коли видїв таку неприхильність директора, виписав свого хлопця, який був вже принятий до сеї румуньїзаторскої фабрики.

Видїл „Рускої міщаньскої читальнї“ в Чернівцях, на засїданю видїлу з дня 31. серпня с. р. ухвалив закупити і роздати межи бідні ученики, міщаньскі сини, котрі записали ся до рускої ґімназиї, всї потрібні книжки. Дістали іменно слїдуючі ученики книжки I. кл.: Квасницкий Володимир, Банатюк Александер, Гундич Омелян, Кучковский Теофиль, Баранюк Володимир; ученики другої класи: Тонкан Михаїл, Перецкий Іларій. Вартість бібліотеки шкільної товариства виносить 178 к. 30 с. — При тій нагоді, маємо честь подякувати Миколаєви Матейкови, уч. III. к. ґ. за дар книжок з I. класи, в вартости 14 к. і п-ови М. Горчиньскому абітурієнтови шк. господарскої за історичний атлас.

За видїл:

Миколай Товущак, секретар. *Гнат Власюк,* голова.

Видїл брацтва імени Св. Тадея в Чернівцях, ухвалив на засїданю дня 7. вересня с. р. межи иньшими справами, справити книжки для двох учеників-міщан до 1 кл. рускої ґімназиї: Микитоничови Иванови і Соболевскому Михайлови. Рішаючо видїл ухвалив одноголосно приступити в члени основателї до товариства „Шкільна поміч“ в Чернівцях з вкладкою 50 к.

За видїл:

Гнат Власюк, писар. *М. Коралевич,* голова.

Др. Ґольдфельд вернув з своєї подорожи і почав на ново свою лїкарску дїяльність.

З усїх сторін.

IV. з'їзд товаришів друкарских з Галичини скликаний комітетом до Львова, відбуде ся в недїлю і понедїлок, т. є. *дня 7. і 8. л.* вересня. Наради з'їзду, скликаного на запросинами відбували ся в сали товариства львівских рукодїльників „Ізвада“, при улици Францїшканьскій ч. 7. з слїдуючим порядком дневним: 1. отворене з'їзду, 2. вибір президиї, 3. провірене мандатів, 4. орґанїзация і аґітация: а) справа цїнникові в Галичинї; б) справа учеників (практикантів) на складачів; в) інституция мужів довіря; г) бюро посередничеча працї; д) дневникарство заводове; е) скликуване з'їздів краєвих і окружних; 5. справа зложеня специяльних комісий фахових; 6. справа орґанїзациї переоналю помічничого; 7. удїлюване ся складачів з загально фаховим робітничим руху; 8. внесеня. — За комітет з'їзду: Йосиф Гудец, предсїдатель, Станїслав Слонйовский, секретар.

Помер др. Вірхов в Берлїнї, знаменитий учений і лїкар. Покійний звісний був зі своїх поступових поглядів, тому і попав був в неласку у цїсаря Вільгельма II.

Всячина.

Про нашу землячку С. Крушельницку, славну артистку-співачку, помістив французкий журнал „Revue d'art dramatique“, поважний і независимий орган театральної критики, в послїднім своїм числї з 17. серпня с. р. статю написану, в котрій автор незвичайно корисно оцїнює спів і гру нашої артистки. Читаємо там між иньшим, що п-а Крушельницка є так само великою артисткою драматичною, як і співачкою, а кінцевий уступ так характеризує нашу землячку: „Панна Крушельницка, — незрівнана артистка, обдарована ґрандіозним голосом, що має звук могучий, а при тім ніжний і траґічний, — є безперечно одною з найбільших артисток сучасної доби і тому можемо надїю, що побачимо єї — як то проектують — в паризкій опері вже в осїннім сезонї в єї найкращих креациях, як „Аїда“ або „Жидівка“. Ся стаття є ілюстрована чудовим портретом нашої артистки в ролї Аїди.

Витягнений льос, або історія, яка і у нас може може бути, бо й у нас увихають ся всїлякі дурисьвіти, що нїби то продають льоси, та й знаходять ся богато людий, що лакомять ся на льоси, а не знають ся на них і гадають, що то найлїпший інтерес, найлїпший спосіб забезпечення собі будучности — купити льос і схопати до скрині. Так гадала і віденьска сидуха, що продавала всїлану огороднину, Юлїя Сераба, Чешка з дїда прадїда. До неї прийшов аґент, що продавав льоси, якийсь Йосиф Целлерін і показав їй нумер того угорского льосу, що виграв 20.000 К. Господи! Таже то нумер єї льосу! Бідна баба аж не впала з радости, де стоїть і що з нею дїє ся. Целлерін обіцяв ся відобрати для неї виграну суму, а на забезпеку дав їй другий далеко „дорожший“ льос разом з тальоном і купонами. На дармо чекала Сераба на виграні гроші, отже наконець пішла на поліцию і дала знати. Аж тепер показало ся, що она попала ся якомусь дурисьвітови в руки, котрий нимантив від неї льос угорского червоного хреста вартости 59 К., а за то дав їй проспект не маючий нїякої вартости і обчислений лиш на обаламучене людий. Целлеріна не можна було зловити, бо він десь був щез. Тимчасом дурив він в подібний спосіб селян в горішній Австриї і там его зловили та засудили на півтора року криміналу. При сїй нагоді вийшла на верх справа льосу Сераби і оногди відбула ся розправа. Судия питає сидуху: То ви уважали сей проспект за льос? — Сераба: Мій Боже! та же я переєкупка... що я на тім розумію ся! — Судия: Але ви в то вірили, що сей льос виграв головну виграну? — Сераба: Ще й як вірила! Я так втїшила ся, що не могла з радости цїлу ніч спати та й їсти не могла. А тепер нема нї виграних гроший, нї льоса“. — Целлерін боронив ся тим, що казав, мов би то Сераба дала єму фальшивий льос, але судия тому не повірив і засудив его ще додатково на дві недїлї арешту.

Великий метеор знайдено в західнім Мехіку. Коли він там упав, того не знати, але се певне, що як летїв воздухом, то мусїв представляти величаве з'явище, бо він важить звиж 1000 сотнарів і єсть вище 13 стіп довгий. Свого часу упав він з такою силою, що зарив ся в земли майже на 6 метрів глубоко. Метеор сей буде мати велику вартість, а самі кошти его транспорти аж до побережа обчислюють на 24.000 корон.

Вандрівка історичного дому. Родинний дім Вашинґтона в Бандури, в Анґлїї, в котрім мешкав перед своїм виїздом до Америки, щоби взяти участь у війнї о независимість, мають перенести на виставу в Ст. Люї. Дім вже зачали розбирати. Кождий камінчик нумерують. Буде він одною з атракций виставе. Герб Вашинґтона, що украшає головний портик дому, послужив узором гербу, який видніє ся на американьскій флазї.

Щасливий Остров. В часї своєї подорожи загостив король Едвард VII. на остров Мен, що лежить на Ірляндскім морю. Від часу відвідин короля Едварда I., що панував від 1272—1307 р., не поступив там жаден з анґлїйских королїв. Остров сей замешкують Кельти і він є майже зовсїм осібною державою, підлягає прямо анґлїйскій короні і має своє власне правительство. Єго парлямент складаєсь, подібно як в других державах, з двох палат — висшої і низшої. Вибори відбувають ся від 1866 р. в означених речинцях, а виборцї являють ся звичайно всї на вибори. Мен віддалений від побережа Анґлїї 60 анґл. миль. До коштів удержаня армії та маринарки не причиняє ся анї сотинем.

Надіслане.

Науковий учительский орган.

В ч. 40. „Буковини“ з сего року обговорено досить основно квестию видаваня окремого наукового учительского орґану. За почином тої статї і за щирим занятєм ся сею справою товариством „Руска Школа“ відбули ся в „Народнім Домі“ дня 4. мая с. р. наради значної части учителїв і многих иньших щирих приятелїв шкільництва яко надзвичайні загальні збори т-ва „Руска Школа“, де по основній дискусиї порішено одноголосно видавати науковий учительский журнал, котрий був би орґаном „Рускої Школи“. Центральний видїл тогож товариства помістив був з тої причини відозву в ч. 66. „Буковини“, — якої на жаль не зволили другі рускі часописи передрукувати, — до заявлених всїх, котрим лежить справа народнього виховання, справа шкільництва і учительства на серци, щоби заявили готовість приступленя до сеї акциї запренумерованем тогож видавництва.

На той поклик зголосило ся поважне число людий, але завсїгди не так значне, як би то можна сподївати ся для справи так великої ваги для всїх. — Звертаю ту увагу, що після ухвали загальних зборів товариства „Руска Школа“ має той журнал появитись вже 1. січня 1903 р.; значить ся час вже вельми короткий. А до тої пори треба вибрати комітет редакцийний, ухвалити програму видавництва і порозуміти ся зі співробітниками, щоби розділити материял між них з цїли приготованя відповідних праць до друку.

То всьо можна лиш тогди перевести в дїло, коли зголосить ся таке число предплатників, яке заневнило би орґанови істнованє.

Тому ті Вп. товариші учителї і всї приятелї школи і науки, — котрі еще до тепер з яких небудь причин не зголосили ся в тій справі до „Рускої Школи“, зволять в найкоротшім часї прислати відповідну заяву до центрального видїлу того-ж товариства. Адреса: Товариство „Руска Школа“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

В вересни 1902.

Іван Горгемович.

Справоздане касове „Рускої Каси“

за місяць серпень 1902 року.

А) приходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця прибуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
147	45	1. На фонд резерв. загальний	76	97	224	42
1,083	77	2. На фонд резерв. товар.	—	—	1,083	77
4,668	50	3. Вложено паїв	615	—	5,233	50
44,880	83	4. Вложено вкладок щадн.	8,005	45	52,886	28
14,083	28	5. Звернено пожичок на скрипти	3,268	15	17,3[illegible]	43
15,438	72	6. Звернено пожичок на векслї	1,221	44	16,660	16
4,534	75	7. Побрано відсотків	583	42	4,9[illegible]8	17
1,414	28	8. На адміністрацию побрано	174	97	1,589	25
409	28	9. Побрано коштів спору	160	64	569	92
6,000	—	10. Кредит банковий	—	—	6,000	—
92,460	36		14,106	04	106,566	90
3,404	78	10 Готівка	2,360	97	3,404	78
95,865	64		16,467	01	109,971	68

Б) Розходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця убуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
—	—	1. Вложено на фонд рез. загал.	70	97	70	97
—	—	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	—	—
1,052	93	3. Виплачено паїв	208	94	1,261	87
29,236	79	4. Виплачено вкладок щадн.	7,269	72	36,506	51
28,042	—	5. Дано пожичок на скрипти	2,400	—	30,442	—
23,182	—	6. Дано пожичок на векслї	2,890	—	26,072	—
1,712	59	7. Виплачено відсотків	14	06	1,726	65
449	90	8. Виплачено коштів адміністрациї	37	93	487	83
38	97	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	38	97
3,597	57	10. Розділ чистого зиску	—	—	3,597	57
174	92	11. Виплачено коштів спору	—	—	174	92
17	—	12. Видано на інвентар	—	—	17	—
6,000	—	13. кредит банковий	—	—	6,000	—
—	—	14. Купно реальности в Бергометі	2,698	58	2,698	58
93,504	67	13. Готівка (Сальдо)	15,590	20	109,094	87
2360	97		876	81	876	81
95,865	64		16,467	01	109,971	68

В місяци серпни вступило 6 нових членів, з паями декларованими на суму 620 К. уплатили дійстно 615 К. — с. Виступили 3 члени з паями на 120 корон.

Волод. Могильницкий, касиер.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришення зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць **серпень 1902 р.**

I. Стан довжний.

1. Уділи членські		К	24,503·87
2. Фонд резервовий		„	4,378·20
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902	52,886·28		
разом	104,967·14		
в) виняти в часї від 1./1 1902 до 1./9. 1902	36,506·51		
Позістає з кінцем лишня		К	68,460·63
4. Довг банковий		„	8,000·—
5. Біляносове сальдо		„	7,701·17
		„	113,043·87

II. Стан чинний.

1. Пожички уділені на скрипта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) уділено вчасї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902	„ 56,514·—		
разом	„ 135,217·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902	„ 34,011·59		
Позістає з кінцем серпня 1902		К	101,205·66
2. Готівка в касї для 30./8. 1902		„	876·81
3. Цінні папері фонду резервового		„	3,132.68
4. Біляносова вартість інвентаря		„	837.20
5. Реальність в Бергометі н. Чер.		„	2,698·58
6. Сальдо процентів		„	3,191·52
7. Сальдо коштів адміністр.		„	1,101·42
Загальний оборот касовий в серпни 1902 року виносить	119,943·36	„	113,043·87

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902 вступило нових 77, виступило 17, лишає ся членів 443 з декларованими уділами на суму 27,680 к. і дійсно виплаченими на суму 24,503 к. 87 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5% Дивіденда від уділів 6% (оден уділ виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок уділованих $6^1/_2$%

Волод. Могильницкий,
касиер.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажанський Іван: „Прощеть“ . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка“ для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Первесом педаґоґії виховавчої.“) „ 1·20
Будлацеь Ев. О.: „Студиї Богословскі“ „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика“ науки в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодит: „Домашний писар“, збірка приміріи, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі“, оповідання . . . „ 1·—
„Думки та пісні“, поезиї . . . „ —·20
Гаршин: „Малярі“ . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 дїях, переклад В. Стаднича . „ —·60
Данилевич Іван: „Приказки“ I і II по „ —·10
Закарко Іван: „Жарти“ . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . „ 1·—
„Покора“ . . . . . „ 1·—
Кониський Олекса: „В день елементовий“ „ —·20
Крушельницкий Антін: „Серце“ . . „ 1·—
„Семчишин“ . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Багатки“ . . „ —·20
Martynowicz L.: „Historische Zeugnisse über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“ „ 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї“ . . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулин Еротей: „Бертоминські ягідки“ „ 2·—
Попович Омелян: „Листівка“ . . . „ 2·—
„Чуйк горілчаник“ . . . . . „ —·50
„Методика“ I . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок“ . . . . „ —·20
„Хлопці сеїдоники“ . . . . . „ —·40
„Шкар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Красномійскими людьми“ . . . „ —·40
Семюк Іван: „Образки з природи“ I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби“ . . . . . „ —·60
Слободіянка Марія. „І хтож вона бідна“ „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка“ . „ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Рута“ „ 2·40
„Beiträge zu den Bukowinen“ . . „ 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник“ як закладати ваги пожичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum“ in der von k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . . „ —·80
„Пісні жовнярскі“ . . . . . „ —·20
„Проку[illegible]“ . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько-українська література“ . . . . . „ —·30
Шекстно Осип: „Листи з пекла“ . . „ —·50
Сремійчук Денис О.: Die griech. Pekaneeblaution-Messe, ihre Entstehung Entwicklung und gegenwärtiger Ritus „Житє, муки і смерть і історія нерозменної жонця сьв. великомученикаї Дмитра Сулимовича“ . . . „ —·40
Яблонска Г.: „Сільска учительна“, повідане, пер. А. Крушельницкого „ —·50
„ „ „ „Бесїди про часи козацькі“ . „ —·80
„ „ „ „Без Ruthenien“ . . . . „ —·20
„ „ „ „Про бук. сойм хрестний і про вибори до сойму“ . . . . „ —·20
„ „ „ „В чім наша сила“ . . . „ —·20
„ „ „ „Кожний по заслузї“ . . . „ —·20
„ „ „ „Голос до народа“ . . . . „ —·24
„ „ „ „Вера“ . . . . . „ —·20

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарнї

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФЯЛЕЄ

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях улиця Почтова ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

Ч. 103. Чернівцї, пятниця дня 30. серпня (12. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

Угодові переговори.

О результатї послїдних угодових конференций в Будапештї, видано слїдуючий комунїкат: „Дальші наради мінїстрів і фахових референтів тревали в суботу до години 2 по полудни. Так в суботу, як і в пятницю предметом докладної розваги була ся часть митової тарифи, котра не була предметом нарад на послїдних конференциях у Відни. Радили також над сими позициями митової тарифи, котрі полишено в заміщеню на згаданих нарадах у Відни. — Повело ся полагодити часть істнуючих ріжниць в митовій тарифі, супротив чого число неполагоджених ще позций значно зменьшило ся. Обостронні референти уложать результат нарад о митовій тарифі в спільнім операті. По зредаґованю сего операту представителї обох правительств зберуть ся наново, і то в речинци, по змозї як найкоротшім, аби порозуміти ся що до полишених в заміщеню позций. По короткій перерві зійшли ся в суботу по полудни президенти обох кабінетів і оба мінїстри фінансів, аби обговорити справи, що належать до обох мінїстрів фінансів. На підставі сих конференций референти зредаґують проекти і предложать їх до затвердженя обом правительствам“. — До Fremdenblatt-у телеґрафують з Будапешту, що найголовнїйшим результатом послїдних угодових конференций є те, що основно переднскутовано поодинокі позициї, і в наслїдок того витворено підставу для остаточних проектів, які мають виготовити референти. Точка тяжости є знов у референтів, але сим разом в иньшім значіню, як по конференциях в Ішлю. Тепер мають бути тілько сформуловані результати порозумінь осягнених на мінїстерских конференциях. Референти мають свої операти виготовити як найскорше. Коли се стане ся, мінїстри знов зберуть ся на конференцию — сим разом у Відни.

Несупокої в Загребі.

Угорске кореспонд. бюро доносить з Загреба, що вість про ограблене православної церкви є неправдива. В церкві вибито лише дві шиби підчас нападу на дім якогось Серба, що мешкає коло церкви.

Джума в Одесї.

Лучають ся все ще нові случаї підозріні з познаками джуми. Від 14. серпня до 1. вересня занедужало 11. осіб, а з них 2 померли. Для обдумани нових средств против пошести вислано з Петербурга бактериольоґів.

Дон Карльос.

Дон Карльос написав до одного з карлїстичних депутованих лист, з яким строго пятнує намір викликаня повстани.

Нещасний випадок на маневрах.

В Тіволї на маневрах підчас наповнювани військового бальона вибухли три цилїндри з ґазом, при чім потерпіло рани 14 вояків; з них 3 тяжко ранені.

Анархістичні розрухи.

Агенция Фабра доносить, що в недїлю прийшло в Барцельонї до анархістичних розрухів з нагоди сьвятованя роковини смерти през. Мек-Кінлея.

Галицкі середні школи в р. 1900-1901.

В шкільнім роцї 1901 було в Галичинї 40 шкіл середних: 33 ґімназий, між ними одна приватна з правом публичної школи, і 7 реальних шкіл. Руску викладову мову мали 4 ґімназиї: академічна у Львові, II-а в Перемишли, II-а в Коломиї і ґім. Фр. Йосифа в Тернополи. Ґімназия II-а у Львові і ґім. в Бродах мали нїмецку викладову мову, а у всїх иньших ґімназиях і у всїх школах реальних була викладова мова польска.

Клас головних було в ґімназиях 251, бо руска ґімназия в Тернополи мала лише 3 класи (сего року отворена вже й 4-та), ґімназия в Бучачи мала 7 клас (сего року отворена 8-а), а ґімназия в Домбіци мала одну класу (сего року отворена 2-а). Реальні школи мали 36 головних клас, бо тарнівска мала 4 класи, ярославска 3, а в Кросні одну. Рівнорядних клас було в ґімназиях 185, а то: в руській ґімназиї у Львові 6, в Перемишли 3, в Коломиї 1, Тернополи 2; 10 рівнорядних відділів клас 1—4 в ґімназиї Фр. Йосифа у Львові, 8 рівнор. відділів клас 1—8-ої в IV. ґімназиї у Львові мали окремих управителїв. В реальних школах було рівнорядних клас 35, з них 7 в Кракові і 4 у Львові були під окремими управителями. Крім того при руских ґімназиях в Перемишли і в Коломиї і при нїмецких ґімназиях у Львові і в Бродах були класи приготовляючі.

Що-до рівнорядних клас в руских ґімназиях годї здержати ся від замітки, що краєва рада шкільна очевидно в особлившій якійсь ласцї має наші ґімназиї. У львівскій було всїх учеників 591, а то: в I. класї 127, в II-ій 83, в III-ій 83, в IV-ій 65, в V-ій 73, в VI-ій 61, в VII-ій 53, в VIII-ій 46. Класи I—VI повинні були бути подїлені, і то I-а на три відділи; тимчасом мали вони всї лише по два відділи. Та се можна було ще якось виправдати. Але на сей рік записалось до сеї ґімназиї 679 учеників, а то: до I-ої класи 176, до II-ої 91, до III-ої 87, до IV-ої 77, до V-ої 69, до VI-ої 72, до VII-ої 56, до VIII-ої 51. Класа I-а повинна бути подїлена, як не на 4, то у всякім разї конечно на 3 відділи, а II—VI кожда на два відділи, так, що повинно бути найменьше 7 рівнорядних відділів; тимчасом у звітї виказано лише 6. Перемиска ґімназия мала торік 464 учеників, а то по черзї клас: 105, 64, 71, 65, 40, 47, 37, 35. Класи I—IV повинні були мати рівнорядні відділи; тимчасом II-а була неподїлена. Ну, славити-ж Бога, що бодай сего року всї чотири низші класи є подїлені! А записалось по черзї клас: 132, 77, 63, 58, 36, 48, 32, — разом 511 учеників. Коломийска ґімназия мала торік учеників: 93, 58, 50, 27, 32, 26, 21, 19, — разом 326. Класа I-а була подїлена. Сего року має учеників: 106, 74, 69, 46, 29, 31, 23, 19, — разом 397. Класи I—III по-

Наш альбом.

* * *

Єсть перли безцїнні
На днї на морському,
Ще кращі перлини
У серцї людському.

Багато тих перлів
Замито пісками,
Ще більше по сьвіту
Розгублено нами.

До пісні.

О пісне блаженна, о пісне крилата,
Несись над землею, давени і зони
До сьвіту пітьмою закутого брата,
Надїю у серцї єму ожини!
Скорбить і сумує душа чоловіча,
Немає їй сонця, просьвіту нема...
Збуди-ж її, сило пісень чарівнича,
Скажи, що сьвіт божий не склеп, не [тюрьма!
Хто в силї сковати на душу кайдани?
Хто дух наш безсмертний згасити здола?
О пісне крилата, розвій-же туманн,
Хай дня не змагає нечірняя мла!

* * *

Одна я на сьвітї,
Як в полї билина;
Не сьвітить, не гріє
І рідна родина!
Пусти-ж мене, мати,
У море купатись,
Ой стану пірнати
Та далї шукати.
Піду я у море,
У море широке,
Десь там моя доля
Запала глибоко...
А в синьому морі,
Там щука плеснула,
Маленьку рибчину
Та щука гахнула.
А хвилї у морі
Пісни заворушили,
Вони-ж мою долю
На дно замулили!..

Родина.

У всїх людей одна святиня,
Куди не глянь, де по спитай;
Рабам милїйша їх пустиня,
А замісто хлїба — мох, корінє, —
Їм все надобе рідний край.
Нема без корінє рослини,
А чоловіка — без родини.

Миколи Чернявський.

Єї.

(На Різдво Хр.)

Як вийде зіронька зеленька
і вдарить на ніч гучно дзвін,
тодї-то ти, моя миленька
забудеш десь на мій поклін.

З другими сядеш жартувати,
в розмові любій ніч мине,
будеш гуляти і сьпівати
і словом не спімнеш мене.

А може й иньшого полюбиш
і з ним щасливою будеш,
мене забудеш і погубиш,
а з иньшим під вінець підеш...

В чужинї.

Не раз, не два ми там сидїли
в гаю онтім миленькім,
любились щиро, обіймались
під деревцем маленьким.

Тепер далеко я від тебе,
нас дїлить синє море;
лиш вітер тихий повіває,
несе для мене горе.

Тут сумно жити на чужинї,
нї з ким тут розмовляти;
до тебе полетїти хочу,
з тобою погуляти...

Лиш вітер тихий повіває,
лиш з ним я розмовляю,
і ним у рідну сторононьку
поклін я посилаю.

Коби-ж тебе узріти, миля,
лиш раз поцїлувати,
до серця щиро притулити,
хвилину пустувати!

15./12. 1900.

Сергій Канюк.

Колись в маю!

Постояв на стіл осїнні тії цьвіти,
Послїдні астри принеси з саду —
Нехай забавимось ще раз як дїти
Колись в маю!

Подай ми руку гарну, чисту, білу,
І нізнесись до мене у гору,
Нехай сьвіт знає, що нам захотїлось
Любити в маю!

Присунь ся близше, ту, цїлком до мене,
І я тебе до серця притулю,
Нехай відійде, що було зелене
Колись в маю!

Цвите, горить, жиє на кождім гробі
І голосе повтаряє, як в житю:
„Нехай ми буде тут, як раз при тобі
Колись в маю!“

Під зиму:

Сам, сам, наче в гробі
День за днем живу
І ловлю у любі
Гадку радісну.

Співи десь ся дїли
І нема вже мрій
Щоб розвеселили
Пишний застій.

Красні сни минулись,
Пестощі дївчат:
Тай ще не вернулись
Анї раз назад.

Серед ночи мрію,
Плачу в білий день
І ловлю надїю
По шнурку пісень!

Евген Маланчевский.

винні бути поділені; тимчасом є лише два рівнорядні відділи.

Учеників у всїх ґімназиях записало ся з початком року 18.601, а з них дотревало до кінця року 17.334; в реальних школах було з початком року 2.892 учеників, з кінцем року 2.672 (в р. 1900 було в ґімназиях з початком року 17.505 учеників, з кінцем року 16.478, а в реальних школах з початком року 2.758, з кінцем року 2.563).

З кінцем шкільного року 1901 було у всїх ґімназиях учеників: після релїґії: римо-католиків 10.508, греко-католиків 3.486, жидів 3·193, евангеликів 90, вірмено-католиків 96, іновірців 19, православних 2; після народности: Поляків 13.609, **Русинів 3.339**, Нїмців 371, Чехів 12, Мадярів 2, Англичанин 1.

В реальних школах було учеників: після релїґії: римо-католиків 1.758, жидів 677, греко-католиків 197, евангеликів 33, вірмено-католиків 4, іновірців 3, після народности: Поляків 2.444, Русинів 189, Нїмців 29, Чехів 10.

В самих руских ґімназиях було учеників гр. кат. обряду 1.459, р. кат. 3, 2 православних і 5 жидів; по народности 1.467 Русинів і 2 Поляки.

В загальнім числї Русинів-ґімназистів (3339) находимо 3329 учеників гр. кат. обряду, 1 р. кат., 2 православних, 5 жидів і 2 учеників, котрих ісповідання з табелї статистичної не можна дійти; тарнівска ґімназия виказує 5 Русинів, а лише 3 учеників гр. кат. обряду. Між Русинами реальних шкіл (189) находимо 187 учеників гр. кат. обряду і 2 (в Кракові), котрих ісповідання не знати.

Як бачимо учеників, що признали ся до руської народности, хоч не були гр. кат. релїґії, було в цїлій Галичинї в ґімназиях всего-на-всего 10, а в реальних школах всего-на-всего 2, разом 12.

За те було 167 учеників греко-кат. обряду, що не признали ся до руської народности, а то в ґімназиях 157, а в реальних школах 10. — Таких ренеґатів було: в польскій ґімназиї в Коломиї 25, в ґімназиї Фр. Йосифа у Львові 20, в Ряшеві 13, в ґімназиях в Золочеві і в польскій в Перемишли по 12, в ґімназиях в Бохнї і Хирові по 10, в Самборі 9, в Бережанах і Ярославі по 7, в Новім Санчи і Сяноцї по 5, в Вадовицях і в Кракові у св. Анни по 4, в нїмецкій ґімназиї у Львові і Дрогобичи по 3, в Бучачи і V ґімназиї у Львові по 2, в Бродах, в Кракові у св. Яцка і в III-ій ґімн., у Львові у філії III-ої ґімн. по 1. В реальних школах: у Львові 5, в Станиславові 4, в Кракові 1.

Всїх учеників руської народности у всїх галицких ґімназиях було — як сказано — 3339; з того значно меньше як половина, бо лише 1467 учащало до руских ґімназий, а значно більше як половина, бо 1872, ходило до неруских ґімназий. З окрема було учеників-Русинів в польских ґімназиях в Самборі і Стрию по 167 в Бережанах 163, в Станиславові 157, в Сяноцї 136, в Бучачи 133, в Тернополи 126, в Золочеві 117, в Дрогобичи 103, в нїмецкий в Бродах 104, в иньших неруских ґімназиях по значно менше сотки. У всїх львівских неруских ґімназиях було учеників гр. кат. обряду 275, між ними Русинів 249. В польскій ґімназиї в Перемишли було учеників гр. кат. обряду 63, між ними Русинів 51; в польскій ґімназиї в Коломиї учеників гр. кат. 42, Русинів 17.

Маємо під рукою статистику учеників галицких середних шкіл з кінця року шк. 1889, значить перед 12 лїт, коли була лиш одна повна руска ґімназия у Львові і оден рівнорядний руский відділ першої класи в Перемишли. Цікаво буде повести в дечім порівнанє між тодїшним станом а теперішним. З кінцем шк. р. 1889 було у всїх ґімназиях галицких 11.262 учеників. В 12 лїт пізнїйше з кінцем шк. р. 1901 було їх 17.334; значить число учеників зросло за той час о 6.972 чи то о 61·9 процентів. Учеників р.-кат. обряду було тодї 6.937, гр.-кат. 2.060, жидів 2.140; а по народности: Поляків 8.598, Русинів 1.014, Нїмців 639. У відсотках було тодї 61·40 проц. р.-кат., 18·23 проц. гр.-кат., 28.94 проц. жидів; а по народности: 76 проц. Поляків, 17·82 проц. Русинів і 5·6 проц. Нїмців. В 12 лїт пізнїйше було учеників р.-кат. обр. 60.6 проц. гр.-кат. 20·11 проц. жидів 18·44 проц. а по народности: Поляків 78·48 проц. Русинів 19·27 проц. Нїмців 2·16 проц. значить, з кінцем шк. року 1901 було учеників р.-кат обр. в прирівнаню до загального числа о 0·8 проц. менше нїж в р. 1889, учеників гр.-кат. обр. о 1·88 проц. більше, Жидів о 0·5 проц. меньше; Поляків о 2·48 проц. більше, Русинів о 1·45 проц. більше, Нїмців о 3·44 проц. меньше. Приріст на 12 лїт виносив: загальний, як уже зазначено висше, 6.972 чи то 61·9 проц. учеників р.-кат. обр. 3. 571 чи то 51·48 проц. гр. кат. 1.426 чи то 69·22 проц. жидів 1.053 чи то 49·2 проц. Поляків 5.011 чи то 58·28 проц.; Русинів 1.325 чи то 65·79 проц.; а Нїмців убуло 268 чи то 41·47 проц. Значить: загально число учеників зросло за 12 лїт о половину і 11·9 проц.; число учеників р. кат. обр. о половину і 1·48 проц.; гр. кат. о 19·22 проц. понад половину; жидів о 0·7 проц. висше половини; Поляків о 8·28 проц. понад половину; Русинів о 15·79 проц. понад половину; а Нїмців убуло о 8·53 проц. висше половини. В р. 1889 з 2.060 учеників руского обряду відрекло ся руської народности 58 чи то 2·81 проц., в р. 1901 виносило число таких ренеґатів 157 чи то 4·6 проц. Найбільше було їх в р. 1889 в Перемишли (19 або може навіть 21), в ґімназиї Франц-Йосифа у Львові 15, в Коломиї 6, в нїм. ґімназиї у Львові і в Ряшеві по 4.

Цікава також річ, кілько учеників покидає школу серед року. В р. 1889 було таких учеників 815, 6.73 проц. тодїшного загального числа; в р. 1901 було їх 1167 чи то 6·33 проц. Найменше було таких учеників в р. шк. 1900, бо лише 5·86 проц.; найбільше в р. 1890 (10 проц.), 1891 (11·42 проц.) і в 1892 (12·0J проц.) Ще цікавійша річ була би знати, кілько що року Русинів покидає школу; та сего з виказів статистичних не дійде. Припадково лише довідуємо ся із звіту кр. ради шк. за р. 1901, що в руській ґімназиї у Львові було таких учеників 83 на 595 чи то 14 проц., а в руській ґімназиї в Тернополи 24 на 237 чи то 10·1 проц., коли, як уже сказано, з загального числа всеї ґімназияльної молодїжи пропало серед року лише 6·33 проц.

Ще некорисниїйша окажеся ріжниця, коли придивимо ся числам учеників, котрі з кінцем року дістали зле сьвідоцтво, і дочислимо до них тих, що серед року покинули школи (звичайно злого, бо не надїяли ся доброго сьвідоцтва). Зле сьвідоцтво дістало у всїх ґімназиях 2.368 учеників чи то 13·1 проц.; в руских ґімназиях було таких учеників лише 168 на 1.469, отже лише 11·43 проц. Але коли дочислимо тих, що серед року покинули школу (1.167), то всїх пропавших разом буде 3.535 чи то 19·1 проц.; а коли так само обчислимо пропавших учеників в руских ґімназиях у Львові і Тернополи (бо з иньших ґімназий не маємо подрібних дат), то вийде, що у Львові пропало за цїлий рік 23·28 проц., а в Тернополи 22·78 проц.!

До іспиту зрілости приступило тогрік в ґімназиях 1.109 абітурієнтів, між ними 960 учеників публичних і 149 екстерністів; здало іспит 888 публичних учеників (92·4 проц.) і 106 екстерністів (71·1 проц.), — разом 994 чи то 89·6 проц. Між екстерністами було 26 жінок, з котрих 4 здали іспит з відзначенєм, 17 узнано за зрілі, а 5 репробовано. В реальних школах здавало іспит зрілости 181 абітурієнтів, між ними 158 публичних учеників і 23 екстерністів. З публичних здало іспит 147 чи то 91·8 проц., з екстерністів 10 чи то 43·6 проц., разом 157 чи то 87·3 проц.

Цікаво було би обчислити, кілько з тих учеників, що вступають до 1-ої класи середної школи, доходять в правильнім часї до іспиту зрілости і здає его з успіхом. З досьвіду відомо, що часто з 80 учеників 1-ої класи ані десята часть не здає іспиту зрілости, а ті, що до него приступають, є переважно вже такі, що поприбували в часї наук з иньших шкіл або повтаряли більше чи менше клас. Та сего по більшій части зовсїм неможливо дійти. Але порівнаємо бодай загальне число учеників 1-ої класи з числом тих, що по нормальнім числї лїт узискують сьвідоцтво зрілости. При тім вчислити будемо вже і екстерністів, виходячи з того припущеня, що й ті екстерністи колись були бодай в 1-ій класї публичної школи, та обмежимо ся тілько на ґімназиї.

Отже в шк. р. 1901 здало іспит зрілости 994 абітурієнтів; в 1-ій класї було тих учеників в 1894 р. 2896, — значить іспит зрілости здало з них лише 36·33 проц.

В р. 1893 було в 1-ій класї 3.050 учеників; з них здало іспит зрілости в 1900 р. 1·033 чи то 33·87 проц. В р. 1892 було в 1-ій класї 2·945 учеників; з них здало іспит зрілости в 1899 р. 874 чи то 29·62 проц. В р. 1891 було в 1-ій класї 2·730 учеників; в 1898 р. здало іспит зрілости 866 чи то 31·72 проц. В р. 1890 було в 1-ій класї 2·817 учеників; в 1897 р. здало іспит зрілости 867 чи то 31·13 проц.

Окремо в руских ґімназиях виходить се порівнанє так: У львівскій було в 1890 р. 91 учеників в 1-ій класї: з них здало іспит зрілости в 1897 р. 37 чи то 45·68 проц. В 1891 р. було 99 учеників в 1-ій класї; іспит зрілости здало в 1898 р. 33 чи то 33·33 проц. В 1892 р. було учеників 1-ої класи 103; іспит зрілости в р. 1899 здало 36 чи то 35 проц. В 1893 р. було учеників 1-ої класи 133; іспит зрілости в р. 1900 здало 53 чи то 39·85 проц. В перемиській ґімназиї виходять такі числа: 1890 р. 53 — 1897 р. 25 = 47·17 проц.; 1891 р. 61 — 1898 р. 25 = 41 проц.; 1892 р. 64 — 1899 р. 41 = 64 проц.; 1893 р. 51 — 1900 р. 27 = 53 проц. В коломийскій: 1893 р. 40 — 1900 р. 17 = 42·5 проц. Виходить з сего, що в руских ґімназиях з учеників, розпочинаючих науку, таки більший процент кінчить школу з добрим успіхом, ніж той, який виходить з загального порівнаня.

Се є доказом більшої пильности руської молодїжи та більшої праці і щирійшої опіки руских учителїв над руською молодїжию.

НОВИНКИ.

З краю.

Від 1. січня 1903 будуть приймати до судівництва, до політичної служби адміністрацийної і до скарбової лише тих правників, що будуть мати три іспити державні. Лише дирекциї почт і телеґрафів дозволено приймати до концептової служби правників з двома іспитами.

Особисті вісти. Прокуратор В. Михальский вернув із відпустки і обняв своє урядованє яко начальник прокураториї.

Прегісторичні находки. В послїдних часах займає ся проф. др. Кайндль викопуванєм гробів з ранїйшої доби т. зв. тумулї в долїшних Городниках і в Шипинцях. В першім місци знайшли золотий, дуже примитивний перстень, в другім вироби з рога і глиняні знаряди.

Посьвященє школи у Васловівцях відбуло ся 7. с. м. через тамошного сьвященика Ґраматовича. В єй урочистости брали участь староста др. Вірфель, повітовий інспектор Юрій Жаковский, місцева рада шкільна, старшина громадска і громада.

Служба сільского листоноса буде заведена з днем 15. с. м. при почтї в Камеї щоденна для Михальча, три рази на тиждень для Дубови, Спаска і Заволоки.

Др. Ґольдфельд вернув з своєї подорожи і почав на ново свою лїкарску дїяльність.

З усїх сторін.

Невинно засуджений. Воєнний суд у Франциї засудив був якогось Воасена за убійство на кару смерти, яку єму опісля замінено в дорозї ласки на депортацию на цїле житє. Воасен не переставав до послїдної хвилї говорити о тім що він невинний. Дивним случаєм Воасен довідав ся в арештї від свого товариша, з яким був заменений, що то не-раз сей єго товариш убив ту дївчину, за котрої убите єго засуджено. Засуджений зголосив ся до директора арештів і розповів, але нещастє хотїло, що той єго товариш втїк і не можна єго було й доси відшукати. В Лемани відбула ся тепер друга розправа і Воасена увільнено. При тім показало ся, що причиною засудженя на смерть були таки самі родичі Воасена. Воасенови, котрий уже довго служив у войску, надокучилась була та служба і він постановив був утїчи. Мимо того, що родичі єму відраджували, він прийшов одного дня вечером о 8. годині, щоби приготовити ся до втечі. Того дня о 10. годині хтось убив дївчину, а підозрінє впало на Воасена. Він під ту пору спав дома у родичів і покликував ся на то, але родичі з обами о то, щоби їх не посуджувано, що они помагали єму дезертирувати, зізнали в суді, що він вернув домів аж по 10. год., отже по довершенім убійстві. Аж тепер по 14 роках все виявило ся.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Пятий випуск музичного видавництва „Станиславівского Бояна“ містить мішаний хор „a capella“ п. з.: „Пісне моя!“ слова Ів. Франка, музика Дениса Січиньского, — цїна 40 сотиків.

В адміністрациї видавництва і у иньших низше поданих фірм суть еще на складї твори до тепер нами видані, а то:

1) „Не пора!“ хор міш. з форт. і хор мужеский „a capella“, — цїна 20 сот.;

2) „Даремне пісне!“ хор муж. „a capella“, слова Ів. Франка, муз. Д. Січиньского — цїна 20 сот.;

3) „На филях Дністра“ вальс на фортепян, музика Д. Січиньского — цїна 1 кор.;

4) а) „О, не забудь!“ (І. В. Маслян). б) „Верніть ся сни мої!“ (Ол. Бобикевич), сольо-сьпіви про меццо-сопрана або барітона з форт., музика Ост. Нижанковского — цїна 40 сот.;

5) „Пісне моя!“ (слова Ів. Франка з циклю поезий „Зівяле листє“, хор міш. „a capella“, музика Д. Січиньского — цїна 40 сотиків.

В VI-ім випуску, котрий на днях появить ся, вийде мужеский хор Д. Січиньского до слів Ів. Грабовича: „Коби!“ — цїна 40 сот.

Кромі того маєм еще на складї (хотяй в невеликім вже числї прим.) „Молитву“ М. Лисенка (2 голоси з форт.) — цїна 20 сот. і „3 Коломийки“ Ант. Кужеля, на форт. — цїна 1 кор. 50 с.

Видавані нами музичні твори суть до тепер до набутя:

1) в Стапропигійскій книгарни і 2) в книгарни наук. тов. імени Шевченка у Львові; 3) в адміністрациї видавництва (адр. Евг. Якубович ц. к. учитель в Закладї карнім в Станиславові) і 4) у п. Леона Воісса книгарника в Станиславові, — вкінци 5) в ц. к. університетскій книгарни Г. Пардінього в Чернівцях.

За Видїл „Станиславівского Бояна“:

Др. Пнович, заст. гол. — *Евг. Якубович*, дїріґент.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 9. вересня. Цїсарский патент розпоряджує розвязанє соймів долїшної Австриї, горішної Австриї, Сольногорода, Стириї, Каринтиї, Моравиї, Шлеску і Передарулиньских гір, і виписанє нових виборів.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 104. Чернівці, неділя дня 1. жовтня (14. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятниці і неділї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поєдиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Поляки в Галичині.*)

Коли у Вжесні побили польских дїтий ізза досить звісних причин, щож тодї зробили офіцияльні заступники польского народа? Они трубили по цїлім сьвітї, що їх народови, котрий любить свободу, котрий завсїгди бореть ся за ню, а котрий в Галичинї, де він посїдає власть, полишає свободу иньшим, що їх нарід стрічає зі сторони ненависних Тевтонів велика кривда, кривда, яку они не в силї навіть поняти... Такі тиради можна було прочитати не лише в славяньских, але також у француских, італїяньских, американьских і иньших часописях. В сїй справі удавали ся до многих західно-европейских публїцистів, котрі дали ся спонукати фальшивими інформациями і упублїкували статї у висше наведенім змислї. Писатель европейского імени — чоловік найглубшого етичного почутя, котрого добра воля є несумнївна, котрий всї свої сили посьвятив добру людства — писав частїйше про шляхотність польскої пануючої сфери в Галичинї, „котра навіть в послїднім часї подарувала Русинам катедру у своїм власнім унїверситетї у Львові, за що зібрала від них лише невдячність...“ Польский унїверситетский професор др. Смолька упублїкував брошуру в нїмецкій мові (ся брошура має вийти також у францускім і анґлїйскім перекладї), в котрій не лише певірно представлені загально знані факти, але також поєдинчо сфальшована офіцияльним польским урядом в Галичинї уложена — статистика. Др. Комеровский і князь Радзівіл виворували у нїмецкім парляментї польску господарку в Галичинї і подали про галицкі шкільні відносини мнимі статистичні дати, котрі не згоджують ся нї з офіцияльною статистикою нї з даними д-ра Смольки. Щоби напитувати клясичний примір правдолюбности сих панів, мусимо навести рівночасно подані „статистичні“ дати. Після урядового звіту галицкого краєвого року (на що покликують ся виразно сї панове) істнують в Галичинї 2043 чисто польскі, 1932 вібито рускі народні школи, після даних князя Радзівіла 1963 польскі і 1894 рускі, після статистики др. Смольки 2084 польскі, 2144 рускі народні школи. Граф Дідушицкий проголосив з нагоди вжесньских випадків в австрийскім парляментї огнисту промову против Нїмеччини. Ми не беремо єму се за зле! Але невесна доля хотїла, щоби граф Дідушицкий тим був, котрий яко предсїдатель польского центрального комітету проводив кровавими виборами в роцї 1897. Жертвою сих виборів впало 10 трупів, 49 тяжко ранених і багато сотки арештованих. Сума всїх дотичних кар арешту виносила 138 років. Коли пан Дідушицкий по виборах хотїв поздоровити в парляментї секцийного шефа в міністерстві внутрішних справ, пана Ґневоша, Полька, не подав сей єму руки кажучи: „Зітріть, пане графе, наперед кров із своїх рук, котру Ви пролили підчас виборів в Галичинї!“... Може бути, що граф Дідушицкий хотїв зреґабілїтувати ся спімненою промовою...

Я далекий від того, щоби оплескувати антипольску полїтику прускогo правительства. Але польскі посли не повинні думати, що то, що в Прусах уважають протизаконним, нелюдским, що то саме можуть они називати „ідеальними обставинами“, коли се стане ся в Галичинї. Коли князь Радзівіл в парляментї заявив, що він був би вдоволений, коли би з Поляками в Прусах так обходили ся, як з Русинами в Галичинї, то дуже влучно замітила до сих слів одна нїмецка часопись, взиваючи правительство, щоби оно вислало до Галичини комісию, котра мала би перестудиовати на місци польскі адміністрацийні штучки, щоби відтак їх ужити в Прусах. Мушу підвести, що рівноставлене галицкого ладу із прускими цїлком не оправдане. Галичина не є лише жадною польскою державою, але також жадним польским краєм, як вже показує руске імя „Галичина“ і імя головного міста краю Львів, котре носить се місто після руского князя Льва Великого. Теперішна Галичина се як звісно, край, що штучно златаний з двох територий, котрих не ніяке нї історичне нї етноґрафія. Західна часть (з Краковом) належала раз Полякам, східна (зі Львовом) рускій державі. Впрочім в Австриї, котрої коронним краєм є Галичина, зобовязує еще артикул 19 державних основних законів про загальні права горожан державн. Там стоїть дослівно: „Рівноправність всїх краєвих мов в школї, урядї і публичнім житю узнає держава. В краях, в котрих живуть більше народностий, повинні публичні заклади просьвіти так бути устроєні, що без ужитя примусу до науки другої краєвої мови кождий з тих народностий має отримати потрібні средства для образованя у своїй мові“.

*) Гляди замітку в „Новинках“ під таким самим заголовком.

(Далї буде.)

Полїтичні вісти.

Ческий голос про нїмецко-ческе порозуміне.

До одного з визначнїйших ческих полїтиків удала ся віденьска часопись Reichswehr з питанем, як він глядить на справу ческо-нїмецкого порозуміня, і сими днями тї єго погляди оповістила. „Про нїмецко-ческе порозуміне — пише той полїтик — яке має бути переведене заходами правительства, щоби уможливити спокійне парляментарне полагоджене австро-угорскої угоди, розписують ся ріжні дневники в тім напрямі, начеб та справа була дїйстно поважно загрожена, наколи би дїйстно хоч

Л. Яновська.

Ідеальний батько.

Давно вже погасили сьвітло у панському будинку Миколаївської економії, тільки сам хазяїн її Михайло Петрович Миколаєнко досї не лягав спати. Він сидїв у своєму кабінетї сумний, зажурений, замислений, цїлком опанований якоюсь неприємною думкою.

Двері кабінету були розчинені навстіж, і Михайло Петрович кріпко перехиляв ся усїм станом своїм з кресла і пильно прислухав ся до того, що дїєть ся там, у сусїдній нїмнатї.

Але там було тихо: Недужий синок Андрійко заспокоїв ся і міцно заснув після тих лїків, що дав йому нарочито привезений зоксьний лїкарь. Він спав на білому пуховому ліжку, не думав, не гадав про ті турботи, що переживало у сей пізний час щире батькове серце. Він спав спокійно. Лїкар промовив відходячи до сну ту страшну звістку, котра в один раз наче підносила нещасливого батька. „Не турбуйтесь — мовив лїкар, — небезпечної хвороби на сей раз немає; Андрійко застудив ся трохи і завтра буде здоровий, але майте на увазї, що дитина слабує на серце, і що взагалї Андрійка треба добре доглядати“. Слабує на серце!... страшна, наслїдувана од самих прадїдів болїсть — порок серця, що звела у домовину стільки молодих, здорових людей з роду Миколаєнків не минула і любого Андрійка! Вона вкоротить віку і любому синку, попсує житя його, вона тримати-ме його хворе серденько у страшних найданах, вона стежити-ме за кожну хвилину, карати-ме за кожен промінь веселости, вона в десятеро побільшає міць кожної крайлини горя!... Важке зітхання вирвалось з грудей Михайла Петровича.

О, навіщо він оженив ся?! Хіба не досить було бачити нагду смерть молоденької небоги, що вмерла на якмусь балї? Бідний Андрійко! Він мусить носити у грудях своїх вперто́же задля житя серце, він мусить приняти від батька ту хворобу, що наче проклоном божим лягла на увесь рід їх. Михайло Петрович став пригадувати все, що доводилось коли чути, або читати з поводу сеї хвороби. Але нїчого утїшного, нїчого приємного не міг він пригадати. Правда, живуть иноді люди з попсованим серцем весело, щасливо, а навіть мають довгий віч, сам Михайло Петрович дожив вже до сивого волоса і почуває себе ще зовсїм бадьорим і кріпким чоловіком. Але чи можна заспокоюватись такими думками? Чи досить сих випадків з чужого, щасливого житя, щоб не болїти раз-у-раз душею за любого сина, щоб не тремтїти що хвилини за його хворе серце?

„Найсамперед, міркував Михайло Петрович, треба пильнувати тепер, щоб забезпечити йому спокійне житя, щоб міних турбот, міних клопотів не доводило ся відати йому, щоб сонечко нїколи не заходило у його житю, щоб навернути його на рівний, безпечний шлях. Я зумію се зробити: грішми, неустанною працею я здобуду усе, що тільки в силї зробити на землї людина, аби викупити свою провину перед сином. І Андрійко зрозуміє мене колись! Він побачить, що батько його хоч і зробив ту саму підлоту, що роблять округ його що дня десятки, а може й сотні людей, оженившись з великими наслїдуваними хворобами за те-ж він чуло спостеріг свою провину і поклав усї днї житя свого на те, щоб пособити горю. Андрійко впевнить ся, що батько його стояв головою вище за тих усїх других батьків, що здатні тільки дати дїтям своє імя, і замісць проклонів благословить память високо-морального батька. Він з погордою скаже колись: „Коли де був справжнїй батько, коли хто розумів свої обовязки до людей, то се єдина людина — се мій батько“.

Коли то ще Андрійко зросте та скаже такі речі, а тепер усї знакомі дивують ся, який таки батько здав ся з веселого колись безпечного Михайла Петровича. Найніжнїйше материнське серце не болїло нїколи так за дїтьми, як болїв за їх Михайло Петрович.

Несподїваний крик, легенька хвороба дитини турбувала Михайла Петровича й доводили трохи не до сліз. Троє дїточок росли під невсипущим, непереставним доглядом Мих. Петровича. Навіть жінка його трохи заздрісна, але мягкосердна Ганна Степанівна не знала й половини дрібниць з дитячого житя, що иноді оповідав Михайло Петрович своїм знакомим. Фізичний, духовий зріст, усе, починаючи з їжи, кінчаючи книжками, усе, що мало аби-які відносини до дїтий, цїкавило ідеального батька.

„Тим-то я так довго і не женив ся — доводив він нераз, що розумів обовязки батька завжди далеко ширше ніж розумів їх більшість нашої інтелїґенциї. В той день, коли я надумав ся оженитись, я поставив над власним житєм хрест і віддав себе цїлком своїм новим обовязкам. Нїколи, наприклад, не згоджусь я доручити дїтей своїх жінкам, бо вони не мають потрібної для сього осьвіти. В давню добу, коли житя йшло одною колїєю, вимагало самого фізичного розвою, не потрібувало самостійної індівідуалїзациї людини — в ті часи жінка може й здатна була виносити індівідуум, пригожий задля стадного житя. Але тепер, коли житя на кожному кроцї готує несподївані випадки, виключні обставини, становить ріжні запитаня дїтей повинно доручати пересьвідченим і розвиненим людям“.

Тепер Михайло Петрович ще більше впевнив ся, що в кажному слові, в кожній думці його справоду сього питаня тїла ся перлина великої правди. Яка майбутність сподївала ся б Андрійка, коли-б батько його не звернув заздалегідь уваги на страшну хворобу сина, не повернув би слабого недужого сина на той самий шлях, що мав на метї задля кріпкого, наче кремяного старшого сина, Павлуся? Він би не здолав, бідний Андрійко, і половини тих турбот, що здали ся-б задля Павлуся за іграшку; єдина крайлина горя, єдина хвилина щастя убє на місцї його, коли не навчить ся заздалегідь стижити за кожним потягом душі.

„І я навчу свою дитину бороти ся з сим страшним ворогом, я дам йому у руки усю можну зброю, материяльними, моральними обставинами пособлю здолати ворога!“, подумав нарештї Михайло Петрович і став зразу міркувати, якими засобами найлїпше дійти до своєї мети.

Далї буде.

деякі голоси німецких і ческих дневників були згідні з правдою. Поки розпічне ся та акция, треба буде рішити передовсім деякі вступні питаня, які самі насувають ся з огляду на ціль сеї акциї. Передовсім дневникарство не здає собі справи про наміри правительства. Оно розписує ся і представляє справу так, наче би розходило ся о цілковиту угоду, о вічний мир між Німцями і Чехами. До такого мирного діла не стає передовсім найважнїйшого т. є. часу, бо вже незадовго має зібрати ся рада державна. Правительство може отже лише мати намір, донести до прелїмінарів мира між Німцями а Чехами в Чехах і Моравиї, щоби осягнути спокійні переспрaви над угодовими предложенями. Можна сподївати ся, що правительство ті мирові прелїмінарі опре на таких основах, що на них опісля можна буде здвигнути постепенно ціле мирове діло. Колиж правительство має такий намір, то насуває ся питанє, чи шеф правительства вже витичив границї для тих мирових прелїмінарів, і чи можна сподївати ся, щоби обі спірні сторони були склонні приняти предкладаний їм правительством обсяг порозуміня яко основу до такого примиреня. Питанє також насуває ся, чи самі участники не глядять, і чи не найдуть якийсь modus vivendi. Нема сумніву, що шеф правительства аж тодї рішить що-до тих вступних питань, коли дізнає ся про наміри тих, що мають рішити про справу порозуміня, а се є мандатори інтересованих кругів населеня. Тепер можна стілько сказати з певностию, що др. Кербер не мав ще нагоди зійти ся з дотичними особами, позаяк їх нема у Відни, отже всякі вісти про мирні переспрaви можна назвати пустими здогадами які після слів д-ра Резека успішне рішенє поважних питань замотують а навіть часто ударемнюють. Дневникарскі колотнечі нїколи не помагають справі. Всї статї ческих дневників про те, чи Чехи будуть вести обструкцию або нї, про мнимі уступки правительства в користь Чехів, треба назвати здогадами, які є, коли не безосновні, то на всякий спосіб передчасні. Переспрaви можуть аж тодї почати ся, коли дотичні особистости будуть у Відни. Відтак розходило би ся о те, щоби означити ті границї, серед яких має обертати ся ціла акция. Про те будуть мусїли висловити свої погляди міністрови-президентови дотичні особистости, але не будуть рішати. Отже вже до рішеня вступних питань треба буде засягнути постанов клюбів. Аж тодї, коли обсяг порозуміня буде означений, може правительство приступити до уложеня конкретних предложень, які спершу були би подані відпоручникам, що переспрaвляють з міністром-президентом, а відтак дотичним клюбам до осуду. Що така акция лише в такій формі може бути ведена, признасть кождий обзнакомлений з парляментарними засадами. На иньшу дорогу, як тут вказано, не могло би навіть правительство вступити і для того дивно, як можна було дійти до здогадів, котрі тодї були би можливі, колиб акция зближала ся до покінченя. А здогадувати ся так перед почином акциї, значить прямо — видумувати.

Ческо німецкі демонстрациї.

9. с. м. відбув ся в Моравскім Остраві з'їзд 4000 „соколів“ Чехиї, Моравиї і Шлезка. Вправам придивляло ся 30.000 осіб. Рівночасно відбув ся з'їзд 4000 німецких „турнерів“. Німцї урядили котячу музику і обкинули соколів гнилими яйцями. Рада громадска висилала телеграму до Кербера і намісника з заявою, що не бере на себе відповідальности за можливі наслїдки німецкої провокациї. До міста прийшов баталїон піхоти, котрий в часї зібрани соколів, а відтак в часї їх походу через місто замкнув всї улицї, аби не допустити до дальших демонстраций.

Повстанє в Батавії.

Голендерскі війска заняли два укріплені становища племени Ґаїв в Губернії і Атшін, при чім погибло 83 Ґаїв а здобуто 58 карабінів. Голендри стратили одного офіцира і 4 вояків. Один офіцир і 6 вояки ранені. Претендент до султанату, котрий викликав повстанє, утїк. За ним пустило ся війско.

Торговля невільниками.

В перскім заливі прийшло до завзятої борби між гарнізоном военної канонїрки а кораблем, що віз невільників. Одного матроза убито, богато є ранених.

VII. з'їзд австрійских лїкарских палат.

Як відомо, відбув ся 7. і 8. с. м. в нашім місті, в Чернівцях VII. з'їзд австр. лїкарских палат. Предсїдатель зборів, на яких були присутні заступник правительства радник двору Фекете де Белафалва, посадник міста Антін бар. Кохановский і санітарний совітник др. Ключенко, був президент бук. лїкар. палати др. Авґуст Ремер.

Зібраних повитали: радник двору Фекете іменем правительства, посадник бар. Кохановский іменем міста і санітарний радник др. Ремер іменем бук. лїк. палати. Відтак приняли до відомости справозданє урядуючої палати і виразили подяку послам др. Штравхерови, др. Скедлєви і бар. Юрієви Васильковци за поперте станових інтересів. Відтак приступлено до дневного порядку (функцию секретарів виповняли др. Груе (Відень) і др. Нусбаум (Чернівцї).

Перша точка дневного порядку була нарада над новим уставом лїкарских палат. До питаня, в який спосіб переспрaвадити сї наради, забирали голос: др. Гайм (Відень), др. Бреннер (Берно), Ґорган (Баден), др. Ярош (Прага), др. Фестенбурґ (Львів), почім ухвалено взяти під нараду II. проект, випрацьований президіяльним комітетом, зі застереженєм, що ухвали мають запасти иньшим разом. В протягу I. дня нарад, принято перші три роздїли II. проекту уставу палат з деякими неважними змінами.

Дальше ухвалено не радити над заводовою ординарнею лїкарів.

В недїлю приступлено до 2. точки дневного порядку (заступництво лїкарского стану в законодатних тїлах і утворенє центрального видїлу всїх палат). Справу реферував делеґат моравскої палати др. Бреннер. Єго резолюциї що до заступництва не принято, а натомість ухвалено утворенє центрального видїлу всїх палат.

Др. Ґорган (Баден) реферував справу уреґульованя правних відносин межи касами хорих а лїкарями кас.

На сїм перервано в недїлю наради і всї делеґати зібрали ся пів до 8-ої вечером до готелю під Чорним Орлом на бенкет.

В понедїлок приступлено до дальшої дискусиї над новим уставом палат.

Відтак приступлено до нарад над внеском що до утворення секциї для социяльної медицини на медичних і гіґієнічних конґресах.

В питаню гонорарий ухвалено завізвати палати, щоби они тарифи уживані в їх округах надїслали до ческої палати німецкої секциї, котрої заступник має на найблизшім з'їздї зложити реферат, в який спосіб має ся уреґулювати на підставі сих дат питанє гонорарий.

В справі установого уреґульованя кругу дїланя дентистів і дентистичних техників ухвалено підперти петицию внесену до міродайних властий віденьскою палатою, щоби назначити в найточнїйше права дентистичних техників. По дискусиї над справою уреґульованя відносин межи лїкарями а товариствами убезпечень перервано наради до 4. години пополудни.

В тій годинї розпочали ся наради на ново. Др. Фосель (Градець) здав справу про станову ординацию випрацьовану стирийскою палатою.

В справі титулів ухвалено на внесок Бреннера (Берно) приняти до станової ординациї відповідні постанови, що уживанє таких титулів як: лїкар для дїтий, „специяліста тайних слабостий,“ і т. д. є заборонене.

Дальше принято внесок дотично виплати вкладок до палати тих лїкарів, що переносять ся з одного округа палати до другого.

В дальшім тягу нарад ухвалено на внесок стирийскої палати, щоби удїлити судам інструкцию, щоби они не засуджували лїкарів оскаржених о блуди скорше, нїм не висказе свою гадку про випадок факультет.

Дальше ухвалено на внесок східно-галицкої палати, щоби утворити міністерство для санітарних справ. Внесок реферував др. Фестенбурґ (Львів).

Постановлено старати ся о відносне доповненє §§ 34 і 35 проекту нового прасового закона.

Дальше принято внесок, щоби лїкарскі товариства зголошували ся до лїкарских палат. Вкінци вели ся наради над утворенєм пенсийного інститута, — внесок палати в Полї — що перепало по кількох обсеренях дра Гайма.

Предсїдатель др. Ремер дякує делеґатам за спільну працю в нарадах, а др. Ґорган складає подяку бук. палатї за взірцеве провадженє інтересів всїх палат. На внесок дра Бреннера вибрано палату лїпцку за урядуючу і Лїнц яко місце слїдуючого з'їзду. О 7. годинї вечером замкнено з'їзд. О 11. годинї в ночи удали ся всї делеґати на запрошенє і коштом бук. православного фонду до Дорни-Ватри, де участники звиділи у вівторок заклад купелевий, у середу повернули всї домів.

НОВИНКИ.

З краю.

Особисті вісти. В пятницю відвідів Буковину міністер зелїзниць др. Вітек, щоби оглянути буковиньску сїть шляхів. Є. Е. пан міністер буде мешкати в краєвого президента. — Є. Е. краєвий президент бар. Бурґіньон вернув із свого побуту у Відни до Чернівців. — Пос. Нік. Василько вернув із свого побуту у Бергометї н. Ч. до Чернівців, а відси удав ся до Відня.

Іменованя в середних школах. Учительский кандидат Мендель Фелер іменований суплентом в I. ґімназиї (фідії) в Чернівцях. — Окінчений теольоґ Іван Аврам іменований суплентом в тутешнім учительскім семинари.

Конкурс на місце надучителя двокласової школи в Долїшних Ширівцях черновецкого повіту з руською мовою виладовою виписаний до 10. жовтня 1902 р.

Учительска семинария в Чернівцях числила в роцї 1901/2 чотири класї мужескі з двома приготовляючими курсами і дві класї женьскі (2. і 4.) женьскі з хлопячою і дївочою школою вправ по 4 класї, з курсом для учительок ручних робіт і дїточим огородцем. В мужескій семинариї було з кінцем року в 2 приготовляючих курсах і 4 класах разом 106 + 207 = 313 питомцїв, з них було 44 + 79 = **123 Русинів**, 31 + 89 = 120 Волохів, 19 + 21 = 40 Німцїв, 18 + 29 = 47 Поляків, 2 Мадяри і 1 Москаль (Липован), в женьскій семинариї було 46 Німкинь, 25 Волошок, 25 Польок а лиш **20 Русинок**; в приватнім дївочім курсї приготовляючім, що був сполучений зі сею школою, було 27 Німкинь, 25 Волошок, 21 Польок а лиш **10 Русинок**. В курсї учительок ручних робіт було 14 Волошок, **12 Русинок**, 12 Німкинь і 4 Польки. В хлопячій школї вправ було 69 Німцїв, **48 Русинів**, 37 Поляків а 25 Волохів, а в дївочій 69 Німкинь, **43 Русинцї**, 34 Польки і 25 Волошок. В обох семинариях з приготовляючими курсами і з курсом для учительок ручних робіт класифікована всїх 548, з того 548 з добрим успіхом, 57 з поправками а 38 репробовано.

„Кіцманьскі ґерманїзатори“. На підставі § 19 прасового закона прошу приняти слїдуюче спростованє поміщеного в 100 ч. вашої часописи з дня 23. серпня (5. вересня) 1902 під написом „Кіцманьскі орґанїзатори“ мене дотичного обвинення. Неправдою є, що я є аґентом товариства християньских Німцїв і яко такий, на підставі інформаций одержуваних безпосередно з Чернівцїв, аґітую за заложенєм осібних німецких шкіл в Кіцмани, ба навіть стараю ся, переконати сїльске населенє о меньшовартности руских шкіл в цїли, щоб в істнуючім німецкім відділї збільшило ся число учеників, через що повстала би з часом більшо-клясова школа з німецкою викладовою мовою. Правдою натомість є слїдуюче: Вже 1899 р. перестав я бути аґентом, а властиво повірником товариства християньских Німцїв а в часї, коли я ним ще був в Саджурі і Вижницї, ограничувалась моя дїяльність на збираню і доручуваню членьских вкладок. Взагалї, о скілько знаю, не мали повірники згаданого товариства за задачу, дїлати в той спосіб, який на представляв. Правдою є дальше, що на засїданю ради шкільної повітової в 1901 р. поставив я внесенє, щоби вмісце теперішних німецких відділів в обох школах в Кіцмани отворити філїяльну мішану двоклясівку з німецкою викладовою мовою, через що лишила-б ся руска хлопяча школа шістьклясовою а дївоча пятьклясовою. Правдою є також, що я нїколи не намовляв нїкого до вписуваня хлопця до німецкого відділу, противно, представляв єго кождому яко одноклясівку меньшовартним. Свого сина, котрий ходить тепер до 3 класи, віддав я також до рускої школи. За моєю намовою віддав також сего року тутешний управитель почти Редер свого сина до першої класи рускої школи. Яко сьвідків моєї дїяльности в сїм змислї можу навести много осіб. Правдою є дальше, що я не хотїв приняти польских дїтий до німецкого відділу з пересьвідченя, що їм буде лекше учитись по руски нїж по німецки, позаяк они по руски говорити уміють, а по німецки нї, за що родичі-Поляки заскаржили мене навіть до повітового старости. Що ваш дописуватель старанє моє о заложенє двоклясової школи німецкої зле порозумів, в тім не моя вина. Заниду-ж, що заведбую руску школу не можу і не сьмію реаґувати, бо судити о тім є річию моїх зверхностий. На конець скажу, що я не одержував нїколи інформаций нї від пана інспектора Тумаґка анї від нїкого иньшого з Чернівцїв. — Кіцмань, дня 8. вересня 1902. — *Король Шорш.* (Від Редакциї: На се спростованє констатуємо лише, що п. Шорш признає сам головний наш заклад, що аґітує за заложенєм німецкої школи в Кіцмани, чому, як і на що він се робить, покаже ся чейже небавом).

Брак приютів для бідних руских студентів може нїгде так дуже не відчуває ся, як в Чернівцях. Контінґент учеників з села і до того бідних збільшає ся і примушений шукати в найгірших міских норах помешканя, де вже замолоду набирає ся ріжних смертельних слабостий, при тім мусить вдоволити ся з найгіршою їдою, ба часом брати ся до науки без канальчика хлїба. З того наслїди цїлорічної науки часто злі і відстрашують і иньших, посилати своїх дїтий до міста на науку. Що правда є руска бурса, але і та примушена малими матеріяльними засобами приймати лише обмежене число учеників. Приготовляючий курс при русо-німецкій ґімназиї стягнув тепер більше число прагнучої науки молодїжи. Розваживши неможливі відносини матеріяльні нашої шкільної молодїжи постановив я за помочию і при співудїлї иньших патріотичних і правних для шкільної молодїжи людий закласти під своєю опікою бурсу для руских учеників без ріжницї віро-

сповідання. Більше число спімвених панів жертвувало більші датки, які будуть постійно виплачувати що місяця для утримання бурси. Умови, під якими приймаємо до сеї бурси є такі, що родичі, чи там опікуни учеників з'обовязують ся присилати віктуали з дому. Сі віктуали будуть служити для отримання бурсацкої кухнї, наколи помешкання будуть оплачені з датків, які надпливуть з щедрих патріотичних рук. Зазиваю всїх родичів, що хотїли би своїх синів утримувати в школах в Чернівцях, а котрі не можуть їх інакше утримувати, як лише надсиланем віктуалів, зголосити ся до мене. Відтак ставлю горячу просьбу до всїх Русинів, в яких не згасло людське співчутє зі злиднями нашої шкільної молодїжи, надсилати сталі місячні датки — бо лише під такими услівями можна перевести се в дїло — на мої руки. — *Помко Клим*, студ. філ., улиця Нового Сьвіта ч. 31.

Др. Ґольдфельд вернув з своєї подорожи і почав на ново свою лїкарску дїяльність.

З усїх сторін.

Поляки в Галичинї господарують так, що аж тріщать кости рускому населеню, котре що до своєї терпеливости можна справдї порівнати з найбільше терпеливими муринами. Але їм вже терпцю не стало і в послїдних часах хапають ся найострійших способів, щоби сальонову ручку висококультурних Поляків зіпхнути зі свого карку. Розуміє ся, що Поляки трубять по цїлім сьвітї своє вільнодумство, свою поступовість, свій оміркований режім в Галичинї, нарікають на утиск в Німеччинї і т. д. А коли дійде до слуху Европи про їх підлї вчинки в Галичинї, тодї накидують ся они з правдивим обуренем на гайдамаків і нарікають, що не пенні свого житя перед внуками Залїшика. В сім часї як раз треба, щоби правдї допомочи до побіди і лише правду ширити про галицкі відносини. Сего дїла підняв ся наш публицист Роман Сембратович, що інформую вже від довшого часу західну Европу про польске господарство в Галичинї. Д. Роман Сембратович помістив статї такого змісту в берлїньскім тиждневнику Nation і франкфуртскім півмісячнику Das freie Wort. Послїдна статя була передрукована у всїх видатнїйших нїмецких часописях, як Kölnische Zeitung, Münchener N. Nachrichten — Berliner Tageblat, Reichsbote, Neueste Nachrichten — Saale Zeitung. Статя викликала в Німеччинї колосальну сензацию, так що редакция Das freie Wort мусїла зарядити другий наклад. Навіть такі приятелї Поляків, як посол др. Барт (Dr. Barth) звернули ся до д. Романа Сембратовича з просьбою о статї про галицкі відносини. (Барт є провідником Freisinniger Volkspartei і поправе все в парляментї Поляків.) Ми подамо нашим читачам обі статї в перекладї, роблячи їх в сей спосіб і рускій публицї приступними, бо галицкі рускі часописи ледви чи могли би їх подати в цїлости ізза звісних причин.

Ювилей Толстого. Дня 13. с. р. минає пів столїтя від хвилї, коли Лев Ґр. Толстой оголосив в часописи п. з. „Современникъ" першу свою працю п. з. „Історія моїх дитинячих лїт". На сей день приготовляють для Толстого величаву овацию.

Товариство „Родина" в Коломиї устроює дня 22. вересня н. ст. в поміщеню Вечерок з танцями, в сали „Народного Дому", ул. Костюшка І. поверх. Початок о год. 8ій вечером. Стрій вечерковий. — Вступ від особи 2 корони тільки за запрошенем. Частина чистого доходу призначена на народні цїли. За видїл Родини

В. Ганьський, голова. *А. Левкий*, писар.

В справі „Руского педаґоґічного товариства" у Львові помістили ми оногдї донись Буковинця, що, повернувши з Галичини, надіслав нам єї, а помістили ми єї не зараз, але аж почули від Галичанина з провінцияльного міста, що річ має ся так, як в донисї сказано. В сїй справі заговорив в ч. 191 з дня 9. с. м. „Руслан", не довіряючи, що се донись Буковинця, і полемізуючи з сею дописею. Не послугуючи ся сьвідомо неправдою, запевняємо „Руслана", що автором згаданої дописи є дїйсно Буковинець, а що не було й нема в нас наміру наносити шкоди жіноцкій рускій інституциї, поміщаємо і виводи „Руслана" в сїй справі, полишаючи нашому дописувателеви відповідь. Отже „Руслан" пише: „Якийсь подорожний нїби-то з Буковини (але ми єго дуже добре знаємо яко Львовянина) накинув ся в 98-ім числї „Буковини" на видїл „Руского товариства педаґоґічного" у Львові в справі, яка нїби-то непокоїть широкі круги галицкої суспільности (се лише в єго мозку такий несповій, бо в Галичинї нїхто не занепокоїв ся). Сей „подорожний" розповідає, що нїби-то від якогось часу опанувала клїка впливових (?) людий видїл товариства педаґоґічного (здає ся для того, що він тепер в нїм не засїдає) і та клїка радить після вподоби та понадає в конфлїкт з інтересами товариства, значить надуживає хиба майна товариства в свою користь. Щоби свій безосновний закид піддержати, видумує сей подорожний, що нїби-то видїл постановив не скликувати в сїм роцї загальних зборів, коли тимчасом збори (замість в маю) відбудуть ся таки сего року і то 29. вересня, а іменно тому, що позаяк видїл бажає предстанити зборам повне касове справоздане за минулий рік шкільний, а удержуваних товариством двох інститутів (хлопцїв і дївчат), бурси і видїлової школи ім. Шевченка, чого не міг би подати в маю. Отже видїлові не замкнули зовсїм уст говірящим членам товариства, а навіть радо будуть бачити, як і сам „подорожний з Буковини" прибуде на сї збори, бож сидить у Львові, отже єму недалеко потрудити ся. Тодї зможе наглядно переконати ся, що видїл зовсїм не попав в конфлїкт з інтересами товариства. І се неґідне з правдою, щоби члени видїлу позивали одні других до суду, позаяк сей чоловік, котрий на всякі можливі представленя не хотїв підчинити ся ухвалї видїлу і примусили виступити против него в судовій дорозї, не є членом видїлу, а мирові переговори з ним задля єго упору не доводили до успіху. Отже не видїл, але сей упертий чоловік довів до нечуваного скандалу. Також і се є неґідне з правдою, мов би два чи три члени виступили з видїлу, бо не випустив анї один. І се не є правда, мов би видїл надуживав фірми голови товариства, котрий по думцї подорожного з Буковини нїби то не може постійно займати ся справами товариства, позаяк все, що видїл робив, було ухвалене під проводом, отже і з відомостю голови товариства, над яким подорожний нїби-то так милосердує ся. Платним є настоятель інститута св. Миколая за свій нагляд і труд для сего інститута і длятого не хотїв приймати вибору до видїлу товариства, одная збори признали, що се не може бути перепоною до єго вибору на видїлового і вибрали єго мимо єго заяви. Отже се небувалий скандаль, писати такі безосновні закиди до позакраєвої часописи і вводити в блуд читачів єї, наче-б дїйсно видїл шкодив інтересам товариства. Се значить такою писаниною наносити шкоду рускому товариству педаґоґічному і інституциям, які оно удержує. Але подорожні звичайно пересаджують, отже „подорожний з Буковини" сим разом розминув ся з правдою. Може на зборах пересьвідчити ся о тім".

Вандрівка грому. Дня 2. с. м. була в Альбрехтсберґ, в долїшній Австриї велика туча, і около 10 год. вдарив грім в церков, але не запалив єї, лиш дивно крутив ся по нїй і все розбивав. Вдарив в хрест на вежи, розвалив і розкинув дах на нїй; звідси впав на дзвони і розбив голову від одного дзвона, застановив годинник, а відтак перескочив на дах церкви, з даху крізь мур, в котрім зробив дїру, впав до церкви і просто на вівтар та бігав тут по всїм, що було позолочене, стїв вівтаря поломив на кусні, розбив камінь вівтаря і кусні розкинув на всї боки, поломив підніжки в лавках, повибивав всї шиби у вікнах, і наконець перескочив на замок ґрафа Лемпруха; звідтам впав до стайнї стояря Махінека, що мешкає на замку, забив там корову; полетїв відтак по дротї від дзвінка, зробив дїру в мурі якраз над постелю в комнатї, в котрій на щастє не було нїкого, і по стїнї зсунув ся в землю.

Затроєна китиця. В ваґонї першої класи юревско-петербурскої зелїзницї, їхав богач М. До передїлки, в якій він їхав всїла молода, гарна, елеґантно убрана женщина з великою китицею цьвітів в руцї. М. вдав ся незабаром в розмову з незнакомою, присїв ся коло неї і понюхав кілка разів китицю. За кілька мінут опісля огорнула єго сонливість і він заснув. Коли пробудив ся, замітив, що не має в кишени мошонки з грішми та золотого годинника. Очевидно, гарна незнакома пропала без слїду. Лишила ся тільки китиця, котра, як показало ся, була покроплена з одної сторони хльороформом.

Метеор — убійником. В Сан Антоніо, в статї Тексас, в незвичайний спосіб погиб 60-лїтний старець, Роман Крубл. Іменно дня 18. серпня с. р. сїв він на величезнім камени і затопив ся в читаню якоїсь занимаючої книжки. Нараз упав великий метеор і ударив з цїлою силою о сей камінь. Чотирофунтовий відлам метеора ударив Крубла в голову та убив єго на місци.

Всячина.

З країни золота. Аляска, край, в нїм можна часом дійти до маєтку, не стане нїколи місцем, до якого люди будуть удавати ся для поратованя здоровля або ужити приятности. В зимі має сей край великі недогідности підбігунового підсоня, а зима тревае там 10 місяцїв. В лїтї є се багно з неімовірною скількістю комарів. Одна одною з добрих сторін Аляски є цїлковита недостача хороб легких. Пневмонїя незнана в тім краю. Гостець лучає ся часто, а запаленя мозкових еболон також; хороби жолудка на дневнім порядку; походить се, адже ся, із злих родів консерв та поживи. Шкорбут дуже розширений також задля нездорової поживи. По причинї довгої зими та недостачі духових розривок лучають ся дуже часто умислові хороби. Острий клїмат приневолює житя в замкненю; не мають достаточного руху, не знають, чим забити час і живуть нераз одинцем. Туга за вітчиною опановує їх зовсїм. Одні надуживають острих напоїв, а коли тих не стане, удають ся до морфіни і до инших подражаючих средств. Бачили там десператів, що пили червоний атрамент. Инші достають постепенно помішаня умів. Зразу обявляє ся у них меланхолїя, що переходить в манїю. Переслїдуюча манїя лучає ся часто і нераз самоубійство кладе конець мукам тих нещасних. Так місто золота находять они часто муки і смерть.

Відки пішло шапкованє? Здіймати накрите голови, що у нас в загальнім уживаню, яко знак пошани при витаню і прощаню — сягає ще часів старинних, коли то невільник відкривав голову перед своїм паном документуючи, що волосє має обстрижене. Тодї бо лиш свобідні люди могли носити довгий волос, а невільники мусїли коротко стричи. Так наш звичай, принятий загально в Европі, сягає своїм походженем часів глубокої старини.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Переклади з української мови.

Lieder der ruthenischen Auswanderer.

Під таким заголовком помістив д. Ґеорґ Адам в 7. зошитї журнала „Aus fremden Zungen" с. р. переводи з двох пісень наших еміґрантів. Переводи майже дослїдні, в першій пісни лиш усунено кольорит вузкольокальний. Ось тут наведемо перші стрічки з одної і другої пісні в оригіналї і в переводї д. Адама:

I.

Виїхав я з Сокиринець
з воза нахилив ся —
Прощайте ми громадини,
Може з ким сварив ся? і т. д.

Und so fuhr ich aus dem Dorfe,
Sah zurück im Fahren, —
„Nun verzeiht mir, liebe Brüder,
Wenn im Streit wir waren!"

II.

Ой зза гори високої
Вітер повіває;
Чого з тої Ґаличини
Нарід утїкає?
А чогож він утїкає?
Не має чо' бути,
Цїле лїто в панів робить
Не має що взути — і т. д.

Ueber Berge, über Thäler
Wilde Stürme wehen,
Der Galizier armes Volk will
In die Fremde gehen.
Warum will es in die Fremde?
Kann nicht länger bleiben,
Immer für Herren schaffen,
Selber barfuss gehen etc.

Переводи попередни д. Адам доданими увагами про упадок народньої поезиї на заході та про єї трїзвий у народів сходу. Народ тут не лиш що не забуває старих пісень, але складає нові пісні про важнїйші подїї. Специяльно пісням руських еміґрантів признає й ту вагу, що вони при своїй безтенденцийности стають оскарженем галицьких потентатів, „wie sie (c. e. Anklage) wuchtiger" — пише д. Адам — „nicht gedacht werden kann". Подаючи в примітцї жерело, із якого взяв оригінали переведених пісень — „Лїт. Науковий Вістник" кн. VI. (має бути IV.) 1901 — каже про него, що се є „trefflich geleitete Monatsschrift". Може ся увага Нїмця переконає бодай декого, що таки варта запренумерувати собі „Лїт. Наук. Вістник".

Переклад із Стефаника.

„Nowy Głos Polski", який подав за „Gazet-ою Polsk-ою в 145. числї переклад Стефаниковоі „Вечірної години" — подав ще в своїм лїтературнім додатку до ч. 138 „Literatura i sztuka" переклад „Листу". Сей другий переклад не всюди вірний. Переводчик мішає що значінє слова „гадати" з польським „gadać", що значить тілько що „говорити."

„У св. Івана", новелю О. Кобилянської, помістив у польськім переводї краківський „Naprzód". Печатано той переклад в першій половинї липня, числа, на жаль, докладно означити не можу.

Ярослав Весоловский.

Надіслане.

Протест.

Переглядаючи случайно 15 ч. кнутоцаро-право-славного „Свѣт-а" з 2-го мая 1902, зустрінув я там з немалим здивованем 2 частину мого переводу російської леґенди про Наполеона, що вийшов с. р. осібною брошурою в Коломиї. Решту переводу поміщено жабуть в 14 і 16 ч. тої часописи. Г. редакторъ-издатель священникъ В. І. Туркевичъ впечатав той переклад не лиш без моєї волї, але ще й в видї перекрученім на кацапский лад — хиба лиш на доказ, що заповідь Божа кацапских редакторів нич не обходить, та що у них і ошукувати можна, бож переклад в тім видї, як його подав „Свѣтъ" — не є вже мій. На потвердженє послїдного мого вискаду най послужить сама назва „мого" переводу в „Свѣт-ѣ": „Якъ Наполеонъ-деръ свѣтъ воювалъ и самъ ихъ невозю поналъ". Не маючи проти такій „едеяцї русских" з Бриджінорту нїякого иньшого средства, ограничую ся на протестї проти такому лїтературному „понищенію", при чім замічу, що воно може послужити яко один примір більше кацапської... етики.

Прочі українські часописи прошу о ласкаве перепечатанє отсего мого протесту.

Ярослав Весоловский,

Коломия, в вересни 1902.

Телеґрами „Буковини".

Саснар, 12. вересня. Цїсар виїхав рано з нїмецким престолонаслїдником і провідниками маневрів на поле маневрів.

Трієст, 12. вересня. Робітники в пристани стрейкують.

Барцельона, 12. вересня. Полїция заарештувала 5 анархістів.

План їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на дальших лініях.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбокої до Серету „	9.00	—	6.31	—	—	—	—
З „ до Берґомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадика до Бродини „	9.22	3.50	7.50*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Заліщик до „ „	—	—	—	—	—	4.53	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.45	7.10**)
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.32	11.52	—
З Бродини до Гадика „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—
Із Серету до Гзїбокої „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берґомету до Гзїбокої „	—	4.35	4.35	2.19	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Заліщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтіжестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских пальтів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужиські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковнїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гузики до ковнїрів і шемізетові. Мужиські шкарпетки.

Із-за пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари вожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поволасті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перлиньські кучки, дамові заручавки, чапочки, колєри і т. д. Правдива білизна Єґера: квітинки, мужиські панчохи, шкарпетки, Chenillon Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамові спідниці, кошули; огріваючі пузьса і литов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць серпень 1902 р.

I. Стан довжний.

1. Удїли членьскі		К	24,503·87
2. Фонд резервовий		„	4,378·20
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./I. 1902 до 1./9. 1902	52,886·28		
разом	104,967·14		
в) винятих в часї від 1./I 1902 до 1./9. 1902	36,506·51		
Позістає з кінцем липня		К	68,460·63
4. Довг банковий		„	8,000·—
5. Білянсове сальдо		„	7,701·17
		„	113,043·87

II. Стан чинний.

1. Пожички удїлені на сконта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) удїлено вчасї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902	„ 56,514·—		
разом	„ 135,217·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902	„ 34,011·59		
Позістає з кінцем серпня 1902		К	101,205·66
2. Готівка в касї дня 30./8. 1902		„	876·81
3. Цїнні паперi фонду резервового		„	3,132.68
4. Білянсова вартість інвентаря		„	837.20
5. Реальність в Берґометї н. Чер.		„	2,698·38
6. Сальдо процентів		„	3,191·52
7. Сальдо коштів адміністр.		„	1,191·42
Загальний оборот касовий в серпни 1902 року виносить	219,943·36	„	113,043·87

Членів числило наше товариство на початку року 1902 383 в часї від 1./1. 1902 до 1./9. 1902 вступило нових 77, виступило 17, лишає ся членів 443 з декларованими удїлами на суму 27,680 к. і дїйсно виплаченими на суму 24,503 к. 87 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5%. Дивіденда від удїлів 6% (оден удїл виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок удїлюваних 6½%

Волод. Могильницкий,
касиєр.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальокову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНУ РАФІНОВАНУ ЦЇСАРСКУ ОЛИВ

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Ось сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

Мориц Вельт.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**,

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 105. Чернівцї, середа дня 4. жовтня (17. вересня) 1902. р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Лупу против Лупула і товаришів.

Посол до ради державної др. Флоря Лупу видав брошуру на 80 сторін друку під заголовком: „Offene Antwort an die Landtagsabgeordneten Exzellenz Landeshauptmann Johann Lupul, Dr. Johann R. von Wolczynski und Genossen. Eine Abwehr des Reichsratsabgeordneten Dr. Florian Lupu. Czernowitz,*) 1902.“ Книжка присьвячена буковиньскому учительству з вдячности. В передмові автор каже, що його зачіплено особисто, проте й примушений відповідати в личний спосіб, заразом звиняє ся, що пише часом грубо, бо тільки так може виразити вірно дїйстні почування і огірченє народу. Далї наводить свою промову на з'їздї учителїв у Радівцях, в котрій, як звістно, виступив остро против буковиньского сойму, котрий з малими виятками складає ся з боярів і їх послушників, від котрих годї сподївати ся ухвали найважнїйших справ, якими др. Лупу уважає: реформу виборчу, заложенє краєвого мужицкого банку і підвисшенє платнї учителїв народних. Відтак наводить интерпеляциї, внесені в соймі послами-дїдичами задля сеї промови до президента краю і до маршалка, тай відповідь маршалка, що ми свого часу подали в „Буковинї“.

В осібнім уступі розбирає др. Л. „Волоский соймовий клюб“, що чув ся діткненим промовою дра Л., хоч він звернув ся був лише против боярів, що панують в краю, на шкоду краю а тільки на користь великої посїлости. При тім каже: „Північна Буковина, себто рускі виборчі округи сїльскі, були до недавна по більшій части занята великою посїлостию. Розумній полїтицї Русинів удало ся за помочию ряду очистити рускі виборчі округи сїльскі від дїдичів. Русини мають нинї справдїшних заступників народу, що працюють полїтично интензивно, наколи Волохи мають накинених послів, що тільки интензивно интриґують, а з рештою нїчо не роблять. В тім зглядї Русини випередили Волохів далеко. Положенє Волохів у полудневій Буковинї майже безнадїйне. Бояри і їх послушники заняли всї мандати крім одного (себто д-ра Л.), вони страшать волоский нарід брехнями про ґерманїзацию, рущенє, польщенє, католицизм і т. д., наколи нарід пропадає культурно і матеріяльно. Сего лиха бояри не розуміють, не вміють і не хотять єму зарадити, бо їх интереси противні интересам мужиків. Тому, каже др. Л., діткнула їх єго промова, тому посипали ся їх интерпеляциї, за котрі др. Л. їм дякує, бо вони аж звернули увагу всїх на єго промову. Але сї интерпеляциї називає др. Л. депуцицийними, бо вони звернені против него не яко посла, а яко ц. к. радника суду. Се впрочім, каже др. Л., боярскій клїщ не новина, вона-ж депуцїювала і бувшого мінїстерияльного секретаря д-ра Аврели Ончула за те, що він на довірочній нарадї, на яку єго запрошено, сказав, що волоскі посли, особливо-ж маршалок Лупул до нїчого. За то перенесено Ончула з мінїстерства як старосту до Берна. Так знищено не один волоский талант.

В дальшім уступі каже др. Л., що він і яко радник суду в праві говорити правду і незалежний від нїкого, а свій мандат виконувати буде тільки з огляду на публичні интереси, чого правда боярска клїка і єї послушники не розуміють.

Відтак розбирає др. Л. питанє, чи дїйстно интерпелянти є, як вони себе назвали в интерпеляциї, „покликаними заступниками виборців“, і називає се брехнею, бо вони вибрані лише під напором, а сам нарід не вибрав би їх нїколи добровільно. Тому час би знажати на волю народу, щоби не прийшло колись до розрухів виборчих, як в Галичинї. Та се не обходить боярию, котра лиш дбає про себе, а посольство уважає дійною короною.

Дальше виступає др. Л. против твердженя интерпелянтів, що вони заступають интереси „народу“, і називає се фарисейством, бо вони дбають лише про боярске добро. Та про се заповідає др. Л. осібно розправити ся з ними і каже їм на конець, щоби спамятали ся, бо, хоч би їм удало ся ще й кілька разів віднести побіду супроти народу, то таки наступить їх неминуча покора.

Відтак др. Л. займає ся особою маршалка Лупула, що зараз під повів на интерпеляцию звернену против др. Л., наколи все і всюди мовчить.

Тут др. Л. доводить, що він називає ся Лупу, а не Луні, як каже Лупул. Про родовід свій а Лупула пише др. Л., що дїд маршалка Лупула був кушнїрем в Серетї, а єго дїд господарем в Вовчинцях. Дїд маршалка Лупула запросив дїдича Смульского із Черепкінцїв за кума, а сей відпустив за те татови Лупула добро Вовчинцї на 6 років даром а пізнїйше в аренду, а чого тато маршалка вибудував каменицю в Чернівцях, на котру мужики з Вовчинцїв возили за паньщину материял. Посвоячивши ся з боярами Стирчами, став син арендаря Лупула, теперішний маршалок, послом, бо, як др. Л. каже, був і є вірним послушником бояриї вже 35 років, котра через него, як через других, рядить в краю на свою користь. Далї др. Л. закидує маршалкови Лупулови, що він яко член краєвого видїлу продав краєви свою каменицю на касарню для жандармериї за 82.000 зр., хоч вона не варта більше як 60.000 зр.

Відтак звертає ся др. Л. против маршалка Л. яко полїтика, що нїколи не заступає ся за нїчим, але каже себе вибирати до найважнїйших репрезентаций, аби знали, що він важна особа. Др. Л. закидує особливо маршалкови Л., що не обіцяв ся в справі волоского трікольору і що вислугує ся польскому „Koło-ви“. Др. Л. кінчить тим, що Лупул нїчо не розуміє і

*) Продає книгарня Шального по 50 с.

Л. Яновська.

Ідеальний батько.

Далї.

— Можно? — почулася хтось з гостинної.

— Можно, можно, — відповідав Михайло Петрович — відчиняючи двері перед лїкарем.

— Хочу одвідати Андрійка — мовив лїкар. — Чи добре він спав?

— Не прокидав ся анї разечку — відповів Михайло Петрович й хотїв слїдкувати за лїкарем, та лїкар спинив його:

— Не турбуйте ся, хай я краще сам піду, бо удвох щоб буває не злякати хлопця. Я подивлю ся й поверну ся зразу, — мовив лїкар, тихенько прокрадаючись до хворої дитини.

Справдї: лїкар незабаром повернув ся, і по спокійному, навіть веселому обличчу його Михайло Петрович відразу побачив, що синові за сї часи полїпшало.

— А ви досї й не спите? — звернув ся лїкар до Михайла Петровича, сїдаючи на канапі.

— Не спить ся — відповів Михайло Петрович.

— Мабудь все клопочете ся про Андрійка?

Я, правду кажучи, вже трохи шкодів, що якось необережно сказав нам про порок серця. Такому батькові як ви, не слїд було-б сього й казати. О се я щиренно знаю, що весь час думали ви про мої слова.

— Правда. Але, що-то за батько був-би я мене, коли-б я не призначив хоч єдиної ночі на те, щоб поміркувати, яким чином пособити такому великому горю? — мовив Михайло Петрович.

— Чи здолали-ж ви сю велину загалу?

— Здаєть ся, що так. На мій погляд єдиний засоб — се здобути задля його можливо більший спокій: щоб нї матеріяльних, нї духових турбот не відала ся нещасливна дитина.

— Се правда. Для таких субєктів труди життя зовсїм не підхожі. Моральні обставини ще теж велика річ, але він вже од нас не залежить.

— О! коли хто схоче, то й на се знайде засоби, бо псіхика чоловіка залежить почасти од того напрямку, що дали йому у молодих лїтах. Привчіть дитину до стоїчного сьвітогляду і добра половина життєвих турбот здаєть ся йому не вартою уваги.

— Не легка се річ! — мовив скептично лїкар.

— Що робити? Взагалї роль батька не легка і дуже відповідає. Тай справдї, коли для звичайного садовника потрібна деяка осьвіта, знаття тих рослин, що доведеть ся посадити йому, то тим паче потрібні вони батькові, котрий взяв на себе обовязок виховати такий ніжний орґанїзм, як дитина й пристосувати його до ріжних умов нашого культурного життя.

— Далеко сягаєте! — Я перший не здатен виконати таких широких обовязків! — засьміяв ся лїкар. — На мій погляд — досить дать дитинї здоровий орґанїзм, виховати її у обставинах, відповідаючих його природнім потребам.

— Вузько матеріялїстичний погляд, шановний добродїю! — засьміяв ся у свою чергу Михайло Петрович. — Воно заведено легше, але далеко не зручно...

— Легше, що й казати, перехопив річ лїкар, але все-ж таки не так мабуть легко, як здаєть ся.

— Г...

— Чи траплало ся вам коли бачити такого садовника, що насадив би, наприклад перелк в приязних краях? А таких батьків, що надїливши орґанїзм своєї дитини усїма прикметами ніжної, вилеканої до того ще не пригідної до нашого підсонця рослини, не поклопочуть ся потім, щоб грунт і температура відповідала його природним потребам, зустрінете на кожному кроцї десятками.

— О! про таких батьків нїчого й згадувати — мовив трохи не з огидою Михайло Петрович.

II.

На другий день, зразу після чаю лїкар попрощав ся з хозяями і хотїв вже сїдати у свій шарабан, коли якась молодиця спинила його.

— Подивіть ся, будьте ласкаві на мого парубійка — попрохала вона, уклонившись трохи не до самої землї лїкареви.

Парубійко — хлопець років 14—15 стояв оддалї біля тину і похмуро дивив ся з під своєї шапки на лїкаря.

— Давай сюди свого сина, подивим ся, яке йому лихо, — радо згодив ся лїкар, повертаючись од шарабана знову до рундука. А ходи сюди, малий! — звернув ся він до парубка.

Але хлопець не посунув ся і на ступінь.

— Наблизи ся, сину, надійди до пана! — попрохала його ненька й пожнула злегенька до рундука.

Хлопець надійшов.

Лїкар нащупав пульс і став було лїчити, але в ту-ж хвилину випустив руку парубка: за усї часи медициньскої практики не доводило ся йому лїчити такого незвичайного, анормального пульсу.

— А давай ще сюди твою руку; та не бій ся, не турбуй ся — я тобі нїчого не заподію! — мовив лїкар, беручи вдруге хлопця за руку.

Нї, се не помилка — пульс справдї незвичайний, цїнний навіть задля клїнїчних дослїдів. Хворе серце сього хлопця не било ся, а якось нервово сїпало ся, хоч раптом затихало.

— Ходїм, хлопче, у передню, бо я тебе тут гаразд не вислухаю — мовив згодом лїкар.

— Не піду я туди, — відмовив парубок і ще більше похнюпив ся.

Лїкар здивовано подивив ся на хлопця і... чудне дїло! Обличя хлопця здало ся йому до того знайомим, що він почав пригадувати: „де“ і „коли доводило ся його бачити.

— Слухай молодице, я, здаєть ся, десь вже раз бачив твого сина! — звернув ся нарешті лїкар до жінки.

Далї буде.

не робить, а тільки о свою особу дбає, через що й вийшов на Екселенцию.

Відтак звертає др. Л. до другого интерпелянта, „учителя повитух“ д-ра Вольчиньского, посуджує его о найпідлїйші способи войованя против полїтичних противників, тай о те, що на Віденьскім унїверситетї був Поляком і членом „Ognisk-a“, а вернувши до Буковини, став Волохом, що підписав 200 зр. на ґазету „Timpul“ а не заплатив їх, що в „Buk Journal-ї“ ганьбив „пактистів“, хоч сам до них належав, що зажадав у волоскім клюбі, аби др. Л. висказати нагану за его ґерманофільску промову в радї державній, наколи сам кував волоско-нїмецкий союз, а на остаток, що Вольчиньский взяв 140.000 корон за те, що наймив нїби для себе а властиво для Попера лїси від релїґійного фонду і таким способом вкоротив православний фонд на 140.000 корон, котрі здали би ся вдовицям і сиротам по сьвящениках і дяках. Чому, питає др. Л., не вніс сей „заступник народних интересів“ интерпеляцию в соймі, чи не знає правительство, що посол Вольчиньский робить „ґешефти“ на шкоду релїґійного фонду? Чому не заинтерпелював „учитель повитух“ і про те, що він був Поляком, відтак Волохом, признавав ся вже до всїх партий, чим образив всїх послів і т. д.?

Далї закидує др. Л. „нїмецко-поступовому клюбови“ бук. сойму, що поступив собі нечестно, не заявивши нїчо против того, що его голова Марін підписав интерпеляцию против д-ра Л., видно, каже Л., що волоскі а нїмецкі посли однакові. Тілько один др. Штравхер становить між ними виняток як справдїшний демократ.

Відтак висказує др. Л. буковиньскому учительству подяку за те, що заступило ся за ним в найприкрійшій для него хвилї і обіцює постояти й за него. Далї хвалить старосту Патака, на котрого напали интерпелянти, згадує про те, що майже всї ґазети крім „Deşteptar-ї“ з котрою розправить ся перед судом, стали по его сторонї.

В кінцевім уступі розбирає др. Л. вагу виборчої реформи, мужицкого банку і підвисшеня платнї учителїв і каже, що від теперішної соймової більшости годї сего сподївати ся; бо виборча реформа видерла би боярам 6 мандатів, банок скріпив би мужицтво а лїпша платня учительство і народну осьвіту, а се боярам не на руку. Сї три справи рівно важні для всїх народностий і віроісповідань на Буковинї, тому боярска кліка не допускає до згоди, а тровдить одних проти других після засади: divide et impera.

Тому кличе др. Лупу до згоди всїх щирих приятелїв народу против „полїтичних интриґантів і полїтичних спекулянтів“.

„Згідна демократична партия краєва“, кінчить др. Лупу, „се рожева будучність, що витає краєви. Тільки демократична краєва партия зломить затїї боярскої кліки і верне народови его права. Щоби се чим скорше здійснило ся, дай Боже!“

І ми годимо ся вповнї на се, певні того, що коли волоский нарід на Буковинї мати ме щирих заступників, тодї настане запевно згода межи обома корінними народами на обопільну користь.

Поляки в Галичинї.

Далї.

Такі закони не істнують, як звісно, в Прусах, котрі уважають ся суцїльною национально-нїмецкою державою. Хотяй у Галичинї мало-б бути положенє Русинів після закону відраднїйше, нїж положенє Поляків в Прусах — то річ має ся цїлком противно. Слїдуючі дати доказують се в легкий спосіб: Нїмецка держава має, як звісно, після послїдного численя 56,845.014, Австрия 26,150.599 населеня. Хотяй Нїмеччина має після сего два рази тілько населеня, то австрийский парлямент має більше членів (425) нїж нїмецкий. На одного члена нїмецкого парляменту припадають майже 2½ рази тілько осіб, що на члена австрийского парляменту. Треба також не забути, що в Прусах є меньше Поляків, нїж в Галичинї Русинів, і що Русини становлять майже половину галицкого населеня. (Королївство Пруси мають 34,463.377 населеня, між тим около три міліони Поляків). Галицкі Русини повинні після сего в найгірших обставинах мати два рази тілько послів, що прускі Поляки. Помимо сего числить польска фракция в нїмецкім парляментї 14 членів, наколи із 78 послів, яких Галичина висилає до парляменту, лише 8 належать до руской народности. Ба навіть межи сими 8 є 3 польонофільских „парадних Русинів“, котрих „вибрано“ яко польских кандидатів супротив руских убігателїв о мандат. Де хто замітить, що сему вина — справдї застарілий і несправедливий — австрийский виборчий систем. Австрия має також загальну виборчу клясу, так звану V. курию, в котрій всї державні горожани управнені до голосованя. Але як раз в сїй куриї упослїджені Русини як найбільше завдяки польским виборчим штучкам. Бо з 13 мандатів, над якими розпоряджує в Галичинї загальна виборча клясa, змогли Русини в роцї 1901 виборoти собі лише один мандат. Як виглядали би сї відносини тодї, коли-би Галичина була самостійною польскою державою?... Придивім ся близше тому перехваленому польскому ельдорадови.

Цїла Галичина обіймає просторонь 78,496.84 квадратових кільометрів, зі сего припадають на переважно руску східну Галичину 53,201.18 квадратових кільометрів, на переважно польску західну 25,295.66 квадратових кільометрів. Що до територияльної величини то східна Галичина 2,1 раза так велика як західна. Хотяй східна Галичина має багато найдїйшу землю і здорове підсоне, має она меньше населеня, нїж західна часть. Галичина має після послїдного обчисленя з 1900 року 7,295.538 мешканцїв. З сего припадають на східну Галичину 4800087, на західну 2495451. Перед десятьма роками була руска часть краю порозмірно еще рідше населена, але кольонїзация східної Галичини польскими селянами піднесла число мешканцїв. Економічними, полїтичними і национальними чинами — як ми дальше докажемо — змушують Русинів, покидати свою вітчину і еміґрувати до Америки. На їх місце посилають сюда польских мужиків. Окрім сего скупонують від збанкротованих властителїв великих посїлостий добра і на них оселяють ся польскі селяни. На сю цїль заснували кольонїзацийну комісию під титулом „банк парцеляцийний“. В послїднім часї відбуло ся 23 парцеляций в сїмох повітах східної Галичини і роздали їх межи польскі поселенцї. І так: 1. в повітї Надвірнї 5 сїл, 4596 моргів поля; 2. в повітї Калуша 5 сїл, 8450 м. п.; 3. в повітї Рогатинї 2 села, 1294 м. п.; 4. в повітї Старім Самборі 6 сїл, 1133 м. п.; 5. в повітї Станїславові 3 села, 1128 м. п.; 6. в повітї Самборі 1 село 700 м. п.; 7. в повітї Жидачові 1 село, 90 моргів поля. — Руских селян не допускають по просту до закупна таких ґрунтів, навіть і коли они більше платять, як стало ся недавно тому в стрийскім повітї. На початку червня с. р. прийшло навіть до кровавої бійки межи рускими мужиками а польскими переселенцями у Калтвасер коло Львова. При сїй нагодї стратив один польский поселенець своє житє, а другого тяжко ранили. Дирекция „парцеляцийно банку“ переводить тепер кольонїзацию східної Галичини під асистенциєю жандармів. Щоби сю успішну дїяльність польскої кольонїзацийної комісиї підтримувати, а польским селянам уменшити закупно дібр. в східній Галичинї, приняв минувшого року галицкий сойм два законні проекти: I. „Про заложенє рентових осель в Галичинї“ II. „Про періодичну неподїльність середних економічних осель, які повстали за підмогою рентових кредитів.“ Ухваленє сих проектів польскою більшостию спонукало руских послів, покинути краєвий сойм. В сей спосіб — а також кольонїзацийними штучками, як ми нижше докажемо — осягнуло галицке краєве правительство ту цїль, що Поляки помножили ся в східній Галичинї в послїднім десятилїтю о 20%, наколи загальний приріст населеня в східній Галичинї (в тім самім часї) виносить лише 11,5%, а польскій західній Галичинї лиш 8,5%. Отже тут маємо до дїла з польским навалом на схід par excellence.

Наколи в Галичинї намагають ся правительственні чинники, надати після витиченого плану цїлому краю польский характер, заостряють они противність его обох частий традицийним винискуванем східної Галичини в користь західної. Східну Галичину визискують безсовістно в користь західної при мелїорациях всякого рода, направленю доріг і т. д. Один примір: До року 1888 збудовано

в Галичинї . .	2807	кільом. доріг
в східній . .	647	„ „
„ західній . .	2160	„ „

хотяй она меньше приносить податку, нїж східна Галичина (порів. звіт IV. департ. галицкого краєвого видїлу). Пізнїйше в роках 1888 до 1894 хотїли бодай про око се направити, але помимо „щедрости“ краєвого сойму в сїм часї не дорівнала східна Галичина західній. Бо наколи територияльні відносини західної Галичини до східної виносять 1 : 2, 1, сума втягнених податків відносить ся як 1 : 1, 9, то відношенє збудованих доріг в сїй (1888 до 1894) для східної Галичини щасливій періодї є — 1 : 1, 4. Сї дати в инших роках для східної Галичини еще більше невідрадні. В роцї 1900 уділив краєвий видїл на будову доріг субвенциї для поодиноких повітів в Галичинї. І так повітам

в східній Галичинї . .	кор.	26.712·50
„ західній „ . .	„	93.300·—

Еще гірше має ся річ з мелїорациями всякого рода, а передусїм з реґуляциєю рік; ми могли-б доказати цифрами рік за роками, але се довело-б нас за далеко, тому мусимо ограничити ся на деякі приміри.

В роцї 1900 призначено з державних фондів на реґуляциї рік

в східній Галичинї . .	кор.	241.448·78
„ західній „ . .	„	471.720·20

В роцї 1901 на реґуляциї рік

в східній Галичинї . .	кор.	270.138·—
„ західній „ . .	„	435.069·—

Дальший тяг такої господарки загрожує східній Галичинї цїлковитим знищенем; она потягає за собою також велику смертність, як доказують наглядно слїдуючі цифри.

Найбільшу смертність виказують 40—41 pro mille:

в східній Галичинї . . .	2 повіти
„ західній „ . . .	— „

35—40 pro mille:

в східній Галичинї . .	15 повітів
„ західній „ . .	— „

Меньшу смертність 25—30 pro mille:

в східній Галичинї	7 повітів
в західній „	15 „

Найменьшу смертність 21,8—25 pro mille:

в східній Галичинї	1 повіт
в західній „	9 повітів

Східна Галичина виказує після сего против всяких економічних, гіґієнїчних і біольоґічних законів — бо она має здорове підсоне, далеко красшу землю і рідше населене нїж західна Галичина — в порівнаню до західної части краю дуже сильну смертність. Се є наслїдки польскої полїтики нищена в сїй части краю.

Тілько про економічну справедливість польских верховодячих сфер в Галичинї. Не лише має ся річ на культурнім і национальнім поли. Урядова мова в цїлій Галичинї є виключно польска. Лише що минуло кілька місяців, як президент висшого краєвого суду — як найвисший судия в Галичинї! — Тхоржницкий змушував руских адвокатів (отже не державних урядників, бо сї не сьміють протестувати против польскої мови), просити в польскій мові. Еще меньше уважають на державні основні закони на поли шкільництва.

В роцї 1868 заснована галицку краєву шкільну раду. Тодї було в Галичинї 1293 чисто руских народних шкіл, а 1055 чисто польских. Тодї були також так польскі як і рускі учительскі семинарії (послїдні не істнують вже сегодня). Галицка краєва шкільна рада перенила жилїзною консеквенциєю принцип, після якого мусить ся всїм дїтям в Галичинї присвоїти польску мову рідною. Сегодня істнують в Галичинї 2043 чисто польскі і 1932 нїби-то рускі народні школи. В руских школах учать так по руски, як і по польски, ба навіть лише по польски. На безплатні польскі шкільні книжки (для сих шкіл) призначують щорічно 61.559 кор. 44 сот., для руских лише 21.922 кор. 40 сот. Всї господарскі і промислові школи, фахові школи і реальні школи є виключно польскими. Так само польска ветеринария, торговельна академія, академія красних штук, техніка і унїверситет в Кракові. Львівский унїверситет був призначений специяльно для Русинів і був вже раз нїмецко-руский (тодї не істнували жадні польскі катедри в сїм унїверситетї). В роцї 1871 перемінено его в у утраквістичний, і від сего часу спольонїзовано его цїлком. Рускі є в Галичинї лише 4 (!) школи, се 4 ґімназиї.

В додатку наведемо еще декілька примірів польскої справедливости. Що року призначує галицкий сойм суму для товариств народної осьвіти, театрів, наукових товариств і т. д. З сего дістають річно: польска академія наук в Кракові 57.000 к. руске наук. товариство ім. Шевченка в Львові 10.000 к.; польский театр 113,060 к.; руский театер 14,500 к.; польскі бурси 61.000 к.; рускі бурси 5000 к.; польскі сокольскі товариства 7800 к., рускі сокольскі товариства 200 (!) к.; польскі товариства музики і сьпіву 14.000 к., рускі 600 к.; польскі товариства народної осьвіти (котрих цїль є, передовсїм підтримувати дїяльність польскої кольонїзацийної комісиї) 10.000 к.; рускі товариства народної осьвіти не дістають нї сотика. Найбільше руске товариство народної осьвіти „Просьвіта“ — котрого дїяльність піднїс похвально краєвий видїл — діставав до року 1901 субвенцию в сумі 600 к. Але що се товариство не їде під лад кольонїзацийній комісиї, то відобрали йому і сю підмогу.

Із наведеного можна легко бачити, що польскі верховоди в Галичинї розвинули далеко „успішнїйшу дїяльність“, нїж пруске правительство в польских провінциях Прус, і що їх систем винародовленя далеко практичнїйший. Бо наколи пруске правительство викидає міліони, щоби остаточно полїпшити положенє задовженої польскої шляхти, нажуть собі Поляки в східній Галичинї за їх роботу платити. Словом пруске правительство може іти на науку до Поляків.

Полїтичні вісти.

Скликанє парляменту.

Правительство рішило остаточно, скликати парлямент в послїднім тижни жовтня, бо хоче тим запобічи всяким аґітациям в парляментї, які би виникали на соймові вибори.

До ситуациї.

Мимо ширених загально вістий, що угодові конференциї мають знов нинї або завтра зібрати ся у Відни, треба констатувати, що до сеї пори они не справджують ся; угорскі мінїстри до Відня не прибудуть. В правительственних кругах старають ся навіть відложити конференциї на як найпізнїйший час. У віденьских полїтичних кругах

тадають, що часте скликуване угодових конференций єсть лиш зручним викрутом обох правительств, котрі митову угоду мають вже готову. Конференциї мають лиш бути покривкою, що обі сторони борють ся ще о поодинокі точки угоди. То певна річ, що угода в такім виді, як нині уложена, не буде принята ні в австрийскім, ні в угорскім парляменті. Урядові круги ждуть тепер, як випаде німецка митова тарифа і аж тоді предложать австрийску тарифу парляментам. До того часу австрийске правительство займе парлямент иньшими справами, а іменно предложенем буджетовим, справою полєнтї і помочи в нужді, відтак прийде на дневний порядок справа ческо-німецкої угоди, так, що зани прийде під наради тарифа митова, буде вже половина лютого 1903.

З цісарских маневрів.

В суботу рано виїхав цісар, німецкий наслїдник престола, начальник ґенерального штабу бар. Бек на поле маневрів під Шашвар. Перед від'їздом позитав монарха прибувших на маневри заграничних войскових аташе. Суботу призначено на головну битву кавалериї поле місцевости Кунло, де був цісар з дружиною і головна команда маневрів. О годині 1-ій в полудне гостив монарх до цісарскої кватири, де відбув ся обід, в котрім взяв участь німецкий наслїдник престола і богато запрошених ґенералів.

Успіхи Росиї на Балканї.

На Балканї скріпляє Росия свої впливи. На запросини Болгариї возьме она участь на ювилейних торжествах в винові Шипки. Вправдї сам цар не прибуде гостем до князя Фердинанда і болгарского народу, але в своїм заступстві вислав свого стрия, великого князя Николая Николаєвича з такою численною і сьвітлою дружиною, що „вдячні Болгари“ будуть се мусїли уважати як признаку царскої ласки і прихильности. Зини 60 найвизначнїйших офіцирів російскої армії прибуде до Болгариї, а між ними Куропаткин, Ігнатієв і Драґомиров. Безпосередно по посьвяченю церкви в царові Шипки, відбудуть ся великі маневри болгарскої армії, з яких виключено зовсїм представителїв иньших держав. Зразу дали ся були чути поголоски, що Туреччина рішучо запротестувала против тих маневрів і загрозила устроїти демонстрацию на своїй териториї, але російска дипльоматия видко удобрухала єї, бо єї вісти небавом умовкли. — Також в Альбанії зробила Росия крок наперед, іменно позаснала для себе новий консулят в Митровици. Туреччина опирала ся довго тому жаданю, але вкінци згодила ся. Однако справа не пішла так легко. Коли до Митровиці з'їхала служба нового консули разом з річами, щоби устроїти для него дім, Альбанці збігли ся з цілої околиці на віче і під проводом хвісного розбишаки Ісеи Болєтінаца, розпочали противну акцию. Віче ухвалило, що всякий мешканець, який поважив би ся відступити консулови дім на мешкане, пожине смерти, а єго дім піде з огнем. Того самого дня міський возьний обвістив по місті ту ухвалу віча, а комендант турецкого ґарнізону, Багтярбей і підполковник Салї-бей прислухували ся спокійно тому виступови против загального представителя чужої держави. Сейчас по оголошеню властитель готелю вкинув службу і річи консуля на улицю. На протест російского консуля відповів комендант турецкої жандармериї Шемсі-паша, що не може дати жадної помочи російским підданим з обави перед грозою розрухів. На другий день прибув до міста відділ турецкої піхоти і перевіз річи і слуг консуля до Скопля в супроводї великої товпи Альбанців. В Митровици панує велике заворушене, а Ісеа Болєтінац заповів, що коли консуль важить ся приїхати, буде убитий. Порта на протест російского амбасадора не давала довго ніякої відповіди, але приперта енерґічним виступом амбасадора Зиновієва впровадила до міста російского представителя під охроною сильного відділу войска. — Буде тепер мати клопіт з стороженем.

Студентскі суди в Росиї.

Вже телеграфічно донесено о розпорядженю російского міністра просьвіти в справі утвореня дисциплїнарного суду при висших школах в Росиї, котрий має складати ся з вибраних професорів і буде судити проступки сповнені студентами в мурах університету. Ся реформа має бути кроком до успокоєня російского студентства. Заведене дисциплїнарного суду з вибраними судиями з круга професорів, було одним з головних жадань російских студентів, котрі не хотїли погодити ся з виданими за Александра III. постановами о караню студентів полїцийним або державним судом. В новім розпорядженю ректорам і деканам висших шкіл заборонено виконувати функциї члена дисциплїнарного суду, що має запевнити судейску независимість професорів. Великі петербурґскі дневники витають розпорядженє міністерства просьвіти дуже симпатично, надїючись, що академічне житє в Росиї вступить тепер поволи на нормальну дорогу.

Жандармерия в Росиї.

Правительство покликало на начального команданта жандармериї, котра має бути вилучена з під власти міністра внутрішних справ, теперішного ґубернатора Вільна, ґенерала Валя. Валь прийме сей уряд.

НОВИНКИ.

З краю.

Посла Ник. Василька приймав президент міністрів др. Кербер 15. с. м. на авдиенциї. Президент міністрів др. Кербер говорив більше як годину з пос. Васильком.

Іменованя. Почтові практиканти Герман Гефлїґ і Віктор Баєр і почтовий експедитор Юрій Палїєвич в Чернівцях іменовані почтовими асистентами. — Окінчений правник Едґар Букш іменований скарбовим-концептовим практикантом.

З Університету Франца Йосифа. Надзвичайний професор старинної історії в тутешнім університетї др. Йоганес Кромаєр зістав покликаний на місце звичайного професора старинної історії до Галє.

Із заряду желїзниць. Інспектор цїс. совітник Екгард із черновецкого заряду желїзничого зістав перенесений в стан супочинку.

Школа малярства і рисунків для женщин і мущин. Наука в сім курсї починає ся з 1. жовтнем с. р. і буде тревати до червня. Початкуючі як також ті, що поступили в сій науцї, можуть зголосити ся кождого дня в управителя сего курсу, академічного маляра, проф. Н. Івасюка улиця паньска ч. 18 III. поверх. Відповідно до модерних змагань і вимогів штуки малює ся і рисує ся з сім курсї перважно після природи.

Конкурс виписаний на обсадженє місця дефінитивної підучительки в міскій школї в Манастерску з німецкою і руською викладовою мовою. З поданнями має ся звернути найдальше до 15. жовтня до ц. к. міскої шкільної ради в Чернівцях.

З усїх сторін.

Засуд офіцирів. Будапештеньска команда гонведів засудила поручника 7. п. гонведів Мавр. Шальхая за дефравдацию 1000 к. на 15 місяців вязниці, а надпоручника 23 п. гонв. Як. Шацтнера за обманьство на 6 тижнів вязниці. Очевидно, оба засуджені розправляли ся на віки з офіцирским степенем.

Історичні маневри. На днях відбудуть ся в Італії військові маневри, які мають вірно відтворити битву під Рівоні з дня 14. і 15. січня 1797 між Французами а Австриєю. Французами проводили тоді Масена і Наполеон Бонапарте, а австрийским військом ґен. Альвінчи. В битві побідили Французи.

Антисемітскі розрухи вибухнули в крізнім виді в Ченстохові. З вісцїлих доси скупих вістий дізнаємо ся, що товпа напала на жидів і убила 15 осіб: в тім числї є один полїциант. Спокій настав аж тоді, коли прибуло військо і жандармерия.

Малпа загризла. В селї Фоссе в Франциї бавив ся 13-лїтний хлопчина з малпою. Невадійно малпа скочила хлопцеви на плечі і почала кусати єго в шию. Заки на крик хлопця прибігли єго родичі, малпа загризла єго на смерть.

Сензацийний драмат в родинї. Перед кількома днями забив хтось серед загадочних обставин в Больонії богатого ґрафа Бонмартіна. Тесть Бонмартіна, славний професор медицини Муррі, донїс до полїциї, що убийником єсть єго власний син. Причиною убійства єсть то, що молодий Муррі хотїв помстити ся на своїм шуринї за то, що той бив і збитнував ся над єго сестрою. Убийник утїк. Він належав до социяльної партиї і був замішаний до розрухів в 1898, задля чого мусїв через довший час перебувати за границею. Муррі мав двоє дїтий, доньку віддану за ґрафа Бонмартіно і сина Туліа, убийника. Той драмат родинний викликав в цїлій Італії величезну сензацию. При послїдних виборах до рад провінциональних вибрала була партия народна Туліа Муррі членом такої ради. Того самого вечера, коли відкрито убійство, був він на засїданю і нїчим не зрадив ся, був найспокійнїйший в сьвітї. Рідний батько денунциював сина для того, щоби не потерпіли невинні, на котрими полїция мала ся слїдити.

Всячина.

Патріотична вимова. Один австрийский народний учитель мав таку промову в день коронациї короля Едварда: „Наш монарх є володїтелем одної части сьвіта, 100 півостровів, 500 гір, 100 мор та озер, 2.000 рік і 10.000 островів! На єго знак стає під оружем 900.000 війска, як порушить головою, випливає 1.000 кораблїв із 100.000 моряками. Коли ступає по землї — 30 мілїонів людий чує відгомін єго кроків. Асирийска держава не мала так численного населеня, Картаґіна не ширила такого пострахy, римска держава була слабосильна, а Греция — була маленьким селом в порівнаню до великобритийскої держави!“ Досить!

„Свище як ангел“. В Спол. Державах заяснїла нова артистична зьвіздa на поли концертового свисту. Є нею панна Люїза Тріа. Єї свист так на причуд мельодийно і мило пражає ухо, що першорядні критики не могуть нахвалити ся свистового таланту п-ни Тріа, а один з критиків в запалї висказав ся, що артистка „свище як ангел“.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Літ. Наук. Вістник. Зміст девятої книжки за вересень 1902 року: Із поезий Сергія Павленка: I. „Я би менї голос...“ II. „До щастя?“. Із поезий П. Карманьского: I. „На чужинї“, II. „О Лето!“. Із поезий Ілька Гаврилюка. Із ліричних малюнків В. Р—ка: I. „На чужинї далекій“, II. „Зірки на землї“. „Плавні горять“, Дніпрової Чайки. „Поворот“, повість Вол. Лаврівського (конець). „Ідеалїст“, оповіданє Гр. Ковалевича-Коломацького. У столїтиї. Із моїх спомнинів, Івана Франка. „Чайка“, оповіданє Наталки Полтавки. Із французьких поетів: „Галока Царівна“, із Д. Ростана, перекл. А. Кримський. „Любовна літанїя“, із Ж. Родєнбаха, перекл. І. Франко. Із гуморесок Антона Чехова, переклад Марії Друшевської: I. Вилїзло шило з мішка. II. Кінець незвісно. III. Мнох. IV. Книга зажалень. V. Мислитель. VI. Ордер. VII. Обмова. Справа українсько-руської ґімназиї в Станїславові, В. Вистава Родена в Празї, О. Луцького. Новини нашої літератури: III. Йван Семанюк (Марко Черемшина), Карбів, оцїнив М. Грушевський. Раси Европи і їх історичні взаємини, дра Вл. Олесницького, переклав В. Г. Наукові листки: VIII. Народня просьвіта і медицина в Полтавській ґуб., С. П—ри. IX. Бантисти й Мальованиї, Ів. Франка. Хроніка і бібліоґрафія.

Літературно-наукової бібліотеки, що виходить у Львові накладом „Укр.-руської Видавничої Спілки“ під редакциєю Володимира Гнатюка, вийшли дальше отсї книжочки:

Ч. 30. Гомерова Іліада, рапсодія В. перекладе Нїщиньский (Петро Байда) ст. 70. Ціна 35 сот.

Ч. 31. Ідеали гуманности. Т. Г. Масарика, переклав Ф. Королевський, стор. 96. Ціна 35 сот.

Ч. 32. Юпітер у клопотах, гумористичний діяльоґ Люціяна із Самосати перекладе з грецького д-р Тадей Мандибур ст. 60. Ціна 35 сот.

Ч. 33. Письмо до видавця „Колокола“ М. Костомарова, переклав В. Гнатюк, ст. 38. Ціна 20 сот.

Ч. 34. Вій, Мик. Гоголя переклав Ф. Королевський, ст. 92. Ціна 40 сот.

Ч. 35. Вульпиус написав Іван Раковський, ст. 48. Ціна 20 с.

Король Лїр. Уїлїяма Шекспіра в перекладї П. А. Куліша з передмовою і поясненями д-ра Ів. Франка, стор. 154. Накладом Укр.-руської Вид. Спілки у Львові.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 15. вересня. Ґенерал в пенсиї Йоелзон сповнив самовбійство і застрілив ся.

Відень, 15. вересня. „Pester Lloyd“ пише, що справа угоди захитана і що розвязанє парляменту дуже можливе.

Стрий, 15. вересня. Посол Кароль граф Дідушицкий умер.

Ґрац, 15. вересня. Після донесеня тутешних часописий, зявила ся тут холера, що намагають ся задержати в тайнї.

Мадрас, 15. вересня. Під потягом з анґлїйскою почтою заломив ся міст і потяг впав в ріку. Доси виловлено 50 трупів. 25 осіб виратовано.

Куплю добру реальність
на Буковинї під лїсом, при гостинцї і близько желїзницї.
Зголошеня під **М. К.** Львів poste-restante.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Ціна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

„Bukowinaer Post“,
одиноку німецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен опирати кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечерои до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьлїшні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходять	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Бергомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинка до Бродини „	9.22	8.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижницї до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Заліщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселицї до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходять	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**)
З Кимполунгу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадинка „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	5.00	—
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Бергомету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижницї „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Заліщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселицї „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтіжестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший виробъ, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і тонкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і санки, а також наприлала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских пальотів і черевиків до сьпіґу.

Балеві кравати: найновійшого жанра. Балеві мужискі сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Гуванки до ковніри і шемізетові. Мужискі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: заверовані, Chevreau, білі Glacé і атласові, понедасті зі шкіри земіш.

Білизні засоби на складї: нерпиньові кучми, дамскі заручавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Сгора: кафтанники, мужискі ночвохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хусгки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі нудьса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганики для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци серпни с. р. 15.340 важних поліс на суму 14,154.449 кор. обезпеченої вартости з премією 127.580 кор. 77 сот.

Разом від 1. січня до кінця серпня с. р. видано 73.980 важних поліс на суму 74,801.221 кор. з премією 679.639 кор. 65 сот., попередного року в тім самім часї було 66.790 важних поліс, на суму 67,588.910 кор., з премією 605.218 кор. 42 сот. то є сего року о 7.190 поліс і 74.421 кор. 23 сот. премії більше.

Шкід в серпни прибуло 147 разом від початку року по конець серпня було 669 шкід з котрих 640 вже виплачено, 19 шкід находить ся в лїквідациї, а виплату 10 відшкодовань (в сумі 4.612 кор. 07 сот.) на разї з причин правних вадержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 368.468 кор. 96 сот. а з чого по потрученю части реасекурованої лишає ся на власний рахунок 171.149 кор. 24 сот. Попередного року за той сам час було 599 шкід на суму 303.466 кор. (на власний рахунок 144.847 кор.)

При відновленю поліс по конець серпня с. р. зараховано членам титулом 8% звороту 44.488 кор. 42 сот.

Фонд резервовий з кінцем серпня с. р. виносить 439.973 кор. 31 сот

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою за місяць серпень 1902.

I. Стан дожний:	Кор. сот.
1. Удїли членьскі . . .	90,900·48
2. Фонд резервовий . .	10,748·62
3. Специяльна резерва страт	1,111·59
4. Вкладки щадничі:	
а) Стан на початку серп. 1070,651·92 с.	
б) вложило в серп. 93 стор. 18685·45 „	
разом 1,089,337·37 с.	
в) виняло в серп. 65. стор. 35896·73 „	
Позістає з кінцем серпня	10,53,440.64
5. Сальдо проц. (побраних) .	36,267.08
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 1901	4,772.36
7. Кошта спору . . .	688.53
8. з рахунку ріжних сторін .	579.83
9. Кредит банк. в банку кр. .	141,000—
10. Р. знеку за рік 1901 .	1144.43
Сума	1,840.654·66

II. Стан чинний:	Кор. сот.
1. Позички удїлені на скрипта і векслї:	
а) стан на початку серпня 1,207140.81 с.	
б) удїлено в серпни 23,420·— „	
разом 1,230,560·81 с.	
в) сплачено в серпни 12,071·02 „	
Стан з кінцем серпня	1,217,489.79
2. Готівка в клєї з днем 31 серпня . .	5,373.18
3. Цїнні папери фонду резер.	8,587·—
4. „ „ иньші .	42,560·—
5. В щадницї почтовій (оборот чековий)	5653 37
6. В иньших товариствах і банках	47,164,07
7. Рах. біжучий з Тов. „Днїст.“	6000—
8. На рахунку ріжних сторін	12.45
9. Сальдо коштів адміністр: .	7814.20
Сума	1840.654.06

Членів прибуло 36 з 36 удїл. убуло 5, остає з серпня лиця 1902 2286 членів з 2375 декларованими удїлами в сумі 118.75 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиєю на кошта адміністрациї $6^1/_2$ проц.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

2—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Володислав Секерский.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 106. Чернівцї, пятниця дня 6. жовтня (19. вересня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

Ческа обструкция.

На зборах в Копіцах п. Зачек відповідав на закиди Ґреґра з причини, що моравскі посли до ради державної висказали ся були против обструкциї. Зачек заявив, що як в битві під Білою Горою, так і тепер, коли більшість ческого народу рішить обструкцию, то моравскі посли підуть разом з більшостию, і послїдні уступлять з поля бою.

Віче Словінцїв.

В Тержиці відбуло ся віче Словінцїв Терету і Побережа, в котрім взяло участь 6.000 осіб, між котрими були також словіньскі і італїйскі социяльні демократи. Ухвалено резолюцию, котра між иньшим домагає ся заведеня словіньских народних шкіл на побережу і в Тереті. Резолюцию вислано до правительства і кабінетової канцелярії цїсаря.

Конґрес Сербів.

З причини хорватских демонстраций против Сербів відбула ся оногди в Раму конференция Сербів з Карловицкого митроп. округа. Ухвалено на день 18. с. м. скликати конґрес Сербів з цїлого округа. На сїм конґресї будуть вести ся наради над становищем, яке Серби мають заняти супротив послїдних подій в Загребі.

Забуреня в Загребі.

З причини демонстраций в Загребі в судовім слїдстві є 92 осіб; між ними 3 правники, 3 дневникарі, 4 жінки і робітники. Доньку посла Деріпціца засуджено за обиду полїцая на 300 к. кари. Розпорядженє правительства о відшкодованю потерпілих Сербів містом, опозицийні дневники називають атентатом на автономію міста і називають репрезентантів міста, аби зложили свої мандати. — Правительство обчислює, які шкоди мають приватні особи через послїдні забуреня. До суботи зголосило ся 42 сторін, обчислюючих шкоди знизи як на 100.000 к. Віцепрезидента торговельної палати Контера вивезено з вязниці, а арештовано студента прав Матіцу. — На жаданє правительства маґістрат виделеґував окрему комісию, котра має розслїдити, які шкоди потерпіли сербскі купцї з причини послїдних розрухів.

Угорска цензура.

Угорске міністерство торговлї відобрало почтовий дебіт до Угорщини дневникам: Narodni Listy і Ostdeutsche Rundschau.

Мадярска ганьба.

Всенїмецкого редактора Корна засуджено за підбурюючий стих на 6 місяців вязниці, 20 корон, кошта процесу і оголошенє вироку в власнім дневнику.

Чужинцї в Прусах.

В послїднім тижни полїция вигнала 17. чужинцїв. Між ними є 11 австрийско-угорских підданих, 3 росийских, 2 італїйских. 1 Швайцар. Між 11 Австрийцями є 7 Поляків.

Цар о хлопских розрухах.

„Правит. Вѣстникъ“ доносить: „В домі курского губернатора зібрали ся на розказ царя начальники володарі і старшина громад з губерний: курскої, полтавскої, харківскої, орельскої і воронїжскої. Цар звернув ся з слїдуючою промовою: „З весною в деяких околицях губерний: полтавскої і харківскої зрабували селяни сусїдні господарства. Виновники дістануть заслужену кару. Власти — я того певний — на будуче не допустить до подібних заворушень. Пригадую Вам слова мого вітця, котрий в дни своєї коронациї сказав до начальників володарів: „Слухайте ваших маршалків і не вірте в ніякі глупі поголоски“. Памятайте, що люди вбогачують ся не рабованєм чужого майна, але честною працею, ощадностию і житєм після заповідей Божих. Повторіть мої слова в ваших селах і скажіть там, що о ваших правдивих потребах не забуду“.

Підземна Росия.

Дня 31. серпня утїкло з киевскої вязниці 12 полїтичних арештантів. В часї проходу арештанти кинули свому стороженя на голову плаху, звязали его і утїкли. В вязници сидять еще 60 полїтичних арештантів.

Конґреґациї.

Виказ конґреґацийних шкіл у Франциї, замкнених наслїдком зарядженя кабінету Комбеса вже пiставлено і оголошено перед кількома днями. Дня 1. липня 1901 р. було 1511 жіночих конґреґаций, удержуючих школи на просторі французкої републики. В сїм числї 905 конґреґаций було затверджених правительством, а 606 не мало потвердженя. Потверджені конґреґациї мали 10.970 шкіл, незатверджені конґреґациї 2282 шкіл. З сего зіставленя показує ся, що передонсїм 11.000 шкіл ведених затвердженими монахинями, як істнувало, так дальше мусить істнувати, і п. Комб не зможе нїчо придумати против них. Тому і нїкого з заряду тих шкіл не тягло до відвічальности, бо ті школи постарали ся о відповідне потвердженє. Правительственні зарядженя звернули ся против шкіл тої другої катеґориї, але і з тих, здає ся, більша половина буде істнувати дальше, бо до тепер на 606 конґреґаций 551 внесло подання о затвердженє. Однак на раї властителї шкіл, в яких учили монахинї, не замикають заведень, лиш тримають сьвітских учительок, доки не прийде позволенє для монахинь. В заводових кругах запевняють, що так палата послів, яка має рішити в справі 395 конґреґаций, що до їх затвердженя, як і рада міністрів, до якої належить 156 конґреґаций, можуть ще прихилити ся до прошень. Відмовленє затверджень коштувало би грубо, бо ві-

---

Л. Яновська.

Ідеальний батько.

(Конець.)

— Може. Тілько навряд — відповіла та. — Івась вже 5 років служить по людях та все по далеких селах. Се вперше взяла я його до дому, бо почав слабувати останними часами дуже. Він в мене з малечку недоровий, а тепер на чужій роботї і зовсїм змарнів... Та ще у додатку серце у нього погане: раз журливий він в мене без краю — все сумує та журить ся, а вдруге такий сердитий: ізза якої дрібниці иноді так тобі скипить, що прямо неживий до долу впаде.

— У його справдї серце трохи погане — мовив лїкар, дивуючись про себе, як міг прожити сей хлопець цїлих 5 років у важкій працї! — Ходїм-же хлопче у передню — там я тебе гарненько вислухаю. — Звернув ся він до хлопця.

— Не піду я туди! — мовив уперто Івась, і очи його заскрили ся наче ті два жарики.

— Чи не згодили ся-б ви, паночку, піти у кухню? — запитала несьміливо мати, знову уклонюючись лїкареві.

— Нї, там менї не зручно. Ходїм в передню. Крім нас там нїкого не буде, заспокоював лїкар Івася.

Але хлопець довго одмагав ся і нарештї тілько пильно прохання неньки доняли його. — Він згодив ся увійти в передню. Лїкар певен був, що парубок в край засоромить ся в пінатах і доведеть ся знову прохати та благати його, щоб згодив ся роздягти ся то що, але навпаки: переступивши поріг прикрого для його панського будинка, Івась відразу випрямив ся у весь зріст свій і гордо підняв голову, наче наготовив ся до боротьби з якимсь невідомим ворогом. Він знав свою шапку і став поволи роздягатись. Лїкар не зводив з його очей: з кожною хвилиною впевняв ся він, що бачив десь недавнечко се саме високе чоло, ті трохи навкоси прорізані карі очі, сей самий постав голови. Навіть іноді апатичні, а іноді нервові рухи свого хлопця здали ся йому добре знайомими. Не доводило ся бачити тілько нїколи такої незвичайної худорби: нїде на усьому тїлї не було й признаку мускулів, занадто тонкі для простого парубка круглі кости були обтягнені білою, як папір шкурою, на котрій визначали ся темно-сині, палкі немовби кровю жили. Лїкар тим часом зібрав увесь потрібний йому струмент й став вислухувати та вистукувати сей цїкавий навіть задля науки субект; але назабаром повинен був на час залишити хлопця, бо той втомив ся і ледви вже тримав ся на ногах.

— І ти, кажеш, молодице, що твій син служить по людях вже 5 років? — запитав лїкар.

— Од сьвятої недїлї 6-ий наступив.

— На якій-же він там роботї був? Мабуть за пастуха?

— Де там, паночку, за пастуха! І орав, й возочив, і полов — одно слово: Куди пішають, що загадають те і робив хозяїнам. Гаразд, що хоч хозяїни трапили ся гарні, а то він через саме своє серце віде по нижнє. Горячий він такий, що й Господи... як хто його образить — (а воно заведено дїти дурні та уїдливі — іноді нарочито почнуть дратувати) так він здатен тому й смерть заподіяти. Прямо: не памятає себе, як трусить ся... Я гадаю, що він через саме серце своє хворує! Недавнечко отсе один шибениця був його образив...

— Годї, мамо! — спинив Івась неньку і тяжко, тяжко зітхнув.

Се зітхання чогось мимоволї віддало ся аж у самому серцї лїкаря. Він спостеріг якусь духовну муку, що виявила ся ненароком у тому зітханню. Так не зітхають звичайні селяне. Навіть у старих людей, перебувших безліч горя, не впиває ся нїколи такий глибокий стогін.

„О, сей парубок у додатку до хворого серця, має якесь горе, котре мучить його більше може за фізичну хворість“, подумав саме собі лїкар і в ту-ж хвилину забажало ся йому пособити небеспремінно сьому парубкови, знати хоч частину того тягару, що носив у собі хворе серце.

Щаслива думка не забарила ся прийти. Оглядївши ще раз хлопця, лїкар звелїв неньцї та сину почекати трохи у передній, сам подав ся до Михайла Петровича. — Той саме сидїв біля ліжка Андрійка й бавив його цяцьками.

— Михайло Петрович, маю до вас невеличке дїло, — звернув ся лїкар до Михайла Петровича. — Ходїть, будь ласка, на часину в передню — я покажу вам цїкаву річ з медицинського погляду. Там стоїть хлопець, у котрого та сама болість, що у вашого Андрійка, тілько розвинена обставинами житя до незвичайних меж. Подивіть ся самі на його і тодї ви впевните ся, що коли сей парубок міг прожити 5 років у становищі хозяйського наймита, то серце вашого Андрійка може прослужити довгий вік.

Михайло Петрович радо згодив ся і пішов було за лїкарем, але на порозї передній він несподївано зупинив ся і став, наче прикипів.

— Надійдїть, подивіть ся на пульс, — запросив лїкар Михайла Петровича, наблизившись до Івася.

Михайло Петрович пробурмотів щось, але не рушив з місця. Лїкар обернув ся, глянув на Михайла Петровича і зразу перевів погляд на хлопця. Той стояв білий, як крейда, все тїло його тряслось ся, як у пропасниці, а карі очи, обведені зверху гарними бровами, а знід низу темносинїми смугами палали недобрим огнем.

Молодиця якось похнюпила ся, змішала ся, опустила очи до долу і наче тяжко винна у чімсь перед тим паном, що стояв нерухомо на порозї теж блїдий, стурбований і злий, но сьміла глянути у гору.

— Надійдїть близше, подивіть ся на пульс — запрохав лїкар вдруге. Але хлопець вирвав свою руку і почав одягатись.

— Менї воно зовсїм не цїкаво, се наша спеціяльність — мовив занадто незвичайно пан Миколаєнко. — Сей парубок з нашого села.. я знаю, що він хворує..., пропишіть ліки — я звелю купити.

— Ліки не пособлять. Тут потрібно зовсїм иньше — мовив лїкар, підкреслюючи

ся обчислень, кошти на школи для півтора міліона учеників, яких образували ті замкнені конґреґацийні школи, винесли би для правительства коло 84 міліонів франків. На такий видаток не зважать ся наразити недомагаючий буджет републики навіть найзавзятійші єї оборонці. — Кардинал Рамполи написав оноді до одного члена французкої амбасади, що папа рішив не висказати жадного слова, котре мож би толкувати за або против французкої політики. Аби не допустити до ніякої політики, папа не приняв співредактора дневника Matin і не виголосить промови до французких паломників. — Офіцира de la Motoro, котрий брав участь в клерикальних демонстрациях, спенсионовано. Він вніс подане о зложене шаржи. — Єзуїти, котрі вже не можуть удержувати у Франциї шкіл, поїдуть яко місіонарі до Малаґаскару, Хін, Аляски і Канади.

Дерулед.

Прогнаний з Франциї Дерулед пробував в Іспаниї на самій французкій границі. Іспаньске правительство наказало єму тепер винести ся з відтам.

Македонці.

З Білгороду доносять, що президента македоньского комітету, Сарафова, увязнено.

Вибори в Болгариї.

Доповняючі вибори до собрания скінчили ся побідою правительства. Кандидати коаліциї опозицийних сторонництв всюди упали.

Бури.

Дневники доносять, що між Крігером, Райцом і Лейдсом з одного боку, а ґенералами: Ботою, Деветом і Делярейом з другого — прийшло до цілковитого зірваня (?)

кожне слово. — Хлопець сей не здатен до сутяжної праці, і я прохаю вас замість усяких ліків знайти йому яку легеньку посаду у вашій економії.

— Нема у мене ніякої посади про його — відповів сердито Михайло Петрович. — А ти чого прийшла сюди? Хиба я тобі не заборонив приходити? — напинув ся він на молодицю, що стояла ні жива, ні мертва біля сина і пособляла йому одягати ся.

— Се наш пан звелїли увійти сюди... ми зразу і підемо... мовила перелякана молодиця.

— Де твій батько? — запитав несподівано лікар хлопця, котрий з важкою хвилиною усе більше блїдніщав, усе дужче трусив ся, не зводив очей з пана і, здавалось, нікого, нічого не бачив опріч його.

— Де твій батько? — запитав вдруге лікар. — Я пораю йому, куди тебе винести.

— Мій батько? — перепитав хлопець, ледве переводячи дух. — Мій батько?? Отсей пан мій батько! — крикнув він не своїм голосом і тут же упав до долу, як підношений.

Даремна була праця лікаря повернути Івася до житя: остання сцена у будинку пана була тією кривавою, котру не могло вже затримати і без того переповнене затаєним горем, невимушними муками хворе серце.

Безнатентного сина ідеального батьна винесли з передної, понесли у похилу хатину, де жила у сусідах його пеньна-накритка, через 2 дні поховали, і ніхто не натякнув ніколи і по сей день Михайлу Петровичу про загубленого їм сина.

Хіни.

З Шанґаю доносять, що дня 4. серпня Австрийці взяли в своє посїдане нову територию, на котрій стане дім для австро-угорского конзуляту. — На місцевість Гентусу напали Боксери. Богато осіб поранено. Склепи позамикані. Положене дуже поважне.

НОВИНКИ.

З краю.

Вісти особисті. Краєвий президент бар. Бурґіньон удав ся в супроводі др. Ганса Сектор-Лецена до Вижниці. — Радник двору Фекете до Белафальва виїхав передвчера із Чернівців розпочинаючи кількатижневу відпустку. Єго уряд обняв в єго заступстві радник двору Барлеон.

Пос. Ник. Василько був, як ми вже доносили на авдиенциї у д-ра Корбе-ра. П. Василько здавав справу з ходу нарад в буковиньскім соймі і обговорював будуче становище руских послів в раді державній в справі угоди з Угорщиною.

В „кружку українських дівчат“ відбуде ся в неділю, 21. с. м. о годині пів до 3-ої пополудни відчит тов. К. Виділ просить товаришок, щоби зійшли ся численно.

Конкурс виписаний краєвим виділом на дві стіпендиї в квоті по 800 корон річно для звичайних слухачів техніки в Австриї. Убігателї мусять бути уродженими Буковинцями і абсольвентами православної реальної школи в Чернівцях. В браку таких мають право на сю стіпендию Буковинці, що покінчили одну з буковиньских ґімназий. Належито осмотрені подання мають ся або подати в дорозї ректорату австрийских техник або впрост до виділу краєвого найдальше до 20. жовтня.

Ігнатій Дашиньский посол і провідник польскої социял-демократиї об'їздить східну Галичину в аґітацийних цїлях і загостить також до Чернівців.

Учителї кіцманьского повіту будуть сьвяткувати дня 27. вересня с. р. 25-лїтний ювилей служби при народній школї Вп. пана Іларія Стратичука, ц. к. інспектора народних шкіл кіцманьского повіту. Початок торжества назначений на 10 годину перед полуднем в касиновій сали в Кіцмани. — Підписаний комітет має честь повідомити отсим о сім сьвятї Вп. товаришів і товаришок, котрі зажірають брати участь в сім сьвятї, і просить явити ся у висше призначений час.

Від комітету:

Мафтей Григорович, писар. *Віктор Іванюк*, голова.

На шляхах галицких і буковиньских зелїзниць державних заводить ся з днем 1. жовтня с. р. прямий перевіз пільовагонових посилок без переладовани до всїх стаций західної сїти державних зелїзниць в Австриї.

Нещасний випадок. Передвчера пополудни переїхав електричний трамвай ч. 12, котрий надїхав із стациї Фолкеґартен в дуже спорім темпі, коло народного огороду Фридриха Штробля, що возив камінє для міских доріг. Нещасний Штробель, батько кількора дїточок, стратив обі ноґи, котрі відтяли під толуба, мов ножем відтяті. Чи єму бодай житє уратують, сумнївають ся лїкарі.

„Слїпу ворожку“, що роками обдурює наш темний нарід і каже собі до того грубо платити, засудив суд в Чернівцях в протягу року вже другий раз на довшу пару вязниці. Слїдчі акта виказують, що „слїпа ворожка“, наші Міздадова грала велику роль протекцийної дитини всїх духів, які наповняють вселенну. Найлїпше знає ся она із злими духами, і коли такий непрошений гість поститъ чорну стріху еще чорнїйшого катого селянина, так він забирає послїдну курку, послїдний сотик виймає із скринї і іде просити „слїпу ворожку“ о протекцию у того злого духа, щоби не робив єму великої шкоди. Буває й навпаки. Деякому захочо ся відразу бути богатим. Так бере продає, що має, і несе „слїпій ворожцї“ грубі сотки, бо „камінь горячій єму в зубах“ дорого платить ся. Такий „інтерес“ приніс не давно тому шість — місяців арешту пані Міздадовій. Але она і на далї не покинула свій „інтерес“. Та всевидюча справедливість прийшла знову на тропу єї грубих інтересів — тепер ішло о привернене любови невірної молодиці до єї мужа, котрий давав ворожцї 130 к., коли-б она лише вплинула на серце єго жінки — і всї духи пекла не вратували єї від кари — сим разом — 8 місяців арешту. Справдї нескоро сьвітло видають такі розправи судові на наш темний нарід, котрий не переконають ні кари, які спадають на ворожку зі сторони властий, ні та обставина, що она маючи такі вплини в могучих духів, сама шукає за інтересами, щоби провадити вибагливе житє, лїчо не переконає наш нарід, що се лише туманене, обдурене. Тим більшою енерґією повинні поступати тут власти і не чекати, як доки не удасть ся сам обтуманений і до голого обдертий такою ворожкою до властий о поміч. Таким туманиками треба раз на завсїгди урвати інтереси. Звертаємо також увагу палати лїкарскої на єї ворожки, котрі дуже часто беруть ся до „курфушерки“ і нею наносять також шкоду здоровлю чоловіка висавши з него послїдний сотик.

З усїх сторін.

Заручини російского наслїдника престола. Wiener Allg. Ztg. доносить, що російский наслїдник престола має небаром приїхати до Копенгаґи, де відбудуть ся єго заручини з княжною Беатричою кобурскою.

Босий баталїон резервістів. З Араду на Угорщині пишуть, що покликані до вправ при тамошнім баталїонї гонведів селяни з охрестности ставили ся на зазив майже всї, а як люди небогаті та ще і спека допучала, прийшли всї босо. Тим часом другі баталїони чинної служби вже були вийшли на маневри, ключі від маґазинів поховано та позабирано з собою, тож сим резервістам могли достарчити лиш карабінів і баґнетів, а не мож було роздобути умундурованя. На поле вправ виступила проте воєнна сила в одягах, який хто на собі мав, — лише в однім були однако уніформовані, що всї були босі.

Морске Око. Польска шопка з Морским Оком, котра державу коштує кільканадесять тисячів, вже скінчила ся. Полюбовний суд в Градци видав в суботу вирок, на підставі котрого — як польскі дневники пишуть — зі спірної території признано Галичині до 600 морґів разом з Морским Оком, а Угорщині 30 морґів лїса.

Стадо диків на ринку. Із Золочева доносять нам: Дня 10. с. м. о год. пів до 6-ої рано появило ся в самім місті в Золочеві на плянтациях міских стадо диків зложене з 9 штук. Одного дика застрілено, а прочі утекли в напрямі як до громади Фільварки.

Ювилей дневника. В неділю минуло, як раз 40 лїт, як появило ся перше число пражскої Politik, староческого орґану що виходить до нинї в Празї в німецкім язицї.

Два житя за 40 сотиків! В коршмі в Добровідцї коло Коломиї настала суперечка межи двома зарібничками о 40 сотиків довгу. Довжник запирав ся, що не може їх віддати, бо має дома жінку і дїти без кусника хлїба. На сї слова пяний віритель присючив до свого довжника і з криком „не віддаш“ проколов єго ножем раз в руку, а другий раз в груди. Ранений мав ще на стілько сили, що вирвав ніж з рук напасника і розпорол єму ним черево. На крик ранених збігли ся люди, прибула войскова патруля (дїяло ся підчас маневрів), але застали лише два тїла в калужах крови. Одного з ранених, іменно того з черевом, привернено до сьвідомости і відставлено до вязничного шпиталя в Коломиї. Другий з ранених сконав по годині муки.

Повені на Сибіри. З Хабаровска доносять, що ріка Сульфуи виступила з берегів. В Нікольску, в повіті усурийскім, вода затопила долїшну часть міста. В долинах рік Сульфуна і Сунутинки доми затоплені по дахи. Рух на декотрих почтових шляхах в полудниово-усурийскім краю здержаний наслїдком загального розливу рік.

Всячина.

Заповідь вибуху Везувія. Один з італїйских учених доказує в цїлою рішучостю, що в недаленім часї можна надїяти ся вибуху Везувія. Злишим додавати, яке занепокоєнє вивали ті виводи ученого в цїлій Італїї, а особливо в Неаполю.

Як марнує ся золото. Один з американьских учених займає ся від давна питанєм, на що обертає ся людьми видобуване з землї золото. Між иншими з'уживають дентисти, після єго обчислени, до плямбованя зубів своїх співгорожан не меньше як 800 кільоґрамів золота річно. Така вага золота представляє вартість $2^1/_2$ міліона франків, котрі разом з покійниками закопують ся марно по кладовищах. Як так дальше піде, то по виводам того статистика за лїт трнеста на кладовищах Північної Америки закопає ся кольосальна сума 750 міліонів франків, та одинока надія на те, що в тім самім часї еще все щось нового золота в землї видобуде ся.

Пиїстка-спіритистка. Американьска критика музична нахвалює під небеса артистичну гру на фортепиї п-ні Спенцерової з Равенсвод коло Чікаґа. Дивним дивом п-ні Спенцерова не учила ся грати, а мимо того грає — як пишуть — найтяжші твори музичні з легкостию і з артизмом. Історию єї гри описує одна з часописий після оповіданя артистки в отсей спосіб: Граю — оповідала п-ні Спенцерова — а сама не знаю, як і чому. Психольоґ, що повести би сю загадку, зняв би менї з грудий тяжкий камінь непевности. Свого стану не могу пояснити. Вже від двацяти лїт стараю ся дійти, звідки взяв ся у мене музикальний талант і впівци приходжу до сего пересьвідчеия, що се духи небіщиків поселили ся у менї і доказують таких дїлних звичайний чоловік не зміг би довершити. Початок мого непонятного таланту сягає, як я вже згадувала, 20 лїт назад. Я була тодї 17-лїтною дївчиною і займала ся з моїми сестрами викликуванєм духів. Одного вечера сидїли ми при столику і „розмовляли“ з духами. Нараз мої пальцї почали дрожати і підскакувати як при грі на фортепиї, а в менї пробудило ся бажанє заграти на фортепиї. Перта якоюсь надземскою силою я почала грати незнану менї доси арию. Музика прямо чарувала всїх присутних, що обступили мене і в німім страху слухали гри. Без найменьшого умученя грала я тодї три години, бо пальцї сами махінально били по клавішах. Другого дня ледви я встала, побігла-м сейчас до фортепиана, аби пересьвідчити ся, чи надприродний талант не покинув мене. На загальну радість мою і родини, я не забула грати. І так тревае доси.“ — Так пишуть американьскі часописи і то в часї лїтної спеки, тому за правду сеї новинки не можемо ручити.

Нова мода. В аристократичних кругах жіночих в Парижи прийшла ся мода красити волосе ріжнобарвним пудром з виключенєм білого пудру. До русявого волося уживають рожевого пудру, до каштановатого — сїрого, до чорного волося — червоного пудру. Так напудроване волосе, розуміє ся, при гарнім личку, має справляти чарующе враженє. Волосе виглядає неначе покрите тоненьною сїткою, а при тім сильно пахне, бо пудер запрашений ріжними пахощами.

Малий фейлетон.

Нічне сьвято озера.

Цїріх, 21. серпня 1902.

Дивни ся і очам не вірни... Чи се сон, чи казка, прочитана давно, в дитинстві, в книжцї. „З тисячі і одної ночи?...“

Цїле озеро, як далеко сягає око, покрите ріжнобарвними огнями. На крилах вітру несуть ся орхестри тони, а огнї плавуть покагом, немов нічні духи танець заводять...

Тут і там огненна змія зі свистом пореріже воздух, а беріг озера мінить ся ріжнобарвним сьвітлом.

А люди?

Здаєть ся, що весь Цюріх вилиг на беріг озера. По домах темно, по вулицях пусто... А над озером людий — тьма тьменна.

Навіть малих дітий, таких, котрим разом з курми йти спати треба, навіть їх позаберали над озеро і показують їм нічні дива. А більші діти — чого вони не доказують?! Всї мури, всї стовпи, всї дахи кіосків немов необлїжнана ними. Драпаєть ся то всюди, де лише за що-небудь вчепити ся можна, аби лиш бачити „параду...“

Тай нічого дивувати ся дітям, коли і старші дітьми стають. Кождий драпаєть, де лиш може, щоби тільки побачити більше. Дехто, хто богатий, купив білет на концерт в Tonhalle і з тераси сего величавого будинку приглядаєть ся озеру, кілька дам-туристок придивляєть ся з повозки, а загал... облїпив собою всї лавки, — а єсть їх в алеях над озером чи-мало, — всяке свобідне місце...

Експреси роблять інтерес із своїми візками, віднаймаючи їх публиці, навіть склепові драбини десь тут взяли ся, аби лиш люди могли бачити більше.

А товпа шумить-гомонить, музику глушить. Усякі тут типи побачиш, всякі мови почуєш. Анґлїйці, Німці, Французи, Москалї і Поляки з Росиї... Ось ідуть польські студенти і висвистують свій — клич — своїх шукають. Лиш української мови не чути, бо говорити нею нї до кого...

Що-ж се за сьвято, що має таку притягаючу силу для Швайцарців, що заповнило ними беріг озера, пустий звичайно в сїм часї, о 10-ій годині вечером?

Швайцарцї — се веселий народець, котрий не пропиває, не прогулює, вміє заробити, але й побавитись любить. Нема місяця, аби Цюріхчане не устроїли собі якого сьвята на велику скалю. Ось і нинї у них Seenachtfest, нічне сьвято озера... На яку воно памятку, з якої рациї, чи без нїякої памятки і без нїякої рациї, їй Богу не знаю.

Мало воно властиво бути вчера, 20. с. м., та погана погода помішала. Нинї погода також не найлучша, але чого відкладати на далї, коли нарід побавитись хоче?!...

Тай сьвяткують... Бідні й богаті, старі й молоді, малі, великі, — всї перемішані в одну товпу, з очима, звернеными в однім напрямі, жадно напруженими туди, де закриті огнями лодки під такт музики немов водні духи гуляють, звідки на крилах вітру доносять ся орхестри тони.

Старий місяць злякав ся конкуренциї і не виглядить зза хмари...

А ті огнї і та музика і той многотисячної товпи гомін і те хмарне небо, осяяне огнїм зуною і той загідний, вогний воздух швайцарського неба — все те зливаєть ся в якусь гармонїю, якої нїгде инде не відчуєш, гармонїю, яка сповнює тебе чарами давних казок.

Хоч... за чари ясної місячної ночи, десь на поли розлогім, серед нічної тишини, де роса дияментами на траві шкляить ся, — за чари одної місячної ночи всї ті дива радо промінили би...

Михайло Логинський.

Про визначних „соколиків“.

Справа соколиків була у нас недавно тому ще дуже „в моді“. А що осьвітлювано ту справу з ріжних боків, що забирали в тій справі голос і соколики і панни ну і їх мами — то видно, що справа та була для нашого загалу вельми на часї. Тому то й ми подамо за одним російским журналом деякі факти із житя славних соколиків — а відтак спробуємо вишукати причини їзза яких так много визначних мужів остає до смерти в безженьстві...

Раз спитала якась француженка панї А. Гумбольда, чи він любив коли. На те відповів він так: „через ціле житє любив я лиш одну науку“. Так само як і Гумбольд остав через ціле житє нежонатим і Лайбніц. Десь коло сорокового року постановив він був женити ся, та довго не міг осьвідчити ся. А коли вже на те рішив ся, женщина, яку він хотїв вибрати собі на товаришку житя відправила його з... гарбузом. Старим парубком був також Ісаак Ньютон. Він сам варив собі нераз страву. Про те які то страви були, коли їх він сам варив, історія мовчить. Та вони були мабуть дуже часто не дуже смачні. От раз захотїв він відправити свою ключницю, а коли вона увійшла до хати, застала його в такій моменті, що місто яйця, котре хотїв зварити, кинув до окропу годинник, а яйце держав у руцї. Руссо, що остав також старим парубком, був послїдними роками житя незвичайно підлеглий своїй ключници. Вольтер, Платон Петрарка, Тассо, Данте, Атінда, Кальдерон, Словацкий, Шевченко, Рішіє умерли старими парубками. Дальше можна ще вичислити: Генрика Клайста, Ґрільпарцера, Гамерлїнґа, Бауернфельда, Котляревського, Федьковича, Брамса, Ніцшого. Богато великих женщин находимо й між політичними дїячами. Із політиків послїдних часів назвемо отъ таких старих кавалерів: Гамбетту, Коприніго, Лессера та Бінджорета. Три найбільші артисти всїх віків: Рафаель, Мікель-Анджельо і Леонардо да Вінчі умерли також безженними — но не мож про них сказати, щоб вони були рішучими ворогами жінок... Старими парубками були також славний німецький фільозоф Кант та композитор Бетовен. Кант говорив про жінки ось так: покоїнка повинна бути така, як вежовий годинник; повинна робити все точно після раз заведеного порядку, та не повинна розгоношувати хатних тайн, як годинник на все місто, вона повинна, як слимак, сидїти дома, та не повинна носити всего на собі. Незвичайно неприхильно відносив ся кенїґсберський мудрець до учених женщин „Книжки носять вони так, як годинники“ — говорив він, — а годинники носять вони лиш на показ, бо звичайно вони у них стоять.

Для характеристики женщин цікава також відповідь Канта дана ґрафини Кенїґсмарк. „Чи ви будучи таким знатоком людий, спитала його княгиня, можете сейчас входячи в хату сказати хто в ній голова муж чи жінка?“ — „О, розуміє ся — відповів учений — коли в хатї панує тишина та нема там місця суперечці, то я вношу, що розказує тут жінка.“ З сего виходило би, що чоловік пішовши раз під „пантофель“ — анї словом не протестує і з резиґнацією зносить важке супружеске „иго“ — жінкам знова нїяк не хоче погодити ся з думкою, що „жена да убоїть ся мужа своего“, бо він має бути головою дому. А протест свій виявляє доволї „голосно“. І бідний „чоловік“ так званий „пан дому“ мусить згодитись або на побут під пантофлем або на вічну войну...

Лад в кватирі Канта удержував старий слуга Лампе, розуміє ся говорию тут про „лад“, коли тою назвою можна назвати звичайний нелад. А Кант за його нарушене дуже — сердив ся. Так само було і з Бетовеном. Він жив меньше-більше ось так: до обіду писав свої твори, відтак не прокотнувши ще добре послїдного куска їди схоплював ся і обігав два рази улицю, при якій мешкав. А біг з так значною скоростию, немов би хто його ловив. „Прогульки“ своїї не залишував нїколи, чи падав дощ, чи сніг, чи град, — чи був мороз — чи блискало — чи греміли громи. В його помешканю царював незвичайний, прямо страшний нелад. Книжки і ноти валяли ся всюди; тут стояли решти студеної їди, там батериї порожних фляшок, на пульті прим. лиш що написаний квартет, а в другім куті кавалок хлїба, на фортепяні початок нової симфонії а онди коректа з печатні, згадно літоґрафії. А без огляду на те, Бетовен, не загнуючись з цицеронівською красномовністю хвалив ся порядком і принадностию свого помешкання. Композитор не находив спокою в одній комнатї. Нераз було у него по чотири кватири. У всїм, що було поза музикою не заховував нїякого ладу: йому прямо падало все з рук. Голив ся звичайно сам, тож нераз можна було видїти у него позатинане лице; любив побивав бритвою — в печайній хвили пятнення — такт по своїм лици. Замітна думка Ріса, що Бетовен не міг нїколи задержувати такту в танци...

Перечисливши тільки знатних мужів, які остали через весь вік нежонатими годило-б ся подумати над тим, чому се вони остали „соколиками“.

Головна причина сьому буде мабуть то, що ті визначні люди посьвячували ціле своє житє виключно науці, чи штуцї, проте цілковито резиґнували з семейного житя. До того могла їх склонювати що й та обставина, що не могли найти відповідних собі женьщин, які-б могли своїм умом і образованєм дорівнати їхньому та стати справдешними товаришками житя своїх мужів. Клясичним приміром такого дібраного подружя будуть ґраф і ґрафиня Толстої...

Люди з вельми розвиненим умом чи чутєм з'всереджують всї свої мисли та думки на одній ідеї, що є провідною зорею їхнього житя. Прученний фізик буде безупину майже занятий ріжними фізичними проблемами, буде обдумувати нові відкрити, буде старати ся розяснити якісь ще незглублені тайни своєї науки, а не буде звертати нїякої майже уваги на прочий окружаючий його сьвіт. То саме мож сказати й про прочих учених та артистів. Вони бувають нераз так дуже з'абсорбовані новими думками, своїми помислами, що ходять нераз немов би сонні, з очима вдивленими в себе, а не на сьвіт. Тимто й не звертають на сьвіт нїякої уваги. Такі стани духові спорадичні — переходять дуже часто в сталі. Сим також поясняють ся так зв. професорська забудькуватість, яка дає тільки тем до знаменитих дотепів. Чоловік, що роздумує пр. по повстанє житя на землї може сьміло забути парасоль чи там кальоші і т. д.

Ось такі люди стають так мало числити ся з реальним житєм, стають так мало відчувати його вимоги, що sit venia verbo „забувають“ женити ся. Не маючи охоти, або й не могучи заняти ся „домом“, вихованєм дітий і т. д., остають вони через весь вік „соколиками“ — посьвячуючи себе лиш науцї.

Коли-ж чоловік якийсь із висше наведеної катеґориї не числить ся з тою сентиментальностию, що оженивши ся треба дібрати собі відповідну жінку, треба дбати про хату — тодї заходять в такому подружю ті самі колізиї, що колись між Сократом а Ксантиппою. Думка проте, що Ксантиппа була „Ксантиппою“ в нинїшному розуміню слова — належить вже до історії. Ксантиппа була саме доброю та дбайливою, хиба трохи за „нервовою“ жінкою, та жити з Сократом у такій вічній войнї змушувала й та обставина, що він научаючи своїї так гарної фільозофії — „про хату“ зовсїм не дбав.

Житє в сьвітї мрій та абстрактних понятий робить людий о визначнім інтелектуальнім розвитку, як вже горі зазначено, обовтними на „житєві справи“. Вони, як знаємо, деколи не можуть дати собі ради з реальними вимогами житя. А нинї сьвіт такий, що як писав колись Маєван:

„На бік серце... ідеали...,
любов щира, хоч би з неба,
бо сьвіт каже: „До любови
голубятам хлїба треба“.

Сим можна би по части поясняти собі те, що так богато поетів, які сьпівають так палко про любов — остають вічно — соколиками.

Відорванєм від сьвіта поясняють ся й недбане у визначних соколиків як ось у Бетовена про домашний лад; відси то і пішла уперта назва „старокавалерський порядок“, як би воно там і не було, все-ж таки богато визначних людий немов держало ся думки Шевченка, що

„Не жени ся на богатій, бо вижене з хати;
Не жени ся на убогій, бо не будеш спати.
Оженись на вольній волї.“

А оставши соколиками хвалять собі свою долю

„в мене“, мовляв — дїти не кричать.
І жінка не лає...
Тихо як у раю!“

І нас на соборній Україні є також між нашими „визначними“ не мало соколиків. Та позаяк вже Арістотель учитель великий, научав, що

більш ніж меч і огонь і стріла і коса
небезпечне оруже — жіноча краса;

2 позаяк правдивість повисшого висказу справджує ся навіть на найзнатнїйших соколиках, чого доказом найбільш переконуючим є женитьба того „соколика“, над котрим то аж; Козар“ плакав, що з вольного „соколика“ зійшов на поневоленого мужа;

З позаяк підписаний признає до певного степени правдивість висше поведеного Арістотелевого висказу; — про наших славних соколиків говорити не станемо, немаючи запоруки, що вони в своїм „кавалерскім станї“ витревають. На сїм і кінчимо отсю балакану.

Олег Сатир.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 17. вересня. Чеський міністер-краян Резек удав ся до Праги, щоби в конференциях з міродайними чеськими провідниками піднести Молодочехів від обструкциї, яку загадують они підчас нарад над угодою. Як в добре поінформованих кругах голосять, заходи Резека були не безуспішні.

Львів, 17. вересня. Рахунковий офіцер краєвої обор. Зенфт застрілив свою наречену а відтак себе.

Ольденбурґ, 17. вересня. Пастор Кноль и Лайцкав зістав заарештований і оскаржений о трикратне убійство.

Загреб, 17. вересня. Краєве правительство заборонило тутешним Уграм уряджувати банкет з нагоди сьвяткованя памяти Кошута, бо боїть ся неспокоїв.

Капштад, 17. вересня. Премієр-міністер оголосив в законодатнім зборі, що воєнне право в капских кольоніях буде в короткім часї знесене.

Білгород, 18. вересня. Поголоска о увязненю Сарафова фальшива. Сарафов цїлком не був увязнений, бо вже виїхав був з Сербії.

Ню-Йорк, 17. вересня. Поновний вибір президента Русвельта є забезпечений.

„Bukowinaer Post“,
одинокy нїмецку газету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелїґентний Русин; газета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
в Чернівцях (Петровича 2)
суть на складї
слїдуючі книжки:
Поезиї Т. Шевченка за 2 к.
Наша доля Ф. Колесси за 2 кор. 50 с.
Писаня Ос. Юр. Федьковича за 6 кор. і за 3 кор. 80 с.
При більшім закупнї пускаємо ся значний рабат.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Ціна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.31	—	—	—	—
З „ до Берґомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадина до Броджан „	9.22	5.30	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижницї до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселицї до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лиш в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[9.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Броджан до Гадина „	5.15*)	4.00	—	4.30*)	3.00	—
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берґомету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижницї „	[9.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Залїщик „	[9.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселицї „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лиш в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахларі воронкові і з правдивих струсьових пор, ручки перлові і з черепахи, Вахларі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до подорожи на повози і санки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до сьвіту.

Балєві краватки: найновійшого жанра. Балєві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковнїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Іззи піяного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домені черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, пепелясті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перашньові кучиці, дамські зарукавки, чаночки, колїри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтаники, мужеські шкарпетки, Chenillen Escharpen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаші; огрівачі нульса і лягоп; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совгаників для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци серпни с. р. 15.340 важних поліс на суму 14,154.449 кор. обезпеченої вартости з премією 127.580 кор. 77 сот.

Разом від 1. січня до кінця серпня с. р. видано 73.980 важних поліс на суму 74.801.221 кор. з премією 679.639 кор. 65 сот., попередного року в тім самім часї було 66.790 важних поліс, на суму 67,588.910 кор., з премією 605,218 кор. 42 сот. то є сего року о 7.190 поліс і 74.421 кор. 23 сот. премії більше.

Шкід в серпни прибуло 147 разом від початку року по конець серпня було 669 шкід з котрих 640 вже виплачено, 19 шкід находить ся в лїквідациї, а виплату 10 відшкодовань (в сумі 4.612 кор. 07 сот.) на разї з причин правних вадержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 368.468 кор. 96 сот. а з чого по потрученю части реасекурованої лишає ся на власний рахунок 171.149 кор. 24 сот. Попередного року за той сам час було 599 шкід на суму 303.466 кор. (на власний рахунок 144.847 кор.)

При відновленю поліс по конець серпня с. р. зараховано членам титулом 8% звороту 44.488 кор. 42 сот.

Фонд резервовий з кінцем серпня с. р. виносить 439.973 кор. 31 сот.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою за місяць серпень 1902.

I. Стан довжний:	Кор. сот.
1. Удїли членські	90,900·48
2. Фонд резервовий	10,748·62
3. Специяльна резерва страт	1,111·59
4. Вкладки щадничі:	
а) Стан на початку серп. 1070,651 92 с.	
б) вложило в серп. 93 стор. 18685·45 „	
разом 1,089.337·37 с.	
в) виняло в серп. 65. стор. 35896·73 „	
Позістає з кінцем серпня	10,53,440.64
5. Сальдо проц. (побраних)	36,267.08
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 1901	4,772.36
7. Кошта спору	688.53
8. з рахунку ріжних сторін	579.83
9. Кредит банк. в банку кр.	141,000—
10. Р. зиску за рік 1901	1144.43
Сума	1,340.654·56

II. Стан чинний:	Кор. сот.
1. Позички удїлені на скрипта і векслї:	
а) стан на початку серпня 1,207140.81 с.	
б) удїлено в серпни 23,420·— „	
разом 1.230,560·81 с.	
в) сплачено в серпни 12,071·02 „	
Стан з кінцем серпня	1,217,489.79
2. Готівка в касї з днем 31 серпня	5,373.18
3. Цінні папери фонду резер.	8,587·—
4. „ „ иньші	42,560·—
5. В щадницї почтовій (оборот чековий)	5653 37
6. В иньших товариствах і банках	47,164.07
7. Рах біжучий з Тов. „Днїст.“	6000—
8. На рахунку ріжних сторін	12.45
9. Сальдо коштів адміністр:	7814.20
Сума	1340.654.06

Членів прибуло 36 з 36 удїл. убуло 5, остає з серпня лиця 1902 2286 членів з 2375 декларованими удїлами в сумі 118.75 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиєю на кошта адміністрациї 6½ проц.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатовани внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

3—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

ч. 107. Чернівцї, недїля дня 8. (21.) вересня 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

Ситуация.

В справі австро-угорскої угоди заповідають в полїтичних кругах, що переговори потревають імовірно цїлий місяць. Мадярска пр[illegible] зіпхати відвічальність за [illegible] двор[illegible]. Так на пр. Budapesti Hirlap [illegible] Чернї, що податкові питаня всї рішені, а остають ще деякі трудности тарифові, що з вини Австриї не дадуть ся полагодити. — Віденьска допись про полїтичне положенє в Pester Lloyd-ї також вважає довершенє угоди можливим і певним дїлом, але австрийске парляментарне положенє називає дуже критичним. Чехи за пізно надумали ся, відкликати ся до виборцїв, они повинні були їх запитувати о раду перед приголошенєм своїх обструкцийних заяв. Тепер иже нема нїякого сумнїву, що чеські виборцї згоджують ся з поглядами д-ра Пацака. „Инакше стояла би справа — пише дальше Pester Lloyd, — якби ческим виборцям подано чисту картку, якби они мали після своєї думки виповнити і записати. Наколи б не посли, не клюб і его проводирі, але коли-б кандидати станули перед виборцями, то є, коли-б розвязано раду державну і розписано нові вибори, тодї імовірно населенє дало би иньше поручене, як тепер проголошено. Однак супротив упертого становиска Молодочехів не буде дивно, наколи в полїтичних кругах почнають розправляти про вигляди можливого розвязаня ради державної. Бо щож иньшого робити, наколи погроза обструкциї буде викопана? Чи має знов § 14. запанувати? Вжеж є угода зроблена §-ом 14-им і не було би потреба тілько труду і заходу мінїстрів, щоби осягнути угоду §-ом 14-им. Нові умови обох правительств мали-б лише тодї значінє, коли би були парляментарно уладжені. Щоби се осягнути, треба ужити всїх способів. Montags-Revue запевняє, що постанови правительства зовсїм рішучі і певні, непевні лише постанови молодоческого клюбу; мінїстер-президент імовірно так уложить акцию, що заладить наперед скрайній постанові молодоческого клюбу. Сей тижневник замічає між иньшим: „Др. Кербер остає безпристрастним і витревалим як доси. Єму видає ся, ще за рано, щоби з своїми намірами виступити, а нема такого визиву, щоби его виманити з его супокою і мовчаливости. Час перед зібранєм ради державної найкрасше надає ся, щоби Чехам заявити, як після погляду мінїстра-президента льояльне сповненє даного ним приреченя дасть ся гранко погодити з загальним положенєм держави, а в тім часї др. Кербер в своїй щирій і прямій щирости все виснаже Молодочехам, що має їм заявити“.

Віденьскі Чехи.

Чехи, котрий петицию о утворенє у Відни ческих народних шкіл відкинула Долїшно-австрийска рада шкільна, внесли рекурс до мінїстра внутрішних справ, а коли би мінїстерство не сповнило їх жаданя, відкличуть ся до послїдної інстанциї, до адмінїстративного трибуналу.

Чесно-нїмецка угода.

Др. Пацак, один з провідників Молодочехів, виступає в своїм органї против закиду Нїмцїв, немов би Чехи псували полїтичне положенє. „Ми псуємо положенє — каже др. Пацак, — домагаючи ся свого права. Ми до сего мусимо привикати сих панів, що ми й в будуччинї будемо таке полїтичне положенє псувати. Реституция нашого права поправить в тій хвилї положенє і уможливить зараз обради в парляментї над найважнїйшими справами. Кождий предметовий чоловік не може заперечити, що наша справа є несправедлива“. — З Праги знов доносять про намірені переговори між правительством а ческими провідниками. В поясненю поданім в Politik, зазначено, що „справдї поважні провідники“ молодоческого сторонництва при всяких заявах „і сим разом найдуть праву дорогу з полїтичного положеня. Слїпу полїтику може захвалювати лише той, що не має нїякої одвічальности за наслїдки“. Рівночасно виринає нове ческе домаганє: заснованя краєвої дирекциї скарбу в Королевім Градци.

Ческа обструкция.

В ріжних округах виборчих виборцї заявили ся за обструкциєю на случай, коли би правительство перед скликанєм парляменту не признало ческого урядового язика. Резолюциї в тім дусї ухвалили оногди виборцї послів: Шпіндлера, Яроша, Форманека і Шрамека. Староческий Hlas Naroda заявляє, що Старочехи суть за заключенєм мира, але гонорового. Як Кербер не сповнить ческих жаданя, то всї чеські сторонництва згодять ся на як найострійшу тактику. — Говорять, що Кербер намірює скликати на конференцию ческих і нїмецких послів доперва безпосередно перед скликанєм парляменту.

Новий спір з Угорщиною.

Дунай урвав кусень угорского берега і перенїс его на сторону Галичини. Єго властителї перейшли ріку, заняли уриваний берег в посїданє і вбили там угорскі граничні палї. В Галичинї запротестовано против того. Власти вислали на спірне місце жандармів, аби не допустити до конфлїкту між спірними сторонами.

Водні дороги.

Виданий передвчера у Відни комунїкат доносить, що під проводом п. Кафтана відбуло ся засїданє підкомітету для водних доріг, при спічучасти заступників мінїстерств внутрішних справ, торговлї желїзниць і секциї маринарки.

Нафтовий картель.

В наслїдок того, що в короткім часї має увійти в житє нафтовий картель, цїна нафти підскочила о 2 корони на сотнарі метричнім.

Італїйско турецкий конфлїкт.

В турецких містах Дурацо, Скутарі і Янїнї отворено знов італїйскі почти. Губернатор зажадав від італїйского конзуля, аби казав усунути італїйский герб з почти в Янїнї. Коли конзуль не зробив сего, губернатор наказав населеню збойкотувати почту і окружна бу-

---

П. М. Невежін.

На конкурс.

Комедия в однїй відслонї.

(З російської мови переклав Я. Весоловський).

Особи:

МИКОЛА МАТВІЄВИЧ ГУСИНІН, молодий чоловік, архітект.

АЛЕКСАНДРА ПАВЛІВНА, його жінка, молода женщина.

ЯКІВ ЛАВРЙОНОВИЧ КОПТЕВ, Гусинїна приятель.

ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ АСТАМБАЗОВ, молодий чоловік.

ЕВЛАЛІЯ ІСАЇВНА БРОШКИНОВА, богата купчиха, тїтка Гусинїнихи.

Річ дїєть ся в домі Гусинїних. Кімната. Ліворуч мягка канапа, праворуч складаний столик, на якому порозкладано плани і прибори до рисованя.

Сцена I.

ГУСИНІН і ГУСИНІНИХА (входять).

ГУСИНІН. А вже-ж ти се розумієш, Сашо, як важна для мене кожда хвилина. Через мою хоробу, не міг я покінчити роботи, а завтра послїдний речинець, щоб предложити єї на конкурс. Щоби викінчити плян старанно, мушу загубити ся і бути зовсїм супокійним. Тому прошу тебе дуже, відкажи кождому, хто б там і не прийшов до нас.

ГУСИНІНИХА. Слухай, Колю, нащо ти се говориш? Чиж я сама сего не розумію? Помешканє у нас лиш на три кімнати... спальня маленька, там тїсно, а дїточім новою дїтвора... Тож очевидно, що працювати можна хиба тут. Будь певний, що тут тобі нїхто не перешкодить. Таж нагорода конкурсова то не жарт... то чотири тисячі.

ГУСИНІН. Тут не в грошех сила. Се початок моєї слави. Ха ха! Премійований архитект!... Досягни тодї нас! Вже я не буду тодї тинятися, вишукуючи роботу, а будуть мене просити, прямо розривати будуть. Моє імя буде греміти... Будівлями після моїх плянів прикрасить ся цїла столиця... ох, що за чудова, приманчива перспектива! А воно як буде... певно буде! Коби лиш покінчити роботу як слїд.

ГУСИНІНИХА. Який ти гарний, Колю, в отсю хвилину. Я горджу ся з тобою (хитро). Правда, тодї ти купиш менї бозову барханову накидку?

ГУСИНІН. Але-ж куплю, куплю.

ГУСИНІНИХА. Ох, який ти добрий! Я дякую тобі, мій дорогий, сердечно дякую. Тодї ми наймем і помешканя не таке. Досить вже душити ся в трех кімнатах. У нас буде гостинна кімната, і я визначу дни. Одним словом, тодї ми покажемо себе. (Із притиском). Всї пізнають, що то таке Гусинїхи.

ГУСИНІН. Можеш мріяти, кілько схочеш, щоби лиш нїчо не перешкоджувало мнї в роботї. (Йде до стола).

ГУСИНІНИХА. Але-ж ти злишно мене просиш о те. Нїчо тобі не буде на заваді, і в хатї буде цїлковита тишина. Я не прийму нїкого не лиш із знакомих, але навіть і з своїнїв. (Чути дзвінок). А то хто там не вчас? Я велїла всїм відказувати, а впрочім... піду, незамітно глянну, може бути, що то хтось в дуже важній справі.

ГУСИНІН. В якій би там і не було — в карчмо!

ГУСИНІНИХА. А если кравчиха?

ГУСИНІН. То нехай прийде позавтра...

ГУСИНІНИХА. А если хто з людий, дуже близьких тобі.

ГУСИНІН. Казав я раз: — всїх гонити і гони!

ГУСИНІНИХА (йдучи до дверий). Добре, добре. (В дверах показує ся Коптев). Та се Яків Лаврйонович.

ГУСИНІН (не підоймаючи голови). І його також в карч!

Сцена II.

ТІ САМІ і КОПТЕВ.

КОПТЕВ. Як то? Мене в карч? Та чи ти збожеволїв, чи що тобі?

ГУСИНІН. А, ти вже улїз? Ну, так слухай, що я тобі казати му: мнї не до гостий, прийди на другий тиждень.

КОПТЕВ. А то що за новости? Рисуй кілько собі злюбиш, я тобі не стою на заваді.

ГУСИНІНИХА. Воно й справдї, Колю! Нехай Яків Лаврйонович посидить. Ми будем балакати з ним шепотом. Я маю його розпитати про одно дуже важне дїло. (Бере його за руку.) Сїдайте, прошу сїдати! (Сїдає на канапу).

КОПТЕВ (сїдаючи). Нї, чорт зна, що видумав? Мене в карч?!

ГУСИНІНИХА. Не звертайтесь до него. На него зійшло натхненє, а в таку хвилину стають артисти роздражнені, тому бо чують в грудех своїх якийсь незвичайний жар. А ви нїколи не досьвідчуйте щось подібного?

КОПТЕВ. Як би то вам се сказати? Нераз також під серце підступить — ой, ой! Тодї най і не приступає нїхто!

динок поліциєю так, що навіть урядники не могли дістати ся до своїх бюр. Італійске правительство вислало до Царгорода протест.

Альбанія.

З причини що в Митровицях осїв російский конзуль без одержаня султаньского exequatur, Альбанцї зачали бурити ся. Аби успокоїти населенє, султан дав безпроволочно exequatur. Мимо того небезпеченьство розрухів не минуло і то з тої причини відрочено інсталяцию конзуля. — Султан покликав до Царгороду провідника Альбанцїв Болешінаца, котрий зорґанїзував був опір против російского конзуля в Митровици. Болешінац до Царгороду не поїхав, але орґанїзує опір против турецкого войска. Зібрав два тисячі узброєних Альбанцїв і жде на атак. Грозить, що замордує російского конзуля. Свій гарем перевіз в далекі сто-

Не хочуть жидів.

Правительство Американьскої Унії вислало до румуньского правительства остру ноту против вигнаня з Румунії жидів, котрі відтак масами напливають до Америки. Америка покликує ся в своїй ноті на берлїньский договор і повідомило о нїй всї держави підписані на договорі.

Росия і Хіни.

Російский посол, командант Порт-Артура і ґенеральний директор манджурских желїзниць ухвалили віддати Хінам желїзницю Нючван дня 8. вересня; тілько застережено собі затвердженє сего рішеня російским правительством. Що до віддання полудневої Манджурії, то справа має бути наново порішена.

Венецуеля.

Правительственні війска побито по 4-дневній битві коло Танаксільо. Ґенерал Ґарідо пофнув ся тілько з 2100 людьми до Валенциї, лишаючи повстанцям отверту дорогу. Окрім відділу Ґаріда, правительство має до розпорядимости ще війско під командою Кастра, котре машерує на Валенцию, аби злучити ся з побитим ґенералом а відтак разом з ним заатакувати повстанцїв. — Президент Кастро пофнув ся перед напором повстанцїв о 15 миль від Каракасу.

Бури.

З нагоди наміреної подорожи бурских командантів до Берлїна, правительственні дневники запевняють, що правительство рішило ся не стерпіти бурофільских демонстраций в границях Німеччини. — Капштадский урядовий дневник оголосив закон, що зносить воєнне право в Каплянді і проклямацию, за підставі котрої правительство має строго контролювати всї маґазини оружия і амуніциї і їх імпорт.

Боксери.

Місіонар з Сечвану доніс американьскому конзулови о мордах боксерів в липни. В тім місяци убито 11 християн, а хіньскі урядники не робили нїчого, аби до мордів недопустити. Послїдні вісти телеґрафічні з Сечвану доносять, що тепер ситуация там еще погіршила ся.

Бунт вязнів в Бірмінґамі.

В карнім заведеню вибухла револьта арештантів, котра тревала два дни. Убито двох доворцїв.

Воєнні приготованя.

До Афганїстану відійшов великий транспорт гармат Круна і амуніциї.

Справи руского тов. педаґоґічного у Львові.

Будучи Буковинцем писав я дуже оглядно о рускім товаристві педаґоґічнім в ч. 98. „Буковини“ і виразно подав на початку: „нотую поголоску,“ бо нїколи не припускав, щоби більшість видїлових пішла за приміром славної свого часу клїки польского товариства педаґоґічного у Львові, котрій недавно що вийшло дерто пановане, а веденє дїл товариства віддано в иньші руки, — але по перечитаню нїби-спростованя „Руслана“ яке перепечатала „Буковина“ в ч. 104., прийшов я до пересьвідченя, що „поголоски“ ті оперті на певних даних, а цїла справа представила ся менї тепер в дуже лихім сьвітлї, далеко гіршім як перше.

Автор того спростованя сумнїваєсь, що допись ту редаґував Буковинець і підозріває о авторство тоїж якогось Львовянина, на що вже шам. Ред. „Буковина“ відповіла.

Вже та сама замітка доказує, що стало ся там щось поганого, а тим самим і моя гіпотеза набрала реальної вартости, бо нїби нїчого такого не було зайшло, то і на жадного Львовянина не мало би ся підозріня. Самі-ж виводи „Руслана“ того рода, що не тілько не збивають зроблених закидів але общім доказують їх основність.

Передовсїм автор не порозумів гаразд мого висказу. „Та клїка радить після своєї вподоби, а через то попадає нераз в конфлїкт з інтересами товариства“.

Я не мав ту на гадцї „надуживанє майна товариства в свою користь“, але всяке иньше, неясне, внутрішне господарство, суперечки, незгоди, тяганину по судах і т. и. доводяче до роздору і ненависти, що прецї не є в інтересї товариства, бож і сам „Руслан“ назвав се „нечуваним скандалом.“

В наслїдок того і дальші мої замітки не відносились „до того закиду“ і не мали закиду на цїли его піддержувати; тай не стоїть там нїгде написано, що з тої власне причини („надуживана майна“) не скликують видїлові загальних зборів. Противно причина несликання загальних зборів є в дотичній дописи дуже ясно сказана, іменно: „в наслїдок сенатур пануючої клїки мусїли виступити з видїлу два чи три члени а позістанцї не лише не скликують загальних зборів, щоби зарадити лихови, але еще і дуже раді з такого звороту річий, бо тепер можуть робити, що хотять.“

Виранді „Руслан“ каже, що члени видїлу не позивали ся і що з видїлу нїхто не виступав, але коли приглянемо ся близше самому спростованю, то прийдемо до пересьвідченя, що річ мала ся якраз противно.

„Руслан“ пише: „.... незгідно з правдою, щоби члени видїлу позивали одні других до суду, позвав сей чоловік, котрий на всякі можливі представленя не хотїв підчинити ся ухвалї видїлу і приневолив виступити против него в судовій хорозї не є (але перед тим був! прим. подорожного) членом видїлу,“ бо виступив, як то виходить з попередних слів самого „Руслана“ при нагоді бесїди о опановану видїлу клїкою: „якщо ся для того, що він тепер в нїм не засїдає.“ Значить ся, „засїдав“ в видїлї, але тепер, коли з него мусїв виступити — річ природна — не є вже членом видїлу.

Що тикає ся самої суперечки, то видко що правда не зовсїм по стороні більшости видїлу, коли висший суд прихилив ся до виводів „упертого чоловіка“ і зніс засуд низшої інстанциї, де клїка признав був суд слушність, та видав новий, в хосен того „чоловіка“.

Також не хотїв автор спростованя як ся належить порозуміти і того уступу, що відносить ся до надуживаня фірми голови товариства і умисно підніс справу побічну, промовчуючи що найголовнїйше, чого не може заперечити, іменно: верховоди в видїлї „так надуживають его доброти, що не вагали ся тягати его по суд[illegible] сьвідка, аби їм по[illegible] махерствах.“

Що до проч[illegible] „дві гідности в одн[illegible] и. — то одні признав „[illegible] отверто, а другі потвердив мовчанкою, — отже ті не вимагають доказу.

Зроблю лиш деякі уваги до сегорічного осїнного скликаня загальних зборів. „Руслан“ каже, що видїл тому не скликав зборів в приписанім статутом часї, бо бажав представити зборам повне касове справозданє за минувший рік шкільний. — Переловсїм статут не допускає такої евентуальности, і виразно каже, що збори мають бути скликані на весні (в маю) без нагляду на які-небудь рахунки.

Але як дїйсно причина того відложеня лежала сего року в новім справозданю касовім (?), то видїлови найвигіднїйше було скликати загальні збори підчас вакаций, в часї вільнім від науки, бо в тім власне часї можна було також основно обговорити плян акциї товариства і подати вказівки видїлови на рік шкільний 1902—1903 дотично бурс, веденя редакциї і т. и. А тепер дехто готовий подумати (може і хибно), що теперішний видїл доперва привуснений згаданою статею ч. 98. „Буковини“ рішив ся скликати загальні збори на 29. вересня, тим більше, що нибор речинця випав якось так фатально, під конець місяця, аж на третий день сьвят, — а се може декого навести на гадку, що се з гори обчислене, щоби на ті збори не могли приїхати члени з провінциї.

Що до слів „Руслана“: „се не бувалий скандаль писати такі закиди до позакрачової часописи... се значить такою писаниною наносити шкоду рускому

ГУСИНІНИХА. Та я також. Передовсїм если хто небудь розсердить... Відкиньсь і голос тодї возьметь ся. „Як?“ „Що!“ „Даруйте!“ — кричу.

ГУСИНІН. Що ти дуріш? Я аж здрігнув ся! Мало що не „зробив жида“.

ГУСИНІНИХА. Тсс... Говорім тихесенько. Давно бачили Глафіру Андріївну?

КОПТЕВ. Мигнем бачив єї недавно.

ГУСИНІНИХА. Підїть до неї, прошу вас, і скажіть, що я маю до неї великі претенсиї. Мнї треба шити убране, а вона взяла і не приносить. Хоть би сама приїхала, а то про неї нї слиху, нї диху...

КОПТЕВ. Якже се так? Так три дни тому я бачив єї з вашим мужом, він йшов з нею по під руку.

ГУСИНІНИХА. Попід руки? То вам приснило ся. Він анї одиньким словом не згадував про те, що він бачив ся з нею.

КОПТЕВ. Виходить, що уважав чомусь за відповідне не згадувати вам про те.

ГУСИНІНИХА. А-а! От що! Коли, чуєш, що він говорить? Чи то правда, що ти три дни тому йшов попід руку з Глафірою Андріївною?

ГУСИНІН. Не бентеж мене першою лучшою дурницею, а погости його кавою, може він після його забере ся.

ГУСИНІНИХА. О нї, даруй. Тут вже не з кавою справа. То ти говорив, що ти хорий, а сам тимчасом спацерував улицями попід руки і шептав з такою кокетною, як пані Авраєва? (Бючи кулаком по столї). То зовсїм не благородно.

ГУСИНІН. Пожди, пожди! Що розлаєш мнї туш... знищиш плян...

ГУСИНІНИХА. Туш... плян!... Що то все в порівнаню з тим, що ти нїзечиш мнї житє?

ГУСИНІН. Саша, остав ті дурницї. Ти дала менї слово, що у нас буде дома тихо, а сама що робиш?

ГУСИНІНИХА. Чиж мнї до тишини, як мій муж перешіптує ся з чужими жінками?! Чи бачите, у него жар в грудех! Гарний жар! Та як йому і і не бути, після того як почує на своїм лице горяче дихане. (Ходить великим кроками по кімнатї). Такі причини скорше, чи пізнїйше відкривають ся. Безусловно відкривають ся.

ГУСИНІН. Я нїчого й не скривав, а про мою стрічу з Глафірою Андріївною не згадував тобі тому, бо голова моя занята зовсїм иньшими справами. (До Коптева). А ти памятай ось про що: сплетників бють, а тобі буде се також від мене.

КОПТЕВ. Що таке?! Бють?!... Ласкавий добродїю, ви забуваєте ся! Я вам натрубіли в уха, що ви казали, то ви й згордїли? Чи не завчасно? Треба вперед нагороду взяти. А там як не возьмете, то й пиха ваша спаде. Маю честь попращати. (Виходить).

ГУСИНІН. Гороховиний страхополох!... Ну та, Богу дякувати, що я його чим небудь висадив. Ми помиримо ся з ним скоро.

ГУСИНІНИХА. Тими словами ви не замалюєте мнї очий. Ви прогнали його за то, що він зрадив вашу тайну.

ГУСИНІН. (Працюючи дальше). Ну і прекрасно.

ГУСИНІНИХА. Так вам здаєть ся? Дарма. У вашому поведеню нема нїчо красного, воно радше стидке.

ГУСИНІН. На глупі слова не стану відповідати, а як ти не замовчиш то я і тебе виведу з тої комнати.

ГУСИНІНИХА. Мене? (Грімко) Так я... аж прецї... (до себе). А нуж може й справдї прожене. Спробую подїлати ласкавости. (Голосно). Колю любий, коли ти загнав ся, а то вже минуло, то признай ся, а прошу тебе. (Підходить і кладе руку на плеч).

ГУСИНІН. Перестань ще Бога ради! Ти торкаєш мене і не даєш робити.

ГУСИНІНИХА. От до чого дійшло! Вже навіть ласкавість жінки стала немилою! (Утирає сльози й відходить).

ГУСИНІН. Ось так то мудрійше. Плач, будь ласка, плач. Лиш по тихоньки.

ГУСИНІНИХА. Так я буду тихо плакати, щоб сховати перед людьми своє горе. (чути дзвінок).

ГУСИНІН. А хто ще там?

ГУСИНІНИХА. Ось я загляну.

ГУСИНІН. Уважай же, нїкого не приймати.

ГУСИНІНИХА (кланяючись низько). Ваше бажане буде сповнене. (При дверех). Та се Григорій Степанович.

ГУСИНІН. І щож з того? Відмовити.

ГУСИНІНИХА. Ой-йой! Він мене побачив! Якжеж тепер відмовити? Встидно якось. Таж ти зачав у него гроший.

ГУСИНІН. Алеж я занятий — сиїшу ся...

ГУСИНІНИХА. Він пізнає, що ти занятий, то й не засидить ся. Прошу близше, прошу Григорию Степановичу. (Астамбазов входить).

Сцена III.

ТІ САМІ і АСТАМБАЗОВ.

АСТАМБАЗОВ. Даруйте, що я так довго не навідував ся до вас. Та я чув, що Микола Матвієвич був хорий.

ГУСИНІН. Так, так я був хорий. (Підходить і працює дальше).

ГУСИНІНИХА. Та й тепер ще він не зовсїм здоров, а тут ще у него сильна робота... завтра мусить предложити плян на конкурс. Як будете за-

товариству педагогічному", скажу тілько, що та „писанина" не вимірена против товариства педагогічного, але против тих, що его опанувала, а має на цїли звернути увагу інтересованих, щоби перевести санацию товариства поки час; по друге — я писав до своєї краєвої газети та дуже дивую ся, що рускі галицкі часописи скорше об тім не заговорили, таж се в інтересї товариства; а по третє — се вже таки за богато вирабляти самому скандали, а оскаржувати о се того, котрий лиш констатує голий факт без найменьшого інтересу для себе.

Подорожний з Буковини.

НОВИНКИ.

З краю.

Вісти особисті. Нотар др. Н. Дрогоміреский вернув із своєї відпустки. — Радник двору др. Людвиг Рідіґер приїхав до Чернівцїв.

Чернівска руска громада а особливо тов. „Буковиньский Боян", потерпіла в послїднім часї не малу страту. Один з єї лїпших членів, о. Дмитро Добротвір, сотрудник і катихит в Чернівцях покинув єї на завсїгди і виїхав до Америки. На жаль виїзд наступив так, що черноз. руській громадї годї було, як слїд, попрощати любого громадянина. Проте прощаємо его сею дорогою в іма буковиньскої Руси як найсердечнїйше, желаючи доброму товаришови-земляковн як найлїпшої долї в новім сьвітї. Заразом подаємо до відомости его карту, адресовану до нашої редакциї, на котрій пише: „Опускаючи сегодня, 15. вересня 1902 рідну землицю, щиро прощаю ни. руску Громаду Черновецку, приятелїв і знакомих. Дмитро Добротвір, еміґрант".

Вписи до промислової школи дальшого образованя (улиця краєвої палати) відбудуть ся 28., 29. і 30. с. м. перед і пополудни. В середу 1. жовтня 1902 о 6 годинї вечером почне ся наука. Всї ремісники, що мешкають в Чернівцях зобовязані вписати ся до сеї школи з винятком тих, що покінчили трету клясу середної школи. Наука буде удїлати ся четири рази тижнево: в недїлю, понедїлок, середу і четвер. Такса впису виносить 50 сот. Бідні ученики дістають потрібні прилади до писаня і рисованя безплатно. Челядників, що не вміють еще нї писати нї читати, приймуть так само до сего курсу, бо головним змаганем сего закладу є, вивчити анальфабетів в протягу одного шкільного року читати, писати і числити.

З усїх сторін.

Бунт в львівскім криміналї або т. зв. Бриґідках. Вчера рано около 10 год. зробив ся бун при ул. Казимирівскій около карного заведеня т. зв. Бриґідок великий рух, збігло ся було множество людий, бо в самім заведеню щось було стало ся, з будинку несли ся страшенні крики: Бють нас! Мордують! Чути було, як там в середині щось лусне, гримає та тріщить, як би хтось щось розбивав або ломив. Незадовго показало ся, що то арештанти збунтували ся. А треба знати, що в Бриґідках замикають лиш великих злочинцїв і таких, що засуджені на більше як рік тяжкої вязниці. Що-ж стало ся? Річ була така: Арештанти вже від давна жалували ся на лихий харч і на то, що дозорцї зле з ними обходять ся. О скілько сї жалї були оправдані, чи нї, се річ меншої ваги, досить, що вже від давна запанувала була межи арештантами охота до бунту, аж остаточно таки прийшло вчера до бунту із слїдуючої причини: В суботу перед полуднем приставлено одного з арештантів, всего-сь Мандзяка, до канцеляриї до рапорту і той в присутности директора заведеня п. Подчашиньского вдарив дозорця арештантів в лице. За то засудили его в дорозї дисциплїнарній на темницю і тверду постїль. Вість о тім розносила ся по всїх казнях і стала ся причиною до якихсь тайних нарад і погроз. Аж ось иноді, коли в сали шкільній було кількадесять арештантів на науцї релїґії, зробив ся страшенний крик, серед котрого найбільше чути було слова: Не бий! (а то в злодїйскій мові значить як раз „бий!") Оклик той пошло ся по цїлім заведеню, а рівночасно стокількадесять арештантів, що були при роботї в арештантских нарестатах на II. поверсї, узброїли ся у всїлякі знаряди ремісничі, зачали розбивати замки і виважувати двері та добувати ся на коритарі. З вікон посипали ся шиби і арештанти зачали ломити крати, але не могли їм дали ради; лиш кілька рам разом з шибами полетїли на улицю. Тимчасом завізвано войско і полїцию на поміч і незадовго дві компанії піхоти станули на подвірю в криміналї, підчас коли полїция з наложеними на карабіни баґнетами удержувала порядок на улици. На вид войска арештанти успокоїли ся. Внедовзї явив ся на місци прокуратор державний п. Гайдерер, котрий завів всякі средства безпечности, щоби не допустити до дальших розрухів. Відділ ложений з кільканайцяти новин з наставленими баґнетами пішов зараз з одним з урядників і кількома дозорцями до найбільше загрожених сал нарестатових і спровадив звідтам партиями арештантів до канцеляриї заведеня, де їх переслухував комісар казничий, прокуратор державний п. Гайдерер. По тім став спокій. Вість о тім, мов би то застрілено кількох арештантів, єсть безосновна.

Громада в обороні свого сьвященика. В угорскій громадї Оттовельд коло Надь-Сомбату прийшло ізза сьвященика до великих розрухів. В громадї був сьвященик Франц Божак, котрого громада дуже любила, але півець церковний подав якийсь донос на сьвященика і его переносив звідтам. Як громада довідала ся, що стало ся, розлютила ся так на півця, що напала на него, спалила его хату і була би его самого убила, як би не то, що він десь був сховав ся. Аж жандармерия зробила порядок і відвела півця до громади Често, де він родив ся. Тимчасом настав новий сьвященик Добрадовский, а громада перенесла і на него свою лютість. Коли перший раз правив службу божу в церкві, люди наробили такого крику, що не дали єму відправляти. Тогди вмішала ся висша власть і усунено війта, бо то він бунтував громаду. Аж тепер заворушилось в громадї таки на добре і всї люди в громадї готові кождої хвилї стати з колами в руках до війни. Оногди мали туди висилати кілька компаний війска.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Стефан Чарнецький.

З Бескидів.

(Дрова Е. Ромеропи).

Говерля.

Знов бачу я тебе! Он твій вершок біле,
І оно знов моє по твоїм блудять силоні;
Ось бач, вже сонця жар на сьвіт весь [теплом сїє,
Лиш ти одна сумна у снїговій опонї!...

Поглянь вокруг себе: Хомяк вже зелеснїє,
Вже Піп-Іван чоло у сїрій шиє коронї,
Вже Прут шумить долом вже вітер [літа віє,
Лиш ти одна сумна у снїговій опонї!...

Горо, моя горо! о, я ти розумію...
Твоя судьба: В снїгу красніти і інею,
Твоя душа в зими обіймах вічно мліє.

Ти все спиниш в мраз і літо над твоєю
Короною теплом місяли не повіє —
Ох! яка схожа ти із долею моєю...

(*Кумуль*).

При водопадї Прута.

Куда споверщені ґранїтів горді стїни —
До лїс смерек віднічних в мглї дрімучий,
В провалиї страшний, у борів темний [тїни,
Мов срібнолентий вуж — там Прут [повзе ревучий.

Глянь в пропасть ту, звідкіль той дикий [рев несе ся,
До виду з зоскотом в безодню упадає,
Де бовваи на стрімкій, підводній скелї [дре ся,
І береги піни завоєм прикрашає.

Де вколо челюсти глаза мертві ходовиї;
На їх чолах віки пером часів нарали
Природи засуд сей, страшний в своїй [погрозї:

„Хто бовваи ті взрить, що гинуть у [безодні,
Хто очи почує рев — проч гордість! — [Най безсилий
Дух задрожить в покорі і трівозї!"...

(*Кремче*).

Хомяк.

Мов великан грізний в горбів зелених [краю
Обідраним хребтом над зелень вирина;
Здаєсь: чолом щоглим блакитів досягає...
На нїм облоги сьвіл в сонячнім блеску [сїяють.

Он по боках гори вітри шумні гуляють;
На скелї самітно корч рожі процвитає —
Слезою жерело у стїн її спливає
І котить ся долів і пиває в темнім гаю.

В той сьвіт рветь ся душа, там серце [відпочине,
Літати муть думки по піднебес просторі
І око перебе лазурів ясне море...

О, чарів край! У стїн його скрізь карти [— гори,
Над ним лиш небо те прозоре, ясне, [синє
І Херуимів пісьнь з його притворів лине...

При заходї.

Гаснучий усьміх дня червоною луною
На темних лиг вершках дрімучої дуброви,
Що схилена, сумна, овіяна тугою
Шле в даль тихий гомін вечірної роз- [мови...

І чорна ночь та, мов грудию буйною
Розхитана в сонним упоєню любови —
Витає нїч літню молитвою тужною
І враз по згаслім дни псалом шумить [гробовий.

І лише дивний сьвіл посеред ночи глуші;
Се пісьнь жалю-туги в вершинні бо про- [сторі,
Мов сварга жалісна за днем, за сонця [сьвітом...

Що збуджує тихі співзвуки в моїй думі —
Там день давно погас... Там ніч не люд- [ське горе
Здавила навіть біль за вбитим щастя [сьвітом.

Гальний вітер.

О гальний вітре! Дикий сину бурі,
Що в глухим стоном летиш по дуброві,
І несеш в груди ті пісьнї понурі
Як плач цвинтарний..., жалісні гробові —

О гальний вітре! Дикий бурі сину!
Я знаю, чом так сумні твої пути:
Несеш дуброві сварґу, щоб в годину
Сумерку відгук жалю в неї вчути.

О, стій мій брате! Надаремна мука,
Хоть при колїнах сконаєш безсильний
Вона нерушена буде стояла...

Вір мому серцю! — Ах його розлука
На кусні рвала... Я мов божевільний
Шалів за Нею... а вона... мовчала...

Телеґрами „Буковини".

Відень, 19. вересня. Касиер Länderbank-у спроневірив 4 міліони. Два міліони і три чверти мають бути покриті. Акциї Länderbank-у ізза сеї причини упали на 390.

Краків, 19. вересня. Наспів цїсарский дозвіл на отворене другої польскої державної реальної школи.

Париж, 19. вересня. Оберштлайтнант Сен-Ремі, котрий відмовив свою асистенцию при замкненю конґреґацийних шкіл, зістав спенсіонований.

Брукселъ, 19. вересня. Бельґійска королева вмерла о три чверти на осьму вечером у Спаа.

НАКЛАДОМ „РУСКОЇ БЕСІДИ"
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 80 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

скані простити, що він не буде вас займати.

АСТАМБАЗОВ. Нехай, нехай так. Ах, як се цїкаве! Знов повстане будівля, сотворена фантазиєю артисти.

ГУСИНІЇН. Даруй але вона не повстане, як мене з'упинять представити плян.

АСТАМБАЗОВ. Все одно, остаточно ви будете звістностию. Ми вас проведемо. Я вже говорив з дядьком про ваш талан та про добросовістність вашу. Що у вас є то... то... то...

ГУСИНІЇН. У сю хвилю є у мене лиш одно — бажане, щоб до завтра покінчити плян. Но як мене будуть непокоїти, то се мені не удасть ся.

ГУСИНІЇНИХА. Прошу вас, не ображайте ся на него. Всї артисти то народ палкий, без рівновагы. Сядьмо краще на канапу, перестанем на него звертати увагу.

АСТАМБАЗОВ. Воля хозяйки, з передовсїм такої як ви — се для мене закон. (Сїдають та тихо розмовляють). Що нового чувати? Як живете?

ГУСИНІЇНИХА. От, я дуже неспокійна за мужа. Подумайте самі — конкуре то не жарт!

АСТАМБАЗОВ. О, будьте спокійні! Про него всї кажуть, що се родячий ся талан.

ГУСИНІЇНИХА. А найважнїйше те, що, щоб він і не будував, так нїчо ще не обрушило ся. У других то повала придавить людий, то стїна рушить ся... (усьміхаючись із вдоволенем) а у мого щось подібного не лучаєть ся нїколи. А такий добрий, такий добрий.

АСТАМБАЗОВ. Яким же йому і бути, коли коло него ви? Варто глянути вам в очи, щоб побачити в них щось небесного. Такі подруги зсилають ся, як особлива нагорода неба.

ГУСИНІЇНИХА. (манїрячи-ся). На нїщо так говорити? Ви дуже приємні й милі.

ГУСИНІЇН. (Звернувши голову, про себе). Що се такого? Він не соромить ся в моїй присутности залицяти ся до моєї жінки!

ГУСИНІЇНИХА. Ви надто ласкаві. Я не заслугую на такі похвали.

АСТАМБАЗОВ. Даруйте, ви вповні заслугуєте. Я знав много женщин, та не стрічав ще й одної такої, як ви.

ГУСИНІЇН. (кладе перо і ходить швидко по комнатї) Неможливо... неможливо! Думки мотають ся... в голові хаос!...

АСТАМБАЗОВ. Що се з ним дїсть ся?

ГУСИНІЇНИХА. Очевидний прилив натхнення. (тихо). Правда, він інтересний? Не даром сказав він перед вашим приходом, що у него жар в груди.

ГУСИНІЇН. (стаючи коло краю сцени, потирає голову). Не знаю де дїти ся. В спальни — тїсно, в дитячому покою покою будуть дїти перешкаджувати...

(*Конець буде*).

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] побудь посьпішні, прочі особові а на двоякольних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.31	—	—	—	—
З „ до Бергомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинь до Бродини „	9.22	3.50	7.50*)	—	11.40*)	—	—
З Гитної до Кимполунгу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниця до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.39	[4.55]	6.20	—	
З Чернівцїв до Лужан „	[9.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**	
З Кимполунгу до Гитної „	—	—	5.07	11.53	11.53	—	
З Бродини до Гадинь „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—	
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—	
З Бергомету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—	
Із Чернівцїв до Вижниця „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03	
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10	
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45	

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший виробъ, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і санки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і мандшети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковніри і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поцеляті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі зарупавки, чаночки, колїри і т. д. Правдива білизна Сґера: нафтанини, мужескі пончохи, шкарпетки, Chenillen Escharpen і хусткн, вовняні шалї і хусткн вовняні і полотняні дамскі сиїдниці, камаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

В товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци серпни с. р. 15.340 важних полїс на суму 14,154.449 кор. обезпеченої вартости з премією 127.580 кор. 77 сот.

Разом від 1. січня до кінця серпня с. р. видано 73.980 важних полїс на суму 74,801.221 кор. з премією 670.639 кор. 65 сот., попередного року в тім самім часї було 66.790 важних полїс, на суму 67,588.910 кор., з премією 605,218 кор. 42 сот. то є сего року о 7.190 полїс і 74.421 кор. 23 сот. премії більше.

Шкід в серпни прибуло 147 разом від початку року по конець серпня було 669 шкід з котрих 640 вже виплачено, 19 шкід находить ся в лїквідациї, а виплату 10 відшкодовань (в сумі 4.612 кор. 07 сот.) на разї з причин правних вздержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 368.468 кор. 96 сот. а з чого по потрученю части реасекурованої лишає ся на власний рахунок 171.149 кор. 24 сот. Попередного року за той сам час було 599 шкід на суму 363.466 кор. (на власний рахунок 144.847 кор.)

При відновленю полїс по конець серпня с. р. зараховано часнам титулом 8% звороту 44.488 кор. 42 сот.

Фонд резервовий з кінцем серпня с. р. виносить 439.973 кор. 31 сот

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові стоваришеня зареєстр. з обмеж. порукою за місяць серпень 1902.

I. Стан довжний:	Кор. сот.
1. Удїли членські . . .	90,900·48
2. Фонд резервовий . .	10,748·62
3. Специяльна резерва страт	1,111·59
4. Вкладки щадничі:	
а) Стан на початку серп. 1070,651 92 с.	
б) вложило в серп. 93 стор. 18685·45 „	
разом 1,089.337·37 с.	
в) виняло в серп. 65. стор. 35896·73 „	
Позістає з кінцем серпня	10,53,440.64
5. Сальдо проц. (побраних) .	36,267.08
6. Неподнята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 1901	4,772.36
7. Кошта спору . . .	688.53
8. з рахунку ріжних сторін .	579.83
9. Кредит банк. в банку кр. .	141,000—
10. Р. зиску за рік 1901 .	1144.43
Сума	1,340,654·66

II. Стан чинний:	Кор. сот.
1. Позички удїлені на спринта і векслї:	
а) стан на початку серпня 1,207140.81 с.	
б) удїлено в серпни 23,420·— „	
разом 1,230,560·81 с.	
в) сплачено в серпни 12,071·02 „	
Стан з кінцем серпня	1,217,489.79
2. Готівка в касї з днем 31 серпня . .	5,373.18
3. Цінні папери фонду резер.	8,587·—
4. „ „ иньші .	42,560·—
5. В щадниці почтовій (оборот ченовий)	5653.37
6. В иньших товариствах і банках	47,164.07
7. Рах. біжучий з Тов. „Днїст.“	6000—
8. На рахунку ріжних сторін	12.45
9. Сальдо коштів адміністр: .	7814.20
Сума	1340.654.06

Членів прибуло 36 а 36 удїл. убуло 5, остає з серпня 1902 2286 членів з 2375 деклярованими удїлами на сумі 118.75 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізією на кошта адміністрациї 6½ проц.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатовання внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

4—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского
За редакцию відповідає Володислав Секерский.

Ч. 108. Чернівцї, середа дня 1. (24.) вересня 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Редакция „Буковини“ потребує зараз сталого співробітника в місци. Письмні зголошеня адресувати до редакциї „Буковини“ до кінця сего місяця.

З буковиньскої полїтики.

Брошура д-ра Лупу заїхала волоскій боярнї в самі печінки, „Buk. Journal“ і „Deşteptarea“ не найшли на неї нїякої відповіди над ту, що др. Лупу був нїби то „радикалом“, відтак „консерватистом“ а тепер став „демократом“. Тільки „пахтар“ Вольчиньский видрукував у обох сих ґазетах заяву, в котрій віднекує ся, що належав до польского товариства „Ogniska“, але мовчить на закид, що видавав ся за Поляка, бо жиють ще люди, що бачили его в конфедератцї. Далї каже, що не дав обіцяних 200 зр. на ґазету „Timpul“, бо вона розєднувала Волохів і підпирала кандидатуру д-ра Лупу. Відтак заявляє, що ґешефт з релїґійним фондом зробив не сам а спільно з послами Стефановичем і Ґріґорчею, як коли би се вже звинило ґешефтарство, як до него взяло ся кілька послів. Але п. Вольчиньский має на оправданє свого „ґешефтарства“ ще одно оригінальне оправданє, він каже іменно, що за релїґійний фонд давала і его родина; файний арґумент, нема що казати, дїди-прадїди дарували на релїґійний фонд, себто на церкви і школи на те, аби їх потомок-посол робив ґешефта на шкоду того фонду, на шкоду церкви і школи. Вінат безличність ґешефтарска!

В кінци пише пахтар, що не буде відповідати більше на „напасть“ д-ра Лупу, бо боярска клїка узвала его „негідним“. Справдї легкий спосіб позбути ся немилого противника, але се не очистить п. Вольчиньского від закиду ґешефтарства і цїлий сьвіт крім одних боярских ґешефтарів назве скорше п. Вольчиньского негідним бути послом. Написавши оттаке лико, запечатав его п. Вольчиньский денунциацию, завзиваючи мінїстра против д-ра Лупу, що яко радник суду сьміє викрити ґешефтарства п. Вольчиньского і товаришів. Щось огиднїйшого не зробив доси публично ще нїодин мужик, не то шляхтич, дїдич, посол, доктор, радник, директор і учитель попитух...

Оттаких средств хапає ся клїка волоских ґешефтарів, тріскаючи зі злости на д-ра Лупу, що завдав їй такий удар; вона заявила офіцияльно, що Лупу є ворогом волоского „народу“ (читай: волоских ґешефтарів) і що вони его яко такого будуть трактувати, себто нищити, до чого завзивають всїх Волохів, і то не тільки послушних ґешефтарам волоских попів але й учителїв, котрих „Deşteptarea“ а ще більше „Buk. Journal“ доси побивали. Ся послїдна ґазета назвала всїх учителїв загалом „індолентними іґнорантами“. Цікаво, чи волоскі учителї станут по сторонї памфлетистів-ґешефтарів. „Freie Lehrerzeitung“ стоїть завзято за др. Лупу, а небавом має нова ґазета „Ţêranul“ розпочати свою роботу в народї против боярів-ґешефтарів. Побачимо, що з того вийде, чи возьме верх інтерес народу, чи ґешефтарска клїка із своїми численними ґешефтарами-помогачами, що свої ґешефта покривають плащиком - націоналїзму, представляючи д-ра Лупу помічником Русинів (!!) а себе спасителями волоского народу від рутенїзарі. Побачимо, чи волоский нарід хоч почасти підніє ся полїтично, чи знов піде на нудку полїтичних спекулянтів, що, як каже др. Лупу, живуть полїтичними інтриґами. Цікаве й то, що нїмецкі й польскі приятелї волоских ґешефтарів мовчать про сю справу.

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

В пятницю на авдиенциї др. Кербер провідника словіньских клерикалів пос. Шустерщіца. Розходило ся о становиско Словінцїв при голосованю над австро-угорскою угодою. — Проект правительства знесований у вступній статї Neue fr. Presse що до заспокоєня Чехів через покликанє їх до ґабінету — зробив вже фиско. Narodni Listy пишуть, що чеські мінїстри хоронять Чехів від анти-ческих заряджень, але не можуть дати нїчого позитивного ческому народови. Вперед отже мусить др. Кербер сповняти позитивні домаганя Чехів а тодї Чехи готові говорити і о проектованій реконструкциї ґабінету. Подібнож з несмаком висказує ся о проектї Кербера і староческа Politik.

З наближаючим ся речинцем скликаня ради державної починають часописи висловлювати свої здогади і гадки про ситуацию та внутрішну австро-угорску полїтику. І так сими днями віденьский доносуватель Pester Lloyd-а пустив вість про можливість розвязаня ради державної нїби то длятого, що правительство не буде могло дати собі ради з ческою обструкциєю і австро-угорскою угодою. — Краківский Czas обізвав ся на то, осторігаючи правительство перед таким кроком, котрий принїс би користь хиба радикальним сторонництвам. — Віденьска Reichswehr каже, що сї вісти належать уважати звичайними комбінациями, які виринають під таку пору, якою є недалеке скликанє ради державної. — Також Neue fr. Presse в статї: „Ausweg“ застановляє ся над трудностями, які правительству зробила би заповідана ріжними ческими послами обструкция, і висловлювовсь знов, що др. Кербер носить ся з думкою тимчасового полагодженя нїмецко ческого спору перетворенєм мінїстерства, добираючи до него деяких членів з нїмецкого і ческого табору. З тим наміром дра Кербера лучать подорож мінїстра дра Резека до Праги, его переговори з дром Ріґером, дром Пацаком і иньшими визначними Чехами. — Prager Abendblatt, що стоїть близько праского намістництва, застановляє ся також над якою недалекої сесиї ради державної, і пише між иньшими: „Новий прасовий закон, брукселька цукрова конвенция, удержаненє державно-залїзничого товариства і т. д. — се задачі, якими рада державна окрім австро-угорскої угоди, митової тарифи і буджету буде приневолена в найблизшім часї заняти ся. Буде отже доволї роботи, скоро лише відчинять ся двері парляменту. Від десятоп лїт не було так важної і далекосяглої в своїх наслїдках сесиї ради державної, як буде осїнна сесия. Добро всїх верств населеня, робітників, дрібних і середних кругів міщаньских, а особливо селянства зависиме від щасливого полагодженя сих робіт, які будуть творити зміст найблизшої сесиї ради державної“.

Кошутівске сьвято.

В пятницю обходжено в цїлій Угорщинї сотні роковини уродин

П. М. Невежін.

На конкурс.

Комедия в однїй відслонї.

(З російської мови переклав Я. Весоловський).

Конець.

АСТАМБАЗОВ (підходячи до стола). Позвольте, щоб я подивив ся, чим то все обдарують столицю.

ГУСИНІН. Прошу дуже лиш не дотинайте руками, а то замастите.

ГУСИНІНИХА. Ах, Колю! чомуж ти упереджуєш! Григорій Степанович того зовсїм не потребує.

АСТАМБАЗОВ. А се, то мабуть лїнїя фасади?

ГУСИНІН. (задавлюючи роздратованє). Так, так, фасади!

АСТАМБАЗОВ. А то мабуть крыша?

ГУСИНІН. Так, так, крыша!

АСТАМБАЗОВ. Се, то вікна?

ГУСИНІН. Вікна, вікна!

АСТАМБАЗОВ. Ну, скажіть же, а що значить отся лїнїя?

ГУСИНІН. Та, тота? А чорт єї там знає, що вона означує.

ГУСИНІНИХА. Колю, Колю, щож подумають про тебе?

ГУСИНІН. Коли я мученик, то я ще не сьвятий. В моїх жилах не вода, а кров! Я не можу довго зносити допитів і не причати. Здаєть ся, що я вам ясно сказав — менї дорога кожда хвилина, а ви того не хочете розуміти.

ГУСИНІНИХА. Колю, Колю, опамятай ся, як ти поступаєш!

АСТАМБАЗОВ. Даруйте, але я не дожидав такого поступованя зі мною.

ГУСИНІН. Я також не дожидав! Також не дожидав!

АСТАМБАЗОВ. Менї остаєть ся здивувати ся і пожалувати, що мої відвідини, ехе, ехе... Маю честь попрощати... моє поважанє... (Відходить).

ГУСИНІН. Ні то радше би всїх вас треба відослати до дому божевільних. Ти не розумієш, в як глупе положенє мене ставиш. Впрочім переконувати жінку се значить тілько, що толочити воду ногами. Пійди займись своїми справами, а я возьму ся дальше до роботи.

ГУСИНІНИХА. Деж нам вас розуміти, ми сотворені лиш на те, щоб слухати. Так? Щож, я буду мовчати, щоб показати, яка я примірна жінка. (Ідє. — Чути дзвінок).

ГУСИНІН. Тепер вже, думаю, не приймеш нїкого?

ГУСИНІНИХА. І як ту ще сумнївати ся? Розумієть ся, що нїкого. (При дверех). Та се тїточка...

ГУСИНІН. А хто би була й бабка?

ГУСИНІНИХА. Тихше, тихше! Ще почує, та обидить ся, а ми не повинні єї огірчувати. Таж вона богата, все обдаровує нас, і може записати спадок. Та ти не бентеж ся, она тобі не перешкодить, я поведу єї до спальнї.

ГУСИНІН. А коли підете до спальнї, то прошу, принимай. (Входить Брошкинова).

Сцена IV.

ТІ САМІ І БРОШКИНОВА.

БРОШКИНОВА. Здорові були!

ГУСИНІНИХА. А, тїточка! Дорогоцїнна моя. Я вас не то цїлувати, а то душити буду з радости. (Цїлує єї). А з ним то будьте обережні.

БРОШКИНОВА. Що, огризаєть ся? Но мене не разом з'їш.

ГУСИНІН (нервово). Здорові були, здорові були, витайте!

БРОШКИНОВА. І справдї, він щось не тее.

ГУСИНІНИХА. Тїточко люба, киньмо його. (Таємничо). Занятий... рисує плян на конкурс. Так у него в души палає.

БРОШКИНОВА. Та ти його облий студеною водою.

ГУСИНІНИХА. Того не треба. Нехай не остиває. Такий огонь дорогий. Ходїм до синяльної нїмнати, я вас там угощу кавою.

БРОШКИНОВА. Я зовсїм не того приїхала, щоб пити каву, а того, щоб побалакати з твоїм мужом. (Голосно). Миколо Матвієвичу!

ГУСИНІН. (задрожавши). Чого вам треба?

БРОШКИНОВА. Я задумала вибудувати хату.

ГУСИНІН. Ну, то щасть Боже!

БРОШКИНОВА. Та я хочу, щоб ви нею занялись.

ГУСИНІН. Потім, потім! Так ви єї завтра не станете будувати.

Кошута. Торжество випало дуже величаво; в Будапешті получено его з актом офіцияльного отвореня кошутівского мавзолею. Вже від самого рана напливало до Пешту множество людий і сї збирали ся в середині міста, де через ціле передполудне уставляли ся поволи шкільна і академічна молодїж, відпоручники численних товариств, корпорациї і депутациї провінціональних міст з вінцями і хоругвами. О годині пів до 2 ої з полудня двигнула ся ціла тота величезна товпа в оден величавий похід, який тривав близько півтора години. Похід супроводжала музика а беручі участь в походї сьпівали патріотичні пісни. Похід перейшов попри гріб Кошута і попри дім, де мешкає рідна сестра Кошута. Коли похід переходив попри гріб, відбуло ся тут торжество отвореня кошутівского мавзолею, яке випало дуже величаво. Коло самого гробу був уміщений бальдахім прикрашений хоругвами. Під сим бальдахімом підписав ґр. Апоні, теперішний президент угорского сойму, президент міста і иньші мадярскі провідники фундацийний акт мавзолею, а по промові президента міста Гальмоса, документ сей вмуровано у фундамента. Імн національний, відсьпіваний зібраними, закінчив се торжество. В отвореню мавзолею взяли участь між иньшими всї посли сойму і оба сини бл. п. Кошута, посол Франц і приїхавший з Італії Людвік Теодор. Здвиг народа був так великий, що шпалер людности, через котру мусїли переїздити ґр. Апоні і другі до мавзолею, виносив в довжині більше як пів кільометра. На гробі Кошута зложено більше як 800 вінців. Коли похід переходив попри дім сестри Кошута, товариства сьпівацкі урядили перед сим домом величаву серенаду. Ціле торжество закінчила ілюмінация міста, що неначе тонуло в великім мори сьвітла. — В наслїдок кошутівского торжества, цїлий Будапешт був декорований хоругвами. Виїмок становили лише цїсарска палата і доми архикнязїв. Також біржа була цїлий день замкнена. — При обході зайшов також малий інцідент з полїциєю. Коли по серенадї зібрало ся поверх 5000 людий перед оперою, счинив ся тут раптом великий крик з причини, що опера не була декорована. В наслїдок сих криків і авантур натерли на товпу полїция і кілька осіб арештувала. Авантури тривали близько годину. Також повибивано дещо вікон з причини, що не були ілюмінованї.

Смерть бельґійскої королеиї.

В пятницю померла в Спа бельґійска королева Генрика о годині пів до 8 ої вечером. Смерть наступила раптовно на острий атак серцевий. Королева Генрика, а властиво Мария Генрієтта Анна походила з дому Габсбурґів і є донькою архикнязя Йосифа, б. палятина Угорщини. З сї супружества з королем Леопольдом походила між иньшими і архикнягиня Стефанїя жена бл. п. архикнязя Рудольфа, а тепер ґр. Льоний.

Язиковий „указ" в Франциї.

Президент кабінету Комб видав зарядженє на основі закона о часописях виданих в чужих мовах, який забороняє і записки тижневий додаток до дневника „La Croix" під заг. „Hot Wlamsch Kruis" виданий в мові флямандскій. Против сему зарядженю протестує „Croix" зазначаючи, що не можна уважати за чужу мову, якою говорить 200.000 Французів.

Переїзд через Дарданелї.

Рада міністрів порадила султанови, щоби позволив російским торпедовим човнам на переїзд через Дарданелї.

Ревія в Курску.

Відбули ся тут великі маневри російского війска а опісля ревія в якій взяло участь поверх 89.000 осіб. На пирі, який опісля наступив, цар пив в здоровле перского шаха а шах російскої армії і царя.

Війна в Венецуелї.

Повстанцї віднесли сьвітлу побіду в боротьбі з правительственними кораблями. В наслїдок сего порт Оріноко дістане ся иже напевно в руки повстанцїв.

Нота Сполучених Держав в справі жидівскої еміґрациї.

Секретар справ заграничних Сполучених Держав вислав до амбасадорів держав підписаних на берлиньскім договорі ноту, в котрій вказує на то, що після того договору серед мешканцїв Румунії не можна робити ріжниці з огляду на віроісповіданє. Сполучені Держави дають еміґрантам такі самі права, як своїм підданим. Тимчасом Румунія поступає цїлком противно і видалює своїх підданих лише тому, що они суть жидами. Ті жиди напливають відтак громадно до Америки, що не лежить в єї інтересах і она рішучо мусить заперетестувати против поведеня Румунії.

Допись із Старої Жучки в шкільній справі.

Від довшого часу (півтора року) терпимо ми громадяни з Старої Жучки по при другі кривди ще одну велику кривду а то: при нашій школї народній служить одна учителька Кампифорт. По руски знає вона дуже мало, хоч кромі трох жидівочок і двох польских дїтий є лиш самі наші рускі дїти а то поверх 400. Щож може ся учителька наших дїтий навчити, коли вона сама по руски не знає? Та ще одно лихо з сею учителькою. Вона не мешкає в нас, а в Чернівцях і приходить з відтам що дня до нас учителювати і майже що дня приходить пізно, а часто не приходить і зовсїм до школи, так що наші дїти сидять в школї дуже часто пустодурно.

Ми просимо умильно упімнути ся у краєвій радї шкільній за нашу кривду і в нашім імени постарати ся, щоби власть шкільна забрала учительку Кампифорт а на єї місце прислала нам таку учительку, котра би уміла по руски а до того ще й таку, котра би сповняла свою службу точно.

З глубоким поважанем,

Николай Аровець, Николай Мірвка,
Георгій Кани, Дмитро Світоний.

НОВИНКИ.

З краю.

Краєвий президент барон Бурґіньон удав ся вчера в супроводї старости др. Сайтера де Лецена до Сучави.

Іменованя. Повітовий ветеринар в Кіцмани Альойс Гілярдт став старшим ветеринарем повітовим.

Іменованя в середних школах. Православний адміністратор в Штроєшитах Адріян Бока і учительский кандидат Омелян Цандер іменовані суплентами в прав. реальній школї в Чернівцях. — Учительский кандидат Лев Тумаїрж іменований суплентом в тутешній І. ґімназиї.

Стипендиї для слухачів техніки і лїсничої академиї по 800 взглядно 600 кор. виписав буков. краєвий видїл до 30. жовтня с. р.

Засїданє краєвої ради шкільної було минувшої пятниці.

До реальної школи в Чернівцях записало ся с. р. до І. класи 7 Русинів, а на науку рускої мови 32 не Русини.

Звертаємо увагу нашого учительства на дотичні запитаня, що на дорожині додатки треба писати осібні квіти, сего вимагають законні приписи.

Буковиньска краєва рада шкільна ухвалила на засїданю з дня 19. с. м. розширити школу в Задубрівці, Мамориниї, Чорнім Потоці і Костиниї на дві класї, в Чернотусах і Ґаїтї на три класї, у Вінї на чотири класї, а в Строєшитах і Ботушанї на пять класї і заснувати одноклясову школу в Острі, Сторожинецкого повіту. Далї іменувала надучителькою Йосифу Дроздовску в Ґурагуморі, а надучителями: Ом. Гриньюка в Городнику Горішнім, Ник. Нагайчука в Доротеї-Плотониці, Петра Горчу в Костиниї, Василя Киреєнка в Білцї, Івана Федорчука в Сучавици і Олексу Сорочана в Нових Брошківцях; управителем школи Юрія Якубовича в Руе-по-боулї, а учителями, взглядно учительками: Антонїю Краве в Ліпшештах, Генрика Фрамбаха в Арборі, Тусенельду Вебенав в Ґурагуморі, Івана Поперескула в Арборі, Івана Іоана в Дорні, Євсеєя Михайчина в Йордаєштах; підучителями: Леопольда Заніховский в Арборі і Михайла Віоола в Горішнім Вінові. — Відтак пересаджено на власну просьбу: підуч. Ядвіґу Шефер до Теребленит, учительку Февр. Велегорску до Радівців, учителя Івана Тотовскула до Кривцатика, Григорія Іваницкого до Міткова, Стефана Циганюка до Лук, Теофіла і Ґізелю Чесниковских до Гатної, Тита Василовича до Войтинецю, надуч. Юрія Братана до Арбори, а зі службових взглядів надуч. Матея Сагаяна до Букшої і уч. Вільгельма Сорєаса до Молодїєва.

Вийшло шило з мішка. Ми зараз вже зазначили підлий спосіб войованя нам ворожих часописий з нами. Ми не сумнївали ся нї хвилинки, що всї ті вісти про виборчі нїчна посла Н. Ва-

---

БРОШКИНОВА. А як я хочу об тім з вами поговорити?

ГУСИНІЙ. А если я не маю коли? Таж бачите, що я працюю.

БРОШКИНОВА. А мині, яке дїло до того, що ви не маєте коли? Ви повинні цїнити те, коли такі люди, як я звертають ся до вас.

ГУСИНІНИХА. Тїточко, голубко! Миж вас дуже цїнимо, лиш не турбуйте його тепер.

БРОШКИНОВА. А то що наставниця надї мною? Яйця курки не вчуть. Менї має бути в голові, що у него нема часу? — мині догідний час, тай приїхала.

ГУСИНІНИХА. Тїточко любо! Чи не можна би відложити? Пійдем до дїтий, подивіть ся на свого похрестника...

БРОШКИНОВА. Похрестник похрестником, а хата — хатою. Чи він має мене поважати, чи нї? Та я знаю, що поважує. (Клепає його по плечи).

ГУСИНІЙ. Господи! Та щож се такого? Якась напасть, чи що!

БРОШКИНОВА. Напасть? Хто напасть? Чиж то я напасть?

ГУСИНІЙ. Ідїть, Бога ради, ідїть! Наполїшки буду просить!

БРОШКИНОВА. Та ти, братку, не вкручуй ся! Бач вже й розжалобив ся! Тобі тяжко удїлити тїтцї пятнайцять хвиль? Супроти того, щож ти за свояк!... Та я вас не оставляю, ось і тепер привезла новину. Чиж не повинні ви мині вигоджувати? Тож говори зо мною і не кукуріч ся.

ГУСИНІЙ. (Роздразнений). А як нема коли... як нема як?

БРОШКИНОВА. Що зі мною? Та ви справдї не при здоровому умі.

ГУСИНІНИХА. (з докором). Колю, Колю успокій ся.

ГУСИНІЙ. (покрикуючись) „Коли... Коли!" Не чіпай ся мене!

ГУСИНІНИХА. Що ти на мене кричиш? аж тобі не покоївка. Він сьогодня прямо неможливий. Тїточко підем до спальнї.

БРОШКИНОВА. Я не приїхала до вас почувати. Ти красше-б нарозумила його. Тут ходить о будоване, тож гроші певні, а він возить ся з якимось планом. Вас, малярів та рисовників, то хоч потоки гати, та я вибрала нарочно тебе, щоб показати мою прихильність... до того ще й Кульма Филипович похвалив тебе каже: — малий, хиньский. (Підходить). Покажи-но, що ти справдї тут наробив вже? (Несподївано шарпає листи, туш перевертає ся і заливає плян).

ГУСИНІЙ. (з страхом) Що-ж ви наробили!... Я два тижні рисував, завтра треба предложити роботу... Я покладав на неї усї мої надії... а тепер все пропало!... Проклятїє!

БРОШКИНОВА. Господи! Ісусе Христе! Зроду таких слів не чула!

ГУСИНІНИХА. Колю! Колю!

ГУСИНІЙ. Я ще не те скажу. То варварство! Ви ограбили мене!

БРОШКИНОВА. Я-як?! Після тебе то я розбійниця? Аа?!

ГУСИНІНИХА. Колю... Колю!

ГУСИНІЙ. Забирайтесь, забирайтесь всї! Або, я не відповідаю сам за себе! (Падає на канапу).

ГУСИНІНИХА. Що тобі зле?... недобре?

БРОШКИНОВА. А зараз буде йому ще гірше. Я тобі привезла одїнє, а дїтем забавки, не лишу нїчого! Най він вам купить. І хату дам кому иньшому будовати. Нема вже у мене більше свояка! Нема свояка! (Відходить).

ГУСИНІНИХА. (їй у слїд) Тїточко, тїточко! Молю вас, не сердїть ся. Він сьогодня збожеволїв. (відходить).

ГУСИНІЙ. (сам) Фу-у! Не можу прийти до себе! Щож се такого? Напад чужницїв! Поражка! До завтра скінчити плян, навіть будь що-то немислима річ. Все пропало... все пропало! У висках бєть ся... Голову немов хто оловом налив. (Опускаєть ся на поруче канапи. Входить Гусиніниха).

Сцена V.

ГУСИНІЙ і ГУСИНІНИХА.

ГУСИНІНИХА. Так то ти вже так став поводити ся з моєю рідною? О, гарно! За мою ласкавість та вірність ти відплачуєш грубостию. Тепер аж пізнаєш, якою я можу бути!

ГУСИНІЙ. (схопившись) То ти ще будеш мині грозити? З твоєї ласки я мучив ся так довго, а тут остаточно та стуна знищила то, над чим я трудив ся, і ти ще невдоволена мною? Коли так, то ти лиш — пуста жінка й більш нїчого!

ГУСИНІНИХА. А-а! То ти вже став лаяти ся? Я проти волї родичів вийшла замуж... батько вже хотїв мене проклянути! А ви того зовсїм не цїните? Та ви вирід... вирід!... Ви мене до гробу заженете! Ах... ах... ах!... (Паде на крісло).

ГУСИНІЙ. Істерия? Не надиваєш ню.

сильно сфабрикованї і що мають служити нашим ворогам до підлих затїй. Але щоби дописи своїх дописувателїв фалшувати, їм иньший змисл і зміст надавати, се хиба потрафлять лише чернівскі „B. Nachrichten“. Сего красового злочину допустиле ся „B. N.“ на допису свого вижницького дописувателя, котрий подав хід нарад громадскої ради, підчас яких мали ухвалити ріжні висказы недовіря тим людям, що пішли у п. В. Василька свого щирого заступника. Дописуватель Саломон Зелочовер, простує „свою“ допись на підставі § 19. Отсе характеризує раз на завсїгди B. Nachrichten і їх кумпанїя, а нас учить, як маємо задивляти ся на ріжні сензацийні полїтичні вісти B. N. і їм подібних орґанів.

„Голодний кумі хлїб на умі.“ Орґан пахтаря Вольчиньского „Buk. Journal“ пише, що Русини хотїли би хоть на часок запанувати у краєвім видїлї на свою користь; бо ото „Buk. Post“ домагала ся, чому краєвий маршалок не покли ас заступників на засїданя, коли видїлові Мустаца, і Лянґенган хорі чи неприсутні. Поминувши то, що коли б і покликано заступників, то на засїданю був би все лише один Русин, бо замість другого засїдає член-Вірменин, отже не було би рускої більшости, скажемо н. Вольчиньскому, най не судить других після свого ґешефтарского змислу.

Рада міста Кіцманя висказала послам др. Стоцкому, проф. Пігулякови і др. Штравхерови подяку за їх заходи около ухвали закону, котрим громада Кіцмань одержала право побирати додаток від напитків.

З усїх сторін.

Як лїчити гикавих, на те відбуде ся від 6. жовтня с. р. почавши пятинодільний курс у Відни. Учителї, що би хотїли взяти участь в сїм курсї, мають зголосити ся о відпустку до своєї повітової ради шкільної як найскорше, бо вона мусить донести про допущене повітовій радї шкільній у Відни найдальше до 30 с. м.

Велике спроневіренє в лєндербанку В лєндербанку відкрито оногди велике спроневіренє, пропало без слїду 4.600.000 кор.! Спроневіреня, допустив ся урядник головної каси Едмунд Єлїнек, котрий втїк заким ще відкрито брак тої суми. Спроневіренє вийшло слїдуючим способом на верх: В четвер в полудне около першої години ночи ся в головній касї лєндербанку директор Кукс і зажадав від Єлїнека контрольної книги о станї готівки, котрий мав бути зревідований. Єлїнек встав, сказав, що нїбито іде по книгу і як пішов так вже більше й не вернув. Директор анї нїхто в банку не знав аж до тої хвилї о спроневіреню. Аж коли Єлїнек не вертав, викликало то велике підозрінє і зараз розпочала ся ревізия, а рівночасно повідомлено і полїцию що Єлїнек пропав. Ще тогди, коли приступлено до ревізиї, нїхто не хотїв вірити, щоби показало ся якесь велике спроневіренє; всї гадали, що буде лиш якийсь нелад в книгах або якась мала шкода, бо Єлїнек був дуже пильним урядником і жив досить скромно, хоч всї знали, що він чоловік маючий. Під его зарядом був також фонд задаткований урядників банку, котрий виносив до 120.000 кор. і показало ся, що сей фонд не лиш не нарушений, але ще й винен Єлїнекови 17.000 кор. Звістно також було, що Єлїнек мав в банку 80.000 котрі одержав по жінцї. Спроневіренє відкрито слїдуючим способом: При ревізиї книг знайдено якусь малу незначну похибку. Записана позиция в книзї касовій не згаджала ся з позициєю в головній книзї. Отже щоби ту похибку поправити зажадали від Єлїнека, щоби він пішов по контрольну книгу для чеків до товариства жірового і касового. Єлїнек пішов до тої інституциї і мав вернути звідтам в як найкоротшім часї, але коли не вертав, впало зараз підозрінє на него і розпочала ся ревізия каси. В який спосіб Єлїнек допускав ся дефравдациї, що не звістно докладно; але то знає ся, що він найбільше маніпулював чеками. Банк відбирав гроші на чеки, на котрі роблено консиґнацию. З тою консиґнациєю ішов відтак слуга банковий з одним урядником туди, звідки треба було відобрати гроші, і приносив їх до банку. Єлїнек писав консиґнацию, але не віддавав того дня і писав на нїй дату слїдуючого дня, отже фальшував, а відобрані гроші умів якось зручно дістати в свої руки. Тепер вийшло на верх, що він грав на біржі і раз виграв 120.000 кор., але далеко більше програв; також брав він участь у всїляких підприємствах промислових. Показало ся, що він побоював ся що дня якоїсь контролї і даятого так пильно що дня приходив до бюра і не брав урльопу. Єлїнек мав 36 лїт, оженив ся перед пятьрокам і є батьком одної дитини; в банку діставав він 5000 корон платнї. Підчас коли в его помешканю відбула ся ревізия, наспіла з Ґрайфенштайн телеґрама до жінки з просьбою, щоби она пішла до директора Кукса і старала ся полагодити з ним справу. Телеґраму забрала полїция. З Кремс наспіла вість, що там знайдено над берегом Дунаю пальто, капелюх, торбу з листами і паперами на імя Єлїнека. Полїция в Кремс є тої гадки, що Єлїнек утопив ся, але віденьска полїция тому не вірить. На 2,200.000 кор. знайшло ся покрите в майнї Єлїнека і грошей уміщених у всїляких підприємствах. Арештовано директора електричного підприємства, котрий знав о надужитях Єлїнека і вимускував его.

Анархістичний заговор. В Чікаґо розійшла ся поголоска, немов би викрито анархістичний заговор на житє президента Русвельта. Замах мав бути довершений в жовтни, коли президент відвідає Чікаґо. Доносять, що в комітетї, який мав устроювати принятє, засїдало кількох анархістів. В наслїдок того відкритя змінено цїлу програму принятя! Директор полїциї в Чікаґо зарядив слїдство з причини поголоски, що в комітетї, який мав витати президента, було двох членів анархістів. Крім них есть і сам предсїдатель комітету, якийсь Розенталь, звістним анархістом.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

Видавництво музичне „Станїславівского Бояна“ видало до тепер:

1. „Не пора“ на хор міш. з форт. і на хор муж. „a capella“ — цїна 20 с.

2. „Даремне пісне“ — Д. Січиньского, — хор муж. „a capella“ — цїна 20 сот.

3. „На филях Днїстра“, — вальс на фортепян Д. Січиньского, — цїна 1 к.

4. а) „О не забудь!“ — б) „Вернїть ся сни мої“ — сольоспіви в супроводї фортепяну, муз. Ост. Нижанковского, — цїна 40 сот.

5. „Пісне моя!“ хор мішаний „a capella“ Д. Січиньского — цїна 40 с.

6. „Коби“ — хор мужеский „a capella“ Д. Січиньского — цїна 40 с.

Слїдуючий випуск, котрий печатаєсь в друкарни Н. Джулиньского в Перемишли і небавом появить ся, містити буде дві сольові піснї в супроводї фортепяну — муз. Д. Січиньского.

На складї у Львові в книгарни тов. ім. Шевченка і в Ставропігійскій, — в Чернівцях у Г. Пардїнього. а в Станїславові в книгарни Л. Вейсса і у Евг. Якубовича ц. к. учителя в закладї карнім, есть еще кромі вище поданих творів:

„Молитва“ М. Лисенка, — на два голоси з фортепяном, — цїна 20 с.; і

„Три коломийки“ Ант. Кужели на фортепян, — цїна 1 к. 50 с.

Хто би з П. Т. читаючих зволив занятись розпродажею виданих нами творів, зволить зголосити ся до Евг. Якубовича в Станїславові (Заклад карний) а всїх П. Т. Предплатників нашого видавництва повідомляєм, що самі оплачуєм порто від висиланих їм нами видань наших.

За Видїл „Станїславівского Бояна“:
Др. Яковик, заст. гол. — *Евг. Якубович,* дірігент.

ГУСИНІНИХА. Доктора... сьвященика... спірту... ах... ах... ах!...

ГУСИНІН. Плач, кричи, кілько злюбиш собі. То, любенька, вже стара штука. Таким історим мужі вже давно перестали вірити. А за те, що ти зо мною нинї наробила, я піду з хати і не прийду до дому ночувати.

ГУСИСИНІНИХА. Ах... ах... ах!...

ГУСИНІН. Голоснїйше, голоснїйше! Може хто небудь змилосердить ся і прийде на поміч. А я був простаком, та вже більше ним не буду! — (відходить).

ГУСИНІНИХА. (сама, піднимаєть ся, дивить ся через рама). Пішов. Який? Порозумнїв. (Встаючи, супокійно). Піду випити каву, і то успокоїть мене. А ви Николо Матвієвичу бажаєте чого небудь нового? Видумаю, видумаю! А тодї... хи-хи-хи, порахуємо ся! (йдучи) Трали-ля, трали-ля! (Відходить).

Заніса спадає.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Стефан Чарнецький.

З Бескидів.

(Дрови Е. Ромерови).

По бурі.

Утихла буря... Низько над землею
Тягнуть ся хмари втомлені понурі;
Сонце сховалось під сїру кирею,
Хати здрімались задумані, хмурі...

В глубокій мраці потонули дори,
Тиша бездонна повисла над ними —
Часом лиш вітер в ним зелени мори
Поміж листками застогне сумними

І тихим стоном бором понесе ся
І серед яру темного спочає,
І знова тихо, як в серцї по бурі...

Все в сон запало — спокій в душу [про ся, —
А там горою... піднебесним плавом
Тягнуть ся хмари втомлені понурі.

(Тартарів).

Зі згарищ.

Ти зникла скорше, як в сумерк вечірний
Рожевий облак на небі зникає
Лишив ся жаль по тобі, жаль безмірний

Ти зникла скорше, як щастя сон красний
Що в тиху ніч на душу налїтає
І вводить ю в свій мрій щасливий, [асний

Лишила ся туга — туга тяжка по тобі
Що стадом хмар момент утїх вирвав
І спомини одні — як цьвіт на щастя [гробі...

* * *

Мов нинї виджу все: На сали балевій
Плине тихий гомін ледви ухам до- [сяжний —
І перехтить кругом сьвітел превесних рій,
Механїчно здесь музики тон по- [важний...

Ми в вирі плиємо. Я подих чую твій,
І голос твій звінкий і стиск руки твоєї;
І згас менї в очах сьвітел превесних рій,
Я в темнотї шептав: Ах будь, ах [будь моєю!...

* * *

Нераз в вечірную годину
Я йду побіч твоєї хати —
І чую, як тугою плинуть
Звуки вечірньої сонати...

О так! — се ти сама їх граєш,
Так як колись... Чи на наругу,
Чи спомини у них шукаєш,
Чи може власну тонши тугу?...

* * *

Душе! Душе, чому на сьвіт
прийшла ти у жалобі?
І мрій весняних рий цьвіт
показала рано в гробі.

Чому в чудовий час весни
ти вкрала ся тугою?
І осїнь вітром жалісним
Вже плаче над тобою?...

* * *

Пожовкли мої рожі,
Повяли мої цьвіти —
І чорні хмари вкрили
Колишнїх думань сьвіти.

А в серцю надолїлім
Терниви корчи сьвітить —
Повяли мої рожі
Пожовкли мої цьвіти...

А час менї посїяв
Розпуки чорне зерно,
Бо чар минув весняний
Минув і вже не верне...

Що вихло на проносні
Побили бурі лїта —
Пожовкли мої рожі
Повяли мої цьвіти...

Вже північ... Темрява гробова
Довкола сум... глуша пуста...
Чекають уст твоїх чудових
Мої уста!...

Роз'ярена трівожна думка
Летить, до мрій піль простір...
Очий твоїх блакитних ясних
Шукає зір!...

Якась незвана, люта сила
По душі бажаним скребе —
Чекає моя спрагла душа
Гей, жде тебе!...

* * *

Пливе, пливе з далеких піль
Мушки сумний згук —
Несе в душу безвідний біль
Той сьпів, той плач з далеких піль,
Як похоронний звук...

Плинуть, плинуть отари дум
Немов осїнний сьпів —
А там далеко ліса шум,
Мов відгомін покайних дум
Над гробом ясних днів...

Посмертна † оповістка.

† Цецилїя з Чичиловичів Ясеницка, вдова по сьвященику, мати надрадника суду в Чернівцях Володимира Ясеницкого, померла передучера; похорон відбуде ся нинї в Балигородї. В. єї п.!

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 22. вересня. Сегодня приймали мінїстер зелїзниць др. Вітек і мінїстер торговлї Кал посла Николая Василька на довшій авдиенциї.

Відень, 22. вересня. В переправах межи правительством а Молодочехами що до їх становища в справі угоди наступила нова комплїкация, яку буде тяжко усунути.

Бруксель, 22. вересня. Коли вчера бельґійский король Леопольд застав перед трумною королевої Генрієти у Спа свою доньку, ґрафиню Стефанїю Льонай, котра клячала і молила ся, завізвав король ґрафиню рухом руки, щоби опустила покій смерти. Ґрафиня Льонай вийшла плачучи. Підчас єї повороту із Спа до Брукселю справив нарід, що дізнав ся о сїм випадку, ґрафинї Льонай велику овацию.

Лїкен, 22. вересня. Останки бельґійскої королевої перевезли із Спа сюди. Під проводом кардинала Ґусена рушив кондукт з зелїзничої стациї до крипти, де по відправі погребових обрядів зістали останки зложені в присутности короля, ґрафа Фляндерн, принца Альберта і принцесни Клементини.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних лініях.

З Лужан до Чернівцїв відходять	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Глїбокої до Серету „	9.00	—	6.31	—	—	—	—
З „ до Берчонету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинця до Вродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Заліщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходять	[5.35]	6.30	10.38	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.55	[7.02]	9.42	7.10**
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Вродини до Гадинця „	5.15*)	4.00	—	4.30*)	3.00	—
Із Серету до Глїбокої „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берчонету до Глїбокої „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Заліщик „	[9.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі воронкові і з правдивих струсьових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший виробъ, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і санки, а також наприлада на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші коннїри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до коннїрів і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: липеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перчаньові кучми, дамскі заручавки, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Єґера: кафтанки, мужеські пончохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совгашки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Др. Ґольдфельд

в рнув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Пропасть“ . . . хор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка“ хих семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії школьничої,) „ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі“ „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика“ наука в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний лекар“, обірка прописів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі“, оповіданя . . . „ 1·—
„Думки та пісні“, поезиї . . „ —·20
Гершин: „Малярі“ . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 діях, переклад В. Сімонича . „ —·60
Данилевич Іван: „Прикмети“ I і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти“ . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . „ 1·—
„Поворо“ . . . . . „ 1·—
Конский Олекса: „В день святоюрскої“ „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . . „ 1·—
„Сенчишин“ . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Багатки“ . . „ —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse“ über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“ „ 3.—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї“ . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1.25
Пігулки Єротей: „Верховинські згадки“ „ 2·—
Попович Омелян: „Листівка“ . . . „ 2·—
„Чуда горольчаки“ . . . . . „ —·50
„Методика“ I . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок“ . . . . „ —·20
„Хороші садівники“ . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Красномовники людьми“ . . . „ —·40
Сенюк Іван: „Образи з природи“ I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби“ . . . . . „ —·80
Слободіна Марія: „І хтож вона була“ „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка“ . „ 1·—
Стецкий Стефан: „Буковинська Русь“ „ 2·40
„Bestrebungen der Rüthenen“ . . „ 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник“ як укладати каси позичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minor Hilfsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . „ —·80
„Пісні жовнирскі“ . . . . „ —·20
„Проскурка“ . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська література“ . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Листи з поля“ . . „ —·30
Єремійчук Денис О.: Die griech. Prämanctificanten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus „ 3·—
„Жите, муки і смерть і історія перекесеня мощів сьв. великомученика“ пана Сучавского“ . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Сїльска учительна“, оповідане, пер. А. Крушельницького „ —·50
„Бесїди про часи поганські“ . „ —·60
„Res Ruthenicae“ . . . . „ —·20
„Про бук. сойм хрещений і про вибори до сойму“ . . . „ —·20
„В чім мина сила“ . . . „ —·20
„Котяї по заслузї“ . . . „ —·20
„Гоєне до народу“ . . . „ —·24
„Верба“ . . . . . „ —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальокову нафту

по **12 кр.** літра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

5—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 109. Чернівцї, пятниця дня 13. (26.) вересня 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Редакция „Буковини“ потребує зараз сталого співробітника в місци. Писемні зголошеня адресувати до редакциї „Буковини“ до кінця сего місяця.

Чому наш селянин посилає свою дитину до школи нерадо?

Хочу звернути увагу всїх тих, що їм просьвіта і культура нашого народу на серци лежить, будь вони сьвященики, будь учителї, будь инші просьвітителї народу, без огляду на то, до якої вони партиї полїтичної, социяльної чи лїтературної належать. А роблю се длятого, аби в сїм напрямку заохотити не одного до основних студий, бо справа, о котрій тут бесїда, для нашого народного розвою така важна, що ледви який поважний приятель народної просьвіти схоче єї зле важити.

Чому наш селянин посилає свою дитину до школи нерадо — се є таке важне питанє, що ми, руска інтелїґенция, повинні над ним як найширійше застановити ся і поробити як найширші студиї, щоби змогли відкрити причину сеї появи а відтак відповідними средствами лихови зарадити.

Я спробую перший в сїй висказати мої спостереженя і досліди, отворяючи тим дискусию над сею справою для нашої інтелїґенциї, особливо духовеньства, і надію ся, що сим викличу неодин поважний голос наших сьвітлїйших мужів і заставлю їх тим призадумати ся над сею справою серіозно.

Ми зачнемо нашу розправу від самого спостереженя серед нашого народу, порівнаєм его з такими появами серед инших народів і виснуємо з того для поясненя нашого предмету льоґічні заключеня. Сею дорогою надію ся, дати відповідь на питанє поставлене на чолї статї. В другій части сеї розправи спробую указати і на средства, до яких би нам взяти ся, щоби нашого селянина без великого примусу до школи і науки заохотити.

Зачнемо отже від спостережень серед самого нашого народу. Кождий з нас знає і власними очима видить, що наш селянин свою дитину дуже нерадо до школи посилає і то так дуже, що коли би не було законного примусу, то здає ся, всї народні школи на селї стояли би пусткою. Се окаже ся ще дивнїйшим, коли скажем, що радо посилати дїти до школи не хоче не лише неписьменний селянин, але часто й той, що читати научив ся. Се явище силували ся нераз народні учителї пояснити на своїх річних конференциях, але властивої причини відкрити не могли. Що селянин не радо посилає свою дитину до школи, силували ся народні учителї тим пояснити, що економічні обставини нашого селянина такі невідрадні, що він без дитини своєї і на хвилю обійти ся не може, тим більше, коли він сам нїякої слуги утримувати не годен. Се є безперечно найбільша причина, але й вона не вистарчає, бо ми видимо, що й богаті селяни часто силують ся увільнити свою дитину від школи. А се пізнамо особливо там, до селян мають меньше економічних причин своєї дїти від школи відтягати. Звичайно бо селянин уживає помочи своєї 8—14-лїтної дитини до пасеня гусий, безрог, овець, худоби і коний; і справдї там де в селї нема нїякої толоки чи пасовиска і де кождий селянин свою худобину чи півцю дома годувати, або єї на постороннку шанцями та межами пасти мусить, там дитина в шкільнім віку є для селянина неоцїнимою господарскою силою, бо вона визволяє его від сеї роботи і дає єму можність взяти ся за иньшу господарску роботу. Але щож сказати за таких селян, що досить заможні і в своїм селї мають обширні толоки і пасовиска і не потребують своїх дїтий в своїй господарцї уживати, а однако і вони свої дїти не дуже радо посилають до школи! Тут вже нїяк не можна знайти причину сеї появи на економічну біду селянина, а мусить вона де инде лежати.

Ми пошукаємо за нею.

Одні кажуть, що причиною того, що селянин не хоче свою дитину радо посилати до школи є то, що він вже з природи противний всякій науцї і видить в кождім ученім свого ворога. Що селянин до кождого ученого довіря не має, се правда, але щоби він науку не любив, се вже меньше правда. І селянин любить письмо і науку; доводом того велика охота селян до школи по знесеню панщини. По 48-ім роцї аж до 60-их років селяни завели були з власної ініциятиви не в однім селї приватну школу, наймили до неї якого письменного панка і платили єму місячно то грішми, то в натурі, щоби лише їх дїтий научив письма. Сю охоту доказали они тим більше, коли згадаємо, що в тодїшних школах дїтий так немилосердно катовано, а задля немудрої методи учити читати по складам, так мало учено.

Якже дуже відріжняє ся теперішна школа від давнїйшої! Можна сьміло сказати, що вона в прирівнаню до тамтої — є знаменита. Она своєю теперішною методою і науковими средствами що найменьше в троє або й в четверо більше научає, як тамта. Се мусить кождий признати! А однако селянин тепер з меньшою охотою посилає свою дитину до школи, як тогди.

Яка єму причина? Над сим треба застановити ся!

Найперше запитаймо себе, яка цїль науки в народній школї була давнїйше, а яка тепер. Коли згадаємо давну школу з дяко-учителями, з часословами і псалтирями, то зараз пізнаємо, що цїлею тодїшної школи було научити селянина читати церковні книги і деякі молитви на память. Цїлею-ж теперішної школи є: научити селянина читати, писати, щоби він сам в своїй борбі о бит собі помагав і у всесьвітній культурі наперед поступав. Однакож ся цїль, хоть і як она вносила і для розвою кождого народу дуже потрібна, є для понять нашого народу далека і недоступна; він лекше розуміє: учити ся читати, щоби уміти з книжки помолити ся і релїґійну книжку прочитати, як учити ся на то, щоби тою наукою собі в житю помагати. Одним словом: селянин учить ся читати більше

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець*)

Далї.

Ходить нам о тее, дорогенький читачу, щоб добре зрозумів, — чим єсть атом, — і проте вдержимось над ним дещо довше.

От грудка цукру; просить тебе хтось, щоб ти потовк, на скільки змога, найдрібнїйші частинки.

Щож проте робиш? Товчеш весь день цукор у молдїрі і одержуєш на диво дрібненький порошок, так дрібний, що нїяким механїчним способом, нїчим товчком, нїяким тером не зможеш вже дрібнїйше потерти.

Поглянь тепер крізь сильно побільшаючо скло на той з таким трудом потовчений цукор, а узриш великі грудки, подібні до цукру.

Щоб його поділити на що дрібнїйші частини, розпускаємо потовчений цукор в водї. Порошок щез, яде цукор остав нетикутий, бо осолоджує сильно воду і легко його знов дістати віднарованєм. Одная тепер його частинки вже такі дрібненькі, що не нам їх побачити, хоть би ми користуваннсь й найбільшими склами.

Та й тут ще сьому не кінець; отсї на диво дрібненькі частинки цукру, що не видимо, плавають у водї, хемик подїлить, — сеж його дїло, — розбити їх на атоми та перевести, а то: на ґаз кисень та водень*) і стале тїло — вуголь.

Наука припускає, що молекула чи то частинка — то є, найдрібнїйша скількість якогось тїла, при якій воно залержує ще свої питомі власности, складаєсь з ще меньших атомів.

Атоми ріжних тїл лучать ся по кілька та кільканайцять у купу, та творять тїла; пр. вода є злукою: двох атомів водня з одним кисня (H_2O). Проте у водї є все два рази більше атомів водня, чим атомів кисня.

Коли б нам забагалось конче представити собі легким способом частицю води, то мати-мемо ось такий образок:

частиця води.

Кухонна сіль, тая добре нам відома, повстає з злуки атому ґазу хльору та атому мягкого металю-соду:

частиця соли.

Бувають тїла, що мають в собі по кілька ріжнородних атомів; возьмім пр. бензину, що складаєсь з 6 атомів водня і 6 вугля.

Усї атоми притягають ся взаїмно та творять сполуки. Проміж атомами, що входять в склад тїл, находять ся перерви, що й доволї значні; ту перерву — вольний простір виповнює надто нїжний етер, що проникає вселенну.

На жаль не достає в нас що так могутних мікроскопів*), щоб при їх помочи могли ми приглянутись атомам; от тому не знаємо нїчого рішучого, нї про їх вид, нї про їх взаємність; однак мають вони якусь тяготу, а також й рух, що ними кермує по безмежньому, небесному океанї.

Обізнавшись проте хоть сяк-так з просторами та матерією, що їх виповнює, поступім тепер кроком вперед.

III.

Що то суть зрановини? Їхня будучність.

Узброєні могутнїм далекоглядом, пустїм наше око в небесну безодню і приглянемось звіздам.

Найяснїйші з них представляють ся для узброєного склами ока, наче сьвітляні точки, що не мають нїяких ґеометричних вимірів; виїмок роблять тїльки планети, що у купі з нашою землею кружать довкола сонця.

Хоть на позір дрібненькі, всї ті звізди розсїяні по нескінченому небесному просторі, суть в дїйсности сонцями, мілїонами разів більшими та яснїйшими, чим наше. Коли-ж здають ся нам нескінними точками, так се тому, що віддалені від нас дуже а дуже далеко.

Сьвітло, як пересвідчились учені досїдами, пробігає в одній секундї — 42.000 миль, а мимо того потребує воно аж трьох років, щоб перебічи простір, що дїлить землю від найблизшої звізди.

Кажемо: від найблизшої, бо суть й такі звізди, котрих сьвітло потребує десятків, соток а навіть тисячок років, щоб дістатись до нас.

Многі сьвіти, які ми достерігаємо своїми очима, може вже змінили ся і ми бачимо їх такими, якими вони були перед многими десятками, сотками а навіть мілїонами лїт, бо їх сьвітло, що тїльки тепер доходить до нас, вийшло від них уже перед віками. Ми бачимо тїльки минуле, а не теперішнє.

Коли б ми перенеслись тепер на якусь звізду, котрої сьвітло до нас доходить по тисячу роках, то поглянувши з неї на нашу землю, побачили-б ми сьвітло, яке вийшло від нас уже перед тисячами років і ми виділи би те, що тодї у нас дїялось.

— Чи-ж не гарна історія? — спитає читач; а суть звізди, котрих сьвітло летить уже мілїони років і мабуть нїколи не долетить до нас!

Перед такою далечиною людський розум стане мішатись, фантазия стане безсильною.

Коли ми станемо сягати крізь далекогляди безмежні, небесні простори,

---

*) Гляди „Буковина“ ч. 101.

*) Кисень (Oxygenium) ґаз без барви, смаку і запаху, не богато тяжший від воздуха: водень (Hydrogenium) так, як перший.

*) Прилад зі скла, що побільшає малі предмети.

задля своїх потреб релїґійних, як задля свого будденного житя. А коли ті потреби релїґійні в нїм з будь яких причин приглушать ся, то й охота его до науки-письма упадає, і то так, що навіть, коли уже і навчив ся читати, майже силує ся все навчене забути. Се є факт, котрий кождий, що серед нашого народу жие, потвердити може. Се є і причина того, що в селах, де майже від 40 років істнує школа, мало хто читати уміє.

Подібне дїє ся і у других народів. Приміром, і наші Волохи хоч заможнїйші від нас, не дуже радо посилають свої дїти до школи. Ба коли ми добре роздивим ся по цїлім сьвітї, то увидим, що навіть деякі „висококультурні“ народи без примусу шкільного свої дїти до школи посилати не хочуть. І мужик іспаньский і італїяньский і француский платить часто кари за непосиланє своєї дитини до школи. Видко, що і у них ті самі причини мусять бути, котрі і нас не дуже заохочують до книжки. Напротив, коли звернемо нашу увагу на иньші народи, то побачимо як раз противне, що они без всякого публичного примусу, ба навіть борють ся зі всякими природними недогодами, силують ся всїми силами свої дїти до школи посилати, і їм всяке можливе шкільне образованє подати. Згадаймо такі народи, як: Шведи, Норвежцї, Фіни, Анґлїйцї, Жиди і др. Кілько труду, заходів і коштів приймають они на себе, щоби своїм дїтям дати відповідне шкільне образованє, і то не лише образованїйші, але й найнизші кляси народу. А спитаєм за причинами сего явища, то знов скажем, що лише їх віроісповідні обставини витворили в народї ту велику жадобу до письма і науки.

Тут трудно сказати, що се самі появи расових прикмет поодиноких народів, або причини їх історичного розвою. Правда, що народи державі віками в неволи, задержали в собі богато невільничих прикмет і по нинїшний день: они вічно недовірчиві і противні всякій науцї. Але й се не можна о всїх сказати, бо приміром наші Жиди, котрі всюди були утиснені і переслїдувані, якраз школу дуже люблять. І расові прикмети поодиноких народів не є також такі, щоби лише їм одним можна приписати охоту до письма у народї, бо в однім і тім самім народї видимо те — раз, що одні тягнуть ся до науки більше, а другі меньше, наколи знов противно народи ріжних рас показують якраз найбільшу охоту до книжки. Що за расову спільність мають приміром такі народи як: Шведи а Фіни, Татари а Жиди, Кабіли а Сіамезцї? Нїякої спільности межи ними нема, а помимо того кождий з них має ту прикмету, що письмо і науку дуже високо цїнить, і рідко у них трафляє ся який анальфабет. Напротив знов: Нїмцї-Пруси (лютеряни) а Нїмцї-Баварцї (католики), Мадяри-Кальвіни а Мадяри-католики, Словаки-лютеряни а Словаки-католики, Москалї-Липовани, Духоборцї, Малакани і всякі иньші сектярі а Москалї-православні і т. п.? Хоть они й належать кождий до одного народу, показують неоднаку охоту до науки і просьвіти. Де сему причина?

(Конець буде.)

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

До Відня прибув президент угорского кабінету п. Сель, з фаховими мінїстрами на дальші наради з австрийским правительством в справі угоди. Перед приїздом угорских мінїстрів відбуде ся нинї у Відни рада мінїстрів австрийских, де буде обговорювати ся угода. Кажуть, що на тій радї порішить ся і речинець скликаня австрийского парляменту. — Відкрите нового будинку угорского осїнним засїданем сойму. О годинї 4 пополудни зберуть ся всї члени сойму у президента ґр. Аппонїого і підуть спільно оглянути нову палату. Окремого торжества не буде. — Сторонництво независимости зголосило в угорскім соймі дві інтерпеляциї. Именно одну внесе посол Бараш з запитанем, для чого правительство не взяло участи в торжестві Кошута, а другу Піхлер, чому в часї торжества не було на будинку угорскої опери мадярскої хоругви. — Зачувати, що один з визначних членів нїмецкого сторонництва поступового зробив в кругах своїх полїтичних приятелїв предложенє, аби на случай, коли би Чехи вели обструкцию, Нїмцї також розпочали обструкцию в соймі ческім.

Водні будови.

Иноді відбула ся в Празї спільна нарада „Комітетів середної Ельби“ і членів спілки „Велтава“ в присутности заступників мінїстерства торговлї, намісництва і т. д. Зібрані заявили ся против виробленого мінїстерством торговлї проекту водних доріг, специяльно против упривілейованя каналу Дунай-Одра.

Забурення в Загребі.

Публїциста Радіца засуджено за підбурюванє против угорскої народности на рік тижної вязниці. Королївский урядник окружний дістав 14 днїв арешту за ексцеси против Сербів.

Військові реформи.

Берлиньскі дневники заповідають на час найблизший значне збільшенє піхоти, а рівночасно скороченє військової служби і значне підвисшенє військового буджету.

Положенє в Альбанії.

В Альбанії заносить ся на грізні розрухи. Оногди доносили ми про ворожий виступ Альбанцїв против заснованя російского консуляту в Митровици. Теперже звіщають, що аґітация веде ся в тім краю і против Австриї. І так віденьска Reichswehr одержала в тій справі цїкаву допись, з котрої подає лише частину, бо в цїлости не надає ся она до оповіщеня. „Обсада італїяньского консуляту в Янїнї Альбанцями — пишуть до Reichswehr — не означує нїчого иньшого, як зорґанїзований протест з боку Чорногори; то має послужити слушним поводом до евентуальної інтервенциї в Альбанії. Треба ще приготовити ся на иньші зачіпки, а австрийске правительство повинно пильну бачність звертати на ті подїї, инакше може бути заскочене немилими несподїванками. Супроти нинїшних обставин було би дуже вказаним, щоби місцевість Теодо була зовсїм замкнена для приватних. Італїяньский консулят в Гружі (Ґравоза) безнастанно пильнує, щоби закупонувати ґрунти в Теодо або наймати, а також Чорногорцї заходять ся коло того, щоби там поселити ся. Коли подумаєм над тим, що Теодо віддалене лише 4 години від Антивариї то мусимо признати, що таке населюванє непевними полїтично чужинцями не є таке невинне“. Ті вісти показують, що пульканїчний ґрунт Балканьского півострова може зовсїм несподїванно довести до поважного замішаня.

Балкан.

В окрузї Іпек ширять ся що раз більше розбої Арнаутів. Напали на один монастир, вигнали з него монахів, а цїлий монастир зрабували. Напали також на сербского протоєрея Радуловича і зрабували гроші, котрі зібрав був на будову церкви — Між Мітровицею а Бучітром зірвано желїзничі шини. Говорять, що зробили се прихильники начальника революцийних Альбанцїв Болетінаца.

Похорон бельґійскої королевої.

При незвичайно численній участи публики відбув ся передвчера пополудни похорон бельґійскої королевої в Бруксели. Наплив товпи був так великий, що войско лиш з трудом змогло удержати лад на улицях. О годинї пів до 4-ої прибув на дворець поїзд з тїлом королевої. Пушочні вистріли звістили приїзд похоронного поїзду. З сальонового ваґона висїла насамперед кн. Клементина а відтак король. Короля витали архієпископи з Мехельн і Брукселї. По винесеню домовини рушив похід до церкви, домовину несли підофіцири горожаньскої ґвардиї. На домовинї вкритій королївским плащем лежала корона. Музика полку ґвардиї грала жалібні марши. По відправленю заупокійного богослуженя зложено домовину в королївских гробах. — Від всїх пануючих домів одержав король Леопольд множество телеґрам. — Wiener Ztng. оголошує цїсарске зарядженє 18-

---

побачимо, що проміж справдешнїми звіздами надибують ся невиразні, ріжновидні плями, гей би серебряні хмарки; найсильнїйші скла не показують того, щоб ті мрачні баранї, прозвані звіздоплавцями — мраковинами, складали-сь з оддільних звізд. Проте не є то збиті громади звізд, які часто-густо подибуємо серед звичайних зірниць. Учені недавно переконали-сь, що ті мраковини суть ґазовими творивами, одначе дуже розріджеными, та відкрито, що в них находить ся ґаз водень, вуголь, металь сод та ще декільки иньших тїл, про котрих ми знаємо на землї.

Мраковини бувають всїлякого виду; найчастїйше пригадують нам сї відомі хмарки-баранцї, що в погідний день снують ся по небу. Деякі суть подовгато-кулясті, яйцеваті, сплющуваті, подібні до сплющених куль а инколи без мякого виду, мов пластинки сьвіжого снїгу. До того переконали-сь, що мраковини суть начо зародками нових сонив та початком нових сьвітів, таких, як ті, що тепер кружляють по одиїчним дорогам небесного простору. Ми вже сказали, що мраковини складають ся з дуже рідкої ґазової матерії.

Поодинокі атоми находять ся там у великій віддалї один від другого.

Притягаюча сила зближає їх до себе все більше — все близше. Проте цїла мраковина що раз то густїйшає та прибирає правильнїйші види. Знана річ, що кожна плинна маса, полишена самій собі у просторі, прибирає вид кулї, — стає кулею.

Се з'явище бачимо що дня у краплях дощу чи то роси, що колихає-сь в ранньому ранку на листках.

Коли-б ми вкинули в звіздний простір хоть маленьку краплинку води чи ґазу, то безперечно прибрала-б вона вид кулї, — стала-сь кулею. Те саме дїє-сь з тими велитнями, що їх зовемо мраковинами.

Атоми, під напором притягаючої сили, не тільки що стануть густїйшати, але лучать ся з собою, — творять Бог зна' які тїла.

Проте в лонї мраковини відбувають ся рівночасно дві зміни, стають густїйшати та збивати-сь у води. — Зміни механїчні та хемічні.

Як довго тріває такий час ґазовою мраковини?

Лучше про тее й не питати, коли дорога нам здорова голова. Даремне засадили-б ми до сього найславнїйшого писаря — математика; його сили не вистали би на те, щоб у одному днї дописати до одинки тільки зер, скільки треба, щоби дістати число, у якому мала би розвинути-сь мраковина.

Коли вже приберуть кулисто-довгастий вид, мраковини ще не суть до себе подібні. Бачимо тепер серед них перстенї, з пусткою, будь блискучим ядром у нутрі.

Що-ж саме значить ся ріжнородність видів?

Доказує вона, що наша мраковина розвиває ся, переходить крізь всїлякі види, поки стане-сь величезною ґазовою кулею, зовсїм загущеною у нутрі. Такі кулї, а радше еліпсоїди, поминувши те, що вже збиті до досить значної густоти, мають найменьше міліярди*) миль у промірі.

Коли ми вже чули, як родила-сь мраковина, станьмо тепер слїдити постепенний єї розвій, радше скажім, яким чином така величезна ґазова куля замінесь у звізду, таку саму, яку бачимо на небі, у погідну, лїтню ніч, що серед їх гурту плаває сонце у купі зі своїми товаришами — планетами.

Та думка видасть ся дуже сьміливою. Бо й деж нам описувати розвій мраковини, скоро він тріває міліярди віків? Не тільки чоловік, але навіть цїла людскість живе аж надто коротко, щоб бути сьвідком хоть би одної такої переміни.

В відповідь на ті закиди поставимо порівнанє.

Подумай собі, що ти у дубовому лїсї, та рішив ся здати собі з того справу, яким переміням підпадають ті дерева у протягу свого віку.

Чи може, щоб вволити своїй цїкавости садити-меш власноручно жолудь — у землю та ждати терпеливо, поки з неї не виросте велитень — дуб.

Без сумнїву, що таке нїкому й на думку неприйде. Невже-ж ти не знаєш, що дуб живе кілька а навіть кільканайцять сотень років, та лїстарів би ся ти вже й десять разів, а свого наміру таки не довнав.

Що-но робити-меш? Без ваганя те, що кожний на твому місци зробив би; місто сидїти довгі-довгі роки на тому місци, де посадив жолудь, станеш холодно-кровно ходити по лїсї та приглядати ся молодим та старим дубам; тим чином через порівнани легко дізнаєш ся, крізь які черги переходить кожне дерево, поки виросте, лїстаріє-сь та умре, хоть житє дуба в десять разів довше чим твоє.

А тепер поклонь старезний лїс та переноси-сь думками високо під небо.

Так що-ж там подибуєш? От иньший лїс, що його дубами суть мраковини всїлякого віку.

Щоб прослїдити їх переображеня, яким вони підпадають у своєму віку, досить водити оком від найменьш до найбільш розвинених, а такий перегляд навчить тебе того, що й терпелива обсервация крізь даленогляд, котра тягла би ся крізь міліярди років.

Так поступали найбільші звіздознавцї, що описали ті чудові явища та допомогли нам пізнати права, по яким вони відбувають ся. Не остає-сь для нас нїчого більше, як тільки переповісти їх розумованя та погляди.

(Далї буде.)

*) Міліярд — 1000 міліонів.

дневної двірскої жалоби по королевій. — В похороні не брав нїхто з заграничних пануючих родин участи на виразне бажане короля Леопольда, котрий хотїв, аби на похороні були лиш найблизші члени родинні.

Сербска позичка.

На день перед підписанем договора о позичку сербске правительство відкинуло клавзулю що до виплати 15 мілїонів залічки доперва за дозволом біржи. Банкова ґрупа відкинула правительственні реченції що до поодиноких рат.

Іспанїа і Ватикан.

Відповідь правительства на ноту Ватикану вже відійшла. Правительство згодило ся на утворене комісиї, котра має розслїдити справу зменшеня буджету мінїстерства віроісповідань.

Бури.

Команданти Бурів донесли буро-фільсному комітетови в Берлїнї, що не можуть приїхати перед д. 5. жовтня. Они хочуть передовсїм еще раз розмовити ся з Чемберленом, аби анґлїйске правительство, окрім трех мілїонів фунтів штерлїнґів признало еще кілька мілїонів на відбудоване фарм і аби позволено вернути до Африки Крїґерови. Говорять, що в грошевій справі Чемберлен згодить ся на їх жадане. Що-до повороту Крїґера, то лиш під услівєм, що погодить ся з істнуючим станом річи. Говорять, що Крїґер годить ся на се. Непримиримий є бувший секретар державний Райц, котрий в війнї стратив весь маєток і двох синів.

Венецуеля.

Президент Кастро получив ся в Валенциї з ґенералом Гарідом. Артилерия злучених відділів має 12 полевих гармат. Кастро і Гарідо маширують в сторону Тоцуїту, аби під Мендоцою ударити на повстанцїв.

Полудневa Африка.

З Йоганесбурґа доносять, що на підставі підписаного договора Анґлїя заарендувала порт Мотала, віддалений від Льоренцо Маркіз о дві милї.

Хіни.

Standard доносить з Шангаю, що повстане боксерів в провінциї Сечван все еще тревае.

НОВИНКИ.

З краю.

Президент краю бар. Бурґінньон вернув з Сучави до Чернівців.

Намісник Тріесту ґраф Гоос відвідав сими днями Буковину в цїли участи в ловах в Ілїшештах.

Іменоване і перенесене. Мінїстер справедливости перенїс судового ад'юнкта Германа Вендера із Селетина до Серету а аскультанта Адольфа Фіду іменував ад'юнктом в Селетинї.

Головні збори тов. „Буковиньский Боян“ в Чернівцях відбудуть ся в недїлю, 5. жовтня с. р. о 4-тій годинї пополудни в читальни „Народного Дому“. Наколи-б не зібрало ся приписане статутом число (20 дїйствуючих членів Черновецких), то збори відбудуть ся того самого дня о 5-ій годинї без огляду на число присутних членів з таким дневним порядком: 1) Справоздане уступаючого видїлу, 2) Вибір нового видїлу, 3) Вільні внески членів. — Зголошеня нових членів приймає голова тов. проф. Омелян Попович що дня письмо і устно.

З тов. „Руска Бесїда“. Послїдне видїлове засїданє відбуло ся сего понедїлка о 7-ій год. вечером під проводом о. Сиг. Семаки. На нїм 1) принято до відомости справоздане касиєра п. А. Клима і контрольора п. Бурачиньского про стан маєтку товариства, який уміщений в „Рускій Касї“ на щадничу книжочку; ухвалено заложити нову книгу приходів і видатків товариства і щомісячно здавати справу про стан каси і видавництва; 2) ухвалено в ґазетах помістити наново відозву до наших писателїв, щоби засилали свої популярні працї в обемі жаданім в конкурсї; 3) принято до відомости спис новоприступивших около 80 членів товариства з річною вкладкою 2 кор. і ухвалено помістити наново відозву до Буковинцїв, щоби громадно вступали до товариства; 4) позаяк секретар тов. п. В. Сімович відбуває військову службу, передано секретарство п. Климови Пант.; 5) ухвалено подякувати п. К. Гуцевичови з Кимполюнґу за подарованє товариству 100 прим. его книжки, виданої „Просьвітою“, під заголовком „Про комасацию ґрунтів“; 6) принято до відомости розсїлане новоуложених статутів філїї тов. „Руска Бесїда“ до поодиноких мужів довіря в місточках на провінциї, з просьбою, щоби заняли ся заснованєм філїї в дотичній місцевости; 7) поручено видїловому п. судиї Бурачиньскому заступити наше тов. на головних зборах читалнї в Дорошівцях; 8) ухвалено покривати кошта подорожи до поодиноких читалень делеґатам товариства; 9) принято до відомости, що календар „Бесїди“ буде слїдуючого тижня готовий і ухвалено розсилати его безплатно тілько тим членам, що уплатили вкладку на біжучий рік.

Учительский семинар в Чернівцях. В числї 120 нашої часописи було оповіщено, що о. р. приняли 12 Русинок до 1-го року женьского учительского семинара. Поминувши те, що ухвала шкільної ради краєвої, що після неї мало бути принятих 20 Русинок, позістала ся тільки на папери, спімнемо ще й о одній штучцї, яку відограно оноді в женьскім учительскім семинари. Послухайте лише уважно а потім розберіть і осудїть, як самі схочете. — Коли усї питомцї подлежували вступний іспит до 1-го року женьского семинара, то зараз потім відбула ся дня 4. с. м. конференция, й тодї учителї радили над тим, котрі ученицї здібні й котрих можна-б приймити до семинара; отже-ж приймлено між иньшими аж 12 (!) Русинок. Отже-ж споміж Русинок було здібних лиш (?) тільки 12 і їх принято. — Пять чи шість день пізнїйше дирекция учительского семинара віддалює 3 питомцїв, поміж ними також 1 Русинку, закликавши їх до канцеляриї й сказавши їм, що то стала ся помилка в тім, що они були приняті до 1-го року учительского семинара, й зараз таки, навіть і не питаючи, записано їх до курсу ручних робіт. На місце трьох віддалених принято иньших, розуміє ся, таких, що мають, як то кажуть, більші плечі. — Ото-ж то й бачите, що в нашім учительскім семинари все а все можливе: там можна приймати а також і віддалювати після вподоби, кого забагнеть ся; із здібних учениць робить ся в тій хвилї — як треба — нездібних і записують ся їх до курсу ручних робіт. — Чому-ж дирекция не віддалила кількох Німкинь, що зовсїм і не вдумують або не зможуть бути учительками по окінченю семинара? Чому-ж дирекция насїла ся на те, щоб число Русинок таки зовсїм зменшити й через те викинула також 1 Русинку, коли хотїла приняти дві-три споміж модних, місних панок? Чи-ж се педаґоґічно й совістно, щоб ученицї приймати й таким способом робити їм надії, а за кілька днїв віддаляти й убивати їх морально? Чи ж таке поступованє відповідне для того завеленя, що в нему мають виховувати ся характерні, взірцеві просьвітителї для нашого народу? Де-ж консеквентність і якийже-ж се приклад для питомцїв семинара, будучих учителїв? Що-ж за вартість має така конференция, коли дирекция рішеня конференциї уважнює? А яким робом може стати ся якась помилка в конференциї, щоби там могли приймити якусь нездібну (?) ученицю? Чому-ж дирекция не найшла помилки підчас конференциї але аж о пять чи шість днїв пізнїйше? З яким правом можна віддалювати принятих учениць і казати їм, що то стала ся помилка в тім, що їх приймлено? Що-ж можна думати собі о такому семинари? Чи шкільна рада краєва має відомість о таким поступованю дирекциї учительского семинара? Ми звертаємо увагу шкільної ради краєвої на повисше наведений випадок і закликаємо єї, щоб она зволила розслїдити ту справу як найскорше й зарядила, щоб тих учениць, що їх віддалено з 1-го року учительского семинара перед кількома днями, принято на ново до 1-го року учительского семинара.

Снїг упав, як нам доносять, в полудневих гірских буковиньских околицях.

Поновне отворене занеханої читальнї відбуде ся 28. с. м. в Дорошівцях. Отсим просять комітет на се свято доброзичних гостей.

Царство темноти. З Малятинцїв пишуть нам: В пятницю, 28. серпня, були малятиньскі люди сьвідками драми, а радше спільного драми, яка відограла ся в крузї жидівських мешканцїв нашого села. Сімон Штторпер любив ся, хоч мав жінку і дїти, з своєю кузинкою Кренциєю, донькою Шльойми Штторпера. Сімон запевняв єї, що розправить ся з своєю жінкою, а оженить ся з Кренциєю. Не довго дали ждати на себе наслїдки сої любови. Кренця виїхала з своєю мамою до Козомиї і породила там дитину. Вернувши назад до Малятинцїв завізвала она Сімона Штторпера, щоби той прийшов і забрав собі дитину. Сімон прийшов в ночи до Кренциї і зажадав від неї дитину, а коли она в такій незвичайній порі не хотїла дати від себе дитину, запевняв він єї, що він хоче дитину дати до Стецини до мамки, на що і фінера привів з собою, котрий мав десь на улицї чекати. Кренця передала єму дитину. За хвильку прибіг Сімон назад і просив у Кренциї рисякаи, бо він, мовляв, дитину задусив і хоче єї закопати. Він відобрав від Кренциї також присягу, що она не зрадить его. Відтак поклавши трупа у скриньку, де лежали скринки, і закопав его. Рухливий жандарм Кучерявий запримітив з часом, що з дитиною зробило ся нечисте дїло, бо не бачив дитини в жидівки. Допитами і слїдженєм відкрив він цїлий злочин. 28. серпня заарештував він сю пару на місци злочину, казавши наперед відкопати скринку з трупом. Оттаки дїє ся межи нашою сїлскою „інтелїґенциєю“. Але і наші ґазди не поступають собі чемнїйше. Правда, нїкого жаден не убив, але за то покалїчили ся сивусї, котра допроваджує до подібних вчинків. Як наші ґазди люблять заглядати не то до шклянки але таки до ведра з горівкою сьвідчить отся подія. 8. вересня принесли женцї — малятиньскі і южинецкі робітники — нашому дїдичеви вінки після нашого обжинкового звичаю. Дїдич дав дївчатам, що несли вінки, а було їх 8, по 1 зр. а робітникам по 10 зр. значить 10 малятиньским а 10 южинецким робітникам. Южинецкі як чесні ґазди подїлили ся грішми і пішли тихо до дому. Малятиньскі взяли ведро горівки за 6 зр. — решта грошей десь пропало — і так попили ся, що прийшло межи ними до бійки, аж двірник мусїв вжити своєї палицї і розігнати нею своїх громадян. Оттаке царство темноти панує в нашім селї і межи жидами і межи нашими.

З усїх сторін.

З'їзд руских послів у Львові. На недїлю скликав пос. Романчук всїх руских послів до ради державної і на сойм так Галичини як і Буковини, щоби радити над полїтичним положенєм і становиском, яке руські посли мають заняти в радї державній. Пос. Ник. Василько удасть ся в суботу з Відня до Львова на наради. В понедїлок верне до Чернівцїв.

Пос. Могильницкий здавав справу про свою посольску дїяльність в Ротатинї перед кількома сотками своїх виборцїв. Межи иньшим заявив він, що хаосові страйки повторять ся і на другий рік, лише будуть лїпше зорґанїзовані так, що Поляки не будуть мати нагоди, урядувати жандармами і карним судом.

Убийство в Больонї. З Риму доносять під датою 19. с. м., що убийника ґр. Бонмартінї'го, адвоката Туллїо Муррі, арештовано в Аля на австрийско-італїйскій границї. Тепер вже річ певна, що убийства того недокоєно в цїли рабунку. Цїла ся історія розкриває глубоку моральну гниль, яка проявила ся серед людий, що зачислали себе до найвисших кругів суспільности. Кажуть, що ґрафиня Бонмартінї не лиш поза плечима мужа любила ся з молодим лїкарем дром Сенкім, але жила й з рідним братом і се іменно стало ся причиною убитя ґр. Бонмартінї'го.

Переполох в церкві. З Ню-Йорку доносять о страшній катастрофі. В Вермінґемі в північній Америцї відбували ся збори мурина баптистів. Підчас бесїди якогось мурина учителя прийшло було в церкві межи кількома мурнинами до бійки. Хтось тогди крикнув: „Горить!“ і на той крик яких 2000 людий кинулось втїкати. Настала страшна сцена. Одні дусили других, а хто серед того заполоху впав на землю, вже більше не встав. Люди людий потолочили або задушили, ломлячи їм при тім ребра. З дїтий, які були під ту пору в церкві, анї одно не лишило ся живе. Згинуло разом 100 людий, а 180 есть тяжко покалїчених.

Весїльна дружина жидівцем спалилась. Страшна пригода сталась в Вербинцї волоскій, селї на російскім Подїлю. Відбувалось там іменно весїлє у заможного жида, а що в хатї було за тїсно, так запрошено весїльну дружину до обширного шпихлїря, будинку без стелї, критого соломою. На забаву зібрало ся много жидів з цїлої охресности, не мало цїкавих хлопів з села. Коли гостї як найлучше забавляли ся, роздав ся нараз крик: „горить!“ Повстала паніка, всї кинулись до дверий, що отвирались до середини і в мить она загатували вихід, збившись в одну масу тїл людских. В тій хвили на зачадженних димом упав і горючий дах до середини і огненим морем обняв всїх. О ратунку не могло бути і бесїди; відбувались сцени, що серце роздирали. Із зарища видобули 60 трупів, 48 жидів і 12 селян. Одні спалені, другі упечені, а що иньші порозадушувані. А навіть з тої малої горстки попечених і попарених, котрих розібрано по хатах в селї, еще кількох померло наслїдком кинувшої ся ґонґрини.

Всячина.

Пес добродїєм. Сими днями згинув в Льондонї пес — добродїй людскостим. Тім — так було на імя псови — носить на шиї малу скарбонку з написею: „Жертви для вдовиць і сиріт по слугах зелїзничих“. Тім умів дуже зручно збирати жертви. Скоро лиш приїхав який поїзд, то він зараз біг до ваґонів а особливо пильнував ваґони I. і II. класи, так само крутив ся уперто коло людий лїпше одягнених і не уступив ся доти, доки аж єму не кинули який гріш до скарбони. Обчислено, що той пес-збирав за кілька лїт около 20.000 корон. Тім збирав гроші також по містї і знаний був в цїлім Льондонї. Теперішний король Едвард кілько разів побачив пса зі скарбонкою, все вкинув якусь монету до неї. Тіма тепер пихають і примістять в однім з музеїв, а так само і его будка, в котрій він звичайно почував на двірци, має бути схованим на памятку.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 24. вересня. Мінїстри президенти др. Кербер і Шель, мінїстри ресортів і поодинокі фахові референти продовжали сегодня і вчера розпочаті угодові переспрами. Є намір, покінчити сї конференциї до недїлї, т. є. перед від'їздом цїсаря на лови. Як зачувати в добре поінформованих кругах, фактичний стан угодових переспрам значно приблизив ся до своєї послїдної точки.

Білгород, 24. вересня. Як голосять, відвідає сербский король Олександер з королевою російского царя. Відтак відвідає також австрийского цїсаря і гріб короля Мілана.

Трієст, 24. вересня. Померший властитель великих індустрійних заведень Юрій Ґалаті лишив свій цїлий маєток 1½ мілїона корон для міста Трієсту на заложенє шпиталю.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.32	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[9.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берґовету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадяка до Продмик „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижницї до Чернівцїв „	—	—	2.55	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселицї до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—	
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.55	[7.03]	9.43	7.10**)	
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—	
З Продмик до Гадяка „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—	
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—	
З Берґовету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—	
Із Чернівцїв до Вижницї „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03	
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10	
Із „ „ Новоселицї „	8.35	—	2.00	—	—	7.45	

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- лаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх иньших барвах модних.

Рукавички: білї Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Копи до подорожи на повози і санки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковніри і темізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продаєть ся по дуже знежених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші ласоби на складї: перзиньові кучми, дамські парукавки, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Еґера: кафтаники, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschatpea і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, пашки; огрівачі нульса і дитов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сопганьки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажальский Іван: „Пропасть“ . . . кор.	—·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка“ для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої.“)	1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі“	6·—
Гаврищук Микола: „Методика“ науки в школї народній ч. II . . .	2·—
Галїн Теодот: „Домашний писар“, обірка прозірів, як укладати ріжні письма	1·—
„Перші вірі“, оповіданє . . .	1·—
„Думки та мрії“, поезиї . . .	—·20
Гаршин: „Малярі“	—·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 дїях, переклад В. Стефаника .	—·60
Данилович Іван: „Прикмети“ I і II ви	—·16
Захарко Іван: „Жарти“	—·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . .	1·—
„Покора“	1·—
Кенеський Олекса: „В день сьвятоїводі“	—·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . .	1·—
„Семчишин“	—·80
Лукиянович Денис: „Багнутки“ . .	—·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse“ über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau	—·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“	5.—
Паллин Михайло: „Про руско-українські народні читальнї“	1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten .	1.25
Пігулан Єротей: „Верховинські згадки“	2·—
Папович Омелян: „Ластівка“ . . .	2·—
„Чуда горлачина“	—·50
„Методика“ I	—·60
„10 казок для дїточок“	—·20
„Хлопці сидільники“	—·40
„Цїсар Франц-Йосиф I.	—·20
„Красномовними людьми“ . . .	—·40
Семиш Іван: „Обрядки в природи“ I II	—·20
Семанюк Іван: „Карби“	—·80
Слободіяна Марія: „І хтож вона б'ла“	1·—
Стефанин Василь: „Сина книжечка“ .	1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь“	2·40
„Bestrebungen der Ruthenen“ . .	2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї	—·20
„Порадник“ як накладати каси пожичкові і щадничі	—·40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie	—·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . .	—·80
„Шепіт жовнирскі“	—·20
„Проскурка“	—·20
Франко Іван: „Руська українська література“	—·20
Шпитко Осип: „Листи з поезиї“ . .	—·20
Єремійчук Денис О.: Die griech. Frühaustrittenten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus	3·—
„Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика Сучавского“	—·40
Яблочков Г.: „Сільска учителька“, оповіданє, пер. А. Крушельницького	—·50
„Бесїда про часи козацькі“ .	—·80
„Res Ruthenicae“	—·20
„Про бук. сойм краєвий і про вибори до сойму“ . . .	—·20
„В чім наша сила“ . . .	—·20
„Котюгі по заслузї“ . . .	—·20
„Голос до народа“	—·24
„Зерна“	—·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** літра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

6—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 110. Чернівцї, недїля дня 15. (28.) вересня 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Чому наш селянин посилає свою дитину до школи нерадо?

Конець.

Придививши ся сему близше, кождому аж надто впадає в око, що всї сї народи европейскі, хотяй би они й до ріжних рас належали, если они причисляють ся до протестантского або будь якого сектарского віроісповіданя або, як Жиди і Татари, Араби і Сіямцї, свою національність, лише на своїй вірі руновують, показують найбільшу вготу до письма і науки, і длятого межи ними знаходить ся найменьше анальфабетів. Напротив народи, або поодинокі части, що визнають католицизм або православіє, оказують багато меньше охоти до школи, і дають ся лише силою учити і просьвіщати, не лїпше як і у нас на Буковинї. І виходять нераз дивні явища: Такий погорджений і пониженний Татарин в Казани або в Кримі, або такий переслїдований Молокан або Духоборець на Кавказї вміє більше письма, як єго пан і наставник-Москаль в Росиї! Се саме можна сказати і за Жидів: не знайдете нїгде жида, щоби не знав письма! Таке саме явище увидите в францускім Альжірі. Дикий арабский Альжірець або Кабіль знає більше письма, як „висококультурний“ францускій жовнїр!

Ще більше завстиджають нас „европейских культурників“ всї ті народи, що визнають буддийску віру: так в Сіямі, в Хінах і Японії не сьміє знайти ся такий, щоби не умів читати і писати!

Якаж сему причина?

Причина сего всего, як се можна буде легко пізнати хотьби із сказаних попередно слів, лежить в сути віроісповіданя, до котрого нарід признає ся. Коли яке віроісповідане так успособлене, що воно відповідає бажаням народу цїлком, то воно єго так огорне, що він в нїм зі всїми своїми бажанями і потребами, цїлком розплине ся. В такім разї віроісповідане зростає ся цїлком з народом і робить ся одною з найголовнїйших єго національних примет. А нарід, зрісши ся з одним віроісповіданем не дасть собі єго вирвати за нїяку цїну. Доводом сего можуть служити безчисленні релїгійні війни, котрі много крови розлили, а рідко до намірених добутків довели. Се дїє ся для того так, бо чоловік з природи є, як Ціцеро каже, animal religiosum (релїгійне зміра), і всї свої гадки звертає вже з дитинства найбільше на релїгійні предмети як: Бог, житє, смерть, житє по смерти і т. д. Се було так з поконвіку і буде доти — доки будуть сьніт та люди. Єсли учені люди всїх народів і всїх віків аж до наших часів ставляли науку релїгії найвисше, то чого дивувати ся, що меньше учений або й цїлком простий чоловік добачає весь розум і всю мудрість лише в своїм віроісповіданю. Без всїх прочих сьвітских мудрощів, він хоче обійти ся, лише без мудрости своєї віри він обійти ся не може. І воно добре, що так є, бо лише одна віра може чоловікови простому заступити всї науки сьвітскі, робачи єго добрим і моральним, що для людского житя найпотрібнїйше. Ґете каже: Wer Kunst und Wissenschaft besitzt, der hat Religion, wer Kunst und Wissenschaft nicht besitzt, der habe Religion.

Із сего виходить ясно: що пише одна релїгія є таким предметом, що кождий чоловік ею як найбільше интересує ся, і задля неї одної найбільше читати і писати учить ся. Се є така велика правда що на єї довід можна би навести тисячі неоспоримих фактів. Ми наведемо тут лише кілька примірів, а зробимо се лише в интересї самої правди і нашого народного образованя.

Так згадали ми горі за народи з протестантскими віроісповіданями і сектами. Кожде віроісповідане протестантске і кожда протестантска секта (а їх є дуже богато; в однїй Анґлії до сто!) є чисто національні, без всяких народови чужих доктрин і постанов як приміром: чужа єрархія церковна або чужий незрозумілий лїтурґічний язик, котрі річі накидує ся звичайно народови не з дїйсної потреби, а для чужих, посторонних интересів. Тут віра являє ся чистим виливом серця до Бога і предметів релїгії. Всї мотиви, пісні і псалми, які взносить чоловік до Бога, і все публичне богослужене відбуває ся в рідній мові; длятого збуджують в нїм чувства правдивої побожности і релїгійности, хотяй би догмати їх віроісповіданя самі собою були й дуже дивачні. Додаймо до сего ще звичай, практикований майже у всїх протестантских віроісповіданях і сектах, що кождий християнин, чи мужчина чи жінка, мусить мати свою головну релїгійну книжку (звичайно обширний молитвенник з катехизмом разом) і біблїю, то зрозуміємо, длячого кождий з них силує ся научити ся читати і писати: бо чує великий гріх, мати сьвяті книжки у себе а не знати їх прочитати. І се власне викликує ту появу серед протестантских і сектярских народів, що незважаючи нїраз на великі перепони, у них так мало знаходить ся анальфабетів.

Коли хто читав про народні школи в Швециї і Норвеґії або в Фінляндиї і Ісляндиї, то не може начудовати ся, як то можливо при такім розсїянім населеню в тих краях, щоби лише було 1—1½ проц. анальфабетів. А прецїнь воно так є! В Норвеґії приміром народні школи задля дуже рідкого населеня, є в більшій части пандруючі, де учителї тягнуть ся з місця на місце і свою школу лише для кількох поблизьких хат і то лише на кілька місяців отворяють. І населенє дуже дбає о них і платить їм добре за їх службу. А се все роблять вони найбільше задля своєї релїгії, щоби кождий міг релїгійні книжки читати і в церкві набожні пісні сьпівати. То само дїє ся в Швециї, Фінляндиї, в Данії і Ісляндиї. А заглянемо до анґлїйских кольонїстів в цїлім сьвітї, або до Бурів в полудневій Африцї, де вони своїми кольонїями заселили незмірні що найдикші простори, чи недопомогла їм до сего лише їх релїгія, де в молитвеннику і біблїї вони для себе все знаходили і віру і потїху і розраду серед безмірних пустинь! І в них нема анальфабетів, бо кождий хоче читати свій молитвенник і біблїю. Для того й силує ся кождий научити ся письма, хоч і як трудно

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

Коли вже таємна справа творени ся атомів з етеру, що виповняє безмежний простор, добігла до кінця, появляєсь мраковина неправильних видів. Та атоми під напором взаїмного притягана ся збивають ся що раз більше у купу і вкінци мраковина приймає вид кулї.

Коли атоми збивають ся у купу, тодї повстає рух усїх атомів, бо всї вони злїтають ся до одної осередної точки. З тим рухом йде у парі другий рух, оборотовий, довкруги якоїсь оси чи то лїнії, що переходить скрізь ту осередечну точку.

Про те мраковина відбуває д-а рухи, один де атоми збігають ся до середоточки, другий де всї атоми відбувають оборот довкруги тої середоточки. От той другий рух, оборот довкруги середоточки, надає мраковинї вид кулї, дещо сплощеної по кінцях оборотової оси. А вона сплощена тому, що тут по кінцях оси маємо до дїла з силою від'осередною, що змушує нас, коли-б ми скоро їздили конем у колесо, нахиляти ся в сторону оси, що відкидає болото з обручів колеса.

Про ту силу поговоримо відтак дещо точнїйше.

Місто давної порозбіганої громади атомів, маємо тепер перед собою величезну ґазову кулю, що є дещо сплощена, от хотьби так, як яблоко, та обкручена оборотовим рухом.

Така мр ковина є вже старою і з неї витворять ся колись численні сонця.

Час скоро минає... Аж от у нутрі ґазової кулї являють ся яснїйші точки, котрі виказують, що материя в тих місцях ще більше збила-сь у купу.

Що саме причинив-сь до такого згущеня ґазів, того ще досї нїхто не відгадав.

От ті ясні точки, що повстають по незнаним нам перемінам у нутрі мраковини, суть зародками звізд та сонць; вивіца, що опісля відбувають ся у нутрі мраковини, ще більше стверджують нашу думку.

Згущуванє довкруги яснїйших точок відбуває-сь уже так добре, що ми бачимо, як мраковина розбиває ся на богато меньших куль; кожна з тих меньших, нових куль, має також яснїйший осередок.

Щоб представити собі, як виглядає така куля мраковини, візьмім кілька скляних кінкуль, у нутрі зівсїм порожних і вставимо під кожню горіючу сьвічку. Коли ми розмістимо таких кільканадцять кінкуль на досить значному просторі, то мати-мемо вповні вірний образ такої мраковини, котра вже розбила-сь на більшо меньших куль.

Ще більше було би се подібне до мраковини, коли-б сьвічки у нутрі куль набирали що раз більшого сьвітла.

Частини мраковини, коли дійдуть до такої степени розвою, дістають від звіздознавців назву мрачних звізд. Кожна така звізда скорше чи пізнїйше перейде в сонце, окружене громадою планет, а проте подібне до нашого.

От вже й вибрали ми з найтруднїйшої нашої задачі, бо вже дослїдили ті черги, які переходить кожна мраковина, заки стане збитою, цїлою кулею. Від тепер ся справа покотить ся скорше.

IV.

Про рух мраковин та дальші переображеня, яким вони підпадають.

Вище згадали те, що мраковина, коли стане густїти, стає рівночасно густїти довкруги своїй оси, тільки, проста річ, що ся вісь не єсть річию материяльною, як пр. вісь при колесї.

Густенє мраковини справляє те що єї об'єм стає чим раз меньшити; сей час побачимо, які важні наслїдки має те корчінє великої ґазової кулї, що обертала-сь довкруги оси.

Що-б пояснити єї наслїдки, не треба нам тонути в глибоких розумованях, анї робити трудних досьвідів; вистане шнурок, привязаний одним кінцем до грубої палицї, а до другого кінця причепити яблоко.

Коли вже те зробимо, візьмім в руки нашу палицю, та покрутїм нею так, щоб яблоко на шнурку крутило-сь довкола палицї, але шнурок хай обмотує-сь на палицю, щоб за кожним оборотом ставав коротшим.

Відразу запремітимо, що яблоко буде тим скорше крутити ся довкола палицї, чим більше коротшати-ме його шнурок. На конець наше яблоко стане оббігати палицю кільканайцять разів скорше, чим на початку, хоть ми зівсїм не будемо надавати йому руху.

Палиця представляє нам вісь, а яблоко — яку-будь частину мраковини.

Досьвід вийшов би зівсїм так само, коли-б ми місто одного яблока взяли три, пять або й більше. Коли вони зближають ся до палицї, тим меньшає колесо, яке вони зачеркують.

З того всього дізнаємо ся, що коли якесь тїло, що обертає-сь довкола своїї оси, зменьшати ме свій об'єм, тодї скорість оборотового руху стане сама собою збільшати ся і тїло стає крутити ся скорше без нїякої чужої помочи.

Се правда внесить нам не одну річ, котру без неї не зміли-б ми порозуміти.

Та вернїм до нашої мрачної звізди. Певна річ, що вона дальше переображаєсь, бо-ж відбуває безнастанний рух.

Така мрачна звізда, що відірвала-сь під великої мраковини, нїяк не терпи свойого руху довкруги середини тої мраковини; оббігає вона, під бно як яблоко, з яким тільки що робили ми досьвід.

Однак незалежно від сього руху та звізда ще обертає-сь довкруги своїї питомої оси; робить вона один тільки оборот довкола своїї оси, за весь той час, якого потребує, щоб облетїти середину великої мраковини.

і коштовно то єму приходить. Послїдна бурска війна аж надто добре доводить правду сих слів, кілько то конфесия, приноровлена до потреб народу, чоловіка просьвітити може!

Ми нї раз не помилимо ся, коли скажемо, що анґлїйский нарід, если він обсунував своїми кольонїями цїлий сьвіт, то має се завдячити лише згаданим прикметам своїх протестантских сект, котрих віроісповідане більше позволяє на домашний культ, як будь яке иньше віроісповідане. Се власне зробило з Анґличанина те, що він з одною біблїєю у всїх частях сьвіта проживати може. Єго релїґійне виховане є таке, що він з молитвенником і біблїєю в руцї жити може сам як палець і на краю сьвіта! А се знов вимагає, щоби навчив ся читати і писати; длятого в них так мало анальфабетів.

Подібне можна сказати і о других народах. Так Татари в Казани, Кримі і на Кавказї задля своєї віри мусять уміти читати і писати. Так само має ся і з Арабами: кождий мусить вивчити коран, а коли хлопець скінчить его, то з великою почестию обношує св. книжку по всїх своїх знакомих і ті обдаровують его. В Сіамі знов віра приписує, щоби кождий Сіямець вступав хлопцем до буддийского монастиря і там научив ся читати св. книги, а чого відтак виходить, що кождий Сіямвець уміє читати. То само дїє ся у Хинцїв і Японцїв.

Але найлїпший довід того, що віра народу не лише може его просьвітити, але й ще від згуби уратувати, є наші Жиди. Згадаймо лише їх страшну судьбу, прогнані зі своєї вітчини, спасли вони себе лише своєю вірою, а взглядно своїми св. книгами. Множество народів зникло з землї, а вони одні не лише що не загибли, але й ще в сьвітї перевагу мають, а се все мають завдячити своїй вірі і своїм релїґійним книжкам.

Із сих виводів стане тепер кождому ясно, як дуже важною є релїґія для просьвіти народу. Релїґія одна може для культури народу зробити більше, як всї иньші мудрости сьвіта. Бо як видїли ми на Бурах, анґлїйских кольонїстах, Швецах і др., то релїґія не допускає, щоби ті, що навчили ся читати, ту свою науку скоро забули, а се є найперша і найголовнїйша річ для просьвіти народної: не забувши читати, селянин знайде може всоду способність і дещо сьвітского прочитати. А се може его лише просьвітити, як се ми на згаданих народах видїли. Одним словом — релїґія і єї предмети є тим маґнесом, що притягає чоловіка до себе і заохочує его учити ся письма. Сим, думаю, обяснить ся і наше питане, яке ми на нашім заголовку поклали: для чого наш селянин нерадо свою дитину до школи посилає.

Наш селянин не посилає радо свою дитину до школи, бо скінчивши єї, не має що взяти в руки, особливо таке, що его серцю найблизше і наймилїйше, себто: книжка релїґійного змісту. Других книжок, хоч і дістане, він не радо читає, і длятого забуває з часом читати. Один молитвенник, або біблїя більше встані уратувати довголїтні мозоли совістного учителя від забутя, як незнати які великі сьвітські біблїотеки, котрими звичайно лише дехто з народу любить користуватись.

Річ отже неоспорима, що для нашого народу доконче потрібна релїґійна лектура і то від найменьшого молитвенника до найбільших екзеґетичних творів, коли хочемо, щоби нарід зі шкіл, на котрі так великі жертви приносить, мав яку користь. Треба би так зарядити, щоби кожда дитина, що скінчила народну школу, дістала одну релїґійну книжку хочби й даром. Ся книжка повинна би бути для неї на цїле житє скарбницею духовою, в котрій би вона все знайшла, чого би релїґійне чувство для своєго заспокоєня вимагало. Такими книжками були би: обширна наука о православній вірі, обяснення всїх евангелий і апостолів, читаних в недїлї і праздники, житє Ісуса Христа, обяснення всїх евангелий і апостолів, обяснене деяких книг старого завіта, житє сьвятих і т. п. Коли би кождий селянин хоч одну таку книжку у себе мав то певно нїколи би читати не забув, а тим самим читав би і инші книги, чим би его просьвіта лише збільшала ся і анальфабети серед нашого народу зникли би. Із певностию буде тогди наш селянин без шкільного примусу свою дитину до школи посилати.

Списав я єї свої гадки в лонешній справі лише для того, що би звернути увагу всїх приятелїв нашого народу, викликати ширшу дискусію і розпинути акцию видання релїґійно-моральної лектури для нашого народу, що тепер би було дуже на часї, а для нашого народу дуже корисне. Кождий, кому справа народної просьвіти на серцю лежить, най зволить висказати в сїй справі свою гадку.

Тит Тимінський.

Поставте чоловіка одалїй від дерева — і велїть йому обійти його довкола під тим услівем, щоб завсїгди був звернений лицем до дерева, а мати-земо рух зівсїм такий самий, як рух новонародженої звізди, довкруги оси матери — мраковини.

От саме в такий спосіб місяць оббігає свою стареву товаришку-землю, бо завсїгди звертає-сь до неї тою самою половиною. Не забудьмо, що наша молода мрачна звізда корчить ся все таки без вину. На основі того, про що ми дізнались при пробі з яблоком, корчене звізди, чи то скупловане ся усїх єї частий до середини, приспішає єї оборотовий рух, довкруги власної оси.

Вже так на сьвітї в усьому буває, що кожне явище, хоть й найменьше воно, мусить мати свою причину та наслїдок. При оглядинах мрачної звізди бачили ми, що вона корчить ся; се знова спричинило-сь до того, що скорість руху нової звізди, довкола своєї оси, значно збільшила ся, а те знов само через себе спричинює-сь до дальших наслїдків, про які сей час й поговеримо.

(*Далї буде.*)

Заява д-ра Лупу.

На звіснє нашим читачам отверте письмо д-ра Лупу на адресу боярскої кліки, посипали ся із сеї сторони спростовання, взяли, що др. Лупу не гідний відповіди і т. п. Із спростовань замітнїйше спростоване д-ра Вольчиньского, що все умів у соймі прибирати міну полїтика, „на місци", з котрого отверти письмо наймонше щадило і виказало не одну екстравагацию сего полїтика, котрий граючи про око все чесного полїтика має не один гріх на своїм полїтичнім карбі.

На спростоване д-ра Вольчиньского, котре помістив Buk. Journal надіслав до сеї часописи др. Лупу зі своєї сторони спростовання, якого в змісті ми в коротцї наводимо:

Неправдою є, що др. Лупу писав коли памфлети, а „отверти письмо" є письмом охорони і правдивого начерненя наших відкупних полїтичних обставин. Неправдою є, щоби він кому небудь не дав сатисфакциї в разї образи другої особи, за те правдою є, що др. Лупу нераз кров проливав під мечами. По другім є ще друга дорога а се судова, в котрій мусить ображений знайти сатисфакцию.

Правдою є, що пос. др. Вольчиньский грав з початку у Відни ролю Поляка, як доки его не притягнули румуньскі студенти до себе. Правдою є, що др. Вольчиньский, можимо того що прирік, неприміняо заплатити фундацийний гріш 200 зр. для „Тімпулї", пізнїйше відмовив сю суму. На се є сьвідки пос. Ник. бар. Мустаца і Жорж бар. Василько. Правдою є, що др. Вольчиньский своїми ґешефтарскими махінациями скривдив православний релїґійний фонд о 500.000 кор., котрі повинен мав провізиї в его і его спільників кишенї, а котрі могли-б ужити ся на підтримане идеї і спріт по сьвященниках і дяках.

Неправдою є, що др. Лупу зістав проклямований послом до ради державної аж тодї, коли заявив, що его передні полїтичні перешкоди се „гріхами молодости". Він нїколи не міг щиро згодити ся з полїтикою Юрия Поповича, бо мав все на увазї реальні інтереси румуньского народу а нїколи радикальний „там-там". Др. Лупу нїколи не належав до консервативної „партиї", а лише до умірковаиної — як лише в нашім краю можна про партиї говорити — бо в краю нема румуньских партий лише кліки. Др. Лупу пристав до умірковаиної партиї, коли ще не було бесїди про вибори до державної ради. Відтак потверджує др. Вольчиньский, що др. Лупу зістав іменований кандидатом румуньского консервативного ексекутивного комітету, а заразом нападає на „Тімпулї", що підтримував его кандидатуру. Деж тутка консеквенция? Деж тут дотримане приреченя?

В „гріхи молодости" вчисляє собі др. Лупу свое нерозе становисько супроти Німцїв. Парляментарний волоский клюб уважає ся делеґацию румуньскої національної партиї. У виду сего виступив др. Лупу також з сего клюбу, коли опустив завязок національної партиї. Румуньскі партиї не мають права осуджувати его несїдями, що впрочім уважає др. Лупу за честь. Відтак називає др. Лупу д-ра Вольчиньского денунциянтом, бо сей уживав сего негідного способу против д-ра Лупу.

— В справі сеї афери мусимо додати, що „Gaz. Polska" дуже обурена на д-ра Лупу, що той осьмілив ся, кинути погоду в румуньский табор зазначуючи, що она дуже а дуже любить спокій в краю.

Полїтичні вісти.

Міжнародне товариство для охорони прав робітників.

В р. 1900 заснувало ся в Німеччинї міжнародне товариство для охорони прав робітників. Вчера розпочали ся загальні збори того товариства під проводом міністра бар. Берлепша. На збори явили ся відпоручники Німеччини, Франциї, Анґлїї, Австро-Угорщини, Італїї, Ватикану і иньших держав. По привітній промові міністра ухвалено вислати телеграму до сьв. Отця і відчитано лист кардинала Рампольї, в котрім він доносить, що сьв. Отець з вдоволенем слїдить дїяльність товариства і жоле нарадам поводженя. На подиву нарад стоять справи: скорочене працї у фабриках і розширене охорони недїтних робітників, справа працї жінок в ночи і управильнене працї в промислових підприємствах, шкідливих здоровию.

Борба з конґреґациями у Франциї.

До борби з конґреґацийними школами у Франциї прилучив ся ще й полїтичний елемент та справляє чи мало клопоту французскому правительству. Перед кількома днями почав ся новий шкільний рік в Бретонії. В богато місцевостях дїти остають без шкільної науки, бо родичі не хочуть посилати їх до правительственних шкіл. Звісна нам Адам в Paroie Francais написала в сїй справі ось ане: „Читаючи пруські часописи і жидівсько-німецкі, можна бачити, яку радість справляє їм пан Комб. Найрьотичні Німцї складають міліони марок на підпиране руху відорване католиків від Риму. Пан Комб ширить протестантизм у нас безплатно, а п. Трулло допомагає єму вірно в сїй роботї. Они працюють спільно з масонами і жидами на користь Німеччини, на користь Берлина". — Ся думка, що борба з конґреґациями вийде на користь протестантскої Німеччини, стає у Франциї чим раз загальнїйшою.

НОВИНКИ.

З краю.

Іменини цїсарскі. Дня 4. жовтня, т. є. в суботу, в дни цїсарских іменин, відбуде ся від 9—11 год. рано в тутешній православній катедрі торжественне богослуженє.

З краєвого правительства. Комісар старостства Ігнатий Штронер з Вижниці зістав приділений до краєвого правительства, а комісар старостства Емануїл Оскар Бонфорт з краєвого правительства до старостства в Вижници.

Великі лови. Іменем дирекциї дібр запросив радник Ульман членів чеської шляхти на великі лови до Путни. Поміж иньшими гостями явив ся учитель архикнязя Иосифа, ґр. Валїє, як також князь Ліхтенштайн. З Буковини взяло удїл в тих ловах лиш двох шляхтичів: бар. Юрій Василько та Теодор Канрі. Розуміє ся, що по старому звичаю участником ловів буде також сам радник Ульман.

З усїх сторін.

Вирок мирового суду о „Морске Око" оголошено вже вчера урядово. Вирок підписали суперарбітер др. Вінклер і оба мирові судиї др. Тхоржницкий і Легоцкий. Вирок обіймає 13 сторін друку, а долучеями карти присудженої Галичинї спірної землї і части признаної Угорщинї і містить поретний вступ, начерк ходу розправи та сам вирок і его умотивоване. — Як звістно, присуджено вироком цїлу спірну територию простору яких 600 морґів Галичинї. Угорщина одержала кусник лїсної парцелї простору 20 морґів.

Еміґрация до Америки. В 1901 роцї прибуло до всїх портів Сполучених Держав загалом 522.573 еміґрантів, з чого 362.470 мужчин, а 160.103 женщин. З загального числа еміґрантів р. 1901 припадає на Европу 400.386, на Азию 15.726, решта дїлять ся на Індию і инші краї. Після справоздання американьского бюра статистичного виеміґрувало до Америки від р. 1821—1900 19 міліонів людий, з чого 5 міліонів припадає на Німеччину, 3·86 міліонів на Ірландию, 3·02 міліонів на Анґлїю, Швецию і Уельс, 1·24 міліонів на Скандинавию, 1·05 на Канаду, а по 1 міліонї з Італїї і Австро-Угорщини.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ"
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 30 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях. За редакцию відповідає Володислав Секерский.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 111 Чернівцї, середа дня 18. вересня (1. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адмінїстр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

З'їзд руских послів.

В комнатах товариства „Просьвіта“ відбули ся у Львові в недїлю дня 28. б. м. наради руских послів під проводом п. Романчука. Присутними були всї рускі посли з виїмкою пос. Пігуляка, — що все ще хорує — як з „Руского клюбу“, так і „Славяньского Центра“, разом з парляментарними комісиями руских клюбів в галицким і буковиньским соймі. В пятигодинних нарадах, обговорювано теперішне положенє Русинів в Галичинї і Буковинї, полїтичну ситуацию та становище і акцию в парляментї. Дальше буде вести ся нарада ще 12-го жовтня.

До ситуациї.

28. вересня відбували ся у Відни дальші угодові переговори, а їх хід був о стілько добрий, що надїють ся, довести нинї переговори до кінця. Президенти кабінетів п. Сель і др. Кербер будуть нинї на авдиенциї у цїсаря, аби зложити звіт з ходу нарад. — Державна рада має зібрати ся на засїданє дня 20. жовтня.

Буджет на рік 1903.

Дневники доносять, що буджет на рік 1903 вже готовий і на найблизшій радї мінїстрів має бути предложений до остаточного затвердженя. Уложенє державного прелїмінаря було сполучене з великими трудностями. Звісна річ, що вже минувшого року свою мнимо рівновагу буджет завдячує сїй обставинї, що вставлено часть зиску з монет і видано амортизацийну ренту довгу державного. Мінїстер фінансів, др. Бем Баверк рішив ся на се прикрите дефіциту доперва по довгій розвазї. Від сеї пори трудности значно збільшили ся, економічно-полїтична ера Кербера означає тревале обтиженє буджету. З тої причини в прелїмінари на р. 1903 при укладаню поодиноких ресортів сильно позчеркувано видатки. Для поваги ситуациї характеристичне є се, що між зачеркненими квотами 9 міліонів припадає на жаданя мінїстерства кравої оборони. Коли ся редукция видатків показала ся недостаточною, дочислено до приходів шеск з монет і вставлено в дальшу позицию амортизацийної ренти, котра доперва має бути емітована. Однак і сим не залатано дефициту. Мінїстер фінансів взяв ся отже за новий спосіб. До осягненя буджетової рівноваги мають бути ужиті давнїйші надвижки касові. При помочи сеї штучної операциї фінансової повело ся навіть осягнути малу надвижку доходів. Але така надвижка не є надвижкою, і коли прелїмінар вирочім уложений конкретно, се тілько затаєне перед нами правдивий стан державних фінансів.

Нові тягарі військові.

Правительство має в осени зробити австрийскому парляментови і угорскому соймови немилу несподїванку. Розходить ся о посередне підвисшенє контингенту рекрута, за котрим в наміреній ревізиї військового закона в дуже короткім часї піде безпосередне і значне підвисшенє контингенту рекрутів взагалї. Розходить ся о се, аби роздочути обслугу потрібну для нових батерий гаубиць, котрі мають бути утворені на підставі ухвали спільних делеґаций дня 1. жовтня. Закони, які мають бути предложені у Відни і в Будапештї заряджують доповненє відділів військ, спеціально при артилериї, [illegible]ость ерзацрезерви буде покликана до тривалої активної служби при нових батериях гаубиць. Розходить ся о 18.000 ерзацрезерністів, з котрих Австрия має поставити 10 тисяч. Дотичне предложенє мусить бути полагоджене в обох парляментах до дня 1. грудня, бо в противнім случаю виринуть великі трудности. Полагодженє сеї справи до згаданого речинця є дуже сумнївне при теперішних парляментарних відносинах в Австриї і супротив критичного настрою крайної лївиці угорскої у всїх військових справах. мінїстерство війни на всякий случай покличе ерзацрезерву дня 1. жовтня і задержить єї в службі як звичайно 6 тижнїв, т. є. до 1. грудня. Але чи вояки покликані до гаубиць будуть могли лишити ся довше в службі, зависить від полагодженя дотичних предложень в означенім речинци. Коли до дня 1. грудня предложеня не будуть законом, резервісти будуть мусїли вернути домів і гаубиці лишать ся якийсь час без обслуги — хиба що мінїстерство війни зредукує стан артилериї аж до ухваленя згаданих предложень. Додати треба еще і се, що кошти на доповненє стану делеґациї ухвалили услівно, т. є. що правительство буде могло ужити ухвалену суму доперва тогди, коли се доповненє ухвалять оба парляменти монархії. Мінїстерство війни було би отже в великім клопотї, коли би, як на се заносить ся, нові предложеня військові не були санкционовані до дня 1. грудня.

Мадярска гаката.

Приватного урядника Кріша в Шеґединї засуджено за „підбурюючу“ статю в однім всенїмецкім дневнику на 4 місяцї вязниці і 200 корон.

Цивільна процедура на Угорщинї.

Мінїстер судівництва Пльош виголосив перед своїми виборцями промову, в котрій згадав о готовім проектї нової процедури цивільної, котра буде предложена соймови в біжучій сесиї.

Цикльон в Італії.

В Катанії (на Сицилії) знищив нихор великий простір землї, причім згинуло більше як 300 осіб.

Балкан.

Kölnische Ztg. доносить, що інсталяция російского конзуля в Митровици, мимо того, що султан дав єму exequatur, стрічає ся з великими перепонами. Альбанцї з усїх відлетів злучили ся, аби не допустити до інсталяциї. Желїзницї в цїлій околици знищені.

У всїх болгарских селах в монастирскім пільнитї вибухнули розрухи. Стан грізний, бо повстанцї звели кілька кровавих стріч з турецким військом.

Російска полїция.

Vorwärts оголосив імена великого числа російских тайних аґентів, що живуть на німецко-російскій границї, іменно в Курляндиї, звідки без перепон переходять на німецку територию і відбувають там різні ревізиї. Vorwärts напиває правительство, аби усунуло сї надужитя.

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

Одна тільки просьба до тебе, дорогенький читачу, обери всю увагу над моїми словами, инакше всьо тее псови на чоботи! Мусимо оба над тим потрудитись, щоб видерти природї велику тайну, як творить ся сей чарівний, гарний сьвіт, серед котрого ми живемо та одушевляємось його чудовістю.

Ходить о тее, щоб дати одвіт, який наслїдок може мати збільшенє ся руху молодої звізди, котра, треба знати, не тверда скала, тільки ґазова куля, що складась з рухомих атомів.

Думаю, що коли ти дорогий читачу був ще малою дитиною, то любив кидати камінї з праці, будьто привязувати їх на шнурок, та пускати на шнурку в скорий рух.

Пригадай собі тепер все те враженє, якого ти тодї дізнав: при його помочи зрозумієш надто важне явище.

Камінь обертаючись натягає шнурок; ти почуваєш, що рух того каміня викликає нову тайну силу, котра є в силї прорвати шнурок, коли би ти тільки скорше крутив та ще тяжким камінем. Колиб шнурок прорвав ся, то камінь полетить далеко поза тебе, нїколи в тебе самого.

Отся сила звесь відосередною, бо намагаєсь віддалити тїло від середини його руху.

Та сама сила дїє те, що болото відскакує від обручів колїс, коли вони суть в повному руху.

Коли ми вже пізнали силу відосередну, звану з латиньска центрифуґальну, пора нам застановитись, від чого залежить єї величина.

Відповідь на те не далеко глядати: пригадаймо собі тільки камінець на шнурку, а кожнїй відповість: чим довший шнурок та більша скорість обороту каміня.

Колиб ми захотїли пиповісти се ядерно, то ось яке сказали би ми: сила відосередна росте в міру прискореня руху та віддаленя від оси.

Колиб наша мрановина не мала нїякого руху, то мала би тодї так, як краєва води, вид кулї. Візьмім єї в такому станї та надаймо єї оборотний рух довкруги оси, що переходить через єї середину.

І щож тодї станесь?

От всї єї частинки віднадуть сей час дїланю згаданої відосередної сили, що буде намагати ся, як камінь на шнурку, відірвати їх у простопадному напрямі до тої оси.

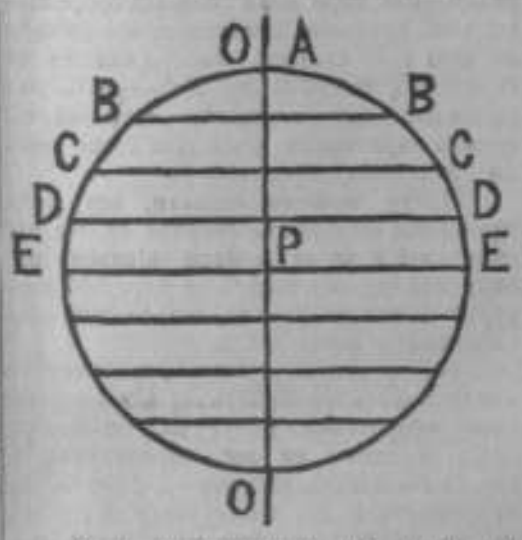

Коли поглянемо на сю кулю, що представляє кулясту мрановину, котра крутить ся довкола оси O O, то побачимо, що всї точки A B D E докінчують повного обороту в тім самім протягу часу, тільки їх дороги не всї однакові. Найбільшу дорогу мусить перебути точка E а знов найменьшу точка A, що лежить на самій осї; проте кожнїй зрозуміє, що найбільшу скорість мають ті части мрановини, що лежать на обводї кола E E; ся скорість значно зменьшаєсь, в міру того, як точка E близше до A

Також знаємо, що відосередна сила зростає зі скорістю обороту; проте легко зрозуміємо, що найбільшу відосередну силу мають точки E E, чи то, як в нас говорять, на рівнику земської кулї.

Треба тямити, частини мрановини піддадають ще під вплив иньшої сили, що тягне їх до середини мрановини — до точки P; колиб не та сила, то всї частинки нашої мрановини розлетїлиб ся під напором сили відосередної.

У нутрі кулї розігралась борба між тими двома противними силами. Частина сили доосередної стоїть на рівнї з відосередною. Проте з того слїдує, що частинї положені близше бігунів, суть сильнїйше притягані до середної кулї, чим частинї на великому колї E E, до сила відосередна нищить майже силу доосередну, чи то силу тяготи.

Нїчого дивного, що частинки, котрих перемагає сила доосередна наближають ся до середини мрановини, коли тимчасом прочі намагають ся відбічи від тої середини, о скільки можна найдальше. А що в нашої мрановини при кінцях оси, чи то бігунах, сила відосередна є надто слаба, а противно доосередна за велика, тому то мрановина сплющуєсь у тих частик, та приймає подобу роздушеного зернятa гороху. Тим то й наша земля по бігунах дещо сплющена.

Чим скорше обертати мете ся мрановина довкола своєї оси, тим більшою стаєсь сила відосередна, а проте більше єї сплощенє.

Наша мрановина прибрала тепер меньше-більше таку подобу:

(на другій сторонї).

Ірляндиї против своїх гнобителїв.

О. Брієн, провідник націоналїстичної партиї в Ірляндиї, мав в Кляреморі промову, в якій взивав ірляндску зїгу до дїла: бойкоту приватних властителїв (Анґлїйцїв) обшарів.

Анархісти.

Обжалованого о державну зраду і обиду маєстату, анархіста Алєссандра в Триєстї засуджено за обиду маєстату на 19 місяцїв тяжкої вязницї. Алєссандра арештовано еще на весну за розширюване підбурюючих проклямаций.

Атентат на Рузвельта.

Підчас побуту президента Рузвельта в Вашинґтонї, анархіст Векре кинув бомбу в сїних готелю „під золотим орлом". Готель вилетїв у воздух, а під звалищами згинуло 30 осіб. Президентови не стало ся нїчого, бо в тій хвили був далеко від готелю.

Бійка коло св. гробу.

Апеляцийний суд в Байрутї відкинув відклик православних монахів, засуджених за напад на нїмецких і італїйских Францїшканів. Затверджено вирок першої інстанциї. Православні робили великі заходи, аби узискати певні вимоги в вироку першої інстанциї. На розказ турецкого мінїстра судівництва усунено двох членів апеляцийного сенату, яко підкупленних.

Допись із Кіцманя.

(Учительске сьвято.)

Учительство кіцманьского повіту сьвяткувало 27. с. м. незвичайне сьвято, бо ювілей 25-лїтньої учительскої служби повітового шкільного інспектора п. Ілярія Стратичука, яке відбуло ся за почином найповажнїйших учителїв сего повіту в містї Кіцмани. Вже о 11. годинї зароїли ся комнати кіцманьского касина від учителїв й учительок кіцманьского повіту, котрих явило ся 120 осіб; крім того прибуло й кілька представителїв учительства з инших повітів, далї кіцманьский староста п. Свораковский з усїма урядниками староства, урядники суду і податкового уряду, а з Чернівцїв посол др. Стоцкий і інспектор Попович. Перед дванацятою годиною впровадила депутация ювілята до касина, де голова комітету п. надучитель Івасюк повитав его промовою, вручаючи єму гарний альбум з підписами учителїв і учительок цїлого повіту. На памятку щирого поважаня і привязаня. Альбум, велика книга в синьо-жовтій аксамітовій оправі зі золоченими окованя. Перший лист гарно оздоблений містить присьвяту а дальші підписи. Ювілят подякував за незвичайний доказ привязаности учительства до его особи, запевняючи, що сей день остане для него по вік незабутним.

Відтак засїли всї до столу, який уставлено в просторій сали касиновій, що ледво помістила численне товариство яких 150 осіб. По правій ювілята сидїли пп. староста Свораковский і посол др. Стоцкий, а по лївій інсп. Попович і подруга ювілята, панї директорка дївочої школи в Кіцмани Адельфіна Стратичукова, дальше члени повітової ради шкільної о. Майковский і лїкар др. Тітінґер і заступник посадника міста Кіцмани лїкар др. Воєвідка, напротив них прочі урядники а при двох бічних столах учителї й учителї. Страви з кухнї касинової були дуже добрі, неменьше й напої.

По четвертій страві віднїс голова комітету перший тоаст на цїсаря, а всї присутні відсьпівали міщаним хором гимн народний. Відтак промовив надучитель з Кадобінцїв п. Спинул в честь ювілята, підносячи его великі заслуги около розвитку шкільництва в кіцманьскім повітї, що за час его 7-лїтної дїяльности числить вже до 150 клас, у двоє тілько як перед тим, его щиру дбалість о успішну працю в школах, о піднесеня поваги учительства і поліпшене его долї. Складаючи за те щиру подяку учительства для ювілята випив его здоровє, а хор відсьпівав многая лїта серед бурі окликів збору.

На те забрав слово ювілят і дякуючи за прихильні слова, запевняв учительство о щирости своїх змагань около просьвіти народу і добра учительства, кінчаючи тоастом на честь учительства.

Потім п. учитель Іван Прокопович із Кіцмани згадав з подякою про прихильну для шкільництва і учительства підпору, якої дізнавав доси ювілят зі сторони начальника повітової шкільної ради, п. старости Свараковского, кінчаючи свій тоаст многолїтєтвом, яке відсьпівав хор серед оплесків цїлого товариства.

П. староста подякував за згадку про него а підносячи шляхотну скромність, невсипущу працьовитість і строгу обєктивність ювілята, пожелав єму многих лїт.

Відтак директор рільничої школи в Кіцмани п. Жуковский звеличав щиру прихильність і довголїтну успішну працю посла др. Стоцкого для буковиньского учительства і пожелав сему невтомимому борцеви дїлечови на полї народнім многих лїт, що збори приняли невгаваючими оплесками і окликами.

На те відповів посол Стоцкий в хорошій промові тоастом на честь учительства, котрому головно приписати належить відраднїйший стан а ще більша надїя на красшу долю руского народу на Буковинї.

Опісля п. надучитель Марінчук із Іванківцїв пив на здоровє орґанїзатора руского шкільництва на Буковинї, п. інсп. Поповича, що збори приняли громом окликів і оплесків.

Інсп. Попович зазначив у своїй відповіди, що учительство вищишним сьвятом в честь 25-лїтньої учительскої дїяльности свого інспектора пошанувало саме себе, а шануючи свою честь, дїйсне пошановане й у других. Бесїдник гордить ся тим, що наложить до стану народнього учительства й не на здоровє взірцевої учительки, подруги ювілята, панї директорки Адельфіни Стратичукової, що ревно і славно працює також вже 25 лїт на полї народної просьвіти. Весь збір відсьпівав з одушевленєм „многая лїта" в честь ювілятки.

З багатьох промов, що ще слїдували в честь членів повітової ради шкільної і поодиноких осіб належить зазначити хорошу бесїду дра Воєвідки, що пив на здоровє сьвідомого своєї національної задачі учительства руского на Буковинї, яке робить не тільки те, до чого его обовязують закони шкільні, але сповняє і свій національний обовязок.

Всї бесїдники, крім старости, що говорив по нїмецки, промовляли по руски.

По четвертій годинї закінчила ся офіцияльна часть сего справдї учительского сьвята, але забава при сьпіві, а відтак і при музицї тривала до півночи, всего разом повних 12 годин.

Кінчимо наше справоздане повним признанєм для ювілейного комітету, що вдоволив всїх; слава комітетови і всему учительству кіцманьского повіту, що, пошанувавши ювілята, віддали честь учительскій працї, всему учительству! А ювілятови дай Боже трудитись для добра шкільництва й учительства а тим то й усего народу ще многі а многі лїта!

Гість.

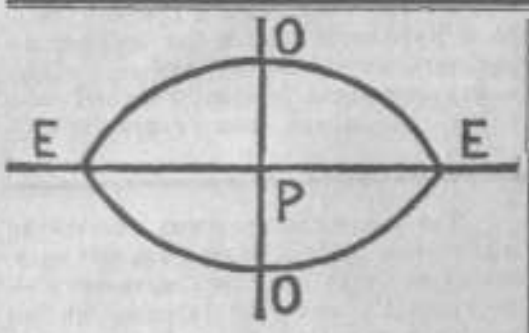

V.

Як відривають ся перстенї від мраковин?

Як родять ся планети?

Кожда частина мраковини, як ми вже перед тим сказали, підпадає рівночасно під дїланє двох сил: сили відосередної і сили тяжости — чи то доосередної, що тягне всьо до середини. Перша старає-сь відірвати частицї від цїлости, друга, противна, вдержати їх в купі.

Всюди, виняв рівник, ті сили не дїлають в прост противні напрями, тільки похило, під кутом супроти себе, що кожий побачить на отсїй кулї.

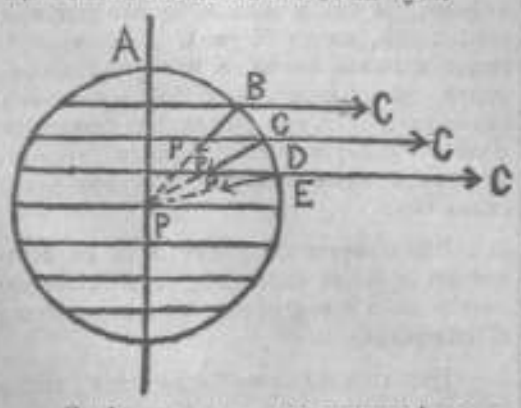

Стріли p p p p₁ що звернені до середини (P) кулї, означають силу доосередну, що притягає частинки до купи; стріли c c c c силу від'осередну в точках B C Д E.

Тілько на рівнику E E ті дві сили суть прямо собі противні; наколи доосередна сила бере верх над від'осередною, тодї частинки мраковини, що лежать на полї E E, станут наближати ся до середини; коли-б сила від'осередна переважила силу доосередну, тодї всї частинки мраковини розлетїли-б ся десь по безмежному просторі.

Проте можемо сказати, що коли мраковина поволїйше обертає ся, то частицї, що є на єї помочи пізнаємо нелїпу тайну, як творять ся перстенї довкруги сонця та планет, що до них зачисленє-сь й наша земля.

Ми покинули нашу мраковину в хвилї, коли вона прибрала, під впливом свого оборотового руху, вид сплющеної кулї; вертаючи до неї, переконуємо-сь, що ті ґази, з яких вона складає ся, не перестають й дальше згущати ся; тому, що те згущане, як вже ми пізнали, мусить присьпішити оборотовий рух мраковини, проте наша мраковина находить ся під що раз то більшим впливом від'осередної сили.

В кінци приходить хвила, незвичайно важна в історії формованя ся нових сьвітів: хвила, де борба противних сил на рівнику планети кінчить ся рішучою побідою від'осередної сили.

Лучаєсь тепер те, що й нам часто лучалось, коли ми крутили на шнурку привязаний камінь, а шнурок був надто слабий, то камінь урвав наш шнурок, і нїчим не стримуваний, відлетїв в простор.

Частинки мраковини на рівнику ходять зівсїм так само, як той камінь, бож велика сила від'осередна нищить силу, що тягне до середини.

З того слїдує, що частинки, відірвані від'осередною силою утворять перстїнь, що стане крутити-сь особно довкруги мраковини, що дещо зменьшить ся по тій катастрофі.

Легко пійняти, що то цїкаве явище може лише стати-сь тільки на рівнику, чи то на великім полї, простопадним до оси, бо в всїх инших точках від'осередна сила не дїлає впрост противно силї доосередній, чи то тяготи.

Збільшенє тої сили має тільки той наслїдок, що частинки змагають наближити-сь до кола E E — то є площі рівника.

Отже в наших очах утворив ся довкруги мраковини величезний перстїнь ґазової матерії, наче пінець, що самостійно кружить довкола головної маси, що від неї сам відірвав ся.

Небавом буде й він мати товаришів. Ті самі причини, що й попередне, зроблять те, що по якімсь часї, котрого тут бажаше не можем назвати, від мраковини відірве-сь новий перстїнь, і те повторить ся кільканайцять разів. З мраковини, що з неї утворило-сь наше сонце та всї довкруги його планети, се явище навертало ся дванайцять разів.

Далекоглад не є в силї, щоб викрити всї наслїдки формациї перстенїв в мраковинах; однак й те, що доглане крізь нього астроном потверджає й так величню теорію про повстанє сьвітів, — теорію, котру завдячуємо ґенїєви француза — Ляплаєа (Ляпласа).

(Далї буде.)

НОВИНКИ.

З краю.

Іменини цїсаря. Цїсар буде сьвяткувати свої іменини сего року 4. жовтня в Айзенерц, де відбудуть ся в тім часї від 29. с. м. аж до 4. жовтня включно великі лови. Туда від'їхав цїсар в недїлю, а 5. жовтня поверне назад до Відня.

Особисті вісти. Посол Николай Василько прибув до Чернівцїв. Віцепрезидент краєвого суду Олєксандер Артимович розпочав у вівторок кільканайцятиденну відпустку. — Радник двору Шедль вернув із своєї відпустки до Чернівцїв.

Іменованя. Почтові експедитори Тома Терлецкий і Ісак Фіфер іменовані ц. к. почтовими практикантами.

Санїтарний асистент в бук. краєвім правительстві др. Михайло Лопацкий, котрого іменовано шкільним лїкарем тутешних середних шкіл, розпочав свою нову дїяльність оглядаючи стан здоровля учеників І. ґімназиї. Результат оглядин і потрібні вказівки подасть ся до відомости родичам або настоятелям учеників.

Головні збори „Бук. Волна" відложено ізза непередвиджених перепон на другу недїлю, себто на 12-го жовтня с. р.

Виступаючи із завязку редакцийного „Буковини" прошу тих панів з п. т. руської громади, що звертали ся в справах редакцийних на мою адресу, щоби відносили ся тепер в сих справах впрост до редакциї. — Осип Безпадко.

Статус учителїв шкіл народних на Буковинї числить після оповіщеня краєвої ради шкільної 542 особи II., а 45 III. катеґориї; з того побирати муть від нового року 1903 по 181 надучителїв і учителїв платню I. і 2., а 180 третої класи, а з підучителїв 23 платню першої, а 22 другої класи. Піднесенє платнї відбуває ся, як звісно, в місяци падолистї кождого року.

Волоска демонстрация проти германїзациї. Волохи, що при кождій нагоді не мають доста слів, щоби висказати, як ніби то радо вони вчать ся нїмецкої мови, показали своє ґерманофільство на дїлї з початком сего шкільного року. Ого задля лїпшої германїзациї руської і волоскої молодїжи придумали наші опікуни приготовляючі класи до руско-нїмецких паралельок ґімназий черновецких і до волоских паралельок ґімназиї сучавскої, в котрих то приготовляючих класах становить наука нїмецкої мови головний предмет в 16 годинах на тиждень. Проти сеї германїзациї розпинули Волохи в Сучаві таку аґітацию, що до тамошньої приготовляючої класи вписало ся лише двох учеників. Опікуни зарядили другі вписи на послїдні дни с. м. Як вони випали, не знаємо ще, але „Дештептара" заклинає Волохів не вписувати дїтий, бо се перший крок до германїзациї волоских паралельок. Видно, Волохи не довіряють своїм приятелям і добре мають.

На кругольнї „Народного Дому" буде сеї суботи і недїлї гра о нагороди а то кождого дня від 7-ої до 10. години для мущин а в недїлю від 4-ої до 7-ої для женщин. Вкладка за 5 перших тур 1 корона а за кожду дальшу туру по 3 шоки 20 сотиків.

Драматичний кружок товариства „Зоря" в Чернівцях, відограє в недїлю дня 5. жовтня с. р. в салї „Народного Дому", на дохід запомогового фонду для членів товариства, веселу двоактівку: „Перше поумирали, відтак повінчались" і драматичний дїльоґ одноактовий Шимановского, в перекладї Т. Ґембіцкого: „На улици". Крісло в перших двох рядах (враз з податком від бізнїв) 1 кор. 32 с., в дальших рядах 1 кор. 10 с., партер 44 с. Початок о пів до 8-ої.

Видїл тов. філїї „Руської Школи" черновецкого повіту має честь всїх своїх членів запросити на свої загальні збори, котрі відбудуть ся в суботу на 4. жовтня н. ст. о 3 годині по обідї

в Народнім Домі в Чернівцях з слідуючим дневним порядком: 1. Відчит на тему „Чи відповідає устрій нашого учительского семинара вимогам населення нашого краю“, референт Микола Гаврищук. 2. Вільні внесеня. — За виділ філії: Дарій Пігулак, голова.

Сто коронівки. На засіданю головної ради австрийско-угорского банку, яке відбуло ся під проводом ґубернатора, дра Білїньского 25. м. м. в Пешті, рішено, видати сто коронові ноти з 20. жовтнем б. р. Рівночасно також будуть стягати старі сотки.

Знижене цїни їзди в електричних трамваях. З 1. жовтнем с. р. цїна їзди в I. класї тутешних трамваїв буде знижена з 14. сот. на 12. Також буде уважати ся вожде стояче місце на переднім і заднім перонї яко II. класа.

Рада міста Кіцманя вислала письму подяку на внесдане закону на побиранє додатків від напитків також послови Николаєви Василькови.

З усїх сторін.

В справі руского товариства педаґоґічного у Львові. Як звісно шановним читачам, якийсь „подорожний з Буковини“ скритикував був в ч. 98 „Буковини“ поводженє більшости виділу руского товариства педаґоґічного. Закиди, які робив їм дійсно дуже поважні, дарма, що не сказані в рішучій формі. Звичайно Буковинець, тож уважає, щоби в дечім не пересолив. Будучи докладно обзнакомленим з житєм в руснім товаристві педаґоґічнім і всїми ділами, опанувавшої виділ клїки, можу мому кравови, як також і всїм інтересуючим ся тою справою подати близші поясненя що до тих закидів „подорожного з Буковини“. Розходить ся менї головно о малє доповненє відповіди „подорожного з Буковини“ („Буковина“ ч. 108) „Русланови“ ч. 191 за що пан „подорожний“ — здаєть ся, не повинен на мене гнївати ся. І так: 1. „Руслан“ не збиває твердженя, що клїка опанувала виділ товариства педаґоґічного, бо се факт. 2. „Руслан“ пише, що „подорожний“ видумує, що ніби виділ постановив в сїм роцї не скликувати загальних зборів. Отже можу всїх запевнити, що так дійсно було, а що збори відбудуть ся, то се треба завдячити лиш дописи „подорожного“. 3. „Руслан“ признає мовчки, що клїка виділових, позиваючи свого товариша до суду, поминула суд мировий, — значить ся, сама була причиною скандалу. 4. Дальше заперечує „Руслан“ виступленє двох членів з виділу. Яко добре обзнакомлений зі справами товариства педаґоґічного можу прийти в поміч памяти пана речника і скажу, що виступив з виділу один подільский, а другий львівский учитель. Може длятого, що они оба є народні учителї, то пан речник о них призабув?! 5. Пан речник гнїває ся, що „подорожний“ помістив свої закиди в „позакраєвій часописи“, мій же краєв дивує ся, чому галицькі часописи скорше об тім не заговорили „таж се в інтересї товариства“, а я на те скажу, що інтересовані пани виділовці мають вплив на галицьку руску пресу і запевняю, що як би „подорожний“ вислав був свою статю до „Дїла“, або до „Руслана“, то она ніколи не уздріла би сьвіта, она спочала би сном блаженних на дні редакторського кошка. Як се не правда, то нехай Хв. редакциї згаданих часописий зволять на на доказ напечатати обі статї „подорожного“ і сей мій поясняючий додаток. Лиш се мене переконало би! 6. „Руслан“ не міг також відповісти і на сей закид, що „Учитель“, орґан товариства, дуже недбало редаґований. Дійсно, се був крок зовсїм не обдуманий, віддавати редакторство в руки такого маститого матадора, що за своє недбальство побирає кождого першого добру плату, а видавництво знів на нїнащо. Одного з найважнїйших тепер справ педаґоґічного товариства є віддати редакцию „Учителя“ в руки якогось трудолюбивого і енерґічного чоловіка, (а таких людий знайде ся до волї), щоби відповідним редаґованєм придбав більше число предплатників і добру славу, якуми давнїйше, а тепер стратив, бож орґан — се душа товариства, а „Учитель“ в послїдних роках не стояв на тім становищи, що навіть і сам виділ повинен менї признати.

Другий Буковинець.

Міліонова дефравдация в Лендербанку. Після найновійших телеґрам повідомлено онеї віденьску поліцию, що труп Єлїнка найшли в Дунаю коло Тульна. На місце удала ся сейчас комісия і констатувала тотожність особи. — Загально суть гадки, що Єлїнек мав богато спільників і прокураторія мусить перевести ревізию книг в Лендербанку. Президент біржевої палати оповістив, що члени Лиґер і Вайдгольд поскладали свої мандати з причини зарадженя против них слїдства. Они посередничали Єлїнкови в грі на біржи.

Дефравдациї в Німеччинї. О статині телеґрафічні вісти доносять аж про три дефравдациї в ріжних фінансових інституциях в Німеччинї. Дефравдациї виярто при шконтрах, які заряджено по віденьскій дефравдациї. В Мангаймі в акц. товаристві для хемічного промислу дефравдация виносить $2^1/_2$ міл. марок; в Штетинї промислова фірма Тіґґес видала векслїв на $3^1/_2$ міл. марок, а шеф фірми утїк, а в Ганновері збанкрутовало гіпотечне товариство з недобором 3 міл. марок.

Страшний оркан на Сицилії. З місцевости Modika на Сицилії доносять, що долїшна часть міста цїлком знищена через сильний циклон. Оба потоки, що плинуть через місто, С. Франческо і С. Марїна, нагло виступили з берегів і покрили все камінєм і намулом. Вода так нагло вдерла ся до домів і склепів, що забрала з собою богато людий, худоби, посуди і товарів. Много домів повалило ся, а значна часть ушкоджена. З потоків витягнено до тепер 80 трупів і зложено на марах по постелях, а 50 иньших вже похоронено. Число осіб, що погибли наслїдком катастрофи, не дасть ся еще точно означити, тим більше, що і в охресности поробили ріки і потоки величезні шкоди і не обійшло ся без жертв в людах. На місце катастрофи всюди вислано війско для ратунку. Після иньших телеґрам і дневників, дає ся чути вулькаїчна чинність Етни, а від кількох днїв вже чинні меньші вулькани на островах лїпарийских. — З Катанії доносять, що німецкий пароход „Капрара“ затонив ся в часї в'їзду до порту, а і кораблї в самім портї були в великім небезпеченьстві. Зелїзничий рух перерваний.

Не лакомий на почести. Професор ческого університету Фріч зрік ся титулу гофрата, бо правительство поставило єму условем, щоби уступив з президиї фундацийного комітету імени Гуса.

Die Zeit. Перше число дневника Die Zeit, видаваного редакциєю загально звісного тиждневника під сим заголовком, вже вийшло в суботу м. тиждня. Дневник презентує ся так формою, як змістом і єго тенденциєю зїнше, як всї дотеперішні більші дневники німецкі в Австриї.

Електрична почта. Неаполїтанець Пісціселї-Таежі представив італїйскому міністрови зелїзниць і почт, проєкт нової системи почти. Проєктована почта їздила би по дротї на 15 м. високих стовпах зі скоростию 400 км. на годину. Листи і друки містили би ся в скринї з алюмінїї. Кошти будови обчислено на 3.000 лїрів від кільометра. Міністер обіцяв віддати сей проєкт оцїнї фаховців.

Всячина.

Карні розправи за селяньскі порохобні на Українї. З Харкова пишуть нам: З усїх селян, що збунтували ся на весні сего року против панів-поміщиків, заарештовано 1029 людий. Против всїх тих селян відбудуть ся карні процеси. Всїх процесів буде 71, бо стільки „розбрано“ селянами окремих паньских дворів. 41 процесів (поверх 600 люда) буде судити харківска судова палата а 30 процесів (поверх 400 люда) київска судова палата. Перший такий процес відбуде ся 16. вересня (старого стилю) с. р. у малім повітовім місті Валках, а не в Харкові, бо ґубернатор Оболеньский налякав правительство, що, коли суд буде в Харкові, то повстанє не минуче. Через те ні один процес не буде в Харкові, а будуть ті процеси у Валках, Полтаві і Константиноградї.

Новий докторат. „Арґентиньский дневник“ з нагоди видання 4.000. числа іменував свого начального редактора „доктором дневникарских наук“ і жертвував єму навіть величаво прикрашений диплом докторский.

Часопись для жебраків стала виходити в Парижи. Не занимає ся она нї полїтикою, нї штукою, а поміщає лиш вісти „фахові“. Найцїкавійші суть оголошеня. В першім числї можна вичитати слїдуюче: „Пошукує ся слїпого, котрий уміє грати на флєтї“; „Пошукує ся кулїкового до морских купелїв, дуже відвідуваних публикою. Першеньство мають особи, позбавлені правої руки“. Дальше та часопись подає виказ всїх шлюбів, похоронів, хрестин і іменин богатих людий в Парижи.

Малий фейлєтон.

Добро народа.

— А заглянь по Михайле і під ту велику березу, там буде певно гриб — мовив Омелян до свойого товариша.

Вони оба збирали гриби на великій діброві, що єї переділювали потік на дві части.

Михайло обійшов доокола березу та не найшов нїчого.

— Та ти, розуміє ся, не найдеш, бо ти слїпий! Найдеш аж тодї гриб, коли він тебе закличе.

— Ну, то пошукай сам — каже Михайло. Але Омелян не шукав. І вони оба пішли далї.

Хвиля мовчанки.

— Омельку, от що менї прийшло на гадку! Ми вчора говорили, і ти казав, що в нашої інтелїґенциї нема жадних ідеалів. Ти говорив правду, я тепер над тим застановив ся.

— Та певно! От, де ти приміром ті ідеали найдеш? Коли би вони істнували, то наша інтелїґенция журила би ся більше про добро народа. А так що? кождий дре того хлопа, де може. А як не може вдерти, то бодай його вскубне. То аж треба, аби ми підросли, та були на становищах. Тодї ми будемо плекати ті ідеали! Ми подбаємо про народне добро!

* * *

А з другого боку луки, за потоком косили траву. Було досить косарів.

— Іване! — каже оден — а де наш син? Най би по воду побіг, бо менї аж в гтрлї засхло, та слини в губі дастьбі.

— Почекайте куме! — мовить Іван. — Я йому казав, аби косу кинув та побіг в тамтой бік сїножати. Там, бачите, наші паничі гриби збирають. Але так менї траву зтолочили, що й косити нема вже що. А то так день в день під тодї еще, як дощ був. Уже я їм переказував та вони все своє. Далї хлопа пустили би з торбами, як би чоловік не боронив ся. Я тепер задрів, як вони туди йшли та тому й післав Михайла, аби їх нагнав. Інакше годї.

Небаром надійшов Михайло.

— А що там казали? — питаєть ся Іван.

— Та казали якесь „народне добро“, як я надійшов.

— Говори з ним! То вони між собою таке говорили. То по вченому. Не тобі, хлопови, його розуміти. Але що тобі казали?

— Та, казали, як я надійшов, аби-м забирав ся. І казали, що чорт трави не возьме, та далї пішли. Десь там-туди пішли...

Степан Повій.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 29. вересня. Княгиня Гогенберґ, жінка архикнязя Франца Фердинанда породила сегодня пополудни принца. Мати і дитина тїшать ся найлїпшим здоровлєм.

Відень, 29. вересня. Міністри-президенти Сель і др. Кербер здали сегодня о 1. годинї в полудни в цїсарскім бурґу в присутности графа Голуховского і Є. В. цїсаря звіт про стан угодових пересправ. Присутність міністра заграничних справ вимагали справи угоди котрі тїсно вяжуть ся з інтернациональними торговельно-полїтичними питанями. Авдиенция тревала до 4-ої години пополудни. Завтра, 10. годрано протягнуть ся наради під проводом Є. В. цїсаря.

Відень, 29. вересня. Після донесень із міродайних правительственних кругів угодові переговори між обома правительствами мож уважати завдяки посередництва цїсаря майже за скінчені.

Відень, 29. вересня. Міністер Резек рішив ся в случаю, селиби Молодочехи справдї зробили обструкцию в парляментї против угоди з Уграми сейчас подати ся до димісиї.

Париж, 29. вересня. Золя помер наслїдком випливу ґазу з апарату до огріваня комнати. Випливу ґазу наступив здаєть ся наслїдком пересуненя руру. Жінцї Золї, що по причині сего нещастя тяжко занедужала, не грозить нїяка небезпека житя.

Париж, 29. вересня. Хотяй загально уважають, що смерть Золї наступила через несподїване одушенє, помимо сего вислав суд два слїдчі судиї до переведеня слїдства сего випадку. До сего спонукали суд сї обставини, що кімната, в котрій спав Золя, огрівала ся окремою грубою, та що на диванах знайшли делкі слїди. Очікують нетерпеливо хвилю, коли панї Золя зможе знову говорити, бо смерть єї мужа нанесла єї велику слабість і відобрала мову.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
в Чернівцях (Петровича 2)
суть на складї
слїдуючі книжки:
Поезиї Т. Шевченка за 2 к.
Пана думи Ф. Кедесси за 2 кор. 50 с.
Писани Ос. Юр. Федьковича за 6 кор. і за 3 кор. 80 с.
При більшім закупні окуваня ся значний рабат.

ПАПІРНЯ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 50 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечером до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних лїніях.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	6.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Глїбової до Серету „	9.00	—	6.3[illegible]	—	—	—	—
З „ до Берґомету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадинки до Бродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гатної до Кимполунґу „	11.00	5.10	—	—	11.40	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.55	—	—	5.13	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—
З Чернівцїв до Лужан „	[8.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**
З Кимполунґу до Гатної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—
З Бродини до Гадинки „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	5.00	—
Із Серету до Глїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—
З Берґомету до Глїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—
Із Чернівцїв до Вижниці „	[8.02]	—	—	[7.03]	—	7.03
Із „ „ Залїщик „	[8.02]	—	—	—	—	7.10
Із „ „ Новоселиці „	8.35	—	2.00	—	—	7.45

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gaze, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сяньки, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші коніри і маншети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до коніріи і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Іаза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поцеляєті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перчаньсові ручки, дамські парукавки, чапочки, колїєри і т. д. Правдива білизна Єґера: шлетанки, мужеські пончохи, шкарпетки, Chenillen Eschargen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамські спідниці, камаши; огрівачі нудьса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до совгання для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Др. Ґольдфельд

в рнув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатованя внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях, улиця Почтова ч. 2.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Пропасть“ . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка“ для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховчої“) „ 1·20
Будинець Ев. О.: „Студиї Богословскі“ „ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика“ науки в школї народній ч. II . . . . „ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний лікар“, збірка примірів, як уладити різні пасьла „ 1·—
„Перші зорі“, оповіданє . . . . „ 1·—
„Думки та мрії“, поезиї . . . „ —·20
Гаршин: „Малярі“ . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 діях, переклад В. Стаховича . „ —·60
Данилович Іван: „Приказки“ I і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти“ . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . „ 1·—
„Покора“ . . . . . „ 1·—
Конський Олекса: „В день сьвятоїводі“ „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . . „ 1·—
„Сьмішники“ . . . . . „ —·80
Лукиянович Денис: „Пигитки“ . . „ —·20
Мартиньсвіч І.: „Historische Zeugnisse über die ältesten Beherscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“ „ 3.—
Павлик Михайло: „Про руско-українські народні читальні“ . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1.25
Пігулан Еротей: „Берковинські загадки“ „ 2·—
Попович Омелян: „Листівка“ . . . „ 2·—
„Чуда горлачкла“ . . . . . „ —·50
„Методика“ I . . . . . „ —·60
„10 пісок для дїточок“ . . . . „ —·20
„Хлопці садівники“ . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Красномісними людьми“ . . . „ —·40
Семюк Іван: „Образки з природи“ I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби“ . . . . . „ —·90
Слободіюк Марія: „І хтож вона б.ла“ „ 1·—
Стефанин Василь: „Сина кинечка“ . „ 1·—
Стецький Стефан: „Буковинська Русь“ „ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen“ . . „ 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник“ як складати пасьма пожичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . . „ —·80
„Пісні жовнярскі“ . . . . „ —·20
„Проскура“ . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська література“ . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Листи з поля“ . . „ —·20
Еромійчук Денис О.: Die griech. Pekanstiducates-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Ritus „ 2·—
„Житє, мука і смерть і історія нерукотворна мощів сьв. великомученика“ Сучавского“ . . . „ —·40
Яблочков Г.: „Сільска учительна“, оповіданє, пер. А. Крушельницького „ —·50
„Бесїда про часи шовдарі“ . „ —·80
„Roe Ruthenicae“ . . . . „ —·20
„Про бук. сойм кравий і про вибори до сойму“ . . . . „ —·20
„В чім наша сила“ . . . . „ —·20
„Котвий на наглуй“ . . . . „ —·20
„Голос до народа“ . . . . „ —·24
„Зерна“ . . . . . „ —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** літра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

8—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 112. Чернівцї, пятниця дня 20. вересня (3. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

До ситуациї.

Точка тяжести теперішної ситуациї перенесла ся до цїсарского замку, де майже без перерви відбувають ся наради в сали сумежній з кабінетом, в котрім цїсар звичайно працює. Вчерашні наради тревали від 10-ої рано до 1-ої 45 мін. пополудни. брали в них участь оба президенти мінїстрів і два мінїстри фінансів під проводом цїсаря. Дефінїтивного результату еще не осягнено, так що конференциї під проводом цїсаря будуть відбувати ся дальше нинї, а здає ся також і завтра. Цїсар відрочив свій виїзд на польованє.

Рада державна.

Politik доносить з Відня, що рада державна збере ся коло 15-го жовтня с. р.

Син наслїдника престола.

Egyetertes обговорює полїтичне значінє факту уродин сина наслїдника престола архикнязя Фр. Фердинанда і княгинї Гогенберг. Дневник пише, що мимо знїстної резиґнациї новонародженний князь є правоспільним наслїдником престола угорского королївства і Маляри уважають его за свого будущого короля. Стаття викликала загальну і величезну сензацию.

Реформа карного закона.

Внесенє нового прасового закона прискорило роботи над законом карним. В мінїстерстві працюють тепер над зредаґованєм предложеня карного закона. Сї роботи мають скінчити ся в зимі і коло великодня проект буде предложений парляментови.

Валюта.

Говорять, що тепер приступлять до остаточної регуляциї валюти, іменно в сей спосіб, що виплати в готівцї будуть доконувати ся золотом.

Вибори.

При вчерашних доповняючих виборах посла до ради державної з куриї великих посїлостий округа Яворів-Цїшанів-Мостиска голосуючих було 22! Вибрано одноголосно другий раз д-ра В. Козловского. — При доповняючих виборах посла до ради державної в Шайрі, вибрано нїмецкого націонала проф. Ерба 1346 голосами. Нїмецкий поступовець дістав 1179 голосів, социяльний демократ 112.

Військові приписи в Нїмеччинї.

Урядовий дневник армії оголосив нові приписи воєнні для нїмецкої армії. Воякам, котрі не уміють по нїмецки, ті приписи мають бути відчитані в їх матерній мові, отже в литовскій, польскій, даньскій і французскій.

Під Шипкою.

В присутности російских і болгарских достойників архиепископ Саґара посьвятив вчера памяткову церков в Шипцї і семинар. Кн. Фердинанд дякував Росиї за поміч і підніс оклик в честь царя і его родини. — Дневники доносять, що торжество нарочно зорґанїзовано під Шипкою, а не під Плевною, аби не запросити до участи Румунії, котру Росия уважає за тихого адїнта тридержавного союза. Сим „афронтом“ Румунїя має бути дуже уражена.

Тридержавний союз.

За удар для тридержавного союза уважають заповіджену дипльоматами подорож італїйского короля до Парижа і ревізиту Любета в Римі. В Ватиканї Любе не буде, хочби з огляду на теперішну борбу французского правительства з конґреґациями. Над доведенєм до сих пiант працює Баре, французкий амбасадор при Квіриналї, звісний противник тридержавного союза, аби замаїфестувати французко-італїйску приязнь.

Аванс Вали.

З Петербурга доносять, що до теперішного ґубернатора Вильни ґенерала Вали, іменовано помічником мінїстра внутрішних справ і командантом корпусу жандармериї на місце кн. Святополка Мірского, котрого іменовано ґубернатором Вильни, Ковна і Ґродна.

Анархісти.

В королївскій палатї в Лісбонї арештовано якесь підозріле індивідуум, котре не дає пїяких зізнань. Власти переконані, що арештований є французским анархістом.

Македонцї.

Специяльне виданє македоньского дневника Riformi взиває всїх Македонцїв, аби вхопили за оружє, і містить портрет провідника повстаня, полковника Янкаса. Полїтичні круги в Софії уважають се за демонстрацию против Росиї з причини торжества під Шипкою і уважають се за демонстрацию без пїякого значіня.

Бури.

Доносять, що цїсар Вільгельм прийме бурских ґенералів на окремій аудиенциї. Урядово ся вість не потверджена.

Полудневa Африка.

Мінїстер фінансів виголосив в Брістолю промову, в котрій заявив, що в полудневій Африцї буде мож в короткім часї завести самостійне правительство, наколи Бури не будуть слухати своїх европейских дорадників. Бесїдник є за обмеженєм видатків і заявив, що підвисшенє видатків на маринарку є непотрібне, бо анґлїйска фльота є досить сильна.

Хіна.

Росия віддала Хінам желїзницю Пекін Нючан дня 25 с. м. Анґлїйский посол одержав інструкцию, аби віддав Хінам стацию Тянтсін. — Анґлїя віддала в понедїлок Хінам желїзницю Шанґайкван-Пекін.

Допись „Буковини“.

Примус до читаня книжок зі шкільної бібліотеки *).

Між народом чути часто нарікане, що наші народні школи нїчого не вчать

*) Хоч не годимо ся на сей проект, містимо допись, щоби викликати дискусию над сею для народної осьвіти важною справою. — Ред. „Буковини“.

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

Приглядаючись мраковинам, завішеним над нашими головами в безкрайй далечинї, можемо завважати, що слїдує: ото біла мрака, що обгортає ядро мраковини, розходить ся більше й більше, а всьо те через творенє ся перстенів; рівночасно ядро набирає що раз живійшого блеску, бо згущане ґазу все йде дальше в нутрі мраковини.

Щоб точнїйше представити, як має ся річ, зроби собі на білім папері маленьке кільце, от хоть би таке, як головка шпильки; відтак начеркни довкола того кільця декілька більших кіл, одно від другого на 3—5 центиметрів.

Кожне з тих кіл заміни на перстінь, розтираючи його до такої ширини, як мізїльний ніготь у руки.

Такий рисунок буде нам сяк-так представляти стан мраковини, коли вже відірвуть ся від неї перстені!

Ядро мраковини живійшого блеску, — то молоде сонце, сї перстені — то зародки громади планет, що колись станнуть кружляти кругом його в безмірю.

Ще маємо побачити, які переміни, що ждуть сих перстенів, заки зібють ся в кулї, от як наша земля.

Судьба їхня однака; треба оповісти про переміну одного з тих перстенів, щоб мати поняте о прочих.

Щоб випровадити мраковину з нїчого, мусїли ми заномочись глибокими роздумованями та найважнїйшими правами природи; супроти того повстанє планети з перстіня є нїчого більше, тільки дурницею, розуміє ся, о скілько ти, дорогий читачу, схочеш настроїти що якийсь час свою увагу.

Приглянімось однак нашому перстіневи. Що буде з ним по сотках років? Чи буде вічно кружляти довкруги своїй матери-мраковини без нїякої зміни свого виду? Нї! Бо чейже нїхто не скаже, щоб був він в кождім місци однаково грубий: мусить мучитись, що в якійсь точцї накопичить ся більше матерії; та тяжша точка сильно вплиає на своїх сусїдів і громадить довкруги себе що раз то більше ґазової маси... Скоро рівновага наводилась, перстінь тратить свою початкову форму, пухне та замінює в одну масу — кулю.

Але незмінні права природи приноровляють ся так до ново-утвореної, малої мраковини як й до старої, великої; і вона мусить корчитись, а через те стає скорше обертатись довкруги власної оси, а рівночасно не покидає руху довкруги матери-мраковини.

Не лишаєсь тут без впливу факт, що про нього можна пересьвідчитись дуже простим способом.

Витинаєш частину перстіня, зробленого з хліба. Привязуєш до його середини нитку і випроваджуєш його в скорий обертовий рух; в відповідній хвилї пускаєш його та приглядаєш ся до нього з увагою. Вирізок перстіня набирає в мах она обертового руху довкола своїй оси.

Вирізок з перстіня.

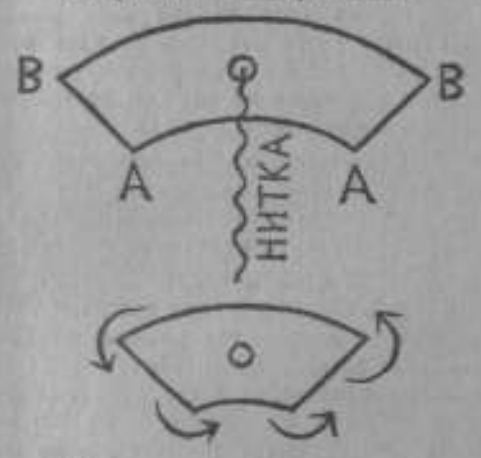

Чому?

Річ дуже проста; вийша часть перстіня B й має значно більшу скорість, чим внутрішна A A, проте випереджає послїдню; але, що обі ті частини є з собою получені одним осередком, проте в тім случаю мусить повстати обертовий рух довкруги точки O, як бачимо на рисунку.

Маємо тепер місто перстіня малу мраковину з подвійним рухом: одним довкруги своїй власної оси, другим довкруги великої мраковини. Та як раз мраковина, що повстала з перстіня, є зародком планети, на якій колись настане житє ростинне та зьвіринне, а може з'являть ся й розумні істота...

Не станемо ширше розводитись над переміними, яким мусить улягти мала мраковина. Сам читач вгадає, що буде вона корчити ся, збільшати скорість обертового руху, аж вийши з неї самої вихлїнить ся перстені.

Чи така забава потріває до вічности? — спитає з нетерпеливлений читач, повною одних, вічно тих самих, з'явищ.

Терпцю. Вже доїхали ми до цїли; ще остаєсь розглянути судьбу сього малого перстіня.

VI.

Як творять ся місяцї довкруги планет?

Матерія, що відірвала ся від планети, має вже меньше житя; той перстінь витворений із неї, місто далеко відскочити від матери, кружляє в найблизшому єї сусїдстві. З часом стає він до-не-до грубшим, небавом прориває ся та прибирає вид маленької, кулистої мраковини; ся куля стикає ся з ґазовою масою, котра окружає планету. От тепер місто двох осібних мраковин, віддїлених від себе вільним простором, бачимо щось, наче-б цифру 8, з верхними половинами, котрих окружає спільна ґазова атмосфера.

От ся обставина спиняє в дечому місяць принятн самостійний кермуючий рух; вона принуджує його до того, що-б він кружляв довкруги планети, от так саме як камінь кружляє на шнурку дов-

дітий, бо, як то кажуть, не оден ходить по 6, 7 років до школи, а вирісши, не знає і свого імени підписати. Причина того не лежить в нездатности наших шкіл, бо ті — особливо в послідних часах — завдяки невтомимої праці учительства та відповідних підручників — вчучують дітий відповідно до часу. Причину того треба в нехіти нашого сельского народу до плекання просьвіти пошукати. Полишивши школу на завсігди, кидає бувший школяр свої книжки десь там в кут і не інтересує ся більше ними. Ходить по роботах, ти весь по службах, а як доведесь єму загадати декоди в яку книжку, то лучаєсь, що навіть родичі самі відвертають його від читання, мовлячи: „Лиши, сину, геть того читане, з него не меш їсти хліба". Тому-ж то й наша молодїж все, що навчилась, згодом забуває.

Щоби тому запобігчи, заведено т. зв. повторительні курси, до яких учащають діти, що покінчили народну школу. Ті курси, що правда, пожиточні, але не все і всюди, бо годі їх у всїх школах завести, а коли-б навіть заведено такого курсу не стояли кінні перепони в дорозї, то все таки ученики, що покінчили такий курс, забувають науку, не інтересуючусь нею в пізнїйшім житю.

Як би то зарядити, щоби наш нарід не забував шкільної науки і щоби побудити в него охоту до дальшого образованя? Думаю, що дуже пожиточним був би „примус до читання книжок зі шкільної бібліотеки". Я се розясню:

Припустім, дитина ходила 6 лїт до народної школи і привчилась богато пожиточного. Знає читати, писати і рахувати. Від 13 року житя аж до 21 евентуально 24 року (дївчата доти, доки ся не віддадуть) „мусить" вона іти що суботи (чи там як учитель собі зарядить) до школи і визичати на тиждень книжочку з шкільної бібліотеки. В тиждень (другої суботи) приносить вона книжку назад до школи, а учитель питає єї при тій нагоді, що вона читала з випозиченої книжки і дає єї иньшу. Коли-ж декотрі діти не хотять на зазив учителя до школи приходити і визичати книжки, то зістають так карані їх родичі, як би не посилали їх до школи.

Може ся зучити, що такий бувший школяр позичив лиш раз книжки, а опісля вже не хоче і не приходить більше. Учитель дає йому за той день (суботу) абсенцию, а коли таких днів намножить ся, отже буде приміром 5, то виказує учитель такого ученика до кари. Котра-ж дитина знов — хотяй позичає книжки — ті однако віддає нечитані, то і учитель питає о причину, чому вона не читала. Не достаючи вишиваючих ся достаточно відповідий ученикія подає так само до кари, як учеників, що не були в школї, котрі не оправдали ся. От такий то примус до читання книжок з шкільної бібліотеки. Чи добре би то було?

Тепер дехто на се закпить, що молодїж можна й без примусу привести до плекання лектури. На сю заяву можу мої досьвіди навести. У моїм селї є читальня, що має бібліотеку місячну в собі до 260 книжок. Є там дуже практичні книжки, подаючі всїлякі добрі науки. Хотячи, аби мої громадяни мали хосен з тих наук, зарядив я так, що бувші ученики зі „своєї волї" мали приходити що недїлї до читальнї визичати книжки. І що за результат? Лише один одинокий приходив, а иньших не було видно. Попробуйте, панове учителї, таке і в своїх селах зробити, а будете видїти, що рідко де будуть правильно приходити по книжки. Головна-ж річ однако правильність і випитуваня, що дотична дївчинка чи там парубок читав.

Иньші знов скажуть, що у нас не спромога завести примус до читання книжок з бібліотек шкільних, позаяк з шкільними бібліотеками дуже сумно дїсь; у нас в декотрих школах таких бібліотек навіть нема. Се правда, але краєвий сойм ухвалив торік субвенциї на такі книжки. Ті субвенциї ще за малі, однак за почином наших вп. послів, могли-б ті субвенциї підвисшитись. В кінци я понизше доважу, що шкільна бібліотека не дуже так богато коштує. Треба до того лише доброї волї зі сторони наших панів наступників, а річ піде на перед. А яка-ж би то була відповідна бібліотека, котра-б до того й не коштувала багато? Бібліотека тодї відповідна, коли містить в собі „багато відповідних" книжок (творів). „Диво, тай годї! Таже така бібліотека шкільна буде багато коштувати!" — скажуть декотрі панове. Ні, мої панове, поодинокі твори шкільної бібліотеки не мусять бути „томи", себто книжки величезного обему і дуже цїнні. Мене досьвід навчив, що ученики з більшою охотою читають книжки маленькі, себто такі, що в них лише „одно" або „два" оповіданя, чи там иньші уступи. А таких книжочок можна з великої, місячної в собі багато прерізних повістек, байок, казок і т. д. сотними виробити і не були-б вони потому такі дорогі, бо така книжочка з одним лише оповіданем, обіймаюча всего на всего 4 до 5 листочків 16-ки, коштувала-б лише 4 до 6 сот.

„А нащо-ж нам з великих „томів" робити маленькі книжочки? Чи-ж не лїпше мати в одній бібліотецї томи, містячі богато всяких наук; так такі великі книжки відповідно відношено до малих меньше-б виносили, як тї?" В шкільній бібліотецї є то ріжниця, мати на складї 100 маленьких книжочок, замість одної великої книжки, містячої в собі всї ті науки, що находять ся в повисших 100 книжочках, бо 100 книжочок можу роздати між 100 учеників 100 разів, наколи оден великий „том" дістане оден ученик, а прочі хоча що не мають хісна з шкільної бібліотеки, не могучи позичати із всї иньших таких книжок, як повисший том, позаяк 100 таких томів коштували-б величезні гроші, наколи 100 маленьких книжочок по 5 або 10 сот. стояли би 5 до 10 кор. А по моїй думцї, могла-б кожда школа що року по 100 таких маленьких книжочок дістати. Що би то коштувало? 10 кор. для одної школи. Можна задля закупа таких книжочок призначити так звані „капшалї для бібліотек шкільних". Припустім, що в нашому краю є до 1000 народних шкіл, ну, то виносив би видаток на бібліотеки шкільні 10.000 кор. або 5000 злр. Сей видаток нашого краю не був би великий, наколи хосен з читання таких книжочок за помочию примусу був би 100 раз більший. Про хосен примусу до читання шкільних книжок скажу иншe. Позвольте менї, тепер пишити, якого змісту могли-б бути ті маленькі книжочки, про котрі я згадав. Не лише видання морального і реального змісту, байки, казки, поезиї, прикази і т. д. повинні міститись в таких книжочках, але також наше законодавство. В одній такій маленькій книжочцї не потребує цїлий такий закон міститись, але по кілька параґрафів, обяснених „примірами з житя"; дальші параґрафи слїдують в иньших книжочках так, що й великий закон мож розпарцелювати й на 100 книжочок. Але не лише наші закони, а також й кожде велике оповіданє дасть ся на 100, 200 частий подїлити; можна отже його в 100 книжочках примістити. Як що тяжня дістане „бувший школяр" по одній маленькій книжочцї, то він єї перечитає з „апетитом" і затямить собі то добре, що читав. Добре би то було, наколи-б така шк. бібліотека для учеників була двояка, а то: а) Бібліотека для школярів учащаючих до школи і б) бібліотека бувших школярів. Послїдна бібліотека містила-б цїлком иньші твори, ніж попередна. Я говорив попередно про дрібні книжки; сим не хочу казати, що лише дрібні книжки можуть бути на складї в дотичній бібліотецї шкільній. Вона може в собі також і більші книжки містити.

Приглянимо ся тепер хісновн „примусу до плекання лектури." Через читанє книжок з бібліотеки шкільної не забували-б будучі горожани читати і писати, а анальфабетизм зменьшив би ся. Ніхто тодї-б не говорив, що наші школи нїчого не вчать, бо кождий, що учащав до школи посїдавши якесь занятє. Плеканем лектури наш нарід відучив би ся від лихих звичаїв, які закорінились у нас від давен давна, як: пиянство і т. д., позаяк моральні науки в книжках впливали-б корисно на молодїж і на старих. Любов до читання, до просьвіти взростала-б, а з того і поважанє школи. Молодїж читала-б в книжках про наші закони, обяснені цїлком в поединчий і зрозумілий спосіб і пізнала-б вона а й нарід наші права. Тодї то і не вибирано-б за порцию горівки порогів до громадских рад і т. д. Молодїж привчила-б ся тодї красного обходу (поведеня) в товариствї, а „будучий розумний" нарід дав би ся повести через правдивих приятелїв людскости на добрі дороги. До сего треба, як вже сказано і доказано, примусу, бо без того „не піде". А сей примус легко вже задля того ввести в житє, що не ставлює ніяких грошевих вимог, окрім тих пару тисяч корон, що краєви то так видати, як мені 20 к.

Добре аби Вп. Учительство вислало на руки Вп. Пана др Стецького петициї в сїй справі до сойму.

Учитель.

колю нашої руки. Такий місяць є ще дуже рідким плином, а покоряючи-сь могутній силї, що притягає його до планети, місто стати кулею вбиває-сь в тїло, от наче-б веретено будь огірок.

Однак не тут ще кінець лихій долї, для молоденького товариша планети. Ся планета далеко-далеко сильнїйша від його у своїй могутній притягаючій силї гірш жида використовує свою перевагу над невинним своїм бідаком-товаришем, бо стягає до себе всю його одїж, ґазову скорупу. Бідний місячисько терпе вже раз на все своєї ґали, а зістає-сь йому тільки найбільш сгущене ядро, що з ґазів перейшло вже у плинну масу. Коли-б ми тепер могли поглянути на його в такій сумній для нього хвилинї, то переконали би ся, що він зовсїм подібний до великої каплї розтопленого металю, котра не будучи звязана з матірю планетою при помочи полишиньої поволоки ґазу, закругляє ся більше і більше і з веретена стає ся кулею.

Але й планета не спить весь той час; вона поволи що раз то стигне та перемінює ся з мраковини в кулю розпаленої маси, котру окружають легонькі ґази, що не хотять стати плинними каплями; коли ті ґази опісля очистять ся, то достарчають матеряду до того, що ми нині зовемо повітрем-воздухом. Воздух є конечний до свого дїла, щоб задержати на поверхні планети згущену водну пару, чи то воду.

Мало-помало втїкає тепло в безмежні простори вселенної, а місяць стигне і стигне, а коли проминуть довгі столїтя, тодї покриває-сь він твердою скорупою, що з кожиною хвилиною грубшає, твердїє.

Те саме явище буває і на планетї, тільки в тому ріжниця, що планета більша нїжь будь кільнадесять від свойого товариша, і потому стигне дуже повільно.

Ба ще з планетою не така біда, вона-ж має багато-багато тепла, що задержує його ґазова поволока, а котрої, як знаємо, місяцеви хибує; ся поволока грає родю кожуха, що наче-б закинутий на тепле тїло.

Коли отже єї товариш покрив ся вже грубою, темною скорупою, вона ще жарить ся й висилає своє питоме сьвітло.

Зимно, що розпарювало-сь серед звіздяних просторів, скорше чи пізнїйше відбере сьому велитневи-планетї, мимо єї ґазового кожушка, тільки тепла, що й єї вкінци вкриє тверда скорупа.

Зразу ся скорупа ще така слаба, що буряні рухи розпаленого ядра проривають єї все на иньшій точцї; вогняна маса виливає на верх, а остигаючи творить перші поклади скал.

Однак єї вибухи стають чим раз рідшими, бо скорупа що-раз грубшає-твердїє і опирає ся напорови маси із вогняного планетного ядра.

Всьо те таке могутнє, величне, що коли-б чоловік був свого сьвідком, так подумав би певно, що недавна ще великаньска мраковина розбила ся серед небесних просторів; а що простори дуже великі, так не догадував би він новітнїх планет, котрі що йно узріли сей сьвіт. Що найбільше, побачив би, що на тому місцї, де передше була розбита мраковина, появила ся тепер дрібненька зьвізда, котрої передше ніяк не було.

Та ми знаємо, що мраковина тільки позірно щезла, щоб дати початок новітньому сонцю та кружляючому коло його роєви планет.

(Далї буде.)

НОВИНКИ.

З краю.

Особисті вісти. Радник скарбу Ґеварт удав ся на кількатижневу відпустку до Арко. Радник Ульман вернув з лонів до Руської-Молдавиці.

Презента. Ц. к. президент краєвий поставив в пропозицию гр. кат. епископскій конзисториї в Станиславові на презенту опорожненої гр. кат. парохії „regiae collationis" в Заставні, о. Олександра Руденьского, сотрудника в Ягольници.

Вотум довіря. Посол до ради державної др. Штравхер одержав 27. м. м. слїдуючу телеграму: „Відбуваючі ся пивка в Буденицях загальні збори сторожинецкого товариства учителїв висказують Високоповажаному Пану найбільше довіре та найсердечнїйшу дяку за Ваш виступ в обороні шкіл та учителїв". — Голова товариства: Козак, надучитель.

З палати адвокатскої. В суботу, дня 4. с. м. відбудуть ся, як нам доносять, збори палати адвокатової.

Дня 27. вересня с. р. в річниці смерти незабутнього посла до ради державної др. Стефановича зложили руські посли: Николай Василько, др. Смаль-Стоцкий і проф. Пігулик вінець на єго могилу в Боєнах.

На кругольнї „Народного Дому" буде сеї суботи і недїлї гра о нагороди а то кождого дня від 7-ої до 10. години для мущин а в недїлю від 4-ої до 7-ої для женщин. Вкладка за 5 перших тур 1 корона а за кожду дальшу туру по 3 покоти 20 сотиків.

Православна бурса „Народного Дому" в Чернівцях числить 60 питомців, а друга руска бурса під зарядом впад. Панька Клима 25 учеників II. гімназиї. Звертаємо увагу жертволюбивих Русинів на обі бурси, що потребують великої підпори, а на жаль дізнають єї так мало з боку сільської інтелїґенциї і народу.

Вибори до ради громадскої. Вибрати ся мають в роцї 1902: а) в III. виборчій дїльници (Гореча, Калїчанка, Кльокучка): Ніхто; б) в II. виборчій дїльници (Рош-Манастерюка); один радний на місце радного Івана Людвара на 4 роки; в) в I. виборчій дїльници III. колї виборчім: 12 радних на 4 роки на місце радних: Антін Бек, Арон Мозес Брунштайн, Маркус Камиельмахер, Едмунд Лео, Ґершон Ельґісер, Моріц Шкор, Моріц Сальтер, Зіґфрід Сальтер, др. Бено Штравхер, Вільгельм Тітінґер, Герш Тріхтер і Адольф Вальштайн. В II. колї виборчім: 4 радних на 4 роки на місце радних: Фелїкс барон Фірт, Олександер Мар, Атанзій Прідей і др. Фриц Біліґ. В I. колї виборчім: 8 радних на 4 роки на місце радних: Йосиф Ґреґор, Іван Касиницкий, Генрик Клаузер, Антін бар. Кохановский, Лев Розенцвайґ, др. Омелян Вовцкий, Йосиф Вислоцкий, др. Фердинанд Ціґавер, Блюменталь, та 1 радний на 2 роки на місце радного Ріхарда Лїнерта. В недїлю, дня 28. м. м. відбули ся під проводом дра Штравхера і Мельцера збори жидівскої партиї, на котрих обговорювано справу надходячих виборів до ради громадскої та одноголосно рішено кандидатури дра Штравхера, Тітінґера, Сальомона Сальтера, Тріхтера і др. Найвисша була би пора, щоби і Русини погадали вже про ті вибори, як слїд з'орґанізувались та поставили своїх кандидатів, тим більше, що населенє виборчих дїльниць є переважно руским.

З державної промислової школи. Вписи до дневних шкільних відділів, відбудуть ся 10. і 11. а сего року вечірнього що 13 жовтня б. р. від 8—12 год. Вписи до приготовляючих відділів (промислові і купецкі) відбудуть ся 14. 15. 16. 17. і 18. жовтня від 7—8 вечером. По упливі означеного речинця записатись безуслівно, вже небуде можна. Близших інформаций що до услівя при пити мож засягнути в урядових одинах в канцеляриї дирекциї.

З Зелїзницї. Почавши від 1. жовтня 1902 заведено особовий поїзд Ч

323 на шляху Неполовінці—Лужани. Дальше тижневий поїз 362 замінено на особовий на шляху Лужан—Снятин з слідуючим розкладом їзди: з Лужан відходить: о 4. год. 55 мн. по полудни, приходить до Ниполовінців о 5, год. 15 мн. по полудни відходить з Ниполовінців: о 5. год. 53 мн. по полудни, приходить до Снятина-Залуче: 6. год. 14 мн, вечером.

З тов. „Руска Бесїда“. Сеї пятниці, о 7. год. вечером відбуде ся видїлове засїдане, на котре зволять явити ся всї члени видїлу. Дневний порядок: нарада над виданем слїдуючої книжочки і обемистої книжки для народу релїгійного змісту, як також справоздане адміністратора видавництв.

Е. Сємака, *П. Клим.*

В „Кружку українських дївчат“ відбуде ся в недїлю 5. жовтня відчит тов. С. про „Становище женщини в австрийскім законодавстві“. Початок точно о пів до 3-ої пополудни.

Видїл „Кружка українських дївчат“.

Хлопича школа в Серетї потребує зараз підучителя з рускою і нїмецкою мовою викладовою. Охочі най зголосять ся зараз устно або письмо до п. інсп. Поповича.

Розбишака Семенюк, зістав засуджений в суботу 26. м. м. мимо сьвітлої оборони адвоката др. Дучака десятьома проти двох голосів на смерть через повішене. Оборонця вніс проти того засуду жалобу неважности.

З усїх сторін.

Вінчане моє з панною Евгенією Лозатиньскою відбудесь дня 5. жовтня с. р. о 7. год. вечером в Озеранах коло Чорткова. Всїх Пп. Тов. Українців-сценоністів прошу о ласкаву участь і прислугу. — Віктор Лозиньский суплент ґімн. в Перемишли.

Руский народний Театр по довшім побутї в Каменцї подільскім переїджає на кілька представлень до Заліщик.

П. Льонгина Цегельского, сотрудника „Дїла“ випустили вже зі слїдчої вязниці в Золочеві. Карне слїдство проти него веде ся дальше.

Арештоване польскої сьпіначки. У Львові арештовано сьпіначку і пяйстку Ст. Марценич під закидом сфальшовани векселїв і зложеня ложного сьвідоцтва перед судом та відставлено єї до слїдчої вязниці в краєвім суді. По переслуханю через слїдчого судію і по зложеню кавциї в висоті 4000 к. пущено єї на волю.

Катастрофа на зелїзници. Поспішний поїзд їдучий з Лїль до Парижа викотив ся із шин в хвили, коли з великою скоростию переїджав через стацию Арле, на котрій не задержував ся. Поїзд попав на шини, що вели до шопи призначеної на ваґони. Ту зараз направлено шини і поїзд на них викотив ся; він ударив на віз з такою силою, що як ніби один в другого вліз і так в одній хвили зробила ся величезна купа розбитих возів. Льокомотива і тендер перевернули ся вздовж шин, а віз пакунковий влетїв на тендер. Підчас сеї катастрофи згинуло 16 мужчин, 2 жінки і 2 дїтий а 50 людий есть тяжко покалїчених. По найбільшій части мають порозбивані голови і поломані кости, так що ледви чи хто з них буде ще жити.

Морд в поїздї. Поміж стациями Асанґячалї і Дуванлиа на шляху зелїзниці закавказкої двох подорожних I. класи замордувало в часї їзди контрольора і кондуктора. Мордерцї, лишивши клунки в ваґонї, утїкли в гори.

Дефрандант Еліпек таки не жиє. Дня 28. с. м. по полудни, дістала віденьска поліция вість, що трупа Еліпека витягнули з Дунаю коло Тульн. На місце поїхала зараз комісия поліцийна і сконстатувала, що недобутий з води труп, то тїло Еліпека. Про послїдні хвилї житя дефранданта подають віденьскі ґазети слїдуючі, в дечім характеристичні вісти: Віденьска поліция повідомила жандармерию в Кремї о втечі Еліпека, а внаслїдок того вийшов дня 19. м. м. на дворець комендант постерунку і один місний поліцийт. Поїзд станув, і оба ті сторожі безпечности побачили, що з ваґона вийшов якийсь мужчина, але урядовий опис Еліпека неточе годив ся до сего чоловіка, і длятого его не арештовано. В урядовім описї було сказано, що він середного росту і має темнорудаві вуса, коли тимчасом той був високого і мав чорні. Коли їм пізнїйше показано фотоґрафію Еліпека, то они оба згідно сказали, що таки той чоловік, котрого они виділи, був Еліпеком. Того самого дня около 10 год. прийшов був до купця Ґаєра в Кремї якийсь мужчина, котрий очевидно чогось був дуже неспокійний і купив два конвірики, пару скарпиток, дві хусточки до носа і ґарнітур ґузиків до маншетів за 3 кор. 60 с. То був Еліпек. Помічник купецкий, коли єму показано фотоґрафію Еліпка, пізнав в нїй зараз того купуючого, котрому продавав. Еліпек таки там в скелї перебрав зараз чистий конвірик, а ті самі хусточки найдено опісля над Дунаєм в торбинї. О пів до 11 год. був Еліпек в реставрациї, казав дати собі гуляш і пиво, а послугачі реставрацийні пізнали також з фотоґрафії, що то був Еліпек. О 11 год. знайшов завідатель пливалнї Кротіль над Дунаєм чорний верхник з монограмом. Е. І., чорний капелюх і чорну шкіряну торбу. В кишени верхника було 6 к. і велика вязанка ключів від кас вертгаймівских, також богато всїляких листів і біржевих рахунків з підписом Еліпека. З того виходило би, що Еліпек дня 19 с. м. около полудня утопив ся в Дунаю. Вечером о 6. год. приїхали до Кремс слїдча комісия. їздила до Трайсмавер і о 2 год. в ночи вернула знова до Кремс. Дня 20 с. м. межи 7 а 9 годиною перешукано береги Дунаю і дно ріки, але не знайдено нїчого. Того дня пізнала сторожа під надвором поліцийним попійниця Маґдалина Штогандль, що у неї в ночи межи другою годиною, а пів до 3 був якийсь мужчина, котрий зовсїм подібний до Еліпека на показаний їй фотоґрафії, лиш що тяжко мав волосє коротко обстрижене, а бороду обголену. Він розмавляв з нею о дефрандантї і сказав: Опис особи годить ся зовсїм на мене, лиш що я не маю бороди і у мене волосє коротке, тай що я о десять лїт старший. Від тої пори пропав слїд за Еліпеком, аж ось видобуто его тїло коло Тульна.

Заповіщане бельгійскої королевої. Приватне майно королевої Генрієти не було велике, бо не більше як мілїон франків. Все золото, що не призначене леґатами кому иньшому, спадає на три доньки королевої. Так само дістануть они і всї ті дорогоцїнности, які молода архикнягиня привезла була колись з Австриї. Иньші дорогоцїнности припадуть княгиням вандоским і орлеаньским. Малир Завердони, довголїтний приятель покійної, дістане 50.000 франків, а таку суму дістане й камердинер померлої, але з тим обовязком, щоби доглядав псів і птиць королевої, баронови Іофінетови, свому маршалкови двірскому, записала королева свою віллю в Спа з цїлим урядженем, 12 коний і дресовану лиму. Королева не казала бальзамувати себе і просила, щоби єї похоронити коло єї сина.

Обманця Стан. Корвіна Сарнецкого засудив трибунал у Відни на 15 місяців тяжкої вязниці. Сарнецкий зголосив відклик.

Пропаще село. Тішев доносить з Японії, що на остров Томашіма вислано пароход на місце вульканїчного вибуху. Пароход повернув з відомостию, що не застав там анї слїду живої душі. Цїлий островець покритий попелом і лавою. Кромі шістнаїв двох возів не стрічено анї слїду первістного населеня. Сельце з 129 жителями цїлком пропало, лиш не знати, чи море, чи лава его затопила.

Всячина.

Держава без довгів. Одинокою державою в Европі, яка не має державних довгів, є малесенька республика Сан Маріно. Лежить она в середущій Італії і числить всего на всего 8.000 жителїв. Ось історія сеї держави: Якийсь Марін, родом з Далмациї, утїкаючи перед гоненем християн за часів панованя римского цїсаря Диоклетиана, прийшов до Італії і поселив ся на відповіднім горбку, званім Пиґано. Довкруги него почали громадити ся етрурийскі пастирі, покити і збігцї, а з їх осель повстала маленька держава, котра прибрала сеї назву Сан Маріно. І серед многих-премногих переворотів і лихолїт, що перелїтали понад Европою, ся найменша в сьвітї держава задержала як доси свою незалежність. Минулого року обходила она 1600-лїтний ювілей свого істнованя. Гарний кусень часу. Треба еще додати, що коли довершувано сполучення Італії, незалежність малесенької републики лишено в супокою. На основі конвенциї з року 1863 відновлено єї, і опісля в р. 1872 република Сан Маріно приняла лише протекторат Італії, а також піддала ся єї зарядови почт і телеґрафів. В єї внутрішні справи не сьміє ніхто мішати ся.

Ваги і міри в книгарстві. Комітет товариства швайцарских книгарів в Берні запроектував своїм членам, аби уживали від тепер метричної міри і ваги на означене величини книжки. Отже замість означувати величину словами „фоліо“, „кварто“, „октаво“ будуть мірати їх метром, а грубість книжки буде впливати на єї вагу.

Еміль Золя помер.

Еміль Золя, один з найвизначнїйших писателїв сучасної доби, батько француского т. зв. реалїзму, помер в Парижи дня 29. вересня с. р. Уродив ся він 1840 р. в Парижи. Скінчивши лїцей в Ст. Люї, одержав посаду помічника в книгарни і на тім становищи розпочав свою лїтературну дїяльність. Єго першим твором була повість „Тайни Марсилії“, річ обчислена головно на широкі верстви неінтелїґентної публики. Відтак слїдували серії новель, котрі придбали Золї признане в цїлім сьвітї, а потім довгий, дуже довгий ряд голосних повістий. Між ними замітити годить ся цикль повістий під загальним заголовком: „Les Rougnon Marquart“, де автор представляє вплив умової та фізичної наслїдности на людий в їх найріжнороднїйших верствах та житєних ситуациях. Сюди належать між иньшими: „Нана“, „Маґазин новостий“, „Дїло“, „Жерміналь“, „Земля“, „Чоловік-зьвіря“, „Гріш“, „Пораженє“ та „Доктор Паскаль“. Другий цикль становлять три голосні повісти: „Льорд“, „Рим“ і „Париж“. Всї твори Золї здобули собі незвичайну почитність в цїлім цивілїзованім сьвітї, діждали ся тисячних видань і були перекладані на всї мови. Деякі книжки були розхоплювані з париских книгарень в протязї одного тижня. Значінє Золя мав велике. Та проте нїколи не покликала его француска Академія між „безсмертних“, хоч він о се так усильно цїле житє старав ся. — Перед кількома роками імя Золї вславило ся також з нагоди его отвертого письма „J'accusse“ (обжалоную). В тім письмі Золя відограв одиноку може в своїм житю полїтичну ролю. Кинув обжаловане на суд, який рішав справу Драйфуса і висказав сьмілу гадку, що той суд не розслїдивши гаразд справи, без доказів, видав приговор із засудом Драйфуса на досмертну вязницю. І відвернула ся тодї від Золї значна часть француской суспільности, а разом з сим і в лїтературі імя его завдяки новим напрямам та новому смакови читаючої публики стало терпти на значіню.

Смерть Золї наступила наслїдком отроєня угляним ґазом. Як донесли телеграми, Золя повернув вечером з жінкою з села Мендон, де мав свою віллю. По вечері удав ся на спочинок до спальнї, в якій сьвіжо напалено. Рано, служба найшла его біля ліжка на диванї, як показало ся, неживого. Покликані лїкарі вспіли відратувати лише жінку, що лежала в ліжку непритомна. Комната була заповнена душливим ґазом, який походив з лихої печи. Коли жінку писателя приведено до сьвідомости, оповіла, що пробудившись в ночи, серед страшного завороту голови, почула в комнатї загар і кликнула на чоловіка, щоби отворив вікно. Золя підніс ся, але зараз таки упав на землю зімлїлий, почім і вона втеряла притомність. — Кружать вправдї вісти, що смерть Золї мала наступити наслїдком якоїсь родинної трагедиї, то знов апоплектичного удару, але після всякої імовірности, вони розминають ся з правдою.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

„Зоря“, книжочка ч. 8 (за серпень 1902) містить: Оповіданє дяка — нарис Богдана Лепкого. — Держім ся свого. — Вірш Богдана Лепкого, присьвячений Василеви Стефаникови. — Богдан Лепкий (біоґрафічна нотатка). — Катастрофа в Венециї. — Думка хлїборобa. — Олекси Ка. — Гусятиньский і Ходачковский.

Телеґрами „Буковини“.

Париж, 1. жовтня. Похорони Еміля Золї відбудуть ся в пятницю. Яко членови гонороної — лїгії будуть віддані покійному військові почести. Ізза того націоналїсти грозять великим шкандалом.

Льондон, 1. жовтня. Двох ірляндских послів зістало засуджених за погрози проти правительства на кількамісячні примусові роботи. Той засуд викликав великаньске враженє.

Льондон, 1. жовтня. Мадрицкі часописї доносять, що королева іспаньска Мария Кристина в часї подорожи своєї до Австриї знічалась з ґр. Еспокуром. Ізза тої причини відносини між королевою а сином Альфонсом дуже напружені.

Стамбул. 1. жовтня. В Мединї вибухла холера. В двох днях померло 18 осіб. Рада санїтарна ухвалила десятидневну кварантанну.

„Bukowinaer Post“,

одинокy нїмецку ґазету на Буковинї, що справедливо відносить ся до Русинів, поміщає сьвіжа кождий інтелїґентний Русин; ґазета виходить що недїлї, вівтірка і четверга та коштує чвертьрічно 5 корон, місячно 1 кор. 70 с.

ПАПИРНЯ „РУСКОЇ БЕСЇДИ“
поручає
МАЛИЙ КАТЕХИЗИС
Цїна 20 сотиків.
Хто купить 50 примірників, той дістане 10% рабату.
Чернівцї, улиця Петровича ч. 2.

Плян їзди на буковиньских зелїзницях від 1. мая 1902.

Час середноевропейский; грубші цифри означають час від 6. вечерова до 5.59 рано; цифри в [скобках] поїзди посьпішні, прочі особові а на льокальних мішані.

З Лужан до Чернівцїв відходить	[7.19]	1.12	6.07	[7.40]	5.52	8.23	4.50**)
З Чернівцїв до Іцкан „	[7.45]	1.49	4.40	[8.13]	6.29	—	—
З Гзїбової до Серету „	9.00	—	6.35	—	—	—	—
З „ до Берговету „	8.50	—	6.20	—	—	—	—
З Гадяка до Бродини „	9.22	3.50	7.30*)	—	11.40*)	—	—
З Гетної до Кимпулунґу „	11.00	5.10	—	—	11.46	—	—
З Вижниці до Чернівцїв „	—	—	2.35	—	—	5.15	—
Із Залїщик до „ „	—	—	—	—	—	4.33	1.50
З Новоселиці до „ „	6.45	11.10	—	4.30	—	—	—

*) Лиш до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

З Іцкан до Чернівцїв відходить	[5.35]	6.30	10.28	[4.55]	6.20	—	
З Чернівцїв до Лужан „	[6.02]	9.55	1.35	[7.03]	9.43	7.10**)	
З Кимпулунґу до Гетної „	—	—	5.07	11.52	11.52	—	
З Бродини до Гадяка „	5.15*)	4.00	—	4.39*)	3.00	—	
Із Серету до Гзїбової „	5.30	5.30	—	4.40	4.40	—	
З Берговету до Гзїбової „	—	4.35	4.35	2.10	2.10	—	
Із Чернівцїв до Вижниці „	[6.02]	—	—	[7.03]	—	7.03	
Із „ „ Залїщик „	[6.02]	—	—	—	—	7.10	
Із „ „ Новоселиці „	6.35	—	2.00	—	—	7.45	

*) Лише до Радівцїв.
**) Лише в понедїлок.

Склад товарів Б. Бальтіжестра молод.

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх модних барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і тонкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і санки, а також на вриваля на лїжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских кальошів і черевиків до снїгу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки тонкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковнїри і маншети, хусточки тонкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковнїрів і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза нізкого сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лиєровані, Chevrean, білі Glacé і атласові, поналяті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзиньскі кучми, дамскі парчуваки, чапочки, колїри і т. д. Правдива білизна Еґера: кафтанки, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargres і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, пазами; огрівачі нудьса і лїтов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сноуборки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Др. Ґольдфельд

вернув з подорожи

і осмотрює слабих промінями Рентґена

задля сконстатовання внутрішних і хірурґічних слабостий так як доси

в Чернівцях. улиця Почтова ч. 2.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажаньский Іван: „Пропаєть“ . . . пор. —·20
Бараневский Мечислав: „Педаґоґіка“ для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої.“) „ 1·20
Будинець Ев. О.: „Студиї Богословскі“ „ 6·—
Гаврацун Микола: „Методика“ науки в школї народній ч. II . . . „ 2·—
Галїп Теодор: „Домашний писар“, збірка примірів, як укладати ріжні письма „ 1·—
„Перші зорі“, оповіданє . . . „ 1·—
„Думки та пісні“, поезиї . . „ —·20
Гаршин: „Малярі“ . . . . . „ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 дїях, переклад В. Стефаника . „ —·60
Данилович Іван: „Приказки“ I і II по „ —·16
Захарко Іван: „Жарти“ . . . . „ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . „ 1·—
„Поезиї“ . . . . . „ 1·—
Кенський Олекса: „В день елементарний“ „ —·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . . „ 1·—
„Семчинский“ . . . . . „ —·80
Лучаковский Денис: „Багатства“ . . „ —·20
Martynowicz L.: „Historische Zeugnisse über die klösten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau „ —·20
Окунєвский Ярослав: „Листи з чужини“ „ 3·—
Павлик Михайло: „Про русько-українські народні читальнї“ . . . . „ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . „ 1·25
Пігулин Еротей: „Верховинські згадки“ „ 2·—
Попович Омелян: „Застінка“ . . . „ 2·—
„Чуда горілчана“ . . . . . „ —·50
„Методика“ I . . . . . „ —·60
„10 казок для дїточок“ . . . „ —·20
„Хлопцї сьвідомі“ . . . . . „ —·40
„Цїсар Франц-Йосиф I. . . . . „ —·20
„Кровавомовними хвилями“ . . „ —·40
Сенки Іван: „Образки з природи“ I II „ —·20
Семанюк Іван: „Карби“ . . . . „ —·80
Свободівна Марія: „І тож вони ймуть“ „ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка“ . „ 1·—
Стецький Стефан: „Руковинська Русь“ „ 2·40
„Beiträge der Rumänen“ . . . „ 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . „ —·20
„Порадник“ як складати касу пожичкові і щадничі . . . . „ —·40
„Miscellaneum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . „ —·40
Фодькович Юрій: „Твори“ том I . . „ —·80
„Пісні жовнярскі“ . . . . . „ —·20
„Проскурка“ . . . . . „ —·20
Франко Іван: „Русько українська література“ . . . . . „ —·20
Шпитко Осип: „Листи з пекла“ . . „ —·20
Еремійчук Денис О.: Die griech. Frauenstiftscanten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Lima „Жита, наука і смерть і історія нерелігійна жінця сьв. великомучениці анни Сучавської“ . . . „ —·40
Яблочкин Г.: „Сільска учительськ“, повідане, пер. А. Крушельницького „ —·50
„Бесїда про часи воєнні“ . „ —·80
„Ros Buchenlese“ . . . . „ —·20
„Про бук, сейм краєвий і про набори до війску“ . . . „ —·20
„В чім наша сила“ . . . „ —·20
„Кетжої по заслузї“ . . . „ —·20
„Голос до народа“ . . . . „ —·24
„Зерна“ . . . . . „ —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

10—50 **Мориц Вельт.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 113. Чернівцї, недїля дня 22. вересня (5. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

— *Християни принца.* Дня 1. жовтня відбули ся у Відни хрестини ново народженого сина архикнязя Франца Фердинанда в кнаяцій палати бельведерскої. Яко кум фунгував архикнязь Стефан. Похрестника названо Максимілїян Кароль.

— *Бляга „Dziennika polskiego.“* „Dziennik polski“ пустив оногди новину бляту, що на з'їздї руских послів, що відбуло ся на днях у Львові рішено над угодою з Поляками. Ся бляга дістала ся до віденьских і навіть черновецких часописей. Тепер віденьска „Korrespondenz-Correspondenz“ доносить, що дотична вістка „Dziennika“ є зовсїм вимсана з пальця

— *Грізне положенє на Балканї.* Балканьский півостров з своїми закордонами і нескінченними домаганями тамошних численних народів, не перестає лякати европейских полїтиків. Найбільше непокоїла до недавна цїлу Европу Болгарія, котра вела аґітацию в свою користь в Македонії і допустила до утвореня македоньского комітету, котрий був би вже давно викликав загальну корохобню в Македонії, колиб не европейскі держави. Загальне бажанє мира европейских держав здержав вибух того вулькану і переловїм злагодив жадобу Болгариї, загорнути богату македоньску країну для себе. В послїднім часї Росия зовсїм дала пізнати Болгариї, що она не лише не може числити на росийску поміч взглядом Македонії, але що толерованє чи підпиранє всю македоньского комітету з его заборчими змаганями не годить ся з інтересами „мироносницї“ Росиї. Тож Болгария, в виду торжества в Швайцї, де так демонстративно заявила ся росийска приязнь, поспішала зірвати всї звязи з македоньским комітетом, ба навіть арештовано его другого президента Зончева, коли він появив ся в Софії. Перший президент комітету Сарафов перевидїв скорше небезпечну почву в Болгариї і звернув ся до єї суперниці Сербії зі своїми плянами. Бажаючи вивоєвати суперництво обох держав для своєї справи, він предложив сербскому правительству, щоби на дад софійского, доводило основати в Білгородї македоньский комітет та скликати велике віче під оклином „Македонія для македонців“. Дїяльність сего комітету не мала би нїяких культурних анї економічних цїлий, а прямо революцийні: посилати оружиє і ватаги повстанців до Македонії. Однако Сербія не має охоти так явно вмішувати ся у воєнну авантуру і на раз відповіла відмовно на предложенє Сарафова. Та не менше небезпечність грози становлять претенсиї з одної сторони Греції, а з другої Італії до полудневої части Альбанії, яка також належить до териториї, восьмої загальне імя Балкану. Виравді поки що явне суперництво не переступило стадиї дневникарскої полєміки, але попри се ведуть також обі сторони живу пропаґандру на свою користь. Суперник сего не могла би остати рівнодушною і Австрия, яко найблизша сусїда Альбанії, а віденьскі дневники з охотою подають звістки про ті змаганя обох держав. Так отже мимо всесторонних запевнень, що ходить лише о захованє status quo на Балканї, кипить там і варить ся, як в правдивім вульканї.

Morituri рухають ся.

Кацапики починають рухати ся. На 30. вересня скликали молоді кацапики „довірочное собраніе“ в салї „Народного Дома“, на якім явило ся аж 250 „лиц“ разом иже з академиками „старшими с духовной і сьвітской интелигенциї і женщинами.“ „Угорско-русская“ молодїж була заступлена господином В. П. Гомичком з Будапешту.

Перший реферат: „Сецессия студентоф из львовского университета і єи послїдствія“, виголосив студ. богословія господин О. П. Глїбовицкий. По дискусиї, в якій брали участь переважно „старшіи лица“ („молодшіи лица“ тілько „присутствовали“) ухвалено такі резолюциї:

I. „Русский“ нарід в Галичинї в лицї русско-народной партиї, яко его представельница і выразительница его народних і культурних (клутопоклонних — Пр. Ред.) стремлений вообще, і русско-народная молодеж в частности, постаянно і неуклонно остаївали права русского языка, хотя би под видом місцевого галицко-руского нарічія (sic!), в львовском університетї, як в преподаванії, так і во внутренних адміністрацийних сношеніях;

II. Русско-народная студентическая молодїж львовского университета, хоть не признавала сецессиї самим подходящим і успішним средством в борбі о „поправиї“ (се слово походить мабуть від „правника“ — Пр. Ред.) університетскими властями права русского языка і в цїлім оскорбленого ними достоїньства русского народа — в цїли сохраненія единства (з ким, чи не з фонетичною партиєю? — пр. Ред.) і единодушія всей галицко-русской студенческой молодежи, уступила поголовно с началом 1901/2 учебного года из львівского университета;

III. — с сожалїнїєм і прискорбієм установливаєть безуспішность уступленія галицко-русской молодежи из львовского университета і выражает убїжденіє, что борба о права русского языка в теперішнем львовском університетї і о русскім університетї в Австриї (аж так далеко? — Пр. Ред.) может і должна бити веденна дома: в университетах существующих в русских областях, во Львові і в Черновцах — потому одобряет возвращеніє русско-народной молодежи с началом лїтного семестра 1902 г. в львовский университет; (як отсе пість ся і до нашої молодежи, що на своїм вічу ухвалила вернути тепер на львівский університет, як кацапики під русско-народною молодїжю розуміють і нашу молодїж, то менторский тепер отсеї резолюциї є верхом кацапскої безличности! — Пр. Ред.)

IV. — осуждает галицко-русскою молодеж сепаратистического направлерія в виду товарищей по сецессиї русско-народного направленія — неискреннее до совершенія сецессиї, а нетоварищеское, дикое, недостойное, нечестное і віроломное на чужинї послї єи совершеніи, чім и компромитувала галицко руское студентство в виду славян і нїмцев; (до сеї резолюциї дасть ся примінити пословицю: що хтось рве і нищить. Як знаємо, що кацапики зробили сецессию тілько під напором публичної опінії, як пригадуємо, яке було їх поведенє у Відни, Празї і Кракові, як пригадаємо собі хто поступав з анеїгдами дико, нечесно і віроломно, як пригадаємо собі нїщи, що кацапики самі себе за границею компромітували, от як пр. господин Геровский в Празї, господин Кандій у Відні і т. д. і т. д. — то переконаємо ся, що отсю резолюцию ухвалили кацапики таки самі на себе. — Пр. Ред.)

V. — выражает искреннюю признательность всему русскому обществу за его отзывчивость і сочувствія и уступленію галицко-рус-

---

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

VII.

Як повстала наша планетарний систем, а з нуні є нам земля, що на їй живемо.

Читач сьої казочки знає без сумніву, що довкруги нашого сонця летить стрімголов вісїм головних планет, не вичисляючи кілька сотень дрібненьких зьвіздок, що їх можна доглянути тільки крізь телесков. Сї планети мають коло 30 місяців, а всї ті брили вже сотни-тисячі столїть летять й летять по безмежному просторі, нїяк не стикаючись між собою; правде тут поважний лад, одна планета не спиняє другу, инакше зучали-б ся страшні катастрофи.

Матерія, з якої склались сї небесні тїла, була спершу могутньою кулею-мраковиною, що повільно крутилась довкруги свойого осередка тяжости. Однак ся мраковина була тільки маленькою частинкою мраковини, серед якої гонить наше сонце. Глянемо тільки оком на вечірнє небо, а побачимо границї сьої мраковини в виднїй так кожному „молочній дорозї“.

Планети, що належать до нашого „планетарного системи“ ідуть в отакому порядкови: спершу йде маленький Вулькан, що його тяжко навіть й доглянути; весь він майже купаєть ся у розпаленій сонячній атмосфері; опісля найблизше сонця Меркурий найбитлївший, бо 8,000.000 миль! Він дещо більший навіть від самого сонця; по Меркурі слїдує найблизша його сусїдка — прегарна зірниця, що являєсь рано та по заходї сонця, а котра зве ся Венера. Ся планета найбільше зближена величиною до нашої матуї земли, кружляє в віддаленю 14.000.000 миль від сонця. Земля кружляє сей час за Венерою о 20,000.000 миль від сонця. Ще дальше за землею 30,000.000 миль летить стрімголов планета Марс, що його можна пізнати на зьвіздяному небі по червоно-брунатній барві. Ся планета дещо меньша від землї, а дуже, дуже цїкава.

Учені зьвіздознавцї, що дивились на Марс крізь великі скла (далекоглядо), кажуть, що бачуть на тій планетї якісь канали, котрих мусїли будувати дуже мудрі сотворіня. Сї канали, як догадують ся, пороблені на то, щоб снїг, що топлять ся там на бігунах Марса, можна було спроваджувати тими каналами до таких місць в урожайних краях, де річно велика посуха. І справдї, сї канали поведені точно із півночи ген аж на південь. Майже всї зьвіздознавцї догадують ся сього, що там мусять мешкати люди, зі всїм подібні до нас самих, а не один вже придумував над тим, яким би то чином можна з ними порозумітись.

Коли земля і Марс зійдуть ся по одній стороні сонця, так тодї до Марса з нашої землї кругло 10,000.000 миль (посїшний потяг заїхав би за 150 лїт). Хто знає, чи колись не вигадають люди й такого, щоб один сьвіт міг з другим порозумітись. В Франциї є нинїть осібний запис — 200.000 корон — призначений для того, хтоб справдї знайшов такий спосіб. Може би хто з шановних читачів відкрив ся, а на гроші певне він не загинав би ся.

Марс потрібує два наших років, щоби окружити довкруги сонце, а тамошнїй рік тріває наших два лїта.

Поза Марсом жене величезний сьвіт, що називає ся Юпітер, а є 1300 разів більший, чим наша земля — від сонця віддалений 100,0000.000 миль. Щоб доїхати до нього посїшним потягом, так треба на то 1500 лїт — щоб потяг гонив день і ніч! Рік там тріває 12 наших років, проте кожда пора року, весна, лїто, осїнь і зима тріває аж по 3 роки. Доба на сьому сьвітї довга тільки 10 годин, так скоро обертаєсь планета довкруги своєї оси. Ся планета сьвітить ще почасти своїм сьвітлом, се значить, що ще є розпаленою кулею та нема на нїй такої скорупи, яка є на нашій землї будь на Марсї, де-б могли жити ростини, зьвірята та люди.

Юпітер — куля надто велика, котра що йно тепер починає заскоруплюватись, а з причини своєї величини є в неї велика притягаюча сила. Наше сонце маленьким здає ся звідтам, та за те має Юпітер аж пять місяців, котрі вічно кружляють довкруги нього. Чудова там має бути ніч, коли всї пять парах засьвітять — неначе десь в країнї чарів.

Ще дальше чим Юпітер, бо 200,000.000 миль від сонця, кружляє могутній та надто цїкавий сьвіт, що називає ся Сатурн. Його куля є 736 разів більша, чим наша земля, а довкруги його кружляє перстїнь. І куля і сей перстїнь і весь тее крутить ся довкруги сонця в протягу 30 лїт. Двайцятьлїтнїй молодець на Сатурнї мав би наших аж 600 років, а пятнайцятьлїтня панна мала-б дещо меньше 450 лїт! У сьої планети є 8 місяців.

За Сатурном ще два сьвіти кружляють довкруги сонця — Уран о 400,000.000 миль від нього і Нептун 600,000.000 миль, проте голим оком їх тяжко й доглянути. З Нептуна на сонце мусїв би потяг гнати далею уже не 300 лїт, так як би гнав з нашої землї, але трохи більше 9 тисяч років.

А що, як гадаєте, не цїкавна подорож? Ми гнали-б серед царства зьвізд, а вони-б нас сердечно витали, розпитували-б нас, що чувати в Галичинї, які там тепер живуть люди? В кінци ми вернули би назад на землю, та хто зна, чи пізнали би ми по 9000 лїтах своє село, свою хатину.

VIII.

Сонце і місяць. Як предсгавимо наш планетарний систем зерцалом збіжа?

Нема нїчого яснїйшого чим сонце, та заразом нїчого для нас більш темного, чим будова нашої земної звізди. По

ского студенчества из львовского университета і к его судьбі на чужбинї і за его обыкновенное жертволюбіе по сему случаю — львовскому-ж комітету русско-народній партиї под предсїдательством д-ра П. А. Добриньскаго за самоотверженную организацию всегда успішной помощи студентам на чужбинї;

VI. — домагает ся для 3 мілїонов русскаго народа в Австро-Угорщинї русского (т. зн. велико-русского — Пр. Ред.) университета во Львові і утракизациї дотеперішнього нїмецкого университета в Черновцях в румуньско-русскій;

VII. — пока не будет открытий русский университет во Львові і преобразован нїмецкій университет в Черновцях в румуньско-русский, домагает ся равноуправненія русской студенческой молодежи с польскою в львовском университетї і безотлагательного открытия лекторатов для русского языка і катедр для русского языка і словесности в львовском і черновецком университетах;

VIII. — постановляет неуклонно стремитись к наміченним цїлям і взывает русскій „ученій“ і политическія общества; і всїх русских дїятелей в Австро-Угорщинї дїятельно і неустно содїйствувати стримлїним русско-народной молодежи.

Потім слїдував реферат господина Алексія Ю. Геровского, студента черновецкого унїверзитета: „Воспитаніе в червоно-русских учебних заведеніях“. В тім рефератї представлено на примірах факт „односторонного в дусї сепаратизма направленного воспитанія і образованія молодежи в так называемих „русских“ ґімназиях в Галичинї і Буковинї“. — В дискусиї брали участь знова переважно тілько старшій лиця. Потім ухвалили ось такі резолюциї:

З'їзд „русскої“ молодежи в Австриї:

I. — виражает свое возмущеніе по поводу, що так называемій русскі ґімназиї в Галичинї і Буковинї перестали бити храмами чистой (!) і істинной (!) науки і сдїлались очагами политической агитациї (!!) в пользу сепаратизма і крайней нетерпимости несовмістних с гуманним воспитанієм, якого общество в праві домагатись для своєї молодежи от публичной школи;

II. — взывает руское общество вообще і русскій общества і отдїльних русских дїятелей в особенности, посеміено основывати воспитательні заведенія, пансіони і бурси для русской молодежи (чи не красше перенести ту дїяльність відразу до Weissberg-у? — Пр. Ред.), вмінает їм в сьвященний долг занятись отеческим воспитанієм і образованієм воспитанникоф в русско-народном дусї, систематическим і основательним об'ученієм їх русскому языку, русской словесности і русской исторії;

III. — взывает русских студентоф і членоф русских обществ „просьвіщати“ путем „реального“ труда учащую ся молодеж. (Той реальний труд полягає вже і тепер на „часпитіях“, і пасобіях, як „сапожное“ і т. д. Знаємо дуже добре, який то „реальний труд“ — Пр. Ред.)

Дальший реферат: „Молодеж и политика“ тримав господин С. Ст. Булик. По дискусиї в якій знов вели перед старші ухвалено такі резолюциї:

I. В виду того, що политика требует опита і далекосягающей предусмотрітельности, котрії пріобрітают ся тілько з возрастом студенти русско-народной партиї признають руководство политическими дїлами за старшими опитними і бодрими (!?) дїятелями. Студенти русско-народной партиї требуют однако, яко їх преемники на поприщі служения народу, цїлесообразной реорґанїзациї русско-народной партиї отвітно духу времени (що за новий „дух времени“ повів в умираючій партиї? — Пр. Ред.) с цїлю больше рішительной і енергической дїятельности в мисль исповідуемих русско-народною партиєю принципов. (Чи не находить ся де в дорозї новий транспорт рублей? — Пр. Ред.)

II. Русско-народное студенчество хочет поступать во всїх дїлах согласно с предводителями русско-народной партиї і желает под їх руководством трудитись на основаниї принципа: quisque suo loco (кождий на своєму місцї);

III. Русско-народное студенчество считает містом своєї дїяльности научное (диван!) поприще, т. є. ставит собі в задачу заниматись прежде всего: а) собственним образованієм (яко подготовкою к дальшей дїятельности); б) об'ученієм молодшої братиї; в) просьвіщенієм галицко-русского крестьянства путем поучительних лекций, вкорінення в себі і в других національное сознаніе. — Подаємо отсе резолюциї ухвалені на тім „собранію“ не тому, що они цїкаві, анї не тому, що ми дуже інтересуємо ся рухом противного табора, але подаємо їх длятого, щоби доказати, як сильно упадає москвофільска партия. У кождого народа молодїж рветь ся до дїла, пирвасть ся з під всяких посторонних вплинів і старает ся належати до нїякої політичної партиї. Кацавска-ж молодїж підала ся зовсїм під егіду старих, заскорузлих проводирів і заскорузле небаром разом з ними. — Вже сам факт, що на зборах було тілько 250 людий — розумість ся, що се число дуже, а дуже переборщене — і той факт, що на збори наспіло тілько „нескольконадцять“ телеґрам — і се число дуже пересаджене — сьвідчать, що т. зв. „русско-народна“ партия, се morituri, таких нїщо не потрафить розбурхати. Перепертним все такий кінець!...

Телеґрами „Буковини“.

Відень. 4. жовтня. Поміж мінїстрами в справі угоди і митової тарифи не прийшло ще до порозуміня. Ріжниця поглядів лежить в тім, що Угорщина домагає ся в митовій тарифі зниженя цла від нафти а підвисшеня цла від кави, чому противить ся правительство австрийске головно що до нафти з огляду на інтереса Галичини. В точках спірних рішить остаточно цїсар.

НОВИНКИ.

З краю.

Воєнний памятник. В суботу, 4. жовтня с. р. зістав посьвячений в Чернівцях, виконаний в Празї, воєнний памятник, а то з нагоди сьвяткованя перед двома роками столїтнього ювилею заснована 41 полку піхоти. Памятник буде уставлений на улици Ратушній біля аптики попередної власности Бельловича.

Акад. тов. „Союз“ подає до відомости, що бібліотека товариства отворена що середи і суботи від 5—6. год. вечером. — *Лев Тимарин*, бібліотекар.

Курс для дальшого образованя женьщин. Під таким заголовком зачнуть ся 6. жовтня (6. м. попереднього року вийшовші в жита виказди, котрих цїлию є доповнити і вглубити інститутне образованє. На сей рік суть слїдуючі курси намірювані: 1. Фізика проф. др. (ґімназ. Филип Брон), в середу суботу 5—6 год. 2. Історія розвою драма. (ґімн. проф. др. Пятаньскій), в понедїлок і пятницю від пів до 5 до пів до 6. год. 3. Фільозофія (ґімн. проф. др. Сіґаль), в пятницю від пів до 6 до пів до 7 год. Коли явить ся потреба, то можуть бути і инші курси отворені. Курс тревае 8 м. від 6. жовтня аж, до 6. червня. Гроші за науку, 4 кор. за кожду тижневу годину, мож платити в місячних ратах. Запис відбуває ся в середу, четвер, і суботу (1—4 жовтня) від 3—5 год. в канцеляриї дирекциї місьского дївочого лїцею.

Lupul contra Lupu. На брошуру посла дра Лупу, про котру ми писали, обізвав ся крім Вольчиньского, про що ми також споминали, маршалок краю Є. Е. Лупул особною брошурою під написом: „Streiflichter. Zur Beleuchtung der „Offenen Antwort“ des Reichsrathsabgeordneten Dr. Fl. Lupu vom Landtags- und Reichsrathsabgeordneten Johann Lupul. Czernowitz im September 1902, Commissionsverlag Romuald Schally, Buchhandlung, Czernowitz. На 37 сторонах подає автор більш документів на те, що его дїд і батько не були купцями а посесорами і посвоячені з боярами, та що дім в Чернівцях збудований з материялу доставленого будівничим, а не Вольчиньскими людьми за панщину. Далї друкує автор всї рахунки, оцїнки і справозданя про свій дім, який від него закупив край на касарню для жандармериї за 82.000 зр. і каже, що він варт був 84.000 зр., коли би опроцентовано видаток за приміщене жандармериї по 5 проц. Отже не п. Лупул

части — нїчого нам й дивувати ся, бо вона від нас 20.000.000 миль далеко, а арматна куля пущена з землї, мусїла-б гнати без перестанку три роки.

Однак не таке ще лихо, як то тільки говорить ся. На основі численних астрономічних дослїдів можемо дещо догадати ся про нього.

Вже перед тим ми бачили, що сонце зродило ся з згущуваня материї, що передше складала мраковину; воно формувало ся зовсїм так само, як прочі планети і їх місяцї; тільки по тому й ріжнить ся від їх, що ще не здужало остигнути, про то є розваленою, горіючою масою.

Хиба-ж не було так і з нашою землею? Чей-же й вона була колись малим сонцем, доки не вкрила ся темною скорупою.

Кожний признасть, що по нїяному законови не можуть істнувати рівночасно два способи, після яких творилиб ся небесні тїла, — один для сонця, другий для планет.

Проте сонце нїчо иньшого, як велика куля, сильно загущеної, а тим самим до високої степени розжареної материї, — є наче, якесь величезне вогнище, що горить в безкраїх просторах вселенної. Воно складає ся з плинного ядра, що окружене верствою горіючих ґазів, де находить ся майже всї металї та ґази, які тільки знані на нашій землї.

Дослїди, що їх роблено при помочи *спектрафору* — се є, знаряду, після котрого можемо розпізнати, які перстини находять ся на звіздах та сонци, — показали, що ся сонїшна ґазова поводока є те саме, що промінь сьвічки будь дерева, що складає ся по части з розпалених ґазів, по части з пари розмаїтих металїв, вугля, сїрки та инш.

Коли будемо мірили сонїшне сьвітло на землї, то обчислимо, що дорівнує воно сьвітлу 15.000 сьвічок; а що сьвітло скоро збільшає свою напругу, проте ген на самому сонцю царює осліплюючий блескіт, в силї 800.000.000 сьвічок, таке сьвітло, якого нїяке око не в силї було-б перенести.

Однак не всї точки на сонцю горять з однаковою силою — де-не-де доглянемо крізь закрашені скіпа плями всїляких видів. Вони появляють ся, та в скорі гинуть; деякі трівають й по кілька місяців.

Учені звіздознавцї переконали ся, що отсї плями, то великі вири, що творять ся на ґазовій поверхнї сонця, от само так, яко у нашому повітрю творять ся бурі, труба, гураґани.

Коли пригадаємо собі, як повставало сонце, так здавати ся буде нам, наче-б у нього було два роди руху: один — довкруги власної оси, а другий довкруги осередка мраковини, з якої воно й уродило ся.

Та воно так таки й справдї є. Сонце, щоб обкрутити-сь довкруги своєї оси, потрібує до сього двайцять кілька днів.

Крім сього летить воно по безкраїм просторі, в північно-східну сторону сьвіта і тягне з собою усї планети.

І доки-ж воно гонить по безмежних просторах? Яка звізда приневолює його, щоб воно кружило довкруги себе? На такі питаня не найшли ще люди вповнї ключої відповіди. Та нема сумніву, що й наше сонце має в безоднях притягаючу його точку, а що більше звіздознавцї навіть додумують ся, що лежить вона десь в зборі звізд Гераклея.

Наше сонце вже досить загустїло, проте се явище відбуває ся дальше дуже поволи; наслїдком того наша денна зірниця збільшає, хоть майже для нас незамітно, скорість свойого оборотного руху; здає ся, перемине не одна тисячка лїт, заким доглянемо хоть би найменьшу зміну в величинї сонця.

Впрочім нїчого нас се не обходить? ми тільки того маємо боятись ся, щоб цїлюще жерело сьвітла та тепла не погасло і не полишило землю в вічному холодї та сумерку!

Злиший страхи! Читачі побачуть в одному з слїдуючих роздїлів, що сонцевого сьвітла та тепла ще нам стане на довгі-довгі роки!

Приглянимо ся тепер товаришеви сонця. Сього товариша називають місяцем. Учені звіздознавцї обчислили, що місяць є 50 разів меньший, чим наша земля, а віддалений від неї тільки 50.000 миль. Поспішний потяг, що до сонця мусїв би їхати аж 300 лїт, на місяцю був би за 9 місяців. Се планета є найблизшою нашій землї, і від найдавнїйших часів думали-гадали люди над тим, як вона виглядає, що на нїй находить ся!

Вже голим оком замічаємо на місяцю туті плями, що таким самим способом, яким обсаждали ми плями на сонцю, зовсїм не дадуть повсипати ся. Сонце є чейже клинною масою, а місяць вже давно скостенїлим трупом. Сї плями, то численні гірські верхи та вигорілі кратери, котрих є на місяцю до 100 тисячів.

Ширше про місяць поговоримо пізнїйше, а тепер посьвятїм хоть хвилину часу, щоб виробити собі хоть який-такий погляд о величинї поодиноких планет та про їх віддалене між собою та сонцем.

Не станемо представляти се на рисунку, бо нема на сьвітї так великого паперу, щоб на нїм можна було змістити наш планетарний систем, хоть би не знати кілько разів меньший.

Возьмім проте 140 літрів збіжа, в котрих змістить ся до 1.400.000 зерен розсипимо їх серед широкого поля. Така куча збіжа представить нам сонце.

Коли схочимо поробити планети, тодї поступимо ось так: в віддалї 29 метрів покладемо одну десяту часть зерна, і се буде перша планета Меркур; в віддалї 54 метрів кладемо маленьке зернятко, щоб мати планету Венеру; звичайне зернятко, 75 метрів далеко, буде представляти нам нашу землю, що на нїй ми живемо; Марс, наш сусїд, є так замелкий, як сама частина звичайного зерна, і буде 112 метрів далеко від куни збіжа. Від тепер мати-мемо справу з найбільшими планетами.

Щоб зробити в віддалї 390 метрів Юпітра, зіснуємо разом аж 1.400 зе-

а край зробив добрий „ґешефт“. Що до своєї посольскої діяльности не відповідає автор нічо, лише відсилає цікавих до своїх виборців, а на остаток каже, що зрік ся віцепрезидентури в раді державній добровільно, а не за титул Екселенциї. — Враженє з цілої брошури тільки одно, що автор збив противні виводи дра Луну лише що до свого походженя, от і все.

На кругольнї „Народного Дому“ буде сеї недїлї гра о нагороди. (Для женщин від 4-ої до 7-ої год.) Вкладка за 5 перших тур 1 корона, а за кожду дальшу туру по 3 покоти 20 сотиків.

Драматичний кружок товариства „Зора“ в Чернівцях, відограє в недїлю дня 5. жовтня с. р. в салї „Народного Дому“, на дохід законного фонду для членів товариства, веселу двоактівку: „Перше поумирали, відтак повінчались“ і драматичний дїйлоґ одноактовий Шимановского, в перекладї Т. Ґембіцкого: „На улици“. Крісло в перших двох рядах (вра з податком від білетів) 1 кор. 32 с., в дальших рядах 1 кор. 10 с., партер 44 с. Початок о пів до 8-ої.

Виборчі збори. В понедїлок, 29. с. м, відбули ся в Кімполюнгу численні виборчі збори, скликані послом до соймy краєвого Юрієм др. Бальмошом. Предсїдателем зборів був єгзарх Ломиковский. Посол Бальмош здав вичерпуюче справоздане з своєї посольскої дїяльности і згадав про нове угрупованє сторонництв та про єдність, яка панує в румуньскім таборі. Бесїду Бальмоша принято грімкими оплесками та висказано вотум довіря йому та румуньскій партиї. Вислано також дві телеґрами, висказуючі дику і вотум довіря, одну Керберови за правлене, котрого змаганєм було поєднанє народів Австриї для єї добра, а другу президентови Бурґіньонови за прихильну постану взглядом румуньского народу. Кромі того ухвалено вотум недовіря послови др. Луну та рішено домагатись окружного суду і кімнациї в Кімполюнгу.

Загальні збори товариства учителїв в Буденицях. Дня 27. вересня с. р. відбули ся в Буденицях загальні збори сторожинецкого учительского товариства. Удїл взяли майже всї учителї з того повіту. Надучитель Козак, яко предсїдатель отворив збори горячою промовою до присутних і скінчив бесїду окликом в честь цїсаря. По нїм промовляв в довшій бесїдї заступник центрального учительского товариства, товариш Кісанович. Він розповів загально історию учительских товариств на Буковинї та згадав коротко про відносини к учительскім товариствї сторожинецкого повіта. Дальше підніс, що одиноким услівєм єдности між учителями було би спеціалізованє всїх учительских товариств на Буковинї, т. є. треба заснувати одно краєве учит. товариство, котрого членами були би всї повітові учительскі товариства. До обсягу дїяльности повітового товариства належали би справи чисто льокальної натури, а що до справ загальних то повітові товариства що найбільше могли би видавати резолюциї, а відповідні органи рішати мало би право лиш центральне товариство. По короткій реплїцї предсїдателя прийшло до траґедиїної дебати над шкільними будинками, що особливо в сторожинецкім повітї з'ображають сумний образ. Всї будинки суть старі, спорохнавілі, дряхлі і грозять в кождій хвили завалєнєм, а нові будинки знова не практично суть побудовані. Збори ухвалюють, щоби припоручити видїлови, аби той всї брахи в сторожинецкім повітї докладно розслїдив та доніс о них до краєвої ради шкільної. — Дальший реферат о „народних школах та єї правителях“ мав учитель Тодосан. В нїм обговорював бесїдник шкільні відносини в нашім краю і зазначив, що вони наші школи не осягають своєї цїли, се мусять ся приписати тій обставинї, що не лиш більша частина населєня є неприхильно успособлена взглядом школи, але також т. зв. міродайні круги, що на вид суть найбільшими приятелями школи, в суть річи єї найгіршими ворогами. Бесїдник згадує також, що бесїди дра Люпу та старости Патака на вічу в Радівцях, були предметом інтерпеляциї в соймі краєвім, а то ізза того, що забагато було в них прихильности до народньої просьвіти та учителїв. При кінци реферату бесїдник ставляє внесок, щоби послам дрови Люпу, Штравхерови та старості Патакови заявити найбільше довіря та сердечну дику за горячу оборону справ шкільних та народних учителїв. По тім референтї говорив учитель Кісанович і довго розводив ся над справою управильненя платнї народних учителїв. В голосованю, що опісля наступило, одноголосно висказано довіря дрови Люпови, Штравхерови і Патакови. „За“ голосував також присутний учитель Райт. Учитель Барбір поставив ще одно внесенє, але его ізза пізної пори відложено на слїдуючий раз і замкнено збори. Про вотум довіря сейчас телеґрафічно повідомлено дра Люпу, Штравхера та стар. Патака.

З усїх сторін.

Рускі богослови. Метрополїт Шептицкий зарядив, щоби всї богослови, що минулого року студиа богословскі відбули в Відни, піддались доповняючому испитови в відносних дисциплинах з тих предметів, яких вимагають в Галичинї, а не учать в Відни. В Станиславівскій дицезиї відбув ся вже такий іспит, на котрім 16 богословів перепало.

На загальних зборах руского товариства педаґоґічного у Львові повнимо простували те, що в „Буковинї“ було про се товариство сказане, але нї одним словом нїхто не старав ся розкрити, хто се так гарно поінформував був „Dziennik“ про женьский інститут сего товариства, аби єї безвстидні інформациї нарешті спростувати. Мусимо проте хв. товариству прийти в поміч. І так констатуємо, що неправдою є, що ґр. Дзедушицка відступила на поміщенє сего інститута знану реальність безплатно, лише за оплату податків. Реальність сю (не 36 — а 16, почасти дуже поганих убікаций) відступила ґр. Дзедушицка товариству за чинш в сумі 640 кор. і за оплату податків. Відступила — бо по смерти мужа маєтон і заряд маєтом розділено і перенесено зі Львова, а реальність, в котрій сей заряд містив ся, стала вільною. Будинок сей покритий ґонтами, отже роблячи контракт на 5 лїт, нараховалось ще в додатку руске товариство на се, що уряд будівничий міста Львова може зажадати або збуреня сего старого будинку, або наложити на товариство тягар — покрити его дахівками. Не досить того. Товариство вложило в адаптацию сеї запущеної реальности 1600 кор., що було не лиш ризиком, але й великою користию для реальности, чи там для властительки. Адаптациї укладав, замовляв і годив п. Возьд. Шухевич, гроші виплачував п. О. Танчаковский — можуть се посьвідчити. Така то платна льокайска „заслуга“ і правда, та пальма закона, що нею плює Русинам в очи депунциант „Dziennika“. А розслїд, чому то справа оперла ся аж о суд, чи справдї дїти в сїм інститутї були „морені голодом“ і т. и. полишаємо на разї хв. Видїлови. Нам здає ся, що коли-б в гру не йшли були інтереси чисто особисті, то при одробинї терпеливости було-б обійшло ся без таганини по судах тай без інтервенциї депунциантського загуменку „Dziennika“.

Смерть Золї. В улици, на котрій находить ся помешканє Золї, в середу 1. с. м. на знак жалоби були зачинені всї склепи. В хатї жалоби принимає численних гостий видовище дїл Золї Шарпентїє і Домулен. З кондоленциями явились: Сарду, полковник Пісард та Бріньо. Під адресою панї Золї зі всїх сторін сьвіта приходять сердечні співчутя, найсердечнїйші однако з Італїї. Перед хатою жалоби спуєсь цїлий день велика товпа народу. Похорон відбудеть ся, не в пятницю, а в недїлю 5. с. м. Перший промовляти буде на похоронї в імени правительства міністер просьвіти Шомі.

Страшна траґедия лучилась сими днями в Уграх на ріцї Тисї. Іван Карнаї, один з найбільших богатирів з Вася Мартонов, наслїдком нещасливих спекуляций втерав цїле своє майно так, що навіть його меблї та річи зістали засїзквовані. Одного гарного ранку спакував всї останні йому ще річи та з жінкою і чотирма дїточками всїв на лодку, щоби переправитись на другу сторону. На середині однак Тиси підложив Карнаї весло під лодку і перевернув єї горі дном. В фалах ріки обняв раменами жінку та дїти і так всї найшли страшну смерть під водою. Сьвідки страшної подїї поспішили виравдї з помочию, однак було вже за пізно. З води добуто лиш шість трупів.

Напад бандитів. В Монтеспертом недалеко Фльоренциї, напали розбишаки в цїли грабежи на ґрафа Ugo della Gherordesk-a, коли той вертав пішки до своєї віллї. Ґраф не стративши притомности, одного розбишаку убив на місци, а прочих по довшій борбі приневолив до утечи. В Фльоренциї удалось послїдні утїкших розбишак зловити.

Послїдне лїтературне дїло Золї. Послїдним лїтературним дїлом Золї, над котрим він при кінци жити працював, було під заг. „Правда“. Була загальна гадка, що Золя тоє дїло майже вже був скінчив. На жаль однако неумолима смерть не позволила йому не то скінчити, але навіть начертати загального нарису „Правди“.

Маневри нїмецкі. В послїдних днях відбулись великі маневри артилєриї в околици Франкфурта, де стрілено також острими набоями. Кошта тих маневрів виносять півтретя міліона марок.

Всячина.

Австрийска виправа в гімалайскі гори. Перед кількома місяцями вирушила під проводом дра Веселого виправа в гори Гімалаї. Цїли своєї, дістатись на один з найвисших верхів недоступних гір, виправа виравдї не осягнула, всеж таки дійшла аж до 6100 стіп понад поверхню моря високо положеного місця. Проводир виправи др. Веселі з захватом описує ледїний яко чуда природи. Учасники виправи кілька недїль стояли табором на снїгу, спали на нїм та живились виключно консервами.

Суровиця проти шкарлятини. На конґресї нїмецких лїкарів в Карльсбадї представив др. Мозер з Відня нове средство проти шкарлятини. Виказав, що в 80 случаях, примінене в шпиталях средство було помічним. Австрийске правительство ради виробу тої суровиці дало 10.000 корон. В цїли дослїдів, буде вона розіслана до всїх державних шпиталїв.

Татуоване війшло в моду в Америцї. Мистцем в тій штуцї є Дені, що артистично виконує на раменах і нїжках гарних американьских пань птиці, котилї та всїлякі цьвіти. Кажуть, що та мода в короткім часї заакліматизуєсь в Парижи.

рен; на Сатурна віснуємо 734 зерен, котрі мають лежати 712 метрів від штучного сонця.

Серед двох послїдних являєт Уран було мати 82 зерен, що лежати-муть далеко від купи, бо 1422 метрів. Нептун було мати 110 зерен, у віддалї 2250 метрів, або більше чим два км. від нашої купи, котра зліплена в кулю де що меньше чим метер в промірі.

Зерно збіжа в віддалї 75 метрів, або майже 100 кроків від великого гарбуза — отсе величина нашої землї, столицї короля сотворінь — чоловіка.

Коли-б другий житель иньшої мраковини хотїв на сьому зерятку доглянути горний людський рід, так харцизна мусїв би добре напружити своїочи, добирати найбільших далекоглядів, а в кінци — нїчого не добачив би.

Чи-ж супроти сього та стара думка, що земля є осередком вселенної, не вказує на іронїчний глум судьби над єї сотворінєм — чоловіком!?

Но знаю, чи наші зьвіздознавцї змогли-б відкрити нашу землю, коли-б їх перенесено в купі з далекоглядами от хоть би на Нептуна?! Наша землиця виглядала-б звідтам, як одна з тих дрібносеньких зьвізд, котрих повно на небі в лїтню, красну погоду.

Проте нїчого не остаєсь чоловікови, як тільки покірно схилити голову перед могутньою матірю-природою!

(Далї буде.)

З канадийскої України.

В „Дїлї“ поміщені непонятні річи про дїяльність о. Жолдака в Канадї. О. Іван Велигорский пише, що прибувши до о. Жолдака застав там одного французского сьвященика, котрого о. Жолдак привіз з Канади, щоби його ту пообразувати на місіонаря і виправити потім до Канади „навертати“ тамошних еміґрантів руских. Скоро о. Жолдак довідав ся про намір о. Велигорского їхати до Канади, заявив, що туда можуть їхати тільки такі сьвященики, що: 1) узнають юрисдикцию французских біскупів; 2) будуть записувати рускі церкви на французских біскупів. По якімсь часї дістав о. Велигорский лист з Америки, що на сю кольонїю, де його просили на пароха, з'їхав вже якийсь француский „кеснжуньо“ і ломаною польщиною почав лаяти кольонїстів, що хотїли спровадити собі сьвященика „з Ґалїциї, як єго жандармі водзом под баґнетами“.

О. Велигорский дивуєть ся, звідки француский кьонда знає в Канадї про його наміри їхати туда. Звідки і в якій цїли такі скорі зносини з французскими екстерминаторами на некористь своїх сьвящеників, що єдино можуть успішно понести нарід в його борбі туземній до вічного щастя. — Дотепер дописували проти о. Жолдака незвісні дописуватели в амер. „Свободі“, але тепер зробив проти нього тяжкі закиди таки сьвященик. А закиди не малозначні і нероз'ясненє їх може викликати такі комплїкациї, які вже викликані в Сполучених Державах.

Надіслане.

До хвальної редакциї „Буковини“. Підписана президия сторожинецького учительского товариства прохає умістити в часописи слїдуючу резолюцию, ухвалену дня 27. м. м. на загальних зборах тогож товариства в Буденицях:

Буковиньский Журнал оповіщує в ч. 139 з 21. серпня с. р. під заголовком „Устроєнє клас приготовавчих (приготівок)“, новійшу статю, що його змістї учительство Буковини загалом, а також учительство сторожинецького повіта з осібна найнегідніймим робом очернює, ображає та обкидує болотом. Відбуваючі ся нинька в Буденицях загальні збори учительского товариства сторожинецького повіта, збивають ті закиди яко безвстидну лож, очернене і денунциацию найгіршого рода з найглубшим негодованєм, а рівночасно анонїмному авторови цеї статї за туюж найвисшу погорду, як також факторам, що можуть вплинути на заховане „Буковиньского Журнала“ своє негодованє.

З дирекциї товариства:

Вігам, секретар. *Козак*, надучитель.

Від редакциї. „Буковина“ перша виступила рішучо против тої статї в „Буковиньскім Журналї“.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Вп. Найвний у Львові. Цікаві би листи, хто взяв на себе обовязок висїджения денунциантів „Dziennika polskiego“. — Єнає Лоєнотуи! Аби навести его на слїд, мусимо сказати, що денунциант Dziennika, цитуючи свого часу „Буковину“, лише вмовив в неї, що „Буковина“ нїбито якомусь „prof. W.“ приписала затаєнє (niewzciwe) звісної сенсаційної телеґрами. „Буковина“ нїякому професорови „В.“ нїчого не приписувала. В „Буковинї“ була лише полєміка з заявою проф. В(олодимира Шухевича).

Склад товарів Б. Бальтікестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- пани і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих струсьових пер, ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gazé, найновійший вироб, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских вальонів і черевиків до снігу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужескі сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші коніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до коніри і шемізетові. Мужескі шкарпетки.

Іза пізного сезону продають ся по дуже дешевих цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поналєті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перпальскі хучки, дамскі зарукавки, панчоки, колєри і т. д. Правдива білизна Єґера: наґатники, мужескі панчохи, шкарпетки, Chenillen Eschargen і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі пудьса і літок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажиньский Іван: „Провать" . . .	пр. —·20
Баранецкий Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учительїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Наресом психольоґії виховавчої,)	1·20
Будинець Ев. О.: „Студиї Богословскі"	6·—
Гавращук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . .	2·—
Галїн Теодот: „Домашний лекар", збірка премірів, як укладати ріжні писала	1·—
„Перші вірі", оповіданє . . .	1·—
„Думки та пісні", поезиї . . .	—·20
Гаршин: „Малярі"	—·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 діях, переклад В. Стиснича .	—·60
Данилевич Іван: „Приказки" I і II по	—·16
Заклрко Іван: „Жарти"	—·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . .	1·—
„Покера"	1·—
Кониський Олекса: „В день сьвятоїводі"	—·20
Крушельницький Антін: „Серце" . .	1·—
„Сенчишина"	—·80
Лукиянович Денис: „Багатка" . .	—·20
Matyasewicz I.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau	—·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини"	3·—
Паланк Михайло: „Про руско-українські народні читальні"	1·—
Pihulak Darius: „Die Amts-Correspondenz der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten .	1·25
Пігулан Еротей: „Верхнавинські згадки"	2·—
Пилипович Омелян: „Ластівка" . . .	2·—
„Чума горільчана"	—·50
„Методика" I	—·60
„10 казок для дїточок"	—·20
„Хлопці селянинки"	—·40
„Цїсар Франц-Йосиф I.	—·20
„Краснопіївкини людьми" . . .	—·40
Семен Іван: „Образки з природи" I II	—·20
Семанюк Іван: „Карби"	—·80
Слободіана Марія. „І хтож вона бідна"	1·—
Стефанин Василь: „Синь книжечка" .	1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь"	2·40
„Bestrebungen der Ruthenen" . . .	2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї	—·20
„Порадник" як заклади каси пожичкові і щадничі	—·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—·40
Федькович Юрій: „Твори" том 1 . .	—·60
„Пісні жовнирскі"	—·20
„Проскурки"	—·20
Франко Іван: „Руско-українська література"	—·70
Шкитно Осип: „Листи з пекла" . .	—·20
Еремійчук Денис О.: Die griech. Priesterfilialen-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus „Жите, мука і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика Сучавського" . . .	—·40
Яблочкин Г.: „Сільска учителька", оповіданє, пер. А. Крушельницького	—·60
* * * „Бесїда про часи козацкі" .	—·80
* * * „Вся Ruthenica"	—·20
* * * „Про бук. сойм краєвий і про вибори до сойму"	—·20
* * * „В чім наша сила" . . .	—·20
* * * „Кетвой не кислуй" . . .	—·20
* * * „Голос до народа"	—·24
* * * „Вірна"	—·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальокову нафту

по **12 кр.** літра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не може дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя приймають ся.

О численні відвідини упрашає

Мориц Вельт.

10—50

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

АНТОНІЯ ДРЕБОТ

іспитована, довголїтною практикою сьвідома і совістна

повитуха,

поручає свої услуги Вп. Публицї так в Чернівцях, як і на провінциї. — Улиця Руска ч. 45.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на пікане** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця" з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

„під золотим львом" у Празї, улиця Елисавети ч. 5.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 114. Чернівцї, середа дня 25. вересня (8. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

— *Уступленє галицкого намістника.* Гр. Лев Пінїньский має уступити. Про се кружать уперто вісти від довшого часу. Яко причину уступленя подаєть ся „умученє“ і те, що гр. Пінїньский хоть тїшить ся симпатиями цїсаря, не є великим другом д-ра Кербера, а в Австриї воля монарха мусить часом уступати для внутрішного добра і мира, як се було з ґр. К. Баденїм. Яко одинокого серйозного кандидата відносять ґр. Станїслава Баденього, бувшого маршалка сойму.

— *Національно-демократична партия.* На засїданю вирішного „народного комітету“ національно-демократичної партиї у Львові, ухвалено: 1) орґанїзувати і підтримувати аґрарні страйки і основати стрейковий фонд для потерпівших при стрейках; 2) візвати послів сторонництва, щоби в галицкім соймі станули до більшости в як-найострійшій опозициї, бо теперішна більшість веде полїтику противну інтересам Русинів; 3) візвати послів сторонництва, щоби в парляментї вели найострійшу опозицию против центрального правительства, голосували против всяких державних потреб і піддержували всяку опозицию против правительства, яке одвічає за нинїшну систему зглядом руского народа; 4) візвати послів сторонництва, щоби складали справоздане із своєї дїяльности перед виборцями. Посли присутні на тім засїданю вислали телеграму до міністра справедливости і ґенеральної державної прокураториї у Відни, в якій просять о випущенє з вязниць селян, арештованих по причинї стрейків і яких тепер, помимо строгости судиїв, карають тілько за переступ коаліцийного закона арештом кільох днїв, а тримають їх в слїдчій вязници по кілька місяцїв.

— *Угодові переговори* між австрийским, а угорским правительством на короткий час перервано. Міністри австрийскі виїхали до Будапешту, де продовжували наради. В суботу міністри вернули до Відня і відбули поновну нараду в палатї президиї міністерства. В полїтичних кругах надїють ся скоро покінченя угодових переговорів.

— *Посол Крамарж* видав брошуру: „Европа, а чеська квестия“. В тій працї доводить п. Крамарж, що Чехи повинні в Австриї важну місию, бо хоронять єї перед ґерманїзациєю і Гогенцолернами, бо якби Гогенцолерни знайшли в Австриї вільну дорогу, то незабаром їх держава розтягала би ся від Балтийского до Адрийского моря.

— *Із Загребу.* В пятницю покінчив ся в Загребі процес против учасників забурень. Одного засуджено на рік вязницї, двох на 6 і 3 місяцї, а трех, між ними і студ. прав п. Франка, увільнено.

— *З'їзд Хорватів.* В Загребі дня 6. жовтня відбув ся великий з'їзд народних сторонництв в присутности бана. По довгій дебатї висказано жаль задля ексцесів, що недавно мали місце в Загребі. Признано, що Сербам належить ся відшкодованє за нанесені їм шкоди. Дальше виступлено против аґітациї ворожій сербам і висказано бажаня, щоби між обома племенами настав тревалий спокій.

— *Справи балканьскі.* Безвихідне положенє імпериї отоманьскої загально звісне. Ніякий турецкий патріот не може вже віддавати ся ілюзиям що до єї спасеня і красшої долї. Малі балканьскі держави вже так скріпили ся, що потреба між ними тілько співділяя і злуки, а знесуть одним замахом турецку державу. Приглянемо ся близше балканьским державам: Греция має 2 і пів міліонів населеня. Єї фінанси колибають ся між 97,000.000 франків доходів, а 93,000.000 розходів. На случай війни може виставити армію 170.000 мужа. Фльота складаєть ся із 30 більших і меньших суден на 33.000 тонн. В Сербії є 2,700.000 мешканцїв. Єї доходи доходять до 65 міліонів фр. і немного перевисшають розходи. Воєнна орґанїзация Сербії так хороша, що до місяця може змобілїзувати 400.000 люда. Трехміліонне населенє Болгариї росте з неімовірною скорістю. Доходи і росходи колибають ся між 90 а 100 міліонами франків. Она також розпоряджає армією 400.000 люда. Чорногора з 250.000 жителями може поставити під зброю 40.000. Наконець Румунїя з населенєм 5,200.000 душ і з буджетом 200—230,000 фр., може виставити 250—300-тисячне військо.— Для турецких полїтиків зовсїм не секрет, що Болгария і Чорногора заключили тайний торговельний і воєнний договор. Такий самий договор істнує між Сербиєю а Болгариєю. Але і саме населенє Турциї не може знести свого тяжкого положеня, Араби, Кудри, Вірмени, Малоазийскі Греки, Християне европейскої Турциї — всї вони ждуть першого тончка із вуї, щоби стати як один чоловік і скинути із себе турецке панованє. Що може спасти Турцию? — Голодна армія? Гнилі воєнні суди? Патріотизм неоплачуваних урядників? Релїґійність против музулман вже знеперених в сьвітских і духовних справах? — В Турциї панує повна анархія: в війску нема субординациї, в адміністрациї нема порядку, в судах нема справедливости. Багато доріг занятих розбійниками, по містах і селах нїщо нового, тілько убийства і грабежи, а зо всїх домів розносять ся крики і проклятя. При таких обставинах, чи довго може стояти Турция, то колишнє могуче „Отоманьске царство“? — —

— *Забурени в Ченстохові.* Слїдство по поводу забурень против жидів в Ченстохові тріває дальше. В послїдних днях заряджено нові ревізиї домашні, пошукуючи за зрабованими предметами. Богато осіб арештовано. Всїх арештованих загалом має бути щось 800. Більше як 100 осіб сидить в арештах Ченстохови. Иньших вивезено переважно до Варшави.

З Франциї. Міністер-президент Комб заміняв 22 епископів тих диецезий, в яких є теольоґічні семинарі і получені з ними середні школи, не принимати туда яко учителїв монахів з закону Лазаристів і Маристів. Міністер підніс, що Лазаристи мають тілько позволенє фунґувати яко місіонарі по за Францию.

— *Стрейк углекопів у Франциї* принимає великаньскі розміри. В районї Па де Кале, на 25 тисяч

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

Погляд на мраковину, що серед неї находить ся наш сонїшний систем.

Вже знаємо, вгори то дорогами видобулась на сьвіт наша мраковина, проте не завадить приглянутись дещо близше до єї тайного житя.

Коли сядемо на дворі у погідну ніч, — однак, щоб місяця не було видно, бо він більше-б нам тодї пошкодив, чим в самому дїлї поміг — і поглянемо високо понад нашу голову, зуздримо широку стежку фосфоричного сьвіта, що в нас називають „молочною дорогою“.

Коли-б в тебе деколи прийшла та охота, завернути могутнїм далекоглядом на сю серебряну дорогу, так найшов би ти щось понад сподїванє. От „молочна дорога“ крім далекоглядом розпадаєсь в очах на численні рої дрібних, дрібненьких зьвізд.

От вона саме наша мраковина; вони, так як кожна єї сестричка в безмраїх, небесних просторах, приняла вид сплющеної кулї; а що ми живемо у єї долї, тому й в поперечному напрямі мусимо бачити більше зьвізд, чим в напрямі єї оси; дїєть ся тут таке само, як коли-б ми приглядались скалї — що звесь сочівкою, що так дуже пригадує видом нашу мраковину; плазом така вигнута сочівка буде зівсїм прозрачною, на поперек помітимо зеленаву краску скли.

Один славний зьвіздознавець, що звав ся Гершель, обчислив меньше більше величину мраковини, а супроти неї наше сонце з планетами — то мала-маленьочка єї частинка.

Боюсь, дорогий читателю, що лякати-меш ся величезних чисел, проте подаю єї величину не в милях, ані навіть в тисячах миль, а тілько те тобі скажу, що сьвітло, яке перебігає 80.000 миль на одну секунду, мусїло-б лєтїти нї меньше нї більше, а тілько рівно 3000 років, щоб дістатись з одного кінця нашої мраковини на другий.

А колиб ми хотїли знати число, кілько зьвізд у тій мраковинї, то лучше кинемо сю думку в забуть, що і слїду по нїй не стало.

Наше око доглядає найбільш тасячу зьвізд на цїлому небесному просторі; хто має надто сильні очи, той навіть дочислить ся 6000; а возьмім тілько далекогляд, а найдемо їх тілько, кілько схочемо... сотки, міліони міліонів;

От на перемір нашій безграничній зарозумілости, дійшли ми до упокорюючого досьвіду, що всї наші планети зі сонцем у купі — се залоди дрібнїський порошок у порівнаню з безкраїм морем безмежности — вселенної.

— Ну, хай би се правда! — відповість дехто, — так може наш сонїшний систем займає видне місце в мраковинї; чейже-ж промір дороги, що робить Нептун, простягаєсь сотки міліонів миль, що певне не станемо сього легковажити хоть би і з проміром цїлої мраковини.

Прикро єя для мене, сам до сього признаюсь, що мушу розвіяти сей блуд правди.

У сьому справлюсь скоренько; зачерпую от хоть би на рівному полю звичайне колесо, що малоб у промірі 30 кільометрів (як втав — чотири милї), а в його серединї кладу наших 10 сотиків. От на тих то нїклевих 5 крейцарах можнаб змістити сонце та всї його планети, в одвітній віддалї одну від одної.

Можнаб іще дещо инакше:

Грубість нашого звичайного колеса відносить ся так до проміру горб а, що при підставі має 300 метрів, як промір дороги планети Нептуна, що має в собі всї дороги иньших планет, до проміру нашої мраковини.

Якого сьміха роблять з себе ті, що кажуть, будьто би наша земля була головною серед вселенної!

Для зьвіздознавця наша земля у купі зі сонцем та всїми планетами є тілько марненьким зерятком піску, заниненого на морському березї.

— Хай би й так було! — говорить дехто, кому дуже лежить на серцю, щоб хоть трохи спасти славу гордої землї; — однак на мусите вже хоть то признати, що наша мраковина є осередком вселенної, є найбільш могутньою з усїх мраковин.

— І те самодурство! — положім, що істнує лише тілько мраковина та зьвізди, скільки їх видно крізь наймогучійші наші далекогляди, що, кажу вперед, і подумати годї; так і тодї наш зьвіздознавець покаже нам сотки мраковин, богато-богато більших, чим ся, що до неї належить наше сонце.

Щоб доїхати до тих границь мраковини, що їх бачимо тілько з нашої землї, мусїлиб ми сїсти на лучі сонця, а перебігаючи 80.000 миль на секунду, стратилиб ми в дорозї міліони років!

Т и досить вже того! полохливий розум стає вертатись в зад зі страху перед тими бездонними пропастями.

X.

Велика рівновага серед вселенної і небезпека, щоб вона зіпсувала ся.

Астрономічна механїка поучила нас, що яке будь тїло може вдержати ся на поверхні, як то кажемо ся — повисути у повітрю, коли-б тілько кружляло довкруги другого тїла, де що більшого від себе.

Те більше тїло, природною річию, мусить кружляти довкруги що більшого, і так дальше і дальше аж до головної оси, осередоточки цїлої вселенної.

А де-ж надибаємо сю осередоточку? Чи воно справдї нерухома, чи таки має деякий рух?

Прости, читателю, одни такі питаня надто скгають далеко; хоть в мене є найщирійша воля та вдяка, за то, що читаєш отсю мою казочку, там не в силї я на се дати одвіт.

робітників в шести копальнях, лиш 8.000 стануло до праці. В кількох домах робітників, що не прилучили ся до стрейку, вибито шиби. В головнім районї Ляп ухвалено також приступити до загального стрейку. Думають, що в неділї у всїх північних копальнях устане цїлковито робота. Президент мінїстрів Комб в порозуміню з мінїстром публичних робіт відповів на письмо ґенерального секретара стрейку. Комб заявив, що буде усїма силами старати ся перенести жаданя робітників, котрі тепер суть предметом проектів законів, а іменно справу заосмотреня на старість, усталеня довготи робучого дня і справу робітничих делеґатів. Що до справи мінїмальної платнї, то Комб покликав ся на погляд попередного кабінету, що був противником сеї реформи.

— *Анґлїя і Сіям.* Переговори з Сіямом, що до прилученя до Сіяму дрібних держав Келянтан і Тенґан вже на укінченю і сами днями мають бути підписані. Анґлїйска полїтика змірне до независимости Сіяму і супроти того Анґлїя не бажає собі, аби сї держави були відлучені від Сіяму. Однак Анґлїя при тім домагаєть ся, щоби рівнїй анґлїйскої торговлї і промислу був забезпечений.

Джума. В Одесї від 24. вересня до 1. жовтня було 6 случаїв джуми, а того 3 особи померло. Від 9. червня захорілo 38 осіб, а померло 13. — В Каїджу, в окресних селах, серед хіньского населеня, в половинї вересня було кілька случаїв захорованя на джуму. Установлено нагляд санїтарний над Хінцями їдучими зелїзницею з Каїджу, як також десінфекцию їх клунків.

— *Стрейк в Америцї.* Під проводом президента Русвельта відбула ся в суботу нарада в „білім домі“ в справі грозячого браку угля. Русвельт виголосив промову до представителїв обох спірних сторін, заявляючи, що хоч він не має права мішати ся до спору між робітниками і працьодавцями, він просить обі спірні сторони, аби в імя любови вітчини відложили спір і в той спосіб усунули нещасте, яке грозить з початком зими. Президент просив о відповідь до полудня. По конференциї президент робітничого союза заявив, що порозуміна не осягнено і стрейк буде дальше удержаний. Палїв ся, що робітники побідять. Заступники зелїзничих товариств заявили, що будуть дальше вести борбу під державною охороною, бо є досить людий до транспорту угля.

— *Македонїя.* Положенє в Македонїї дуже грізне. Болгарскі патаги, що вдерли ся до монастирского округа, числять 3.000 узброєних людий. Команду над ними обняв ґенерал Цанков. Сї віддїли обсадили вже найважнїйші стратеґічні точки і гадають заатакувати Монастир. Обсаджено також перевал під селом Ґіявало і в той спосіб відтято альбанським Арнавтам дорогу до Монастира.

— *Трансвель.* Дневники доносять, що мінїстер кольоній Чемберлен предложить парляментови законо о затаганю позички 30,000.000 фунтів штерлїнґів для Трансвалю.

Допись зі Львова.

Покарана „ruska dzicz“.

Наші „природні“ провідники покінчили так славно сецесию богословів, що сим послїдним певно вже мікоди і на думку не прийде народна ідея та борба за ню. Цїлком справедливо назвав „Руслан“ недавнїй іспита богословів по наших консисторях поправчими, бо цїлею сих іспитів була „поправа“ на цїлій лінїї. І так: 1. поправити треба було іспита зложені на университетах у Кракові і Відни, бож прецїнь професори сих университетів є вічим перед славними еґзаміняторами по наших консисториях. Хиба виїмково о. Фіалек et Comp., мають свою таку репутацию по наших консисториях, бо іспитів, які перед ними складали богослови капани, що „храбро“ сецесіонували з Відня не було треба поправляти! 2. Потреба було поправити самих богословів, себто наложити їм покуту за те, що важились піднести „bunt“ против маєстату „moralnego rządu“. Заявив се без обинків звістний тутешний „Konzulent“ сьвятоюрскої полїтики — назвіся єго буквою Ш.

На думку тогож треба було конечно щось з богословами сецесіонїстами зробити бодай „ut aliqui fecisse videatur“, щоби польска газета дістала сатисфакцию, та дарма, згаданий „konzulent“ не є фільольоґом а натуралїстом, тому як хиба латина у згаданій лат. фразї — повинно-б бути „ut aliquid factum esse videatur“ так не лучша і єго полїтика. 3. Треба було і нашим владикам урядово, а прилюдно заявити щиру поправу з мовчаливим запевненем, що на будуче вони нїяк не допустять до подібного „buntu“ в семінари, тому вже тепер закладеність з львівским семінари заказано новку (!) навіть і русинами академіками других видїлів.

На сїм однак ще не конець. Я довідуюсь з достовірного жерела, всї богослови, що у Кракові та Відни повінчали IV. рік, мають за кару — на конт релїґійного фонда!! — відсидїти у сьв. Юра 3 місячний „дивінский“ курс, на котрім будуть ся учити: типика та ермолоє під проводом сьвятоюрских дяків, позаяк сих „предметів“ що мало учили ся через 3 роки у львівским семінари. Тому не дивниця, що тутешний „senat narodowy“ затирає руки в радости, на вид енерґії — дуже пожаданої у других невучих справах нашої церкви — з якою самі русі взвели духовні усмиряли „bunt“ богословів против польских верховодів.

Здає ся, що від тепер наші богословы — за сьвітлим приміром своїх духовних провідників особливо у Львові та Кракові — будуть завсїгди демонстративно сидїти в часї співу нашого народного гимну: Ще не вмерла Україна. За те спадуть на галицку Русь з нагоди богомільної подорожи до Риму, незвичайні благодати: Митрополит має зістати патриархом всеї Руси та кардиналом, Владика перемиский візитатором руских американьских епископів, пп. Мончаловский і Ш. яко мужі довіря в папскім юбілейнім комітетї — мають дістати високі римскі ордера; перший однак з услівем, що зречесь гідности старшого брата у православній церкві у Львові та поверне рішучо на унїю. Всіцем о. мітрат Фадиович в Станиславові получить для своїх доньок запомогу зі сойму краєвого на науку сьпіву.....

Телеґрами „Буковини“.

Відень. 6. жовтня. Спільні мінїстерияльні конференциї відбудись вчера в Будапештї від год 10. до пів до 2 і від пів до 5 до 8. І тим разом залагоджено богато спірних справ, однако до цїлковитого порозуміня не прийшло. Австрийскі мінїстри вертають нинька до Відня.

Відень. 6. жовтня. Угодові наради не можуть скінчати ся через квестию спільні конверзиї рент 4·2 проц. при чім Угри на случай конверзиї ставлять жаданя на свою користь, на що австр. правительство нїяким робом не хоче згодити ся.

Берлїн. 6. жовтня. Після донесень анґлїйских часописий, король Едвард відвідає цїсаря Вільгельма II. в Почдамі.

Льондон. 6. жовтня. Standard доносить з Дурбану; Арештовано 41 бурів, що власне вернули з табора полонених на Цейльонї і обвинено їх о зраду стану.

НОВИНКИ.

З краю.

Особисті вісти. Пр. др. Найман Вендер, що брав удїл на конґресї в Карльсбадї, повернув до Чернівців. — Правительств. радник Ролер повернув з відпустки. — Начальник повітового суду в справах карних, радник суду Ель, відходить на довшу відпустку. Керму карного суду перенимає радник Іесеноеуд.

Презента. Краєвий президент надав презенту на гр. кат. парохію regiae collationis в Васкоуц, Іванови Лушпиньскому, завідателеви парохії в Глибочку.

З війска. Оберарцт др. Йосиф Крисаковский зістав перенесений з 1. полку краєвих стрільців в Інсбруку до 22 полку оборони краєвої в Чернівцях.

Буковинець, студ. арх. Давид Фалїк, інжинер при бетоновім предприємстві „Піттель і Бравсветтер“ зістав іменований асистентом пр. Пайтнера в полїтехничій школї у Відни.

Засїдане краєвої ради шкільної буде сеї пятниці.

Видїлові „Бук. Бояна“ заволять зійти ся довочо сегодня, в середу, 8. с. м. о 7. годині вечером в „Народнім Домі“ на послїдне перед головними зборами засїдане.

Адвокатска палата. Дня 4. с. м. відбули ся збори бук. адвокатскої палати. На президента палати вибрано майже одноголосно дотеперішнього президента, адвоката дра Генрика Кіслера, а на віце-президентів адвоката дра Вахтеля і правительственного радника дра Райса.

Товариский з'їзд учителїв, що опустила черновецку учительску семинарию 25 лїт тому, відбув ся сеї недїлї в Чернівцях. З 13 товаришів остала в живих 9, з тих зявили ся всї крім одного. З професорів пошанували з'їзд своєю присутностию всї 8, що ще є в Чернівцях. З'їзд розпочав ся панахидою за померших професорів і товаришів в церкві св. Параскеви, при чім сьпівав хор питомців уч. семинариї. Відтак всї участники відфотоґрафували ся а на конець удали ся на сьпільний обід до реставрациї Хірера, де участники з'їзду провели мило кілька годин, промовляючи і розмовляючи. Розпрощавшись із своїми професорами, остали товариші між собою до вечера, згадуючи минулий час молодости і розстали ся відтак може й на віки. Був се перший того рода з'їзд учителїв на Буковинї, а всї участники — професори і питомці — були ним вельми вдоволені.

Нова румуньска часопись „Voinţa poporului“, котрої видавцем і відповідальним редактором є Николай Герман, стала виходити в Чернівцях.

Цїлковите затьміне місяця буде в пятницю, 17. с. м. Наступить о 5. год. 17 мін. і тревати буде до 7. години 48 мін.

На загальних зборах філії тов. „Руска Школа“ замінав хтось — здаєть ся через неувагу — новім новий, чорний парасоль п. проф. Ат. Руснака. Просить ся звернути його до нашої редакциї.

За то — розважмо оба сю чудову рівновагу, що в кожнього будить по малий подив, хто тільки над тим трохи призадумав ся.

Перед усього вибий собі з голови, щоб ти де-не-будь в небесних просторах найшов спокій; справедливий спокій — се тільки мрія; в тих просторах всьо ворушить ся без вину, летить, кружляє. З причини сього вічного руху, сї звізди і мраковини притягають ся між собою. От хотьби пр.: сонце притягає планети, планети навпаки притягають сонце, а також де-що тягнуть й сусїдів. Задля того всї ті небесні тїла одно до другого вагають ся; сї ваганя суть часом дуже замітні, а навіть деколи дуже значні.

Хтось, що не знає небесної механїки, на вид сих вагань наполохав би ся певно, щоби місяць не спав на землю, Юпітер на сонце і т. д. Але не має чого лякати ся. Сї ваганя, що будять несповій в нашому серцї, повтаряють ся періодично — у рівних відступах часу.

Возьмімо от, хотьби й наш місяць. Звіздознавцї переконали ся, що він вічно прискорює свою оборотову скорість, коли тільки наближає ся до землї; от тому й повинен би прийти сей судний день, коли ся куля, наче великий млинський камінь, упаде нам на наші голови.

Тим часом великий ґеній Ляпласе доказав незбито при помочи числення, що наш місяченько за кілька мілїонів років верне ся назад, до свойого звичайного бігу і нинма небесника переміне.

Таке само має ся і з Сатурном та Юпітром, двома найбільшими планетами, що кружляють довкруги сонця.

Перший з їх, від того часу, кому придивляємо ся, що раз звільнює свій біг, а другий ворушить ся що раз то скорше; з сього отже видно, що наш Сатурн що раз то віддаляєсь від сонця і в неомусь дні може і на віки попрощатись з своїми товаришами; Юпітер скорше чи там пізнїйше, а таки впаде колись на сонце.

Так би воно безперечно і стало ся, коли-б згаданий Ляпласе не був доказав, що зміни скорости тих двох планет викликала взаїмно притягаюча ся їх сила. По 900 лїтах Юпітер і Сатурн вернуть знова до нормального стану та перестануть собою страхати наших колишніх прапрапрадїдів.

Ваганям піддають ся не тільки планети, але навіть великі звізди та мраковини, що склали ся з мілїардів сонць.

Дещо дивним видаєсь ся, коли ми скажемо, що таке ваганє є конечне до того, щоб зберігти рівновагу вселенної.

Найлучше переконує нас о сїй правдї повсюк (фурмальдо), люба забава серед лїтний.

Глянімо на неї: стоїть вона на тоненькій ніжцї, але мимо сього держить доти рівновагу, доки що має свій власний оборотовий рух. З разу кружляє великими полесами дещо нахилено до їх середини, коли-ж той рух що раз стає слабшим, повчок все більше успокоює ся, наносїд задержує ся у одній точцї; однак, коли ми станем близше слїдити, то переконаємо ся, що й тепер він раз в раз нахиляє ся.

Се проста забавка дає нам примір на сей рух могутнїй нашої вселенної. Задержім у бігу всї планети, місяць, сонце та мраковини, а ся чудова ігра руху природи замовкне вся в один раз; рівновага попсує ся, настане хаос, що що тривати-ме до сього часу, доки тїла небесні, з причини своєї тяжости, не набєруть руху, та не найдуть точки, що довкруги неї могли-б обертати ся.

Далеко гірші були би наслїдства, коли-б сила тяжости нечайно знищила ся: тодї всї тїла рухали би ся тільки по одних простих дорогах, кожне в иньшому напрямі та з відвернено скоростию, котру-б держало до безконечности.

Не тяжко пійняти, що тодї вже згубило би прийти до численних стрічь та борб між планетами, а сонцем — словом хаос, що й понять годї.

Однак сила тяжости є вічовічним законом природи, що його не так легко збити з дороги. От й рівновага тривати-ме вічно, нїяка сила єї не зломить.

Далї буде.

Драматичний кружок товариства „Зора“ дав в недїлю, дня 5. с. м. в салї „Народного Дому“ аматорске представленє. Виставлено дві штуки: драматичний дїльоґ Шимановского в перекладї Тита Ґембицкого п. заг. „На улицї“ і знану комедию „Заручини по смерти“. „На улицї“ се коротенький драматичний дїльоґ. Павло, зубожїлий ремісник (п. Колчиньский) хоче пустити ся на злодїйске ремесло, щоби ратувати жінку і дїти від голоду. Від сего кроку вратовує його бідний шматар (п. Захарко), переконавши його, що красне працювати і бідувати, як красти. Штуку відограно добре. Особливо п. Захарко, знаний аматор грав з великою певністю. — Змісту другої штуки не будемо переказувати, бо вона знана. Що до аматорів, то п. Захарко в ролї Осипа Федоровича грав знаменито. Не менче добре віддав свою ролю п. Терлецкий (Апольон). О свіжім знаємо, недїльний виступ п. Терлецкого, се перший і ми можемо поґратулювати тов. „Зора“, що придбало собі таку знамениту силу. Мимо того, що роля Марії дуже невдячна, потрафила єї опанувати п-ні Л. Грабчук. Не менче доброю була п. Федишин в ролї Лисавети Кваснїцкої. Пану Уґуриновим (Серґій) мусимо зробити той закид, що за мало вчучив ся ролю і за богато декламував. Треба більше природности. — Саля була досить заповнена — але не інтелїґенцию. Мусимо зробити нашій інтелїґенциї той закид (повторюваний вже нераз), що за мало підпирає т-во „Зора“ в єї драматичних змаганях.

Вісти з театру. В суботу, дня 4. с. м. зачав ся сегорічний сезон нїмецкого театру комедиєю в III. актах „Die Fee Caprice“ Оскара Блюменталя. Комедия ся є великої лїтературної стійности і була грана з великим поводженєм в віденьскім бурґ-театрі. В недїлю грано ще раз сю комедию, а в понедїлок „Барон циганьский“.

Доходи електричного трамваю виносили після послїдного виказу в промежутку від 1. січня 1902 до кінця червня 1902 95.893 кор. 30 сот. За той сам час попередного року виносили доходи лиш 87.248 кор. 85 сот. Збільшенє доходу виносить отже 8.644 кор. 45 сот.

Пожежі. Дня 26. м. м. вибухла пожежа в руснім Банилові в варстатї штельмаха Михайла Ніпосевича. Огонь в короткому часї замінив в попіл варстат, стайню і стодолу враз з пільними зборами. Шкода виносить майже 800 к., але погорівші предмети були на 600 к. заасекуровані. — 27. м. м. около 4. год. рано з невідомих причин вибух огонь в хатї Матвія Білика в Багнї; жертвою його пало майже ціле обійстє. Страта виносить до 1100 кор. Спалені предмети були заасекуровані.

Самоубийство. 28. м. м. знайдено тїло утопившого ся в Черемошї умисловo хорого Дмитра Косовця, тут замешкалого, на териториї гронади Іспас-Чернокуци. Дмитро Косовець, що полудневої ночи в приступі божевілля опустив хату і найправдоподібнїйше сам в намірі самоубийчім кинув ся до Черемошу, де найшов смерть.

Посмертні оконїстки. Дня 2. с. м. помер в Відни радник земско-кредитового закладу в Чернівцях, Евген Натгоре. З будинку кредитового закладу повивала чорна хоругов. — В ночи з 1. на 2. с. м. помер в Манастириских Петро Гайвас, батько маґістратового слуги в дуже високім віку 104 лїт. Таким робом сей чоловік жив аж у трех столїтях. — Дня 1. с. м. помер в Станїлцях податковий поборник Густав Фанта в 45 роцї житя. — В Шолядрах близь Познаня помер Станїслав Хлапоневский, позьвний патріот і посол, на 81. роцї житя. Повійний виступав в соймі прускім і берлїньскім парляментї завсїгди щиро і отверто в обороні інтересів Поляків. — В Ґданьску помер майже рівночасно з Хлапоневским б. міністер просьвіти і начальний президент західних Прус Ґеслер. За часів Бісмарка вів він германїзацию науки релїґії в Познаньщинї і за його поводом видалено з Прус 40.000 Поляків. — В Медвиї, збаражского повіта, помер о. Андрій Качала, парох, в 73. роцї житя. В. є. п.!

З усїх сторін.

Вибір посла до ради державної з четвертої курії округа Жидачів-Стрий-Дрогобич, на місце помершого гр. Кароля Дідушицкого, розписаний вже на другу половину падолиста.

Композиторский концерт п. Дениса Січиньского, відбув ся в Станїславові заходом тов. „Станїславівский Боян“ у великій салї тов. ім. Монюшки в второк дня 7. жовтня 1902 р. з богатою програмою. — По концертї відбули ся в комнатах „Рускої Бесїди“ вечерок з танцями.

Сніг упав сими днями в Тернополи. Падав три години і покрив грубою верствою землю. В Галичинї справдї все можливе...

Морд. В Снятинї дня 1. с. м. Никифор Капралюк замордував свою жінку і віддав ся сам в руки жандармериї.

Віче молодїжи жидівскої, так університетскої, як політехнїчної відбудеть ся у Львові 19. с. м. поза мурами університету.

У Львові почав виходити місячник, редаґований кацапскими перевертнями „Живая мысль“, призначений для молодежи. До нашої редакциї надіслано також один примірник того чудо разом з „Галїчанином“. По переглядненю переконалисьмо ся, що се хранте над дрантами, нїчим не відмінне від помершого „Живого слова“. Характеристичний титул того місячника: „Живая мысль“. Нам здаєть ся, що сей штучний титул не уратує мертвої річи. Се відразу видно по першім випуску. Сподїємо ся, що сей місячник небаром перестане виходити, на що вже тепер вповні заслужив, яко „мертворожденний“.

Бараболяний страйк вибухнув в селї Болестратичах коло Перемишля в добрах жида-посесора Шпрунґа. Він платив своїм робітникам менче, як в околиці. Селяни виграли страйк, бо підвисшено їм плату на 1 кор.

Фальшовані десятикоронові ноти пореходять, як доносять, у Відни.

З'їзд технольоґів. На весні 1903 має відбутись в Петербурзї всеросийский з'їзд технольоґів. Програма з'їзду буде узгоднена на найблизшім засїданю технольоґічного комітету. В часї з'їзду відбудеть ся також виставка технольоґічного промислу.

Дефрандация в Лендербанку. В наслїдок розпорядженя ґубернатора Лендербанка ґр. Монтезуцулї, усунено директора і віцедиректора каси і принято дімісию, внесену начальником бухгальтериї і контролї. Дальші постановленя зависять від результату дисциплїнарного слїдства. — На повнім засїданю віденьскої біржевої палати предложено справоздане о ходї слїдства проти тих членів біржі, що стояли в внесинах з Слїпном. Принято рішенє на зіставленє комісиї з пяти членів, що мала би при участи президиї палати предложити в найкоротшім часї докладне справоздане і поставити відповідні внесеня. Можна однак вже днесь сказати, що дотичне рішенє принято „ut quid videatur“. — Як звісно Слїпен утопив ся і тїло його знайдено в Дунаю. Опогдя відбула ся похорони Слїпена на жидівскім кладовищи в Одорберґу коло Відня.

* **Похорон Золї** відбув ся 5. с. м. Зола позіставив величезний маєток, який обчисляють на 5 міл. франків. Сей маєток приобирав покійний працею і талантом, бо головні свої доходи побирав із продажи творів. Тестамент іще не отворено, але догадують ся, що одиною спадкоємцею є пані Зола. Обчислено, що твори Золї, зложені в довжину, зайняли би 80 кільометрів.

Почтова дефрандация в Відни. Старший офіциял на Ворінґу, Фр. Грох, спроневірив суму 54.000 к. В суботу, по звичайнім відходї мужа з уряду, найшла жінка Гроха лист, в котрім той доносив, що опускає Відень, позаяк в касї має мале „манко“. Жінка віддала сей лист шефови Гроха ліжку і той зарядив сейчас шкентруш, яке викалало брак 54.000 к. за утїкшим з Відня дефрандантом висланю як стій гінчі листи до всїх дирекций полїций і портових міст.

Жид льордмайором. В Лондонї вибрано льордмайором (начальником міста) жида Маркуса Самуеля.

Російскі маневри в Курску, на котрі призначена була сума 4 міл. рублїв, стояли аж 16 міліонів рублїв. Не дивниця, що російскі мужики нужучи з голоду, порозбивали ся.

Образ маєстату. Берлїнска Post доносить, що одного посесора фабрики сирів в Є. засуджено на 6 недїль вязниці за образу наймолодшого півторарічного сина Вільгельма II, князя Йоахима.

Морози. В Москві була сильна заверуха. Термометер спав до 3° низше 0. Морози запанували в Фінляндиї. В Suaskoedach, в Suejarvi і в околицях міста Лаяв-и замерзли всї ріки. В деяких місцях грубість льоду доходить до тої грубости, що видержить тягар чоловіка.

Пошесть дефрандаций в Німеччинї. Новійші телеґрафічні вісти доносять про три дефрандациї в ріжних фінансових інституциях в Німеччинї. Дефрандациї вирито при шиентрах, які зарядженю по голосній дефрандациї у відомім Лендербанку. Так іменно в Мангайми, в тамошнім асц. товариствї для хемічного промислу, відкрили дефрандацию на $2^1/_2$ міл. марок: в Штетинї промислова фірма Тіґґее виплала векслїв на $3^1/_2$ міл. марок, а шеф фірми утїк, а в Ганновері збанкротувало гіпотечне товариство з недобором 3 міл. марок.

З дібр архієпископа Кона. Свого часу покарав повітовий суд в Мезеріч кількох робітників, занятих в лїсах архієпископа Кона за провину крадежи на пару арештів, а то іза того, що вони взяли були з лїса кілька кусків дров. Засуджені вголосили відкликанє проти того засуду. Окружний суд в Найтічах знїс вчера той засуд і увільнив засуджених від всякої вини і кари, мотивуючи, то що робітники архієпископа Кона, побираючи заплату денну 24 сот. (справдї богато, щоби не згинути з голоду) находились в великій потребі і могли думати, що слушно належить ся їм де кілька мало-цїнних і непотрібних кусків дров.

Всячина.

Незвістне племя Ескімосів описує поручник Реагу, що як відома, вернув недавно з неудалої виправи до бігуна північного. Се племя живе на найдальшім кінци півночи. Воно не знає ряду, релїґії його гроший та писаної мови; поживою його є сире мясо, пров та тран без соли. Одинокою цїлию житя є вижившись і одягнутись, одиноким занятєм борба о істнованє. Люди ті, що стоять на рівній степени з звіратами, для чужоземців були загідливими, гостинними та відзначались чи малою зручностию. Живуть вони без журби, наче дїти, відзначаючись шляхотностию та погодою ума. Поручник Реагу причинив ся невідомим взглядом до увиділїзованя того дивного племени. Передтим не знали мужчини ножів, а женщини іґол. За ніж дістали члени виправи сани і пса, а за дошку, заливаючи чоловіка, дорогі футра. Наличились також взглядні чистоти, що причинились не мало до зменшеня у них смертельности. В чотиролїтній виправі до північного бігуна дотер Реагу аж до 84° 17 північної ширини, коли князь Абрутцци до 86°33 м. а Нансен до 86°14 Реагу розслїдив докладнїйше Ґренляндию, в котрої середині находить ся низочина, вкрита снїгом заливнями 8.000 до 10.000 стіп понадповерхню моря. Вона тягне ся в ширш 500 миль, а вздовж 1.200 м. Найвисші гори вносять ся понад снїжною подою 1.000 до 1.500 стіп.

Малий фейлетон.

Стафан Чарнецкий.

СОН.

Була пізна ніч осїнна.
В горі надонїло жалібно море зъїзд, як сьвічки при домовинї мерця...
Вітер бив ся між чорними гилями обдертих
із золени дерев, обривав послїдні листки і розносив по полї.
Я стояв на роздорожі...
Оподалїк чорнїв ворт терниня, осипаний блїдавим відблеском місяця, а далеко розлягались сїрі, голодом поритті скиби ріль.
— — — — —
Вона ставула передомною...
Красна, принадна, хоть блїдість стелилась на її лицї, хоть матові очи без виразу дивились вперед себе...
Преці була чудова.
І хтож ти? — витиснув я крізь затиснені зуби — „ноя! я тебе знаю!
В її очих перлила ся сльоза, вітер розвіював її буйне волосє.
— Я твоя минувшість! — прошепотїла задним чутним, жалісним голосом...
Повільним ходом відлїтала ся, вирвавши лице рукою.
Я довго стояв нїмий.
Вона відходила що раз дальше і щезла там де сині мраки повязали край чорних скиб з темнїючим небозводом.

Надіслане.

Продажа риб із ставів релїґійного фонду в Кіцмани.

15-го, а найдальше 20-го жовтня с. р., та в слїдуючих днях, відбудеть ся ловля риб в ставах релїґійного фонду в Кіцмани і всї попадчисельні риби по заспокоєню власних потреб будуть виставлені на продажу, а то:

Більше-меньше 150 до 180 метрових метрів трилїтних, та близько 30 метрових метрів дволїтних карпів. Цїни, що суть ріжні, відповідно до роду, віку та величини, розумієсь netto тягару залежне від ваги, передачи і відібрана на місци при ставі.

Замовленя приймає ц. к. дирекция дібр в Чернівцях, найдальше до 12. с. м., де можна також одержати всїляких дальших пояснень в тій справі.

На весні 1903 р. будуть виставлені дальше на продажу одно- дїтні і дволїтні карпи.

Подяка. Драматичний кружок тов. „Зора“ почуває ся до милого обовязку, зложити Вп. панові Gerbel-ови сердечну подяку за ласкаво жертвований надаток на недїльнім представленю „Зорі“, в квотї 8 кор. 68 сот.

За „драматичний кружок“:
І. Захарко.

В імени акад. тов. „Молода Україна“ в Чернівцях розсилає я книжку видавництва тогож товариства „Відгуки“ Лесї Українки і просив П. Т. патріотів гроші за ню на мою адресу присилати. Тепер мушу здати рахунок перед товариством, тому упрашаю всїх тих Вп. П. Т. патріотів, яким я вислав висше сказану книжку, щоби менї за ню прислали гроші, або вернули єї назад.

Микола Грабчук,
Чернівцї,
ул. Кладовища 1.

Важне для Вп. Емеритів!

Маю на продаж в Снятинї
ГАРНУ РЕАЛЬНІСТЬ
складаючу ся
із трех кімнат, кухнї і гарної веранди (Glasgang), дальше із стодоли, стайнї і жарминка, а притім всїм є також
красний садок і морґ левади.
Близші зголошенє у **Николая Григоровича**, ц. к. експедиента почт. з Чернівцях, улиця Шерока ч. 5.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові і з правдивих страусових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший нарób, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на поноги і санки, а також наприваза на зїжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских калошів і черевиків до сніґу.

Балеві краватки: найновійшого жанра. Балеві мужиські сорочки шовкові, з Рідре і батисту. Найновійші ковнїри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Тужки до ковнїрів і темізетові. Мужиські шкарпетки.

Іза пізного сезону продаємо ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір парфюмерійних товарів для панів і пань штіфлета і ложові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплетені зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перзяньскі кучми, дамскі заручники, чапочки, коґери і т. д. Правдива білавна Сєґера: сваганини, мужиські панчохи, шкарпетки, Chenillen Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, кашаки; отрівачі пудеса і литов; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і хлопців, а також футровані штіфлети. Черевики до сваганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажанський Іван: „Пропасть" . . . кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учителїв шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії педаґоґічної.") . 1·20
Будилець Ев. О.: „Студиї Богословскі" . 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" наука в школї народній ч. II . . . . 2·—
Гаїв Теодот: „Домашний лікар", збірка примірів, як уладити ріжні недуги . 1·—
„Перші вірі", оповіданє . . . . 1·—
„Дужки та шепі", поезиї . . . . —·20
Гершин: „Малярі" . . . . . —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 діях, переклад В. Стефаника . —·60
Данилевич Іван: „Приказки" I і II по . —·18
Захарко Іван: „Жарти" . . . . —·20
Кобилянська Ольга: „Людина" . . . 1·—
„Поперо" . . . . . 1·—
Кониський Олекса: „В день сьвятовлодї" . —·20
Крушельницький Антін: „Серце" . . . 1·—
„Сежчашники" . . . . . —·80
Лучкивич Денис: „Багатка" . . . —·20
Martynowicz L.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau . —·20
Онуфревский Ярослав: „Ласти з чужини" . 3·—
Пилипчук Михайло: „Про русько-українські народні читальні" . . . . . 1·—
Pihulak Darius: „Die Auto-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . 1·22
Пігулки Єротей: „Верховинські згадки" 2·—
Попович Емелян: „Ластівки" . . . . 2·—
„Чуда горлачана" . . . . . —·50
„Методика" I . . . . . —·60
„10 казок для дїточок" . . . . —·20
„Хлопцї садівники" . . . . . —·40
„Шкар Франц-Йосиф I. . . . . —·20
„Краєвнїйскими людьми" . . . . —·40
Сенюк Іван: „Обрядки з природи" I II . —·20
Семенюк Іван: „Кярба" . . . . . —·90
Слободянка Марія: „І хтось вони бїлі" . 1·—
Стефанюк Василь: „Сина книжочка" . . 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь" . 2·40
„Bestrebungen der Ruthenen" . . . 2·—
„Гренада" або який акт і передмова бути в гренадї . . . . . —·20
„Порадник" як закладати касу позичкові і щадничі . . . . . —·40
„Minoritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . . . . —·40
Федькович Юрій: „Твори" том I . . —·70
„Пісні жовнярскі" . . . . . —·20
„Проскура" . . . . . —·20
Франко Іван: „Русько-українська література" . . . . . —·20
Цінтис Осип: „Ласти з пекла" . . . —·30
Ерємійчук Денис О.: Die griech. Pelsnetifikanten-Messe, ihre Entstehung Entwikelung und gegenwärtiger Stand „Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика Івана Сучавського" . . . . —·40
Яблочков Г.: „Сільска учителька", оповіданє, пер. А. Крушельницького . —·50
* * * „Бесїда про часи минулі" . . . —·80
* * * „Нев Ватіенісе" . . . . . —·20
* * * „Про бук, сейм краєвий і про вибори до сойму" . . . . —·20
* * * „В чім наша сила" . . . . —·20
* * * „Котовий по кальуї" . . . . —·20
* * * „Голос до народа" . . . . —·24
* * * „Верба" . . . . . —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не може дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

Мориц Вельт.

11—50

Хто хоче мати **красні і дешеві рами** до образів най удасть ся до

переплетнї книг

Емілїяна Канюка

а з певностию не ошукає ся.

Переплетня знаходить ся

в Чернівцях, при улици Паньскій 24.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

АНТОНІЯ ДРЕБОТ

іспитована, довголїтною практикою сьвідома і совістна

повитуха,

поручає свої услуги Вп. Публицї так в Чернівцях, як і на провінциї. — Улиця Руска ч. 45.

Марка охоронна: котвиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиране** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця" з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

„під золотим львом" у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**.
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 115. Чернівцї, пятниця дня 27. вересня (10. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

В справі примусу до читаня книжок зі шкільної бібліотеки.

I.

Не знаю, чи кому гірше живе ся на тім божім сьвітї, як тому народному учителеви на селї. Не досить, що біда все має претенсию від часу до часу до его хати загляпути; не досить, що має ріжні клопоти зі своїми дїтьми; не досить і того, що кождий має его за ворога, що й нема до кого і куда в вільну годину вийти, аби бодай трохи свої гадки розірвати. Що зітом є, як є, а прийде тота нещасна слота осїнна, та довгі вечери, то чоловік з нудьги таки загинув би, а ні самоти вдичів би, як би не та ґазета, що бодай три рази в тижни виходить і в мою хату заглянє.

Не можу тої хвилї забути, коли то в роцї 1897, на сьв. Николая збори мужів довіря ухвалили, аби ґазета лише три рази на тиждень виходила, виходячи з тої засади, що почта й так лише 2 до 3 рази в тижни ґазету доручує, бо в би волів що дня три ґазетї сьвіжі читати, ніж одну три рази в тиждень. Але хай вже буде й так, як Бог хотїв. Досить, що середа, пятниця і недїля, то у мене дни а радше вечери поважаю духові і в найцильнїйшу роботу лишаю, аби лише прочитати сьвіжу ґазету, якої з того дня від рана до вечера діждатись не можу, знаючи, що другі, май близші, ще вчера єї перечитали.

Отримавши нинї — в пятницю о пів до 7-ої вечером сьвіжу ґазету, лишив я лист читати, в котрім мені доносять, що мій синок але учить ся, а до того й пустує, бо мовляв, радше его до дому взяти, як за него дидактрум платити, взяв я ґазету до рук і перебіг єї цїлу оком, аби переконати ся де яка стаття уміщена, а переглянувши, забрав ся я до читаня першої і звичайно найважнїйшої статї, бо фейлетон лишаю звичайно на самім кінцї.

Перечитавши полїтичні вісти, які на початку сего числа стояли, прийшов я до другої статї під заголовком „Примус до читаня книжок зі шкільної бібліотеки“.

Ох Боже! — думаю — я примусу вже бою ся і не терплю, а ще й такого, як у нас, що нікому нїчо не шкодить. Але дивлю ся на львіздку а там у долинї стоїть від Редакциї: „...щоби викликати дискусию....“ Еге! — думаю собі — се вже до тебе учителю обзивають ся, бо звичайно..., справа шкільна.

Перечитавши раз і другий згадану допись, мушу отверто заявити, що вже сама надпись сеї статї вносить мене не мало правила не тому, щоби я в справах шкільних взагалї руководив ся байдужно і лїнивo, лише тому, що де йде у нас о примус в нашім шкільництві, там з гори можна сказати, що шкода часу. Хоть я тим не хочу сказати, аби — Боже борони — нїхто до сеї справи і не дотикнув ся.

* * *

Знана річ загально річ, що у нас примус шкільний (себ то до учащаня до школи), не виконує ся як слїд і потреба до того ще добре руку прикладати, аби сю так важну справу на праву дорогу попровадити; коротше сказати, потреба тут основної реформи.

Не лїпше діє ся і з наукою з дїтьми. Навіть такі дїти, котрі нехтко до школи ходять, беруть ся до науки так лїниво і недбало, що як би не енерґія учителя і его над силу праця, то з науки нїчо би не було, або в найлїпшім разї був би дуже слабенький і мізерний поступ.

Думаю, що не потребую доводити правди сих всїх слів, бо справа занадто добре кождому з нас знана.

Застановім ся добре над сими, що йно сказаними словами і заглянімо потім до статї про примус до читаня книжок зі шкільних бібліотек. Там сказано таке:

а) Від 13 року житя до 21, евентуально до 24 року (дївчата доти, доки не вийдуть за муж) мусять що тиждня приходити до школи по книжки і т. д. В противнім разї, мають бути родичі тих дїтий карані.

б) Тут наводить дописуватель, про видаток краю на закупно дотичних книжок до бібліотек шкільних і каже, що пр. сума 5000 зр. не була би тягаром для краю тим більше, що хосен з того був би великий.

Зачинаю від сеї другої точки, бо на ню лекше відповісти.

І я би так назав, що така сума як тих 5000 зр. не була би тягаром для краю, а з бібліотеки може бути в дан м разї не лише для людий самих, але й для краю і держави великий хосен. Лише питане, чи ті бібліотеки принесуть такий хосен при теперішних відносинах, якого би сподїватись належало. У нас ще нарід не прийшов до того переконаня, що школа, наука, то велике добродїйство, то гарада і маєтон. Наш нарід уважає еще тепер школу за щось тяжшого для себе, як всякі податки і видатки, які він радше дає раз на рік, як висилати через цїлий рік свою дитину до школи.

До такої отже роботи, як плекане культури у нашого народа, треба братись не з примусом, який тут нїчо не вдїє, лише треба глядати вільного способу, за помочию якого можна би дїло вперед попровадити. Е. Н.

Полїтичні вісти.

— *З австрийскої полїтики.* Велике невдоволене у всїх кругах викликала стаття бувшого предсїдателя ческого клюбу Енґеля, в якій він виступає в обороні ческої обструкциї, а то тим більше, що Енґель належав до сего часу до найбільше умірковaних ческих полїтиків. — Скликане державної ради наступить вже сими днями. — Деякі часописи задивлюються на се скликане неесимістично і відносять підозріне, що в виду непорозумінь поміж австрийскими, а угорскими міністрами в справі угоди, конференциї не будуть відновлені в біжучім місяци. По тій причинї має принати цїсар на авдиенциї міністра Ґолуховского і премієра Селя. На 13. с. м. запросили Кербер ческих полїтиків на конференцию.

— *Син архикнязя Франца-Фердинанда*, як твердять опозицийні угорскі часописи має мати неоспоримо право до угорского престола. Вправдї архикн. Франц-Фердинанд зрік ся всяких претенсий до трону, але в своїм імени, а не в імени сина.

— *Виборчий рух в Каринтиї.* З нагоди соймових виборів, відбули ся збори мужів довіря в Клаґенфуртї, скликані нїмецким „Народним товариством“. Збори були численні. Предсїдатель посол Доберніґ заявив, що нїмецка народна партия, маючи за собою великі заслуги полїтичного, економічного і національного характеру, не дасть собі так легко видерти полїтичний провід в краю. Нїмецка людова партия виступить проти зміцнюючого ся клерикалїзму з цїлою енерґією.

— *Австрийцї в Італїї.* Дванацятьом сьвященикам походячим із полудневого Тиролю, що учили в Вероні, міністеріальним рескриптом заборонено дальше учити. Причину заборони подано сю, що вони суть чужоземцями. Після католицкої італїйскої праси, причина заборони ся, що вони суть сьвящениками.

— *Абдикация короля бельґійского.* „Morning Leader“ доносить, що бельґійский король, Леопольд II., має зречи ся престола в користь свого братанка.

— *Похорон Золї.* В недїлю 5. с. м. відбув ся похорон Золї серед

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

Чи сьвіт буде стояти на віки?

Ми бачимо нинї вічні перемїни, всього, що нас тільки окружає. Коли ми приглянемось до сього близше, так тодї спізнаємо, що у всьому зміняють ся тільки зверхні види, а суть — матерія — остаєсь на віки незмінною.

Можемо спалити цукор, дерево, вугіль, а через то сї річи піднадають зіпсутю; однак атомам, що з них складають ся сї тїла нїчого-нїчого не стало ся; нїяк їх не убуло, нїяк і не прибуло: колиб ми зважили точно усї ґази, пару та попіл з сього спаленого дерева, так тодї би ми і переконались, що загальний тягар сього спаленого дерева важить само тільки, як й само дерево.

По такому йде й уся природа; хоть би ми не знати чого добирали, хоть би ми Бог зна' чого й не видумували, так не в силї ми хоть би й одного атома нї знищити, нї сотворити.

На основі нашого щоденного досьвіду, приходимо ми до переконаня, що матерія, з якої складаєсь наш сьвіт, є незнищима, а проте й вічовічна.

Колиб навіть атоми обернулись назад в стер, так і тодї не булоб нїчого, позаяк закони, що правлять матерією, нїколи не гинуть і колись повиналиб знова до житя можнїй атом з осібна.

Проте маємо ми дві річи вічні: матерію, та те, що нею рядить силу. Пропадають тільки самі види, яких прибирає матерія.

Поверніїм оком в небо до мраковини, котрі що йно формують ся з атомів, а тодї нїяк не зможемо заперечити, що великe дїло сотворення сьвіта ще до нинї не покінчене. Навпаки, воно ще й нинї тривати ме далеко в будучину.

Вікопічність матерії та сили не говорить за тим, щоб конечним було, аби сонце, планети та місяць мали тривати до віку.

Завіяди, що ще нинї сьвітять сильним сьвітом, торають чейже з кожньою хвилиною якусь частину свойого тепла і скорше, чи пізнїйше мусять остигнути.

От тоті зміни нас найбільше обходять, бо від них зависить наше власне житє. Торкнїм отсьої могутньої загадки, чим надто довго думати над вічностию вселенної.

Мешканцї якої будь планети потрібують до житя сьвітла та тепла. Являють ся вони тодї, коли тепло перестало бути надто сильним, а гинуть, коли воно стає надто малим.

Приглянімось хоть би нашій землї. З разу ся розпалена маса була ґазовою, опісля плинною кулею, котра що раз більше й більше стигла, аж в кінци покрилась твердою скорупою.

Ся скорупа, грубшаючи, неначе замкнула у свойому нутрі вогненпливне ядро та зробила те, що на її самій змогли появитись повітрі, ростини та чоловік.

Ще до нинї відбуває ся те саме явище не далеко вулькапів. Розпалена лава, вилинена з нутра, незабаром остигає і на її поверхнї творить ся скорупа, по якій подорожній може без страху ходити; в нутрі ще довго довго кипить, на що вказує дим, що добуваєсь крізь щилини.

Коли кора землї стала досить грубою, то тепло у нутрі нашої планети вже тільки слабо дає чути на поверхнї; колиб не тепло та сьвітло сонїшне, то нїяка зьвірина, нїяка ростина не змогла би вдержатись на землї при житю.

Таке саме і на других планетах, що крушляють довкруги сонця; вони, здаєсь, вже так, як земля, вкрились твердою та темною корою; деякі з них, от найстарший та найдальший від сонця Нептун, вже вистигли, знать, в висшому степенї, чим земля, а те для їх мешканцїв не конечне приятним, а тим більше, що від сонця дістають вони тільки дрібну частину того тепла та сьвітла, якого дістає наша земля.

Єсли-ж сотворіня подібні до нас, т. є. обдаровані розумом, живуть ще нинї на Нептунї, тая тодї мусять дуже напружати всї свої відомости а винаходи, щоб не згинути з зимна та темноти!

Навпаки знова, наймолодша планета Вулькана, кружляє так не далеко сонця, що десь терпить на надто тепла та сьвітла, а з сьої причини нїяке живе сотворіне не може там розвинути житя. Не богато лучше дїєсь й на Меркурю, де найбільше загартований житель нашої Африки, не вережив би ні одної години; сонце там сьвітить півсьома разів сильнїйше, чим в нас ген під самим рівником. Одні тільки ростини почувають ся там добре; здаєсь однак, що вони дївєм рівнять ся від своїх сестриць на нашій землї.

Найбільше догідні услівя до житя находимо на трьох планетах сонїшного систему; а то, на нашій землї, на Венері та Марсї. Не мож відказати жителїв Юпітрови, Сатурнови та Уранови; на тих то могучих планетних кулях живі сотворіня появились, безперечно, скорше, чим на нашій землї, а проте мусїли вони дійти вже до висшого степеня розвою, чим людський рід, що доперва видобуваєсь з дикого варварства.

Розслїджуючи сю справу по науковому методу, мусимо приняти, що се дуже правдоподібне, що на других планетах живуть якісь люди, хоть твердо сього не можем доказати навіть на Марсї, будь на Венері; може бути, що колись наші правнуки розвяжуть точно сю цїкаву загадку.

Однак так, чи сяк, то житє на планетах належить від нашого сонця.

Та когось здивує може страшний засуд, що людський рід що йно тепер видобуваєсь з дикого варварства. Однак нікуда правди подїти; людський рід на

великаньского здвигу народа. Того дня рано перенесено тїло Золї до передсїнка його палати, заміненого на каплицю. На домовинї були зложені незаїчимі вінцї, між ними від родини Драйфуса, заграничних дневникарів, російских студентів, італїйско-французкої лїґи і др. А. Дрейфус зложив на домовинї китицю, на котрої лентї стояла напись: А. Дрейфус — Золї. Він до першої явились в хатї жалоби: полковник Пікард, князь Монако, Бріссон, Матвій Дрейфус, Ляборі та др. Три чверти на першу прибула почетна компанїя (Золя був офіцером почетної лїґії), а о першій годинї вирушив похоронний похід на кладбище в Монтмартр. Погода була прекрасна. В Парижи панував цїлковитий супокій. Нї одна буча не заколотила загального сьвяточного настрою через цїлий час похорону, який взагалї з початку аж до кінця, коли кинено послїдню грудку землї на домовину Золї, мав величавий і піднесений вигляд. Над отвертою могилою при домовинї заняли місця приятелї та родина помершого. Серед загальної глухої тишини, перший промовив Шомі, міністер просьвіти. В сьвітлій промові славив він покійника яко великого, невтомимого письменника, що неустрашимо ставав в обороні гнетених, невинно переслїдованих та нуждарів. По нїм говорив А. Германт та Анатоль Франс, що особливо славив заслугу Золї в увільненю неповинно засудженого А. Дрейфуса. Бесїда Франса зробила на народї глибоке вражінє. А. Дрейфус брав також удїл в похоронї Золї, прислухував ся всїм похоронним бесїдам та опустив кладбище аж по скінченю церемонії. Присутности його не зауважано і тому не прийшло до нїяких заколотів. На похоронї брало удїл також декілька масоньских льож з своїми відзнаками.

— *Анархістичний атентат на вдову-царицю.* Копенгаска полїция зістала повідомлена, що італїйскі анархісти замірюють виконати замах на житє вдови-цариці, перебуваючої на дуньскім дворі в Копенгазї,

— *Міжнародний конґрес проти торговлї дївчатами.* В Франкфуртї 8. с. м. отворено міжнародний конґрес проти торговлї дївчатами. Міський посадник, що перший промовляв на конґресї, підніс високе значінє сеї міжнародної справи. Він висказав надію, що конґресови бодай в частинї удасть ся причинити до увільнення нещасних дївчат з соромної неволї. По нїм промовляв заступник мінїстра справ заграничних і запевняв підмогу правительства в тій справі. Опісля промовляли делеґати Франциї, Анґлїї, Росиї і иньших держав.

— *Важна місия великого князя Константина в Константинополи.* Великий князь Николай, мав в часї побуту в Константинополи важне приворучене до виконання. Іменно Росия домагаєсь за деякі вигоди зроблені Турциї, певних концесий, а то: монополю нафтового, будови зелїзниці до Сівас, як також вільного переїзду через Босфор російскої ескадри, коли зайде до того потреба. За се Росия хоче запехати домагатись залягаючих рат за воєнне відшкодоване. — В протягу десяти днїв, до Царгорода має прибути Фердинанд, князь булгарский, як також князь чорногорский, Николай.

— *Договор Франциї з Сіямом.* З Парижа доносять, що Франция заключила угоду з Сіямом, на підставі котрої, Франция одержала значне розширене посїлостий та важні користи полїтичні, економічні та військові.

— *Бурскі ґенерали в Брукселї.* Ґенерали Бурів Де-Вет, Бота і Делярей прибули до Брукселї 6. с. м. вечером; людність зібрана коло желїзничого двірця витала їх незвичайно сердечно. Жандармерия не могла стримати напору товпи, що серед окликів повитання обступила повіз ґенералів. Ґенерали мають поїхати до Утрехту на уродини президента Кріґера. З балькона готелю, де замешкали бурскі ґенерали, виголосив Де-Вет промову. Заявив, що прибувають до Европи не, щоби шукати помочи в цїли відзискання полїтичної незалежности, але щоби шукати помочи для покритя страт, понесених в часї війни. В честь ґенералів відбули ся великі збори, на котрих Де-Вет знову мав промову. Він сказав так: „В виду так великого ентузиазму, з яким нас принято, питаю ся, для чого не було нїякої інтервенциї? Видко Бог хотїв, щоби ми стратили незалежність. Будемо вірні нашій новій вітчинї; Анґлїя не є більше нашим порогом. Я сам підписав покоєвий проект і дотримаю слова“.

— *Росия в Тибетї.* „Ost-asiat-Lloyd“ доносить, що Росия анектує Тибет. Росия бач мала заключити з хиньским правительством договор, на підставі якого прийшла би в посїдане Тибету, а то під такими вимінками: Росия з'обовязуєсь попирати хиньских купцїв, видавати хиньских збігців, правити місцевим населенєм лагідно та справедливо, шанувати його віру, не навертати на православіє, та при будові зелїзниць не руйнувати тибетаньских сьвятинь.

— *Стрейк ґрекопів в Америцї* трівае від довшого часу в Пенсильвенії. Стрейкує кількадесять тисячів робітників і помимо заходів правительства і президента Рузвельта не можна довести до угоди поміж властителями копалень, а робітниками. Скликано народну ґвардию для скріпленя війска. Страйкуючі мають день в день нападати на тих робітників, що не хочуть прилучити ся до страйку. Тим має бути оправдане покликане народної ґвардиї.

Допись „Буковини“.

З Дорошівцїв.

У нашім селї, Дорошівцях, сьвяткували ми в недїлю, 28. вересня с. р. дуже гарне і велике торжество відновленя, що року 1881 заснованої та опісля підупавшої читальнї. На се торжество запрошено гостий із Чернівцїв. З сих гостий були ласкаві прибути Вп. пани ґімназияльні професори: Анг. Клим і Ісопенко, котрих приняли перед красно декорованим шкільним будинком чесні господарі: Михайло Війчук і Онуфрий Малик по руському звичаю хлїбом та солию при вистрілах з моздїрів. Крім инших згаданих гостий були ласкаві удостоїти своєю присутностию наше торжество всеч. отець Теоф. Драчиньский, приходник із Тонтрів і Вп. пани надучителї і учителї: Дмитро Альбота, Дмитро Падура з жінкою, Андрей Бугаєвич, Григорій Іванацкий, Іван Бажаньский з жінкою, Денко і Іполїт Омельский, Іван Стеньгач, Тотовскул, Ілїя Бойчук, Артим. Продиюк, церковний чинець Фогій і чесні члени читальнї із Тонтрів. Народу зійшло ся коло школи поверх 300 душ обого пола і ждали з нетерпливостию на отворенє читальнї. Як лише явили ся дорогі гостї перед народом, привитав він їх гримким окликом: „Славно і многая лїта“ при вистрілах з моздїрів. Вп. п. проф. Клим став на вивисшенім місци перед шкільними дверми і промовляв до народа з годину горячими із серця плинучими словами, повсяючи їм значінє і хосен читальнї і злахочуючи їх до науки, до заснованя кеся позичкової і закінчив свою промову окликом в честь Є. Вел. цїсаря Франца Йосифа. Нарід проголосив при вистрілах моздїрів гримко трикратне „Многая лїта!“ По сїм просив о слово чесний господар Николай Війчук і промовив до народа слїдуючими словами:

Високопов. пане і Ви брати селяне!

Весела хвиля зібрала нас в сей нам дуже дорогий день, в котрім засновує ся щадниця того скарбу, котрого вартість ми селяни лиш дехи оцїнити можемо. Сим скарбом є просьвіта. А що ми все таки знали оцїнити вартість сего дорогого скарбу, то показали тим, що зібрали ся одноцушно сегодня, щоби опровадити щасливо празник заснованя нашої читальнї, котра має нас кормити душевно, з'єднювати, направляти на добру дорогу і подавати нам силу, побороняти тих людий, що виступають против науки і добра нашого. Не можем сказати, що наше село до тепер спало; в нас істнувала читальня від 1881. року, котру заснованю на статутах і котра багато добра робила в селї, але з часом через бедність наших людий відупала і аж тепер збудила ся з довгого сну. Багато прилучило ся до просьвіщеня нашого села наш бувший душпастир о. Евг. Андрейчук, як і наш п. надучитель Василь Радик, котрі додали собі багато працї, щоби отворати нашому темному мужикови очи, кого ми їм завжди будемо вдячними. Горячу подяку виносим також нашому найсьвітлїйшому монархови Францу Йосифови I., котрий як тато старає ся о наше добро, збільшає число шкіл і дбає також о те, щоби серед шкіл закладали ся читальнї, до би могли і старші ґадди зійти ся, порадити ся і прочитати якусь хосенну книжочку, або довідати ся з ґазет про лїпші установи громадскі, про новіщі закони і про житє иньших

землї ще надто постарів ся, хоть від того часу, як остигла земля, минуло богато-богато років.

XII.

Кілько лїт має наша земля?

Вже знаємо, як повстала земля, знаємо усьо єї товариство — тільки-б ще нам знати, кілько часу як земля землею, кілько вже років єй старовинї.

Коли підняти питанє про вік нашої землї, так треба сказати що в нас на думцї: чи питаємо кілько лїт минуло від тої хвилї, коли єї атоми були ще свобідно посеред одностайної всесьвітної материї, чи від тої хвилї, коли вона була ґазовою або плинною кулею, чи може питаємо про те, як давно вже вона сціпеніла на поверхнї?

Два перші питана нїяк не рішені, що найбільш можна-б дещо додумати-сь — трете, що найбільш обходить чоловіка і над ним тут хочемо і призадумати-сь.

Вже давно шукають люди відповіди на отсе питанє, неодин вільософ старав ся дати одвіт, але нїяк сього нам принити, тих народних казок й космоґонїчних повірий, що не мають нїчого спільного з наукою.

Коли хочемо науково відповісти на питанє про довгевічність нашої землї, то нїкуди оглядатись нам на єї леґенди, хоть би вони були осьвячені тисячлїтньою традициєю! Ми непитаймо про те чарівних зір і небосягних та синїх верхів — тих нїмих сьвідків минувшини нашої землї — бо вони мовчать мов заклятї, не зрадять повіреної їм тайни.

Нам треба попрохати помочи науки і на нїй та з неї тільки доходити путньої правди у сьому питаню.

Коли тільки земля засворушила-сь, так тодї вся пара водна, що була у воздусї, замінила-сь у воду і... полляв ся дощ. Земля була не всюди рівна, були гори, долини, яри. От у тих долинах та ярах зібрала-сь наша вода і так зродилось безкрає море. З відси дістала ся вона до нутра землї і стала добувати-сь на иньших місцях, далеко-далеко від моря. Так то сформували ся наші перші ріки і стали плисти до моря. Однак від сьої хвилї наносять вони зі своїми водами незмірні маси намулу, піску, ріки і осаджують на днї моря. Через те дно моря все більш і більш підимає ся, а вода океанів мусить переливати ся, чи радше пересувати ся на иньше місце.

Тим робом пересувають ся океани раз-у-раз і до нинї і нема майже одної пяди землї, що колись бодай раз у свойому істнованю не лежала би на днї моря. Доказом сього численні скаменїлости морських пьвірів, що знаходимо майже на кожиньому місцї нашої землї.

Сю правду стверджила вся новійша ґеольоґія. Але се явище відбуває ся так звільна, що по цїлих столїтях навіть і не слїдно майже на поверхнї землї нїякої зміни.

Щоби наша земля могла принати таку подобу, яку має тепер, треба було на те не сотек, не міліонів лїт, але такого часу, що на нього в нас людий нема нї числа, нї назви, нї навіть думки!

Як звістно, велика американьска ріка Ніаґара, що зучить зі собою два озера Еріє і Онтаріо творить коло Niagara Falls і Clifton величавий водопад, де з висоти 50 метрів спадає на діл що секунди 30,000 тон води. Ся маса води бє в своє корито і звільна врушить та розбиває його і вріває ся що раз глубше в нього. Через то і сам водопад мусить посувати-сь на зад раз-у-раз рівно, без упину. І справдї від водопаду, аж до Куінстауну є нинї вже 12 кільометрів, а колись був водопад біля сьої місцевости. Після обчислень на основі історичних жерел, котрі показують нам зовсїм певне на те, що водопад був значно низше — дасть ся обчислити, що рік-у-рік посуває ся водопад о 33 стопи в зад — значить при Куінстаунї був він 36 тисяч лїт сьому.

От то й говорять, що хвилина віку нашої землї трїває 36 тисяч лїт.

Або ось другий факт *). Нинїшні ґеольоґи розріжняють 12 головних епох (т. зв. формаций) віку нашої вже сціпенїлої землї. В однїй із них т. зв. формациї Юрайській розріжнює Наутаут 30 періодів (фаз), а з них кожний, як доказує Пенк тріває що найменьше пів міліона лїт.

Однак і сього видало ся за мало.

*) Сей XII. роздїл наводжу тут майже дословно з розвідки п. проф. Івана Раковського „Вік нашої землї“ 1901.

Цїлий ряд учених занимаєсь розвязкою сьої загадки.

Звістна річ, що наслїдком сили притягання сонця та місяця рухлива маса води океанів переливає ся в сторону, звернену до сонця і місяця, а утворена тим способом могутня хвиля наслїдком обороту землї посуває ся в перед, творячи знане явище приливу і відливу моря. Але повстане і поступовий рух тої хвилї приливу океанів викликує величезне тертє, що з свого боку немов гальма при колесї спиняє оборотовий рух землї, а через те сей рух стає справдї чим раз повільнїйшим. Опізнене се таке велике, що 7.200 міліонів лїт тому назад скорість обороту землї довкола оси мусїла-б бути два рази більша, а через то сила відосередна на рівнику 4 рази більша як тепер. Коли-б проте наша земля як-раз тодї цїпеніла, то наслїдком тої незвичайно великої сили відосередної мусїла би на обох бігунах сплощитись далеко більше, як се бачимо в дїйстности. Колиж проте се сплощене землї виносить всїди 22 кільометрів, то се значить, що перед 7.200 міліонами лїт земля мусїла бути що тїлом плинним або навіть ґазовим, і сціпеніла доперва далеко пізнїйше. Се могло стати ся, як обчислює льорд Кельвін, приймаючи в рахунок усї можливі обставини, імовірно не швидше, як 1000 міліонів лїт сьому.

Щоби сю границю віку нашої землї означити що близше, старав ся льорд Кельвін роз'яснити се питанє ще з иньшого боку.

людий в сьвіті. Наш добрий цісар старає ся також, щоби справами громадскими опікували ся розумні і сумлінні люди, котрими є також наші дорогі гості вп. пани професори Клим і Іеоненко, що не пожалували своїх трудів, приїхали до нас і поклали своїми теплими словами, з котрих ми пізнали їх велику прихильність до нас селян, твердий фундамент до нашої читальні, за що ми сим нашим дорогим гостям і всім другим панам, котрі зволили нас відвідати при зачатю доброго діла, складаємо найсердечнійшу подяку.

По Пик. Павлюкови мав о. Т. Драчиньский дуже гарну і поучаючу промову, котру нарід слухав з великим одушевленем так, що не один був тронутий до сліз. При обіді, в хаті шкільного директора, виголосив чесний господар Михайло Скибиньский стих Антона Л. Могильницкого п. з. „Повістка старого Сави з Підгіря, австрийского воєка“, котрий то стих він ще вивчив ся на память в школі. Сим закінчило ся наше велике торжество. За се складаємо найсердечнійшу подяку всім Вп. панам, що не жалували труда удостоїти так важне торжество своєю присутностию. При сій нагоді мусимо примітити, що наша читальня числить тепер 116 членів і маємо в Бозі надію, що она буде добре розвиватись, бо всі члени суть письменні і маємо добрих проводирів; лише одна біда, що наш отець Никитович так утікає від читальні, як чорт від сьвященої води; але ми не дивуємо ся єму, бо він схоче незадовго людий з церкви вигнати.

Михайло Скибиньский,
голова.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 8. жовтня. Нині на засіданю ради міністрів порішить ся речинець скликаня ради державної. В правительственних кругах запевняють, що рада державна буде скликана на 21. або 22. с. м.

Відень, 9. жовтня. Міністер справ заграничних, гр. Ґолуховский і президент міністрів др. Кербер. були вчера на одногодинній нараді у цісаря.

Липск, 9. жовтня. В околици Липска вислідила поліция анархістичні збори та 15 осіб арештувала.

Берлін, 9. жовтня. В декільки повітах полт. ґуб. вибухла хлопска руханка. Мужики нападають на двори. Спроваджено війско з Харкова і Полтави. Багато експедентів зістало тяжко ранених.

Цирих, 9. жовтня. Ст. Ґотгардт засипаний снігом. Температура виносить 5 степенів зимна.

Льондон, 9. жовтня. З Берліна доносять, що цісар німецкий Вільгельм II., не прийме на послуханю бурских ґенералів.

НОВИНКИ.

Посол Нігуляк на жаль все ще недужає. Тяжка недуга знемогла нашого посла так дуже, що він не в силі трудити ся своїми звичайними працями. Се — як ми з жалем бачили — єму тим більше прикре і ще утяжливійшою робить єго недугу, бо не може, як він се з радостию все робив, заступити ся за тими, котрі і тепер підчас єго недуги удають ся до него з ріжними просьбами. Нехай же нашому послови співчутє бук. Русинів улекшить єго прикре положенє. Говоримо певно з серця всеї бук. Руси, коли бажаємо єму, щоб повернув як найскорше до здоровля!

Особисті вісти. Посол до ради державної, професор др. Сходь вернув зі Стариї. Президент управляючої ради буковиньских льокальних зелізниць, Емануїл Цїфер прибув до Чернівців. — Радник Сімонович повернув з відпустки та знова обняв керму окружного суду в Сучаві.

Іменованя. В статусі салїнових урядників в Качиці, іменовано управителїв тут, Евгена Фурджіка і Кароля Манковского, надуправителями.

Перенесеня. Рим. кат. парохіяльний кооператор Людвик Шнайґер зістав перенесений з Серету до Кімполюнґа, а парохіяльний кооператор Франц Войнік з Кімполюнґа до Серету.

Признанє. Окружний суд в Сучаві одержав від міністерства справедливости похвальне признанє за стисле і знамените виконуванє обовязків в урядованю.

Інавґурация на черновецкім університеті Франц-Йосифа відбудеть ся 2. грудня с. р.

Історично — правничі іспити зачались 7. с. м. До іспиту зголосилось 61 кандидатів.

Іспит кваліфікацийний для учителїв шкіл народних починає ся в Чернівцях с. р. дня 14. н. ст. листопада.

З правительства. Правительственний концепіст Франц Нелвел, що був приділений до староства в Чернівцях, зістав покликаний до правительства, а правительственний концептовий практикант при старостві в Ґурасуморі, Антін Йосефович, зістав перенесений до староства в Чернівцях.

З зелїзниці. Начальник стациї в Гадісфальві, офіциял Франц Пшибила зістав іменований начальником маґазину при стациї зелїзниці в Чернівцях, а начальник відділу рахункового при зелїзници на стациї в Чернівцях, офіциял А. Лєлїньский начальником стациї в Гадісфальві.

Акад. тов. „Союз“ подає до відомости, що загальні збори товариства відбудуть ся в недїлю дня 13. жовтня о 3 год. пополудни при співучасти $^1/_3$ звичайних членів, о пів до 4 при абсолютній більшости, о 4 при кождім числї звичайних членів. Дневний порядок збору: 1. Прочитанє протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справозданє уступаючого виділу і удїленє єму абсолюториї. 3. Вибір нового виділу. 4. Вільні внесеня і запитаня.

За виділ:

А. Сабат, голова. *П. Клим*, писар.

Головні збори „Бук. Бояна“ відбудуть ся сеї недїлї о 4., вкупі о 5. годині пополудни в „Народнім Домі“ в Чернівцях.

Гра в круглї о нагороди для пань на круглині „Народного Дому“ буде продовжати ся ще сеї недїлї від 3. години пополудни і закінчить ся розданєм нагород о 5. годині, на що сим запрашає ся Вп. Пани і Паниночки.

Самоубийство. В Чернівцях дня 7. с. м. відобрав собі житє пострілом з револьверу Денис Строїч, офіциял при ц. к. дирекциї скарбу. Причина самоубийства невідома. Денис Строїч полишив вдову і четверо неділїтних дїтий.

Послїдна оповістка.

В хвили віддачи числа під пресу, дістали ми отсю телеґраму:

Відень, 9. жовтня. Раду державну скликано на 16. жовтня с. м.

Малий фейлетон.

ЕМІЛЬ ЗОЛЯ.

Вість о траґічній смерти Еміля Золї наповнила сумом серця всего читаючого і мислячого сьвіта. Золя, із своїми стремлїнями до правди, із заповідию натуралїзму, із чоловіколюбною душею був всегда любимцем інтелїґентного сьвіта. Його писаня додавали бодрости і душевної сили, будили надію в будучність науки, а в послїднім романї „Труд“ виражена ярко глубока віра в красші ідеали людства і в самім стремлїню того великого писателя-реалїста видний зворот до ідеалїзму. В послїдних роках житя виступав Золя і на політичнім полї. Се поле було для нього завсїгди чужим і давнїйше сьміли ся з людий, що занимали ся — як каже — „тими дурницями“. Але і сей раз, виступаючи в обороні Драйфуса, мав він на оцї не що инше, як висліджене правди.

О житю і карієрі Еміля Золї знаємо дуже багато з його автобіоґрафії, якої він торкав ся дуже часто в своїх творах: „La Joie de vivre“ і „L' Oeuvre“, де в постатї Сандоза виступає він сам; „La fortune de Rougon“ і „La Conquête de Plassans“ містять в собі спомини з дитинячих лїт, які пережив в полудневій Франциї.

Золя родив ся 2. цьвітня 1840 р. при улиці св. Йосифа в Парижи. Отець його Франческо Золя, чоловік великого образованя, походив із венецияньскої родини. Мати його була Грекинею і родила ся на Корфу. „Таким чином“, говорив Золя, „в моїх жилах тече греця, італїйска і француска кров. Мені іно що минуло три роки, як родичі виїхали до Екс, де батько мав заняти ся зволоженєм міста у воду. Обставини одначе примусили його вернути ся до Парижа. По трьох лїтах ми наново вернули до Екс. В марті 1847 р. несподївано помер мені отець. Молода і мало обзнакомлена з житєм мати, остала ся без удержаня; до того іще родина почала жити при його мамі. Еміль довідав ся про ті клопоти аж пізнїйше, бо в першій молодости ріс на свободі, мало ним помічуваний і переводив майже весь час в сусїднім саді. Потім віддали його до „Пенсіон-Нотр-Дам“. В р. 1852. перейшов Золя до ґімназиї.

(Дальше буде.)

Звістна річ, що коли ми внесемо до холодної кімнати якесь горяче тїло, то воно холоне, — тратить своє тепло доти, аж доки температура його не зрівнаєть ся з температурою нашої кімнати. Земля наша має в собі дуже значні засоби тепла, а перебігаючи по безмежних, абсолютно зимних, всесьвітних просторах, мусить тратити те своє тепло — температура землї справдї обнижуєть ся раз-у-раз, аж доки не дійде до абсолютного зимна. На основі дуже пікавих проби внутрішного тепла землї дасть ся обчислити скорість і скількість того обниженя температури, а про те і скількість щорічного утраченого тепла. Опираючи-сь на тих основах доходить лорд Кельвін до висновку, що коли земля тратила і давнїйше стільки-ж тепла, як тепер **), то 40.000 міліонів лїт тому назад температура землї мусїла виносити 10.000° С, значить, земля хиба мусїла бути тодї ще масою ґазовою, а що найменьше плинною, а сцінєнїти могла аж яких 100—200 міліонів лїт тому назад.

Зовсїм иньшого способу уживали для обчисленя віку землї учені Пенк і Ляппаран. Вже знаємо, що наші ріки несуть до моря велику масу намулу і ріпаків, котрі не розсипають ся по цїлому дні моря, тільки осаджують ся близько берегів так, що той осад творить рід покладу, який мов широкі рами обнимає береги всїх континентів і островів. Грубість сього пояса збільшаєть ся з кождою хвилею, але ширина остає незмінною, а поверхня його по дослїдам Меррея і Репара виносить 80 міліонів квадратових кільометрів.

Всї осадові верстви на землї походять із того осадового пояса. Маючи проте декільки знаних фактів, обчислюють Пенк і Ляппаран час, якого потрібували ріки і морські хвилї, щоб осадити так великі осадові верстви, то є вік нашої землї на 150 міліонів лїт.

З давало-сь би, що дух людський зовсїм вже вичерпав-сь на тому полї і не найде вже нового способу розвязки нашого питаня. Одначе в початком минулого року виступив один молодий учений, Евген Ромер з новою методою обчисленя віку землї.

Щоби зрозуміти вагу сьої методи, мусимо завдати собі вперед питанє, звідки взяли-сь море і ріки, та чому море солоне?

Що до першого питаня, так се ми вже знаємо, а застановити-сь би нам над другим.

Знаємо вже, що сї первістні води зібрали-сь були в найнизше положених місцях, творячи праокеани, яких вода нїчим не ріжнила-сь від струй первістних рік. Та від тої пори обставини змінили-сь. Моря парують. Та пара скроплює ся в полї дощу на землю, а просякаючи крізь найверхнїйшу верству землї збирає ся в струї, що злучують ся в ріки і плинають ся до моря. Протїкаючи крізь ті верстви розпускає і забирає з собою вода богато мінеральних частий, а передовсїм соли, якої богато находить ся на всїй землї. Сї мінеральні части входять з річною водою до моря, а коли морська вода парує, вони лишають ся, а через те кожда нова струя річної води, пливаючи до моря, збільшає скількість мінеральних частий, а тим самим і соли в морській водї. Ми знаємо те, що води на землї не може бути раз більше, раз меньше, тільки все в однаковій скількости. Знаючи докладно скількість води в океанах і скількість тої води, що постанно бере участь у згаданій висше циркуляциї, можемо дуже легко обчислити, кілько треба часу на те, аби вся маса води в океанах відновила-сь. Крімель і Меррей обчислили, що се дїє-сь що 52.217 лїт. Ано, як доказав Бітоф, один лїтр морської води має тепер пересічно 27 ґрамів соли, а один лїтр води річної 0.009 гр., проте скількість соли в морю є 3.000 разів більша як в річній водї, значить, стільки ж разів мусїли відновити-сь води океанів. Проте вік землї виносить 52.217×3.000 = 158 міліонів лїт.

Отсе погляди сьогочасних учених на довговічність нашої землї.

Далї буде.

**) В сьому тільки біда, чи так само тратила?

Надіслане.

Продажа риб із ставів релїґійного фонду в Кіцмани.

15-го, а найдальше 20-го жовтня с. р., та в слїдуючих днях, відбудеть ся ловля риб в ставах релїґійного фонду в Кіцмани і всї понадчисельні риби по заспокоєню власних потреб будуть виставлені на продажу, а то:

Більше-меньше 150 до 180 метричн. сотнарів трилїтних, та близько 30 сотнарів метричн. дволїтних карпів. Цїни, що суть ріжні, відповідно до роду, віку та величини, розумієсь netto тягару залежне від ваги, передачи і відібрани на місци при ставі.

Замовленя принимає ц. к. дирекция дібр в Чернівцях, найдальше до 12. с. м., де можна також одержати всїляких дальших пояснень в тій справі.

На весну 1903 р. будуть виставлені дальше на продажу одноліїтні і дволїтні карпи.

В імени асад. тов. „Молода Україна“ в Чернівцях розсилає я книжку виданнятна тогож товариства „Відгуки“ Лесї Українки і просив П. Т. патріотів гроші за ню на мою адресу присилати. Тепер мушу здати рахунок перед товариством, тому упрашаю всїх тих Вп. П. Т. патріотів, яким я висилав висше названу книжку, щоби менї за ню прислали гроші, або вернули єї назад.

Микола Грабчук,
Чернівцї,
ул. Кладовища 1.

Справоздане касове „Руской Каси“

за місяць вересень 1902 року.

А) приходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця прибуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
244	42	1. На фонд резерв. загальний	8	—	232	42
1,083	77	2. На фонд резерв. товар.	—	—	1,083	77
5,283	50	3. Вложено паїв	412	—	3.695	50
52,886	28	4. Вложено вкладок щадн.	4,718	22	57,604	50
17,351	43	5. Звернено пожичок на скрипти	4,639	16	21,990	59
16,660	16	6. Звернено пожичок на векслї	1,749	95	18,410	11
4,918	17	7. Побрано відсотків	748	13	5 666	30
1,589	25	8. На адміністрацию побрано	175	91	1,765	16
569	92	9. Побрано коштів спору	113	04	682	96
6,000	—	10. Кредит банковий	—	—	6,000	—
106566	90	11. Продаж реальности в Берегомеї	2.700	—	2,700	—
3,404	78	10 Готівка	15,264	41	121,831	31
109971	68		876,	81	3.404	78
			16,141	22	125,236	09

Б) Розходи.

На початку місяця кор.	с.	в протягу місяця убуло	кор.	с.	З кінцем місяця кор.	с.
70	97	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	70	97
—	—	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	—	—
1,261	87	3. Виплачено паїв	70	05	1,331	92
36,506	51	4. Виплачено вкладок щадн.	4,961	71	41,468	22
30,442	—	5. Дано пожичок на скрипти	5,345	—	35,787	—
26,702	—	6. Дано пожичок на векслї	1,590	—	27,662	—
1,726	65	7. Виплачено відсотків	102	11	1,828	76
487	83	8. Виплачено коштів адміністрациї	59	76	577	59
38	97	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	38	97
3,597	57	10. Роздїл чистого зиску	—	—	3,597	57
174	92	11. Виплачено коштів спору	22	55	197	47
17	—	12. Видано на інвентар	250	—	265	58
6,000	—	13. кредит банковий	—	—	6,000	—
2,698	58	14. Купно реальности в Бергометї	—	—	2,700	—
109094	87	13. Готівка (Сальдо)	12,401	18	121,496	05
876	81		3,740	04	3.740	04
109971	68		16,141	22	125,236	09

В місяци вересни вступило 8 нових членів, з паями декларованими на суму 320 К. уплатили дїйстно 320 К. — с. Виступив 1 член з паєм на 40 корон.

Волод. Могильницкий, касир.

РАХУНОК

тов. „Руска Каса для ощадности і пожичок“

стоваришеня заресетр. з обмеж. порукою в Чернівцях за місяць вересень 1902 р.

I. Стан довжний.

1. Уділи членьскі		К	24,845·74
2. Фонд резервовий		„	4,386·20
3. Вкладки щадничі:			
а) стан на початку року 1902	К 52,080·86		
б) вложених в часї від 1./1. 1902 до 1./10. 1902	57,604·50		
разом	109,685·36		
в) виняти в часї від 1./1. 1902 до 1./10. 1902	41,468·22		
Позістає з кінцем липня		К	68,217·14
4. Довг банковий		„	8,000·—
5. Бізнесове сальдо		„	9,317·50
		„	114,766·58

II. Стан чинний.

1. Пожички уділені на скрипта і векслї			
а) стан на початку р. 1902	К 78,703·25		
б) уділено вчасї від 1./1. 1902 до 1./10. 1902	„ 63,449·—		
разом	„ 142,152·25		
в) сплачено в часї від 1./1. 1902 до 1./10. 1902	„ 40,400·70		
Позістає з кінцем серпня 1902		К	101.751·55
2. Готівка в касї для 30./9. 1902		„	3,740·04
3. Цінї папері фонду резервового		„	3,132.68
4. Бізнесова вартість інвентаря		„	1,087.20
5. Сальдо процентів		„	3.837·54
6. Сальдо коштів адміністр.		„	1,217·57
Загальний оборот касовий в серпни 1902 року виносить	250,472·18	„	114,766·58

Членів числило наше товариство на початку року 1902 583 в часї від 1./1. 1902 до 1./10. 1902 вступило нових 85, виступило 18, лишає ся членів 450 з декларованими уділами на суму 27,960 к. і дїйсно виплаченими на суму 24,845 к. 74 сот. Стопа процентова від вкладок щадничих 5%. Дивіденда від уділів 6% (оден уділ виносить 40 к.) Стопа процентова від пожичок уділюваних $6^1/_2$%.

Волод. Могильницкий,
касир.

Друкарня тов. „Руской Ради“

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отті

КНИЖКИ

Бакальский Іван: „Пропасть“ . . кор. —·20
Баранковский Мечислав: „Педагогіка“ для семінарий учительских і учительів шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Парасом педагогічної жаковажної.) . 1·20
Будилець Ев. О.: „Студії Богословскі“ . 6 —
Гаврищук Микола: „Методика“ наука в школї народній ч. II . . . . 2·—
Галів Теодот: „Домашний лікар“, збірка прописів, як укладати ріжні письма . 1·—
„Перші кроки“, оповіданє . . . . 1·—
„Думки та пісні“, поезиї . . . . —·20
Гаршин: „Малярі“ . . . . . —·20
Гоголь Микола: „Ревізор“, комедия в 5 діях, переклад В. Стаховича . —·60
Данилович Іван: „Приказки“ I і II по . —·16
Захарко Іван: „Жарти“ . . . . . —·20
Кобилянська Ольга: „Людина“ . . 1·—
„Покора“ . . . . . 1·—
Конський Олекса: „В дома сьвятоїводі“ . —·20
Крушельницький Антін: „Серце“ . . 1·—
„Сумчанина“ . . . . . —·80
Дукинский Денис: „Богатири“ . . —·20
Martynowicz I.: „Historische Zeugnisse über die ältesten Bebewrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau . —·20
Окуневский Ярослав: „Листи з чужини“ . 3.—
Павлик Михайло: „Про руськи-українські народні читальнї“ . . . 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz“ der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten . 1·25
Пігулик Еротей: „Перевлинські згадки“ . 2·—
Попович Омелян: „Ластівка“ . . . . 2·—
„Чуда герасимови“ . . . . . —·50
„Методика“ I . . . . . —·60
„10 пазок для дїточок“ . . . . —·20
„Хлопці оклеїнки“ . . . . . —·40
„Щедр Франц-Йосиф I. . . . . —·20
„Красномовними людьми“ . . . —·40
Сенюк Іван: „Образки з природи“ I II . —·20
Семанюк Іван: „Карби“ . . . . . —·80
Свободіана Марія: „І хтож вона бідна“ . 1·—
Стефанки Василь: „Сина книжочка“ . . 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь“ . 2·40
„Bestrebungen der Bukowina“ . . 2·—
„Громада“ або який лад і порядок має бути в громадї . . . . . —·20
„Порадник“ як закладати каси пожичкові і щадничі . . . . . —·40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinser Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie . . . . . —·40
Федькович Юрій: „Твори“ том I . . . —·80
„Шевї жовнярські“ . . . . . —·20
„Проскурка“ . . . . . —·20
Франко Іван: „Русько українська література“ . . . . . —·20
Шухтко Осип: „Листи з пекла“ . . . —·30
Сремійчук Денис О.: Die griech. Präsanctificanten-Messe, ihre Entstehung Entwicklung und gegenwärtiger Ritus . 3·—
„Жизнь, муки і смерть і історія нерваческих жнців сьв. великомученика і пана Сучанского“ . . . . —·40
Яблочков Г.: „Стільця учительська“, виновідане, пер. А. Енциклопедичного . —·50
„Бесїда про наш козацький“ . . . —·20
„Ein Ruthenisse“ . . . . . —·20
„Про бук. сойм краєвий і про вибори до сойму“ . . . . . —·20
„В чім наша сила“ . . . . . —·20
„Котний по вислуї“ . . . . . —·20
„Голос до народа“ . . . . . —·24
„Зерно“ . . . . . —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦЇСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

12—50 **Мориц Вельт.**

Марка охоронна: котниця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиране** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котниця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский**,
З друкарнї товариства „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского

Ч. 116. Чернівцї, недїля дня 29. вересня (12. жовтня) 1902 р. Рочник XVIII.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Полїтичні вісти.

— *З буковинської полїтики.* Орган Нїмцїв „Buk. Nachrichten“ і орган Румунів „Buk Journal“ побоюють ся як на команду злуки Поляків з Русинами. В тій справі помістили обі згадані часописи довші статї, „Buk. Journal“ каже, що п. Давид Абрагамович, перебуваючи сими днями в Чернівцях, конферував з Поляками і Русинами що до угоди, але на разї переговори іще до нїчого не довели. — В „Buk. Nachrichten“ дуже жалують Русинів, котрих по їх думцї посол Василько запровадив в безвихідне положенє. Дякуємо за щире співчутє, а заразом просимо не прібуватись з Русинами, бо они зазнали доста сердешної нїмецкої опіки за памяти коалїциї. Коли Нїмцям, як завірюють „Buk. Nachr“., добре в новім товаристві, то нехай знають, що Русинам також не зле, від коли мають вільну руку. Нема то щасливійшого народа на Буковинї, як Поляки. Як хто о тім не вірить, нехай перечитає „Gazet-y Polsk-y“ з дня 9-го жовтня с. р. Каже ся там, що на засїданю полїтичного товариства „Кола польского“ здавав презес проф. Гальбан справозданє з інтервенциї у компетентних властий що до польских жадань на поли шкільництва. Реляцию проф. Гальбана принято з одушевленєм, бо краєвий рад сповнив польскі жаданя ще нїм Поляки подумають над тим, чого їм жадати. На тім самім засїданю ухвалено вислати письмо до краєвого капітана І. Лупула, з висказами довіря з нагоди закидів посла Лупу.

— *Збори виборцїв* кимполюнґского повіту, *відбулись* 6. с. м. На них здавали справу посли Тодор Фльондор і Бальмош. Обом послам висказали виборцї свое довіря. Про доктора Люпу не було сим разом мови.

— *Учителї кимполюнґского повіту*, мали 27. вересня збори в Дорнї, на котрих деякі з них виступали проти „Freie Lehrerzeitung“ і збори ухвалили завізвати красеє учительске товариство, чи оно згодилось на волоску відозву учительства до селянства і, що гадає зробити, аби подібні похибки не повторяли ся. Із сего видно, що часть волоских учителїв держить із боярскими послами.

— *Перед сесиєю парляментарною.* Порядок першого засїданя палати послів, що розпічне ся 16. с. м. о го 11. год. рано, буде такий: 1) перше читанє проекту про закон прасовий. 2) звіт комісиї о ухвалї палати панів в справі ревізиї закона товариств заробкових і господарских. 3) і 4) звіт комісиї ревізийної в справі вибору послів Зазворки і Гайлїнґера. На однім з найблизших засїдань буде палата заниматись проектом помноженя презентийного стану армії, іменно побільшенєм числа жовнарів до обслуги нових 14 гавбіцевих батерий. На початку сесиї має цїсар заіменувати 16 членів палати панів. — З днем 14. с. м. розпічне др. Кербер переговори з представителями нїмецкої і ческої партий. Рівночасно буде кликати до себе представителїв всїх инших коронних країв.

— *Угорский сойм* скликано на 8. с. м. Провідник сторонництва независимих, Барабаш, устроїв велику пикантуру. Він поспитав президента, длячого король сам не заінґурував нарад в новім парляментї, длячого сойм скликано доперва 8. жовтня. Очевидно правительство хтїло мати вільну руку до справи Морского Ока, хтїло оминути кошутівске сьвято, і мати спокій при угодових конференциях з австрийским правительством. Барабаш висказав ся, що Угри не тїшать ся симпатиями короля. Тут президент візвав Барабаша до порядку. Повстав великий крик. По утихомиреню забрав слово Сель і сказав, що правительство в кошутівським обходї удїлу взяти не могло, що до Морского ока не мало найменьшого впливу, а що до погрози не допустити до угоди з Австриєю цїлком не боїть ся, позаяк через те потерпіла би лишень угорска монархія та конституция. Цїла опозиция в угорскім соймі є сфабрикована, а то в цїли зроблення пресиї на цїсаря в справі австрийско-угорскої угоди. — На вчерашнім засїданю 9. с. м. виступив остро проти Селя, за онодїшню погрозу ужити найбезпаглядийших средств проти обструкциї, посол Кошут і приневолив Селя свої висказы злагодити. Опісля вибрано першим віцепрезидентом Белю Талїяна, а другим Гав. Данїсло. Президент Аппоні, повечив деякі подїї, що лучились в часї ферий та заявив, що він на зазив столицї взяв офіцияльно удїл в обходах кошутівских.

— *Завва довіря Сельови.* Конференция клюбу лїберального сторонництва в Будапештї ухвалила Сельови завву довіря та подяку за відважний виступ в соймі.

— *Князь Айленбурґ.* Стан здоровля кн. Айленбурґа, посла нїмецкого у Відни, погіршив ся та, як в полїтичних берлїньских кругах запевнюють, не поверне він вже з певностию назад на свое становиско у Відни.

— *Продажа посїлостий.* „Тайме“ доносить, що Анґлїя намірає спродати посїлости в Західних Індиях за 20 мілїонів корон.

— *Ситуация в Македонії.* Часопись „Право“ орган Сарафова доносить, що вісти про повстанє в Македонії суть ложні. Після його погляду революцийний комітет Зончева ширить умисне ложні вісти про ворохобню, щоби таким робом викликати неспокій та роз'ярене.

— *Смерть Поповича.* Бувший мінїстер фінансів в кабінетах Ґарашанина і Новаковича — Стефан Попович, помер.

— *Знесенє стану облоги в Барцельонї.* З Іспанії доносять, що кабінетова рада ухвалила знести стан облоги в Барцельонї. Дотичний декрет буде невдовзї королем підписаним.

— *Справи Фінляндиї.* „Новое Время“, занималась в послїднім часї докладним розслїдом фінляндских відносин. На ту цїль присьвятила она 36 статий. В 37. статї начеркує теперішний настрій населеня. Опінїя в Фінляндиї вагаєть ся тепер межи ключем: „борба чи угода“ і в тім напрямі ведеть ся оживлена полєміка та аґітация. Се питанє виринуло в умах Фінляндцїв по безхосенних висиленях чинного та безчинного опору проти звісних

В. Умінський = Ф. Королевський.

Як повстала наша земля і який буде її кінець.

Далї.

XIII.

Коли згасне сонце?

Вже передше сказали ми, що сонце є розпаленою, плинною кулею, що на ній горять різнородні ґази, які видобувають ся з єї нутра.

Не треба бути нїяким пророком, щоби предвидїти, що тих ґазів все таки колись мусить забракнути, бо вони виходять не з простору, а тільки зі середини вуглевої кулї, котра все таки має обмежену величину.

От і зі сонцем стане ся те, що стаєсь щодня у наших печах, в котрих вуголь, чи дерево доти буде горїти, доки стане у ньому пальної материї, відтак мусить погаснути.

В тому часї, як сонце було ще молодим та давало житє другим планетам, його теплота була значно висшою, чим нинї; тодї і яснїйше воно сьвітило, а верства ґазів на його поверхнї була богато-богато грубшою.

Однак сї розпалені ґази вічно стикають ся з зимними просторами, де панує нечуваний мороз, що сягає висше, як 200 степенїв.

Проте й не дивниця, що теряють тепло, що розлїтаєсь по усїм усюдам; і наша земля користає з нього, хоч дуже а дуже мало, весь проче жене до других зьвізд і гине в небесних безоднях.

Коли проминуть ряди столїть, вогняна куля стає блїднути; прибирає місто различо білої краски — жовту, відтак помаранчеву, а в кінци червону.

Тодї вже тільки найблизші планети будуть діставати від неї достаточну скількість тепла і сьвітла — всї прочі потонуть у темнотї і скостенїють від зимна.

Ще пізнїйше укриєсь наша зьвізда темною скорупою, от так, як се сталось з нашою землею та багато другими планетами, що дещо меньше від сонця.

А препїсь й вони були колись дрібними сонцями, що сьвітили своїм власним сьвітлом та горівочими на поверхнї ґазами.

Проте коли планети потерали тепло, так чомуж би й сонце не ждала ся доля?

Та тут дещо неточного: сонце не покінчить свойого житя з тою хвилею, коли вдягне скелистий панцир; навпаки, тодї доперва з'являть ся на його поверхнї якісь твори природи, тільки вони будуть дещо різнились від тих, що замешкають нашу планету.

Коли-б хто небудь із наших читачів мав деякі сумнїви що до судьби долї нашої денної судьби, так того відсилаю до зьвіздознавця; вони й витолкують йому, що случаї погасненя деяких зьвізд нераз уже приключали ся. Так пр. від часу Троянської війни счезла сьома зьвізда в зьвіздозборі Плеяд; то саме стрітило і єї товаришку, що зналась в старинї Іаїон... Вони показують йому вже постарілі зьвізди жовтаві, помаранчеві та червоні, яких повно в кождій стороні неба.

Вже за наших часів Гершель був сьвідком, як погасла 50-та зьвізда з зьвіздозбору Гераклї. Бадла вона спершу, відтак прибрала краску червону, а в кінци поникла зовсїм. Сей случай був в 1791 роцї.

Оттак без найменьшого сумнїву наше сонце мусить колись погаснути; ми й замічали-б се явище частїйше, коли-б воно тріпало коротше. На жаль така зьвізда „конає“ надто довго, сотки, а навіть тисячі років.

А кілько-ж то літ треба буде на те, щоб наше сонце до краю випалилось і витопити землю в вічній темрявї?

От саме тепер загадую я розвязати те питанє, що так обходить наших потомків, однак тут застерігаюсь, що тої для надто сумної хвилї нїяк не можна точно предвидїти, як того бажав би розум чоловіка. Стрічаємо тут безчисленні перепони, а найважнїйше, то єї справа, що в нас ще не точне знанє нашого сонця.

Ми не знаємо, як горяча є наша середуща зьвізда; впрочім і не дуже знаємо, які материї горять на єї поверхнї, а в кінци не можемо й про се точно сказати, як велике зимно царює там, у тих межипланетарних просторах, скількі тепла що року тераєся величина, горіюча куля, що дає нам наше житє.

Проте відповідь на повисше, сьміливе запитанє може бути тільки в поточному приближеню, що меньш-більш задоволить нашу цїкавість.

Однак сього досить! Треба відповісти, бо готові мої ш. читачі підозрівати мене, що хочу викрутитись, або, ще гірше, що нїчого не знаю.

Зачинаймо проте від сонїшнього тепла.

На жаль звіздознавцї не могуть погодитись супроти сього одного питаня; числа, які подають численні учені хитають ся між 6.000 а 1.000.000 степенями тепла.

От й бачимо, що в нас нїякого поняття, яка є теплота нашого сонця.

Коли-б ми взяли так по середнїй, то можемо догадувати-сь, що денна пірвина є розпалена до 20.000 степенів С, що вже й так буде несносима жара, в якій всї тїла, знані на землї, в мгновенє ока замінять ся в пару.

От таке саміське в нас вагане, скільки тепла висилає сонце що річно на нашу землю. Хоч-не-хоч ми мусимо попрощати ся з теорією, що не заслугує на нїяку віру, а звернути ся до нашої старосьвітскої практики.

Коли у неї попрохаємо помочи, то скажемо дещо певне про те, як тратить тепло — стигне наше сонце.

Коли-б се явище поступало скоро, то минувши оком позаду нас, ми так і мусїли-б запримітити, що в протягу яких кілька тисяч років клїмат на землї

правительственних розпоряджень. Відповіди суть поділені. Одна партия заявляє, щоби не уступити ані на крок і нічого не зрікатись добровільно, друга не бачучи ніяких виглядів опору, є за згодою. Послідне сторонництво бере верх і тому завзяте успокоюєсь, а розум будить осторожність та отяму по гадці висказу Бісмарка, що „протест тоді лиш оправданий, коли протестуючий чуєсь доста сильним, перешкодити сему, проти чого протестує“. Згода після гадки „Нов. Вр.“ ще можлива, позаяк правительство своїми розпорядженями не викликало такого положеня, після якого „modus vivendi“ був би немислимим.

— *Стрейки.* В Женеві відбули ся два великі віча з'орґанізованих робітників. Ухвалено, щоби, коли хлїбодавці до означеного речинця не увзглядняють жадань робітників, розпочати ґенеральний стрейк. — З Парижа доносять, що 30 товариств належачих до „Сполучених рудокопів“, в силї 30.000 робітників, ухвалило витревати в стрейку та, що народний комітет рудокопів видав маніфест, після якого мають ся розпочати ґенеральний стрейк. Маніфест звертаєсь також до війска та згадує послідні події в Бретонії і справу пік. Сан Ремі.

— *Бурскі ґенерали.* Цїсар Вільгельм II. бурских ґенералів на послуханю не прийме. Анґлїйскі часописї представляють сей поступок німецкого цїсаря за дуже прихильний для Анґлїї.

В справі примусу до читаня книжок зі шкільної бібліотеки.

II.

Приступаю тепер до єго головного проєкту с. е., до першої точки.

Видко, що шановний дописуватель інтересує ся і займає ся такою важною справою а, щоби дїло з часом впровадити в житє, подає свою гадку в сїй справі, яко примус.

Дивно менї лише се, що ш. дописуватель яко учитель і то учитель старший, міг подати в сїй справі примус і то такий, який сягає аж до 24 року житя. Застановім ся лише трохи над теперішним примусом дїтий в нїй шкільним, який є законом запоручений, а пізнаємо, що ш. дописуватель війшов в своїм проєктї на зовсїм мильну дорогу, єсли хоче застосувати примус і в сїй справі, а до того ще такий, який нїгде не істнує і не буде істнувати.

Коли-ж дїти до 13 року житя, отже малї ще і до тяжшої роботи ще не спосібні, не ходять правильно або й відвож до школи, за що не лише родичів вина, що їх від школи відтягають, але й самі дїти не мають охоти йти до школи, на що родичі байдужно задивають ся, то щож сказати о таких, котрі школу укінчили?

Так само має ся річ і з наукою. Кілько то праці мусить завдавати собі учитель, аби їх навчити того, чого школа навчити має? А богато таких дїтий находив хто з панів учителїв, аби ся в дома вчили того, що в школї завдали, а радше сказати, аби повторили собі те, що в школї чули? Дитина ходить до школи тих 6—7 років, аби ходила, але чи она винесе для себе яку користь, то ані єї, ані родичам єї не в голові. Тим най журить ся учитель, бо він на те й є!

Йдім дальше до науки повторительної.

На науцї повторительній не лїпше йде дїло, як з наукою щоденною. Тут молодїж вже більше фізично розвинена, стає спосібнїйшою до роботи, длятого більше она при роботї пожадана. Са наука відбуває ся в місяцях зимових, можна би отже сміло сказати, що молодїж аж надто має часу до читаня, але чи так оно є? Найлїпший довід маємо на сих учениках, що випозичали книжки з бібліотеки, тримають дома і все находять для себе виміву, що не було часу читати, а чейже они стоять під примусом шкільним і учитель має нагоду і право два рази в тиждень їх питати і їх упоминати, ба й навіть карати.

Щож тепер сказати о тих, що школу укінчили а радше сказати-б, що учитель з ними скінчив і не стоять більше під надзором школи і учителя? Він чує ся вільний як той птах, що вилетів з клїтки і єму ще забагло би ся школи, де єго через 8 лїт мучили? Так він тогди школу оминає, як лихе! А родичі? Они раді, що вже дочекали ся єго видїти вільного від школи. Ще гірше має ся справа з дївчатами. Тепер, що дитина мусить до школи ходити і учити ся, де є примус шкільний, чути голоси невдоволених родичів: „на що що дївчині тої школи?“ А щож потім можна зробити з дївчатами, котрі аж до свого весїля мали би ходити до школи по книжки і учити ся?

А тепер хотївши по думцї ш. дописувателя впровадити в житє такий примус, що наказує до науки і то до такого пізного віку, то є певний, що тогди в селї бунт повстав би! А що сказала би тодї „вона кліка боярска“ в соймі, котра тепер, при такім нешедливім примусї пячить, що хлопа за школу здирають і формально против закона поступає?

Йдім дальше! Шановний дописуватель каже, що раз в тиждень приносить дитина (ба вже й не дитина) випозичену книжку, а учитель вишитує єї про зміст і випозичає другу. — Припустім, що так оно й є. Та чи в силї учитель се виконати? Таж то не один і не два а споре число їх би було! То деж він має на стільки часу, аби кождого випитав, кождому роздав книжку і відобрав і записав в хрестою, чи можуть они всї в однім часї приходити? Кождий з них не має годинника, аби на час стала ся, а по друге, він не лишить розпочатої роботи, абись єму і платив! Чиж можна по думцї ш. дописувателя таке виконати? Я думаю, що зовсїм нї!

А тепер єще про самі видання се є, книжочки для бібліотек. Я годжу ся вповні з проєктом ш. дописувателя що до видання маленьких книжочок, бо звісна річ, що книжка більшого об'єму відстрашує дїтий від читаня, де противно, маленьку книжочку прочитає дитина з більшою охотою, бо їй богато часу не забере, а що важнїйше, то те, що чим більше книжочок, тим більше дїтий можна ними обділити. — Однак я думаю, що на тепер ся справа з книжочками меншої ваги, бо она не натрапила би на такі трудности і великі перепони, як ті, щоби молодїж привукати до читаня.

Е. Н.

Телеґрами „Буковини“.

Женева, 10. жовтня. Загальний стрейк починає ся розширювати. Складачі прилучили ся також до стрейку і изза того не вийшла нї-одна часопись.

Кармо, 10. жовтня. Всї рудокопи, як один муж, застрейкували. Нї-один рудокоп не пішов до закопу. Рудокопи з місцевости Конак також прилучились до стрейку.

НОВИНКИ.

З краю.

Особисті вісти. О. Манастирский, консисторияльний радник, що був на науковій подорожи в Румунії і Росиї, повернув назад до Чернівців. — Санїтарний краєвий референт др. Кающенко вернув назад тут з відпустки та обняв керму санїтарного департаменту, що за нього провадив санїтарний концепіст др. Кобранський. — Ґенеральний завідатель коронних румунських дібр Calendeго, звиджував вчера в супроводї радника домен, Трінка, хутір Топорівці.

З правительства. Правительственний секретар Матв й Мантнер Зґоршинський зістав перенесений з правительства до дирекциї провінцийного фонду. Його дїл (справи промислові) обняв правительственний концепіст Фр. Недвед.

Іменоване членів іспитової комісиї. Міністер просьвіти іменував членами комісиї для правничо-історичного іспиту на протяг часу 1902—1905 слїдуючих комісарів: проф. унів. дра К. Адлера, проф. унів. дра Франца Гауке, адвоката дра Моріца Пашкіса, університетских професорів: Константина Поповича і Евзебія Поповича, дра Артура Седдля і дра Фердинанда Цїглянера — всїх для предметів до тепер їм приділених. До правничого іспиту: радника суду дра Ем. Дреґднера, унів. професорів: дра Евгена Ерліха, дра Альфреда Гольбана і дра Вальтера Германа, державного прокуратора Володимира Михальского, адвокатів дра Генрика Кіслера, дра Моріца Пашкіса, дра Едварда Райса і дра Адольфа Стшельбіцкого, судового радника Юліяна Тромпетера — для предметів до тепер їм приділених. До іспиту державно-адміністрацийного: ґофрата Моріца Барлєона, Дуліпкевича, адвоката дра Івана Дорибавма, яко еґзамінаторів від предметів до тепер їм приділених; над'радника фінансового дра Еміля Горпоґа яко еґзамінатора від науки і політики національної економії, як також фінансових відомостий, унів. проф. дра Вальтера Германа для заг. і австр. державного права, адміністрациї і австр. права адміністрацийного, над'радника фінансового Івана Макра для предметів до тепер йому приділених; правительственного радника дра Олександра Песія фон Каскадоль як еґзамінатора для заг. і австр. державного права і адміністрациї; проф. унів. дра Юл. Рошмана і правительственного радника Антона Захара як еґзамінаторів для предметів до тепер їм приділених. Вінця узнав за відповідне розширити право еґзамінованя для унів. проф. дра Альфреда Гальбана і дра Вальтера Германа також на право церковне, свент німецко і австрийску історию.

Із університету. Для заохоти руских студентів до науки, видала сими днями черновецка Alma mater нове розпорядженє. Доси був звичай, що кожний студент руский народности без ніяких перепон на підставі сьвідоцтва зрілости в рускій мові, бував приниманий до університету. Пізнїйше зажадано перекладу руского сьвідоцтва в німецкій мові, а тепер ще більше клострено приняти, позаяк домагають ся на перекладї стемпля за 2 кор. та леґалїзованя його через нотаря. Не відати, що то з тим далї буде. Тамтого року не принято руских студентів, а того року намагають ся їх иншим способом зневохотити записуватись на черновецкий університет. Бідному все вітер в очи віє!

Шкільні справи. Недавно в різних сенсах виступив в соймі краєвім Николай Василько проти махінаций, що мають на цїли не допустити до заснованя жадної рускої ґімназиї на Буковині. Яко арґумент проти заснованя рускої ґімназиї в Кіцмани, наводить шкільний радник, Тумлїрж той, бущ то через те на стало би учеників для рускої ґімназиї в Чернівцях. Як безпідставний є сей арґумент, може показати тих кілька автентичних чисел: До рускої черновецкої ґімназиї вписалось 450 учеників. Після педаґоґічних приписів та з гиґієнічних взглядів, в єдній класї не має бути більше учеників як 30. На підставі того вповні вистарчає 240 учеників, щоби заповнити осьмоклясову ґімназию, а навіть лишаєсь ще 210 учеників, матеріял для другої рускої ґімназиї. Мимо того в Чернівцях є лиш чотирокласова руска ґімназия! Проте той арґумент, щоби не стало учеників черновецкій ґімназиї, є впрост сьмішним. Навпаки-ж мусить ся зробити закид, що в паралельних класах II. ґімн. панує впрост недозволене переповненє. І так, н. пр. в II. класї находить ся 67 учеників, де після шкільних приписів є ледви місце на 25 учеників, вже не кажучи, що убікациї, в яких поміщена II. ґімн., по просту вопиють в шкільної гиґієни. Помешканє, що для жовнирів, людий кріпких та дорослих, узнано невідповідним та нездоровим, має вистарчати для хлопців майже неліїтів, що як раз фізично зачинають розвивати ся? О зроніє! Жадана отже буковиньских Русинів, щоби до руских ґімн. вже заведено класи паралельні, є зовсїм оправданими. На одну руску класу н. пр. II., мають Німці на Буковині аж десять. Деж та справедливість, якою чванить ся на кожному кроці інспектор Тумлїрж? При кінци навести би одну подію, над котрою стояло би застановитись. З 12 Русинів, що біжучого року здавали іспит зрілости під проводом інспектора Тумлїржа, особлива річ, 6 здало, а 6 перепало!

З зелїзниці. Стация Турка, положена на шляху Львів Іцкани отворена дотепер тільки для необмеженого руху особового і пакункового, як також для обмеженого руху товарового, зістала з днем 5. жовтня 1902 отворена для загального необмеженого руху.

З усїх сторін.

Принц Франц Браганца, славнозвісний ізза голосної афери в часї коронациї короля Едварда VII., на „власне жаданє“ виступив з австр.-угорскої армії. Принц Браганца находить ся в курателею.

значно зміни би ся, звістно з теплїйшого на холоднїйший, що нр. кукуруза достигала в нас давнїйше, а тепер вже нїм не могла достигнути. А ростин, їм се треба прилюдно признати, сильно вражають зміни тепла.

Ми мусїли би досїдити те, що деякі овочі, що давнїйше родились в умірено́му підсонню, нинї достигають тільки в горячому, що взагалї деякі роди, що колись жили далеко на півночи, нинї перенесли ся вже глибоко на південь.

Навпаки, нїчого на те не показує, щоби за дві послїдні тисячки років поробили ся такі зміни на нашій землї. Нинї так само, як в глибокій старинї в Франциї достигали сливи в купі з фіґами, длятилева пальма ростить солодні овочі ген аж на північних берегах Африки. Чи може се не говорить за тим, що за пробіг сього нечеличного часу, сонце нїчого не посунулось для нас!

Щоб знов дехто гадав, що те саме сонце стільки лучів сьвітла посилає нинї на землю, що і в тому, не дуже давному часї, було-б дуже необережно; на всякий случай всього того, що сонце потеряло за 2000 лїт, нинї ми не можемо пізнати, а то показує, що страта мікроскопично маленька.

Покладім, що наше сонце що два тисячи лїт тратить зі свого тепла десяту часть степеня; в такому случаю мусить проминути цїлих 200 тисячів лїт, щоб страта тепла зрівнала ся ледви з одним одиноким цїлим степенем; а щоби цїле сонце мусїло погаснути, на те треба часу аж 4.000.000.000 лїт.

Гадаємо, що се число, яко можливо лиш найменьше, що його можна приняти в сьому случаю, успокоїть дещо тих боягузів, що вже стали страхати ся, чи то їх потомкам не забракне колись тепла і сьвітла.

Заки проминє сей маленький часочок, то людскість по всяким достовірним догадам, счезне з поверхнї нашої землї з причини зовсїм иньших законів природи, тих, що спричинили те, що з богатьох зьвірів та колишнїх ростин нинї тільки подибуємо страшні скелети у глибокому нутрі нашої планети.

Чоловік є так маленький супроти могутніх явищ природи, що і не було-б в тому нїякого дива, коли-б він проминув незамітно із землї і не оставив по собі нїяких слїдів, яких ще здужає сьвіт в дечому змінити ся!

Коли ми вже так дещо успокоїли ся а небезпека, що грозить нам погасненєм сонця, нас не страхає, повернім тепер до других планет і постарайте ся те відгадати, яка судьба-доля жде їх у будуччині, яка смерть жде на них в темряві богатьох тисячок лїт!

Далї буде.

Канцеї длишні. Онодїшна Neue fr. Presse доносить, що канцеї державних урядників мають бути скасовані. Правительство вже мало виготовити відповідний проєкт закона і предложить его в найблизшій сесиї парляменту.

Бюро найвизшого адміністрацийного трибуналу в Відни зістане перенесене з днем 12. с. м. до нової власної хати в I. дїльници, Burgring 9.

Антикарска реформа. Fremdenblatt доносить, що проєкт закона о антикарскій реформі вже виготовлений та вже в найблизшій сесиї буде предложений через правительство парляментови.

З кандидатів богословских, що їх не принято до семинара, 7 мав поробити доповняючі испита, а прочі одержали лишень цертифікати, на підставі яких мають право бувати на викладах богословских, але власним коштом. Однако відан по припорученю Митрополита будуть і ті приняті до семинара.

Самоубийство адвоката. В Стрию застрілив ся адвокат др. Альтман по причині нервового розстрою. Покійний тїшив ся великою симпатиєю.

Снїги. З Триєсту доносять, що снїг паде в північній Італії. Великі снїги впали на горі св. Ґатарда так, що засипали на нїй славну гостинницю. Оногди падав снїг в Варшаві, а в околици Ярмча покрив верхі гір.

Пожежі. В Темешварі, 7. с. м. спалилась велика фабрика цементу Ф. Гольдштайна разом з маґазинами збіжа. Шкода виносить 400.000 к. — В Вітеині на Мораві згоріла минулої суботи часть забрики меблїв Йосифа Кона. Шкода виносить 60.000 к.

Всесьвітний конґрес складачів відбуде ся в червни 1903 року в Лиссу. Текст рукописи до складаня буде написаний в нинї французскім для тих, що мають доказати скорість в складаню, для других же, що мають при складаню заховати правильну ортоґрафію, будуть предложені писані оригінали на всїх европейских язиках.

Сара Бернгардт, славна француска артистка, прибула до Берлїна і з 26. жовтнем розпічне там свої театральні виступи.

Страшна родинна траґедия. Властитель ресторану „zum grünen Baum" у Відни, Фериґот, попавши в великі довги і не маючи нїякого виходу з розпучливого положеня, попоиив самоубийство, застрілївши в перед жінку та троє дїтий.

Ратункова лодка. Капітан Doering винайшов ратункову лодку, що може містити 16 осіб, 400 клґ. харчу, 530 клґ. води, помпу та керму. Досьвіди роблені норвежским ратунковим товариством виказали сьвітлі висліди. Лодка ся має служити на ратунок залоги в случаю розбитя корабля.

Всячина.

Оживлене людского серця. В лютім та серпни б. р. поносив в Петербурзї др. Кулябко на фізиольоґічнім відділї товариства для охорони народнього здоровя, спосіб оживлюваня серця по смерти чоловіка. З початку робив др. Кулябко досьвіди в тім напрямі на серцях убитих крілників. До того уживав течі при помочи умисне на ту цїль приладженого приряду. Досьвіди виказали, що серце крілика оживає та правильно бє в третім, четвертім, ба навіть пятім дни по вирізаню з орґаніама. Часто густо трафляло ся, що серце слабо оживало, навіть по 120 годинах, як було винятим із орґаніама. Птичиче серце давалось оживляти найдальше по трьох днях. Пізнїйше пав др. Кулябко на помисл, чи не далоб ся робити таких самих досьвідів з серцями, на яку небудь недугу погибших людий, навіть, коли-б хіба уживало вже процесови розкладу. Перший досьвід пробив на серци здохлої крілиці, що виняв знаменито. Якраз тепер стало ясним для др. Кулябка, що серце в умершому, а навіть вже сціпенїлому орґаніамі довший час дасть ся оживити або инакше сказавши, серце зі всїх частий орґаніама найпізнїйше узнає розкладови. Опісля взмагав ся др. Кулябко переконатись, чи так само дасть о живити ся людске серце. Тут одная натрафив на багато трудностий, так лябораторного характеру, як і того, що чоловіка мож ховати аж по уплині законом приписаного часу, коли наступлять очевидні признаки смерти. Але за той час може і само серце улягти процесови розкладу. Ті одначе трудности не злякали його та він спробував щастя. Один з приятелів достачив йому серце помершого на тиф по довгій аґонії чоловіка. Серце було винятим по двох добах та достачене в посудині з ледом. Лїд однако вже був стаяв, тканини серця видко було в воді та само серце змінило цїлком первісний свій вид. Розуміє ся досьвід з оживленем серця цїлком не удав ся, тим паче, що лябораторний прилад для того серця оказав ся за малим. Тим одначе др. Кулябко не зневохотив ся. В неодовзї одержав серця дитиначих трупів із шпитали. При перших двох серцях досьвід йому не удав ся; довгий час пускав теч до аорти серця, але не одержав нїяких результатів. Аж пощастилось йому при третім серци, що його сам собі привіз із шпитали. Серце було винятим із трупика дитини 24 години по смерти. Він прикріпив прилад до серця та пустив теч через аорту. Однако довгий час не міг одержати нїякого результату і хотїв вже серце викинути. В тій хвили закликано його в якійсь справі до сусїдньої комнати. Вернувши по пятьнацятьох хвилях, з радостию спостеріг, що серце бє зовсїм правильним ритмом, що і було записаним на ґрафіті самописучим приладом. Запис на ґрафіті показав, що бите серця з початку зачалось слабо, аж опісля доперва стало сильнїйше бити, доки не увійшло у звичайну норму. Серце з передсердїм та комірочками било майже цїлу годину. Др. Кулябкови стало ясним, що бите серця у чоловіка не наступає так скоро, як у крілика. Перші досьвіди не удались йому тому, що за скоро знимав прилади. Дальші досьвіди виказали, що людске серце зачинало бити аж по 20, 30, 60, а навіть 70 хвилях. Що до того, що бите серця тревало лиш годину, повесне др. Кулябко недосконалостию приладу. Скорість оживаня серця записуть також від недуги, на яку умирає чоловік. Дуже важно оживити серця померших, що скінчили житє при високій температурі та по довгій і тяжкій аґонії. Оживлювати серце удавалось часто по 30 годинах. Таким робом скромога оживлення серця по смерти чоловіка, стала безсумнївною. Але само через себе виринає питаня, чи можна практично примінити той спосіб оживлювання серця, щоби помершому чоловікови вернути житє. Поки що сего не знати. Але не відати, що покаже будучність. Всьо є можливим.

Для забудьків. Один з женевских годинникарів видумав прилад, який може віддати важні прислуги забудьким ріжного рода. Прилад сей складає ся з будильника і фоноґрафу. Треба наговорити в фоноґраф і накрутити будильник, а фоноґраф в означений порі все пригадає. — Отже традицийно завязуване ґузів на хустках пішло вже в кут.

Заборона куреня тютюну істнує в Абісинії від 1642 р. Запровадженю сеї заборону задля того, щоби унеможливити сьвященикам урене по церквах. Іще й тепер в державі Менеліка строго заборонено курити, а чужинці попадають дуже часто в конфлїкт з властями, коли ідуть улицями із циґаром, або файкою в зубах.

Малий фейлетон.

ЕМІЛЬ ЗОЛЯ.

Далї.

Учив ся дуже добре, так, що в третій клясї був першим учеником. Але сам себе не уважав він спосібним до науки. Свою душу розважав писанем віршів, комедий, а навіть розпочав більший роман. В тім часї грав в студентскій орхестрі на кларнетї і занимав ся спортом: плавав, ловив рибу і т. д. і разом з товаришами зачитував ся в стихах Гейне і Мюссе. Зимою 1857 р. померла його бабка. Нужда дійшла до того, що треба було продати всї меблї і перенести ся до Парижа. В р. 1858. поїхав Золя до Парижа і вписав ся до ліцея Сан-Люї. Задля бідности товариші не звертали на нього нїякої уваги. Вилїчивши ся із занадлив легких, готовив ся здати іспит на бакалавра, але провалив ся „з причини неспосібности до літературних занять". Се було для нього тяжким ударом, бо стратив надію дістати яку-будь порядну посаду. Прийшло ся задоволити ся місцем *писаря* з пенсиєю 60 фр., але се місце занимав Золя не більше, як 2 місяцї.

Від сього часу зачало ся для нього тяжке житє, житє без їди і з довгами. Дійшов до такої нужди, що часом вся його денна їда складала ся із куска хлїба з сиром, або печеної бульби, яблок, каштанів. Так жив він два лїта. За цїлий той час мав один сурдут, що був з разу чорний, потому пробив ся зеленим, а на кінець жовтим. — Не було справдї поживи для тїла, але знаходила ся поживна для духа, що нїяк не міг наситити ся. В той час перестав курити і за гроші заощаджені в той спосіб купував сьвічки і читав ночами. Насонець, умучений нуждою вступив яко коммі до маґазину Гашета (1862 р.). З разу полягала його робота на заливаню пакетів, а потім переведено його в другий відділ, де мав до дїла з ново-появляючими ся книжками. Вечері посьвячував серьозній літературній роботї. Тому, що дістав вже *100 франків пенсиї*, поставив ся трохи на ноги і міг жити з мамою. Перший його твір „Contes à Ninon" не приніс йому гроша, але розголосив його імя.

З початком 1866 р. покинув Золя службу у Гашета і став сталим сотрудником часописи „Événement". Рад статей о виставі штук, звернув на молодого писателя увагу публики. Із перших ґазетних статей зіставив Золя два збірники: „Mes Haines" і „Mon Salon". Перші романи Золї „Les mysteres de Marseille", „Le voeu d'un morte" і „La confession de Claude" не зробили великого враженя. „Thérèse Raquin" (1867) мало succès de scandale; критика проголосила той роман не моральним і причислила його до „гнилої літератури".

В слїдуючім своїм романї „Madeleine Férat" (1868) Золя по перший раз торкаєть ся питаня про наслїдство, яке становить одну з двох головних тем руґон-маккарівскої епопеї. Друга тема — представленя „особлившої епохи безумства і блюзнїрства" (панованя Наполеона III). Всї двайцять романів руґон-маккарівского циклю („Les Rougon Macquart") представляють собою, як каже автор історию одної родини в часї другої імперії. Они виходили рік по роковн і не будили з разу нїякої більшої уваги, але пізнїйше викликали велике обурене по однїй, а признаня по другій стороні. Сей цикль романів видвигнув Золю в перші ряди сьвіточів европейскої літератури. — Паралельно з одною роботою він Золя і другу. За посередництвом Турґенева став він сотрудником „Вістника Европи" і почав там поміщати (1875—80) що місяця під заголовком „Парискі письма", то коротші оповіданя, то критичні студиї. В тих студиях виступає Золя провідником принципів, які він старав ся перевести в своїх романах, а разом із тим оборонцем „натуралїзм" і то так старшого (Фльобер, Доде) — проти романтизму (Ж. Занд) і рутини (А. Дюмасин). Рівночасно пише і для театру. В р. 1874. виходить новий збірник оповідань Золї „Nouveaux contes à Ninon". В 1880—81 р. поміщає що тижня критичні статї у „Figaro", які потому видав під заголовком: „Une campagne" (1882). З початком вісїмдесятих років проводить Золя більшу часть року в поза міскій самотї (в Медан близ Парижа) з відси заголовок збірника „Les soirées de Médan" — виданого 1880 р. до спілки з иньшими писателями) і посьвящає себе виключно руґон-маккарівскій епопеї. Складові части тої-ж осьвіті: „La Fortune des Rougon", „La Curée", „Le Ventre de Paris", „La conquêt de Plassans", „La faute de l' abbé Mouret", „Son Excellence Eugèn Rougon", „L' assommoir", „Un page d'amour", „Nane", „Pot-Bouille", „Au bonheur des dames", „La joie de vivre", „Germinal", „L'oeuvre", „La terre", „Le rêve", „La bête humaine", „L'argent", „La débâcle", „Le docteur Pascal".

Покінчивши серию руґон-маккарівску, приступив Золя до нової роботи. В р. 1894. вийшов новий його роман „Мораг", а в слїдуючім роцї „Rome", потім „Paris", „Fecondité", минувшого року „La Travail", а теперішними часами став печатати „La Verité".

(Дальше буде.)

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Учитель" ч. 19. із 5. жовтня с. р. Зміст: „Віра лебедів", „Малиг" (вірш). „Три записї". „Справоздане із загальних зборів „Руского тов. педаґоґічного". Оповіщеня.

Про лучбу ґрунтів або комасацию написав Кость Гукевич. Видане тов. „Просьвіта". — В тій книжочцї порушена незвичайно важна економічна справа, справа комасациї ґрунтів. Річ написана незвичайно приступно, переконуючо і інтересно.

„При ручаю", палиці на фортепян, написав А. Уруські. Можна дістати в книгарнї Сейфарта Чайковского у Львові. Основою сих палиць є рускі мотиви. Ми мали нагоду чути їх в виконаню військової оркестри, і так вони не лиш нам але і загально дуже подобали ся. На фортепянї не меньше мило промовляють до руского уха. Можемо їх з добрим сумлїнем захвалити руским родинам. Цїна на фортепян 2 кор.

Надіслане.

В імени акад. тов. „Молода Україна" в Чернівцях розсилав я книжку видавництва тогож товариства „Відгуки" Лесї Українки і просив П. Т. патріотів гроші на ню на мою адресу присилати. Тепер мушу здати рахунок перед товариством, тому упрашаю всїх тих Вп. П. Т. патріотів, яким я висилав висше сказану книжку, щоби мені за ню присилали гроші, або вернули єї назад.

Микола Грабчук,
Чернівцї,
ул. Кладовища 1.

Продажа риб із ставів релїґійного фонду в Кіцмани.

15-го, а найдальше 20-го жовтня с. р., та в слїдуючих днях, відбудеть ся ловля риб в ставах релїґійного фонду в Кіцмани і всї попадчисельні риби по заспокоєню власних потреб будуть виставлені на продажу, а то:

Більше-меньше 150 до 180 метричн. сотнарів трилїтних, та близько 30 сотнарів метричн. дволїтних карпів. Цїни, що суть ріжні, відповідно до роду, віку та величини, розуміє ся нетто тягару залежне від ваги, передачи і відібраня на місци при ставі.

Замовленя приймає ц. к. дирекция дібр в Чернівцях, найдальше до 12. с. м., де можна також одержати всїляких дальших пояснень в тій справі.

На весні 1903 р. будуть виставлені дальше на продажу однолїтні і дволїтні карпи.

Важне для Вп. Емеритів!

Маю на продаж в Снятинї

ГАРНУ РЕАЛЬНІСТЬ

складаючу ся

із трох кімнат, кухнї і гарної веранди (Glasgang), дальше із стодоли, стайнї і шарпиника, а притім всїм є також

красний садок і морґ левади.

Взнаєш ненаємеся у **Николая Григоровича**, ц. к. експедиента почт. в Чернівцях, улиця Шірова ч. 5.

Склад товарів Б. Бальтінестра молод.

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Вахлярі коронкові з правдивих струсьових пер. ручки перлові і з черепахи. Вахлярі Gasé, найновійший взорець, в білих, чорних і всїх инших барвах модних.

Рукавички: білі Glacé, шкіряні земіш і шовкові у всяких довжинах для пань і панів.

Коци до подорожи на повози і сани, а також накривала на ліжка. Найновійші бронзові товари і з старого срібла. Склад правдивих петербурских пальтів і черевиків до сьвіту.

Балові краватки: найновійшого жанру. Балові мужеські сорочки шовкові, з Piqué і батисту. Найновійші ковніри і манжети, хусточки шовкові, батистові і полотняні. Ґузики до ковніра і шемізетові. Мужеські шкарпетки.

Ізза пізного сезону продають ся по дуже знижених цїнах всї товари кожухові, плетені, вовняні і черевики.

Найбільший вибір карнавальових товарів для панів і пань штіфлета і домові черевики: лакеровані, Chevreau, білі Glacé і атласові, поплекті зі шкіри земіш.

Більші засоби на складї: перпиньові кучми, дамскі зарукавки, чапочки, ковґери і т. л. Прандина білизна Єґера: клетанки, мужеські панчохи, шкарпетки, Chenillon Escharpes і хустки, вовняні шалї і хустки вовняні і полотняні дамскі спідниці, камаши; огрівачі пульса і литок; плетені вовняні і футровані шкіряні рукавички. Полотняні і шкіряні черевики для пань, дївчат і дїтий, а також футровані штіфлети. Черевики до сонганки для панів і пань.

Ц. к. склад оружия, патронів і пороху.

Друкарня тов. „Рускої Ради"

в Чернівцях улиця Петровича ч. 4.

має на складї отсї

КНИЖКИ

Бажанський Іван: „Пропасть"	кор. —·20
Барановский Мечислав: „Педаґоґіка" для семінарий учительских і учительів шкіл народних, (видане четверте значно розширене і доповнене „Нарисом психольоґії виховавчої")	„ 1·20
Будилець Ев. О.: „Студії Богословські"	„ 6·—
Гаврищук Микола: „Методика" науки в школї народній ч. II	„ 2·—
Галїп Теодот: „Домашний писар", збірка приміріїв, як укладати ріжні письма	„ 1·—
„Перші кроки", енеїдина	„ 1·—
„Думки та мемї", поезиї	„ —·20
Гаршин: „Малярі"	„ —·20
Гоголь Микола: „Ревізор", комедия в 5 діях, переклад В. Стефаника	„ —·60
Дзикалович Іван: „Приказки" І і II по	„ —·16
Захарко Іван: „Жарти"	„ —·20
Кобилянська Ольга: „Людина"	„ 1·—
„Ноктюрн"	„ 1·—
Кониський Олекса: „В день сьвятоїрозї"	„ —·20
Крушельницький Антін: „Серце"	„ 1·—
„Семчишин"	„ —·80
Лукиянович Денис: „Багатки"	„ —·20
Martynewicz I.: „Historische Zeugnisse" über die ältesten Beherrscher und Einwohner der Bukowina und Moldau	„ —·20
Окунєвский Ярослав: „Листи з чужини"	„ 3.—
Пилип Михайло: „Про руско-українські народні читальнї"	„ 1·—
Pihuliak Darius: „Die Amts-Correspondenz" der Volksschulleitungen und Ortsschulräthe Angelegenheiten	„ 1·25
Пігулан Еротей: „Верховинські нотки"	„ 2·—
Попович Омелян: „Ластівка"	„ 2·—
„Чужа горлянка"	„ —·50
„Методика" І	„ —·60
„10 кавок хи дїточок"	„ —·20
„Хлопці сатіновки"	„ —·40
„Штер Франц-Йосиф І.	„ —·20
„Краєвнокіскими людьми"	„ —·40
Сенюк Іван: „Образи з природи" І II	„ —·20
Семлюк Іван: „Карби"	„ —·80
Слободіянк Марія: „І хтось нова біла"	„ 1·—
Стефаник Василь: „Сина книжечка"	„ 1·—
Стоцкий Стефан: „Буковинська Русь"	„ 2·40
„Bestrebungen der Rumänen"	„ 2·—
„Громада" або який лад і порядок має бути в громадї	„ —·20
„Порадник" як закладати кази пожичкові і щадничі	„ —·40
„Mineritätsvotum" in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthografie	„ —·40
Федькович Юрій: „Твори" том І	„ —·80
„Шемї жениреці"	„ —·20
„Проскурка"	„ —·20
Франко Іван: „Руська українська література"	„ —·20
Шептко Осип: „Листи з школи"	„ —·80
Еремійчук Денис О.: Die griech. Priesterbenten-Messe, ihre Entstehung Entwickelung und gegenwärtiger Ritus	„ 3·—
„Житє, муки і смерть і історія перенесення мощів сьв. великомученика"	„ —·40
Яблочков Г.: „Сільска учительки", повідник, пер. А. Крушельницького	„ —·50
* * * „Бесїди про часи теперішні"	„ —·80
* * * „Res Ruthenicae"	„ —·20
* * * „Про бук, сойи краєний і про набори до сойку"	„ —·20
* * * „В чім наша сила"	„ —·20
* * * „Котиї по заслузї"	„ —·20
* * * „Голос до народа"	„ —·24
* * * „Зерна"	„ —·20

Ще тут не буваний! Ново отворений!

СКЛАД НАФТИ

Морица Вельта

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 17.

Хто хоче мати найкрасше сьвітло, най купує лиш у мене

найлїпшу сальонову нафту

по **12 кр.** лїтра. — Також продаю

ПОДВІЙНО РАФІНОВАНУ ЦІСАРСКУ ОЛИВУ,

котру по зниженій цїнї нїгде не мож дістати. — Обі сї сорти суть неексплодуючі, без одору і чисті як вода.

Мило, сьвічки по значно знижених цїнах.

Достаточно лиш раз пересьвідчити ся о якости мого доброго товару.

Місячні замовленя принимають ся.

О численні відвідини упрашає

Мориц Вельт.

13—50

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарні „Рускої Ради", в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Марка охоронна: котиця

LINIMENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиранє** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котиця" з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

„під золотим львом" у Празї, улиця Елисавети ч. 5.

Великий склад

ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних

і урядів парафіяльних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій цїнї

в друкарні

„Рускої Ради"

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФАЙЛЄЦ

усувач нагнїток

Чернівцї, ул. Руска 8.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Володислав Секерский**,

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Северского.